

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "ทางแมว"

เรื่องสั้นเรื่อง "ทางแมว" เป็นบทพระนิพนธ์ของ น.ม.ส. (พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์) เรื่องสั้นเรื่องนี้เขียนเมื่อ พ.ศ.2461 และพิมพ์เป็นครั้งแรกในหนังสือนิทานของ น.ม.ส. เมื่อ พ.ศ.2473 เล่มที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

พระประวัติโดยย่อของผู้แต่ง¹

"น.ม.ส." เป็นนามแฝงของพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ พระองค์ทรงเป็นพระโอรสในกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญกับคุณจอมมารดาเลี่ยม (เล็ก) ประสูติ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2419 พระนามเดิมว่า พระองค์เจ้ารัชนี้แจ่มจรัส พระองค์ทรงมีพระเจ้าพี่ร่วมมารดาเดียวกัน 1 พระองค์ ทรงพระนามว่า พระองค์เจ้าหญิงภัททาวดีศรีราชธิดา มีพระชันษาแก่กว่าพระองค์ 6 ปี และได้สิ้นพระชนม์เมื่อพระชันษาได้ 29 ปี

เมื่อพระชันษาได้ 5 ปี ทรงอ่านอักษรขอมได้ โดยมีพระเจ้าพี่ทรงเป็นผู้สอนให้

¹ ยพธู อร่ามกุล, "ลักษณะที่เคลื่อนไหวของบทพระนิพนธ์ของพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 4 - 18.

ทรงอ่านคัมภีร์ไบเบิลซึ่งจารึกด้วยอักษรขอมได้ จนกระทั่งชาวพระปรีชาสามารถในเรื่องนี้ เลื่องลือไปถึงพระกรรณของกรมพระราชวังบวรฯ แต่ไม่ทรงเชื่อนักจึงมีรับสั่งให้ขึ้นเฝ้าอาณถวาย ในที่สุดก็รับสั่งว่า "อ่านออกจริง ๆ แหละ"

พระชันษาได้ 7 ปี กรมพระราชวังบวรฯ ก็ทิวงคต พระองค์จึงทรงไ้รับการอบรมเลี้ยงดูจากคุณจอมมารคาแต่ผู้เดียว กระทั่งพระชันษาได้ 10 ปี จึงได้เสด็จเข้าเป็นนักเรียนประจำโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบในพระบรมมหาราชวัง พอพระชันษาได้ 13 ปี ก็ทรงผนวชเป็นสามเณร ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (สา) ปุสฺสเทวะ เจ้าอาวาสเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อทรงลาผนวชแล้วก็ได้เสด็จเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา เมื่อพระชันษาได้ 16 ปี หลังจากนั้นได้ทรงเข้ารับราชการในกระทรวงธรรมการ ในระหว่างนั้นทรงแสวงหาความรู้ทางภาษาอังกฤษเพิ่มเติมมิได้ขาด

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ใ้ขยายพระองค์เจ้ารัชนี้แจ่มจรัส จากกระทรวงธรรมการ มาเป็นผู้ช่วยที่ปรึกษากระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เมื่อรัชกาลที่ 5 เสด็จพระราชดำเนินประพาสทวีปยุโรป ก็ทรงได้พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้ารัชนี้แจ่มจรัสตามเสด็จด้วย และยังได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ทรงศึกษาต่อในประเทศอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ แต่ประทับได้เพียง 3 เดือน ก็ต้องเสด็จกลับเพราะทรงได้รับจดหมายจากเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ต่อมาทรงย้ายไปมีตำแหน่งเป็นปลัดกรมสนับทึรผู้แทนเจ้ากรมสนับทึร เจ้ากรมกองที่ปรึกษาอธิบดีกรมกระสาปน์สิทธิการ ผู้แทนอธิบดีกรมตรวจแลกกรมสารบาณูชี และอธิบดีกรมตรวจแลกกรมสารบาณูชี ตามลำดับ พระองค์ได้ทรงดำรงตำแหน่งสุดท้ายนี้ จนกระทั่งต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

น.ม.ส. ได้ทรงปฏิบัติราชการในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมเวลา 17 ปี

ต่อมาในรัชกาลที่ 6 ใ้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้พระองค์เจ้ารัชสีแจ่ม จรัส เป็นองคมนตรี และยังได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นพระองค์เจ้าต่างกรมฝ่ายพระราชวัง-บวร มีพระจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า พระราชวรวงศ์เสอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์มุสิกนาม ทรงศักดิ 11,000 ไร่

ในรัชกาลที่ 6 กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ใ้ทรงรับราชการสนองพระกรุณาวิญญู คว้ายศตลอดมา ทรงรับตำแหน่งหน้าที่สำคัญ ๆ ทางราชการหลายตำแหน่งด้วยกัน อาทิ เช่น ทรงดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ เจ้าพนักงานผู้พิทักษ์ชนชาติศัตรู รองเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ และสุดท้ายทรงมีตำแหน่งในที่ประชุมเสนาบดีสภา ตั้งแต่ พ.ศ.2463 - 2468

ต่อมาในรัชกาลที่ 7 ใ้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ดำรงตำแหน่งอุปนายกและกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร ต่อมาหอพระสมุดสำหรับพระนคร ได้จัดรวมกรมศิลปากรเข้ามาไว้ด้วย และได้จัดเพิ่มหน้าที่ขึ้นหลายแผนก ได้เปลี่ยนชื่อหอพระสมุดสำหรับพระนคร เป็น "ราชบัณฑิตยสภา" กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ จึงได้รับตำแหน่งอุปนายกแผนกวรรณคดีแห่งราชบัณฑิตยสภา ภายหลังทรงดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานผู้พิทักษ์ทรัพย์ศัตรูอีกครั้งหนึ่ง ทรงเป็นกรรมการร่างกฎหมาย กรรมการสภาภาษา ในงานนี้ก็ทำเนื่องจากทรงสนพระทัยมาก จึงทรงตั้งลอนเทนนิสสมาคมแห่งประเทศไทยขึ้น และทรงได้รับเลือกเป็นนายกและกรรมการติดต่อกันถึง 12 ปี และยังทรงเป็นกรรมการชุดแรกที่จัดตั้งสมาคมรักบี้ฟุตบอลแห่งประเทศไทยอีกด้วย

เมื่อรัชกาลที่ 7 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ใ้ตั้ง "สภาองคมนตรี" ขึ้นเพื่อเป็นการทดลองหาทางที่จะจัดตั้งรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยต่อไปในภายหลัง ใ้ทรงคัดเลือกข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้เคยอยู่ในคณะองคมนตรีมีจำนวน 40 ท่าน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งใ้เป็นกรรมการเรียกว่า "กรรมการองคมนตรีสภา" เมื่อคณะกรรมการองคมนตรีได้เปิดการประชุมครั้งแรก ที่ประชุมได้ลงคะแนนเสียงคัดเลือกให้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นสภานายก งานชิ้นสำคัญที่ทรงจัดทำขึ้นขณะดำรงตำแหน่งนี้ใ้แก่การ

ประชุมพิจารณาร่าง "พระราชบัญญัติกรรมการองคมนตรี"

ภายหลังเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาคำรงราชานุภาพ สภานายกแห่งราชบัณฑิตยสถาน เสด็จแปรพระสถานจากกรุงเทพฯ ไปประทับแรมเป็นประจำที่หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งอุปนายกแผนกวรรณคดีอยู่ ไททรงเป็นสภานายกแทน ต่อมาราชบัณฑิตยสถาน ได้เปลี่ยนนามใหม่เป็น "ราชบัณฑิตยสถาน" และมีการจัดระเบียบงานขึ้นใหม่ ในระยะนี้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้กราบทูลถวายบังคมลาออกับพระราชทานบำนาญ

พระประวัติกล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นทั้งนักประชาธิปไตย นักเศรษฐกิจ นักกีฬาที่สำคัญของประเทศพระองค์หนึ่ง นอกจากนี้ยังทรงเป็นนักปราชญ์ที่ลึกซึ้งควย ส่วนในด้านหนังสือพิมพ์ก็ทรงสนพระทัยอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากทรงเคยออกหนังสือพิมพ์ร่วมกับพระสหายหลายฉบับด้วยกัน เช่น หนังสือลัทธิวิชา นิทรานุเคราะห์ เป็นต้น

พระปรีชาสามารถอีกด้านหนึ่งที่เด่นที่สุด คือทรงเป็นกวีที่ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ แม้ว่าจะทรงมีพระภารกิจทางราชการมากก็ตาม แต่ก็ยังทรงหาโอกาสสนิพนธ์บทพระนิพนธ์ไว้หลายเรื่อง ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองแต่ละเรื่องมีลีลาการนิพนธ์และเนื้อเรื่องแตกต่างกันไป ทรงนำเอาประสบการณ์ของพระองค์ทั้งในประเทศและนอกประเทศมานิพนธ์ บทพระนิพนธ์ของพระองค์ที่ได้รับยกย่องจากนักอ่านวรรณคดีโดยทั่วไปว่าเป็นเยี่ยมในวงการวรรณคดีไทย คือ พระนลคำฉันท์ กนกนคร สามกรุง นิทานเวตาล จดหมายจางวางหว่า ฯลฯ โดยเฉพาะเรื่องสามกรุง ซึ่งเป็นบทพระนิพนธ์เรื่องสุดท้ายก่อนสิ้นพระชนม์นั้น ทรงภาคภูมิใจพระทัยอย่างยิ่ง ถึงกับตรัสว่า "ไม่ว่าจะเปิดอ่านแห่งไหน คุณมันฝังเพชรพราวทั่วไปหมก"

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงใช้พระนามแฝงว่า น.ม.ส. ซึ่งทรงตั้งจากอักษรตัวท้ายของพระนามเดิมว่า "รัชนี้แจ่มจรัส" แต่พระองค์มิได้ทรงใช้พระนามแฝงเสมอไป

บางครั้งทรงใช้พระนามเต็มว่า พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

รายชื่อบทพระนิพนธ์ของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

1. กนกนคร
2. กลอนเล่นก๊กกลอน
3. การค้าทางทะเลในเวลาสงคราม
4. ชาวตอนต้นรัชกาลที่ 3 ตามรายงานราชการอังกฤษ
5. ความนึกในฤดูหนาว
6. เครื่องฝึกเยนตลแมนในออกะฟอกแลเคมบริช
7. คำทำนาย
8. จดหมายจางวางหว่า
9. ฉันท์สกุคี่สังเวยสมโภชพระมหาเศวตฉัตร
10. ตลาดเงินตรา
11. นางพญาของไทยเฮา
12. นิทานของ น.ม.ส.
13. นิทานเวตาล
14. ประมวลนิทานของ น.ม.ส.
15. ปฤษณาเถลิงศก
16. ปาฐกถา เลม 1, 2
17. แปลพระธรรมเทศนาเป็นอังกฤษ
18. ผสมผสาน เลม 1, 2, 3
19. พระนลคำฉันท์
20. พระนิพนธ์บางเรื่องเกี่ยวกับการสหกรณ์
21. ยุคกลางในยุโรป
22. เรื่องของนักเรียนเมืองอังกฤษ

23. สงครามรัสเซียกับญี่ปุ่น
24. สามกรุง
25. สิบราชสมบัติ
26. เสด็จเสภา
27. เทเรือ

นอกจากนี้ยังมีบทพระนิพนธ์เบ็ดเตล็ด ที่พิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ลัทธิวิทยา ทวีปัญญา นิทรานุกเคราะห์ ประมวลวณวัน ประมวลวณมารศ และประมวลวณสาร

พระราชกรณียกิจของ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ สิ้นพระชนม์ด้วยพระโรคโลหิตในสมองคัน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2488 รวมสิริพระชนมายุได้ 68 ปี 6 เดือน 13 วัน

โครงเรื่อง "ทางแมว"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องของคนที่มีความโลภ ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยกล่าวถึง หมอแสง และอำแดงอ่อน ไต่หางแมวจากอาจารย์เขียว ซึ่งบอกว่าเป็นของวิเศษ สามารถจะขออะไรก็ได้ 3 ครั้ง ทัวหมอแสงกับอำแดงอ่อนอยากได้เงิน 200 บาท จึงลองขอกับหางแมว ปรากฏว่าได้เงิน 200 บาทมาจริง แต่ก็ต้องเสียลูกไป เพราะถูกรถยนต์ทับ และเจ้าของรถยนต์ที่ทับลูกชาย ได้ให้เงินค่าเผาศพมา 200 บาท เท่ากับที่หมอแสงขอไว้กับหางแมว

เนื้อเรื่องย่อ

หมอแสง มีอาชีพเป็นหมอแผนโบราณ กำดั่งโตเถียงกันด้วยเรื่องสงครามกับ นายบุญเกิด น้องภรรยาของตนอยู่นั้น อาจารย์เขียวผู้ซึ่งเคยรู้จักกันแต่ครั้งหมอแสงกับอำแดงอ่อนอยู่วานนอก ก็เข้ามาในบ้านเพื่อมาเยี่ยมเยียน ขณะที่คุยกันอยู่นั้น อาจารย์เขียวก็นำหางแมวประหลาดมาบอกว่า เป็นของวิเศษที่ผู้มีทำไว้ เมื่อต้องการสิ่งใดก็ให้ถือหางแมว

ไว้ในมือ แล้วขอสิ่งที่ต้องการได้สามครั้ง แต่ผู้ชมมักจะเคราะห์ร้าย เช่นคนที่เป็นเจ้าของคนแรกเชื่อกคอตาย คนที่ 2 คือตัวอาจารย์เขี้ยวเองไม่ได้รับอันตรายอะไรจากหางแมว ก็เพราะเป็นคนมีวิชา หมอแสงเกิดความอยากได้หางแมวมากจึงขอจากอาจารย์เขี้ยว อาจารย์เขี้ยวยกให้และบอกวิธีใช้ของรูกัจจและระมัดระวัง เมื่อได้หางแมวมาแล้ว ความโลภทำให้หมอแสงไม่เอาใจใส่กับโทษของหางแมว ได้อธิษฐานขอเงิน 200 บาท ในที่สุดก็ได้เงินจำนวนนี้จากเจ้าของรถยนต์ที่ขับรถทับลูกชายตาย เป็นค่าเผาศพ

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือความโลภ และความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ ของหมอแสงที่ต้องการเงิน 200 บาท โดยไม่เอาใจใส่กับโทษของหางแมว จนในที่สุดต้องเสียลูกชายไป ผู้แต่งได้มองเห็นสิ่งเหล่านี้ และอยากจะให้คนทั่วไปได้ทราบถึงโทษของความโลภและความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ จึงนำแนวคิดนี้มาผูกเป็นเรื่องราว เพื่อจะสะท้อนให้คนทั่ว ๆ ไปได้มองเห็นและเข้าใจในลักษณะนิสัยของคนว่าทุกคนมีความโลภด้วยกันทั้งนั้น เมื่อบุคคลใดมีความโลภเกิดขึ้นในใจแล้ว มักจะไม่นึกถึงอะไร ต้องการจะได้สิ่งเหล่านั้นมาเป็นของตัวเอง แม้ว่าจะมีใครห้ามปรามก็ไม่สนใจและไม่เชื่อ เพราะธรรมชาติของคนเรานั้นมักมีความอยากหรืออยากเห็น และมักจะสนใจในสิ่งไกลตัวมากกว่า จุดประสงค์ของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนี้ เพื่อให้เป็นตัวอย่างของผู้ที่มีความโลภจนเกินไป

ฉาก

ในเรื่องสั้น หมายถึง สถานที่และเวลาที่เรื่องนั้นเกิดขึ้น และเป็นเพียงองค์ประกอบที่ทำให้เรื่องสมจริงขึ้น ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดที่ไหน เมื่อไร หรือบางที่ผู้แต่งก็ให้ฉากมีบทบาทเสมือนเป็นตัวละครด้วยตัวหนึ่งในเค้าโครงเรื่อง คือมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับนาฏการ (action) ของตัวละครในเรื่อง เช่นเรื่องเก่าทะเล (The old man and the Sea) ของ Hemingway ทะเลมีบทบาทเหมือนเป็นศัตรู

ที่จะติดตามผลอย่างซิงไหวซิงพริบกับตัวละครเอกของเรื่อง คือ ตาเฒ่า¹

เรื่อง "นางแมว" นี้จะเห็นว่าผู้แต่งให้ความสำคัญที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่าฉาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านได้ทราบลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉากในเรื่องนี้จึงเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้เนื้อเรื่องสมจริงยิ่งขึ้นเท่านั้น ฉากที่ผู้แต่งใช้คือ กรุงเทพฯ ซึ่งกล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของหมอแสงกับอำแดงอน และเจ้าเซ่งลูกชาย ที่เขาทองพักอยู่แถววัดเลียบ แต่ไม่ได้อธิบายชื่อถนนให้ทราบเพียงแต่บอกว่า เขาทองหมายเลขที่ 578 และบ้านอยู่ติดกับถนนใหญ่ ดังจะได้จากข้อความที่ผู้แต่งเขียนไว้ว่า

"หมอแสงกับอำแดงอน เขาทองหมายเลขที่ 578 ถนนชื่ออะไรจำไม่ได้ อยู่แถววัดเลียบ มีเจ้าเซ่งลูกชายอายุ 13 ปี อยู่เพิ่มจำนวนชาวทองแดงหมายเลขที่ 578 ขึ้นให้เป็นสาม" (หน้า 1)

"เจ้าเซ่งคนนี้เป็นเด็กขาดความเป็นผ้าพับไว้ ที่สำหรับวิ่งเล่นคือ กรุงเทพฯ ทั้งกรุง" (หน้า 1)

สถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ คือ สภาพภายในห้องพักของหมอแสงกับอำแดงอนและลูกชาย ซึ่งห้องพักมีลักษณะดังนี้ มีห้องนอนและห้องครัว ตอนหน้าห้องพักมีมานั่ง จากข้อความดังนี้

"หมอแสงกับอำแดงอนนั่งอยู่ด้วยกันที่หน้าห้องแถว" (หน้า 10)

"อำแดงอนตกใจวิ่งเข้าไปดูลูกชายในครัว" (หน้า 8)

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส,

คำบรรยายวิชาวรรณคดีวิจารณ์ชุดที่ 1

(กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517), หน้า 49.

การสัญจรในกรุงเทพฯ ตามถนนมีเพียงรถยนต์ส่วนตัวของคนที่มีฐานะดี ส่วนคนทั่วไปต้องนั่งรถรับจ้าง เป็นรถลากของคนจีนที่ทำมาหากินอยู่ในเมืองไทยเวลานั้น

จากการบรรยายฉาก จะเห็นได้ว่าผู้แต่งไซบรียากาตแบบเกาส์สมัยรัชการที่ 6 ที่ผู้แต่งมีชีวิตอยู่ในสมัยนั้นมาเป็นฉาก จึงทำให้เรื่องสมจริงขึ้น

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ผู้แต่งพรรณนาอุปนิสัยใจคอไว้อย่างละเอียดชัดเจนจากคำพูด พฤติกรรม และเหตุการณ์บางตอน ตัวละครที่สำคัญมีดังนี้

หมอแสง

หมอแสงเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง มีอาชีพเป็นหมอแผนโบราณ ลักษณะนิสัยของหมอแสง เป็นคนเชื้อช่าในเรื่องความคิดและกิริยาอาการ ตกใจง่ายและกลัวคั้งที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

เมื่อหมอแสงเป็นคนเนิบนวมทั้งในภูมิปัญญาและกิริยา... แก่เป็นผู้ใหญ่และเป็นผู้ชราวนอกมาแต่เดิม เพิ่งจะมาอยู่กรุงเทพฯ เมื่อเกือบจะแก มาเห็นรถต่าง ๆ มีวิ่งเร็วเกินที่เคยนึกว่าจะเร็วไฉน ใจก็สยดสยองนัก แตะถูกชายของแก คุณกับเจ้าพวกตัวภัยเหล่านั้นเร็วนัก ใจแกวับ ๆ หว๋า ๆ อยุร่าไป (หน้า 1)

อีกตอนที่ผู้แต่งเน้นถึงความเชื่อช่าของหมอแสงให้เด่นยิ่งขึ้น คือตอนที่หมอแสงวิ่งไล่ตามสุนัขที่คาบหางแมวไป แต่ไล่ไม่ทันและหกล้มลงไป คั้งเช่น

"หมอแสงยิ่งตกใจออกวิ่งไล่ ไซ้ซาคูที่ได้ไซ้มาถึง 60 ปี แล้วนั้นมากเกินความสามารถของมันสักหน่วย ใจหมอแสงจะรีบไปให้เร็วทันอายุตวบ แต่เขาไม่ยอมไป ครั้นหมอแสงขมขี้จะให้มันไปให้ได้ มันก็สไตรค์ หมอแสงก็ล้มอยู่กลางถนน" (หน้า 5)

ลักษณะอีกอย่างหนึ่งที่ผู้แต่งบรรยายไว้ ก็คือหมอแสงเป็นคนตกใจง่ายและกลัวเกินกว่าเหตุ คั้งตอนที่ตำรวจไปหาที่บ้านเพื่อบอกว่าเจ้าเซ่งถูกรถยนต์ทับตายจากข้อความ

ที่ว่า

"...มีแขกไปหาคนหนึ่ง เป็นแขกชนิดที่ไม่เคยวิ่วแวไปเลย หมอแสงเห็นเข้า ก็ตกใจเป็นกำลัง นึกว่าคงใครทำอะไรอะไรเป็นแน่ โปลิสจึงจะไปจับ เพราะแขกนั้นเป็น นายร้อยตำรวจนครบาล" (หน้า 10)

"ผมเป็นหมอหากินโดยดี ไม่ได้ทำอะไรผิดใครอะไร นี่นายมาทำไม ผมเป็นคน เรียบร้อยไม่เชื่อตามเพื่อนบ้านคุณก็ได้" (หน้า 11)

หมอแสงเป็นคนที่เชื่อถือในเวทมนต์และคุณไสยต่าง ๆ ดังที่กล่าวกับนายบุญทัก
นองกรรยวา

"ธรรมดาคน ๆ เดียวจะชกคน 3 คนให้เพลี้ยงพล้ำไม่มีเวลาตั้งตัวนั้น นอก จากคนที่มีความเวทมนต์แล้วก็ทำไม่ได้เป็นอันขาด ฉะนั้นใครมีเวทมนต์คนเดียวสู้ได้สามคน ฉะนั้น ชาติที่มีเวทมนต์ชาติเดียวสู้ได้สามชาติ" (หน้า 1)

คำพูดของหมอแสงที่แสดงถึงว่าเป็นคนมีความโลภ อยากรได้ทางแมว เพราะ
รู้ว่าสามารถทำอะไรได้จริง ดังที่พูดกับอาจารย์เชื่อว่า

"ถ้าใช้ไม่ได้ก็ท่านจะเอาไว้ทำไมละครับ ให้คนอื่นเสียก็แล้วกัน" (หน้า 4)

"ไม่เป็นไร ยามี แตะหางแมวนี่ท่านอาจารย์ให้ผมนะขอรับ" (หน้า 5)

"หมอแสงจับหางแมวกำในมือขวา เเงหน้าขึ้นดูเพดานแล้วพูดว่า ข้าพเจ้า
ขอเงิน 200 บาท" (หน้า 7)

อ้าแคงอน

อ้าแคงอน ภรรยาของหมอแสง มีนิสัยโลภมาก เช่น เมื่อได้หางแมวมาแล้วก็คิด
อยากได้แขนเพิ่มขึ้นเป็น 4 คู่ จากข้อความดังต่อไปนี้

"ถ้าขออะไรขอได้ก็ขอหมด แน่พอมอลองขอแขนให้ฉัน 4 คู่ เห็นจะดีกว่ามัง

มีมือมาก ๆ จะทำอะไรทำอะไรพร้อม ๆ กัน เวลาหุงข้าวก็ตีไฟสองมือ ชาวชาวสองมือ อีกสี่มือชอคเกิ้ลปลาแลตำน้ำพริก หาข้าวแล้วเร็วพิลึก" (หน้า 6)

อีกลักษณะหนึ่งก็คือ รักลูก และมักมีความคิดเห็นไม่ตรงกับสามี เช่น หมอแสดงต้องการจะขอเครื่องยาจากทางแมว แต่อำแดงอนไม่เห็นด้วย ให้สามีลองขอเงิน 200 บาท จะดีกว่า ดังข้อความที่อำแดงอนกล่าววา

"เครื่องยาที่หายากมีหลายอย่าง จะขอเลือกแรกก็เสียค่ายี่หมี่ จะขอคี่หมี่ก็เสียค่ายมาเหมี่ยว ยังอำพันทอง ชะมคเชียง และโรตออะไรอีกมากอย่าง ถ้าวจะให้ก็ลองขอเงินคู่สัก 200 บาท" (หน้า 7)

"อำแดงอนตกใจวิ่งเข้าไปดูลูกชายในครัวถามว่า อะไรลูก อะไรอายเซ่งตายจริง ออกแตก พอหมอเทียว เขากับคักหนุมาวางไวข้างอังกะบี มันหุบเอาอายเซ่งเขาแล้วหละไหมละ" (หน้า 8)

เจ้าเซ่ง

เจ้าเซ่งลูกชายวัย 13 ปี ของหมอแดงและอำแดงอน มีนิสัยขมมาก ชอบเถลไถล และไม่มีสัมมาคารวะระวะต่อผู้ใหญ่ ตัวละครตัวนี้เป็นตัวละครที่ผู้อ่านจะเห็นบุคลิกภาพโคซิคเจนที่สุด จากการบรรยายของผู้แต่งบาง และจากบทสนทนาของตัวละครบาง ลักษณะที่มีนิสัยขมและชอบเถลไถล จากที่ผู้แต่งบรรยายว่า

ควยเจ้าเซ่งคนนี้ขาดความเป็นผู้พัวไว ที่สำหรับวิ่งเล่นที่อุกรุงเทพา หังกรุงที่สำหรับนั่งเล่นคือคาคบไม้ เมื่อเล่นเอาเจ็กในอุคหนูาว ยูอยู่โยงคือพระเสวตรูจิราภาพรรณในเวลาตกน้ำมัน ในอุครอนอุทพูนี่ชวาก็คงชวนเล่นเอาเจ็กจนได้ส่วนรถยนต์รางนั้นเป็นของที่เซ่งทอเจ้าเซ่งทั้งนั้น ถึงรถบุดนุนก็รู้จักคุ้นเคยกันดี และเมื่อรถชนิดนั้นทับเค็กตายที่ถนนหวางวัดเลียบนั้น เจ้าเซ่งก็จวนจะโคเป็นเพื่อตายกับเค็กคนนั้นควย (หน้า 1)

เจ้าเซ่งโคทั้งคำสั่งพอก็ออกรับไป แมยยังต้องเขยก็ออกสู่หังเหยา ๆ โค ถ้าอุอาการที่มันออกจากห้องแล้ว ก็คูเหมือจะคังใจรับไปรับมา แตครันไปพบหมากักกัน

ก็หยุดเสียพักใหญ่เพราะเป็นของเหลือเว้น ทุอไป ๆ พบเจ้าลากรดเถียงกับยาย
แม่แปรง... เจ้าเซงหยุดจุนใจเทศน์ทัก ๆ ไม่ไซกแล้ว เขาจะเกิดที่นั่นที่นั่นกับขึ้น
มันกัวเขาจะไม่ตักกันจริง ๆ (หน้า 10)

กวยความเขื่อนของเจ้าเซงเป็นของธรรมดา แม้ไซให้ไปซื้อน้ำปลาเกลือมันไป
กางเลยหิ้งคืนก็เคยมี (หน้า 1)

อีกตอนที่เน้นถึงความซนและความเกลียดของเจ้าเซง จะเห็นได้จากคำพูด
ของตัวละครบางตัว ดังเช่น

"อ่าแดงอนบนว่า ลูกชายไปนานเหลือเกิน" (หน้า 10)

"หมอแสงตกใจเป็นกำลัง นึกว่าลูกชายคงไปเที่ยวเก็บก้อนหินตาม ถนน
โยนเล่น เผลอไปถูกหัวขุนนางแตก..." (หน้า 11)

ซรว้เขียว

ซรว้เขียวเป็นผู้ที่รู้จักมักคุ้นกับหมอแสงและอ่าแดงอนตั้งแต่บ้านนอกด้วยกัน
กับทั้งเคยเป็นศิษย์อาจารย์เดียวกันกับหมอแสงที่วัดคงอ้อ เมื่อโตขึ้นต่างคนต่างก็แยกกัน
ไปเรียนวิชาตามที่ตนเองชอบ ซรว้เขียวเป็นตัวละครสำคัญอีกคนหนึ่งที่ทำให้เรื่องเกิดขึ้น
และดำเนินไปสู่จุดสุดยอดของเรื่อง (Climax) ผู้แต่งได้บรรยายลักษณะและอุปนิสัยของ
ซรว้เขียวไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นบุคคลที่มีทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่อง

ส่วนดีของซรว้เขียว คือเป็นผู้ที่ไม่พูดผิด เช่นตอนที่บอกถึงคุณและโทษของ
หางแมวให้หมอแสงและอ่าแดงอนฟัง ดังข้อความต่อไปนี้

"ก็ไม้ออกดอกสีกา แต่ไซไซเสียแล้วถึงสามหน อากาศภาพจะเอาไว้ไซไซไม่ได้ก็
ต้องกินอื่นถึงจะขอไซไซใหม่" (หน้า 4)

"มันชอบกลอยู่นะประสก หางแมวนี้อย่างไรก็ไม่เคยให้ถูกแก่ใครจริง ๆ เลย เจ้า
ของถนนแรกก็เชื่อกศอตาย มาอยู่กับอากาศภาพเป็นคนมีวิชาอยู่บาง มันไม่ไซไซให้โทษอะไร

ก็จริง แต่ได้ให้เทคนิคเดียวแต่เพียงแก้หัวไป 3 ครั้งเท่านั้น ทรันอากาศภาพจะให้ใครถือไป ถ้าเกิดเหตุอะไรกันขึ้นก็จะดีไหมได้ ครั้นจะเก็บไว้ก็ป่วยการ ทั้งเสียคឹกว่า" (หน้า 5)

ส่วนบทประองของขรว์เขียว คือเป็นพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ไม่เป็นที่ ประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสม เช่นชอบกินเหล้าและกินอาหารนอกเวลาวิคัมญูติของสงฆ์ ลักษณะนิสัยนี้ จะเห็นได้จากการบรรยายของครูแดงที่กล่าวไว้ว่า

"อาจารย์เขียวนี้ ประกาศตัวว่าเป็นภิกษุ นุ่งเหลืองหมเหลือง แต่งกายสมชื่อ แถกความประพฤติค่อนข้างนอกคอก ฉินสุราทั้งนอกเปลในเปล และมีความรู้ว่่าเกี่ยวกับทวมอทองเหลืองที่ขายกลางคืนนั้น ไข่น้ำปลาดีกว่าทวมอื่น ๆ ที่ขายกลางวันทั้งนั้น" (หน้า 2)

เพราะความประพฤติของขรว์เขียวไม่ดี จึงทำให้ไม่มีสมภารวัดไหนอยากต้อนรับจึงตอยย้ายที่อยู่เสมอ คังข้อความที่ว่า

"เพราะหาสมภารที่จะยอมให้แก้อยู่ในวัดกว่าวันสองวันนั้นยาก แถจึงเป็นพระอาคันตุกะเกือบจะปีละ 12 เคือน" (หน้า 2)

นายบุญทัก

นายบุญทัก เป็นน้องชายอำแดงอัน ซึ่งเป็นภรรยาของหมอแสง มีลักษณะนิสัย เป็นคนชอบพูดสนุก มักจะพูดอะไรเป็นเล่นไปหมด และชอบพูดซัดคอเสมอ จากคำพูด คังต่อไปนี้

"ถ้าขอเอาตัวโกเชอร์มาที่นี่เห็นจะดี แล้วจับหนวดหลุบลงข้างล่างคู่สีกที่ว่า หนาทาจะเป็นยังไงบ่าง" (หน้า 5)

"มักก็หนักไปหนักหละพี แถพระนารายณ์ยังมี 4 กร นีพีจะเป็นพระนารายณ์ 2 ซ่อนไถยวรีไง แชนมากนักก็คังจะสะบักจมวันยังกำ ๆ จะหาที่วางแขนก็เห็นจะยาก บางทีจะต้องเขาห้องแถวเติมอีกห้องหนึ่งก็เป็นได้" (หน้า 6)

"ที่หมอย่าเพอว่าไป ก็เพื่อพื่อนแก่อยากใส่แหวน พี่หมอจะเอาที่ไทมมาให้

แก้ไข เมื่อเด็ก ๆ พื่อนแกนอนร้าย ถ้าแกเป็นยั้งนี้จนเคยวันี้ แกมีแขน 2 แขน แกก็งจะมีคหน้า ที่หมอนอยู่แล้ว ถ้าแกมี 8 แขน ประเคียวแขนนั้นปักที่แขนนี้ปักที่หมอนนอนไม่เป็นสุขก็ยั้งรุ่งเป็นแน่" (หน้า 6)

ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่องนี้มีลักษณะเป็นปัจเจกบุคคล (Individual) ที่มีส่วนคิดและส่วนบอกพรอง

กลวิธีการเสนอตัวละคร ผู้แต่งใช้ 2 วิธีผสมกัน คือผู้แต่งจะบรรยายคุณสมบัติต่าง ๆ ของตัวละครโดยตรง และบางครั้งตัวละครจะแสดงลักษณะทั่วไปของตนด้วยการกระทำและคำพูด การเสนอตัวละครเช่นนี้ของผู้แต่ง ทำให้ผู้อ่านเห็นบุคลิกภาพนิสัยของตัวละครได้ชัดเจน

หัวหน้าของการแต่ง

หัวหน้าของการแต่งหรือกลวิธีในการเขียนของผู้แต่ง ที่ควรนำมาพิจารณามีดังต่อไปนี้

1. การเล่าเรื่องและการลำดับความของเรื่อง
2. การใช้สำนวนภาษา
3. ความละเอียดละออในเชิงบรรยายหรือพรรณนา
4. อารมณ์ขัน
5. ภาษาเฉพาะของผู้แต่ง
6. การจบของเรื่อง

1. การเล่าเรื่องและการลำดับความของเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ "น.ม.ส." ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบที่เรียกว่า Omniscient คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เหตุการณ์ทุกอย่างหมดเกี่ยวกับตัวละคร ผู้แต่งทำเสมือนเป็นผู้อยู่ใจของหมอแสง เขาถึงความรู้สึกนึกคิดของหมอแสงโดยตลอด ส่วนความคิดความรู้สึกของกนอื่น ๆ ผู้อ่าน

จะทราบจากผู้เล่าเรื่องบ้าง จากคำพูดของตัวละครบ้าง กลวิธีการเล่าเรื่องของ "น.ม.ส." ทำให้ผู้อ่านได้เห็นอุปนิสัยและบุคลิกลักษณะของตัวละครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การเล่าเรื่องของ "น.ม.ส." เป็นการเล่าอย่างตรงไปตรงมา ใช้ภาษาที่พูดในชีวิตประจำวันในสมัยก่อน การดำเนินเรื่องไม่สลับซับซ้อนมากนัก เป็นไปตามขั้นตอน ตั้งแต่การเปิดเรื่องจนปิดเรื่อง มีวิธีผูกเรื่องที่น่าสนใจ ควบการสร้างความรู้เรื่อง หรือการสร้าง suspense การดำเนินเหตุการณ์เป็นไปอย่างรัดกุม ดังเช่น ในตอนแรก กล่าวถึงลักษณะตัวละครในเรื่องก่อน แล้วค่อย ๆ เผยตัวละครทีละคน ว่ามีลักษณะและพฤติกรรมอย่างไร และก็มาถึงจุดสำคัญของเรื่องที่ขีวเขียนนำทางแมวมาให้แทนหมอแดง และอ้าแคงอน โดยบอกถึงสรรพคุณของหางแมวว่าสามารถจะให้ใครทำอะไรตามที่ต้องการ เมื่อหมอแดงลองขอเงิน 200 บาท การณ์กลับปรากฏว่าหมอแดงต้องเสียลูกชายไป และไถ่ค่าศพเท่ากับจำนวนเงินที่ขอไว้กับหางแมว

ถึงแม้การดำเนินเรื่องจะคล้ายกับการบันทึกเหตุการณ์ประจำวันก็ตาม แต่ "น.ม.ส." ได้กำหนดเหตุการณ์และเรียงลำดับไว้อย่างแนบเนียนว่า จะนำผู้อ่านไปไหนทางใต้มาย เพื่อผู้แต่งจะใคร่ให้เห็นลักษณะของคนที่มีความโลภและความอยากได้ไว้อย่างมากที่สุด โดยไม่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกตัวว่าเป็นเจตนาของผู้แต่งและจะเห็นว่าส่วนใหญ่ผู้แต่งสามารถนำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงไว้อย่างเหมาะเจาะ เมื่ออ่านแล้วผู้อ่านจะเข้าใจได้ทันที การที่ผู้แต่งเล่าเรื่องและเน้นพฤติกรรมของตัวละครแต่ละคน มีผลทำให้เรื่องสั้นเรื่องนี้มีลักษณะเป็นเรื่องสั้นชนิดสร้างตัวละคร (Character Short Story) มากขึ้น

เรื่องสั้นเรื่องนี้ ถ้าพิจารณาจากเนื้อเรื่อง กลวิธีการแต่ง ตลอดจนสำนวนภาษาที่ใช้ ก็จะทำให้เห็นว่าไม่ซับซ้อนถึงขั้นที่จะให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญในด้านข้อคิดของเรื่องอีกด้วย

2. การใช้สำนวนภาษา "น.ม.ส." ทรงใช้ภาษาและสำนวนโวหารที่ผู้อ่าน

อ่านแล้วไม่เบื่อหน่าย ในด้านภาษาจะเห็นได้ว่าทรงพิจารณาเลือกคำที่จะนำมาใช้อย่าง
 เครื่องกรัก ทรงคำนึงถึงเสียงของคำ น้ำหนัก และสัมผัส ภาษาที่ทรงใช้ในบทพระนิพนธ์
 ต่าง ๆ เป็นภาษาที่ไม่ฟุ่มเฟือย ไซ้ถอยคำอย่างประหยัด ทรงเลือกใช้คำง่าย ๆ ไม่
 โดกโดนหรือเป็นศัพท์ที่ยากจนเกินไป คำบางคำเป็นคำที่ทรงนำเข้ามาใช้ในวงการกวี
 บางครั้งก็ใหม่ทั้งรูปคำและความหมาย บางครั้งรูปคำเดิมแต่ความหมายใหม่ หรือรูป
 คำใหม่แต่ความหมายเดิม พระองค์ทรงมีเหตุผลในการใช้คำเหล่านั้นเสมอ ดังตัวอย่างที่
 รวบรวมมาดังนี้

2.1 ตัวอย่างคำที่ใช้ในรูปคำเดิมแต่ความหมายใหม่ เช่น

"แท้จริงเป็นพระอาคันตุกะเกือบจะมีละ 12 เดือน" (หน้า 2)

คำว่า "อาคันตุกะ" ในความหมายเดิม หมายถึง ผู้มาเยี่ยมเยียน แต่
 ในเรื่องหางแมว ผู้แต่งหมายถึงลักษณะของขรวิเชียรที่ไม่ชอบอยู่วัดไหนนาน

"อ่านทูลเกล้าฯ ไตสวนหางแมว" (หน้า 5)

คำว่า "ไตสวน" ในความหมายเดิมตำรวจเป็นผู้ใช้ แต่ในเรื่องนี้ผู้แต่ง
 ให้สุนัขเป็นผู้ใช้

2.2 คำที่ให้ภาพพจน์ (Figure of Speech) เช่น

"ส่วนรดยนตร์รรางนั้นเป็นของที่ เชื่อง ทอ เจ้า เซ่ง นั้น" (หน้า 1)

คำว่า "เชื่อง" ในความหมายเดิมจะใช้กับสัตว์หรือคนเท่านั้น ไม่ใช่กับ
 วัตถุหรือสิ่งของ แต่ น.ม.ส. ทรงใช้กับรดยนตร์และรราง เมื่อผู้อ่านอ่านทั้งข้อความ
 ทำให้เข้าใจลักษณะของเจ้าเซ่งก็ยิ่งขึ้น

"ใจ แคว ้วย ๆ หว่า ๆ อยู่ ร่า ไป" (หน้า 1)

คำว่า "้วย ๆ หว่า ๆ" ทำให้เห็นอาการของความไม่แน่ใจของหมอแสง

"ใจหมอแสงจะรีบไปให้เร็วทันอายตุมแก่ชาไม่ยอมไป กรั้นหมอแสง
ซุ่มซี้ จะให้มันไปให้ได้" (หน้า 5)

ใช้คำว่า "ซุ่มซี้" ทำให้ได้ความหมายและเห็นภาพพจน์ชัดเจนว่า หมอแสง
 พยายามจะบังคับขาตัวเองให้วิ่งให้เร็ว

"เจ้าเซงกุเพลินจนรถยนต์ขับมาบีบแตร โห่ง ๆ ก็ไม่ทันไคยีน"
 หน้า 10)

คำว่า "โห่ง ๆ" ให้ภาพพจน์ไคยีนว่า คนขับรถคงบีบแตรรถยนต์ดังมาก
 แต่เจ้าเซงก็ยังไม่ไคยีน

ในคำสนวนโวหาร น.ม.ส.ทรงโปรดสำนวนไทย ทรงมีสำนวนที่แปลกและ
 ใหม่ ประกอบด้วยสำนวนเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย ซึ่งมีส่วนทำให้ข้อความคมคายและ
 ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังเช่น

2.3 ใช้สำนวนเปรียบเทียบหรือคำอุปมาโดยการยกคำหรือข้อความใด
 ข้อความหนึ่งขึ้นมากล่าว ซึ่งเดิมมีความหมายหนึ่ง แต่มีไคยีนนำมาใช้ในความหมายนั้น
 โดยตรง ทรงนำมาใช้เพียงในแง่เปรียบเทียบเพื่อจะแนะนำว่าสิ่งนั้นมีคุณลักษณะคล้ายคลึง
 กับสิ่งที่ทรงต้องการจะเปรียบเทียบเท่านั้น ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

ตอนที่กล่าวเปรียบเทียบลักษณะเจ้าเซงว่าเป็นเด็กชนมาก

"เจ้าเซงคนนี้ขาดความเป็นเจ้าพิบไว้" (หน้า 1)

สำนวน "ขาดความเป็นเจ้าพิบไว้" ที่ผู้แต่งใช้ไม่เหมือนกับสำนวนเดิมที่ว่า
 "เรียบร้อยเป็นเจ้าพิบไว้" เป็นการใช้ในทางตรงกันข้าม แต่ให้ความหมายชัดเจนมาก

"เจ้าเซงเป็นเด็ก สุกกอนห้าม" (หน้า 4)

สำนวน "สุกกอนห้าม" ตามธรรมดาใช้กันว่า "ชิงสุกกอนห้าม" แล

แต่ น.ม.ส.ทรงนำมาใช้กับลักษณะและความประพฤติของเจ้าเซ่งไค้ดี

"ด้วยความเชื่อของเจ้าเซ่ง แม่ไซ้ให้ไปซื้อน้ำปลาแก้บู๊มันไป
คางเลขทั้งคืนก็มี" (หน้า 10)

"นอกจากคนที่มีเวทมนต์ แล้วทำไมได้เป็นอันขาด ฉันโคคนมี
เวทมนต์คนเดียวสู้โคสามคนฉันนั้น ชาตีมี่เวทมนต์ชาติเดียวสู้โคสามชาติ" (หน้า 1)

2.4 ความผสมผสานในทำนองเขียนของ น.ม.ส.เราทราบแล้วว่า
น.ม.ส.ทรงเป็นนักเรียนนอกแรก ทรงรับเอาทำนองเขียนแบบต่างประเทศเข้ามา
ไม่น้อย เช่นข้อความต่อไปนี้

"ครั้นหอมแสงจะชมชีจะไ้หมันไปให้ไ้ มันก็สไตรก์" (หน้า 5)
"ก็จ้คไ้ทกนไปขอซื้อจากฮองเตหรือเปรีสิเค้นต์หรือไ้กรที่กรองกรุง
ปักกิ่ง" (หน้า 7)

ทางคำสนำนวนภาษาในบทเจรจาของตัวละคร ผู้แต่งใช้สำนวนภาษาที่พูด
ในชีวิตจริงในสมัยรัชกาลที่ 5 - 7 ดังนั้นผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจสำนวนภาษาบางคำ
หรือบางสำนวนก็ได้ เพราะไม่เหมือนกับสำนวนภาษาในปัจจุบัน การแสดงความคิดเห็น
ของตัวละคร จะแสดงอุปนิสัยและบุคลิกภาพของตัวเอง เช่นบทเจรจาของหอมแสง
แสดงถึงความโลภและความอยากไ้ หรือบทเจรจาของซัวเขียว แสดงถึงความจริงใจ
เป็นต้น

3. ความละเอียดลออในการบรรยายหรือพรรณนา ในคำบรรยายลักษณะ
นิสัยหรือพฤติกรรมของตัวละครทุกคน นับว่าผู้แต่งบรรยายไ้ได้อย่างละเอียด สามารถสร้าง
ภาพพจน์ไ้ให้เกิดแก่ผู้อ่านไ้ เช่นลักษณะเฉื่อยชาของหอมแสง ลักษณะซุกซนของเจ้าเซ่ง
ความประพฤตินอกกรรไ้คกรอยของซัวเขียว ลักษณะของหางแมว เป็นต้น

ตอนที่กล่าวถึงลักษณะของหางแมว ผู้แต่งบรรยายไ้ว่า

"เป็นคุณค่า ๆ ยาวสัก 3 นิ้ว เป็นของตากแห้ง มีขนร่วงไปบ้างแล้ว ยังอวบบาง คุณาเกลียด ไม่นาใครจะจับ" (หน้า 3)

นอกจากบรรยายอย่างละเอียดแล้ว ยังแทรกความคิดเห็นหรือเชื่อมโยงความนึกคิดของผู้แต่งไปในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

4. อารมณ์ขันของผู้แต่ง ผู้อ่านบทพระนิพนธ์ของ น.ม.ส. จะเห็นได้ว่า ทรงมีอารมณ์ขันอยู่มาก อารมณ์ขันเหล่านั้นปรากฏทั้งในบทพระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ตอนที่ทรงเห็นสมภพว่า จะแทรกสำนวนขบขันไว้ก็ทรงแทรกไว้ ทำให้ผู้อ่านขบขันได้หลายวิธีด้วยกัน ความขบขันเหล่านั้นบางครั้งก็เป็นคำการใช้ภาษา บางครั้งก็คั่นเนื้อเรื่อง ดังจะเห็นได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "หางแมว" พระองค์ทรงใช้อารมณ์ขันในคำการใช้ภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"นี่จะเป็นพระนารายณ์ 2 ขอนเทียวรีใจ" (หน้า 6)

"เจ้าเซ่งเป็นผู้รับใช้บิดาเก็บเครื่องยาไค้บาง และรับใช้มารดาในการไปตลาดไค้ในเวลาที่เขาตัวพบ" (หน้า 1)

5. ภาษาเฉพาะของผู้แต่ง การบรรยายบางตอนของผู้แต่งใช้คำที่ไม่เหมือนกับนักเขียนคนอื่นใช้ เช่น

"เมื่อไรเราแต่งทัพไปช่วยรบ เมื่อนั้นเยอรมันจะแพ้ย้อย" (หน้า 1)

"เจ้าฟ้างอกก็เผลอกันเสวยของที่เขาไม่สุยาค คือหมูาก็จริงอยู่" (หน้า 7)

"แต่ลูกชายของแกคุณกับเจ้าพวกตัวภัยเหล่านั้นเร็วนัก" (หน้า 1)

6. การจบของเรื่อง

การจบของเรื่อง "หางแมว" นี้ เป็นวิธีอย่างหนึ่งของ น.ม.ส. ในตอนแรกเมื่ออ่านเนื้อเรื่อง ผู้อ่านจะรู้สึกว่าเป็นเรื่องตลก แต่เมื่อถึงตอนจบของเรื่องที่จบโดยให้หมอล่างไค้เงินจากคำทำศพของลูกชาย 200 บาท กลับทำให้เป็นเรื่องเศร้าสะเทือนอารมณ์

เป็นการจบแบบเศร้า หรือ Tragic ending หรือเป็นการจบแบบกลับตาลปัตร จาก
การไต่ถาม เป็นการสูญเสีย และมีความตายในที่สุด

ความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องความโลภ
ความอยากได้ ส่วนใหญ่จะแทรกไว้ในความคิดเห็นของหมอแสง ซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญ
ของเรื่อง นอกจากนั้นยังแทรกอยู่ในบทบรรยายของผู้แต่งอีกด้วย เช่น

"ถ้าซาจะขออะไร ซาก็สมัครขอเครื่องยาหละ" (หน้า 7)

"ครั้นเจ้าเซ่งไปพนแล้ว หมอแสงก็จับหางแมวกำในมือขวา เงยหน้าขึ้นดูเขมถาน
แล้วพูดว่า ซาพเจ้าขอเงิน 200 บาท" (หน้า 7)

เมื่อเป็นเศรษฐีใหญ่ถึงเช่นนั้นแล้ว ถ้าหมอแสงยังจะขึ้นเป็นหมอมออยู่อีกและจะต้อง
การเลียดบุตรและมาหมั้นอยู่กับจักก้านไปซื้อถึงลอนดอน แม่ที่ศุจะต้องการ เขา
ก็เล่นมาเขายาหมู หรือไข่มังกรเป็นยาบำรุงกำลังก็จับไปคนไปซื้อจากสองแคว หรือ
เปรตดิเค้นต์หรือใครที่ครองกรุงปักกิ่ง อูยวาทูจะต้องการเล็ก ๆ น้อย จะซื้อก็
กระมุ้งตุ๊กตงโค ถ้ามีเงินมากพอแล้วอยากจะทำเครื่องยาธรรมดาก็จะต้องการ
หนวกโคเขอรูมาดองเอาเหล็กคัมขยา เลือดคิงจะสำเร็จ หรือจะซื้อราชย์พระอินทร์
ก็แทบจะไค ถ้าต้องการมีเมียจะซื้อลูกสาวใครในตระกูลที่ของทองที่สุดก็คิงจะขอไค
เหมือนกัน (หน้า 7)

เราท่านพึงระลึกว่า ที่เจ้าเซ่งไปถูกรถทับก็เพราะขอให้ไปซื้อเครื่องยา ก็ถูกกับ
หุบเอา ที่ถูกกับหุบเอา ก็เพราะถูกไขไปหิมกะมิ ที่ทองไปหิมกะมิ ก็เพราะหมอแสง
จะขอเงิน 200 บาท คอหางแมว เพราะฉะนั้นการถูกรถชนทับกับการขอเงินคอ
หางแมวนั้นก็พอดีคอกันไค (หน้า 12)

คุณค่าทางด้านความรู้

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ให้ความรู้แก่ผู้อ่านหลายประการ โดยแยกออกเป็น
ประการสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. ความรู้ทางด้านชนบทธรรมเนียม เช่น วิธีเรียกชื่อคนในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ จะแตกต่างกับในสมัยปัจจุบันมาก จากเรื่องสั้นเรื่อง "ทางแมว" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้หญิง จะใช้คำขึ้นต้นว่า "อ้าแคง" เช่น อ้าแคงอัน
เด็ก จะใช้คำขึ้นต้นว่า "เจา" เช่น เจาเซง

อีกวิธีหนึ่งก็คือ เรียกชื่อบุคคลตามอาชีพ เช่นมีอาชีพเป็นแพทย์จะเรียกว่า "หมอ" เช่นหมอแสง

ถ้าเป็นอาจารย์ที่มีความรู้ดี จะเรียกว่า "ขรัว" เช่นขรัวเขียว เป็นต้น

2. ความรู้ทางด้านจิตวิทยา ดังตอนที่หมอแสงเห็นว่าทางแนวกระดูกกระดูกได้ เพราะหมอแสงมีความเชื่อถือมาก จึงทำให้เห็นว่าทางแนวมีชีวิตชีวา

"จริงนา พิลึกจริง ๆ พอขอมันก็คืนกระดูกกระดูกในเมื่อ เอ๊ย ชยะแขยงพิลึก ยังกะของเป็น" (หน้า 8)

3. ความรู้ทางด้านการคมนาคม ในสมัยก่อนกรุงเทพฯ ยังไม่มีรถยนต์มากดังเช่นปัจจุบัน พวกที่มียนต์มักจะเป็นคนที่มีฐานะดี นอกนั้นคนทั่ว ๆ ไปก็มักจะใช้รถเจ๊กทั้งนั้น เช่น

"พบเจ๊กลากรดเคียงกับแม่แปรง" (หน้า 10)

4. ความรู้ทางด้านกิจการตำรวจ ในสมัยรัชกาลที่ 6 ตำรวจที่เป็นคนไทยไม่มี มักมีแต่ตำรวจที่เป็นชาวอินเดียนเท่านั้น เช่น

"มีแขกไปหาคนหนึ่ง เป็นแขกชนิดที่ไม่เคยวิ่วแวไปเลย หมอแสงเห็นเข้าก็ตกใจ เป็นกำลัง นึกว่าคงไคทำผิดอะไรเป็นแน่ โปลิศจึงจะไปจับ เพราะแขกนั้นเป็นนายร้อย ตำรวจนครบาล" (หน้า 10)

5. ความรู้ในด้านการต่างประเทศ เช่น ขณะนั้นในทวีปยุโรปกำลังเกิดสงคราม

โลกครั้งที่ 1 ขึ้น และพระเจ้าไกเซอร์เป็นกษัตริย์ของประเทศเยอรมัน

"เยอรมันชาติเคียวตีท์เบลเยียม ฝรั่งเศส อังกฤษ ถอยเข้ามาทุกที ท้ายทั้ง 3 ชาตินี้รบหาหุคโม" (หน้า 1)

"ถ้าขอเอาตัวไกเซอร์มาที่นี้เห็นจะดี แล้วจับหนวกลงมาข้างล่างดูสักทีว่า หน้าตาจะเป็นยังงัยบ้าง" (หน้า 5)

ส่วนนี้และส่วนบทกรองของเรื่องสั้นเรื่อง "หางแมว"

ส่วนนี้

เรื่องสั้นเรื่องนี้จัดเป็นเรื่องที่มีคุณค่าคือเห็นหลายประการ พอจะกล่าวสรุปได้ ดังนี้

1. ในค่านกำหนดโครงเรื่อง ผู้แต่งเสนอโครงเรื่องเป็นไปตามลำดับ เริ่มตั้งแต่การอธิบายถึงสถานการณ์ในตอนเปิดเรื่อง (Exposition) ในเรื่อง "หางแมว" นี้ผู้แต่ง บรรยายถึงลักษณะของหมอแสง เจ้าเซ่ง เป็นต้น ต่อจากนั้นมีปัญหาเริ่มปรากฏ (Inciting moments) หมอแสงไคหางแมวจากขรัวเขียว และมีการขยายตัวคลี่คลายของปัญหานั้น (Development) หมอแสงขอเงินจากหางแมว 200 บาท จากนั้นปัญหาได้รับการแก้ไขและเป็นระยะที่เรื่องเปลี่ยนแปลงไปก็คือ เจ้าเซ่งไปชื้อยา แทะลั้บถูกรถยนต์ทับ จนมาถึงการคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ เป็นการตายของเจ้าเซ่ง จุดจบของปัญหา หมอแสงไคเงินเป็นค่าทำศพ 200 บาท จากคนขับรถยนต์ทับเจ้าเซ่งตาย

2. แนวคิดของเรื่อง แสดงถึงจุดประสงค์ของผู้แต่งที่จะเสนอให้เห็นถึงความอยากไค ความโลภ อันเกิดจากลักษณะนิสัยของคน จุดประสงค์นี้เป็นจุดประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นว่าผู้ชานไคเห็นถึงโทษของความอยากไค ความโลภ ซึ่งจะนำไปสู่ความเศร้าเสียใจในภายหลัง

3. เนื้อเรื่อง เป็นเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์เกินความจริง แต่เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีลักษณะสมจริง มีเหตุมีผลต่อเนื่องกัน จึงทำให้เนื้อเรื่องน่าเชื่อถือขึ้น ขณะอ่านจะ

รู้สึกว่าเป็นเรื่องตลก เพราะอารมณ์ขันของผู้แต่ง แต่เมื่อเรื่องจบอย่างไม่คาดฝัน ทำให้คิดว่าเป็นเรื่องตลกหรือเรื่องเศร้าสะเทือนใจ

4. ตัวละครในเรื่องมีบุคลิกและนิสัยเด่นชัด เช่น หมอแสงและอำแดงอันเป็นผู้อุบายกรูยากเห็น และอยากได้ จึงทำให้เกิดโศกนาฏกรรม สูญเสียบุตรชายผู้มีนิสัยซน เพราะความละโมภอยากได้เงิน 200 บาท นั้นเอง

5. เรื่องสั้นเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่มีคุณค่าในทางภาษาที่ให้อารมณ์ขัน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของคนไทยในสมัยก่อนได้เป็นอย่างดี เช่น ธรรมเนียมในการเรียกชื่อคน วิชา และไกรจุกถ้อยคำหลายคำที่ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว เช่น ขรัว แม่นแปรก เป็นต้น

ส่วนบทประลอง

1. ส่วนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายและเล่าเรื่อง บทเจรจาของตัวละคร บางคำ บางสำนวน ผู้อ่านบางคนอาจจะไม่เข้าใจ เช่น

"แต่โวหารแกออน จึงมีผู้ช่วยเสริมให้แข็งแรงแจ่มแจ้งขึ้น" (หน้า 7)

"หรือจะซ้อราชย์พระอินทร์ก็แทบจะได้อ" (หน้า 7)

2. ทางด้านการพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตัดยหน้าทีกล่าวถึงลักษณะของหมอแสง กับนายบุญที่ออกไป ทำให้เนื้อเรื่องไม่สมบูรณ์ ฉะนั้นครูควรจะอ่านเรื่อง "ทางแมว" ในหนังสือ "นิทานของ น.ม.ส." ในชั้นเตรียมการสอนเพื่อจะได้อ่านเรื่องดังที่ยังขึ้น ดังเช่น ขอความต่อไปนี้

"อันที่จริงแกชื่อ หมอแสง ยิ้มเขียว แสงเป็นชื่อตัว ยิ้มเขียวเป็นชื่อสกุล ไกรเรียกแก้วว่าหมอแสงลอย ๆ แกควรจะโกรธขวาดือวิสาสะเกินเหตุ แต่แกก็ไม่โกรธ ส่วน

ข้อสรุป ใครเอ่ยไม่ได้ เพราะนายบุญทัต น้องเมียเป็นเหตุ¹

¹กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์, นิทานของ น.ม.ส., (กรุงเทพมหานคร: คดังวิทยา, 2513), หน้า 1.

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "เท็คเพาะ"

เรื่องสั้นเรื่อง "เท็คเพาะ" เป็นผลงานประพันธ์ของ "แสงทอง" ซึ่งเป็นนามปากกาของหลวงบุญยฆานพพานิชย์ พิมพ์รวมเล่มเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2503 ในหนังสือชุดรวมเรื่องสั้นของแสงทอง โดย องค์การคำคุณุสภา เรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติโดยย่อของผู้แต่ง

แสงทอง เป็นนามปากกาของหลวงบุญยฆานพพานิชย์ (อรุณ บุญยฆานพพานิชย์) เกิดเมื่อ พ.ศ.2436 ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ.2507)

แสงทอง เป็นทั้งกวีและนักประพันธ์อาวุโส โดยอาชีพมิได้ข้องเกี่ยวกับวรรณศิลป์เลย แต่เป็นข้าราชการผู้ใหญ่กระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้สนใจการประพันธ์ตั้งแต่เด็กนักเรียนทางด้านการเขียนหนังสือ มีชื่อทางนิยายขบขัน เช่น "เรื่องของคุณเด็ก" เป็นต้น คำนการแปลเท่ากับเป็นตัวแทนของ F.W.Bain และได้รับความนิยมนักมากเรื่องนั้นคือ "อศิรูป" พิมพ์ถึง 7 ครั้ง เป็นอย่างน้อย

เรื่องอื่น ๆ ซึ่ง "แสงทอง" นำออกมาเสนอ เช่น วนวัลลี, ทินมาดี, นาคี คำฉันท, วัตศาครี, อธิจุมพิศดา, อนงคราคา เป็นต้น ส่วนวนแปลร้อยแก้วของ "แสงทอง" ที่วิจารณ์ถึงก่าชาดี และต้นสกลฤคควย สำหรับ "นิราสรอบโลก" ที่พิมพ์ครั้งแรก 1 เมษายน 2483 จากนั้นจนบัดนี้ยังไม่มีกรพิมพ์อีก เว้นแต่พิมพ์การกุศล

แสงทอง ได้เขียนนิราสเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2481 คือภายหลังกลับจากท่องรอบโลกมาแล้วปีเศษ ไม่ได้ตั้งใจจะแต่งเป็นเล่มใหญ่โต แต่งจบเมื่อ 25 กันยายน พ.ศ.2482 รวม 7 เดือน "นิราสรอบโลก" ฉบับนี้ผิดแปลกแตกต่างจากวีอื่น ๆ ในข้อที่ไม่มีบทอาลัยอาวรณ์สุนทรภู่ถึงนางอันเป็นที่รัก แต่ไคนำเอาสิ่งที่พบเห็นมาแต่งเป็นนิราสตามความรู้สึก

นึกถึง ประดิษฐ์อักษรกลอนสมัยใหม่ หากจะว่าไปแล้วนิราสเรื่องนี้จะยาวกว่านิราส
ของใคร ๆ มีความยาวถึง 258 หน้าใหญ่ ผู้แต่งได้พยายามใช้คำง่าย ๆ ที่ที่นั่น ๆ
เมื่อต้องการให้ยุลิมรสเข้าใจแจ่ม ถ้าศัพท์ภาษาอังกฤษสรรหามาเป็นคำกลอน และเมื่อ
แต่งจนแล้ว เป็นอนุสรณ์ชิ้นเอกของ "แสงทอง" จากนั้นจนบัดนี้ยังไม่มีเรื่องใดของผู้แต่ง
คนเดียวกันจะลบเหลี่ยมได้ ถ้าจะพูดเป็นคำฝรั่ง "นิราสรอบโลก" คืองานขนาด
Masterpiece ผลงานชิ้นเยี่ยม "แสงทอง" เป็นผู้สนใจเรื่องภาษาและกิจการหนังสือ
พิมพ์อย่างยิ่งคนหนึ่ง จากความซำของเงินจ๊อคของท่าน ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งอุปนายก
สมาคมภาษาและหนังสือ ประจำปี พ.ศ.2503 - 2504 และ 2506

งานเด่นที่สุดของ "แสงทอง" ทางคานกวีไคแก่ "นิราสรอบโลก" คำแปล
ไคแก่เรื่อง "อภินิหาร" คานภาษาศาสตร์ ไคแก่ "ภาษาและหนังสือ" ถ้าจะว่าถึงชั้นเชิง
เรื่องสั้นหรือนวนิยายก็มีฝีมืออยู่มาก เช่น ชุกคุณดิ๊ก หรือชุกรวมเรื่องสั้นและยังแปลงานของ
F.W.Bain จากเรื่อง Bubbles on the Form จนครบ 13 เรื่อง

โครงเรื่อง "เห็ดเพาะ"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นนี้ เป็นเรื่องเกิดจากการตั้งคำพูดที่ไม่ชัดเจน จึงทำ
ให้เกิดความเข้าใจผิดจนเป็นเรื่องราวที่ใหญ่โตและสนุกสนาน

เนื้อเรื่องย่อ

ขุนนิยตยุดิกรรณ เชิญเพื่อน ๆ มารับประทานอาหารที่บ้าน แม่ประไพภรรยา
ขุนนิยตยุดิกรรณ ไคแกงจืด "เห็ดเพาะ" ให้รับประทาน เป็นเห็ดขั้วที่เพาะเอง สุนัขช้ออายแถม
ของขุนนิยตยุดิกรรณไคกินแกงจืดนั้นด้วย ขณะนั้นคนใช้ชื่อเจ้งเป็นคนจีนพูดภาษาไทยไม่ชัด
และตีคางควย เขามารายงานว่า อายแถมตายเสียแล้ว กำลังจะบอกวาทายเพราะ
รถยนต์ขับ แต่มีวาทคางพูดไม่ทันจบประโยค พวกที่รับประทานอาหารอยู่ก็เข้าใจว่า
"เห็ดเพาะ" ที่อายเจ้งพูดคือ เห็ดเพาะจึงเรียกหมอมารักษาเพื่อถอนพิษเห็ด ตอนจบ

อ้ายเจ็งจึงมีโอกาสดูเหตุการณ์ที่อ้ายแท้มตายไ้จนจบ คือพูดว่า "เหกเงาะลดยงทั้ม"

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือความเข้าใจผิดของผู้ฟัง เมื่อฟังคำพูดที่ไม่ชัดเจน จึงทำให้เกิดเรื่องราวใหญ่โต ผู้แต่งจึงนำแนวคิดนี้มาแต่งเป็นเรื่องราวขึ้น เพื่อสะท้อนให้ผู้อ่านได้มองเห็นความสำคัญของการพูด การฟัง ว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างไร เพราะถ้าพูดไม่ชัดก็อาจทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจหรือเกิดความเข้าใจผิดได้

ฉาก

เรื่อง "เหกเงาะ" นี้จะเห็นว่าผู้แต่งให้ความสำคัญที่ลักษณะนิสัยของตัวละครมากกว่าฉาก ฉะนั้นฉากในเรื่องนี้จึงเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้เรื่องดูสมจริงยิ่งขึ้น ฉากที่ผู้แต่งใช้เป็นส่วนใหญ่ คือฉากภายในห้องรับประทานอาหาร ในบ้านของขุนนิยตยุกติกรรณ ซึ่งอยู่ใน "จังหวัดกรุงเทพฯ" ฉะนั้นผู้แต่งได้บรรยายไว้ดังนี้

"อย่าเพื่อตกใจ" พูดแล้วลุกออกไปข้างนอก ระหว่างเวลา 2 - 3 นาที ที่ขุนนิยตยุกติกรรณออกไปจากห้อง และกำลังโทรศัพท์แจ้งเหตุการณ์ไปให้แพทย์ทราบ และเชิญใหม่มาโดยด่วนนั้น" ภายในห้องกินข้าวเจียบกริบ" (หน้า 17)

ฉากกรุงเทพฯ ในสมัยนั้น ผู้แต่งได้กล่าวถึงถนนราชวงศ์ ซึ่งเป็นถนนที่มีชื่อในย่านที่มีร้านอาหารจีนอร่อย ๆ อยู่หลายร้าน ดังจะเห็นได้จากบทเจรจาของตัวละคร

คุณเถิด "อ้ายบ้า ไครไปกินราชวงศ์กันบ้าง?" (หน้า 19)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมที่น่าสนใจ น่าศึกษา

มีดังต่อไปนี้

ขุนนียบตฤกติกิรณ เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด ที่ทำให้เกิดเรื่อง "เทิดทေး" นี้ขึ้น ขุนนียบตฤกติกิรณ เจ้าของบ้านที่เชิญเพื่อน ๆ มารับประทานอาหารที่บ้าน มีลักษณะเป็นคนใจดี รักเพื่อนฝูง มีอารมณ์ขัน คุยสนุก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเป็นคนไม่ตื่นตกใจง่าย เมื่อพบเหตุการณ์เฉพาะหน้า ที่ฉุกเฉินสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้อย่างทันท่วงที ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

1. ลักษณะใจดีและรักเพื่อนฝูง เช่น

"ขุนนียบตฤกติกิรณเจ้าของบ้านวินวิสัยให้ออกเป๊กหนึ่ง" (หน้า 13)

2. มีอารมณ์ขัน คุยสนุก เช่น

"เออ คำบลแม่นำเจ้าพระยาขึ้นจังหวัดไหนนะ" (หน้า 13)

"วะ แล้วคุณอยู่ในนานนำ อยู่คำบลไหนละหวา?" (หน้า 14)

"ถึง แกวาแม่นำเจ้าพระยา เป็นของกรุงเทพฯ หรือชนมบุรี?" (หน้า 13)

3. มีลักษณะไม่ตื่นตกใจง่าย เช่น ไขคำหุคปลอมใจเพื่อน ๆ เมื่อนึกว่ากินเท็ด เป็นพิษเข้าไว้

"อย่าเพอคตกใจ" (หน้า 17)

ขุนนียบตฤกลับมาบอกว่า "โทรศัทหมอกหมอลแล้ว เขาวาแกทัน" (หน้า 17)

4. เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น

หมอล "ทำบิลเก็บเงินรวมใบเคียวคีใหม่ครับ?"

คุณถัก "บิล?"

ขุนสุวังฉำ "ออกอะไรกันอีกเล่า?"

คุณฉำ "อ้าวสบาย"

ขุนนียบตา "อ้าวออกเอง" (หน้า 19)

คุณฉัตร เบญจมางกูร

คุณฉัตร เป็นเพื่อนกับสุนนิตยุกกักรณ ซึ่งมารับประทานอาหารที่บ้านแควย
มีลักษณะนิสัย ดังนี้

1. เป็นคนมีอารมณ์ขัน และไม่คอยถือสาอะไรนัก ชอบทลวง
"มาทานกัน" คุณฉัตรว่า "หมากินเห็ดไหมเอ่ย?" (หน้า 15)
คุณฉัตร "นกตัวเบียด ๆ จะทองเอาออกทำไม" พูดแล้วหยิบนกทั้งตัวลুক
ในถ้วยชริกกับเกลือแล้วใส่ปากเคี้ยว "ซี้ก็กินได้" (หน้า 15)
2. ชอบดื่มเหล้า
"โหลงถึงยังไม่มา" คุณฉัตร เบญจมางกูร วางถ้วยวิสกี้ไวคาสั่งคิมหมก
เป็นถ้วยที่สอง (หน้า 13)
"คุณฉัตร นิ่งนึ่งมีอาการเมามากกว่าอย่างอื่น" (หน้า 17)
3. มีลักษณะเป็นคนที่ไม่ยอมใคร และถือ คังคำพูดในตอนที่หมอจะฉีกขาดอนนิช
ให้ แต่คุณฉัตร ไม่ยอมให้ฉีกขาด จะดวงคอเอาออกเอง
คุณฉัตร "เฮ - เฮ ไม่ทองฉีกผมหรือก ผมคิดว่าถ้าได้คุณเขาฉ่ารอก
ผมคงออกของผมเอง" (หน้า 18)

ซุนสุวัณ โณคม

ซุนสุวัณ โณคม เป็นเพื่อนกันกับสุนนิตยุกกักรณ มีลักษณะเป็นคนขุยนุก ไซ้คำพูด
ที่คมคาย เช่น ตอนที่คุณฉัตร คิมไคที่แลวก์พูควา

"วิญญาณหิงสันนิษฐานไควา ถือเป็นผู้แทนตำบลแมน่าเจ้าพระยา"

ซุนสุวัณฯ ไคแสดงให้เห็นถึงการมอันคมคายโดยไคตอบไปว่า

"วิญญาณที่เป็นบ่าจึงจะสันนิษฐานอย่างนั้น แลวก์ซุนนิตกั แมวก์อีกตัวที่เรียวก
ตำบลแมน่าเจ้าพระยา เพราะไม่มีตำบล" (หน้า 14)

ลักษณะอีกอย่างหนึ่งของขุนสุวัฒน์ไฉยม คือ มีความกลัวเกินกว่าเหตุ โดยกลัวว่าจะตายเหมือนเช่นนายแถม ที่ใคร ๆ ก็กลัวตายเพราะเห็น

"ขุนสุวัฒน์ฯ นั้นหน้าเผือกคลงเพราะจำใจว่ากินเห็ดเข้าไปมากกว่าใครหมก"

(หน้า 17)

คุณเด็ก สีขาว

คุณเด็ก สีขาว เป็นผู้แทนตำบล ลักษณะนิสัยมีอารมณ์ขัน ชอบสนุก ใจกว้าง ที่เป็นที่ปรึกษา เช่น

"พูดถึงหลักวิชาที่มันเกี่ยวกับเงาเดี๋ยวนี้ดีกว่า เช่นว่า อ้ายวิสกี้ที่อยู่ในชวกชวกไม่เมา ครันอยู่ในคน คนทำไม่ถึงเนาะ ฮะ ฮะ ฮะ" (หน้า 14)

อีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ขันของคุณเด็กที่ไชสรพนานว่า "อิดัน" คนไทยบางคนถ้าพูดกับผู้หญิงจะไชคำพูดเหมือนผู้หญิง และพูดอ่อนหวานเป็นเด็ก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ตอนที่แม่ประพรภรรยาขุนนิยตา ออกมาบอกว่าอาหารพร้อมแล้ว
คุณเด็กรับคำว่า "ค๊ะ อิดันหิวจัง" (หน้า 15)

2. ตอนที่แม่ประไพชวนให้รับประทานนอกกระจอบทอด
"รีค๊ะ" คุณเด็กพูด "อิดันคิดวานกกระจอก" (หน้า 15)

แม่ประไพ

แม่ประไพ ภรรยาขุนนิยตยทุกกิจกรรม ผู้แต่งไม่ได้บรรยายรายละเอียดตัวละครนี้มากนัก แต่ก็สมจริง ลักษณะนิสัยที่ตกใจง่าย คล้ายกับลักษณะโดยทั่วไปของผู้หญิงที่มักจะคุ้นเคยกับเรื่องอะไรที่ตกใจมากกว่าผู้ชาย ลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือขาดความรอบคอบดังตัวอย่างต่อไปนี้ ตอนที่อ้ายเจ็งคนรับไชเขามาบอกว่า อายแถมตาย แม่ประไพก็ร้องอย่างคกอกคกใจ

ของนายแพทย์คนนี้ได้มีอนเป็นตัวแทนของแพทย์ที่ปฏิบัติอาชีพเพื่อการค้ามากกว่า

อ้ายแถม

อ้ายแถม เป็นสุนัขของขุนนิยตยูกกักรณ กับแม่ประไพ เป็นตัวละครที่ทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจผิด ในตอนเริ่มเรื่อง ผู้แต่งปล่อยให้อ้ายแถมออกมาโดยมากินเห็ดที่พวกเพื่อน ๆ ของขุนนิยตยูกให้ พอคำเนนเรื่องไปสักครู่ ก็ทำให้อ้ายแถมตายควยรถยนต์ทับ แต่เพราะเหตุที่อ้ายเจ็ง คนไข พดไม่ซัด จะไปบอกว่า "เพราะรถยนต์ทับตาย" แถกดับไปบอกว่า "เห็ดเพาะ" ทำให้คนอื่น ๆ โคยีนว่า เห็ดเพาะ ที่อ้ายแถมกินเข้าไป ทำให้ตาย เลยเกิดความโกลาหลกันขึ้น

ตัวละครที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จัดเป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีส่วนทำให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้แต่งมีวิสัยในการสร้างตัวละครให้มีชีวิตชีวา และมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษในบางเรื่อง เช่นในคานลักษณะนิสัย เพื่อให้ผู้อ่านจำได้ง่าย

หวงท่านองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่อง "เห็ดเพาะ" ผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่าเรื่องเองในฐานะที่เป็นบุคคลที่สามที่รู้เหตุการณ์และการกระทำของทุกคน เขาถึงอารมณ์ ความนึกคิด และนิสัยใจคอของทุกคนตามกลวิธีที่เรียกว่า Omniscient ในการเปิดเผยตัวละคร ผู้ประพันธ์ไม่ไอบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบ โดยปล่อยให้ผู้อ่านพิจารณาคำพูดและพฤติกรรมของตัวละครเอง นับเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านต้องคิด และวิเคราะห์ ตัวละครเอง และในขณะที่เกี่ยวข้องกับทำให้ผู้อ่านรู้ว่าในตอนจบของเรื่องตัวละครทุกคนจะเป็นอย่างไร

การเล่าเรื่องของ "แสงทอง" นั้น ใ้รับอิทธิพลจากหัตถนิยายชุด Picwick Papers ของ Charles Dickens แต่ได้ดัดแปลงและแต่งขึ้นใหม่ให้มีลักษณะเป็นไทย ทั้งทางด้านโครงเรื่อง ตัวละคร และบทเจรจา ดังที่ "แสงทอง" ใ้ดอธิบายความเป็นมาของเรื่องตลกชุดนี้ไว้ในคำนำของผู้แต่ง รวมเล่มคุณถึก ฉบับพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2477

ไว้ว่า "...เรื่องในหนังสือเล่มนี้หลายเรื่องได้มาจาก Pickwick Papers ของ Charles Dickens บุคลิกลักษณะของตัวละครสำคัญในเล่มนี้ไม่เหมือนของมิทราสหายของชาวเขาคนใดเลย แต่ของนายถึง สีชาทร นั้นเขียน Mr. Pickwick นายฉู้ฉู้ Mr. Winkler ขุนนิตย์ Mr. Tupman และขุนสุ่วฉู้ Mr. Snodgrass..."¹

2 การดำเนินเรื่อง "แสงทอง" ไซ้บทเจรจากำเนินเรื่องโดยตลอด มีลักษณะคล้ายบทละคร ใช้วิธีกำหนดชื่อตัวละครไว้ข้างหน้าแล้วจึงมีคำพูดของตัวละครนั้น ๆ ผู้แต่งมีวิสัยเรื่องไหนน่าสนใจ โดยสร้างปมยุ่งยากให้เกิดขึ้น และก็คลี่คลายปมนั้นออกได้อย่างสวยงาม ทั้งยังทำให้เกิดอารมณ์ขัน (Humour) เมื่อปัญหาหรือปมนั้นคลี่คลายลงแล้ว ดังในเรื่อง "เห็ดเพาะ" นี้ผู้แต่งปล่อยตัวละคร คือ อ้ายเจ็งออกมาพูดไม่ชัดและคิดว่า "เห็ดเพาะ" นั้นคือการสร้างปมยุ่งยากให้เกิดขึ้น ความยุ่งยาก คือความกลัวตายด้วยพิษเห็ด ต่อจากนั้นผู้แต่งก็คลายปมโดยปล่อยตัวละครคืออ้ายเจ็งออกมาพูดขอให้จบการคลายปมนี้ นอกจากบอว่ามีความยุ่งยากไ้แล้ว ยังก่อให้เกิดอารมณ์ขันขึ้นอีกด้วย

ในตอนจบของเรื่อง ผู้แต่งคลี่คลายปมยุ่งเหยิงไ้ได้อย่างดี เป็นการจบแบบมีความพอใจ (Happy ending หรือ Sweet ending)

3. ความละเอียดลออในเชิงบรรยายหรือพรรณนา ในก้านการบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร การบรรยายฉาก นั้นว่าผู้แต่งบรรยายไ้ได้อย่างละเอียดสามารถสร้างภาพพจน์ (Figure of Speech) ให้เกิดแก่ผู้อ่านไ้ เช่นภาพความสนุกสนานในขณะรับประทานอาหาร ภาพความกลัวของผู้รับประทานอาหาร เมื่อทราบว่าเห็ดที่รับประทานเข้าไปนั้นมีพิษ ภาพความวุ่นวายขณะหมอจะถอนพิษให้ เป็นต้น นอกจากบรรยายอย่างละเอียดแล้ว ยังแทรกความคิดหรือเชื่อมโยงความคิดไปในเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย

¹แสงทอง, "คำนำ", รวมเรื่องคุณฉู้, (พระนคร: โรงพิมพ์เคลิเมิ้ล, 2577), หน้า ง - จ.

4. การใช้สำนวนภาษา ข้อที่ทำให้เรื่องสั้นเรื่องนี้แตกต่างไปจากเรื่องสั้นทั่วไปก็คือ ผู้แต่งใช้บทเจรจาเป็นการดำเนินเรื่อง สำนวนภาษาที่ใช่ของผู้แต่งไม่คลุมเครือ เลือกรูปคำที่มีความหมายตรงใจลอยคำสั้น ๆ และกระชับความดี ไม่มีเชิงพรรณนาโวหารมากนัก บทเจรจาของตัวละคร มีความคมเฉียบขาดไม่เยิ่นเย้อและควยคำพูดของตัวละคร เรื่องซึ่งไม่น่าจะเป็นเรื่องก็เกิดขึ้น ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน

ถึงแม้สำนวนภาษาส่วนใหญ่จะเรียบง่าย แต่ก็มีบางตอนที่แฝงความคิดที่คมคายไว้ ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

4.1 สำนวนคมคาย เช่น

ขุนนิยดา "วะ แล้วคนอยู่ในนานน้านั้น อยู่ตำบลไหนละหว่า?"

ขุนสุวัฒน์ "ตำบลไหนก็ช่างปะไร"

คุณฉวี "เป็นบ้า พวกมันถึงหลักวิชาขึ้นมา"

คุณถึก "พวกมันถึงหลักวิชาที่มันเกี่ยวกับเราเดี๋ยวนี้ดีกว่า เช่นว่า
อายุวิสกี้ที่อยู่ในขวด ขวดไม่เมา ครั้นอยู่ในคน คนทำไมถึงเมา? ฮะ ฮะ ฮะ " (หน้า 14)

4.2 สำนวนโวหารที่เข้าใจง่าย ไม่มีศัพท์สูง เช่น

คุณถึก "ไม่รู้อะไร?"

คุณฉวี "ไม่รู้วามาน้ำเจ้าพระยาขึ้นจังหวัดไหน"

คุณถึก "ก็ไม่รู้จริง ๆ นี่"

คุณฉวี "ไม่รู้ทำไมเลือกโหวตให้กรุงเทพฯ?" (หน้า 14)

4.3 สำนวนเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจน และให้ความหมายลึกซึ้ง เช่น

"นายสรรพณีคุมองดู คุณฉวีควยตาที่ค้ำแม่"

สำนวน "ควยตาที่ค้ำแม่" ในความหมายที่จริงแล้ว สายตาคนจะค้ำไม่ได้ แต่เป็นการพูดให้เห็นจริงเห็นจังว่าตัวละครคือ นายขอบ สรรพณี อยากรจะใช้คำพูดของคุณฉวี แต่ไม่กล้า ผู้แต่งเลยกล่าวเฉียงไป แต่ก็ได้ความหมายชัดเจนกว่าจะพูดจริง ๆ

4.5 ส่วนวนภาษาที่ให้อารมณ์ขัน

คุณฉวี "อายเสียหาย ทำไมต้องว่า "เหกเพาะ" ควย"

ขุนสุวัฒน์ "กับขุนนียตา กัดบเขามา"

คุณฉวี "สบายดีหรือครับทานสองขุน?"

ขุนสุวัฒน์ "อายไทแตก ขาวกลางวันของกพลอยออกมาหมด" (หน้า 19)

คุณฉวี "ยังงืหวา เรียกมาให้กิน แลจะให้รับราก" (หน้า 17)

4.6 ส่วนวนพุกที่เป็นภาษาจีน เช่น

ขุนนียตา "อายลักเงา บัวทีใหม่" (หน้า 19)

4.7 ใช้คำที่แสดงภาพ ความรู้สึกและอาการ เช่น

"วิสิ่กัพรองเข้าไปคอนชวค แกงจิคเห็ดชามเหาะตองตักเทิมหลาย
ครั้ง" (หน้า 15)

"คุณฉวีกับขุนสุวัฒน์ นั้นมีน้อยกว่า ต่างก็ไคแสดงท่าเป็นทุกขถึง
สังขาร กวรสังเกตคนละอย่างคุณฉวีนั้นเอามือคล้ำพุง กระพริบตาเป็นอาจิม จอใจอู
แตขางในกระเพาะอย่างเกี้ยว ขุนสุวัฒน์ นั้นหน้าเผือกลงเพระจำไควากินเห็ดเขาไป
มากกว่าไกรหมค ส่วนแมประไพนั้นนัยนตาคลอ แคนใจตัวเองมากกว่ากลัวตาย"
(หน้า 17)

ขณะนี้อายเจิ้งวิงกระหึกระหอบเข้ามา" (หน้า 15)

5. อารมณ์ขันของผู้แต่ง เรื่องสั้นเรื่องนี้ผู้แต่งมีเจตนาจะให้เป็นเรื่องสั้น
ประเภทขบขัน (humour) ส่วนวนส่วนใหญ่จึงเป็นส่วนวนสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน เช่น

5.1 อารมณ์ขันในภาษาพุกของ คุณฉวี เช่น

"กินเลี้ยงบ้า คายเลี้ยงนะไมจ่า" (หน้า 18)

"อ้าว กินเข้าไปแล้วก็หวังใจว่าจะให้ไปออกเอาเข้า หน้อยนี้จะไม
ให้ประวิง" (หน้า 17)

5.2 อารมณ์ขันในสำเนียงพูดภาษาไทยที่ไม่ชัดของอ้ายเจ็ง เช่น
 "คลัก" เจ็งเอากระโถนมาตั้ง "กินเลี้ยวท่าโลกาย"
 "แมวอาายแตงตาย เทกเพาะलगยทัม"
 "เทกเพาะलगยจิง ๆ นา มังแลงเลวมือทัมเปี้ยกเดียว อ้ายแตง

ตายเลอ" (หน้า 19)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ความคิดเห็นของผู้แต่งในเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจผิดของผู้ฟังที่ฟังคำพูดไม่จบ ประกอบกับผู้พูดเป็นคนจีนที่พูดภาษาไทยไม่ชัดและยังติดอากังมาย จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดและเป็นเรื่องราวขึ้น ความคิดเห็นส่วนใหญ่อาจศึกษาได้จาก การที่ผู้แต่ง กำหนดพฤติกรรม และบทสนทนาของตัวละคร

การแสดงความคิดเห็นของผู้แต่งโดยผ่านทางคำพูดของตัวละคร

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งขึ้นอยู่กับจังหวัดใด กรุงเทพฯ หรือธนบุรี เช่น

ขุนนิยตา "ยิ่งโง่ใหญ่ อ้ายเจ็งไปควาจวนกินข้าวกันไคหรือยัง ถึงแกว่า แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นของกรุงเทพฯ หรือธนบุรี?"

ออกันว่าเป็นของประเทศไทย"

คุณฉวี "ไม่ใช่ เพียงเขตกรุงเทพฯ นะ"

คุณฉีก "เอ ไมรู้อะ"

คุณฉวี "บะ แลวแกไหวทให้จังหวัดไหนละ?"

คุณฉีก "ไหวทให้พระนครละซี พิกลจริง ทำไม?"

คุณฉวี "ถ้างั้นมันก็ขึ้นกรุงเทพฯ นะซี"

คุณฉีก "แนละซี ทำไม?" (หน้า 13)

2. ความคิดเห็น เกี่ยวกับการฟังและการพูดไม่ชัดเจน

ขณะนี้ยายเจ็งวิ่งกระทึกกระทอมเข้ามา ร้องว่า "ลุงนายคลักไอแต่งกายเดี่ยว"

ประไพ "ว้าย เป็นไรตาย?"

เจ็ง "เทก...."

ประไพ "เห็ด?"

เจ็ง "เทกเพาะ...."

ขุนนียตา "เห็ดเพาะ?"

คุณฉิมู "เห็ด?"

แล้วทุกคนต่างก็หันคันทะลึง อายเจ็งคอย ๆ เลียงออกไปข้างนอกอย่าง

ตื่นเตนที่สุด

ประไพ "ตาย - ตาย - ตาย กรรม รับประทานเข้าไปคนละมาก ๆ

เสียควาย"

คุณฉิมู "ซา ร้ายแรงถึงเพียงนั้นเซียวหรือ?"

ขุนสุวันฉะ "เอ อ้าวรู้สึกพิกลแล้วโว้ย"

ประไพ "ตาย - ตาย กรรม - กรรม ทำยังงี้?"

คุณฉิมู "อ้าวช่วย" คิมเหลาเปลา ๆ อีกครั้งด้วยแก้ว

ขุนนียตา "อย่าเพอคอกใจ" พูดแล้วลุกออกไปข้างนอก ระหว่างเวลา

2 - 3 นาที ที่ขุนนียตยูกติกรรมออกไปจากห้อง และกำลังโทรศัพท์แจ่งเหตุการณ์ไปให้ แพทย์ทราบ" (หน้า 15 - 17)

คุณค่าทางค่านความรู

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้และคุณค่าแก่ผู้อ่านมาก โดยแยกออกเป็น ประการสำคัญ ๆ ใดดังนี้

1. ความรู้ทางค่านการฟัง ควรจะฟังให้จบประโยคเสียก่อนจึงจะตัดสินได้ว่า เป็นเรื่องจริงเพียงใด (หน้า 15)

2. ความรู้ทางด้านการพูด การพูดเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดในชีวิตประจำวัน เพราะบุคคลทั่วไป ต้องใช้การพูดในการติดต่อ การสื่อสารทุกอย่างและถ้ามองดูคนไม่ชัด พูดไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิดและอาจเกิดเป็นเรื่องราวมีผลเสียหายได้ (หน้า 15 - 19)

3. สอนให้เป็นคนมีความรอบคอบ ไตร่ตรอง มีวิจารณญาณในการฟัง

ส่วนและส่วนบอกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "เห็บเพาะ"

ส่วนคือ

เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องสั้นที่มีส่วนคือหลายประการในด้านศิลปะการแต่ง ตัวละคร การให้บทเจรจาของตัวละคร การแสดงความรู้สึกทางอารมณ์ของตัวละคร ฯลฯ ทำให้เหมาะสมไม่เยิ่นเย้อ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และสร้างอารมณ์ขันให้แก่อ่านได้

ทางด้านสาระที่แทรกอยู่ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ มีหลายด้าน ทั้งทางความคิดเห็นที่เป็นข้อคิด ข้อเตือนใจ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั่วไป และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอีกด้วย สาระที่สำคัญคือ ความเข้าใจผิดในเรื่องการฟังการพูดที่ไม่ชัดเจน เหตุการณ์เหล่านี้เป็นเรื่องจริงที่ผู้อ่านจะพบได้ในชีวิตประจำวัน และผู้แต่งนำมากล่าวไว้อย่างถูกต้อง

ทางด้านการใช้ภาษาของผู้แต่งในบทเจรจาของตัวละคร เป็นภาษาที่เรียบง่าย ใช้ประโยคสั้น ๆ ให้ความหมายชัดเจน และให้อารมณ์ขันแก่อ่านได้

ส่วนขอบกพร่อง

ส่วนขอบกพร่องของเรื่องนี้อยู่ที่เนื้อเรื่องซึ่งไม่ค่อยมีสาระเท่าใดนัก เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพูดคุยกันในระหว่างเพื่อนฝูงมากกว่า นอกจากนั้นยังมีบทบรรยายน้อย ผู้อ่านไม่ได้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างชัดเจน

วิเคราะห์เรื่องสั้น "ตึกกรอสส์"

เรื่องสั้นเรื่อง "ตึกกรอสส์" เป็นผลงานของ อ.อุศุการ นามปากกาของ นายอุคม อุศุการ และเป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศโบริวส์ฟ้า ที่นิคมสารสยาม สมัยจัดประกวด พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2491 ในนิคมสารสยามสมัย เล่มที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติโดยย่อของผู้แต่ง

อ.อุศุการ เป็นนามปากกาของ นายอุคม อุศุการ เกิดเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2467 ที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ.2494

การศึกษา

เรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่โรงเรียนประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ พ.ศ.2474 - 2481 จบชั้นมัธยมปีที่ 6 แล้วเข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพฯ ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา แล้วสอบเข้าเตรียมแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาวิชาแพทยที่ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ.2478 ในปลายปีการศึกษาแรกของการเรียนวิชาแพทย์ เขาล้มป่วยด้วยโรคปอด ต้องพักการเรียนรักษากว่า 2 ปี เมื่อครบกำหนดอาการยังไม่เป็นปกติ สุขภาพไม่แข็งแรงพอจะศึกษาต่อได้จึงต้องลาออก เมื่อไม่สามารถเป็นแพทย์ได้สมความตั้งใจ จึงหันมาเรียนวิชากฎหมายที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง แม้จะยังเจ็บป่วยอยู่ก็อุทิศหะบากมันจนได้รับอนุปริญญา

งานเขียนและการทำงาน

อ.อุศุการ มีแนวที่จะเป็นนักเขียนมาตั้งแต่เป็นนักเรียน วิชาเรียงความของเขามักจะได้รับคำชมเชยจากครูผู้สอนเสมอ นอกจากนั้นก็มักจะเขียนเรื่องสั้นให้เพื่อน ๆ

อ่านและเขียนบทละครให้โรงเรียนให้แสดงในงานรื่นเริงปีภาคเรียนเป็นประจำ บางครั้งก็ลงแสดงด้วยตัวเอง การแสดงที่เขาชอบเล่นคือการ เชิดหุ่นกระบอกพร้อมการพากย์เอง

หลังจากล้มป่วยต้องลาออกจากการเรียนวิชาแพทย์ เขากระทบกระเทือนใจมาก ทั้งนี้ด้วยความเสียใจที่ไม่สามารถจะทำงานอย่างที่เคยมุ่งหวังไว้ได้ เขามีความมุ่งมั่นอย่างสูงสุดที่จะใช้วิชาแพทย์ช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติในชนบทที่ยังขาดแคลนหมอด้วยเหตุนี้ สิ่งหนึ่งที่เขาจะเฝ้าถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองได้ คือ การเขียนหนังสือจึงกลับมาสนใจการเขียนอย่างเอาจริงเอาจัง พอถึงขณะนั้น (พ.ศ.2491) นิตยสารสยามสมัย จัดประกวดเรื่องสั้นโบว์สีฟ้า อ.อุคกร จึงเขียนเรื่องสั้นส่งมา 3 เรื่อง คือ ตึกกรอสส์ เกสรลิลิต และช่าหนึ่ง ทุกเรื่องได้รับพิจารณาลงพิมพ์ และเรื่องหนึ่งได้รับคัดเลือกเป็นเรื่องชนะเลิศ ได้แก่เรื่อง "ตึกกรอสส์" ความรู้สึกของเขาที่เรื่องของเขาได้ลงพิมพ์ระบุในจดหมายที่เขาเขียนถึง มาดัย ชูพินิจ บรรณาธิการนิตยสารสยามสมัยขณะนั้นคือ "ความปรารถนาของผมนักเท่านั้น ต้องการระบายความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์ และบุคคลผู้เป็นเส้นชีวิตของมันออกไป เขียนแล้วอ่านดูเองก็รู้สึกพอใจอยู่บ้าง แต่ก็ไม่สุขเท่าก็ได้รับการเผยแพร่"

เมื่อได้รับความสำเร็จอย่างสูงจากการเริ่มงานเขียนเช่นนั้น ทำให้เขามีพลังใจมุ่งมั่นเรียนอีกเรื่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่กำลังป่วยดังที่เขาเขียนไว้ว่า "โรคร้ายเบียดเบียนผมอยู่ตลอดเวลา แต่ผมก็พยายามเขียนต่อไป เพราะชีวิตที่รวมอยู่ในโลกการประพันธ์เป็นชีวิตเดียวที่ทำให้ผมมีชีวิตอยู่ได้ในกาลเวลานี้"

พ.ศ.2493 งานเขียนเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งที่ส่งมาลงพิมพ์ในนิตยสารสยามสมัยได้รับการกล่าวขวัญอย่างกรีกโครมในวงการเขียนและผู้อ่าน เรื่องนั้นชื่อ "สัญชาตญาณมืด" ถึงกับวงการนักเขียน เช่น ชมรมนักเขียน ต้องเปิดการนัดพบเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ถึง 2 ครั้ง ถือได้ว่างานเขียนของเขามีแนวแปลกน่าสนใจ

นอกจากส่งงานเขียนมาลงนิตยสารสยามสมัยโดยสม่ำเสมอแล้ว อ.อุคกร
ยังเขียนไปลงนิตยสารอื่น ๆ อีก เช่น เริงรมย์รายสัปดาห์ อุดมสารรายปักษ์ อักษร-
สาส์นรายเดือน และเมื่อทำงานเสมียนแผนกมหาดไทยของจังหวัดอุตรดิตถ์ เขารับหน้าที่
จัดทำนิตยสารธรรมสภา และหนังสือชักชวนท่องเที่ยวจังหวัดอุตรดิตถ์ เรื่อง "ลับแล
เมืองธรรมชาติ" งานทำหนังสือเล่มนี้ เขาทุ่มเทกำลังสติปัญญาทำอย่างเต็มที่ทั้งกลาง
วันกลางคืน จนกระทั่งโรคที่ป่วยอยู่ที่ทวีความรุนแรงขึ้น และต้องหยุดงานเขียนเมื่อไม่
สามารถลุกขึ้นได้อีกต่อไป

งานเขียนเรื่องสั้นเรื่องสุดท้ายของ อ.อุคกร ชื่อ "สิ้นพยามาท"

ผลงานเขียน

ผลงานเขียนของ อ.อุคกร นอกจากสารคดีแล้วล้วนเป็นเรื่องสั้นทั้งสิ้นได้แก่

1. หนูคอกที่ 1	พิมพ์ พ.ศ. 2485
2. ตึกกรอสส์	พิมพ์ ครั้งแรก พ.ศ. 2491
3. เกสราดิฉิต	พิมพ์ พ.ศ. 2491
4. ฆ่าหนึ่ง	พิมพ์ พ.ศ. 2492
5. สยมพรเหนือหอดุมผังศพ	พิมพ์ พ.ศ. 2492
6. ริมกระแสดธาร	พิมพ์ พ.ศ. 2492 ในอักษรสาส์นรายเดือน
7. โป๊ะอะฮอย	พิมพ์ พ.ศ. 2492 ในอุดมสารรายปักษ์
ฉบับที่ 10
8. แสงระวีคัม	พิมพ์ พ.ศ. 2492 ในเริงรมย์รายสัปดาห์
9. ชั่ววันรันคร	พิมพ์ พ.ศ. 2493 ในอุดมสารรายปักษ์
10. ชีวิตที่จมลงควายน้ำตา	พิมพ์ พ.ศ. 2493 ในเริงรมย์รายสัปดาห์
11. ทาสอารมณ	พิมพ์ พ.ศ. 2493
12. บนเนินแผ่นดินไทย	พิมพ์ พ.ศ. 2493

13. สัญชาติญาณมืด	พิมพ์ พ.ศ.2493
14. คาลมาร์กซ์ - กลิ่นคินป็น และ
นันทิยา	พิมพ์ พ.ศ.2493
15. บนเส้นทางชีวิตสายหนึ่ง	พิมพ์ พ.ศ.2493
16. รักนั้นจริง	พิมพ์ พ.ศ.2493 ในอุดมสารรายปักษ์
17. วิญญาณลอย (จากเค้าเรื่อง
(What the Guilt said)	พิมพ์ในสารสัมพันธ์ คณะนักเรียนเก่า -
อุทธรคดี
18. เพ็ญพิลาป	พิมพ์ พ.ศ.2493 ลงในธรรมสภาฉบับ
ฤดูหนาว 2493
19. ลีนพยายาม	พิมพ์ พ.ศ.2493
20. รูปสีน้ำมัน	
21. โทฟ้าคิมหันต์	

โครงเรื่อง "คิกกรอสส์"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องของนักเรียนแพทย์ผู้มีอนาคต แต่จู่ ๆ เขาก็หายไปอย่างลึกลับจากมหาวิทยาลัย โดยไม่ยอมบอกความจริงแก่ใครทั้งสิ้น และในที่สุดก็กลับมาอย่างเจ็บหนัก ความจริงปรากฏในตอนหลังว่าศพของนักโทษคนหนึ่งที่ถูกหิให้ คิกกรอสส์ และเขาได้เรียนเป็นพ่อของเขาเอง

เนื้อเรื่องย่อ

วิทยา เป็นนักเรียนแพทย์ศิริราช ที่เรียนเก่ง มีความสามารถในด้านวิชาและ ศพได้ประณีต และไม่เคยขาดเรียนเลยแม้แต่ครั้งเดียว อยู่มาวันหนึ่งเขาขาดเรียนไป ตั้งแต่ตอนเช้า และกลับมาในตอน 3 โมง ด้วยความลึกลับดูดนัย ทันตระหนก ทรงไปยังห้อง วิชาและศพในคิกกรอสส์ทันที เขาเข้าไปที่โต๊ะวิชาและศพหมายเลข 11 คึงนำคุดมศพ และพยายามพลิกศพให้คว่ำหน้าลง พอเห็นไฟ 3 เม็ด ที่เรียงอยู่ตรงท้ายทอยของศพนั้น

วิทยาก็ลดลงอย่างแรง ตั้งแต่นั้นมาเขาก็หนีหน้าหายไปอย่างถาวรจากมหาวิทยาลัยโดยไม่ยอมบอกความจริงแก่ใครทั้งสิ้น จนในที่สุดเมื่อเขาใกล้จะตาย เขาจึงถากถำมายกความจริงแก่หญิงที่เขารักที่สุดว่า สภที่เขาไปเบียดเบียนคือ พ่อของเขาซึ่งเป็นนักโทษและอุทิศศพให้แก่โรงพยาบาล

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องสั้นเรื่องนี้ที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือ ความขัดแย้งทางค่านิยม ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิทยา ในเรื่องนี้ตัวละครสำคัญ วิทยา เป็นนักเรียนแพทย์ที่มีความหวังเต็มเปี่ยมว่าตนจะต้องเรียนสำเร็จ แต่กลับพบว่า มีบิดาเป็นนักโทษ ทำให้เกิดความเสียใจ อับอาย จึงเป็นสาเหตุให้เขาหลบหนีไปจากมหาวิทยาลัย จากแนวคิดนี้ผู้เขียนได้มองเห็นความขัดแย้ง จึงนำมาแต่งเป็นเรื่องสั้น เพื่อสะท้อนและแสดงให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง อาจทำสิ่งผิดปกติกได้

ฉาก

เรื่อง "ตึกกรอสส์" จะเห็นว่าผู้แต่งให้ความสำคัญที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่าฉาก ทั้งนี้คงเนื่องมาจากผู้แต่งต้องการบันทึกพฤติกรรมของตัวละครไว้ในเรื่องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นฉากในเรื่องนี้จึงเป็นเพียงส่วนประกอบของเนื้อเรื่อง และพฤติกรรมของตัวละคร ให้ดำเนินไปตามรูปแบบของเรื่องสั้น และคุณสมบัติยิ่งขึ้นเท่านั้น

ฉากส่วนใหญ่ของเรื่องสั้นเรื่องนี้ คือ ฉากตึกกรอสส์ในโรงพยาบาลศิริราช การบรรยายฉากทำให้เกิดความเคร่งขรึมจริงจัง เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่มีตัวเอกเป็นผู้อยู่จริงจังกับชีวิตมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม

"ตึกกรอสส์ ตึกแห่งเดียวในประเทศไทย ซึ่งสะสมศพกองไว้เป็นจำนวนสิบ
ในโรงมหรินารากับดวงหทัยของจอมจักรพรรดิโบราณแห่งไอยคุปต์ ตึกซึ่งซากและอวัยวะ
เฉพาะส่วนของมนุษย์นับเป็นจำนวนร้อยพันชิ้น ถูกเก็บไว้ในสภาพเดิมในโลงที่เปี่ยมด้วย
น้ำยา และตึกซึ่งระเกะระกะด้วยกระดูกและกระดูกงูและกระดูกงูและกระดูกงูมนุษย์นั้น ยืนตระมึนขาวปราอยู่ตาม
กลางแสงอร่ามของดวงจันทร์ ขณะที่เสียงกรางเบา ๆ ของคนไขและกลิ่นจาง ๆ ของ
อีเชอร์ถูกลมพัดหอมมาแต่ตึกสถลกรรม ทำให้บรรยากาศตึงเครียดลงไปอีก" (หน้า 23)

"กลิ่นน้ำยาอำมหิตลอยอยู่รอบ ๆ แสงเดือนที่ฉายลอคบานกระจกเข้า
มาส่องให้เห็นเงาตะกุ่มของศพ ซึ่งคลุมด้วยผ้าอาบยาไวบนโตะชำแหละ เป็นแถวยาวยึก
โตรงกระดูกที่ประกอมไว้ยื่นจังก้า ชาวโพลงอยู่ท่ามกลางความมืดสลัว ๆ นั้นคล้ายจะ
หลอกลอน" (หน้า 23)

2. ฉากที่ให้ความระทึกใจทวนความจำ

"เขาไม่อาจจะลืมเสียงของวิทยาที่ร้องอย่างเจ็บปวดในความมืดของห้อง
ชำแหละศพเมื่อ 3 ปีก่อน ไม่อาจลืมร่างอันคำเกรียม ซึ่งปราศจากลมหายใจ บนตึก
อายุรกรรม และการหลั่งน้ำตาอย่างจะเป็นสายเลือดของต้อย เมื่อ 6 เดือนที่แล้วมานั้น
ได้เลย" (หน้า 27)

3. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพสังคม

"ในห้องเล็กเชอร์ ซึ่งถูกใช้เป็นที่ประชุมคราวนั้น เจ็บกริบเหมือนโบสถ์
ร้าง freshies ทั้งหญิงและชายซึ่งนั่งติดกัน และซ่อนเป็นแถวยาวยึก นั่งตัวตรง และ
ดูเหมือนเกือบจะไม่หายใจ บรรยากาศเหนือสถานที่ประชุมนั้นเต็มไปด้วยกลิ่นไอของความ
ศักดิ์สิทธิ์ มันเป็นครั้งแรกในปีนั้นที่มีการประชุม freshies ซึ่งเพิ่งข้ามฟากมาจากจุฬา ฯ
ทุกสิ่งที่เขาทั้งหลายได้เห็นและได้ฟังเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งให้ความตื่นเต้นมากเหลือเกิน senior
ซึ่งสวมเสื้อกาวน์สีขาวบริสุทธิ์ และยืนเรียงรายอยู่ที่ผนังห้องประชุมด้วยอิริยาบถต่างๆ กัน
นั้น ทำให้เขาพากันคิดถึงบาทหลวงในโบสถ์วินเชสเตอร์ ขณะที่มิ่งงานพิธีอันโอ้อ่า (หน้า 24)

4. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"เมื่อเขาเลี้ยวก้าวขึ้นไปบนบันไดตึกค้ำไม้ของตึกอายุรกรรม ความเงิบแผ่ซ่านบริเวณตึกนั้นจนสะอึกใจ กลิ่นไออีเธอร์ลอยมาจากที่ใดที่หนึ่งขณะที่พยายามลนชุกสีชาววิสุทธีกำลังแจกยาแก่คนไข้อย่างเงิบ ๆ เจษฎางกหันมาทางหญิงสาว ถามด้วยเสียงทอมน "ไหน ?" (หน้า 20)

หญิงสาวเข้าไปยังเตียงหนึ่งซึ่งกันมานานไว้อย่างมิดชิด และโดยไม่พูดจนคำเดียว เธอสาวเท้าไปยังที่นั่น เปิดม่านสีชาวนั้นออก "นั่นอย่างไร" จบคำพูดนั้นน้ำตาเธอไหลพราก "นั่นอย่างไรวิทยา" เธอพูดซ้ำคล้ายคนไร้สติ" (หน้า 21)

5. ฉากที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมและอารมณ์ของตัวละคร

...แต่วิทยาไม่เอาใจใส่สิ่งเหล่านี้แต่อย่างใด เขาก้าวเท้าไปที่โต๊ะชำแหละเบอร์ 11 ของเขาอย่างเร่งร้อน เปิดไฟเหนือศพนั้นขึ้น และด้วยอาการอันรีบร้อน เขาก็ฉีกคลุมศพนั้นใหญ่นั้นออกอย่างแรง คลายผ้าอามน้ำยาที่พันหน้าและศีรษะนั้นออกอย่างรวดเร็ว ยกหัวศพนั้นขึ้น พยายามพลิกกระทั่งศพนั้นคว่ำหน้าลง

ด้วยอาการของคนบ้า วิทยาถึงดวงไฟลงมาจนชิดท้ายพอยของศพ และก้มลงจ้องดูอย่างพิลึกพิลเกียรติ ใฝ่ 3 เม็ด ซึ่งเรียงอยู่เป็นแถวที่ท้ายพอยอันมีผมเกรียนของศพนั้นปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน วิทยาร้องเสียงแหลมคล้ายสัตว์ที่เจ็บปวด เขาล้มลงอย่างแรง หัวฟาดโต๊ะชำแหละตัวซึ่งอยู่ติด ๆ กันนั้นเสียงสนั่น มันถ่วงไปในความเงิบและสะท้อนกลับมา เสียงกึ่งกึ่งเหมือนจะหลอน (หน้า 24)

การบรรยายฉากของ "อ. อุกการ" มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในแง่ความสมจริงอย่างมาก เพราะเป็นการบรรยายจากประสบการณ์จริงผสมกับจินตนาการของผู้แต่งด้วย ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการต่าง ๆ ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ

เรื่องสั้นที่อ้างสถานที่หรือเหตุการณ์ที่เป็นจริงมาประกอบเป็นฉาก มักจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในคำานสมจริงไ้มาก ตัวอย่าง เช่น เรื่องสั้นเรื่อง "สนุกนี้่ก" ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงพิชิตปรีชากร ที่ใช้ฉากวัดบวรนิเวศและมีผู้วิพากษ์วิจารณ์ไม่พอใจผู้แต่งกันมาแล้วในอดีต เพราะผู้แต่งใช้ฉากที่เป็นจริงจนมีผู้ตักกันว่าจะทำให้เสื่อมเสียถึงสถาบันและบุคคลที่กล่าวถึงในเนื้อเรื่อง ฉะนั้นแสดงให้เห็นว่า การบรรยายฉากมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านเป็นอย่างมาก

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมที่น่าศึกษา น่าสนใจมีดังนี้

วิทยา

วิทยา เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง เรื่องราวโดยย่อของวิทยา วิทยาเป็นนักเรียนแพทย์ปีหนึ่ง ซึ่งข้ามฝากจากจุฬา มาเรียนต่อที่ศิริราช เรียนหนังสือเก่ง มีความสามารถในการจำและศัพโได้ประณีตและละเอียดมาก มีบิดาเป็นนักโทษ และเมื่อเขาได้ทราบเรื่องนี้จึงทำให้เกิดความผิดหวังและเสียใจมาก จึงหนีหายไปจากมหาวิทยาลัย จนในที่สุดถึงแก่ความตาย

ตัวละครคนนี้อ่านจะมองเห็นบุคลิกภาพได้โดยผ่านทางสายตาของตัวละครคนอื่น ๆ จากการบรรยายของผู้แต่งบ้าง จากพฤติกรรมของตัวละครบ้างประกอบกัน วิทยาเป็นบุคคลที่มีส่วนดีและส่วนบกพร่อง ส่วนบกพร่องก็คือ เป็นคนไม่กล้ายอมรับความจริง ทั้งตัวอย่างต่อไปนี้

1. มีลักษณะเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง ทำงานได้ประณีต

วิทยาเป็นนักเรียนแพทย์ซึ่งข้ามฝากมาพร้อม ๆ กับเจษฎางค์และต้อย เขาเป็นคนเรียนหนังสือเก่งมาแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว...ตั้งแต่เตรียมอุดม...ตั้งแต่ที่-

จู่ๆ ๑ กระนั้นวิทยายังชะมัดเข้มเป็นพิเศษ เมื่อเข้ามาเรียนที่ศิริราชทุกวิชา...ทุก
ห้องที่ตีกรอสส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องชำแหละศพ เป็นห้องที่วิทยาหลงใหลอย่างยิ่ง
วิทยามีวิธีการใช้ dissecting needle และ forceps ได้ประณีตจนใคร ๆ มหัทศกรย์
ศพที่โต๊ะเบอร์ 11 ของเขา ซึ่งมีต้อย เจษฎางค์ และเพื่อนอีกคนหนึ่งเป็นเจ้าของ มักจะ
มีนักเรียนแพทย์อื่น ๆ มามุงอยู่เสมอ ๆ และบ่อย ๆ ครั้งที่อาจารย์ใช้เป็น Sample
เพราะนอกจาก nerve และ blood vessels ทุกชิ้นจะปรากฏอยู่อย่างชัดเจนด้วย
ฝีมือของวิทยาแล้ว" (หน้า 22)

"ทั้งอาจารย์และพวกนักเรียนแพทย์ทั้งหลายพากันหวังว่า ในอนาคตอัน
ใกล้ ศิริราชพยาบาลจะได้นายแพทย์ที่ตีไว้ใช้อีกคนหนึ่ง...หลายคนเชื่อว่าวิทยาจะต้อง
ได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ...และทุกคนเชื่อว่าวิทยาจะต้องได้เหรียญทอง" (หน้า 22)

2. มีความเสียใจและอับอาย เมื่อรู้ว่าศพที่คนชำแหละนั้นคือบิดาซึ่งเป็นนักโทษ
จึงเป็นเหตุให้วิทยานี้ไปจากมหาวิทยาลัย

"ด้วยอาการของคนบ้า วิทยาถึงดวงไฟลงมาจนซิกท้ายทอยของศพและ
ก้มลงจ้องดูอย่างพิถีพิถัน ใฝ่ 3 นิ้ว ซึ่งเรียงอยู่เป็นแถวที่ท้ายทอยอันมีนมเกรียน
ของศพนั้นปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน วิทยาร้องเสียงแหลมคล้ายสัตว์ที่เจ็บปวด"

"นั่นเองคือคืนอวสานแห่งชีวิตนักเรียนแพทย์ของวิทยา ไม่มีใครพบเขาที่
มหาวิทยาลัยอีกนับแต่วันนั้น เขาหายไปจากมหาวิทยาลัย และเกลียดไปจากบ้านคล้ายกับ
จะหลีกหนีต่อทวารปรภพ" (หน้า 24)

เจษฎางค์

เจษฎางค์ เป็นนักเรียนแพทย์รุ่นเดียวกับวิทยา ตัวละครสำคัญในเรื่องนี้
ความรักต่อเพื่อนมาก เป็นเพื่อนสนิทของวิทยา รักษาความลับไว้ได้อย่างมิดชิด ดังจะเห็น
จากเนื้อเรื่องต่อไปนี้

1. มีความรักต่อเพื่อนมาก เช่น เมื่อทราบว่าวิทยากำลังเจ็บหนักอยู่ที่ตึกอายุรกรรมก็รีบมาเยี่ยมเพื่อนทันที

"เจษฎางค์เม้มริมฝีปาก เขาดึง slide ออกจากกล้องและเก็บเข้าที่อย่างเรียบร้อย ปิดหนังสือขนาดยักษ์ที่วางอยู่ตรงหน้า และผลักไปรวมกันอยู่ทางหนึ่ง เลื่อนกล้อง เข้าไปในหีบไม้เบอร์ 4 แล้วก้าวตามหญิงสาวออกมาตึก ฯ" (หน้า 20)

"เจษฎางค์ทรุดตัวลงนั่งบนเก้าอี้ข้างหน้าเตียงนั้น มองคุณไส้อย่างสมเพช" (หน้า 21)

2. เป็นคนเก็บความลับของเพื่อนได้เป็นอย่างดี

"เมื่อแยกทางกับวรรณ เจษฎางค์ก็มุ่งตรงไปยังหอ เขาไขกุญแจผลักประตูห้องเข้าไป ค้างลิ้นชักออกหยิบกระดาษแผ่นหนึ่งออกมาดูบดล้าอยู่ครู่ใหญ่ และคลี่มันออกมาอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้าย ค่ายพินิจที่เคราะห้คล้ายจะฝังมันไว้กับความทรงจำ" (หน้า 27)

"เจษฎางค์จุกไม้ขีด เปลวไฟลุกขึ้นวูบหนึ่ง กระดาษนั้นก็กลายเป็นเถ้าถ่านไปสิ้นและสีของมันดำเหมือนสีของกลางคืน" (หน้า 28)

วรรณ

วรรณหรือตั๋ย เป็นคู่รักของวิทยา และเป็นเพื่อนนักเรียนแพทย์รุ่นเดียวกับวิทยาและเจษฎางค์ ผู้แต่งได้วาดลักษณะและบุคลิกภาพของวรรณไว้ว่า วรรณเป็นหญิงสาว รูปร่างบอบบาง ในหน้าหวาน มีประกายตาเศร้า และมีความเข้มข้อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เมื่อหัวหน้าขานชื่อวรรณ เวชการพิทักษ์ หัวหน้านักเรียนแพทย์หญิง freshies เหล่านั้นพากันคิดว่า เขาจำผู้ที่กล่าวนามหลังนี้ได้ดีกว่าใคร ๆ เพราะว่า-

เจ้าของแบบบาง และมีใบหน้าหวานดุจดั่งนั้นมีประกายตาเศร้าอยู่เป็นนิจ แม้ในขณะที่
ก้มศีรษะให้อย่างแหลมซอ และพยายามยิ้มให้อย่างอ่อนหวานก็ตาม" (หน้า 26)

ทางด้านนิสัยการแสดงออก วรรณเป็นคนรักที่มีความรักและความห่วงใย
ในคนรัก (วิทยา) ของเธอเป็นอย่างมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ความตื่นเต้นของเธอฉายออกมาอย่างชัดเจน ทั้งดวงตาและท่าทางขณะ
ที่ตึกบังตาเข้าไปอย่างร้อนรน "เจษ-" เธอพูดเสียงเร็วปรือ" วิทยามาแล้ว" (หน้า
20)

"เห็นใบหน้าซึ่งเผือกขาวกับเลือดกวนที่เธอสวมอยู่" (หน้า 20)

ค่อยขริบกว่าทุก ๆ วัน เธอนั่งเงิบเงิบอยู่กับเจษฎางค์ที่หัวเรื้อนนั้น
กระหังเมื่อเรือเทียบท่าพระจันทร์ ซึ่งที่นั่งเองเขาทั้งสองต่องรองอย่างสนเท่ห์เมื่อเห็น
วิทยาขึ้นอยู่ที่โป๊ะนั้น จากแสงไฟซึ่งพร่างไว้อย่างสลัว หญิงสาวสังเกตเห็นใบหน้าอัน
ฉายแววตระหนกได้อย่างชัดเจน วิทยาแต่งกายลวก ๆ ชายเสื้อหนึ่งยังแฉลบออกมาจาก
กางเกง ผนังห้องเหมือนไม่เคยได้พบกับแปร่ง เธอถามเขาทันทีที่ก้าวขึ้นจากเรือ
"วิทยาทำไมไม่มาเรียนหนังสือ" (หน้า 23)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งมีเทคนิคในการสร้างตัวละครได้เหมือนจริง
ชีวิตตัวละครทุกคนเต็มไปด้วยเลือดเนื้อและวิญญาณ เพราะผู้แต่งนำเอาประสบการณ์ที่
เคยได้รับมาเขียนประกอบ ทำให้ตัวละครมีความสมจริงยิ่งขึ้น

ท่วงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ "อ. อุกากร" ใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง
แบบที่เรียกว่า Omniscient กับแบบมองภาพย้อนหลัง (Flash back) ผสมกัน ใน
ตอนต้นเรื่องได้ให้ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เหตุการณ์โดยตลอด

เข้าถึงความรู้สึกและรู้ใจตัวละครทุกคน พอคำเนินเรื่องต่อมา ก็ให้ตัวละครคนหนึ่งในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องแบบมองภาพย้อนหลัง และจบลงด้วยให้ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

ลีลาการเล่าเรื่องของ "อ. อุดากร" สร้างความใคร่รู้ให้ผู้อ่าน นอกจากนั้นยังสร้างปมในให้มีการขัดแย้งเกิดขึ้น ทำให้เห็นชีวิตของตัวเอกของเรื่องเด่นขึ้น ความขัดแย้ง (Conflict) ในเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครเอง ความขัดแย้งนี้สร้างอารมณ์ของผู้อ่านให้คล้อยตามชีวิตของตัวละครในเรื่อง

2. การดำเนินเรื่อง "อ. อุดากร" เริ่มดำเนินเรื่องโดยการกล่าวถึงวิชาตัวเอกของเรื่องกลับเข้ามาอยู่ในโรงพยาบาลศิริราชอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นก็หนีหายหน้าไปขณะเป็นนักศึกษาแพทย์ปี 1 การกลับมามากครั้งนี้เขามาย่างคนเจ็บหนักใกล้จะตาย ซึ่งจุดนี้เป็นการดำเนินเรื่องเข้าสู่ปัญหาว่าทำไมวิทยานักเรียนแพทย์ผู้เรียนดีจึงต้องละทิ้งการเรียนไป ต่อจากนั้นเรื่องก็เข้มข้นทีละน้อย จนถึงจุดสุดยอดของเรื่อง (climax) เมื่อวิทยารู้ว่าศพที่เขาฆ่าเหล่านั้นคือพ่อของเขาเอง เรื่องก็คลี่คลายจนกระทั่งจบ

ในเรื่องนี้ผู้แต่งใช้ศิลปะในการผูกปม และคลี่คลายปมอย่างชอกช้ำชวนให้ติดตามอ่านเรื่อง แต่ความชอกช้ำนั้นไม่สับสน และเมื่อปมของเรื่องคลี่คลายออกแล้วทำให้ผู้อ่านได้คุณค่าจากเรื่องนี้

การจบเรื่อง เรื่องสั้นเรื่องนี้ตอนจบของเรื่อง เป็นการจบแบบหักมุมหรือ Twist Ending ทำให้ผู้อ่านตื่นเต้นและเกิดอารมณ์สะเทือนใจในเนื้อเรื่องและพฤติกรรมของตัวละคร

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา

"อ. อุดากร" เป็นนักเขียนที่มีความพิถีพิถันและละเอียดลออในการเล่าเรื่อง การบรรยายฉาก การเลือกใช้สำนวนโวหาร ที่ทำให้ผู้อ่านได้ภาพหรือได้ความรู้สึก-

ลึกซึ้งเจเน เช่น การบรรยายถึงตึกกรอสส์ ว่า

"ตึกกรอสส์ ตึกแห่งเดียวในประเทศไทยซึ่งสะสมศพกองไว้เป็นจำนวนสิบในโรงมหรินาราวกับช่วงขุ่ยของจอมจักรพรรดิโบราณแห่งไอยคุปต์" (หน้า 23)

การบรรยายตัวละคร "อ. อุกาทร" ทำให้ผู้อ่านมองเห็นพฤติกรรมและบุคลิกภาพของตัวละครได้อย่างชัดเจน ผู้อ่านจะเห็นภาพของวิทยานักเรียนแพทย์ที่จริงจังกับชีวิตมาก ตัวละครทุกคนล้วนเต็มไปด้วยชีวิตจิตใจ และมีอารมณ์เข้ากับเนื้อเรื่อง

4. การใช้สำนวนภาษา "อ. อุกาทร" มีความสามารถในการใช้ภาษาเป็นอย่างมาก ถ้อยคำสำนวนที่ใช้มีลักษณะแพรวพราว ให้อารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่าน การพิจารณาสำนวนภาษาของ "อ. อุกาทร" อาจแยกพิจารณา 2 ประการ คือ สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร

4.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง

4.1.1 ใช้คำคุณศัพท์และกริยาวิเศษณ์ที่แสดงอาการหรือภาพได้อย่างชัดเจน

"เห็นริมฝีปากที่สีนระริก และเห็นขอบตาที่แดงช้ำ ประกายพิชิของเขาก็วูบลง เหมือนดาวที่หล่นจากท้องฟ้า เสียงครี้อไปคล้ายสำนึกในहांที่นั่น" (หน้า 20)

"เงา กว้าง กับ กระดาศ สี เทานัน จาก หญิง สาว และ คลี่ อ่าน อย่าง ดูกลน เมื่อ อ่าน จบ เขา ดอน สาย ตา ขึ้น และ ทอ คออก ไป นอก หน้า ต่าง อย่าง เฉย เมย" (หน้า 21)

4.1.2 ใช้คำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น

"เขาล้มลงอย่างแรง หัวฟากโตะซ้ำและหัวซึ่งอยู่ติด ๆ
กันนั้นเสียงสนั่น มันก้องไปในความเงิบและสะท้อนกลับมา เสียงกึ่งกึ่งเหมือนจะหลอน"
(หน้า 24)

"ขณะที่ลมฝนพัดมาปะทะแผ่นกระจกที่หน้าต่างตั้งอยู่ใต้อาคาร
ระยະ" (หน้า 26)

4.2.3 ส่วนวนที่ให้ภาพพจน์ชัดเจน เช่น

"ร่างนั้นคำกริยามจนเกือบจะเหมือนต้นไม้ที่ถูกสุข ผอมจน
เกือบจะไม่มีหนังพอจะหุ้มกระดูก เส้นเอ็นปรากฏที่นั่นและที่นั่นเหมือนชดเชือก ผอมยาวเป็น
กระเชิง เช่นเดียวกับทวดเครา ซึ่งปล่อยไว้รุงรังและสกปรก วิทยาอยู่ในเสื้อและ
กางเกงสีขาวยเนื้อหยาบ ๆ ของโรงพยาบาล" (หน้า 21)

"เคื่อนกระจ่างฟ้า ละลอกเล็ก ๆ ในลำแม่น้ำเจ้าพระยา
ต้นพรายคล้ายอามควยเงินยวง" (หน้า 22)

4.2.4 ส่วนวนเปรียบเทียบให้เห็นความหมายชัดเจนขึ้น เช่น

"แต่ชั่วขณะที่เขามองใบหน้าของผู้ที่เขาเรียกว่าท้อยอย่าง
เต็มตา เห็นใบหน้าซึ่งเผือกและซีดขาวราวกับสีอกาวที่เขอสวมอยู่" (หน้า 20)

"ตึกกรอสส์ ตึกแห่งเดียวในประเทศไทย ซึ่งสะสมศพของ
ไว้เป็นจำนวนสิบในโรงมหรินราวกับอวงซุ้ยของจอมจักรพรรดิโบราณแห่งไอยคุปต์"
(หน้า 23)

4.2 ส่วนวนภาษาที่ใช้เป็นบทเจรจาของตัวละคร "อ. อุกากร" ใ้บท
พูดของตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละคร ใ้ได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงความรู้สึกวุ่นวาย

"ผมอยากจะขอร้องให้คุณใส่ใจเป็นพิเศษสำหรับศพนั้น โดยปรกติเราก็กดกันอยู่แล้วว่า ศพที่ใส่ชำแหละใน Lab gross นั้น มีค่าเท่ากับครูของเราเอง และถึงที่คุณเคยทราบดี เราย่อมไม่แสดงกิริยาใดซึ่งแสดงถึงการดูถูกดูแคลน ล้อเลียน หรือแสดงท่าทีอันน่าบดสีต่อศพนั้น หลายศพอาจได้มาจากศพที่ไม่มีญาติ แต่หลายศพเราได้มาจากความสมัครใจของผู้ที่เป็นศพนั่นเอง" (หน้า 26)

4.2.2 บทเจรจาที่แสดงอาการสงสัยใคร่รู้

"เขอบอกเรื่องอะไรของวิทยาแก่เด็กใหม่เหล่านั้นหรือ เจมฮ้างค์" (หน้า 27)

4.2.3 บทเจรจาของวิทยาที่แสดงความพอใจ

"เท่านี้ก็พอแล้วสำหรับบั้นท้ายแห่งชีวิตของพี่ เย็นแก่ได้ แลเห็นต้อย เห็นศิริราช และหากเจมอีกคนหนึ่ง เขายังอยู่ไม่ใช่หรือ-ที่ลงกายเป็นสุข" (หน้า 21)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประการ สรุปได้เป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. พึงเคารพแก่ผู้ที่ควรเคารพ ทั้งเช่น วิทยาเคารพต่อศพของบิดาของเขา วรรณาดและเจมฮ้างค์เคารพต่อความลับของเพื่อนของเขา

"ทำลายมันเสีย เจม ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะเก็บมันไว้อีก มันควรจะเป็นความลับอยู่เช่นนั้นตลอดกาลมากกว่า แม้ว่าวิทยายินดีจะให้เปิดเผยก็ตาม" (หน้า 27)

2. ความรักของบิดาที่มีต่อบุตร

"ฉันคิดถึงลูก วิทยา คงหลงว่าพ่อของเขานั้นตายมานานแล้ว แต่ก็ละเขา รุอย่างนั้นคิดว่าจะรู้ว่าพ่อของเขาเป็นนักโทษตลอดชีวิต เพราะเขาคนที่ทำลายเกียรติยศของแม่เขา"

"ฉันตั้งใจจะอุทิศศพของฉันทองให้โรงพยาบาลศิริราชเพื่อเป็นบริการของนักเรียนแพทย์ วิทยา คงจะข้ามฟากไปหน้าใจใหม่ ฉันไม่มีโอกาสได้อยู่กับลูกเลยเกือบตลอดเวลาที่ฉันมีชีวิตอยู่ ดังนั้นฉันภาวนาว่าขอให้ฉันได้อยู่ใกล้กับเขาสักหน่อยเถิด แม้ว่าฉันจะสิ้นชีวิตไปแล้วก็ตาม" (หน้า 28)

คุณค่าทางค่านความรู้

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องสั้นที่ให้ความรู้แกผู้อ่านหลายประการ โดยแยกออกเป็นประการสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. ความรู้ทางศัพท์วิชาการแพทย์ เช่น

"วิทยามีวิธีการใช้ dissecting needle และ forceps ได้ประณีตจนใคร ๆ มหัทธรรย์" (หน้า 22)

dissecting needle แปลว่า เข็มที่ใช้ในการชำแหละศพ
forceps แปลว่า ปากคีบ, คีม

"Pulmonary Embolism" หมายถึง สวาทอมเกือบไม่ได้ยิน (หน้า 20)
Pulmonary Embolism แปลว่า เส้นโลหิตในปอดอุดตัน

2. ความรู้ในเรื่องการเรียนวิชาแพทย์ สมัยก่อนผู้เป็นนักเรียนเตรียมแพทย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อจบเตรียมแพทย์แล้วต้องข้ามฟากมาเรียนเป็นแพทย์ที่ศิริราชพยาบาลด้วยกันทุกคน เช่น

"วิทยาเป็นนักเรียนแพทย์ซึ่งข้ามฟากมาพร้อม ๆ กับ เจนฮวางค์ และ
คอย" (หน้า 22)

"มันเป็นครั้งแรกในปีนั้นที่มีการประชุม freshies ซึ่งเพิ่งข้ามฟากมา
จากจุฬา ฯ" (หน้า 24)

3. ความรู้ในเรื่องประเพณีการรับน้องใหม่

"เขากำลังพูดคุยเสียงที่มีจังหวะจะโคนและคึกคักเข้าไปในความรู้สึก
ของผู้ฟังอย่างประหลาด แวตตาของเขาฉายแสงกล้าหาญที่ย้ำถึง seniority, union,
order และ spirit ซึ่งเป็น tradition ของมหาวิทยาลัย เขาพูดถึงกณดย์กั
กณาจารย์ และนายแพทย์ทั้งหลาย ซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงพยาบาล พูดถึงงาน
ต้อนรับน้องใหม่ซึ่งจะมีขึ้นไปในคนเดือนหน้า และที่สุดหัวหน้านักเรียนแพทย์แนะนำให้
freshies รู้จักกับประธานแผนกต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ซึ่งแต่งตั้งขึ้น
จาก senior และยืนอยู่ในที่นั้น" (หน้า 24)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "ตึกกรอสส์"

ส่วนดี

เรื่องสั้นเรื่องนี้จัดเป็นเรื่องสั้นที่มีส่วนดีมาก ในด้านการใช้เค้าโครงเรื่อง
ที่ดี มีความซับซ้อนในโครงสร้างอย่างเป็นระเบียบ การใช้ฉาก สร้างบรรยากาศให้
เกิดความเคร่งขรึมจริงจัง ให้ความรู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลอันเป็นชีวิต
ของตัวละครทุกตัวเกี่ยวพันอยู่ การดำเนินเรื่องมีส่วนเร้าใจผู้อ่านมากตั้งแต่ฉากเริ่ม
จนกระทั่งเหตุการณ์คลี่คลายในตอนจบ นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องที่เต็มไปด้วยความสะเทือน
ใจ มนุษยธรรม และชีวิต

ทางคำสาระที่แทรกอยู่ในเรื่องสั้นนี้ มีหลายคำ ทั้งทางคำที่คนที่เป็นข้อคิด ข้อเตือนใจ ความรู้ในด้านต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

ส่วนข้อบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้อยู่ที่พฤติกรรมของตัวละครเอกที่เป็นผู้จริงจังกับชีวิตมากเกินไป จนทำให้อารมณ์ที่กำลังรุ่งเรืองต้องตีบวับไป ทำให้คิดว่าการกระทำของวิทยานั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด

ทางคำกริยาที่มีคำที่พิมพ์ผิดอยู่บ้าง ครูควรจะได้แก้ไขคำผิดให้ถูกต้องก่อนที่จะให้นักเรียนอ่าน เช่น

"คืนหนึ่งภายในความมืดมิดของตึกกรอสส์" (หน้า 22)

คำที่ถูกคือ หะมิด

"ตึกซึ่งทรากและอวัยวะเฉพาะส่วนของมนุษย์" (หน้า 24)

คำที่ถูกคือ ซาก

"ควยอิริยาบทต่าง ๆ กันนั้น" (หน้า 24)

คำที่ถูกคือ อิริยาบถ

"และยืนยู่ในที่นั้น" (หน้า 24)

คำที่ถูกคือ อยู่

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "ก่อนแต่งงาน"

เรื่องสั้นเรื่อง "ก่อนแต่งงาน" เป็นผลงานการประพันธ์ของ "ศรีบูรพา" ซึ่งเป็นนามปากกาของ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ เรื่องสั้นเรื่องนี้ "ศรีบูรพา" เขียนไว้เมื่อ พ.ศ. 2480 เดิมทีนำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

"ศรีบูรพา" เป็นนามปากกาของ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นชาวกรุงเทพฯ เกิดเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2448 เป็นบุตรของ นายสุวรรณ และนางสมบุญ สายประดิษฐ์ ศรีบูรพาได้สมรสกับนางชนิด สายประดิษฐ์ มีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ พ.อ. สุรภิน ชนะโสภณ และนายสุรพันธ์ สายประดิษฐ์¹

การศึกษา

เรียนหนังสือชั้นต้นที่โรงเรียนวัดหัวลำโพง จบชั้นประถมปีที่ 4 และต่อมาเรียนต่อที่โรงเรียนทหาร เด็กที่กรมหลวงนครราชสีมา ทั้งชั้น เรียนอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 2 ปี จึงได้ออกมาเข้าโรงเรียนเทพศิรินทร์ตั้งแต่ชั้นมัธยม 2 หรือ 3 จนสำเร็จชั้นมัธยมบริบูรณ์ รุ่นเดียวกับ หม่อมเจ้าอากาศคำแกิง รพีพัฒน์ และ สด กุระโรหิต หลังจากเรียนจบได้ 7 - 8 ปี จึงเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง แผนกนิติศาสตร์ สำเร็จเป็นธรรมศาสตรบัณฑิต และเดินทางไปศึกษาวิชาการ เมืองที่ประเทศออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. 2490 - พ.ศ. 2492

¹สุรภิน ชนะโสภณ, "บันทึกชีวิตและงานของ กุหลาบ สายประดิษฐ์," โลกหนังสือ 2 (พฤศจิกายน 2521) : 29 - 37.

การทำงาน

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 8 จากโรงเรียนเทพศิรินทร์แล้ว ได้ออกทำงานโดยทำหนังสือพิมพ์กับเพื่อน และสมัคร เป็นครูสอนภาษาอังกฤษภาคค่ำที่โรงเรียน "รวมการสอน" ระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นก็หันเหชีวิตเข้าสู่วงการนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์กวดวิชา

การเขียนหนังสือและงานหนังสือพิมพ์

"ศรีบูรพา" มีแนวที่จะเป็นนักเขียนนักหนังสือพิมพ์ ตั้งแต่วัยเรียนหนังสือชั้นมัธยมปลาย เขาได้ร่วมมือกับเพื่อนร่วมชั้นออกหนังสือในโรงเรียนชื่อ "ครูณสาร" และ "ศรีเทพ" เมื่อประมาณ พ.ศ. 2464 ต่อมา เมื่อเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนรวมการสอน ได้ฝึกหัดแปลนวนิยายต่างประเทศที่สำนักงานรวมการแปล ซึ่งอยู่แห่งเดียวกับโรงเรียนรวมการสอน หลังจากฝึกหัดแปลหนังสือแล้วได้ร่วมมือกับเพื่อนที่ฝึกอยู่ด้วยกัน ออกนิตยสาร "สารสหาย" นามปากกา "ศรีบูรพา" จึงกำเนิดเป็นครั้งแรกขึ้น โดย นายโกศล โกมลจันทร์ ผู้จัดการสำนักงานรวมการแปลเป็นผู้ตั้ง

ผลงานเขียนระยะแรก ศรีบูรพาส่งไปลงพิมพ์ในเสนาศึกษา และเผยแพร่ วิทยาศาสตร์ นิตยสารรายเดือนของกรมยุทธศึกษาทหารบก ซึ่งสนับสนุนผลงานนักเขียนรุ่นใหม่ ต่อมา พันโทพระพิสิษฐพจนการ บรรณาธิการนิตยสารเสนาศึกษา ได้ชวน ศรีบูรพาไปร่วมงานด้วย โดยให้รับหน้าที่ผู้ช่วยบรรณาธิการ ศรีบูรพาทำงานอยู่ที่ 3-4 ปี ก็ลาออกเพื่อหาประสบการณ์เพิ่มขึ้น

กำเนิดคณะสุภาพบุรุษ

ราวเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2472 ศรีบูรพาได้ชักชวนเพื่อนนักเขียนร่วมรุ่นมารวมกลุ่มกันเรียกชื่อว่า "คณะสุภาพบุรุษ" ออกนิตยสารรายปักษ์ชื่อ สุภาพบุรุษ เขารับหน้าที่เป็นบรรณาธิการ ต่อมาใน พ.ศ. 2473 หนังสือพิมพ์บางกอกการเมือง ประสบภาวะเสื่อมโทรมขาดความนิยม ฝ่ายกองอ่านวยการเห็นว่า ศรีบูรพาเป็นผู้มีความสามารถ โดยคุณ-

งานจากนิตยสารสุภาพบุรุษ จึงเชิญให้มาช่วยปรับปรุง ขณะนั้นกิจการของนิตยสารสุภาพบุรุษกำลังก้าวหนา และทำรายได้ให้เขาอย่างคึกคัก เนื่องจากเขามุ่งมั่นที่จะหาประสบการณ์ในการทำหน้าที่สื่อพิมพ์อยู่แล้ว จึงรับงานที่หนังสือพิมพ์บางกอกการ เมือง มอบภาระการทำงานนิตยสารสุภาพบุรุษให้ มาลัย ชูพินิจ เมื่อศรีบูรพาจะมารับงาน เขามีข้อแม้ว่าขอจัดคณะบรรณาธิการเอง ครั้นตกลงกันได้จึงเริ่มดำเนินงานเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2473 ใช้ชื่อใหม่ว่า บางกอกการ เมืองใหม่

เมื่อศรีบูรพาทำงานแล้วก็พยายามที่จะเรียกร้องให้ผู้อ่านกลับมาสนใจหนังสือพิมพ์บางกอกการ เมืองอีก ในคำนำแบบมีการจัดทำฉบับพิเศษ ทำปกให้สะดุดตา พากวาดหัวข่าวให้น่าสนใจ หรือมกนั้นก็ปรับปรุงในคำนำ เนื้อหาด้วย เช่น นำผลงานนักเขียนมีชื่อมาลงติดต่อกัน เสนอข่าวของทางราชการและข่าวอาชญากรรม มีคอลัมน์เสนอบทความทางการเมือง ซึ่งสมัยนั้นนิยมเรียกว่า "ลึกลับอารต์เกิด" ตลอดจนมีบทนำเขียนวิพากษ์วิจารณ์ระบบการทำงานของข้าราชการ เป็นต้น ผลปรากฏว่า หนังสือพิมพ์บางกอกการ เมืองฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว ทำสถิติจำหน่ายสูงกว่าหนังสือพิมพ์อื่น ๆ แต่เนื่องจากมีบทความโจมตีข้าราชการ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไม่พอใจ ได้ใช้สิทธิพลซุ่มซ่อนทางนายทุนเจ้าของกิจการ จนในที่สุดศรีบูรพา ก็ต้องลาออก หลังจากดำเนินงานไปได้ไม่ถึง 3 เดือน ระหว่าง พ.ศ. 2473 - 2474 ศรีบูรพา รับผิดชอบหน้าที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันไทยใหม่ และประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ศรีกรุงและสยามราษฎร์ ระหว่างนี้ได้เขียนบทความทางการเมืองชื่อ "มนุษยชาติ" ลงในหนังสือพิมพ์ศรีกรุง บทความนี้กระทบกระเทือนถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาลอีกจนกระทั่ง เป็นผลให้หนังสือพิมพ์ถูกยึดใบอนุญาต และปิดแทนพิมพ์

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ศรีบูรพา รับผิดชอบหน้าที่เป็นบรรณาธิการหนังสือรายวัน ประชาชาติ ซึ่งอยู่ในอุปถัมภ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร ขณะเดียวกันก็สมัคร เข้าศึกษาวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการ เมืองด้วย ศรีบูรพาทำงานหนังสือพิมพ์ประชาชาติอยู่ได้ไม่นานก็ลาออกด้วยเกรงว่า

จะทำให้ผู้อุปถัมภ์ลำบาก เนื่องจากเขาเขียนบทความโจมตีการกระทำของรัฐบาลสมัยนั้น

ในปี พ.ศ. 2479 ได้เดินทางไปดูกิจการหนังสือพิมพ์ที่ประเทศญี่ปุ่น 1 ปี ประสบการณ์ในการไปต่างประเทศครั้งนี้ ก่อให้เกิดนวนิยายเรื่องสำคัญของเขาเรื่องหนึ่ง คือ "ช่างหลังภาพ"

ใน พ.ศ. 2482 ศรีบูรพาได้รื้อฟื้นคณะสุภาพบุรุษขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ออกหนังสือพิมพ์ สุภาพบุรุษรายวัน ภายหลังร่วมกับหนังสือพิมพ์ประชามิตร เป็นประชามิตรสุภาพบุรุษ จนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง อุปกรณ์การพิมพ์ขาดแคลน และมีราคาสูงจึงหยุดกิจการ

พ.ศ. 2490 - 2492 เดินทางไปศึกษาวิชาการ เมืองที่ประเทศออสเตรเลีย การไปศึกษานี้มีผลต่อความคิดและโลกทรรศน์ของเขา ความคิดเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาในงานเขียนด้วย งานเขียนในช่วงนี้เปลี่ยนไปอีกลักษณะหนึ่งมีจุดมุ่งหมายเด่นชัดเน้นการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพและความเป็นธรรม ผลงานเหล่านี้ถึงพิมพ์ตามนิตยสารต่าง ๆ เช่น ปิยะมิตร และสยามสมัย

พ.ศ. 2495 หนังสือพิมพ์ตกอยู่ในสภาพถูกริบอนสิทธิเสรีภาพ นักหนังสือพิมพ์จึงมีการเคลื่อนไหวรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์และระบบเซ็นเซอร์ มีการตั้งคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์เพื่อเจรจาเรียกร้องต่อรัฐบาล แต่ยังไม่ทันได้เรียกร้องก็ถูกจับเข้าคุกก่อนด้วยข้อหาบงกชภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรือที่เรียก "กบฏสันติภาพ" ซึ่งหนึ่งในผู้ต้องหาที่มีศรีบูรพา รวมอยู่ด้วย ศาลพิพากษาคัดสินจำคุกคนละ 13 ปี 4 เดือน แต่ได้รับการปลดปล่อยพ้นจากขื่อหาก่อนกำหนด เนื่องในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2500 - 2501 ศรีบูรพาได้รับเชิญจากสมาคมส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับนานาประเทศของสหภาพโซเวียตฯ เชิญให้ไปร่วมงานฉลองครบ-

40 ปี แห่งการปฏิวัติ และจากสถาบันวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้ไป
 เยือนในฐานะทูตทางวัฒนธรรมตามลำดับ การไปเยือนครั้งหลัง เป็นการจากแผ่นดิน
 ไทยไปโดยไม่ได้อีกมาอีก เพราะเขาได้ขอสัญาการเมืองอยู่ ณ สาธารณรัฐประชาชน
 จีน จนกระทั่งถึงแก่กรรมด้วยโรคปอดบวม และเส้นโลหิตที่หัวใจ เมื่อวันที่ 16
 มิถุนายน พ.ศ. 2517

ผลงานของ "ศรีบูรพา"

ผลงานนวนิยาย

1. คมสวาทบาทจิติ นวนิยายเรื่องแรก	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2460
2. ปราบพยัคฆ์	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2471
3. มารมณูญย์	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2471
4. ลูกผู้ชาย	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2471
5. โลกสันนิวาส	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2471
6. หัวใจปรารถนา	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2471
7. ชีวิตสมรส	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2471
8. พินนางก้านัด	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2473
9. อำนจใจ	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2473
10. แสนรักแสนแค้น	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2473
11. จดหมายถึงชายโสด	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2473
12. สงครามชีวิต	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2475
13. ผจญบาป	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2477
14. สิ่งมีชีวิตของการ	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2479
15. ข้างหลังภาพ	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2480
16. จนกว่าเราจะพบกันอีก	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2483

17. แลไปข้างหน้า (ภาคปฐมวัย)	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2498
18. แลไปข้างหน้า (ภาคมัธยมวัย)	พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2500

ผลงานเรื่องสั้น

1. อะไรกัน ? เรื่องสั้นเรื่องแรก	พิมพ์ครั้งแรก "ศัพท์ไทย" มิถุนายน พ.ศ. 2469
2. เสียขวัญ - เสียคน	พิมพ์ครั้งแรก "ช่วยกาชาด" ไม่ทราบ พ.ศ.
3. คั่นที่ดื่มไม่ได้	พิมพ์ครั้งแรก "ช่วยกาชาด" ไม่ทราบ พ.ศ.
4. ความรักของปลูตชน	พิมพ์ครั้งแรก "ช่วยกาชาด" ไม่ทราบ พ.ศ.
5. ทำงาน - ทำเงิน	พิมพ์ครั้งแรก "ช่วยกาชาด" ไม่ทราบ พ.ศ.
6. เล่นกับไฟ	พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2471
7. เพื่อนต่างเพศ	พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2472
8. ค่ายคนแรก	พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2472
9. ใครจะเป็นคนฟัง	พิมพ์ครั้งแรก "สยามวิจิตร" พ.ศ. 2474
10. อาหารแห่งชีวิต	พิมพ์ครั้งแรก "มหาวิทยาลัย" ไม่ทราบ พ.ศ.
11. ลากอรรถธรรมบุญ	ไม่ทราบที่พิมพ์ และ พ.ศ.
12. แหวงทอง	พิมพ์ครั้งแรก "ประชาชาติ" พ.ศ. 2478
13. ข้างขึ้นข้างแรม	พิมพ์ครั้งแรก "ประชาชาติ" พ.ศ. 2478
14. ก่อนแต่งงาน	พิมพ์ครั้งแรก "มหาวิทยาลัย" พ.ศ. 2480
15. นอบ	พิมพ์ครั้งแรก "มหาวิทยาลัย" พ.ศ. 2481
16. นางแมวกับสาวริกา	พิมพ์ครั้งแรก "ประชาชาติ" - ก.ย. พ.ศ. 2484
	สุภาพบุรุษ"
17. ผู้มาจากโลกบริสุทธ์	พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2482
18. สุนทร	พิมพ์ครั้งแรก "ประชาชาติ" - พ.ศ. 2485
	สุภาพบุรุษ"
19. ผู้หญิงอีกแบบหนึ่ง	พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2487

20. แมยอคยพคิ	พิมพ์ครั้งแรก" เรียงรมย์"	พ. ศ. 2491
21. กลับมาหาแม่	พิมพ์ครั้งแรก"พิมพ์ไทยรายเดือน"	พ. ศ. 2492
22. ยี่วนว่าแหว	พิมพ์ครั้งแรก"ปิยะมิตร"	พ. ศ. 2492
23. แกะที่ปลัดขึง	พิมพ์ครั้งแรก"ปิยะมิตร"	พ. ศ. 2492
24. นักบุญจากซานคัน	พิมพ์ครั้งแรก"อักษรสาส์น"	พ. ศ. 2492
25. มหาบุรุษของจีนทิมา	พิมพ์ครั้งแรก" เรียงรมย์"	พ. ศ. 2492
26. เขาเลือกถามขารเณ-
ในสยาม	พิมพ์ครั้งแรก"ปิยะมิตร"	พ. ศ. 2492
27. คนพวกนั้น	พิมพ์ครั้งแรก"สยามสมัย"	พ. ศ. 2493
28. ไอหนูหลงทาง	พิมพ์ครั้งแรก"สยามสมัย"	พ. ศ. 2493
29. เรื่องของเขา	พิมพ์ครั้งแรก"สยามสมัย"	พ. ศ. 2493
30. ขอแรงหน่อยเถอะ	พิมพ์ครั้งแรก"ปิยะมิตร"	พ. ศ. 2493
31. คำขานรับ	พิมพ์ครั้งแรก"เคลิเมดิวันจันทร์"	พ. ศ. 2493
32. ประกายใหม่ในดวงตา-
ของเขา	พิมพ์ครั้งแรก"ปิยะมิตร"	พ. ศ. 2494
33. ลุงพรหมแห่ง เกาะลอย	พิมพ์ครั้งแรก"เคลิเมดิวันจันทร์"	พ. ศ. 2495
34. เขาคืน	พิมพ์ครั้งแรก"ปิยะมิตร"	พ. ศ. 2495
35. คนคิด	ไม่ระบุที่พิมพ์ครั้งแรก ที่ไหน เมื่อใด ปรากฏ
คนฉบับใน"เรื่องเอกของข้าพเจ้า"รวมเรื่อง
สั้นักเขียนในอดีตที่ ซาลี เอี่ยมกระสินธุ์
จัดพิมพ์ (พ. ศ. 2521)	

ผลงานแปล

1. สระสวาท แปลจากนวนิยายเรื่อง The Pool ของ W. Somerset Maugham ลงพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือชื่อ"พิมพ์วิวัฒน์"พ. ศ. 2489

2. ในชายถูกเนรเทศ แผลจากนวนิยายเรื่อง In Exile ของ Anton Chekhov ลงพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร "ปิยะมิตร" พ.ศ. 2493

3. แม่ แผลจากนวนิยายเรื่อง Mother ของ Maxim Gorky เริ่มแปลประมาณปี พ.ศ. 2495 ลงพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร "ปิฎกภูมิ" เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 นวนิยายเรื่อง "แม่" ศรีบูรพา แปลไว้เพียงภาคแรก

4. ชีวิตสอนอะไรแก่สตรีโซเชลิสต์อังกฤษ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2497 เป็นงานรวบรวมชีวประวัติของบุคคลที่น่าสนใจ และสร้างประโยชน์แก่สังคม มีรวมทั้งหมด 5 เรื่อง หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานแปลรวมกัน โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์ และ "จูเลียต"

5. เขาถูกบังคับให้เป็นขุนโจร แผลจากประวัติการต่อสู้ของ เน็ค เคลลี ขุนโจรผู้รักความเป็นธรรมแห่งออสเตรเลีย ที่พิมพ์เป็นเล่มครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2495 ผลงานสารคดีและบทความเป็นเล่ม

1. ข้าพเจ้าได้เห็นมา พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2494 เป็นหนังสือรวมบทความเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ "ศรีบูรพา" และ "จูเลียต" ประสบในระหว่างการใช้ชีวิตที่ออสเตรเลีย (พ.ศ. 2490 - 2492)

2. เบื้องหลังการปฏิวัติ 2475 พิมพ์ครั้งแรกใน น.ส.พ. "สุภาพบุรุษ" พ.ศ. 2484 เกี่ยวกับเบื้องหลังการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 และรวบรวมภาคผนวกต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติพระยาพหล และแถลงการณ์ต่าง ๆ

3. กำเนิดครอบครัวของมนุษย์ พิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร "ปิยะมิตร" รายสัปดาห์ ช่วงปี พ.ศ. 2497 (3 ตุลาคม - 21 พฤศจิกายน 2497) กล่าวถึงความเป็นมาของมนุษย์ตั้งแต่ยุคกึ่งคำบรรพจนมาถึงยุคอารยธรรม โดยใช้หลักทฤษฎีสังคมของ Lewis Henry Morgan (ค.ศ. 1818 - 1881) นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษมาเป็นเครื่องอธิบาย

4. ระเบียบสังคมของมนุษย์ พิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร "ปิยะมิตร" รายสัปดาห์
ช่วงปี พ.ศ. 2497 เป็นหนังสือเรียบเรียงทางวิชาการเชิงประวัติศาสตร์และสังคมวิทยา
ถอดจากชุด "กำเนิดครอบครัวของมนุษย์"

5. ปรัชญาของดัทธิมาร์กซิสม์ พิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร "อักษรสาส์น" รายเดือน
พ.ศ. 2493 เป็นหนังสือเรียบเรียงทฤษฎีการเมืองว่าด้วยลัทธิโซเชลลิสต์ และนำเสนอ
ความคิดของ คาร์ล มาร์กซ ไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน การศึกษาลัทธิมาร์กซิสม์เล่มนี้
เรียบเรียงขึ้นจากคำบรรยายของ Emile Burns

6. การเมืองของประชาชน พิมพ์ครั้งแรกปลายปี พ.ศ. 2500 เป็นการรวม
บทความ "พื้นและพื้นนี้" ในนามปากกา "อิสสรชน" จาก น.ส.พ.สารเสรี ปิยะมิตร และ
ประชามิตร

บทปาฐกถา

1. สหบาลคนงาน ปาฐกถาแสดง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง
เมื่อ พ.ศ. 2492

2. ชีวิตแบบออสเตรเลีย ปาฐกถาแสดง ณ ที่ประชุมใหญ่ทางวิชาการของ
สมาคมหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2493

3. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับฐานะของสตรีตามที่เข้ามาในประวัติศาสตร์ ปาฐกถา
แสดง ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2495

4. ไปสหภาพโซเวียต พิมพ์ครั้งแรกกลางปี พ.ศ. 2501 เป็นหนังสือเล่มสุดท้าย
ของสำนักพิมพ์ "สุภาพบุรุษ" เล่าถึงประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ไปร่วมเฉลิมฉลองครบรอบ 40 ปี
แห่งการปฏิวัติของสหภาพโซเวียต เมื่อปลายปี 2500

5. อุดมธรรมกับความเรียง เรื่อง พุทธศาสนา 13 บท หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

การบูชาอันสูงสุด พิมพ์ในนิตยสาร กระดังทอง ฉบับเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2500

อุดมธรรม เขียนเมื่อปี พ.ศ. 2498 แต่ได้ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ "วิปัสสนาสาร" ของสำนักวิปัสสนากรรมฐานวิคมาหาธาตุ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2499

สนทนาพุทธศาสนา โดย อุบาสก (นามปากกาของ กุหลาบ สายประดิษฐ์) พิมพ์ในนิตยสาร "กระดังทอง" ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2499

ผลงานอื่น ๆ

1. ฉันต้องแจวเรือจ้าง กลอนหก เป็นผลงานชิ้นแรกในชีวิต เขียนลงในหนังสือ "แถลงการณ์เทพกษิรินทร์" ซึ่งมีคุณหลวงสำเร็จวรรณกิจเป็นผู้สนับสนุน เมื่อ พ.ศ. 2468
2. อาชญากรผู้ปล่อยนกพิราบ บทกวีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือ "นิตินาสตร" ฉบับวรรณศาสตร์สามัคคี 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500
3. แม่ท่าอะไรบ้างหนอ บทกวีพยางค์สั้น ๆ ลงพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในหนังสือ "แม่เจ้า-คุณนุมาบพรัตน์ของนาบาวีและนักประพันธ์แห่งกรุงสยาม 64 ท่าน"
4. ขึ้นใจ คำปราศรัยลงพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ "ประชามิตร-สุภาพบุรุษ" พ.ศ. 2485
5. บทบาทอันหนึ่งในชีวิตการหนังสือพิมพ์ของฉัน ลงพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ "ประชามิตร-สุภาพบุรุษ" พ.ศ. 2487

6. คอลัมน์ที่^๑และที่^๒นั้น โดย อิศสรชน พ. ศ. 2489
7. ในคึกคักแห่งวรรณกรรมไทยไค้สูญเสียนกอินทรีไปตัวหนึ่ง เป็นบทความที่ศรีบูรพาเขียนเมื่อ ขาขอบ หรือ โขติ แพร่พันธุ์ ไค้เสียชีวิตลง เมื่อปี พ. ศ. 2499
8. นวนิยายของนักเขียนเอกแห่งโลก ไม่ปรากฏประเภทและที่มาครั้งแรก แต่ระบุไว้ในประวัติ "ศรีบูรพา" ในหนังสือ "ประวัตินักเขียนไทย" กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พ. ศ. 2520
9. มองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วยแว่นขาว บทความไม่ระบุที่มา อ้างในหนังสือ "ประวัตินักเขียนไทย" กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พ. ศ. 2520
10. ข้อคิดเกี่ยวกับนวนิยาย บทความพิมพ์ในหนังสือ "นิติศาสตร์" ฉบับธรรมศาสตร์ สามัคคี 5 พฤศจิกายน พ. ศ. 2500
11. คำนำเกี่ยวกับนักประพันธ์ เขียนให้เป็นที่ระลึกแก่นักประพันธ์ร่วมยุคสมัย ซึ่งมีบทความหลายชิ้น อาทิเช่น เขียนถึง มจ. อากาศคำเจิง ฯ ร. จันทิมพะ ป. บูรณปกรณ์ น. ประภาสกิต ฯลฯ
12. ในกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง ไม่ทราบที่มาครั้งแรก เคยตีพิมพ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ เสียงใหม่ ฉบับวันจันทร์ที่ 8 กรกฎาคม พ. ศ. 2517 เพื่อไว้อาลัยเนื่องในการเสียชีวิตของ กุหลาบ สายประดิษฐ์
13. ประสบการณ์ของนักเขียนคนหนึ่ง เป็นข้อเขียนเชิงรำลึกถึงความหลังของนักเขียน ตีพิมพ์ครั้งแรกในคินยสาร "สายธาร" ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน พ. ศ. 2501
นามปากกาของ กุหลาบ สายประดิษฐ์

1. ศรีบูรพา
2. อิศสรชน

3. คอกประทุม
4. ชื่นใจ
5. อุบาสก
6. มะกะโท
7. นายเทพรีชา

โครงเรื่อง "ก่อนแต่งงาน"

"ศรีบุรพา" ได้กำหนดโครงเรื่องให้มีชายหญิงคู่หนึ่งรักกันต้องการแต่งงานกัน แต่ก็ยังแต่งงานไม่ได้ เพราะฝ่ายชายไม่มีเงินค่าสินสอด จึงมูมนะสร้างตัวไปทำไร่ในต่างจังหวัด ระหว่างที่เขาไปอยู่ที่ไร่ ทำให้เขาได้ทำอะไรใหม่ ๆ หลายอย่าง และเมื่อครบ 2 ปี เขาก็กลับมาบอกเดือนกำหนดการแต่งงานกับคนรัก

เนื้อเรื่องย่อ

วิกรมกับระนอง เป็นคู่รักที่รักกันมากต้องการแต่งงานกัน แต่ระนองบอกว่าบิดาของเธอต้องการเงินสินสอดราว 7-8 พันบาท วิกรมไม่มีเงิน ก็มูมนะสร้างตัวเพื่อหาเงินมาเก็บได้ไ้ตามจำนวนดังกล่าว โดยไปประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมที่อำเภอปราณบุรี แต่เขาก็ไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานชนิดที่ต้องเสียสินสอดเป็นทุนของการซื้อขาย ระหว่างที่อยู่ปราณบุรีวิกรมกลับรักชีวิตที่นั่นมาก เพราะได้พบคนใหม่ ๆ ในชีวิตหลายอย่าง วิกรมจากระนองไป 2 ปีครึ่งก็กลับมา ไม่เฒ่าเพื่อแต่งงาน แต่เพื่อเดือนกำหนดการแต่งงาน

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดสำคัญที่เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือ ความขัดแย้งต่าง ๆ ความขัดแย้งทางความคิด ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนค่านิยมของคนไทยผู้แต่งใ้มองเห็นความขัดแย้งนี้ และอยากจะแสดงให้เห็นผู้อ่านได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของ

บุคคลที่จะคิดแต่งงาน จึงได้นำแนวคิดนี้มาผูกเป็นเรื่องราวขึ้น เพื่อสะท้อนให้คนไทยได้มองเห็นขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างซึ่งบางครั้งอาจจะไม่จำเป็นนัก ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่ "ศรีบูรพา" นำมาเรียบเรียงไว้ อาจจะมองเห็นได้ในสังคมไทยปัจจุบัน เช่น การมีเงินสินสอด เป็นต้น จุดประสงค์ของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนี้ เพื่อเสนอแนะให้ยกเลิกประเพณีบางอย่างบางอย่างที่ดูคร่ำครึเสีย

ฉาก

เรื่องสั้นเรื่อง "ก่อนแต่งงาน" จะเห็นว่าผู้แต่งให้ความสำคัญที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่าฉาก ดังนั้นฉากในเรื่องนี้จึงเป็นเพียงส่วนประกอบของเนื้อเรื่องและพฤติกรรมของตัวละครให้ดำเนินไปตามรูปแบบของเรื่องสั้น และคุณสมบัติขั้นเท่านั้น

ฉากส่วนใหญ่ของเรื่องนี้ คือ กรุงเทพฯ สถานที่ผู้แต่งใช้เป็นฉาก คือ ห้องรับประทานอาหารภายในบ้านพักของระนอง

การพิจารณาฉาก ผู้อ่านจะพิจารณาฉากได้จากการบรรยายของผู้แต่งหรือจากบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"วิกรมออกไปอยู่ที่ปราสาททำไมเล่า ? นี่แหละคือจุดที่มโหฬารของเขาได้ตั้งต้นขึ้น และเขาได้นึกคำนึงมาเกือบตลอดเวลาที่เขาได้ให้หมกเป่ลือไปในการเดินทาง ไม่ใช่ตัวเขาเองที่เป็นต้นเหตุให้เขาต้องออกมาอยู่ที่ปราสาท ต้นเหตุอยู่ที่ระนอง อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเป็นของเขาเอง ท่านอย่าเข้าใจผิดว่าต้นเหตุอยู่ที่เมืองระนอง วิกรม นอกจากไม่เคยมีอะไรเกี่ยวข้องกับเมืองระนองแล้ว ยังแทบไม่รู้จักว่าเมืองระนองเป็นอย่างไร" (หน้า 30)

2. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพธรรมชาติและสังคม

"วิกิรมเขียนเล่ามาให้ระนองฟังว่า ที่ปราณเป็นอย่างไรบ้าง และเขาได้ไปทำอะไรบ้างที่นั่น เขาเล่ามาว่า ที่นั่นก็คือป่าดงเรือกี ๆ นี้เอง โรงมหรสพไม่มีการคมนาคมอันสะดวกไม่มี ชาวเมืองที่นั่นอยู่สำหรับชีวิตในวันหนึ่ง ๆ ไม่มีกำหนดอะไรล่วงหน้าในการดำเนินชีวิต ไม่มีความมักใหญ่ใฝ่สูงทะเยอทะยาน" (หน้า 33 - 35)

การบรรยายฉากของ "ศรีบูรพา" มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในด้านการผสมจริงอย่างมาก ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการกระทำต่าง ๆ ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ โดยพิจารณาจากการเล่าเรื่อง การสร้างบทเจรจาของตัวละคร การสร้างสถานการณ์นาฏกรรม (Dramatic Situation)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง มีดังนี้

วิกิรม

วิกิรม เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ ผู้แต่งได้วาดลักษณะและบุคลิกภาพของวิกิรมไว้ว่า วิกิรมเป็นชายหนุ่มที่มีผิวขาว แต่เดี๋ยวนี้เปลี่ยนมาค่อนข้างดำ เพราะไปอยู่ที่ปราณบุรี วิกิรมเป็นคนมีความตั้งใจ ชยัน และอดทน แต่ทว่าค่อนข้างยากจน กังท้ออย่าง ต่อไปนี้

"ถ้ามองคู่มือวิญกายของเขา เท่าที่จะเห็นได้อย่างชัดเจน เช่นที่ดวงตาและตามขวางแขนตั้งแต่ข้อศอกลงมาแล้ว เราเกือบจะเข้าใจว่า เขาน่าจะมีส่วนบน ซึ่งอาจเห็นได้เมื่อเขายกมือทั้งสองขึ้นเป็นครั้งคราว... ในเวลานั้นแขนเสื้อในของเขาจะลงมาองอวบหนา และเราจะเห็นผิวกายอันแท้จริงของเขา เราจะต้องเปลี่ยนความเข้าใจในทันทีทันใดว่า วิกิรมเป็นคนมีผิวกายขาวนวลที่เดียว" (หน้า 30)

"ในการพบกับระนองครั้งนั้น วิกรมได้มาใคร่ครวญดูว่า ด้วยเงินเดือน ๆ ละ 100 บาท แม้เขาจะตั้งใจออมค่าใช้จ่ายในเวลา 2-3 ปี เขาก็ไม่สามารถจะเก็บเงินได้มากกว่า 2,000 บาท เพราะฉะนั้นเขาจำต้องเปลี่ยนอาชีพ เขาจะตั้งเริ่มงานก่อสร้างตัวใหม่ ซึ่งต้องการความเหนื่อยยากลำบากยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ มันจะต้องเป็นงานที่เขามีส่วนได้เสียในผลงานของเขาเต็มที่ และมันจะต้องเป็นงานที่อาศัยโชคช่วยบ้าง และในที่สุดมันจะต้องเป็นงานที่ต้องเสี่ยงเอาว่า ถ้าไม่ได้อะไรก็ต้องเสียมาก คือเสียอย่างสิ้นเนื้อประดาตัวทีเดียว" (หน้า 33)

ทางด้านนิสัยการแสดงออก วิกรมเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก ไม่เห็นแก่ตัว พุดจาตรงไปตรงมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"อ้อ เรื่องเงินทองที่จำเป็นจะต้องมีไว้เป็นทุนสำรองบ้างเมื่อแต่งงานไปแล้วนะหรือ ฉันได้เตรียมไว้บ้างแล้ว อันที่จริงก็ไม่ใช่ว่าจำนวนมากมายอะไรนัก แต่เธอเห็นแล้วว่าฉันเป็นคนทำงาน ซึ่งจะเป็นประกันได้ว่า การแต่งงานจะไม่นำเราไปสู่ความอดอยาก หรือความหายนะในชีวิตเลย" (หน้า 30 - 31)

"อ้อ การแต่งงานของเราจะ ต้องเปิดฉากขึ้นด้วยการที่ราคาเป็นเงินเป็นทองกันเหมือนกันหรือ ?" (หน้า 31)

"ฉันหมายความว่า เธอไม่ต้องรอฉันต่อไปอีก มันจะเป็นการทรนาคต่อเธอเองมากเกินไป ถ้าเธอพบชายที่เธอเห็นว่าเป็นผู้ซึ่งควรแก่เธอแล้ว เธอจะแต่งงานกับเขาก็ได้ ฉันพูดคำนี้แก่เธอด้วยความสุจริต" (หน้า 40)

ระนอง

ระนอง เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง จากที่ผู้แต่งได้วาดลักษณะและบุคลิกภาพไว้ว่า ระนองเป็นหญิงสาวอายุ 19 ปี มีความงามมาก เป็นคนที่มึนดีสุ่มรอบคอบ มีอารมณ์เยือกเย็น มีความฉลาดหลักแหลมมั่นคงและซื่อสัตย์ในความรั่ว

การวางตัวและถ้อยคำของระนองบงบอกลักษณะนิสัยถึงกลาวเด่นชัด จนเป็นแรงผลักดันให้คนรักคือวิกรมต้องโอนอ่อนผ่อนตามไปในทางที่ถึงยาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะ เป็นคนมีความฉลาดหลักแหลม

"คิดฉันก็ไม่ยินดีที่จะให้คุณเอาเงินจำนวนนั้นมามอบให้แก่คุณพ่อคุณแม่ของคิดฉัน ถ้าคิดฉันต้องแต่งงานไปด้วยการที่คุณต้องนำเงินตั้งหมั้น ๆ มาให้แกทานผู้ใหญ่ของคิดฉันแล้ว คุณจะรู้สึกอย่างไรบ้างในการแต่งงานเช่นนั้น ตามน้ำเสียงของคุณเองก็บอกอยู่แล้วว่า มันเป็นการคล้ายกับคุณได้ซื้อคิดฉันไป ในรันทิ่งข้างหน้าถ้าคุณเกิดไม่พอใจคิดฉันขึ้นมาด้วยเรื่องนิดเรื่องหนอยก็ตาม และคุณได้เฉลอพูดล่ำเลิกออกมาสักคำว่า คุณไม่ใช่ได้คิดฉันมาเปล่า ๆ คุณต้องซื้อคิดฉันมาด้วยน้ำพักน้ำแรงของคุณเป็นจำนวนเงินตั้งหมั้น ๆ บาทฉะนี้ คุณก็คิดบ้างไหมว่าค่าพูด 2-3 คำเท่านั้น คิดฉันได้ถูกเหยียดลงไปเป็นทาสของคุณแล้ว แล้วคิดฉันจะไปอยู่กับคุณในความขมขื่นเช่นนั้นได้ตลอดรอดฝั่งหรือจะ"
(หน้า 41)

ลักษณะมั่นคงในความรักและซื่อสัตย์

"คิดฉันรู้ แต่คิดฉันก็คอยวิกรมทุกวัน และอยากให้คุณกลับมาแล้ววิกรมรู้ไหมคะ คิดฉันไม่มีอะไรทำ นั่งนับวันนับคืนอยู่ที่นี้ คิดฉันรู้สึกเวลา 2 ปีครึ่งมันช้าเสียยิ่งใคร"
(หน้า 37)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้เทคนิคการสร้างตัวละคร ประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร โดยถือตัวละครเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ตัวละครเกินกว่าโครงเรื่อง เนื้อเรื่องดำเนินไปตามลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร การสร้างตัวละครประเภทนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ทราบลักษณะนิสัยของตัวละครไปพร้อมกับเนื้อเรื่องด้วย

ท่วงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ "ศรีบูรพา" ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบที่เรียกว่า Omniscient คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เห็นเหตุการณ์ ผู้แต่งทำเสมือนเป็นผู้รู้ถึงความนึกคิดของตัวละคร นอกจากนี้ในการเปิดเผยลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้แต่งไม่ได้บอกเล่าให้ผู้อ่านทราบทั้งหมด แต่ปล่อยให้ผู้อ่านพิจารณาจากคำพูด และพฤติกรรมของตัวละครเอง มันเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านต้องคิดและวิเคราะห์ตัวละครเองด้วย

การเล่าเรื่องของ "ศรีบูรพา" เล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา มีเพียงบางตอนที่ใช้วิธีแบบนิยายรุ่นเก่าของไทยคือ ไทบทเจรจาของตัวละครเป็นส่วนหนึ่งของการบรรยาย (หน้า 37 - 38) แต่ลักษณะเช่นนี้ไม่ชัดเจนจนผู้อ่านสังเกตเห็นได้

2. การดำเนินเรื่อง "ศรีบูรพา" เริ่มการเล่าเรื่องโดยให้วิกรมไปก่อนหลัง (Flash back) ถึงเหตุการณ์ที่ทำให้เขาออกไปอยู่ปรานบุรี เพื่อไปสร้างหลักฐานแล้วจะได้แต่งงานกับวิกรม แต่เมื่อเรื่องดำเนินเหตุการณ์ต่อไป กลับเป็นเรื่องราวของวิกรมที่ไปอยู่ปรานบุรี ทั้งนี้คงเป็นเจตนาของผู้แต่งที่ต้องการจะให้เหตุการณ์น่าสนใจยิ่งขึ้น จึงเปลี่ยนการเล่าเรื่องมาเป็นแบบให้ผู้อ่านรู้แจ้งเห็นจริงเกือบทุกอย่าง การดำเนินเรื่องของ "ศรีบูรพา" ไม่สลับซับซ้อนมากนัก เป็นการเขียนแบบเรียบ ๆ ง่าย ๆ ละเมียดละไม มีความคิดที่ละเอียดอ่อน

ในตอนจบของเรื่องนี้ "ศรีบูรพา" ใช้การจบแบบปมทิ้งท้าย โดยให้วิกรมบอกเล่าอาการแต่งงานด้วยเหตุผลของเขา ระนองก็รู้สึกยินดีและเศร้าระงมกัน การจบเช่นนี้เป็น anti-climax และทิ้งท้ายให้ผู้อ่านคิดเอาเองว่าเหตุใดระนองจึงมีความรู้สึกขัดแย้งกับตัวเอง มีอะไรแฝงเร้นอยู่ในความรู้สึกนั้น

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา

"ศรีบูรพา" เป็นนักเขียนที่มีความพิถีพิถันและละเอียดลออในการเล่าเรื่อง การบรรยายฉาก การเลือกใช้สำนวนโวหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้พรรณนาโวหารบรรยายความคิดของตัวละครออกมาได้อย่างสละสลวย สร้างจินตภาพของผู้อ่านได้ดี

การบรรยายตัวละคร "ศรีบูรพา" ทำให้ผู้อ่านมองเห็นอุปนิสัยของตัวละครค่อย ๆ เปลี่ยนไปตามเวลาตามเหตุผลที่ตัวละครได้ประสบ ผู้อ่านจะเห็นภาพวิกรมเปลี่ยนอุปนิสัยหลังจากที่มาทำงานที่ปราณ ในตอนแรกวิกรมจะทำงานเพียง 2 ปีเท่านั้นแล้วจะกลับไปแต่งงาน แต่พอผ่านพ้น 2 ปีแล้ววิกรมกลับเลื่อนกำหนดการแต่งงานกับระนอง เพราะต้องการจะให้ฐานะของตนมั่นคงเสียก่อน ตัวละครทุกคนล้วนเต็มไปด้วยเลือดเนื้อ อารมณ์ และมีชีวิตจิตใจ ไม่ได้เคลื่อนไหวอย่างหุ่นหรือภาพวาด

4. การใช้สำนวนภาษา "ศรีบูรพา" เป็นนักเขียนที่มีสำนวนเรียบนุ่มนวลและละเอียดละไม แต่แฝงความคิดอย่างลึกซึ้ง การพิจารณาการใช้สำนวนภาษาของ "ศรีบูรพา" อาจแยกพิจารณาได้ 2 ประการ คือ ส่วนนในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทสนทนาของตัวละคร

4.1 ส่วนนภาษาในการบรรยายเรื่อง "ศรีบูรพา" ใช้สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่องสอดคล้องกับบทเจรจาของตัวละคร จะทำให้เห็นภาพตัวละครแจ่มชัด การบรรยายเหตุการณ์สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1.1 ส่วนนที่ให้เห็นภาพพจน์ชัดเจน

"ต้นข้าวสีเขียวสดในท้องทุ่งสุดสายตา ซึ่งเตนหยอย ๆ และบางครั้งบางคราวก็โน้มตัวไปตามสายลมอย่างพร้อมเพรียงกัน ราวกับเป็นกองทัพที่อยู่ระเบียบอันดีเป็นอย่างยิ่งนั้น" (หน้า 29)

"ทั้งสองยิ้มให้กัน แลมองสบตากันด้วยประกายระยิบระยับกำลัง
แจ่มแจ้งในความรักของซึ่งกันและกันทุกประการ" (หน้า 37)

4.1.2 ส่วนวนเปรียบเทียบโดยสมมุติสิ่งไม่มีชีวิตให้มีชีวิต
(personification)

"ธรรมชาติที่นั่นเป็นผู้จัดชีวิตและความเป็นอยู่ของคนทั้งหลาย
ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใดเลือกฆ่าสิ่งมีชีวิตอย่างอื่นได้" (หน้า 35)

"ความรักเป็นสิ่งเดียวที่การทำงานจะทองการ" (หน้า
30)

4.1.3 ส่วนวนโวหารที่กมกายและให้ขอคิด

"การต่อสู้เพื่อความก้าวหน้าเป็นศึกแรมปีในชีวิตของเรา
เราเท่าที่ความปรารถนาอันนั้นยังมีอยู่" (หน้า 36)

4.2 ส่วนวนภาษาในบทเจรจาของตัวละคร "ศรีบุรพา" สามารถใช้บท
พูดของตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้ชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความเป็นคนพูดตรงไปตรงมา :

"ฉันเห็นใจว่าที่เธอตั้งราคานั้นไม่แพงสำหรับตัวเธอ"
(หน้า 32)

"แต่จำนวนเงินมากปานนั้น มันเป็นไปไม่ได้สำหรับฉัน ฉัน
ไม่มีเงิน ทั้งเนื้อทั้งตัวฉันมีอยู่ใบเกินสองพัน" (หน้า 32)

4.2.2 บทเจรจาที่แสดงถึงความรัก

"ถ้าฉันไม่คอยวิกรม แล้วคุณจะให้ฉันคอยใครอีกเล่า"

(หน้า 33)

"แต่วิกรมรู้ไหม คุณทิ้งฉันไว้นานเกินสมควร ฉันนับทุกวัน ตั้งแต่ครั้งแรกที่คุณจากไป และก็ตั้งแต่นั้นเหมือนกัน ที่ฉันคอยพบวิกรม อยากพบวิกรม"

(หน้า 37)

"วิกรมจกไว้ในสมุก แต่ฉันจกไว้ในดวงใจ ฉันจกจำ ทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในใจ" (หน้า 36)

4.2.3 บทเจรจาที่แสดงถึงความตั้งใจจริง

"เรายังจะแต่งงานกันไม่ได้ ก็เพราะเหตุว่า ข้อหนึ่ง ฉันจะทำงานที่ปรามมาอยู่เสียในกรุงเทพฯ ไม่ได้ ถ้าฉันทำเช่นนั้น ฉันก็จะใคร่ชื่อว่าเป็น คนที่ไม่เคยทำอะไรสำเร็จ เป็นคนที่ไม่มีความพยายามจริงจัง พุกสัน ๆ ก็คือ เป็นคนที่ไม่มีความหมายของการทำงาน" (หน้า 42)

ตัวอย่างที่ยกมากล่าวนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของบทเจรจาของตัวละครที่ "ศรีบูรพา" สร้างขึ้น นอกจากจะใช้บทเจรจาแสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจน แล้ว "ศรีบูรพา" ยังใช้บทเจรจาในการดำเนินเรื่อง ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป ได้ด้วย นับว่าเป็นความสามารถอีกประการหนึ่ง

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวไว้หลายประการ ส่วนใหญ่จะแทรกไว้ในความคิดเห็นของวิกรมและระนอง ความคิดเห็นของผู้แต่งสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยึดมั่นในประเพณี

"คิฉินเห็นใจวิกรมมาก แต่ตามประเพณี เราจะแต่งงานโดยไม่มีเงินตรา ตามที่คิฉินบอกก็ได้ ญาติพี่น้องของคิฉินคงจะตกตะลึงไปหมด ถ้าเราแต่งงานกันโดยไม่มีคิดถึงเรื่องเงินทองเลย คิฉินบอกไม่ถูกว่าญาติของคิฉินจะเห็นเธอเป็นคนอย่างไร" (หน้า 32)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเงินมีความสำคัญมากในการแต่งงาน

"เพราะว่าแม้จนในทุกวันนี้ความรักก็ยังหาได้รับตำแหน่งเป็นมารดาของการแต่งงานโดยเค็ดขาดไม่ เงินยังคงเป็นใหญ่อยู่และในบางรายเพียงแต่เงินอย่างเดียวก็ให้กำเนิดแก่การแต่งงานได้ แต่การแต่งงานเช่นนั้นจะเติบโตเจริญไปได้อย่างไร นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง" (หน้า 30)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแต่งงาน มองการแต่งงานเหมือนเป็นการซื้อขาย

"นั่นการแต่งงานอะไรกันเล่าฉันไม่เข้าใจเลย มันเป็นจำนวนเงินสูงลิบ จนฉันเข้าใจไม่ได้เลยว่า จะเรียกว่าเป็นการรักษาระเพณีได้อย่างไร เธอไม่ก็คบบ้าง หรือว่านั่นมันเอียงมาข้างซื้อขายมากเสียแล้ว" (หน้า 31)

"วิกรมคะ ก่อนการแต่งงานของเรา เงินไม่ได้มาเป็นใหญ่ เราปรารถนาความรักแท้และมานะพยายามในการครองชีพอย่างดีที่สุดเท่านั้น" (หน้า 41)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในชนบท

"อาหารประจำวันที่นี่มีไข่ไก่ ปลา เนื้อสด และนมแพะ ซึ่งล้วนเป็นของที่หามาได้เอง การดำรงชีวิตเป็นของจริงโดยมาก และบรรลุความสำเร็จได้โดยสะดวก" (หน้า 36)

5. ความรักไม่ใช่การกักตุนเกลือกิน

"เกลื่อนมันก็คงจะเป็นเกลื่อน ไม่ว่าเธอจะไปรับประทานกับvikramที่ปราณ หรือจะไปรับประทานกับใคร ๆ ที่บ้านนี้ จริงอยู่ความรักจะช่วยเราบ้าง แต่เราก็คงช่วยความรักมิดีกว่าที่จะให้ความรักมาช่วยเราคอกหรือ เธอเป็นคนบูชาความรัก เราก็คงจะเชิดชูความรัก ถนอมความรัก อย่าให้ความรักต้องมาช่วยเรา อย่าเอาความรักมาลากัญญ์ในยามที่ไม่จำเป็นจริง ๆ มิเป็นการถูกต้องหรือ" (หน้า 43)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ชายที่จะแต่งงาน ควรมีความรับผิดชอบ

"ฉันมีความเห็นว่า ผู้ชายที่จะแต่งงานนั้น ควรจะมีความรู้ลึกรับผิดชอบอยู่บ้างในความสุขของหญิงที่ตนรัก...ฉันไม่ใ้ไหนหมายความว่าผู้ชายถึงจะมีแค่ตัวเปล่า ๆ หรือมีฐานะอันเป็นที่น่าหวาดเสียวแก่การครองชีพก็ควรจะสามารถได้ ถ้าถือหลักเช่นนี้ ผู้ชายก็หาที่มีความรับผิดชอบแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ ฉันจึงตัดสินใจว่า ฉันควรจะทำฐานะของฉันให้มั่นคงปลอดภัยเสียก่อน มิใช่เพื่อที่จะทำความพอใจแก่ประเพณีอันฉันไม่เข้าใจนั้น แต่เพื่อที่จะให้เป็นประกันในความผาสุกของเธอ - ของเธอที่ฉันรักและบูชา"

(หน้า 43)

ส่วนที่และส่วนบทประพันธ์ของเรื่อง "ก่อนแต่งงาน"

จากที่กล่าวมาโดยลำดับตั้งแต่ต้น อาจสรุปได้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีส่วนที่มาก ในค่านโครงสร้างของเรื่องที่ว่าไว้อย่างมีระเบียบ ความเด่นของเรื่องนี้อยู่ที่เนื้อเรื่อง ผู้ประพันธ์มีเจตนาคิดว่าประเพณีบางสิ่งบางอย่างดูล้าสมัยน่าจะยกเลิกได้ มีข้อเท็จจริงที่เป็นปรัชญาชีวิตแอบแฝงอยู่ นอกจากนี้ในคำพูดของตัวละครยังให้ข้อคิดในแง่ต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้ทดลองสติปัญญา และท้าทายความคิดของตนเอง

ส่วนบทประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่องนี้อยู่ที่สำนวนภาษา ทั้งในการบรรยายที่ยืดยาวของผู้แต่ง และบทเจรจาที่เย็นเยือกของตัวละคร ไม่ฉับพลันทันควันตามที่เป็นอย่างจริงในวงสนทนา

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "นายนี่ไม่เป็นข่าว"

เรื่องสั้นเรื่อง "นายนี่ไม่เป็นข่าว" เป็นผลงานการประพันธ์ของ "เรียมเอง" ซึ่งเป็นนามปากกาของ นายมาลัย ชูพินิจ เรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เป็นเรื่องที่พิมพ์ในหนังสือรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

พ.ศ. 2518

ประวัติผู้แต่ง

มาลัย ชูพินิจ เกิดเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2449 ที่ตำบลคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร เป็นบุตรนายสอน และนางระเบียบ ชูพินิจ มาลัย ชูพินิจ ได้สมรสกับนางสาวสงวน จันทรสิงห์ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 มีบุตรธิดารวม 5 คน ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2506 รวมอายุได้ 57 ปี

การศึกษา

เรียนหนังสือชั้นต้นที่จังหวัดกำแพงเพชร เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส, โรงเรียนบพิตรพิมุข, โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 6 ได้เรียนวิชาครูที่โรงเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร สอบได้ไล่ชั้นประโยคครูประถม (ป.ป.) เมื่อ พ.ศ. 2465 จากนั้นกลับมาเรียนชั้นมัธยมปีที่ 7 - 8 ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2467

การทำงานและงานหนังสือพิมพ์

หลังจากสำเร็จวิชาครูและประกาศนียบัตร ชั้นมัธยมปีที่ 8 ได้เข้ารับราชการครูที่โรงเรียนวัดสระเกษเป็นเวลา 2 ปี จึงลาออกมาเขียนหนังสือและทำงานหนังสือพิมพ์ เริ่มค้นคว้าทดลองไต่ไปทำหนังสือพิมพ์ "ไทยไต่" ในตำแหน่งบรรณาธิการ ทำอยู่ไคร่ระยะหนึ่งก็กลับมากรุงเทพฯ เข้าทำงานที่หนังสือพิมพ์รายบึกษ์ "สุภาพบุรุษ" ของ

นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ตำแหน่งบรรณาธิการบริหารเป็นเวลา 2 ปี ย้ายไปเป็น
บรรณาธิการฝ่ายสารคดีและบันเทิงคดีของหนังสือพิมพ์ "ไทยใหม่" อีก 1 ปี เมื่อออก
จากไทยใหม่ได้รวบรวมพรรคพวกออกหนังสือพิมพ์ "ผู้นำ" จนกระทั่ง พ.ศ. 2475
กุหลาบ สายประดิษฐ์ ออกหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ" มาด้วย ชูพินิจ จึงเข้าร่วมงาน
ควบในฐานะบรรณาธิการฝ่ายบันเทิง เมื่อออกประชาชาติรายสัปดาห์ เขาก็ได้รับหน้าที่
บรรณาธิการอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

พ.ศ. 2479 มาลัย ชูพินิจ หยุตงานหนังสือพิมพ์ระยะหนึ่ง ไปทำงานสวน
มะพร้าวที่ภาคใต้และไร่ถั่วเหลืองที่อำเภอวังนก จังหวัดชุมพร ทำอยู่ 1 ปี ก็เลิกกลับ
กรุงเทพฯ

เมื่อกลับกรุงเทพฯ คราวนี้ มาลัย ชูพินิจ ได้รวบรวมพรรคพวกจัดตั้งบริษัท
จำกัด "ไทยว่าวัน" (ต่อมาเป็นบริษัทอักษรนิทัศน์) แล้วออกหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ"
รายวัน เขารับตำแหน่งผู้ช่วยบรรณาธิการ พร้อม ๆ กันนี้กับหน้าที่บรรณาธิการหนังสือ
พิมพ์สุภาพบุรุษด้วย ต่อมา พ.ศ. 2490 เขารับหน้าที่ปรึกษาหนังสือพิมพ์ "พิมพ์ไทย"
ของไทยพาณิชย์การจำกัด ขณะเดียวกันก็เขียนหนังสือให้กับสำนักพิมพ์อื่น ๆ ด้วย

งานเขียนหนังสือ

มาลัย ชูพินิจ เริ่มสนใจการเขียนหนังสือขณะเป็นครู เริ่มเขียนเรื่องสั้น
ครั้งแรกราว พ.ศ. 2468 ส่งไปลงพิมพ์ที่หนังสือพิมพ์ "เสนาธิการ และศัพท์ไทย" ต่อ
มาเมื่อลาออกจากครูแล้วก็ยังยึดงานเขียนเป็นที่อาชีพตลอดมา ผลงานที่ทำให้ชื่อเสียง
รุ่งโรจน์ครั้งแรกคือ เรื่อง "ธาทูรัก" ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ "สุภาพบุรุษรายักษ์"

ระหว่างที่ทำงานในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ มาลัย ชูพินิจ มีผลงานเขียนหลาย
ประเภท เช่น เรื่องสั้น เรื่องยาว บทนำ บทความ สารคดี วิจารณ์ และการกีฬา โดย
เฉพาะกีฬามวย มีผลงานเขียนเรื่องสั้นประมาณ 2,500 เรื่อง นวนิยายเรื่องยาวและ

ขอเขียนอื่น ๆ พิมพ์เป็นเล่มประมาณ 50 เรื่อง เรื่องที่มีผู้นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์คือ พงมหาราช แผนกของเรา ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีงานเขียนที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุ ท.ท.ท. ชื่อ "ขอก็คของ ม. ชูพินิจ กับชีวิตประจำวัน" เป็นเวลานาน 2 ปี และบทโทรทัศน์อีกกว่า 50 เรื่อง

งานพิเศษอื่น ๆ ด้านธุรกิจ สังคม และสาธารณกุศล

1. เป็นอุปนายก และเป็นกรรมการบริหารในคณะกรรมการบริหาร ชุดแรก ของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (ส.น.ท.)
2. เป็นอุปนายกของสมาคมภาษาและหนังสือ
3. เป็นกรรมการบริหารมูลนิธิวิชาการหนังสือพิมพ์
4. เป็นกรรมการมูลนิธิวิชาประชาสมาสัย
5. เป็นกรรมการบริหารมูลนิธิช่วยนักเรียนไทยที่ขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์
6. เป็นกรรมการสภาสังคมสงเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์
7. เป็นกรรมการสงวนคุ้มครองสัตว์ป่า
8. เป็นที่ปรึกษาสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์
9. เป็นประธานกรรมการประชาสัมพันธ์สมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย
10. เป็นสมาชิกสภาการรัฐธรรมนูญ
11. เป็นผู้บรรยายพิเศษลักษณะวิชาการบริหารฝ่ายบรรณาธิการในแผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การไปประชุมและดูงานในต่างประเทศ

1. ใ้รับเชิญจากรัฐบาลเยอรมันตะวันตกไปสังเกตสถานการณ์ในเบอร์ลิน และเยอรมันตะวันตก เมื่อ พ.ศ. 2502

2. ได้รับเชิญไปประชุม APACL องค์การต่อต้านคอมมิวนิสต์ครั้งที่ 5 ณ กรุงเซอูล ประเทศเกาหลี
3. ได้รับเชิญจากรัฐบาลไต้หวัน ไปสังเกตการณ์ ณ เกาะคีมย
4. ได้รับเชิญไปประชุม APACL ครั้งที่ 6 ณ กรุงไทเป และกรุงวอชิงตัน ไต้หวัน เมื่อ พ.ศ. 2508
5. ได้รับแต่งตั้งร่วมคณะผู้แทนไทยไปร่วมสมมนาขององค์การซีโต้ ณ เมืองลาฮอร์ ประเทศปากีสถาน
6. ได้รับเชิญจากบริษัทการบิน Air France เดินทางรอบโลก
7. ได้รับเชิญจากรัฐบาลเยอรมัน ไปสังเกตสถานการณ์เบอร์ลิน และเยอรมันตะวันออก พร้อมทั้งรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
8. ได้รับเชิญจากรัฐบาลญี่ปุ่นเยือนประเทศนั้น เพื่อสังเกตสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
9. ได้รับเชิญจากสมาคมการประพันธ์ฟิลิปปินส์ ให้ไปประชุมที่คิวบา
10. ได้รับเชิญจากรัฐบาลสวิสเซอร์แลนด์ ให้ไปเยือนประเทศสวิสเซอร์แลนด์

งานอดิเรก

นอกจากงานด้านต่าง ๆ แล้ว มาลัย ชูพินิจ ยังมีงานอดิเรกต่อไปนี้

1. ค้นคว้าทางพุทธปรัชญา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
2. ป่าภูถาและอาปราชัย
3. เลี้ยงกล้วยไม้
4. การดนตรี
5. ออกป่าล่าสัตว์

นามปากกา

มาลัย ชูพินิจ ใช้นามปากกาเขียนหนังสือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. สมิิงกะทรองและเบตคลังกรอบ	เขียนวิพากษ์วิจารณ์และเขียนเรื่องหมัดมวย, วิจารณ์มวย
2. ชูน้ำ	เขียนบทความ
3. ม. ชูพินิจ	เขียนเรื่องปัญหาชีวิต
4. แมอนงก	เขียนเรื่องบันเทิงเริงรมย์
5. เรไร	เขียนเรื่องระหว่างเพศ
6. ผู้สีก	เขียนเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง
7. อาคมา	เขียนในแนวคอนซดค
8. ลคาร์กิม, นายดอกไม้	เขียนเรื่องเกี่ยวกับดอกไม้, กกล้วยไม้
9. น้อย อินทนนท์	เขียนเรื่องผจญภัยในป่า
10. หนอนหนังสือ	เขียนวิจารณ์หนังสือ
11. เรียมเอง	เขียนเรื่องสั้น
12. อูมา	เขียนเรื่องสั้นและสารคดี
13. นายฉันทนา	เขียนสารคดี, เรื่องสั้น และงานแปล
14. ก. ก. ก.	
15. ฉ. ฉ. ฉ.	
16. อินทนนทน้อย	
17. แคน	
18. แคน, กอ	
19. ชายชาตรี	
20. ส. ส. ส.	

21. มณโฑ

22. พลับพลึง

โครงเรื่อง "นามนี้ไม่เป็นชาว"

เครื่องบินโดยสารลำหนึ่งตกกลางป่า มีผู้รอดชีวิตเพียง 5 คน ในจำนวนนั้นมีชายหนุ่มคนหนึ่งถูกตำรวจควบคุมตัวไว้ในฐานะผู้ร้ายฆาตกรตาย เมื่อเครื่องบินตกเขามีโอกาสจะหนีได้เพราะชำนาญในภูมิประเทศเป็นอย่างดี แต่เขากลับไม่หนีเพราะความมีมนุษยธรรมของเขาที่เตือนใจไว้ว่า ถ้าเขาหนีเอาชีวิตรอดคนเดียว อีก 4 ชีวิตจะคงตายอยู่ในป่าเพราะหาทางออกไม่ได้ เขาตัดสินใจพาพรรคพวกที่รอดจากการเสียชีวิตเพราะเครื่องบินตกหาทางออกจากป่าจนสำเร็จ และท้ายที่สุดปรากฏว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์เพราะคนที่ปรักปรำเขาได้สารภาพผิดในเวลาต่อมาว่าเป็นคนฆ่าเอง

เนื้อเรื่องย่อ

คนกลุ่มหนึ่งรอดตายจากเครื่องบินตกในป่า อีกรักเป็นหนึ่งในจำนวนนี้ เขากำลังอยู่ในฐานะผู้ต้องหาฆาตกรตายและถูกควบคุมตัวส่งกรุงเทพฯ แต่เมื่อเครื่องบินโดยสาร เกิดอุบัติเหตุตกกลางป่า มีผู้รอดชีวิต 5 คน คือ อธิก กุสุมา ชุนรอนอริยัน (นายตำรวจ) มหาทอง และ ชัยรัตน์ (เสี้ยกิมไซ) ตอนเครื่องบินตกอธิกมีโอกาสหนีแต่ไม่หนีเพราะความมีมนุษยธรรมและเป็นห่วงพวกเคนตายเหล่านั้น เกรงว่าจะต้องลำบากในป่า การเสียสละของเขารั้งนี้ชุนรอนอริยัน มองไม่เห็นเจตนาที่ กลับเห็นเป็นเรื่องขบขันและบังคับให้อธิกพาออกจากป่าให้ได้โดยเอาชีวิตเป็นเดิมพัน อธิกรู้สึกขมขื่นใจมากแต่ก็จำทน เพราะไม่ต้องการหนีอีกต่อไป ผู้ที่เข้าใจและหวังดีต่อเขาคือ กุสุมา แต่อธิกก็เหมือนว่าไม่สนใจในตัวหล่อนนัก การเดินทางในป่าที่ปราศจากอาหาร นำให้ทุกคนได้รับความทุกข์ทรมาน การเดินทางจึงทุลักทุเล มหาทอง เดินไม่ไหว แฉกต้องหามกุสุมาต่อไปเพราะเดินไม่ไหว ผู้หามคืออธิกกับชุนรอน เมื่อหยุดพักอธิกกับชุนรอนไปคีบั้ง ปล่อยให้คนทั้ง 3 พักอยู่ ปรากฏเสียงปืนขึ้น อธิกจึงไปตามกุสุมา ได้ความ-

ความท้อแท้จะแทงตัวเองให้ตาย กุสุมาเข้าไปปลอบ ชัยรัตน์หนึ่ง เลยเกิดการต่อสู้กันขึ้น
มหาทองกับชัยรัตน์เสียชีวิตพร้อมกัน ตกลงเหลือ 3 คน ในที่สุดก็ออกจากป่าได้อย่าง
ปลอดภัย และมาพบกับพวกที่ออกมาค้นหาผู้ที่รอดชีวิตจากเครื่องบินตก อธิกแน่ใจว่าเขา
จะต้องกลับไปเป็นนักโทษอีกครั้ง แกดลับปรากฏว่าทางราชการได้ตัวคนร้ายที่ฆ่านาย
วิชิตแล้ว ไม่ใช่อธิก กลับเป็นพยานคนหนึ่งที่ยืนยันว่าอธิกนั้นเอง อธิกจึงพ้นผิด

แนวคิดของ เรื่อง

แนวคิดที่สำคัญของ เรื่องสั้นเรื่องนี้อาจแยกได้เป็น 2 แนว ได้แก่ แนวคิดที่
สำคัญ (Main Theme) ที่เป็นแกนของเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ คือ ความจริงยอมหนีความ
จริงไม่พ้น เป็นการแสดงภาพชีวิตของลูกผู้ชายคนหนึ่งซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หลบ
หนีอยู่ตามป่าเขาถึง 4 ปี จนถูกจับ และตำรวจนำตัวมาโดยเครื่องบิน เมื่อเครื่องบิน
ตก แทนที่จะคิดหนีกลับไม่หนี เพราะเกรงเพื่อนโดยสารอีก 4 คน จะหาทางออกจาก
ป่าไม่ได้ ผู้แต่งต้องการแสดงให้เห็นว่า คนที่พระยอมคุ้มครอง ลูกผู้ชายไม่ควร เกิดมา
เพื่อเอาตัวรอดแต่อย่างเดียว ควรจะมีมนุษยธรรมอยู่ในใจและช่วยเหลือผู้อื่นด้วย ผู้แต่ง
ได้แสดงลักษณะของคนดีไว้ในตัวเอกของ เรื่องสั้นเรื่องนี้

ส่วนแนวคิดที่รองลงมา (Sub-Theme) และมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวคิด
ที่สำคัญ (Main Theme) คือ สภาพสังคมไทยที่มักจะทำตัวผู้ผิด เช่น อธิกตกเป็น
ผู้ต้องหาของตำรวจ ก็ได้รับการปฏิบัติราวกับว่าเขาเป็นผู้อย่างจริง หรือกุสุมาก็ได้รับ
ความเหยียดหยามว่าเป็นคนไม่มีเกียรติยศ เนื่องจากว่าเป็นผู้หนึ่งที่ไม่มีศิลาในสายตาของ
สังคม

นอกจากนี้แล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคมของตำรวจว่า มักจะประณามผู้ต้องหา
ว่าเป็นคนผิด โดยที่ศาลยังไม่ได้พิพากษา ตำรวจมักจะเป็นกฎหมายเสียเอง มีใจผู้รักษา
กฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะปัจจุบันตำรวจส่วนใหญ่มักจะเป็นเช่นนั้น
จะเห็นว่าแนวคิดทั้งสองนี้สามารถนำมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเหตุการณ์ปัจจุบันได้อย่างสนิท

และเหมาะสมควย

ฉาก

ฉากส่วนใหญ่ของเรื่องสั้นเรื่องนี้ คือ ป่าสูงแห่งหนึ่งไม่ว่าจะอยู่ในเขตแดนไทยหรือเขตแดนพม่า เพราะผู้แต่งมีใคร่ขู่ชื่อเจาะจงลงไปว่าเป็นแห่งใด

การพิจารณาฉากและบรรยากาศ อาจพิจารณาจากการบรรยายของผู้แต่ง หรือจากบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"เวลานี้เรากำลังอยู่ในคองสูงแห่งหนึ่งแห่งใดที่ไม่มีใครบอกถูก นอกจากคุณอีกคนเดียว เราอาจจะอยู่ในแดนพม่า และเราอาจจะอยู่ในป่าไทย แต่จะเกิดที่ไหนไม่สำคัญทราบใดที่คุณอีกยังอยู่กับเรา" (หน้า 53)

"เพราะฉะนั้นต่อไปนี่ถ้าเราต้องขึ้นเหนือเรื่อยก็จะลงคลองจ้าว แต่ถ้าตกลงใต้ก็คลองสวนหมาก เราอาจจะต้องทอดคอยากไปอีกหลายวัน" (หน้า 61)

"ความอบอ้าวของป่าสูงค่อยเบาบางลงเมื่อตกมาย แม้กระนั้นความหิวและกระหายของทุกคนก็หาได้ลดน้อยลงไป หลายครั้งอีกพยายามขุดรากมะกอกป่าส่งให้ขบเคี้ยวกันคนละอันสองอัน แทรรสชาติของมันที่ได้รับ ก็เพียงแต่จะเพิ่มความทนทุกข์ทรมานด้วยความอยากและความกระหายยิ่งขึ้น หลายครั้งเขาผ่านคองมะไฟและมะปริงที่อ่อน แต่ก็ไม่สามารถจะช่วยให้เป็นประโยชน์อะไรได้ แยกตัวและบึ่งทุกรูที่ผ่านพบตกเป็นอาหารของคนทั้งห้า แต่มันก็ไม่ครนากับความหิว ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างสุดวิสัย" (หน้า 67)

"...อย่างไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ แต่ภายในเสี้ยวนาฬิกาทุกสิ่งทุกอย่างก็เรียบร้อยเมื่อรวงผึ้งอันมหึมาหล่นแต่ละเป็นกระบี่ ๆ ลงมา เสียงหัวของมันเป็นวอน

แต่ไม่ทอยหรือทำอันตรายอย่างใด กว่าอีกจะไต่กลับลงมาถึงข้างล่าง ทั้งน้ำและตัวอ่อนของผึ้งรวงนั้นก็เต็มปากและเปราะมือขุนรอนผู้กำลังหัวเราะร่วน" (หน้า 69)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม

"ทุกคนพร้อมที่จะออกไปเสียให้พ้นจากสถานอันเต็มไปด้วยความสยดสยองนั้น จากซากของเครื่องบินและผู้โดยสารซึ่งใหม่เกรียมไปด้วยกัน จากกลิ่นอับ ๆ และบรรยากาศอันกดทับ ซึ่งยิ่งอยู่นานไปยิ่งทำให้รู้สึกอึดอัด... เหมือนจะหายใจไม่ออก" (หน้า 54)

3. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพภูมิประเทศ

"จากที่ซึ่งทุกคนยืนอยู่ เป็นป่ารกชัฏลงไปสู่ลำห้วยแห่ง ๆ ปกคลุมไปด้วยยางและยางสูงตระหง่าน ทางเกา ๆ สายหนึ่งซึ่งเห็นได้ว่าเป็นค่าน้ำที่เดินเลี้ยวไม่เหนือลำห้วยนั้น อธิกจับทางเส้นนี้ ภายหลังที่พยายามสังเกตทิศของถ้ำวันอยู่นาน ขุนรอน อริยัน กุสุมา ชัยรัตน์ และมหาทอง ก็ตามไป ไม่เร่งรัดหรือรีบร้อน ชั่วขณะหนึ่งความร่มรื่นของป่าสูงและค่าน้ำที่เรียบตลอดจนความสงบสุขจากความเงิบของป่าใหญ่ ทำให้ชัยรัตน์ถึงกับลืมฐานะที่ตกอยู่ในปัจจุบัน ฉิวปากออกมาได้" (หน้า 55)

"... เพราะความรกของค่าน้ำซึ่งดูเหมือนสัตว์จะไม่ได้ผ่านไปมาเป็นเวลาแรมปี และพื้นที่ซึ่งสูงและขรุขระเป็นตะปุ่มตะป่ำยิ่งขึ้นเป็นลำดับ" (หน้า 55)

"ภูมิประเทศในตอนนี้เป็นป่าใหญ่ซึ่งลาดต่ำลงไปตามสันเขา อมอ่าวและอากาศอับอย่างน่าอึดอัด ห้วยและหนองทุกแห่งที่พบปราศจากน้ำตามเคย" (หน้า 66)

การบรรยายฉากของ "เรียมเอง" มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในแง่ความสมจริงเป็นอย่างมาก เพราะผู้แต่งมีประสบการณ์ในเรื่องการเดินทาง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง

นอกจากนั้นการสร้างบรรยากาศของเรื่องสั้นเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องชนิดผจญภัย (Adventure story) ดังจะเห็นได้จากการบรรยายฉาก ความนึกคิด ความเป็นอยู่ ของตัวละคร ตลอดจนบทเจรจาของตัวละครในเรื่อง เมื่อได้รับความทุกข์ทรมาน ความลำบากนานปีจากการใช้ชีวิตอยู่ในป่า หลังจากเครื่องบินตก ซึ่งเดิมเป็นช่วย สนับสนุนให้บรรยากาศของเรื่องเป็นการผจญภัยมากยิ่งขึ้น

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีเหตุการณ์ที่น่าศึกษา น่า สนใจ มีดังต่อไปนี้

อซีก

อซีก เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ เป็นตัวละครที่เป็นแกนของเรื่อง เรื่องราวโดยย่อเกี่ยวกับชีวิตของอซีก ก็คือ อซีก ถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตาย และอยู่ใน ฐานะผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เขาเคยหลบหนีเงื้อมมือกฎหมายเป็นเวลาถึง 4 ปี โดยหลบซ่อนอยู่ในป่า จนมีความชำนาญเกี่ยวกับภูมิประเทศในป่าเป็นอย่างดี และเขา ได้ใช้ความสามารถของเขาพาซุนรอนอรียัน และกุสุมาออกจากป่าได้ ในที่สุดมีข้อพิสูจน์ ว่าเขาไม่ได้ทำผิด

ลักษณะนิสัยของอซีก คือ มีความสงสารและเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่เห็นแก่ตัว เช่น ตอนที่กุสุมาแนะนำให้หลบหนี เขาให้คำตอบว่า

"เชื่อเธอ ฉันก็ไม่มีโอกาสจะหนีตัวฉันพัน เชื่อเธอ ทุกคนที่นั่นก็ตาย แม้ กระทั่งเธอเอง..." (หน้า 47)

"หมายความว่า ฉันจะไม่ยอมหนีจากตัวเองอีกต่อไป นอกจากนั้นฉันจะ หนก 4 ชีวิตถูกเป็นเหยื่อของโรคร้าย สัตว์ร้าย และความอคอยากจนกว่าจะตายไปด้วย

ความทนทุกข์ทรมานอยู่ในป่านี้ไม่ได้" (หน้า 48)

นอกจากนั้นแล้ว อธิกยังเป็นคนมีเหตุผล ในการตัดสินใจยอมทิ้งตามที่ถูก
กับคุณสาวว่า

"ฉันไม่ต้องการความเป็นไทของสัตว์ป่า ฉันต้องการความเป็นไทของสัตว์
เมืองนี้แหละ เรื่องที่ทำให้ฉันตัดสินใจ บอกเธอแล้วว่าในชีวิตฉันไม่มีอะไรจะสำคัญเท่า
กับอนาคต ในอดีตฉันไม่มีอะไร นอกจากอาชญากรรมที่ไม่เคยประกอบ และความชั่วร้าย
ที่ไม่เคยแปดเปื้อน ฉันต้องการพิสูจน์ให้ทุกคนที่เขายังเรียกตัวเองว่าเป็นเพื่อนเห็นว่า
ความยุติธรรมยังไม่ไปไหน และให้คนที่นับตัวเองเป็นศัตรูเข้าใจว่าฉันไม่ใช่คนที่กลัว
ความจริง" (หน้า 48)

อธิกเป็นคนมีความรอบคอบ และรอบรู้ในเรื่องการเดินป่าเป็นอย่างดีมาก
ถึงที่เขาถนัดกับทุกคนว่า

"ให้ทุกคนได้พัก 10 นาทีทุกชั่วโมง จะช่วยให้พวกเราเดินทางในระยะ
ทางไกล" (หน้า 46)

"ถูกของท่านซุน เกือบหนึ่งควาย แต่ตรงกันข้าม มันก็ประโยชน์อย่างมาก
ที่เดียว เพราะมันบอกให้ผมรู้เป็นครั้งแรกว่า เวลานี้เราอยู่ที่ไหน เรากำลังอยู่ในป่าไทย
ไม่ใช่พม่า ยิ่งกว่านั้นเราอยู่ ณ ที่หนึ่งที่ใดในระหว่างที่พวกเขาพลายห้วยแม่น้ำดีกับเขาใหญ่
นี่เป็นเกือกที่พวกชาวบ้านขึ้นมาตัดหวายทิ้งไว้" (หน้า 61)

อธิกยังเป็นคนซื่อสัตย์ ทั้งตอนกินป็นให้ซุนรอนอริยัม และพูดว่า "ขอโทษ
ที่ทำให้ท่านซุนเข้าใจผิด ทั้งใจจะสงบป็นคืนเพราะหมดความจำเป็นที่จะใช้อีกแล้ว นอก
จากนั้นคือแค่นี้ไปผมเป็นนักโทษของท่านซุนตามเคย โปรกใส่ถุงจุ่มมือได้" (หน้า 72)

จะสังเกตได้ว่า ผู้แต่งใ้ควาคลักษณะอชีกให้ผู้ชายที่มีลักษณะผิดแผกจากคนทั่วไป เพราะเขาชอบเป็นผู้ต้องหา ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าตนเองบริสุทธิ์ เป็นคนมีมนุษยธรรม ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือผู้อื่น ลักษณะเช่นนี้อาจจะเรียกใ้ว่าเป็นผู้ชายในอุดมคติมากกว่าในชีวิตจริง

กุสุมา

กุสุมา เป็นตัวละครสำคัญคนหนึ่ง ผู้แต่งใ้บรรยายลักษณะและบุคลิกภาพของกุสุมาไว้ว่า เป็นคนสวย หันสมัย รูปร่างเล็กเพรียว และยังเป็นแม่น กังตัวอย่างต่อไปนี้

"ร่างอันเล็กและเพรียวคูกุระจิหริคเหมือนตุ๊กตาฝรั่ง เศส เมื่อทาบกับแถวต้นสักซึ่งสูงตระหง่านอยู่เบื้องหลัง สแล็กส์กางฉานราวกับเปลวเพลิงที่เขาเกลียดหนักหนา ชีบผิวซึกชาวโพลนอยู่ท่ามกลางแสงสลัวในบริเวณนั้น ผสมมวลหญิงย้อยลงมาปิดหน้า นัยน์ตาทั้งคู่อุจแจ่มใส" (หน้า 45)

"ท่านขุนควรจะรู้อยู่ว่ในการแข่งขันยิงปืนสั้นในงานประจำปีทีเชียงใหม่ ใ้้วยของผู้ชนะเลิศประเภทรวมทั้งชายหญิง 3 ปีติด ๆ กันใ้แก่คิฉิน" (หน้า 66)

นอกจากนั้น ชีวิตของกุสุมาพออนุมานใ้ได้ว่า เคยเป็นผู้หญิงไม่คีมาก่อน ถึงกับมหาทองเรียกเธอว่า "ผู้หญิงพรรคั้นั้น" จากตัวอย่าง

"ทำไมผมจะต้องระมัดระวัง เพราะอยู่ต่อหน้าผู้หญิงพรรคั้นั้น จั้ริ" (หน้า 67)

หรือตอนกุสุมาพูดกับอชีก ว่า

"อย่าลื้มว่คิฉินเป็นแค่ตุ๊กตาสาธารณะ เป็นผู้หญิงทีไม่เคยมีค่าแก่ใคร ไม่มีความหมายแก่ใคร นอกจากใ้นยามต้องการ"

ทางด้านการแสดงออก กุสุมาเป็นคนมีความอดทน เข้มแข็ง ควบคุมอารมณ์ได้ และใจเด็ด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ลักษณะที่แสดงถึงความอดทน

"...กุสุมาผู้เยาว์ที่มีไคว่แว่วเสียงหรือแสดงกิริยาอันใดเลยที่จะบอกถึงความระบมของบาดแผลที่หลอนได้รับ และความหิวกระหายที่หลอนรู้สึก" (หน้า 57)

2. ลักษณะที่แสดงถึงความเข้มแข็ง ควบคุมอารมณ์ได้ และใจเด็ด

ตอนที่บังกับขุนรอนอรียันควายน ให้มอบกุญแจไขข้อมืออธึกออกให้เป็นอิสระ และเคยยิงข้อมือขุนรอนอรียันขณะมากล่าห่าปืน แต่ไปกล่าหน้าอกเธอเข้า จากตัวอย่างดังนี้

"พึงคิดน โยนปืนนั่นทิ้งเสีย แลวกัฟวงกุญแจมือนั้นควย โปรดย่าพยายามทำอะไรให้คิดนตกใจ เวลาตกใจมือนั้นชักกระตุกเหมือนกัน" (หน้า 59)

"อธึกมองคูหญิงสาว เปลา หลอนมิไคว่เปลี่นแม่ดงอิริยามดจากท่านี้้ง รุ่งนอนครั้งที่โกนคนมะค้ำขวามือของเขาออกไป ความเฉื่อยชาของสีหน้าและกิริยาของหลอนเป็นที่น่าอัศจรรย์ อากการผิดปกติอย่างเดี่ยวยูที่มือหลอนเอื้อมออกไปกุมค้ำขาข้างที่ไคว่รับบาดเจ็บเพิ่มขึ้นเท่านั้น" (หน้า 62)

"คิดนเข้าใจว่าเป็นข้างเข้ามาจะทำมิคิมิร้าย จนลันเปริ้งออกไป จึงได้รู้ว่ากลายเป็นคน" (หน้า 65)

ผู้แต่งมีวิธีการหลายอย่างที่จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ พฤติกรรมของกุสุมาเป็น ผู้หญิงที่ เข้มแข็งผิดกว่าผู้หญิงทั่วไป แมวว่าจะได้รับการตักเตือนเหยียดหยามจากคนอื่น ๆ ก็ตาม

ร.ศ.อ. ขุนรอนอรียัน

ขุนรอนอรียัน เป็นตัวละครสำคัญคนหนึ่ง รูปร่างลักษณะของขุนรอนอรียันที่-

ผู้แต่งบรรยายไว้นั้น มีลักษณะ อ้วนล่ำ ริมฝีปากหนา กว้างคอกดำ ฟันถึงเหลืองถึงดำ หัวเราะเสียงดัง วางท่าอย่างผู้มีอำนาจ (หน้า 50, 53)

ทางด้านลักษณะนิสัย ขุนรอนรียัน เป็นตำรวจที่ทำงานต่อตรงหน้าที่ มีไหวพริบ ระวังระมัดระวังตัว กล้าหาญ พร้อมเสมอที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เกรงกลัวต่อความตาย และรู้จักแพ้ชนะในเกมของการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการปราบปรามโจรผู้ร้ายหรือเกมกีฬา จะเห็นได้จากการบรรยายของผู้แต่ง ดังนี้

1. ลักษณะมีไหวพริบ

"นายร้อยตำรวจเอก ขุนรอนรียันแว่วเสียงฝีเท้าชายหญิงคู่นั้น ตั้งแต่แรกที้ออกจากป่ากริมเนน เขาข้างหลังแล้ว แต่ควยไหวพริบของผู้ที่ผ่านชีวิตการปราบปรามโจรผู้ร้ายมาช้านาน จนได้เลื่อนยศและฐานะจากชั้นจ่านายสิบขึ้นมาสู่นายร้อยนายพันทั่วไป ท่านขุนมีความสามารถพอในการพรางตาไม่ว่าจะต่อม็อบหรือคัทรู เพราะฉะนั้นเอง ในขณะที่อึ้งกั๊กและกุสุ่มามองเห็นร่างอันอ้วนล่ำในชุดสีทากันอนตะแคงอยู่ หันหลังให้ไม่ขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวเหมือนยังหลับหรือปราศจากสติอยู่ที่โคนต้นไม้" (หน้า 50)

"อึ้งกั๊กก้าวเข้าไปคุกเข่าลงข้าง ๆ แล้วยกเจอะเข้ากับปากกระบอกปืน สีเขียวบักและกุญแจมือซึ่งสวมจับเข้าโดยไม่ยี่เวลาบ้องกัน" (หน้า 51)

2. ลักษณะเป็นคนทำงานตรงต่อหน้าที่

"ผมเข้าใจแต่ว่าเป็นหรือตาย ผมจะต้องพาตัวคุณอึ้งกั๊กไปให้ถึงกรุงเทพฯ"
(หน้า 52)

"ผมไม่เคยเสียใจ ทรายโลหิตที่ผมทำตามคำสั่งจนบรรลุความสำเร็จ เชื่อผมดีกว่ากุสุมา มอบภาระเรื่องนี้ให้อยู่ในมือของผม ทุกสิ่งทุกอย่างจะเรียบร้อย และทุกคนจะปลอดภัย" (หน้า 54)

3. รู้จักแพรวู้จักชนะในเกมของการแข่งขัน

"ขุนรอนอริยันเป็นคนกล้า และเมื่อถึงเวลาที่พร้อมที่จะตายในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งถือเป็นชีวิต แต่ในขณะเดียวกันขุนรอนอริยันก็เป็นคนที่รู้จักเวลาแพ้และชนะในเกมของการชิงชัย ไม่ว่าจะการปราบปรามโจรผู้ร้ายหรือการกีฬา เขาปฏิบัติตามกฤษฎาสั่งถอนใจวาทักหันกลับมาหัวเราะที่ ๆ อยู่ในลำคอ" (หน้า 59)

มหาทอง

มหาทองเคยบวชเป็นพระ แต่สึกออกมาเพื่อจะมาตั้งโรงงานที่เชียงใหม่ ลักษณะรูปร่างตามที่ถูกบรรยายไว้ว่า ศีรษะเด็ก หน้าตาองใส (หน้า 50)

ทางบ้านลักษณะนิสัย ไม่มีความอดทน พูดยากก้าวร้าว และมีนิสัยไม่ให้เกียรติผู้อื่น จากตัวอย่างดังนี้

"ท่านมหาซึ่งคุ้งคับสติภริยาได้อย่างน่าสรรเสริญในวันแรก เริ่มกระสับกระส่าย พอตกบ่ายและน้ำมิได้ตกถึงคออีกเลย ความเห็นยว้างบังคับใจใด ๆ ก็อันตรธานไป เบื้องต้นก็เริ่มบน ต่อไปก็สมถควยวาจาหยาบ ๆ ลาย ๆ จนบางครั้งนายตำรวจร่างใหญ่เอง ซึ่งเป็นเอตะทักะทางนี้อยู่ถึงกับต้องคุก" (หน้า 66)

"มหาทองก็ถึงตัวลงข้างคานที่กำลังเดินไม่ยอมลุกขึ้นก้าวต่อไป นัยน์ตาที่ขวางบอกวาทอคอาลัยตายอยากในชีวิต พูดยไปออกไค้แตกลกหน้า ลิ่นที่เขียวห้อยออกมาการิมฝีปากแห้ง ชัยรัตน์ และขุนรอนจะช่วยกันเข้าประคองปีก ปลอดภัยนัยน์ตาที่เขียวไค้ก่งสายหน้าสะบัดแขนหนีไม่ยอมลุกอยู่นั่นเอง" (หน้า 67)

และมหาทองมองดูผู้พูดแล้วหันไปหากฤษมา ก็มักจะถ่มน้ำลาย กัดฟัน คำรามอยู่ในคอว่า "ทำไมผมจะต้องระมัดระวัง เพราะอยู่ค่อนหน้าผู้อื่นพรคั่นนั้นนี่" (หน้า 67)

ชัชรินทร์

ชัชรินทร์ หรือเสี้ยกิมไซ เศรษฐีหนุ่มสัญชาติจีน เป็นผู้อยู่ในกลุ่มผู้รื้อชีวิต จากเครื่องบินตก รูปร่างลักษณะเป็นคนรูปร่างสมบุรณ์ (หน้า 57)

ทางค่านิสัยการแสดงออก เป็นคนที่มีจิตใจอ่อนแอขาดความอดทน แต่มีความรักอย่างลึกซึ้งต่อกุสุมา แต่หญิงสาวมิได้รักตอบ ดังจะเห็นจากการบรรยายของผู้แต่ง และจากบทเจรจาของตัวละคร ต่อไปนี้

1. ลักษณะที่เป็นคนอ่อนแอ ขาดความอดทน

"ผม...ผมจะไปยังไหนไหว ?" ชัชรินทร์ทิ้งร่างอันสมบุรณ์ลงกับพื้นห้วย เหลียวดูทุกคนเหมือนจะขอความเห็นอกเห็นใจ (หน้า 57)

"ขอให้ผมคอยอยู่ที่นี้ ใครมีกำลังกรุณาหาน้ำให้หน่อย" (หน้า 57)

"ผมไม่กลัวความลำบากตรากตรำ เวลานี้เท่าทั้งสองข้างขาดลอก ปอกเปิก อะไร ๆ หนใดทั้งนั้น แต่อาหารกับน้ำ...ขอสำคัญน้ำ" (หน้า 61)

2. มีความรักต่อกุสุมาอย่างลึกซึ้ง

"ตกลง กิมไซก็กิมไซ ตรามืดที่กูงกุสุมาไม่ทิ้งผมไป" (หน้า 50)

"ชีวิตของผมมอบไว้กับคุณกุสุมา" (หน้า 60)

กลวิธีการสร้างตัวละคร "เรียบเอง" ใช้เทคนิคในการสร้างตัวละครโดยใช้แนวจิตวิทยาและความเป็นจริงในชีวิตประจักษ์กัน ลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องนี้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเหตุการณ์ ผู้อ่านอาจจะพิศวงไม่ได้ว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น เพราะคนที่คิดว่าเป็นคนดีก็กลับเปลี่ยนไป เช่น มหาทอง เป็นต้น

ท่วงท่าของการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่อง นามนี้ไม่เป็นขานี้ ผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่าเรื่องเอง ในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เห็นเหตุการณ์และการกระทำของทุกคน เข้าใจอารมณ์ ความนึกคิดและนิสัยใจคอของตัวละครทุกคนตามแบบกลวิธีที่เรียกว่า Omniscient แต่ในการเปิดเผยลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกเล่าให้ผู้อ่านทราบทั้งหมดคงปล่อยให้ผู้อ่านพิจารณาจากคำพูด และพฤติกรรมของตัวละคร นับเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านต้องคิด และวิเคราะห์ตัวละครเอง และในขณะที่เกี่ยวข้องกับทำให้ยกยากรูปร่างชีวิตบนปลายของแต่ละคนจะเป็นอย่างไร

การเล่าเรื่องของ "เรียมเอง" นั้นได้นำเอาประสบการณ์จริง มาผสมกับจินตนาการของผู้ประพันธ์ ทำให้เรื่องราวเข้มข้น สนุกสนาน ตื่นเต้น ในลักษณะของเรื่องประเภทผจญภัย (Adventure story)

ลีลาการเล่าเรื่องของ "เรียมเอง" อีกประการหนึ่งที่ได้สังเกตเห็น คือ การสร้างปมขัดแย้งให้เกิดขึ้นเป็นตอน ๆ ไป ความขัดแย้ง (Conflict) ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ก็มีทุกลักษณะ เช่น ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครเอง ส่วนมากในเรื่องนี้เป็นปมขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความไม่เชื่อใจความไม่ไว้วางใจอีกซึ่งถูกกล่าวหาว่าฆ่าคนตาย ความขัดแย้งทุกตอนล้วนสร้างอารมณ์ของผู้อ่านให้คล้อยตามชีวิตของตัวละครในเรื่อง ทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินตลอดเรื่อง

2. การดำเนินเรื่อง "เรียมเอง" เริ่มเปิดเรื่องให้เห็นการต่อสู้ของผู้พลัดถิ่นจากเครื่องบินตก เป็นการต่อสู้เพื่อหาทางออกจากป่า เป็นการต่อสู้กับธรรมชาติภายนอกอันเลวร้าย คนทั้ง 5 ที่รอดชีวิตมาต้องต่อสู้กับความหิวกระหาย และในจำนวน 5 คนนี้ 2 คนต่อสู้กันด้วยความโกรธในเรื่องรักจนถึงฆ่ากันตาย เรื่องมาถึงจุดสุดยอดเมื่อคนทั้ง 3 คือ ขุนรอนอริยัน อธิก และกุสุมา มาถึงอำเภอดมผางพบกับพวกที่มาตามหา

ทั้งอชีกและกุสุมาแน่ใจว่าอย่างไร เสียขุนรอนจะต้องส่งตัวอชีกให้กฎหมายตัดสินลงโทษ
แต่แล้วเหตุการณ์กลับคลี่คลายในทางที่ดีขึ้นคือ เจ้าหน้าที่ยึดตัวผู้ร้ายที่แท้จริงได้แล้ว
เรียบเรียงเรื่องด้วยคำพูดของขุนรอนกล่าวกับอชีกว่า

"นักโทษบ่าวอะไร ต่อแต่นี้ไปคุณกับผม กับคุณกุสุมาเป็นเพื่อนตายกัน สิบ
บอกไปว่ารู้จากผู้กำกับการเมื่อกันเองว่า อายบ่าวที่เป็นพยานปรักปรำคุณว่าसानายวิชิต
ตายนะพ่นออกมาในเวลาเมื่อกันเองเป็นคนลงมือ เวลานี้อยู่ในกรงแล้ว..." (หน้า
73)

การดำเนินเรื่องส่วนใหญ่เป็นบทเจรจา มีการบรรยายแทรกเพื่ออธิบายเรื่อง
ให้ชัดเจนขึ้นในบางตอน ผู้แต่งจบเรื่องโดยให้ผู้อ่านคิดว่าชื่อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง
ในตอนใด เมื่อผู้อ่านตอบแล้วจะเกิดคำถามในใจว่า "นามนี้ไม่เป็นข่าว" หมายถึงอะไร
อาจเป็นเรื่องธรรมดาโลกซึ่งมีอยู่ในชีวิตจริงทั่วไป จึงไม่เป็นข่าวตามหลักวิชาการของ
นักหนังสือพิมพ์นั่นเอง หรือคนหลายคนทำความคิดแบบปิดทองหลังพระ จึงไปได้เป็นข่าว
พาดหัวหนังสือพิมพ์

วิธีดำเนินเรื่องของ "เรียบเรียง" จะนำเอาบทความขัดแย้งต่าง ๆ ที่ผู้แต่ง
สร้างขึ้นมาบรรยายให้ถึงจุดสุดยอด (Climax) แล้วก็คลี่คลายลงไปที่จุดตอนจบของเรื่อง
ความยุ่งยากทั้งหลายก็หมดสิ้นไป การจบในเรื่องนี้เป็นการจบแบบมีความสุข หรือ
Happy ending

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา

"เรียบเรียง" เป็นนักเขียนที่มีความละเอียดลออ และพิถีพิถันในการเล่า
เรื่องบรรยายฉาก การเลือกใช้สำนวนโวหาร ที่จะทำให้อ่านได้ภาพหรือได้ความรู้สึก
ชัดเจนขึ้น เช่น การบรรยายสภาพป่า (หน้า 44) "เรียบเรียง" บรรยายได้กว้างกับ
สถานที่ต่าง ๆ นั้นชัดเจนอยู่ในความทรงจำของผู้แต่งอยู่ตลอดเวลา

การบรรยายตัวละคร "เรียมเอง" ทำให้ผู้อ่านมองเห็นพฤติกรรมของตัวละครทุกคนอย่างชัดเจน ตัวละครแต่ละคนมีความเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยไปตามเหตุการณ์ในเรื่อง เช่น มหาทองในตอนแรกถือว่าเป็นคนดี เพราะเคยผ่านภรรยามาแล้ว แต่กลับแสดงธาตุแท้หรือสันดานของตนให้ปรากฏในตอนจบ โดยการปลุกปล้ำภรรยาแล้วถูกเสี้ยมรับกันฆ่าตายในที่สุด

4. การใช้สำนวนภาษา

การพิจารณาสำนวนภาษาของ "เรียมเอง" อาจแบ่งพิจารณา 2 ประการ คือ สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร

4.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง "เรียมเอง" จะใช้สำนวนที่แตกต่างจากบทเจรจาของตัวละครอย่างเห็นได้ชัดเจน สำนวนเล่าเรื่องใช้สำนวนที่เป็นกลาง และสอดคล้องกับบทเจรจาของตัวละคร การบอกอากัปกริยาของตัวละครบอกท่าทางน้ำเสียง ทำให้เห็นภาพตัวละครแจ่มชัดขึ้น การบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก และอารมณ์คล้อยตามบรรยากาศในเรื่องด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1.1 สำนวนที่ทำให้เห็นภาพพจน์ เช่น

"เบื้องบนขึ้นไปคือกิ่งไม้อันมหึมาและใบที่เขียวชอุ่มของมัน ใบ...ใบ...ใบ และใบทั้งนั้น แน่นชิดเหมือนกลดยลกันอยู่ อย่างยากที่แสงแดดจะส่องลงมาถึงลำต้นใหญ่ ๆ ขนาด 3 คนโอบ คุโณเอียงจะเอนทับเสียให้ได้ เมื่อสายตามองดูจากท่าที่นอนอยู่ ละอองเย็น ๆ ที่สุกเข้าไป และกลิ่นอับของใบไม้เน่าที่ทับถมกันนับไม่ถ้วนชั้น คะเนไม่ถ้วนปี" (หน้า 44)

4.1.2 สำนวนที่แสดงถึงบรรยากาศของความหมืดหม่นน้อยจากการเดินทาง

"เขาหันไปมองคูหน้าอันเป็นมันไปด้วยเหงื่อของชายหนุ่มด้วยความสนใจ เหลียวไปดูชัยรัตน์ผู้ก้มหน้าซบเขายู่กับโคนต้นไม้ มหาทองกำลังนอนหงาย และกุสุมาซึ่งกำลังกอดเขาเหมอมองไปข้างหน้า ครั้นแล้วก็ได้น้ำขึ้นมาอย่างกระเด็นหิน และจริงจิ่งอีกครั้งหนึ่งถึงฐานะที่ทุกคนตกอยู่ในปัจจุบัน" (หน้า 56)

"อย่างไรก็ดี น้ำครึ่งกระตักนั้น ถึงจะเจือปนกับบรรเทาความกระหาย และอดโรยได้ไม่เท่าไร อย่างน้อยที่สุดก็สามารถดับความกระวนกระวายของชัยรัตน์ให้หลับสนิทไปได้ ก็อบจะในทันทีที่เห็นโคด้วยความเหนื่อยอ่อน อีกไม่ช้าไม่นานต่อมามหาทองก็ติดตามไป เหลือแต่ขุนรอนอริยัน เท่านั้นที่นอนหนุนแขนตาปรี้อจับอยู่กับแสงไฟในกอง" (หน้า 62)

4.1.3 ส่วนที่บรรยายถึงความคิดของตัวละคร

"อดีตและอนาคตของแต่ละคนจะเป็นมาอย่างไร และกำลังจะเป็นไปในรูปใดก็ตาม ต่างก็ตกอยู่ในภาวะเดียวกันในปัจจุบัน เขาคิดว่าเขาพอจะเข้าใจขุนรอน ๆ ผู้มีชีวิตตกเป็นทาสของอำนาจและหน้าที่ ฉะนั้นภาษาเดียวที่พูดและเข้าใจจึงอยู่ที่กำลังมากกว่าสมอง เขาคิดว่าเขาพอจะเข้าใจความปรารถนาของท่านมหาทอง ผู้พ้นจากโลกมรพชิตออกมาใหม่ ๆ ฉะนั้นสิ่งใดที่โลกปุถุชนและความเย้ายวนของโลกนั้นจะมีให้ จึงเต็มไปด้วยความพิศวงงงงวยไปเสียทั้งนั้น ชัยรัตน์ผู้อยู่ในโลกซึ่งห่างไกลจากความอดอยากยากจนก็เช่นเดียวกัน อ้อ ชีวิตของผู้ชายนั้นมีแต่สมความปรารถนา บรรดาสิ่งที่อำนาจของเงินจะพึงซื้อหาได้ต่างก็พากันหมอมรามรามกราม เพราะฉะนั้นจึงอัสจรรยใจและเต็มไปด้วยความปรารถนา เมื่อเจอะเข้ากับผู้หญิงอย่างกุสุมา ซึ่งเงินทองของผู้ชายทุกคนรวมทั้งเขาเองสามารถจะซื้อร่างกายของหล่อนได้ แต่มิใช่ความรัก" (หน้า 64 - 65)

4.1.4 ส่วนเปรียบเทียบ

"แขนทั้งคู่ปราศจากเรียวแรง ขาทั้งคู่หมกกำลังแม้กระทั่งหนังตาก็หนักและดวงเปิดปรี้อไคด้วยความยากลำบาก แต่รวบรวมกำลังที่เหลืออยู่เป็น-

ครั้งสุดท้าย เหมือนคนตกน้ำที่จวนจะขาดใจ" (หน้า 44)

"เสียงของกุสุมาเบา แต่กังวานกร้าวในเสียงนั้น และประกายในตาอันแห้งเกราะของหลอน เหมือนกระแสไฟฟ้าที่จุดสติให้ขยับตัวกลับเป็น หัวของตัวเอง" (หน้า 57)

"เขาพยายามตะเกียกตะกายลุกขึ้นนั่งจนสำเร็จจดใจแรง ขณะนั้นเองเสียงนั้นจึงเอื่อยขึ้น เบื่อกเย็นและอ่อนหวานจนเกือบจะกลายเป็นเยาะ เหมือนเสียงปีศาจจากฝันร้าย" (หน้า 44)

"อชีกหวนกลับไปจำเรื่องกุหลอน ลออ่อนชบอยู่กึ่งยอศทรวงอก ซึ่งสะท้อนขึ้นลงช้า ๆ ช่วงหนึ่ง เหมือนทารกที่หนักหน้อมมาจากทาง แต่ชั่วขณะต่อไป เหมือนรูปสลักโบราณเก่าแก่ชักรูปแสนศิลป์ ที่ไทรยกมาตั้งไว้ในใจกลางกงคิมพิคทั้งเวลาและสถานที่" (หน้า 65)

4.1.5 ใช้คำวิเศษณ์เพื่อทำให้รูปประโยคกระชับ

"แม้จะปราศจากแสงแดด และพื้นที่ลาดต่ำลงทุกทีก็ตาม ความแห้งแล้งของมันเพิ่มขึ้น เพียงใด ความอ่อนเพลียจากการกระหายน้ำของทุกคนก็ยิ่ง เพิ่มขึ้นเพียงนั้น" (หน้า 56)

4.1.6 นำคำที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตมาใช้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ทศกัณฐ์กล่าวถึงปิ่นของขุนอรอนธรียัน

"ชายหนุ่มหันกลับไปก็ จะโยนตาเดียว ขี้นวับคของราวลเวอรกระบอกนั้น" (หน้า 58)

4.2 ส่วนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร "เรียมเอง" สามารถใช้บทพูดของตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้ชัดเจน เป็นบทเจรจาใกล้เคียงกับคำพูดของคนในชีวิตจริง บทเจรจาที่แสดงถึงอุปนิสัยของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความขมขื่นในชีวิตของกุสุมา

"ก็อาจจะจริงอย่างคุณว่า เพราะดิฉันไม่เคยมีอนาคต ในชีวิตไม่เคยทำอะไร นอกจากอดีตที่เต็มไปด้วยความสะอึกสะเอียนน่าเกลียดสะพียงซัง คุณคงจะรู้เรื่องนั้นดี ตลอดเวลาที่หลบซ่อนอยู่เชียงใหม่ สีหน้าของคุณในช่วงแรกที่เราพบกันบอกอย่างนั้น อย่างไรก็ตามเสียคุณก็ต้องรู้จักดิฉัน อย่างที่ดิฉันรู้จักคุณ" (หน้า 48)

4.2.2 บทเจรจาที่แสดงถึงความไม่เชื่อใจ

"คุณกุสุมาแน่ใจหรือว่า คุณอริกไม่ยอมหนีไป เพราะเป็นห่วงพวกผม ไม่ใช่ห่วงคุณ" (หน้า 52)

4.2.3 บทเจรจาของคนที่วางอำนาจ บอกความสำคัญของผู้พูด

"สิทธิอะไร ๆ ก็สิทธิจนไม่รู้จักเดือน รู้จักตะวัน คุณกุสุมาไม่รู้ว่ เวลาในฝันนี้แหละเป็นกฎหมายและในกฎหมายของผม สิทธิของผู้ต้องหาไม่มีวันจะเท่ากันกับคนดี" (หน้า 53)

4.2.4 บทเจรจาที่แสดงถึงการเกี่ยวพาราสี

"ผมไม่เคยมีความสุขเหมือนวันนี้เลย ผมจะรู้สึกมีความสุขยิ่งกว่านี้ร้อยเท่าพันถ้ามีแต่เรา 2 คนเท่านั้นเดินอยู่ในป่านี้" (หน้า 55)

4.2.5 บทเจรจาที่แสดงถึงอาการขอร้อง

"ขอให้ผมกอดอยู่ที่นี้ โกรมีกำลังกรุณาหาผ้าให้หน่อย"
(หน้า 57)

4.2.6 บทเจรจาที่แสดงถึงความหวังโย

"อาการเป็นอย่างไบบ้าง ฆาของเซอ" (หน้า 64)
"นอนเสียเถอะกุสุมา พักเอากำลั้งไว้สำหรับการเดินทางวันพรุ่งนี้ ไม่มีอะไรที่เธอจะต้องหวาดกลัว ไม่มีอะไรจะต้องเป็นกังวล" (หน้า 64)

ตัวอย่างที่ยกมากล่าวนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของบทเจรจาของตัวละครที่ -

"เรียมเอง" สร้างขึ้น จะเห็นว่า "เรียมเอง" มีความสามารถมากในการทำให้คำพูดของแต่ละคนต่างกันอย่างชัดเจน ส่วนวนของใครก็เป็นของคนนั้น

นอกจากจะใช้บทเจรจาแสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจนแล้ว "เรียมเอง" ยังใช้บทเจรจาคำเป็นเรื่อง ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างฉับ เป็นความสามารถอีกประการหนึ่ง

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

การแสดงความคิดเห็นของ "เรียมเอง" ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ แสดงออกทั้งทางคำพูดของตัวละคร ทางคำบรรยายของผู้แต่ง สรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นในเรื่องผู้ต้องหาไม่มีวันจะมีสิทธิเท่าคนธรรมดาสามัญได้

"ถูกของท่านขุน กุสุมา ผู้ต้องหาไม่มีวันที่จะมีสิทธิเท่ากับมนุษย์ธรรมดาสามัญได้ ผู้ต้องหาตามสายตาของกฎหมายอาจจะมีบริสุทธิ จนกว่าศาลจะไต่สวน ความผิดแน่ชัดลงไป แต่ในสายตาของผู้ถือกฎหมายและสังคม ผู้ต้องหาเป็นผู้ร้ายไปแล้ว" (หน้า 54)

2. ความคิดเห็นในเรื่องความรักคนรูปหล่อมักจะมีภาวคติกว่าคนร่ำรวย

"เป็นธรรมดา คุณศรีรัตน์ รูปหล่อมักจะมีอำนาจกว่าเงินซึ่งหาได้ไม่ยากนักสำหรับคนอย่าง...อย่างคุณกุสุมา" (หน้า 60)

3. ความคิดเห็นในเรื่องจิตใจมีความสำคัญกว่าร่างกายและชีวิต

"ฉันเองก็เป็นเพียงนักโทษที่อาจจะถูกประหาร อาจจะถูกจำคุกตลอดชีวิต แต่ร่างกายมีความหมายอะไร กุสุมา ร่างกายเป็นของเน่าเปื่อยได้ ชีวิตก็มีเวลาสูญแท้ใจ...ใจเป็นของไม่ตาย...ฉันคิดว่าฉันพอจะเข้าใจว่าอะไรทำให้ตัวยุติธรรมนี้เป็นคน

วอนแถมที่สุดโดยขบวนที่มาด้วยกัน กลายเป็นคนเข้มแข็งที่สุดไปได้ เขารัก.ชอบมากที่ได้ช่วย
กุสุมา" (หน้า 72)

4. ความคิดเห็นในเรื่องชีวิตยังมีความหมายและมีค่า

"ทางของเราแยกกันตรงนี้เอง กุสุมา เราอาจจะไม่ได้พบกันอีก แต่
ฉันจะไม่วันลืม ถ้าแต่ก่อนฉันจะยังไม่เคยมีอคติ ในชีวิตก็จะมีสิ่งที่จะพึงระลึกถึง ไม่แต่
วินาทีนี้ไป" (หน้า 72)

"คิดฉันก็เหมือนกัน ชีวิตที่ไม่เคยมีความหมาย แต่ฉันไปพอจะภูมิใจได้ว่า
อนาคตยังอยู่..." (หน้า 72)

5. ความคิดเห็นในเรื่องความบริสุทธิ์และความยุติธรรม

"เรื่องของเราอาจจะไม่เหมือนกัน สำหรับฉัน...ฉันยังศรัทธาในความ
ยุติธรรม ฉันยังเชื่อในความบริสุทธิ์ของตน" (หน้า 48)

6. ความคิดเห็นในเรื่องป่า เช่น การตีผึ้งของพวกชาวบ้านจะไม่ทำเป็นดั่งที่
พักเกินกว่าหนึ่งวัน

"ตลอด 4 ปี ผมเรียนรู้วิชาหลายอย่าง ที่ผึ้งแบบกะนั้นทำเป็นดั่งที่
วิชาเหล่านั้น"

"เขาเข้าไปขี้น้ำมันยาง โคนต้นและลูกทอย ซึ่งมันก็เป็นระลอก ๆ จาก
คนเบื่องบน"

"ฝีมือของชาวบ้านหรือชาวป่าก็ตาม คนเราไม่ออกคักยางและตีผึ้งไกล
เกินกว่าที่พักเกินวัน"

เขาหันกลับไปที่ยางต้นนั้นอีก ทลองความแข็งแรงของลูกทอยครอบข้าง-

แล้วก็ส่งคบไฟให้ขุนรอนอรียัน ปากทลายปลายเถาวัลย์อีกทางหนึ่งอย่างมั่นใจ

"ผูกปลายของมันเข้ากับคณนั้น อีกประเดี๋ยวผมจะสาวขึ้นไป" (หน้า 69)

ส่วนนี้และส่วนบทประพันธ์ของเรื่อง "นามนี้ไม่เป็นข่าว"

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดตั้งแต่ต้น อาจสรุปได้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีส่วนดีมาก ทั้งในค่านรูปแบบที่เป็นตัวอย่างของเรื่องสั้นขนาดยาว ค่านเนื้อเรื่อง ค่าโครงเรื่อง และการบรรยายฉาก ทำให้กระชับเหมาะสม ค่าเนื้อเรื่องอย่างรวดเร็ว ถึงแม้จะมีตัวละครมาก แต่ผู้แต่งก็วางระเบียบให้ตัวละครได้ดี จนเรื่องมีเอกภาพ อุปนิสัยที่แท้จริงของตัวละครแต่ละตัวจะค่อย ๆ เปิดเผยออกมา ขณะที่เรื่องดำเนินไป ผู้อ่านอกคิดไม่ได้ว่า คนที่คิดว่าเป็นคนดึกดำบรรพ์เปลี่ยนแปลง ทำให้เห็นรากเหง้าของคนจะปรากฏอย่างเด่นชัดก็ต่อเมื่อพบกับความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส องค์ประกอบทุกส่วนของเรื่องนี้มีลักษณะที่เป็นสัมพันธ์ภาพ คือเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้บรรยากาศแบบผจญภัยในป่าไผ่ได้อย่างแนบเนียน

ส่วนข้อบกพร่องของเรื่องนี้ก็คือ การตั้งชื่อเรื่องทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจว่า เพราะเหตุใด "เรียมเอง" จึงตั้งชื่อว่า "นามนี้ไม่เป็นข่าว" ซึ่งชื่อนี้ก็ความหมายได้หลายนัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "สีดา"

เรื่องสั้นเรื่อง "สีดา" เป็นผลงานประพันธ์ของ "มนัส จรรย์รงค์" เดิมทีนำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เป็นเล่มที่พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

มนัส จรรย์รงค์ เกิดเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2450 ที่จังหวัด เพชรบุรี ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508 บิดาเป็นนายควม ชื่อ นายผ่อง จรรย์รงค์ มารดาชื่อ นางเขื่อน จรรย์รงค์ มนัส จรรย์รงค์ เป็นบุตรคนโตในจำนวนพี่น้อง 10 คน

การศึกษา เริ่มเรียนหนังสือกับมารดาที่บ้านตั้งแต่อายุ 3 - 4 ขวบ เข้าโรงเรียนครั้งแรกที่โรงเรียนคามวาสี ค่อย้ายมาเรียนโรงเรียนประจำจังหวัดเพชรบุรี ถึงชั้นมัธยมปีที่ 2 บิดาก็นำเข้ากรุงเทพฯ มาฝากให้อยู่บ้านเจ้าพระยาภาณุวงศ์ มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) ที่กรุงเทพฯ เข้าเรียนที่โรงเรียนสุซุมาลัยเป็นแห่งแรกแล้วย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ระหว่างเป็นนักเรียนชอบเล่นกีฬาและดนตรี ได้ชื่อว่าเป็นนักฟุตบอลที่มีความสามารถของโรงเรียนคนหนึ่ง เมื่อสอบชั้นมัธยมปีที่ 8 ไม่ผ่าน มนัส จรรย์รงค์ ก็ลาออก และเริ่มท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ

การทำงาน หลังจากลาออกจากโรงเรียนไปสมัครเป็นนักแสดงภาพยนตร์ในคณะ "เป้ง เทียม" ซึ่งเป็นนักพลศึกษาจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ราชวาศ เขาออกแสดงไปตามงานรื่นเริงต่าง ๆ อยู่ระยะหนึ่ง จึงเลิกเดินทางกลับบ้านเดิมที่เพชรบุรี ที่เพชรบุรี มนัส จรรย์รงค์ สมัครเข้าทำงานเป็นเสมียนใต้สวนประจำอำเภอ ขณะเดียวกันก็เป็นครูสอนดนตรีไทย มีวงดนตรีออกแสดงหารายได้ ชื่อเสียงความสามารถของเขาในฐานะครูดนตรีไทยขจรกระจายไปทั่วเมืองเพชรบุรี จนเจ้าเมืองให้ไปเป็นครูสอนดนตรีแก่ลูกสาว ซึ่งต่อมาได้รักใคร่ชอบพอกัน และได้เป็นคู่ครองของเขาในที่สุด

มูลเหตุจูงใจสำคัญที่ชักนำให้ มนัส จรรย์รงค์ ต้องการเป็นนักเขียน คือ ความ
 หิวหวนคนรัก ทั้งนี้เพราะครูสอนดนตรีไทยของลูกสาวเจ้าเมืองอีกคนหนึ่งเป็นนักเขียน
 ด้วยความที่คิดจะแข่งขัน จึงพยายามเขียนเพื่อจะเป็นนักเขียนให้ได้ เริ่มต้นด้วยงานเขียน
 เรื่องสั้นชื่อ "สวรรค์ครึ่งเดือน" เมื่อส่งไปลงพิมพ์เปลี่ยนชื่อเป็น "คูทุกข์คู่ยาก" ลงพิมพ์
 ในนิตยสารเคล็ดเมื่อวันจันทร์ปี พ.ศ. 2473 ใช้นามปากกา "อ.มนัสวีร์" มีความหมายถึง
 หญิงคนรักว่า "อ้อมผู้กล้าหาญ" ต่อมาเมื่อสมหวังในความรักแล้วก็ได้ยึดงานเขียนและงาน
 หนังสือนิตยสารเป็นอาชีพตลอดมา การที่เขาเขาประสบความสำเร็จในงานเขียนตั้งแต่ผลงาน
 ชิ้นแรก เช่นนี้ นอกจากความต้องการเป็นนักเขียนดังกล่าวแล้ว ก็เนื่องจากการที่ได้อ่าน
 หนังสือนิยายต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

มนัส จรรย์รงค์ เริ่มทำงานครั้งแรกที่หนังสือพิมพ์ และหนังสือพิมพ์อื่น ๆ อีก
 หลายแห่ง เช่น อิศระ วิทยุไทย สยามศรีบุรณัม เจริญกรุง หลังจากการเปลี่ยนแปลงการ
 ปกครอง พ.ศ. 2475 ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้จัดการหนังสือพิมพ์ 24 มิถุนา ทำได้
 ระยะหนึ่งก็ลาออก จากนั้นก็มาประจำอยู่ที่สำนักพิมพ์เพลินจิตต์ เขียนหนังสือเล่มจำหน่าย
 ซึ่งหารายได้ให้เขามากจนมีเงินก้อนพอที่จะไปลงทุนทำไร่ฝ้ายที่ตำบลบ่อแหม แต่ด้วยความ
 ไม่ชำนาญ งานทำไร่ล้มเหลวต้องเดินทางกลับกรุงเทพฯ มาทำงานหนังสือพิมพ์และเขียน
 หนังสือนิตยสารไปหนังสือพิมพ์ประจำวัน นิวเฮลโล่ ประชามิตร-สุภาพบุรุษ ที่ประชามิตร-
 สุภาพบุรุษ เขาเริ่มเขียนงานประเภทสารคดีเชิงข่าว สารคดีเชิงชีวประวัติตามคำแนะนำ
 ของกุหลาบ สายประดิษฐ์ เนื่องจากระยะนั้นงานเขียนประเภทนี้ยังไม่มีใครเขียนกันจริง
 จัง จึงนับได้ว่า มนัส จรรย์รงค์ เป็นนักเขียนงานประเภทนี้คนแรก

ครั้งหนึ่งเขาเคยไปทำงานเป็นผู้จัดการร้านค้าสหกรณ์ที่เทศบาลนิคม จังหวัด
 ยะลา ประสบการณ์จากการไปทำงานในถิ่นทุรกันดารครั้งนี้ทำให้มีวัตถุดิบมาเขียนหนังสือ
 อีกมากมาย เช่น มือเสือ หุ่นผี ซาเก๊ะ และจับตาย เป็นต้น

มนัส จรรย์รงค์ ได้รับยกย่องว่าเป็นราชาเรื่องสั้น มีผลงานเขียนเรื่องสั้นกว่า
 1,000 เรื่อง เรื่องยาวกว่า 20 เรื่อง งานเขียนของเขามีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง

ไม่เคยเขียนแบบนักเขียนต่างชาติ ระยะเวลาเขาเขียนเรื่องประเภทชีวิต รักโศกเศร้า รุ่ง
 กระฉิมตามตาคาหนังสื่อเวลานั้น ต่อมาเขียนเรื่องสั้นทั่วไป และงานประเภทลูกทุ่งที่
 เขียนได้เด่นพอกับ "ไม้ เมืองเดิม" ความสามารถของเขายังอีกอย่างหนึ่งคือ เขียนหนังสือ
 ได้เร็ว สามารถเขียนเรื่องสั้นคิดออกกันได้ 3 - 4 เรื่องโดยไม่วอก

ผลงานที่สำรวจในนิตยสารบางฉบับ เช่น ประชามิตร-สุภาพบุรุษ ปิยะมิตรวัน
 จันทร์ สยามสมัยรายสัปดาห์ ประมาณ พ.ศ.2485-2504 มีดังนี้

นิตยสารประชามิตร-สุภาพบุรุษ (พ.ศ.2485-2489)

ภาวะการครองชีพในยามยาก	ไข่นามปากกา	นิตยสาร
คนลูก	"	"
ผจญภัยในกสิกรรม	"	"
นักขี่ม้าแข่ง	"	"
เซปาโลเมืองไทย	"	"
เนอตัน เอ็คกี้เมืองไทย (ลวน ควันธรรม)	"	"
ยกเดี่ยว	"	อ.มนัสวีร์
กลอย	"	มนัส จรรยาองค์
คอกคิน	"	"
นางใน	"	"
ค่ายหลอด	"	"
พฤติกรรมคนหนึ่งของเซสยอเมริกา	"	"
สุภาพบุรุษมุนนาคแห่งปราโมทย์	"	"
พยอมคนเดี่ยว	"	"

นิตยสารปิยะมิตรวันจันทร์ (พ.ศ.2500-2501)

เลือกอัสตรา (เรื่องยาว)	ไข่นามปากกา	มนัส จรรยาองค์
-------------------------	-------------	----------------

นางบุญ	ไชนามปากกา	มนัส จรรย์งค
คนขี้ลืม	"	อ.มนัสวีร์
แปดดาว	"	มนัส จรรย์งค
สาวไขคนที่แปด	"	"
ทานดูแทน	"	"
ครานี้มีพื้นคืนวัง	"	รุ่ง น้ำเพชร
ทางใน	"	มนัส จรรย์งค
มือเป็นกำสรวล	"	รุ่ง น้ำเพชร
หลอนไคดูแทน	"	มนัส จรรย์งค
ความรักลอบไป	"	รุ่ง น้ำเพชร
อันธพาล	"	อ.มนัสวีร์

นิคยสารสยามสมัยรายตีปคาค์(พ.ศ. 2490-2504)

ไกลเมือง	ไชนามปากกา	มนัส จรรย์งค
โจรกับโจร	"	"
ทอนแซนนางรำ	"	"
ละครทุ่ง	"	"
หสีซง	"	"
นายคาน	"	อ.มนัสวีร์
ไปตระวาง	"	มนัส จรรย์งค
จอมคน	"	"
พรานชวาน	"	"
รอยสัก	"	"
สังคมทุ่ง	"	"
จิ้งจอกสมุทร	"	"
บ้านเพื่อนเรือนตัว	"	ฤทธิ จรรย์งค

สามประตู	ไชนามปากกา	มนัส จรรย์งค์
ผู้คั่งหวย	"	"
สร้อยระย้า	"	"
ครรชนีหอย	"	"
ตำรวจคง	"	"
ถุกุทอง	"	อ. มนัสวีร์
สะพานพุทธ	"	มนัส จรรย์งค์
สัญญาณไพโร	"	"
ประตูทอง (เรื่องยาว)	"	"
สายนที (เรื่องยาว)	"	"
บางแควรำลึก	"	รุ่ง น้ำเพชร
ผู้ทากฎหมาย	"	"
เจ้ากอกกรรมไว	"	"
ฝรั่งเปิด	"	"
เขาเป็นคริสเตียน	"	"
ละครหลงโรง	"	"
คนส่งนม	"	"
โศกนาฏกรรมในทุ่งกว้าง	"	"
เช่าเปรื่อง	"	มนัส จรรย์งค์
ประโลมโลก	"	"
เครื่องฟ้าทรงคำ	"	"
พรางเพชรผู้จมเรืออยุธยา (สารคดี)	"	"
นักเปิดกรูยามวิกาล (สารคดี)	"	"
ทหาร ข้าราชการ นายพลหลังคาจาก (สารคดี)	"	"

เมื่อข้าพเจ้าเผชิญสัจธรรมร้อยยอด	ใช้นามปากกา	มนัส จรรย์งค์
นักปฏิวัติหัวเห็ดขายหอมก	"	"
นักโบราณคดีมืด	"	"
ผู้มาเหนือหัว	"	"
พสุธาของข้าเอ๋ย	"	"
รถประจำตำแหน่ง	"	รุ่ง น้ำเพชร
นาโหย	"	"
ไปสู่ศรารา	"	"
สะพานข้ามแม่น้ำควาย	"	"
แควนเปลี่ยว	"	"
ริมทางถนนมิตรภาพ	"	มนัส จรรย์งค์
ไนท์คลับที่โคนศาล	"	"
ใบแคง	"	"
จิ้งเหลนทอง	"	"
ยอดเขาวมาลัย	"	"
แม่ทองคำสะอื่น	"	"
แกหวค	"	"
คงศาล	"	"
ทรยศ	"	รุ่ง น้ำเพชร
คนชายเหล่า	"	"
ออร์เหล่า	"	"
เพื่อนเก่าเมียรัก	"	"
หาคลม	"	"
ตายแล้วเกิดใหม่	"	มนัส จรรย์งค์
อ้ายโจ	"	"

หลวงพ่อกำ	ไชนามปากกา	มนัส จรรย์รงค์
ทานจัมพล	"	"
บังกะโลคนยาก	"	"
เอวหนึ่ง	"	รุ่ง น้ำเพชร
กุกก็งูกอดตัวเอง	"	มนัส จรรย์รงค์
หอมมีตาเดียว	"	"
พยอมคง	"	"
ภราคร	"	"
เหยื่อโลภก็	"	"
สมบัติมหากาฬ	"	"

งานสำคัญ งานเขียนที่เด่นของมนัส จรรย์รงค์ เป็นประเภทเรื่องสั้น เรื่องที่มีผู้อ่านรู้จักกันอย่างกว้างขวางเรื่องหนึ่งคือ "จับตาย" ได้รับคัดเลือกให้เป็นเรื่องสั้นชั้นเยี่ยมของเอเชียจากสมาคมนักประพันธ์ออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. 2501

นามปากกา

1. มนัส จรรย์รงค์
2. อ. มนัสวีร์
3. รุ่ง น้ำเพชร
4. ฤดี จรรย์รงค์

โครงเรื่อง "สีดา"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับศิษย์วัดที่มีความสามารถในทางสัก
 ศาสตร์ใหญ่ได้อย่างสวยงาม หลงรักผู้หญิงนางรำคนหนึ่งชื่อสีดา แต่สีดาไม่รักตอบจึงมี
 ความอาฆาตแค้น และฆ่าหญิงที่ตนรัก พร้อมกับปากหนังสือของนมสีดามาประจุไว้ที่หน้าหนัง
 เพื่อให้เกิดความขลัง

เนื้อเรื่องย่อ

ประสิทธิ์ เป็นคนที่มีความรู้ มีการศึกษาสูง แต่เชื่อถือในเรื่องไสยศาสตร์ครั้งหนึ่งประสิทธิ์ได้ร่วมเดินทางไปกับพวกกิลบีนของเพระะ ช่างควยเพื่อไปคุกการแกะสลักหนังและคูหนังใหญ่ที่เพชรบุรี ที่ที่เองประสิทธิ์รู้จักกับชายชราคนหนึ่งอายุประมาณแปดสิบเศษ ประสิทธิ์ประหลาดใจว่าเขาได้คูหนังทั้ง ยักษ์ ลิง มนุษย์ หรือนางหมดแล้ว แต่หนังตัวสีกาเขาไม่ได้คูเลย ประสิทธิ์จึงซักถามชายชราถึงสาเหตุที่ไม่มีการ เชิดหนังตัวสีกา ก็ได้รับคำตอบแล้วว่าตัวสีกาตายแล้ว พร้อมกับเล่าให้ฟังว่าสีกาเป็นหญิงสาวสวยมีตัวตนแต่ถูกอายมุย กิษย์หลวงพ่อดุทสีซึ่งมีอาชีพในทางแกะสลักหนังใหญ่และมีความรักในตัวสีกามากฆ่าตาย เนื่องจากสีกาไม่รักตอบ ต่อมาอายมุยได้รับคำตอบแล้วว่า ตัวหนังถ้าจะให้ชงแล้ว ต้องมีหนังหรือกระดูกของครูอาจารย์มาประหน้าไว้ ขณะนั้นอายมุยกำลังสลักหนังใหญ่ตัวสีกา เลยเกิดความคิดที่จะได้สีกามาประจุในหนังใหญ่ จึงหลอกเอาสีกาเข้าไปในป่าแล้วฆ่าเสีย ปากเอาหนังนมมาตากแดดซุบซีเถ่า แล้วเอานมที่มันคิดว่าที่หน้าปากของนางสีกาที่สลักและเก็บไว้ใต้หินอน

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องนี้ ได้แก่ ความอาฆาตพยาบาท ความเคียดแค้น ซึ่งบางครั้งทำให้คนลืมตัวกระทำในสิ่งที่ไม่ดีได้ เช่นอายมุยหลงรักสีกา สีกาไม่รักจึงฆ่าสีกาตาย ผู้แต่งมองเห็นสิ่งเหล่านี้และอยากให้คนทั่วไปได้ทราบ จึงนำมาแต่งเป็นเรื่องราวขึ้น เพื่อจะสะท้อนให้ผู้อ่านได้มองเห็นและเข้าใจว่าถ้าใครมีความอาฆาตแค้น สามารถจะกระทำผิดได้

ฉาก

ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นฉากของจังหวัดเพชรบุรี สถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ ก็คือ วัดป้อม ซึ่งอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ผู้แต่งบรรยายถึงสภาพภายในวัดป้อมว่า "วัดป้อมเหมือนประตู หรือชายเขตระหว่างพวกบ้านนอกกับคนในเมือง" (หน้า 76)

การบรรยายจากผู้แต่งบรรยายเหตุการณ์เหมือนเข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ดังที่กล่าวถึงประติษฐ์ว่า

พวกเราได้ชมหนังใหญ่เหล่านั้นด้วยความตื่นเต้น เพราะไม่มีที่ไหนดูได้ แม้แต่ในพิพิธภัณฑ์ ทำไมเขาจึงให้หนังใหญ่เหล่านั้นมาตระกว่าลำบากและอับแสงอยู่ที่วัดคงคา นี้ ลวดลายกระหนกแล้ว หาที่อื่นเทียบไม่ได้เลยที่เดียว ประติษฐ์ดองยกลงก็ไม่นักหนาอะไร (หน้า 77)

นอกจากนั้นผู้แต่งยังได้บรรยายถึงสภาพของเมืองเพชรบุรี เมื่อเกิดไฟไหม้ โดยให้ตัวละคร เป็นผู้บรรยายแทน

"ไฟไหม้ใหญ่ทั้งเมืองเพชร ไหม้หมดทั้งเมือง ทั้งสองฝั่งแม่น้ำ รัชพลับก็ไหม้หมด คงเหลือแต่กุฏิของหลวงพ่อดุทธิเท่านั้นกับวิหาร" (หน้า 84)

ตัวละคร

ตัวละครที่สำคัญในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ได้แก่

ประติษฐ์

ประติษฐ์ เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง เป็นนักเรียนที่ได้ผ่านการศึกษาระดับสูงมาแล้ว แต่สนใจในเรื่องต่าง ๆ ทางไสยศาสตร์ พยายามค้นคว้าเครื่องมนต์ของขลัง ค้นคว้าความเชื่อของมนุษย์ในเรื่องเหล่านี้ ลักษณะนิสัยเป็นคนที่สนใจและอนุรักษ์ศิลปะ ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"ต่อไปนี้เราจะไม่ได้เห็นอีกแล้ว" ประติษฐ์บอกแก่ข้าพเจ้าและพูดอย่างเศร้าเต็มที่ "จะมีบ้างหรอก อาจชมดูได้ก็ตามผนังเบ้องสูงแห่งพิพิธภัณฑ์เขาคิดไว้ให้เท่านั้นแหละไม่งามเท่าที่ กันไปเห็นมา" (หน้า 75)

ลักษณะของประติษฐ์อีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นคนที่มีความรอบคอบ ช่างสังเกต มีน้ำใจ และมีความรู้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"กันสังเกตเอาฮีตानीเข้าไว้แล้ว กับรู้แน่นอนว่าอย่างไรเสีย ในชีวิตของแกก็คงเกี่ยวข้องกับเรื่องหนังใหญ่มาก กันไปคุยหนังกับเขาที่วัดคงคา การเก็บก็มีแยกหมู่

แยกพวก พวกยักษ์ก็อยู่กับยักษ์ พวกลิงก็อยู่กับลิง มิฉะนั้นกลางคืนก็จะไม่มีความสุขเลย เพราะไค้อินแต่เสียงมันตึกกัน เสียงไซโยโห่ร้องเสียงกัมปนาทหึ่ง ๆ ที่ไม่ใช่หน้าฝน อ้อ ! นั่นแหละ ! สรพระรามที่แดงออกไป อ้อ ! มันก็จะเข้าแบบ 'ครุแก' เสียแล้ว อีกกรรมัง" (หน้า 77)

"คำราพากย์โชนหรือหนังใหญ่" ประคิษฐ์บอกแก่ข้าพเจ้า "เขาไม่เอาในบทกลอนของเรื่องในรามเกียรติ์เลย เอาแต่เนื้อเรื่องเท่านั้น ส่วนปลีกย่อยบูรพาจารย์ ท่านแต่งไว้พากย์ของท่านต่างหากเป็นส่วนปลีกย่อย ถ้าจะถือเอาตามบทพระราชนิพนธ์พากย์แล้วไม่สนุก เพราะโกรธหรือกริ้วก็ต้องเน้น ต้องคอยกระเทียมบาท ถ้าตรวจพลหรือบทรักก็ต้องกลอนไพเราะ นักพากย์โชนพากย์หนังวิ่งเที่ยวหาบทกันแล้วท่องจำเอาไว้ให้ขึ้นใจ แต่เปลี่ยนสีฉาในกลอนนั้นไค้ด้วยปฏิภาณหรือไหวพริบ มีต้นฉบับการพากย์อันไพเราะ และมีชื่อเสียงที่สุดจนกระทั่งผู้พากย์โชนในรัชกาลที่ 2 ใ้รับยศ แด่อนิจจา พอท่านขุนดินชีฟไปแล้ว ภรรยาของท่านไม่ยอมให้บทกลอนอันนั้นเลย หรือแม้แต่ว่าจะมาซื้อชื่อเป็นเงินหมื่นเงินพัน" (หน้า 77)

เขาบอกให้รดสามล้อแะเป็นบางแห่ง เขาพยายามเลือกสิ่งทีพอสมควร แก้อัศภภาพของตาเต่า เขาหาชื่อมุ่หรือมวนใหญ่ ๆ ที่ได้เห็นแก่ทัศนุไปหาสิมมวน ชนมหวาน แห่งๆ สองสามทอ (หน้า 78)

เขาถูกคิดขึ้นมาทันที เขาไค้แต่กูหนังอื่น ทั้งหนังยักษ์หนังลิงและมนุษย์ หรือนาง.....หนังโง่งและหนังแดง หนังไหว หนังรด หนังเมือง ตลอดจนหนังพลับพลา เขาก็ไค้ไปสำรวจมาจากอื่น แต่เขาประหลาดใจมาก หนังคัวสีศา เขาไม่เคยไค้เห็นเลย (หน้า 79)

คร้ามหรือมุ่

คร้าม เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในอดีตเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อดูที เจ้าอวาวาตัวคองคาที่มีชื่อเสียงในการสลักคัวหนัง คร้ามแต่เดิมชื่อมุ่ มีอาชีพเป็นคนสลักหนังหลวงรักบางรำในคณะโชนคนหนึ่งชื่อสีศา แต่สีศาไม่รักตอบ เขาจึงมาสีศาตาย ตัวละครคนนี้ ผู้แต่งบรรยายลักษณะรูปร่างและอุปนิสัย ใจคอ ไว้อย่างละเอียดชัดเจนมาก

1. ผู้แต่งบรรยายลักษณะรูปร่าง ท่าทาง น้ำเสียง และอายุของอายมูย
ไว้ว่า

เป็นชายชราอายุประมาณก็เห็นจะแปดสิบเศษ ผมขาวเหมือนสำลีนั้น ยาวลงมาประบ่า ห้อยระย้าเหมือนตัวมู่ง เคราไม่มีมีแต่หนวดคกลงมาปิดปากเหมือนปลาหมึกยักษ์ (หน้า 76)

ท่าทางของแกน่าจะเหมือนกับขุนนางในรัชกาลที่ 5 เสียงทุ้มในเวลา ที่พากย์โชนออกมา เป็นเสียงที่ค่อนข้างจะน่าคิดเสียที่ว่า แก่อาจเป็นนักดนตรีเก่าแก่ รู้จักหน้าเขียนตาอันฟางเหมือนน้ำข้าวของแกสกลไสแกระคนโศกอยู่บ้างดูชอบกล นุ่งผ้าขาว ที่กำลังจะกลายเป็นสีอื่น ผ้าหมักขาวเช่นเดียวกัน นมของแกยานเหมือนผู้หญิง แสดงว่า เมื่อหนุ่มสาวคงจะอ้วนพีดำดั้นและแข็งแรง หักบุหรี่ปะพานโหมวนใหญ่ (หน้า 78)

เสียงของแกท้าวอยู่แล้ว และร้องคำพากย์ด้วยเสียงต่ำ ทำให้เกิดความเยือกเย็นใจ (หน้า 80)

"เดี๋ยวนี้ตาอายุ 83 ปีแล้ว" (หน้า 80)

2. ผู้แต่งบรรยายถึงความสามารถในการสดกหนังใหญ่ของอายมูย

"อายมูยเป็นศิษย์หลวงพ่อ ขนาดมือขวา มันสดกหนังได้ถูกใจ ยามเมื่อ หลวงพ่อท่านได้สดกรูปพระลักษมณ์ พระราม หรือตัวยักษ์ มือศิษย์อื่นสดกแล้วไม่ถูกใจ ต้อง อายมูย เมื่อจะเริ่มตั้งหนังใหญ่กันขึ้นนั้น ท่านสมภารท่านมาคิดดูว่า ลูกศิษย์ลูกหาของท่านก็ มาก ถ้าท่านตายไปเสียแล้ว ก็จะได้อะไรเล่าที่พอจะได้เป็นอาชีพต่อไป ท่านจึงได้ฝึกอ่านฉิ่ง มา ท่านเป็นศิษย์มือหนึ่งของขรัวอินโข่ง ดังนั้นลายไทยท่านจึงชำนาญเหลือเกิน อายมูย เก่งอาจสามารถนักแน่" (หน้า 81)

3. ผู้แต่งบรรยายถึงอุปนิสัยของอายมูยที่มีทั้งอารมณ์รักและอารมณ์เคียดแค้น พยาบาท ไว้ว่า

"มันรัก มันคลั่ง มันฉุน มันฝังหัวอกหัวใจไว้กับสีดา" (หน้า 83)

"สีดาตีมอายมูยเสียแล้ว สิ่มอย่างไม้อืนัง ไม่เหลือบาด ทำให้มันเกิดความเคียดแค้น" (หน้า 83)

"ในเวลานั้นเลือดหนุ่มของมันกำลังร้อยระดู ร้อนแพะจะเผาโลกให้
หมดไหม้ไป มันดอกเอาสีดาเข้าไปในป่าแล้วมาเสียวด้วยมีด" (หน้า 83)

"มีดปาดเอาหนังของนมสีดามา แล้วเอามาตากแดดซุบที่ใต้ สามวัน
ก็แห้ง แล้วเอานมมันคิกไว้ที่หน้าผากของนางสีดาที่มันสลัก" (หน้า 84)

หัวข้อของการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสีดานี้ ผู้แต่งใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง (First person narrator) เป็นผู้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยใช้คำว่า "ข้าพเจ้า" เป็น
ทำนองว่าเรื่องสีดานี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง การเปิดเผยตัวละคร ในบางครั้งผู้แต่งจะ
เป็นผู้บรรยายเอง และบางครั้งก็ให้ผู้อ่านพิจารณาจากคำพูดและพฤติกรรมของตัวละครเอง

การเล่าเรื่องของ "มนัส จรรย์รงค์" ใ้คนำเอาชีวิตจริง ประสบการณ์จริง
มาผสมกับจินตนาการของผู้แต่ง ทำให้เรื่องราวเข้มข้น

สีดาการเล่าเรื่องของ "มนัส จรรย์รงค์" ในเรื่องนี้มี 2 ลักษณะ คือ
การเล่าเรื่องตามขั้นตอน และการเล่าเรื่องแบบย้อนรำลึก (Flash back) ตามความ
ทรงจำของอำมย์ ทั้งนี้คงเป็นเจตนาของผู้แต่งที่ต้องการจะให้เหตุการณ์ที่เด่นชัด ชัดชัด
และน่าสนใจยิ่งขึ้น

2. การดำเนินเรื่องของ "มนัส จรรย์รงค์" ดำเนินเรื่องตามขั้นตอนโดยค่อย
เข้าสู่ปัญหาที่ละเอียด จนกระทั่งเข้มข้นขึ้นทุกที จนเกือบถึงปลายเรื่องก็จะบรรลุถึงจุดสุดยอด
(climax) เมื่อมาถึงจุดนี้ทุกอย่างก็จะคลี่คลายลงได้เรียบร้อย ผู้แต่งเรื่องนี้เริ่มเรื่อง
ตั้งแต่ประดิษฐ์ไปคู่ตัวหนังใหญ่ที่วัดในจังหวัดเพชรบุรี และได้พบกับตัวหนังใหญ่เล่มทุกตัวแล้ว
ยังขาดแต่นางสีดาเท่านั้น ณ ที่นี้เขาได้พบกับชายชราซึ่งได้เล่าถึงตัวหนังนางสีดาว่าหายไป
เพราะเหตุใด เนื้อเรื่องค่อยๆเข้มข้นขึ้นทุกที จนไปสิ้นสุดเอาที่ประดิษฐ์ว่าตัวหนังนางสีดา
อยู่ที่ชายชราคนนั้นนั่นเอง ผู้อ่านจะเห็นว่าการดำเนินเรื่องของ "มนัส จรรย์รงค์" สมจริง
เป็นประเพณีจนิพนธ์หรือเหมือนจริง (Realism)

3. ความละเอียดลออในการบรรยายหรือพรรณนา

"มนัส จรรย์รงค์" เป็นนักเขียนที่พิถีพิถันในการเล่าเรื่อง การบรรยายฉาก การเลือกใช้จำนวนโวหาร เช่น บรรยายลักษณะรูปร่างท่าทางของอายมุย ได้ชัดเจนมาก ทำให้เกิดภาพพจน์ (Figure of Speech)

การบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ผู้แต่งให้ตัวละครประสบเหตุการณ์สถานการณ์ในท้องเรื่อง แล้วแสดงปฏิกิริยาถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด โดยทางคำพูด การกระทำ หรือพฤติกรรมเป็นส่วนใหญ่

4. การใช้จำนวนภาษา ผู้อ่านจะสังเกตเห็นว่า "มนัส จรรย์รงค์" ใช้จำนวนภาษาที่ง่าย สั้น กระชับไม่ฟุ่มเฟือย จากการบรรยายฉาก บรรยายตัวละครหรือบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

1. ใช้คำหรือข้อความที่ทำให้เห็นภาพพจน์ เช่น

ตอนกล่าวถึงลักษณะหมวดของอายมุยหรือคร้าม

"เราไม่มีมีแต่หมวดตกลงมาปิดปากเหมือนปลาหมึกยักษ์" (หน้า 76)

คำว่า "เหมือนปลาหมึกยักษ์" ทำให้เห็นถึงลักษณะของหมวดควายาวรุ่มร่าม

ตอนกล่าวถึงลักษณะนัยน์ตาและแก้มของอายมุย

นัยน์ตาดูน่าขำของแก จ้องมองมาทางเขาอย่างเพ่งพิริจ แลดูเหมือนผลลำไยกระดุกที่สุกงอม แกก่าดังหีบมูหรีที่คาคูแล้วเอามาจุกสูบ แก้มของแกมันนูนเข้าไปอย่างน่าเกลียดแหววนาคู (หน้า 79)

2. ส่วนวนที่เป็นคติสอนใจ และให้ข้อคิด เช่น

คนแก่ผ่านมามากกว่าเรา ย่อมมีอะไรเหนืออยู่กว่าเราเสมอ พอที่จะเป็นครูของเราต่อไป (หน้า 76)

ชีวิตเรียนกันไม่ได้ ไม่มีโรงเรียน เราเรียนจากเหตุการณ์ของมันไปเรื่อย ๆ ด้วยการตอบปัญหาของตัวเอง (หน้า 77)

3. ส่วนวนเปรียบเทียบ เช่น

"ตัวสี่คาเป็นผู้หญิงจริง ๆ และชื่อสี่คา สวยเหลือเกิน ร่าก็เก่ง แชนอ่อน
ไม่รู้จะเปรียบกับอะไรดี จะวายอกได้ในฤดูฝนก็เป็นไปได้ หรือค้ออ ต้นข้าวที่โนนา ก็ยัง
จะเปรียบความอ่อนกับแขนของเขาไม่ได้" (หน้า 81)

จะเห็นว่า "มนัส จรรย์งค์" เปรียบเทียบแขนของผู้หญิงว่าอ่อนเหมือนยอด
ไม้ ผิดกับการเปรียบเทียบในวรรณคดี ซึ่งเปรียบเทียบแขนผู้หญิงเหมือนงวงช้าง

"ท่านครองน้ำกาสาพักตร์ บริสุทธิยิ่งกว่าผ้าขาว" (หน้า 83)

"แล้วเขาก็ลืมนั่น เหมือนกับลืมน้ำเมื่อวานนี้เรากินข้าวกับอะไร" (หน้า 83)

"คนโง่ดีกว่าคนเขลา" (หน้า 78)

4. ใช้คำศัพท์ เช่น

ครูแก หมายถึง การยึดถือตามแบบ "ครู"

หากินชายเฟื้อย

5. บทเจรจาที่แสดงถึงอารมณ์เสียใจ เสียหาย เช่น

"ไม่มีสี่คาอีกแล้วในโลกนี้" แกร้อง "จะมีสี่คาอยู่ไม่ได้ เพราะว่าสี่คาได้
ลุยไฟและถูกไฟเผาไปเสียแล้ว" (หน้า 80)

6. บทเจรจาที่แสดงถึงความสงสัย ใคร่รู้ เช่น

"ก็แล้วนายมุขเล่าขอรับ" (หน้า 84)

"คุณตา ไร่ใหม่ ว่าสี่คารูปสลักนั้นอยู่ที่ไหน" (หน้า 84)

ผู้อ่านจะรู้สึกว่าการใช้ส่วนวนภาษา และบทเจรจา ของ "มนัส จรรย์งค์"
เป็นแบบเรียบ ๆ ง่าย ๆ และเหมือนในชีวิตประจำวัน

5. การจบของเรื่อง เรื่องนี้ผู้แต่งจบเรื่องผิดไปจากความคาดหมายของผู้อ่าน
ที่คิดว่า ผู้เล่าเรื่องจะบอกว่าตัวเองชื่อมุข เช่น

"ขอโทษเถอะครับ คุณตาชื่ออะไร?"

"ชื่อคราม" แกตอบ

"อ้ายชื่อมุขนี่ มันไม่ค่อยดีเลย" (หน้า 84)

คำตอบเช่นนี้ผู้อ่านอาจจะคิดว่า แก่ชื่อก่อนแล้วเปลี่ยนเป็นคร้ามก็ได้ การจบเรื่องในลักษณะเช่นนี้เป็นกรจบที่ให้อ่านได้ทราบความจริงของเรื่องเป็นการจบแบบหักมุม (Twist Ending)

ความคิดเห็นหรือทัศนะของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประการ ส่วนใหญ่จะแทรกไว้ในความคิดเห็นของประติมากร อายมูย ซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญ และผู้เล่าเรื่อง สรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเชิดหนังใหญ่

พระรามพระลักษมณ์ คนเชิดไม่ค่อยจะเหนื่อยแต่ไม่เห็นเข่าบัก คนถือตัวหนังยืนหยัดอยู่เช่นนั้น ตัวที่เชิดเหนื่อยมากที่สุดก็คือตัวสลับแปดมงกุฎ เขาไม่ได้ฉายอย่างหนึ่งตะลุงเลย เขาเลี้ยวเข้าหลังจอข้างขวาแล้วก็ออกทางคานซ้าย คนถือหนังได้ทั้งข้างหน้าข้างหลัง ข้างหน้าก็ดูคนเต้นแต่ข้างหลังก็เงาของหนังอันสวยงาม (หน้า 74)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนเชิดหนังใหญ่

ข้าพเจ้าเห็นเขานุ่งผ้าม่วง สีนํ้าเงินบ้าง แดงบ้าง สีเม็คมะปรางและตาบุง (หน้า 74)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตั้งเสาปักจอ และการให้แสงเวลาเชิดหนังใหญ่

ข้าพเจ้าได้เคยเห็นแผนที่เขาวางโต๊ะ เป็นเสาเตี้ย ๆ แลโหล่ พาดโต๊ะเข้าไว้เรื่อยตลอดเวลา จะมอดก็ต้องมีนายโต๊ะเข้าไปเชียวให้ลูกโขนอยู่เสมอ ประติมากรบอกว่าเดี๋ยวนี้เขาก็คงใช้ไฟอยู่ตามเคย เพราะว่ามันเกี่ยวแก่พิธีรีตองกันอยู่มากสมัยโน้นเมื่อ 30 ปีมาแล้วหรือเกินไปกว่านั้น มีตะเกียงชื่อ "วอชิงตัน" ถิ่นว่าสว่างไสวเต็มที่ เขาก็ไม่ยอมใช้ ประติมากรบอกว่าตัวหนังเขามีสี หน้าแดง ตัวแดงและสีอื่น ๆ ถ้าใช้ตะเกียงแสงสว่างจัดเกินไปแล้ว สีมันไม่ออกมาจับที่หน้าจอ (หน้า 75)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพากย์หนังใหญ่

แต่คนพากย์นั้นก็เหนื่อยพอใช้ พากย์พวกยักษ์ก็ต้องทำให้ท่าทางสู้เสียงสำเนียงให้เป็นยักษ์ หัวหาญคู่กัน พากย์ฝ่ายมนุษย์ก็ต้องเนิบ ๆ ละมุนละม่อม (หน้า 77)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะตัวหนังสือใหญ่และการระบายสี เช่น

เขาได้แค้กัหนังสืออื่น ทั้งหนังสือกับหนังสือและมนุษย์หรือนาง เหล่านี้เรียกว่าหนังสือ 'คาเนเจอร์' ทั้ง 'หนังสือ' อันแสดงรูปหนังสือทั้งหมด เขาก็ได้ชมมาแล้ว หนังสือที่เป็นรูปชุมนุมพลทั้งหมด เรียกว่า 'หนังสือ' หนังสือเด็ก คำ ก็เรียกว่า 'หนังสือ' หนังสือเด็ก นั้นก็เรียกว่า 'หนังสือ' ทั้งจับ 1 - 2 - 3 ฉากนี้ ฉากใด หนังสือโก่ง และหนังสือแสดงหนังสือไหว หนังสือรถ หนังสือเมืองตลอดจนหนังสือพลับพลา (หน้า 77)

"รูปสัตว์ก็ระบายสีเหลืองอ่อน หรือปิดทอง รูปพระนารายณ์ก็ระบายสีเขียว รูปพระแสงสององค์กับฤๅษีใช้ทั้งเบิกหนังสือพระแค้หัวคำ" (หน้า 83)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการทำหนังสือใหญ่และความเชื่อถือทางไสยศาสตร์

เช่น

"หนังสือจ้าวก็ลำบากน้อย รูปพระแสงสองตัวนั้น ต้องหาหนังสือโคตยาพรายมา สลัก โคตยาพรายก็คือโคที่ตายทั้งกลม ตายทั้ง ๆ ที่มีลูก ขอนี้ไม่ยากนัก แต่รูปพระฤๅษี ตัวครูนั้นต้องไปหาหนังสือหนังสือที่มีมาสลัก จึงจะขลัง เมื่อจะเขียนจะสลักก็ต้องบูชาหม้อข้าว (หน้า 81)

"ขรรคม้าหนังสือจะให้ขลังแล้ว ต้องมีหนังสือหรือกระดูกของครูบาอาจารย์เข้ามา ประหน้าไว้ เขาเรียกว่าประจุ อ้ายมุกก็เคยเห็นหลวงพ่อบุญตาดีมาประจุ มาประจุไว้ที่หน้าหนังสือ (หน้า 83)

คุณค่าทางค่านความรู้

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ให้ความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องประวัติหนังสือซึ่งเป็น กิลปะอันเป็นสมบัติวัฒนธรรมไทยที่ล้ำค่าและกำลังจะสูญหายไป โดยเริ่มตั้งแต่

1. เรื่องที่จะนำมาเล่นกับหนังสือใหญ่ คือเรื่องรามเกียรติ์ (หน้า 75, 76)
2. การตั้งเสาปักจอ (หน้า 75)
3. การให้แสง (หน้า 75)

4. การเชิคหนังสือใหญ่ (หน้า 74)
5. การแต่งกายของคนเชิคหนังสือใหญ่ (หน้า 74)
6. การพากย์หนังสือใหญ่ (หน้า 77)
7. ลักษณะตัวหนังสือใหญ่และการระบายสี (หน้า 79)
8. วิธีการทำหนังสือใหญ่ (หน้า 81)

นอกจากจะให้ความรู้ในเรื่องประวัติหนังสือใหญ่แล้ว ยังให้ความรู้เชิงไสยศาสตร์ การข่าคนเพื่อต้องการของขลังในเรื่อง "ลี้คา" นี้ (หน้า 83,84) ตรงกับการข่าเด็ก เพื่อจะได้กุมารทองใน เสภาเรื่อง "ขุนช้างขุนแผน"

ส่วนดีและส่วนบกพร่อง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดโดยลำดับตั้งแต่ต้น อาจสรุปได้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้มีส่วนดี มากทั้งในแง่การแต่ง ตัวละคร การให้เหตุผลของตัวละคร การดำเนินเรื่อง ฯลฯ ทำให้เหมาะสมไม่ยึดเยื้อ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินทางอารมณ์แก่ผู้อ่าน

ทางด้านสาระที่แทรกอยู่ในเรื่องสั้นเรื่องนี้มีหลายด้าน ทั้งทางด้านความคิด เห็นที่เป็นข้อคิด คำคม ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังสือซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะเยาวชนในปัจจุบันส่วนมากไม่รู้จักหรือได้ยินแต่เพียงชื่อ "หนังสือ" เท่านั้น ดังนั้นครูจึงควรที่จะให้นักเรียนได้อ่านเรื่องนี้อย่างพิจารณาถี่ถ้วน

ส่วนบกพร่องของเรื่องนี้มีคำผิดอยู่หลายแห่ง อาจจะเป็นการพิมพ์ผิดหรือผู้แต่ง เขียนผิดก็ได้ เช่น

"หนังสือเนจร หนังสือเคี้ยว" ในหนังสือ "วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังสือ วัคชนอน จังหวัดราชบุรี" ของ พ.ต.หญิง ฉะอม โปชะภฤณะ ใช้ว่า "หนังสือเนจร หนังสือเคี้ยว"

"หนังสือ" ในหนังสือเล่มเดียวกันใช้ว่า "หนังสือเจ้า"¹

แกอาจเป็นนักดนตรีอันเก่าแก่ รู้จักหน้ามันตาอันฟางเหมือนน้ำข้าวของแก

สคส

คำที่ถูกควรจะเป็น คุณจาก หรือ รู้จาก

¹ ละเอียด โปปะกฤษณะ, วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่ วิชาชนอน จังหวัดราชบุรี (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520), หน้า 10.

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "กลับบ้าน"

เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นผลงานประพันธ์ของทวีอินเคีย คือ รพินทรนาถดะกอร์ และ ศ.ฉ.อยุชยา ซึ่งเป็นนามปากกาของคุณหญิง สมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุชยา เป็นผู้แปลมาจากนวนิยายภาษาอังกฤษ ชื่อ Home Coming เล่มที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

รพินทรนาถดะกอร์ เป็นกวีคนสำคัญของชาวอินเดีย และที่น่าสนใจก็คือ ท่านผู้นี้เคยแสวงไมตรีจิตอันดีต่อประเทศไทย ท่านเคยมาเยี่ยมประเทศไทยเมื่อ 30 กว่าปีมาแล้ว รพินทรนาถดะกอร์ มีกำเนิดในตระกูลพราหมณ์ที่มั่งคั่ง เป็นชาวเบงกอล เกิดเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2404

ท่านรพินทรนาถมีพี่น้องเป็นคนเก่งทางศิลปะและวัฒนธรรมทั้งสิ้น ที่ควรอ้างได้คือ ท่านโกโกเบนทรนาถและท่านอภานินทรนาถ ซึ่งเป็นจิตรกรชั้นเยี่ยมยอดของอินเดีย ท่านทวีเซนทรนาถ พี่ชายคนใหญ่เป็นปรัชญาเมธีคนสำคัญ

การศึกษา ปรากฏว่าท่านรพินทรนาถมิได้เข้าโรงเรียนอย่างคนธรรมดา แต่ได้รับการอบรมที่บ้านของตนเองและไปประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2421 เมื่ออายุ 17 ปี ตอนแรกเข้าเรียนที่โรงเรียนไบรตัน แล้วเข้าเรียนใน University College of London เป็นเวลา 1 ปี

เมื่อกลับมาตุภูมิ ได้แต่งหนังสือต่าง ๆ มากขึ้น พยายามตั้งวิหยสถานวรรณคดี เบงกาลีขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2430 ย้ายเคหสถานไปอยู่ที่ กาศีปุระ และตอนหลังย้ายไปอยู่ยังนิवासสถานแห่งตระกูลตนใน เชลิดา (Shelidah) แต่งบทละครสำคัญเรื่องเสียดะ ซึ่งถือว่าเป็นบทละคร เบงกาลีที่ดีเยี่ยม

รพินทรนาถ ตะกอร์ เป็นนักคิดชั้นสูง เป็นนักอุคมคติ เป็นอินทรีที่เลื่อมใสใน
 นิกายที่ปฏิรูปขึ้นใหม่ชื่อ พรหมสมาช (Brahm Samaj) นิกายนี้ไม่ถือชั้นวรรณะ ให้
 อิศรภาพแก่สตรีในทางสังคม ความคิดในทางการเมืองนั้นท่านนิยมความร่วมมือเป็นหลัก
 ไม่นิยมความรุนแรงในรูปใด ๆ สนับสนุนกรรมสิทธิ์ของบุคคล ประท้วงความเห็นแก่ตัว
 ซึ่งเห็นว่าเป็นตัวทำลายศีลธรรม โดยสรุปกล่าวได้ว่า ท่านกวีปรัชญาเมธีผู้นี้ใช้จิตชูความ
 งามและดีจรรยา เทิดทูนสันติภาพอันเกิดขึ้นจากความเข้าใจซึ่งกันและกัน

รพินทรนาถ ตะกอร์ วางตัวเป็นปราชญ์ผู้ไม่สิ้นที่อยู่ตลอดเวลา ท่านมาเป็นผู้
 กรณีกวีด้วยความดี ฉะนั้นจึงได้รับบรรดาศักดิ์เป็นเซอร์จากพระเจ้ากรุงอังกฤษ

รพินทรนาถ ตะกอร์ เป็นคนสำคัญของอินเดียจริง ๆ เป็นทั้งนักเขียนกวี
 นักแต่งบทละคร นักดนตรี จิตรกร นักแสดงละคร นักหนังสือพิมพ์ นักการศึกษา และนัก
 วาทยศิลป์ โดยส่วนรวมคนยกย่องกันว่าท่านเป็นปรัชญาเมธีคนสำคัญแห่งยุค

กล่าวกันว่า ท่านรพินทรนาถ ตะกอร์ เขียนโคลงกลอนได้พร้อม ๆ กับที่ท่าน
 สอนพูดที่เคียว อายุ 8 ขวบก็เขียนโคลงกลอนไว้แล้วถึง 7,000 บท ทั้งนี้ไม่นับความ
 เรียงอีกมากมาย

เรื่องสารคดีทางปรัชญาและทางวรรณคดีของท่านรพินทรนาถ ก็มีหลายเรื่อง
 เช่น ความทรงจำของข้าพเจ้า (My Reminiscences) เรื่องผู้ลี้ภัย (Fugitive)
 และเรื่องเอกภาพ (Unity) เป็นต้น

รพินทรนาถ ตะกอร์ เป็นกวีชอบท่องเที่ยว ภาควุฒิมิใจในวัฒนธรรมแห่งมาตุภูมิ
 ของท่าน รักบ้านเกิดเมืองนอน โดยเขียนเรื่อง Glimpses of Bengal (ทัศนา
 เบ่งกลอด) ใค้อย่างวิจิตรงดงาม เรื่องคนสวน กิติ เรื่อง Crescent Moon กิติ
 เรื่องคีตาภูซดี กิติ เป็นที่นิยมชมชื่นของผู้อ่านเป็นอย่างมาก เรื่องเหล่านี้ล้วนเป็นเพลง
 ที่ถอดมาจากภาษาเบงกาลีของท่าน จึงหมดจดงดงามทั้งคำและความคิด ที่สำคัญที่สุดคือ
 เป็นกวีนิพนธ์ที่คิดแต่ โลกจึงยกย่องเป็นอย่างสูง ในที่สุดเมื่อ พ.ศ. 2456 รพินทรนาถ

ก็ได้รับรางวัลโนเบลทางวรรณคดี เพราะเรื่องศิวาณูชสีของท่านนับเป็นกวีชาวตะวันออกคนแรกที่ได้รับรางวัลอันสูงเกียรติของโลก

สำหรับบทละคร ท่านได้เขียนไว้หลายเรื่องเหมือนกัน เช่น เรื่อง สำนักงานไปรษณีย์ และเรื่องจิตรรา เป็นต้น เรื่องแรกเคยมีผู้นำไปแสดงในกรุงลอนดอน และได้รับความนิยมนิยมขึ้นเป็นอย่างสูง นอกจากนั้นมีเรื่อง วาลมิกิประทับ พิศารราชัน ราชา และราชินี มาลินี นาฏปุชา สัมโภชน์ จิตรางคทา จัททลิกะ และศยามะ เป็นต้น

รพินทรนาถ ตะกอร์ แต่งนวนิยายเหมือนกัน แต่ดูเหมือนจะมีไม่มากนัก เท่าที่ทราบก็มีเรื่อง ความอัปปาง (The Wreck) ซึ่งกล่าวถึงการแต่งงานแบบใหม่ ซึ่งขัดกับการแต่งงานแบบเก่าที่มีผู้หลักผู้ใหญ่จัดการให้ตามธรรมเนียม นวนิยายอีกเรื่องหนึ่งชื่อ บ้านกับโลก (The Home and the World) กล่าวกันว่า เรื่องนี้ไม่ได้รับความนิย

สำหรับเรื่องสั้นของท่านรพินทรนาถก็มีหลายเรื่อง ที่แปลแล้วในเมืองเราก็มี เช่น เรื่องไรจนรณ เรื่องพ่อค้าเมืองกาบูล เจริญศรี ศรีทริษู เป็นผู้แปล เพื่อนบ้าน โฉมงาม กับป้าจ๋า และกลับบ้าน นั้น สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุชยา เป็นผู้แปล เรื่องเพชฌิตา กับเรื่องสุภา เจือ สตะเวทิน เป็นผู้แปล

สิ่งอนุสรณ์สำคัญในชีวิตของท่านผู้นี้ อีกอย่างหนึ่งคือ การตั้งมหาวิทยาลัยธรรมชาติแห่งหนึ่งขึ้น ชื่อ มหาวิทยาลัยศานตินิเกตัน (ภายหลังชื่อ วิศวภารตี เริ่มตั้งแต่ใน พ.ศ. 2444) มหาวิทยาลัยนี้ติดกับมหาวิทยาลัยทั่วโลก เพราะสอนให้มนุษย์เข้าใจธรรมชาติมากที่สุด ไขที่ธรรมชาติเป็นที่อบรมสั่งสอน เช่น ในสวน หรือตามภูเขาลำเนาไพรอะไรก็ได้ มหาวิทยาลัยนี้พยายามสอนว่า ความรู้คือวิถีที่จะทำให้คนเข้มแข็งประกอบด้วยสัจจะและเป็นที่น่ารักแก่คนทั่วไป มหาวิทยาลัยนี้เป็นสถาบันวัฒนธรรมโลกโดยแท้ เพราะจุดหมายอยู่ที่ต้องการให้ตะวันตกตะวันออกเข้าใจกัน จึงเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดชาติและภาษาของนักศึกษาแต่อย่างใด

ท่านรพินทรนาถ ติงกอร์ เป็นปราชญ์ทำงานร่วมกับนักบุญการ เมือง มหาตม-
คานธี นั้นเอง ท่านต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ประเทศชาติของท่านพ้นจากแอกของอังกฤษ
ประชาชนควรจะบูชาท่านในฐานะที่เป็นกวีรักชาติสูงศักดิ์ ถ้อยคำของท่านกลั่นออกมา
จากความรู้สึกอันซมซานและมีความรู้สึกร่วมกับเพื่อนร่วมชาติของท่านในชะตากรรมของ
มาตุภูมิ อาวุธในการต่อสู้อำนาจอังกฤษ (British Raj) ของท่านคือ คัมภีร์อุปนิษัต
ท่านทอง เทียวแสดงปาฐกถาโดยยึดเอาชนบประเพณีประจำชาติเป็นอุคมคติ ท่านคิดไป
เขียนไป ทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมชาติของท่านให้สังวรในวันธรรมเกาแก่ของอินเดีย

ในที่สุดการต่อสู้ดิ้นรนของชาวอินเดียก็สำเร็จ อินเดียได้เอกราชจากอังกฤษ
เมื่อ พ.ศ. 2490 ในวาระนั้นเอง คนก็ขับกวีนิพนธ์บทหนึ่งของท่านทั้งพิภพ บทนั้นคือ
บทอิสรภาพ (Freedom) เพื่อเฉลิมฉลองอิสรภาพของชาติ อนึ่ง ท่านรพินทรนาถยังได้
รับเกียรติเรื่อง เพลงชาติอินเดียด้วย เพลงนี้ขึ้นต้นว่า "ชนะ คณะ มนะ" ทางการ
อินเดียรับเป็นเพลงชาติเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2493

เพลงนี้มีประวัติว่า เคยร้องครั้งแรกเมื่อ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2454 ในการ
ประชุมพรรคเนคเนลคอง เกรสที่กัลกัตตา ต่อมาได้พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในเดือนมกราคม
2455 ในชื่อว่า Bharat Vidhata ในหนังสือ "ศัตตวาโพธิณี บัตรีกา" ซึ่งท่านติงกอร์
เองเป็นบรรณาธิการ ครั้นต่อมาใน พ.ศ. 2462 ท่านได้แปลเป็นภาษาอังกฤษในนามว่า
"The Morning Song of India" เพลงทั้งจบมี 5 บท บทแรกซึ่งกองทัพยกนำไป
ร้องและคนร้องกันทั่ว ๆ ไปในโอกาสพิธีต่าง ๆ

ประวัติโดยย่อของผู้แปล

ส. ณ อยุรยา ผู้แปลเรื่องกลับบ้าน เป็นนามปากกาของคุณหญิงสมโรจน์
สวัสดิกุล ณ อยุรยา อดีตผู้อำนวยการกองวิทยาลัย กรมอาชีวศึกษา คุณหญิงสมโรจน์
เป็นอักษรศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านมีสายเลือดการ
ประพันธ์ตกทอดมาจากบิดาของท่าน คือคุณพระพิสัยหิพทยาภรณ์ นักเขียนบทละครตลกชื่อ
ในสมัยรัชกาลที่ 6 คุณหญิงสมโรจน์เป็นภริยาของศาสตราจารย์หม่อมราชวงศ์สุมนชาติ
สวัสดิกุล ผู้ล่วงลับไปแล้ว

คุณหญิงสมโรจน์เป็นกวีและนักประพันธ์สมัครเล่นมาตั้งแต่วัยสาว งานทางหนังสือของเธอปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ในหนังสือ "วรรณคดี" ซึ่งร่วมกันทำมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 คุณหญิงสมโรจน์สนใจงานของท่านพินทรนาถ ติงกอร์ มากที่สุดคนหนึ่ง เคยแปลกวีนิพนธ์เรื่องคนสวน และแปลเรื่องสั้นของท่านผู้นี้ลงในวงวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น ป้าจำ เพื่อนบ้าน โฉมงาม มอกศาลา คนหรือผี รวมทั้งเรื่องกลับบ้านที่จะวิเคราะห์ต่อไปด้วย วุฒิภาพทางกวีนิพนธ์ของคุณหญิงประจักษ์ชัดยิ่งขึ้นในเมื่อเธอออกเมฆุตของกวีกาติศาสตร์ออกเป็นภาษาไทย ในงานฉลองครบรอบ 25 พุทธศตวรรษ คุณหญิงได้รับรางวัลที่ 2 จากการประกวด เรื่อง "พุทธคุณ" และเมื่อ ส.ป.อ.ประกวดรางวัลหนังสือแห่งชาติ คุณหญิงก็ได้รับรางวัลจากเรื่อง "คำฉันท์คุณหญิงสังเวท พระเศวต สุรคชาธาร"

ในปัจจุบัน คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อุษยชา ดำรงตำแหน่งมีเกียรติทางวรรณคดีอยู่หลายแห่ง เช่น เป็นกรรมการประกวดหนังสือของมูลนิธิจอห์น เอฟ. เคนเนดี เป็นรองประธานชุมนุมภาษาไทยกุสุมา และเป็นกรรมการสมาคมโทรแห่งประเทศไทย โครงการเรื่อง "กลับบ้าน"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องของเด็กชายคนหนึ่ง ที่เกเร มารดามิรักจนลุดลงไปอยู่ควย แต่เมื่อไปอยู่กับลุง ป้าสะโทไม่ชอบ คุณว่าต่าง ๆ จนทำให้เขาคิดถึงบ้าน จึงหนีกลับบ้านแต่ก็ถูกตำรวจจับมาส่งลุงอีก ในตอนนี้เขาเป็นไข้และเพื่อขอกลับบ้านลุงจึงต้องเรียกมารดามา แต่ก็สายเกินไปเขาจำใครไม่ได้ นอกจากบ่นพึมพำว่า ถึงวันหยุดแล้ว

เนื้อเรื่องย่อ

ผาดิก จักรวรรดิ อายุ 14 ขวบ เป็นเด็กที่มีความประพฤติเกเร มารดาจึงไม่คอยรัก แต่รักมกร น้องชายที่มีความประพฤติถูกใจมารดามากกว่าเมื่อพี่น้องมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันตามประสาเด็ก ผาดิกก็ถูกมารดาตักต้อนอย่างรุนแรง พอตีกับไฟส้อมไฟผู้เป็นลุงมาเยี่ยม จึงขอรับตัวผาดิกไปเลี้ยงดูและอยู่กับคนเสียในเมืองกัลกัตตา นับว่า

เพื่อแบ่งเบาภาระน้องสาวหมายไม่ให้เดือดร้อนเรื่องเลี้ยงลูกมากนัก แต่เมื่อมาตึกเข้ามา
อยู่ในเมืองกับลุง เขาก็มาพบป้าสะโงที่ใจร้ายและชอบค่าเช่าอีก ทำให้เขาทนไม่ไหวขอ
ลุงจะกลับบ้าน ลุงก็บอกว่าต้องให้โรงเรียนหยุดเสียก่อน มาตึกรอวันหยุดไม่ไหวจึงคิดหนี
กลับบ้านในชนบท แต่ก็ถูกตำรวจจับกลับมาส่งให้ลุงอีก ตอนนี้เป็นไขมาเลเรื่อยอย่าง
หนัก เพื่อจะขอกลับบ้าน ลุงจึงต้องเรียกมารดาของเขามาจากชนบทพอมารดามาถึงก็
ต้องร้องไห้เพราะรักและสงสารลูก

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่องคือ ที่ไหนก็ไม่มีความสุข
เท่าบ้านของเราเอง มาตึกจากบ้านในชนบทมาอยู่ในกรุงก็ลืกลัดตาแต่ก็มาโดนป้าสะโง
และญาติเหี้ยมคดหยามทารุณต่าง ๆ จึงคิดหนี "กลับบ้าน"

แนวคิดรองลงมาก็คือ จิตวิทยา สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น มาตึกถูกมารดาค่า
ถูกป้าสะโงค่าเพราะทำหนังสือหาย จึงกลายเป็นเด็กซึมไป เป็นไขก็ไม่กล้าบอกป้า ความ
คับข้องใจเหล่านี้ก่อให้เกิดอารมณ์รุนแรงจนเพื่อและคิดหนีกลับบ้าน

แนวคิดทั้งสองนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง คือเพื่อเสนอหลักวิชาจิตวิทยา
แสดงให้เห็นว่า คนทุกคนไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็ไม่มีความสุขเท่าบ้านของตนเอง

ฉาก

ฉากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของเรื่องสั้นหรือนวนิยาย เป็นสิ่งที่ให้
ผู้อ่านทราบว่า เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ไหนและเมื่อใด จากในเรื่องสั้นเรื่องนี้ส่วนใหญ่
เป็นชีวิตชนบท ซึ่งไม่ได้บอกเวลาที่ใด กับชีวิตในเมืองก็ลืกลัดตาประเทศอินเดีย ผู้อ่านจะ
ทราบได้จากถ้อยคำบรรยายของผู้แต่ง หรือ จากบทเจรจาของตัวละครดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ฉากที่เน้นให้เหตุการณ์ในเรื่องเด่นชัดขึ้น

"ผาดิก จักรวรรดิ เป็นหัวใจใหญ่ของเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน วันหนึ่งเกิดมีความคิดวิตถารขึ้นว่า จะเล่นให้สนุกถึงใจ ริมแม่น้ำบนชายเลนมีขุ่งใหญ่คนหนึ่งทิ้งกิ้งกิ้งอยู่สำหรับซุกเป็นเรือ" (หน้า 85)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์

"ผาดิกเอามืออุบหน้า ลงนั่งจำเข้าอยู่บนแควเรือซึ่งจมอยู่ในโคลนตรงชายเลนปากทะเลตื้นหญ้า" (หน้า 86)

3. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพสังคม

"ผาดิกรู้สึกเจ็บปวด เป็นที่สุดที่เขาต้องเป็นแขกไม่มีใครอยากต้อนรับในบ้านของป่าสะกั ฉลาดหญิงผู้ใหญ่คนนี้มีมองดูเขาอย่างดูถูกดูชานตลอดเวลา" (หน้า 88)

4. ฉากโดยให้ตัวละครคิดทบทวนจดจำ

"คืนแล้วคืนเล่า เขาเฝ้าแต่ฝันถึงบ้านเก่าในหมู่บ้านบ้านนอกของเขา ปรารถนาอย่างเหลือฝันที่จะกลับไป เขายังรำลึกถึงทุ่งนาอันสดใสที่เขาเคยชักจูงวุ่นเล่นตลอดวัน ผังแม่น้ำกว้างซึ่งเขาเคยท่องเที่ยวร้องเพลง หรือกู่ก้องร้องตะโกนด้วยความสำราญใจ ล้ำธารแกม ๆ ที่เขาเคยคำพูดคำว่ายเมื่อใดก็ได้ตามความพอใจ คิดถึงมิตรสหายอันเป็นบริวารที่เขาเคยคร่อมครองไว้ใต้ฝ่ามือฝ่าเท้า และที่นึกถึงเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ แม่ผู้ร้ายผู้มีแก่ความลำเอียง" (หน้า 88)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องมีดังต่อไปนี้

ผาดิก จักรวรรดิ

ผาดิก จักรวรรดิ เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด เป็นตัวละครที่เป็นแกนของเรื่องเรื่องราวโดยย่อเกี่ยวกับชีวิตของผาดิก คือ เป็นเด็กชายวัย 14 ปี อยู่กับมารดาและน้องชายชื่อ มกร ลักษณะนิสัย มีความประพฤติไม่ค่อยดี ชอบทะเลาะกับน้องชายเป็น

ประจำ มารดาจึงไม่คอยรัก ดังที่ผู้แต่งและผู้แปลได้บรรยายลักษณะรูปร่างและอุปนิสัยใจคอไว้อย่างละเอียด ดังข้อความต่อไปนี้

1. บรรยายลักษณะรูปร่างของผาดิก

"ผาดิกผู้มีรูปร่างน่าเกลียดไม่สะสวย ตกประหม่า เป็น และช้ำอายุ ไม่มีใครเลยที่จะเข้าใจเขาได้" (หน้า 88)

2. บรรยายอุปนิสัย ที่เกเร รังแกน้อง แต่เป็นหัวใจของเด็กในหมู่บ้าน

"ผาดิก จักรวรรดิ เป็นหัวใจใหญ่ของเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน วันหนึ่งเกิดมีความคิดวิถดถารขึ้นว่า จะเล่นให้สนุกถึงใจ ริมแม่น้ำบนชายเลนมีทุ่งใหญ่ต้นหนึ่งตั้งกิ่งอยู่สำหรับซุกเป็นเรือ กลวิมีอันแสนสนุกของผาดิกก็คือ จะควบคุมสมัครพรรคพวกช่วยกัน เฮโลสาระพาให้ซุกต้นนั้นกิ่งลงลอยน้ำไปเสีย เจ้าของซุกคงจะโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยงและคงสงสัยว่ามันหายไปไหน แล้วพวกจอมคะนองของผาดิกก็จะไต่ดูภาพตกลงรวดเร็ว เฮฮากัน เป็นที่สำราญผู้คนที่ที่ประชุมรับรองตองกันยกนิ้วเป็นเอกฉันท์" (หน้า 85)

"แต่ขณะที่การละเล่นอันแสนสนุกจะเริ่มขึ้น มกรน้องชายของผาดิกเดินมาจากไหนไม่ทราบมาถึงก็ไม่พูดไม่จา นั่งแปะลงบนซุกนั้นตรงหน้าคณะของผาดิก ทำเอาผาดิกและบริวารลงไปครู่หนึ่ง แล้วเด็กคนหนึ่งก็ถลัมกรอย่างฉลาด ๆ ให้ลุกขึ้น แต่มกรก็นั่งเป็นทองไม่รู้อันเสีย มีหน้าซำยังวางท่าเหมือน นักปราชญ์ผู้ฉลาดได้ศึกษาค้นคว้าถึงประโยชน์ที่เกิดจากกีฬาอันแสนสนุก ผาดิกเคียดคาจดจนทนไม่ไหวร้องตะโกนออกมาว่า "มกร ถ้านายไม่ลุกขึ้นเดี๋ยวนี้ ฉันเป็นหวคนายแน่" (หน้า 85)

ที่นี้ผาดิกมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งอำนาจ เพราะต่อหน้าประชุมชนเช่นนี้ คำสั่งต้องเป็นคำสั่ง ทั้ง ๆ ที่ความกล้าของเขาลดลงไปบ้างเมื่อถึงคราวคับขัน แต่กระนั้นเสมอองอันอุดมของเขา ก็ยังเกิดความคิดแวบขึ้นในการที่จะฝึกหัดการ เอาชนะมกร และเมื่อสมัครพรรคพวกจะได้สนุกสำราญยิ่งขึ้น เขาออกคำสั่งให้บริวารพร้อมกันถลัมทั้งซุกและมกร" (หน้า 85)

"เขาได้รับฟ้องว่าฆาติกเป็นเด็กเหลวไหลที่สุดเกี่ยวกับบ้านคือค่านและป่าเถื่อน"
(หน้า 87)

อีกลักษณะหนึ่งของฆาติก ก็คือ รักแม่ และรักน้องกตัญญูต่อมารดาไม่ถือ
โกรธและให้อภัย

"ส่วนฆาติกเมื่อเรื่องราวต่าง ๆ เรียบร้อยดีแล้ว ก็เฝ้าแต่ตามลุงเกือบทุกนาที
ว่า เมื่อไรจะออกเดินทางกันเสียที่ตลอดวัน เขาตื่นเต้นจนนิ่งไม่คิด กลางคืนก็นอนไม่หลับ
จัดแจงยกทรัพย์สินสมบัติของตัวให้มารอย่างเค็ดซาด มีคันเบ็ด ว่าวตัวใหญ่ ลูกหิน ในตอนที่
จะจากกันนี้แหละ ฆาติกช่างเมตตารารีแก่มารอย่างเหลืออันเสียจริง" (หน้า 87)

"ร้องไห้คร่ำครวญถึงแม่อย่างเจ็บปวด อยู่ในส่วนลึกสุดของดวงใจ" (หน้า 88)

แม่ของฆาติก

แม่ของฆาติก ผู้แต่งไม่ได้ให้รายละเอียดอะไรมากนัก ทั้งทางด้านบุคลิก
ลักษณะและอุปนิสัย แต่ก็มีบ้างตอนที่ผู้แต่งบรรยายลักษณะนิสัยของแม่ไว้ว่าเป็นคนมีความ
กล้าแข็ง รักภรรยามากกว่าฆาติก แต่ในส่วนลึกก็ยังรักฆาติกเมื่อฆาติกตายนางร้องไห้
ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อไปนี้

"แม่โคกเข้าข้างมารทันที กระจกฆาติกออก หวคฆาติกเสียเต็มเหนี่ยว แรง
เท่าที่ฆาติกหวนมาร" (หน้า 86)

"แม่โล่งหัวออกไปถนัดที่ฆาติกพ้นออกไปเสียได้ เพราะนางมีความกล้าแข็งในการ
รักลูกอย่างยิ่ง" (หน้า 87)

แม่ยังร้องไห้หนัก "ฆาติกเอ๋ย ฆาติก ลูกรักของแม่" (หน้า 91)

ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่องนี้ นอกจากที่กล่าวถึงแล้วยังมีตัวละครประกอบอีก
หลายคน แต่ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมน้อย จึงไม่น่า
มาวิเคราะห์ ตัวละครส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบบุคคล (Type) มากกว่า บั๊จเจกบุคคล
(Individual)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้เทคนิคการสร้างตัวละครได้ดี เป็นการสร้างตัวละครแบบสมจริง โดยให้ผาติงเป็นตัวแทนของเด็กในวัย 14 ปี ที่กำลังเริ่มสู่วัยรุ่น การสร้างตัวละครแบบนี้ทำให้ผู้อ่านได้เห็นพฤติกรรมของตัวละครเพิ่มขึ้น

ท่วงท่าของการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ผู้แต่งใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบที่เรียกว่า Omniscient คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เห็นเหตุการณ์โดยตลอด ผู้แต่งทำเสมือนรู้จักตัวละครหมดทุกคน เข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของผาติง แต่บางครั้งผู้อ่านจะทราบจากผู้เล่าเรื่องบ้าง

การเล่าเรื่องของ "รพินทรนาถ ตะกอร์" เล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา นำประสบการณ์จริงที่ได้เคยพบเห็นมาแต่ง ตัวละครส่วนใหญ่ในเรื่องสั้นของท่านล้วนแล่นมาจากหมู่บ้านในชนบทแพะทั้งสิ้น การที่ผู้แต่งใช้กลวิธีการเล่าเรื่องอย่างธรรมดาที่มีอยู่ให้เรื่องสั้นเรื่องนี้มีลักษณะเป็นเรื่องสั้นประเภท Realistic มากกว่า Romantic คือแสดงแนวคิดให้ผู้อ่านได้ทราบ โดยเฉพาะในตอนจบ ผู้แต่งปิดเรื่องโดยแสดงให้เห็นว่าไม่มีความสุขที่ไหนเท่าบ้านของเราเอง

เรื่องสั้นเรื่องนี้ ถ้าพิจารณาจากเนื้อเรื่อง กลวิธีการแต่ง ตลอดจนสำนวนภาษาที่ใช้ ก็จะเห็นว่าไม่ใช่บันเทิงคดี ที่ให้แก่ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้คุณค่าอีกด้วย คุณค่าของเรื่องสั้นเรื่องนี้อยู่ที่ความคิดเห็นของผู้แต่ง จุดประสงค์ของผู้แต่งก็คือ ต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจจิตวิทยาของเด็กวัย 14 ปี ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตในอนาคต ถ้าเด็กได้รับความเอาใจใส่ เข้าใจ ก็จะไม่เกิดปัญหาอย่างที่เห็นในปัจจุบันนี้ ดังนั้นเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมที่สุดสำหรับนักเรียนและบุคคลทั่วไป

2. การดำเนินเรื่อง ใช้วิธีดำเนินเรื่องโดยการผูกปมของเรื่องและคลี่คลายเรื่องโดยลำดับ โดยผู้แต่งเปิดเรื่องให้ข้อขัดแย้งของเด็กชายวัย 14 ปี ที่มารดาไม่รัก เพราะมีความประพฤติไม่ดี พ่อคลั่งมากก็ออกไปเลี้ยงดู แต่เมื่อมาอยู่กับลุงเขาก็พบกับป้าสะใภ้ที่ใจร้ายอีก ทำให้เขาทนไม่ได้ ขอลุงกลับบ้าน ลุงก็ว่าให้ถึงวันโรงเรียนปิดเสียก่อน แต่

เขารอวันหยุดไม่ไหว จึงหนีกลับบ้านในชนบท แต่ก็ถูกตำรวจจับส่งมาอีก ตอนนี้เป็นไข้อย่างหนัก ลุงจึงไปตามมารดาจากชนบท แต่มารดาถึงเขาก็ไม่รู้รู้สึกตัวแล้ว ตอนสุดท้ายผู้แต่งจบเรื่องโดยทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านคิดเอาเอง ผู้แต่งจบเรื่องว่า

ผาติกรค่อย ๆ สืบตาอันเลื่อนลอย เขามองไม่เห็นเสียแล้วว่าใครอยู่รอบเตียง เขานเพิ่มพำ ออกมาว่า

"แม่ จาแม่ ถึงวันหยุดแล้ว"

ถึงวันหยุดหมายถึงอะไร อาจตีความได้หลายนัย คือ

1. หมายถึงผาติกรตัวว่าจะตายเพราะพิษไข้
2. หมายถึง ได้พบแม่ตามความประสงค์

การปิดเรื่อง ให้ผู้อ่านคิดเอาเองเช่นนี้เป็นการเขียนที่ยากมาก แต่ก็ประทับใจผู้อ่านอย่างที่สุด

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนาผู้แต่งใช้ส่วนนวนโวหารในการเล่าเรื่องอย่างประณีต บรรจง สดใสสวย และผู้แปลก็ยังรักษาภาษาต้นฉบับไว้อย่างไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเช่น เรียกแผ่นดินว่า แม่พระธรณีคั่งที่คนไทยเข้าใจ แต่เมื่อพูดถึงนางโชค คือ Fates กับ นายโทษ คือ Furie นั้นผิดไปจากคติของคนไทย ผู้วิเคราะห์เข้าใจว่าผู้แปลต้องการจะรักษาต้นฉบับไว้ตามเดิม

ในด้านการบรรยายเนื้อเรื่อง ฉาก และพฤติกรรมของตัวละคร นับว่าผู้แต่งบรรยายได้อย่างชัดเจนและละเอียด ทำให้เกิดภาพจน์แก่ผู้อ่าน เช่น ลักษณะนิสัยของเด็กในวัยรุ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เด็กชายอายุสิบสี่ขวบมองไปเสียทั้งหมด ถ้าเขาพูดและทะเล่เหมือนเด็ก ๆ เราก็ว่าเขาทำเป็นทารก แต่ถ้าเขาพูดจาทำทำเป็นผู้ใหญ่ใหญ่ เราก็ว่าเขาทะเล่ เพราะอันที่จริงเด็กขนาดนี้พูดอะไร ทำอะไรคุ้มกันไปเสียทั้งนั้น" (หน้า 87)

4. การใช้ส่วนนวนภาษา การพิจารณาส่วนนวนภาษาของผู้แต่งและผู้แปล พิจารณาจากการบรรยายเรื่อง และจากบทเจรจาของตัวละคร

4.1 ส่วนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง ผู้แปลคือ ส.ณ อุชยา แปลอย่างรักชาติฉบับนี้ และสามารถทำให้เป็นส่วนวนไทยแท้ทำให้เรื่องง่ายขึ้น บรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ได้ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1.1 ส่วนวนที่ทำให้เห็นภาพพจน์

ผาดิกและบริวารพร้อมกันออกกำลังฉลักซุงอย่างเต็มเหนี่ยว "หนึ่งสองสามเอ้า" ซาคกว่า "เอ้า" ซุงก็กลิ้ง ฉานของมกร เกียรติของมกร ตลอดจนตัวของมกร และอื่น ๆ ก็กลิ้งโคโล่ (หน้า 85)

จนคำรตคำรวมาจอกอยู่หน้าบ้าน ผนยังคงตกอย่างนองถนน คำรวจสองนายอุ้มผาดิก ลงมาวางตรงหน้าไฟส้มพี เด็กหนุ่มเยือกโศกไปทั้งตัว เปื้อนโคลนตั้งแต่หัวจนเท้า ใบหน้าและนัยน์ตาแดงก่ำควยพิชไซ้ แขนขาสิ้นสะท้าน" (หน้า 84)

4.1.2 ส่วนวนเปรียบเทียบ

"ความรักของเขาเป็นเสมือนความรักของสัตว์ ใฝ่ฝันแต่จะได้อยู่กับสิ่งทีตนรักเป็นความเศร้าที่เก็บซ่อนอยู่ในหัวใจ ในระหว่างที่ต้องจากสิ่งทีรัก ร้องไห้คร่ำครวญถึงแม้อย่างเงิบ ๆ อยู่ในส่วนลึกสุดของดวงใจ เหมือนเสียงคร่ำครวญของลูกวัวในยามพลบ" (หน้า 88)

"แต่ภกรนั้นดีเหลืออัน มีค่าเหมือนทองคำ สงบเสงี่ยมเหมือนลูกแกะ" (หน้า 87)

"ในห้องเรียน ไม่มีใครกล้าสั่งเท้าผาดิก เขาได้แต่อาปากและชิงเขื่อเมื่อครูดามมองดูเหมือนลาต่างที่บรรทุกของเสียจนเพียบแประ สู้ยอมทนเจ็บปวดเมื่อถูกแค้นหัวกระหน้าลงไป" (หน้า 88)

4.2 ส่วนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร ผู้แต่งสามารถใช้บทเจรจาของตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้ชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงอารมณ์โกรธ

"อย่ามาโกหก ทำไมแกจะไม่ตอย"

"หนอยอายลูกกาก เอ็งกล้าสู้แม่เหียวรีนี่" (หน้า 86)

4.2.2 บทเจรจาที่แสดงถึงอาการคลุก

"อายั่ม อัยบ้านนอกหน้าโง่ ข้าจะเอาเงินทองที่ไหนไปประเคนให้เจ้า
ชื่อหนังสือเคื่อนละท่าเลมหกเลม ข้าเองก็มีลูกที่จะต้องเลี้ยงเหลื่อมืออยู่แล้วรูใหม่ ?"
(หน้า 89)

4.2.3 บทเจรจาที่แสดงถึงความรัก

"โฮเอ๋ย ผาติกของแม่ ลูกเอ๋ยลูก"

"ผาติกเอ๋ย ผาติก ลูกรักของแม่" (หน้า 91)

5. ภาษาเฉพาะของผู้แปล "ส.ฉ.อุษยา" แปลเรื่องอย่างที่จะคงรักษาค้น
ฉบับเดิมเอาไว้ โดยใช้สำนวนไทยและคำไทยแท้ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ชัดเจนขึ้น
คำเปรียบเทียบกับผู้แปล เลือกมาใช้ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้อย่างเหมาะสมดี ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

"คาบีนน้ำเป็นตัวของแก" (หน้า 86)

"นั่งเป็นทองไมรรอน" (หน้า 85)

"เฮโลสาระพา" (หน้า 85)

"เหมือนสุนัขที่ปลัดเจ้าของ" (หน้า 88)

นอกจากนั้นในการแปลชื่อเรื่อง ในต้นฉบับภาษาอังกฤษ ชื่อ Home
Coming ซึ่งน่าจะแปลว่า มาบ้าน ตามอักษร แต่ "ส.ฉ.อุษยา" แปลว่ากลับบ้าน
ทำให้ได้ความใกล้เคียงกับเนื้อเรื่อง เป็นความฉลาดในการตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะแก่ความ
นั้นเอง

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
ไว้หลายประการ ส่วนใหญ่อยู่ในการบรรยายของผู้แต่ง ความคิดเห็นของตัวละครสรุป
ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัย 14 ปี

"แต่ทว่าวัยนี้แหละเป็นวัยซึ่งในส่วนซึ่งสุดของหัวใจของเด็กกลุ่มนี้ ย่อมไปค้นหาความเอาใจใส่และความรักใคร่จากผู้ใหญ่ เขาจะยอมตนเป็นทาสที่เทิดทูนบุคคลที่แสดงว่านึกถึงเขา แต่ไม่มีใครกล้าแสดงความรักใคร่ต่อเขาอย่างเปิดเผย เพราะพากันเห็นไปว่า การยอมตามใจเขาเกินไปเป็นสิ่งไม่ดีสำหรับเด็กในวัยเช่นนั้น ดังนั้นการที่คอยแต่คุกคามเขา ก็ยิ่งทำให้เด็กกลุ่มหนุ่มขนาดนี้มีสภาพเหมือนสุนัขที่พลัดเจ้าของ" (หน้า 88)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรักระหว่างพี่น้อง ดังตอนที่ผาดิกจะจากบ้านไปอยู่กับลุงในเมือง แม้ผาดิกจะไม่ชอบมาร เคยหุบเคยต่อยกันมาแล้วก็ตาม แต่เมื่อจากกันผาดิกก็แสดงให้เห็นความรักที่มีต่อน้องชาย

"จัดแจงยกทรัพย์สินสมบัติของตัวใหม่กรอย่างเด็ดขาด มีกันเข็ล วาวตัวใหญ่ ลูกหิน ในตอนที่จากกันนี้แหละ ผาดิกช่างเมตตาอารีแก่มกรอย่างเหลืออันเสียจริง" (หน้า 87)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของเด็กวัยรุ่นตอนต้น

"เด็กผู้ชายอายุสิบสี่ยอมขวางไปเสียทั้งหมด ถ้าเขาพูดอะไรเหมือนเด็ก ๆ เราก็มองว่าเขาทำเป็นทารก แต่ถ้าเขาพูดจาทำท่าเป็นผู้ใหญ่ เราก็มองว่าเขาทำอะไร เพราะอันที่จริงเด็กขนาดนี้ทำอะไร ทำอะไรก็คุ้มกันไปเสียทั้งนั้น จะดูรูปก็เก้งก้างไม่น่าดูเพราะเป็นวัยที่กำลังเติบโต เสื้อผ้าก็ช่างคับรัดเร็ว เพราะโตวันโตคืน เสียงก็แตกพร่าแหบแห้ง หน้าตาก็ดูหลายเหลี่ยมหลายมุม เด็กในวัยทารกที่เป็นวัยที่ผ่านไปรวดเร็วทันนั้น ทำอะไรก็น่าให้อภัย แต่เด็กในวัยสิบสี่นี้ แม้จะเป็นวัยที่รู้สึกหนีไม่พ้น จะทำอะไร พูดจาอะไร เหลือที่จะทนดูทนฟังเสียจริง ๆ กลัวแต่คนเขาจะมองตัว ทำกระดาก กระเดื่องพูดกับผู้ใหญ่บางทีก็สนซุนจนเกินไป บางทีก็ทำเหม็นมจนคล้ายกับว่ากระดากอายต่อการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้เสียเหลือเกิน" (หน้า 87)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตวิทยาแห่งความรัก ความซึ้ง และความลำเอียง

"วันต่อ ๆ มาเป็นวันซึ่งเต็มไปด้วยความรื่นเริงมันดึงดูดใจ พี่ชายถามน้องสาวว่าเสียงลูกชายสองคนมาได้อย่างไร เขาได้รับฟังว่าผาดิกเป็นเด็กเหลวไหลที่สุด

เกียจคร้าน คือค่านและป่าเถื่อน แต่มกรนั้นก็เหลืออัน มีค่าเหมือนทองคำ สงบเสงี่ยม
เหมือนลูกแกะ ชอบอ่านหนังสือ" (หน้า 87)

"แม่โล่งหัวออกไปตบตีที่ผาดิ๊งออกไปเสียได้ เพราะนางมีความลำเอียง
ในการรักลูกอย่างยิ่ง ทั้ง ๆ ที่ความรักระหว่างตัวผาดิ๊งและน้องชายไม่ได้ขาดคกมกพร่อง
ต่อกันเลย นางเกรงไปว่า สักวันหนึ่งผาดิ๊งคกคคอมกรจมน้ำตาย หรือตายน้องจนซาทัก
หรือไม่ก็ชักชวนไปทำอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเสีย" (หน้า 87)

5. ความคิดเห็นในเรื่อง ไม่มีที่ไหนมีความสุขเท่าบ้านของเรา

"เด็กในวัยสิบสี่ขอมคิดว่า บ้านของตนเท่านั้นแหละคือสวรรค์ การที่ต้อง
ไปอาศัยบ้านอื่น อยู่กับคนอื่นขอมเป็นการทรมานอยู่บ้าง" (หน้า 88)

คุณค่าทางค่านความรู้

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้ แก่ดูอ่านหลายประการ โดยแยกเป็น
ประการสำคัญได้ดังนี้

1. ความรู้ทางค่านปรัชญา คือ ผาดิ๊งเคยเห็นทหารเรือวัดสายคิ่งมากอนเมื่อ
ผาดิ๊งป่วยหนักก็รู้ว่าบัดนี้ เขาเองกำลังคิ่งคิ่งอยู่ในมหาสมุทรอันลึกสุดหยั่งนี้อยู่แล้ว
มหาสมุทรนี้ก็คือ ห้วงทุกขนั่นเอง

"เมื่ออยู่บ้าน เขาเคยได้ยินเสียงกลาสีเรือเดินแม่น้ำวัดสายคิ่งซำ ๆ
ซาก ๆ และบัดนี้ตัวเขาเองกำลังคิ่งคิ่งอยู่ในมหาสมุทรอันลึกสุดหยั่งอยู่แล้ว" (หน้า 91)

2. ความรู้ในค่านชนบประเพณี ความเชื่อบางประการของชาวอินเดีย

"มกรลุกขึ้นไค้จากอกแมษรณี หูตามีคิมิดเหมือนนางโชค (Fates) กรีก
ร้องเสียงแหลมเหมือนนางโทษ (Furie)" (หน้า 86)

ส่วนคิและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "กลับบ้าน"

ส่วนคิ

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่มีคุณค่าคิเค่นหลายประการ ตั้งแต่เนื้อเรื่อง โครง
เรื่องการค่าเป็นเรื่อง การใช้สำนวนภาษา ตัวละคร การแสดงความรู้สึคทางอารมณ์ของ

ตัวละคร ฯลฯ ทำได้ประณีต เหมาะสมไม่ยึดเยื้อ และทำให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครได้ แสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งมีอัจฉริยภาพในการเขียนเป็นอย่างมากเหมาะสมกับที่ได้รับรางวัลโนเบลมาแล้ว ส่วนทางค่านผู้แปลก็มีฝีมือ มีความชำนาญ ชำนาญสามารถใช้ภาษาได้ดีจนเหมือนว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเอง ไม่ใช่เรื่องที่แปลจากต่างประเทศ

นอกจากนั้นเรื่องนี้ยังเป็นเรื่องที่ให้ข้อคิด ข้อเตือนใจ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติทั้งโลก ไม่เฉพาะแต่ในอินเดียเท่านั้น และยังเป็นเรื่องสั้นในแนวจิตวิทยาที่ดีที่สุดอีกด้วย

ส่วนข้อบกพร่องของเรื่องนี้ อยู่ที่การพิมพ์ จะอ่านพบคำที่พิมพ์ผิดเป็นบางคำ

เช่น

"เฮโรสาระพา" (หน้า 85)

คำที่ถูก คือ เฮโลสาระพา

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "ศิลปินทดลองยี่เก"

เรื่องสั้นเรื่อง "ศิลปินทดลองยี่เก" เป็นผลงานประพันธ์ของ "ชีวเมอริสต์" ซึ่งเป็นนามปากกาของ นายอบ ไขยวสุ เรื่องสั้นที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จัดทำขึ้นโดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2518

ประวัติโดยย่อของผู้แต่ง

"ชีวเมอริสต์" เป็นนามปากกาของ นายอบ ไขยวสุ ปัจจุบันยังเขียนหนังสือในนิตสารรายักษ์ "ลลนา" เกิดเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2444

การศึกษา อบ ไขยวสุ ได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ จนจบชั้นประถมศึกษามัธยมบริบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. 2463

การทำงาน อบ ไขยวสุ เข้ารับราชการเป็นครูที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร อยู่ 3 ปี จึงย้ายไปเป็นครูที่โรงเรียนเทพศิรินทร์เมื่อ พ.ศ. 2466

พ.ศ. 2477 ย้ายไปเป็นครูโรงเรียนเบญจมราชาลัย และโรงเรียนเพชรบุรี วิทยาดงกรมตามลำดับ

ต่อมาเขาได้ลาออกจากอาชีพครู ไปเป็นบรรณาธิการ "สยามราษฎร์" ของคุณมานิต วสุวัต และได้ร่วมจัดทำหนังสือพิมพ์ "ประชามิตร สุภาพบุรุษ" รายวัน "สุวันนภูมิ" สมัย สนิท เจริญรัฐ และอิศรา อมันตกุล เป็นบรรณาธิการ และทำหนังสือพิมพ์ "สยามนิกร" สมัยชนวนต์ จากุประยูร เป็นบรรณาธิการ โดยมักจะเขียนเรื่องตลกขบขันลงในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ

นามปากกา "ชีวเมอริสต์" เกิดตั้งแต่สมัยหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ คือ คณะนักเขียน ซึ่งมีชื่อว่าคณะสุภาพบุรุษ มี กุหลาบ สวดยประสิทธิ์ เป็นหัวหน้า ได้ทำหนังสือสุภาพบุรุษรายักษ์ออกมาเป็นเล่มแรก ในปี พ.ศ. 2472 เรื่องต่าง ๆ ก็มีครบหมดแล้ว

ขาดแต่เรื่องตลกเท่านั้น และให้ อม ไชยวสุ เป็นผู้เขียน โดย กุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นผู้ตั้งนามปากกา "ชีวเมอริสต์" ให้ นอกจากนามปากกา "ชีวเมอริสต์" แล้ว อม ไชยวสุ ยังใช้นามปากกา ศรีสุก และ ก.ช. (แอล ก ช)

ผลงานที่พิมพ์เป็นเล่มมีประมาณ 7 เล่ม คือ

1. รวมเรื่องสั้นของชีวเมอริสต์
2. ชิวเมอริสต์คิดเบ่ง
3. อ้ายเปียควน
4. นิยายชิเบก
5. นิยายโอยคุปต์
6. ชุกนางโน
7. สะกดให้ถูกต้องตามพจนานุกรม ฯลฯ

เรื่องสั้นที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ เรื่อง "สุนทรพจน์วันเปิดสามสาธารณะ"

โครงเรื่อง "คิดปืนกลองยี่เก"

พ่อโกสินทร์มีอาชีพตีกลองยี่เก สามีของสาวเฮียะ วันหนึ่งพ่อโกสินทร์อยากกินแกงเนื้อ จึงให้เงินไว้ 2 บาท แล้วก็ออกไปทำงานและกลับมามันเช้า เมื่อมาถึงบ้านปรากฏว่าสาวเฮียะภรรยาได้ขายแกงเนื้อที่ทำไว้ให้เพื่อนบ้านไปแล้ว

เนื้อเรื่องย่อ

พ่อโกสินทร์มีอาชีพตีกลองยี่เก แต่งงานอยู่กับสาวเฮียะแรก ๆ ทั้งสองรักใคร่ปรองดองกันดี ต่อมาเนื่องจากเศรษฐกิจรัดตัวเขาก็มีเรื่องระหองระแหงกันบ่อย ๆ วันหนึ่งก่อนที่พ่อโกสินทร์จะออกจากบ้านให้เงินภรรยาไว้ 2 บาท สั่งให้ทำแกงเนื้อให้ทาน และสั่งว่าจะกลับมากินข้าวก่อนไปทำงาน สาวเฮียะจัดการทำแกงเนื้ออย่างเต็มฝีมือหวังจะได้รับคำชม แต่นั่งรอพ่อโกสินทร์กลับจะได้ทานข้าวด้วยกัน แต่รอแล้วรออีก

จนกระทั่งสี่ทุ่ม พ่อโกสินทร์ก็ยังไม่กลับ เติญเพื่อนข้างห้องสามี่เพิ่งกลับมาไม่มีกับข้าวทาน มีแต่ข้าว จึงขอซื้อแกงจากสาวเสียะ สาวเสียะตรองกว่าพ่อโกสินทร์คงจะเคยไปทำงาน กลับจากทำงานก็คงอิ่มมาแล้ว ถ้าเก็บแกงไว้กินวันรุ่งขึ้นคงจะไม่อร่อย เลยขายให้เพื่อนข้างห้องไปในราคาสิบสี่สิ่ง ประมาณ 5 ทุ่ม พ่อโกสินทร์ก็กลับมา ถามหาข้าวและแกง พอทราบว่าสาวเสียะขายแกงไปแล้วก็อาละวาด คาเมีย ขว้างปลา ถ้วยชาม จนถึงสี่สอง จึงทำให้เพื่อนข้างห้องโกรธ รุมปลา ขว้างของ ขึ้น หลังจากพ่อโกสินทร์เจียมแล้ว จนกระทั่งถึงย่ำรุ่ง

แนวคิด

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องนี้คือ ความเกรงอกเกรงใจ คนเราจะอยู่ในสังคมใดก็ตามต้องรู้จักเกรงอกเกรงใจซึ่งกันและกัน ถ้าเราไม่เกรงใจเขา เขาก็จะไม่เกรงใจเรา ดังที่ผู้แต่งได้แสดงจุดมุ่งหมายของเรื่องเอาไว้

ฉาก

ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นฉากในครั้งอดีตประมาณ 27 ปี ทั้งนี้คำนวณตามผู้แต่งได้กล่าวถึงคืนที่เกิดกบฏแมนฮัตตัน และกล่าวว่าเรื่องนี้เขียนขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2494

สถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นส่วนใหญ่ คือ ห้องแถวข้างโรมแรมรัตนโกสินทร์หรือโรงแรมรอยแผลในบัจจุบัน ผู้แต่งได้บรรยายความเป็นอยู่ในห้องแถวนั้นไว้อย่างชัดเจนว่า

"เป็นห้องสี่เหลี่ยมมีประตูสองบานเป็นพอ บล่อยให้เป็นที่นอนที่ผู้มาเช่าที่จะเจาะหน้าต่าง ซองระบายถ่ายลมเอาเองถ้าต้องการ หรือถ้าทนควันไฟที่พุ่งเข้ามาไม่ได้ ห้องสี่เหลี่ยมย่อมมีสี่มุม เป็นการเพียงพอที่ผู้เช่าจะจัดส่วนสักของการอยู่อาศัยให้ครบที่ชีวิตต้องการ มุมหนึ่งเป็นครัวหรือที่อาบน้ำ ซึ่งจะใช้ทั้งสองอย่างพร้อมกันไม่ได้ เมื่อกำลังพุ่งเข้าอยู่ก็อย่าเพิ่งอาบน้ำ นอกจากจะต้องการให้ไฟในเตาคับ อีกมุมหนึ่งเป็นที่นอนแต่ต้องเป็นมุมไกลจากครัวมาก ๆ หน่อย มุมที่อยู่ใกล้ประตู เป็นที่รับแขกสนทนาวิสาสะหรือยื่นตะโกนคำ

กันกับห้องข้างเคียง มุมที่ใกล้ครัวที่สุดเป็นมุมสัมภาระที่ไม่เกี่ยวแก่การกิน การนอน การรับแขก อาจจะเป็นหัวหรือสิ่งไม้ที่เอากระจกทิ้งเข้า เป็นที่ที่วิณมัตถ์หน้าได้ อาจจะเป็นหีบ กระเป๋าหน้าใส่ของมาจากนอก ใช้เป็นรองเขียนหนังสือทำเลขการบ้านของเด็ก ๆ ได้ และถ้ากลางคืนจำเป็นต้องการส่องมุ้ง เพราะจำนวนพลห้องมากเกินไปเมื่อที่มุ้งเดียวแล้ว ก็ต้องเก็บขามเก็บหม้อข้าวเตาไฟเสียให้เรียบร้อย มิฉะนั้นสิ้นของผู้นอนในมุ้งเสริมจะป่วยเปะปะทำให้ต้องซื้อใหม่ในตอนเช้า และในกรณีที่มีเด็กเล็ก ๆ อยู่ด้วยก็ต้องเจาะร่องไว้สำหรับให้เด็กใจใต้ทุนเป็นส้วม" (หน้า 92-93)

นอกจากผู้แต่งจะบรรยายให้เห็นฉากที่เป็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวห้องแถวแล้ว ผู้แต่งยังได้แทรกความรู้ทางด้านสาขารัฐบุโกลโดยแสดงให้เห็นถึงการติดตั้งท่อประปาสาธารณะสำหรับประชาชนในสมัยนั้น ว่า

"นอกจากพวกต่างเปลือกตารองน้ำประปาริมถนนที่ทนอ่อนวอนไม่ไหว จึงยอมไหลตั้งแต่สี่สองถึงสี่สี่" (หน้า 94)

การบรรยายฉากของ "ฮิวเมอริสต์" มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในด้านความสมจริงอย่างมาก ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ และอาจสามารถเห็นได้ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามแม้ "ฮิวเมอริสต์" จะบรรยายฉากได้สมจริง แต่เจตนาของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนี้คือการให้เป็นเรื่องขบขันมากกว่าจะเป็นเรื่องที่เลียนแบบชีวิตจริง โดยพิจารณาจากการเล่าเรื่อง การสร้างบทเจรจาของตัวละครการสร้างสถานการณ์นาฏกรรม (Dramatic Situation) ในเรื่อง เป็นต้น

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องมีดังต่อไปนี้

พ่อโกสินทร์

พ่อโกสินทร์ เดิมชื่อกะทร่อง มีอาชีพเป็นคนตีกลองเอกในคณะดิเก รูปร่างสะอิดสะเอองชอบแต่งตัวสวยงาม ประณีต พิถีพิถัน และมีอุปนิสัยไม่กระตือรือร้นในการหาทางก้าวหน้าในอาชีพ ดังที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้

1. บุคลิกลักษณะรูปร่าง การแต่งตัว และอาชีพของพ่อโกสินทร์ เช่น

"เห็นจะสักห้าทุ่มได้ละมัง พ่อโกสินทร์ก็โผล่ปากตรอกเข้ามา รูปร่างสะอิดสะเอองก่สะอองสะแอ้งจำได้" (หน้า 99)

"นอกเวลางาน พ่อโกสินทร์แต่งตัวสมาร์ตนักเที่ยว คนไม่รู้ก็คิดว่าเสมียนห้างฝรั่งขนาดงานแยะและสำคัญแก่ห้างนักหนา เห็นได้จากเหม็บปากกาทมิทึมปลอกสีทองถึงสองคัม ทั้งต้องเป็นชั้นเงินอาทิตย์ หรือเงินเคียน จำนวนหลายหลักที่เคียว เห็นได้จากนาฬิกาข้อมือเรือนทองสายทองและต้องเป็นผู้มีที่อยู่ทีกิน พร้อมทั้งอันที่จะกิน ทั้งบ้านทั้งช่องก็ต้องสะอาดเอี่ยม เห็นได้จากความพิถีพิถันอันประณีตในการแต่งกาย ต้องเป็นผู้อยู่ดีกินดีนอนดี เห็นได้จากการเคลื่อนไหววิริยาคมไม่ถึงทงงแต่ว่าองอาจ ไม่บ่อแป้วกเปี้ยก ระโหยโรยแรง" (หน้า 94)

"พ่อโกสินทร์เป็นศิลปินกลองยี่เก มีประมุขภูจิตติคร้ายโกรธกลองยี่เกอยู่เป็นเนืองนิตย์ เพราะนั่นเป็นอาชีพของเธอ" (หน้า 94)

2. ทางค่านอุปนิสัยที่ไม่กระตือรือร้นในการหาทางก้าวหน้าในอาชีพ เช่น

"พ่อโกสินทร์ก็ไม่เหียวใจในการอับวาสนา และไม่กระตือรือร้นสนใจ ที่จะก้าวหน้า ทำอะไรมาตีไ้หมันตั้งกวากลอง คงกมหน้าบ้างเงยหน้าบ้าง ตะมั้นมันไป ยังใจก็ยังงั้นเช่นเคย แม้จะคิดเลยไปถึงการจะเพิ่มรายได้ด้วยการตีสองโรงพร้อมกัน ก็ไม่เคยคิด" (หน้า 94)

3. ลักษณะนิสัยที่ชอบกินเหล้าแล้วเมาเอะอะ เช่น

"ไม่มีใครคอยได้เคยเห็นเวลาทรงเสื่อกล่อมกับกางเกงสั้นหรือคชณะที่กลอง เพราะไม่อยากให้ใครเห็นไม่มีใครคอยได้เห็นเวลาเมาไม่เป็นท่าหรือจะเป็นท่าข้าง ก็ เป็นท่าที่ไม่จัดอยู่ในประเภทคช เพราะเมามะฉะฉานจากสำนักทำงานตอนคชจากที่เถลไถล แล้ว นานประมาณสองคนสามชวคโรง อันเป็นเวลาวิกาลสำหรับคนที่จะคอยเห็นคอยดู นอก จากพวกต่างเป็ลือกตารองน้ำประปาวิมถน" (หน้า 94)

"แล้วชาวบ้านทั้งรัตนโกสินทร์โดยรอบหนึ่งในสี่กิโลเมตรก็รู้ทั่วกันว่าพ่อโกสินทร์ อาจะวาด คำเมีย พุ่ที่เลื่องล้วยชามอีกแล้ว" (หน้า 99)

สาวเสียะ

สาวเสียะ ภรรยาพ่อโกสินทร์ เป็นตัวละครที่ผู้อ่านจะมองเห็นบุคลิกภาพได้จาก การบรรยายของผู้อ่านบ้าง และจากทสนทนาของตัวละครบ้างประกอบกัน จะเห็นได้จาก คำบรรยายของผู้อ่าน ดังนี้

1. ผู้อ่านบรรยายว่าสาวเสียะมีพ่อเป็นคนจีน แม่เป็นคนไทย เช่น

"เค็ยอยากให้อูกสาวไคกับเจ็กรวย จะไคยูกิตินคีมี่ลูกเยะ ส่วนแม่อยากใหไค กับไทยรวย จะไคกินอิมนอนลดับชัมรดยนค" (หน้า 92)

"นัยว่าลูกสาวเค็ยเจ็กแม่ไทยจึงไคชื่ออย่างนั้น หรือมิฉะนั้นก็เป็นลูกพ่อไทยแม่ ไทยที่นิยมเจ็ก หรือเป็นลูกหนีเจ็กเสียจนต้องประจบ ไคตั้งชื่อลูกสาวเป็นเจ็ก หรือมิฉะนั้น ก็ตั้งชื่อเกรียมไว้ให้เป็นเมียเจ็กที่รวย แต่มีเสียลือกันหนาหูว่า คูเหมือนจะเนะร้างมีเค็ย เป็นเจ็กและแม่เป็นไทย" (หน้า 93)

2. สาวเสียะเป็นคนมีนิสัยเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนบ้าน เช่น

"องพุนไปฉิมสสิ่งคะ ไม่คิคค่างค่าแรงอะไรทรอก ถานก็ไคไคเสียใช้สิ้นแยะ ไม - ขอื่อเถอะคะฉิมสสิ่งก็ฉิมสสิ่ง - เมื่อเมียเขาข้างห้องตกลงเช่นนั้นแล้ว สาวเสียะ ก็ยกหม้อแกงหูกเดียวออกมากระซิบกระซาบว่า คนบ้านโก้อเรือนเค็ยงที่เลยค่างกับเล็กน้อย อย่างนี้ไคควรรซื้อควรรขายกับทรอกคะ เอาไว้พึ่งพากันวันอื่นคีกว่า" (หน้า 99)

3. สาวเสียะ เป็นภรรยาที่ดี รักสามี เช่น

"เสร็จการแต่งงานด้วยโดยมีสาวเสียะเอียงคอกุ้ด้วยความภูมิใจ"(หน้า 97)

"ส เสียะเห็นพ่อโกสินทร์สิ้นฤทธิ์แล้ว ก็ขายเอา หม้อข้าวกับหม้อแกงออกมา คดข้าวคอกกอกเคล้าในหม้อแกง รวมกับเศษหางปลาทุเค็ม แล้วบอกให้พ่อโกสินทร์กิน เสียะ ทานเสียะหน่อยซีคะพี่ ถ้าพี่ไม่ทานเสียะบ้าง ก็จะไม่มีการไปหาเงินมาซื้ออะไรทานอีกได้" (หน้า 101)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้เทคนิคการสร้างตัวละครโดยการบรรยายบุคลิกภาพนิสัยของตัวละครให้ผู้อ่านเห็นภาพอย่างชัดเจน ตัวละครในเรื่องนี้เป็นตัวละครประเภทหลายลักษณะ (round character) คือมี ทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่อง ซึ่งผู้อ่านสามารถทราบจากน้ำเสียงหรือทางเสียง (Tone) ของผู้แต่ง

ท่วง ทำนองแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ "ฮิวเมอริสต์" ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบที่เรียกว่า Omniscient คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะเป็นบุรุษที่สาม ผู้แต่งทำเป็นเสมือนเป็นผู้รู้ใจ พ่อโกสินทร์ เข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของพ่อโกสินทร์โดยตลอด

การเล่าเรื่องของ "ฮิวเมอริสต์" เป็นการเล่าอย่างตรงไปตรงมา ใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขัน ส่วนของ "ฮิวเมอริสต์" เป็นส่วนประเภท ยั่วล้อ เสียดสี (Irony of Tone) ซึ่งทำให้ผู้อ่านต้องอ่านอย่างพิจารณาและคิดตามไปด้วย

2. การดำเนินเรื่อง "ฮิวเมอริสต์" เปิดเรื่องด้วยการบรรยายตัวละครเอก ซึ่งมี สาวเสียะ กับ พ่อโกสินทร์ การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ มีบทสนทนาของตัวละครแทรกบ้างแต่ก็น้อยมาก การดำเนินเรื่องไม่เยิ่นเย้อ ให้อารมณ์สนุกสนานและความขบขัน จุดมุ่งหมายก็คือผู้แต่งต้องการแสดงให้เห็นชีวิตของชาวห้องแถวที่อยู่ร่วมกัน แต่ไม่เกรงอกเกรงใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความบาคหมางและไม่มีความสะดวก

3. การจบเรื่อง ผู้แต่งจบเรื่องแบบหวานชื่น (Happy Ending) โดยให้ตัวละครสำคัญ คือ สาวเฮียะ และพ่อโกสินทร์ มีความเข้าใจดีต่อกันหลังจากที่พ่อโกสินทร์โกรธกรรยาเพราะไม่ได้รับประทานแกงเนื้อ ถึงกับขว้างปาขว้างของจนเฮียะหาย จนทำให้เพื่อนบ้านโมโหในความอึกทึกของพ่อโกสินทร์ก็เลยขว้างเข้าของต่อไปจนถึงย่ำรุ่ง จากเหตุการณ์เช่นนี้ทำให้เห็นชัดว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นประเภทขบขัน (Humour) และเป็นแบบฉบับของผู้แต่งที่นิยมแต่งเรื่องประเภทนี้

4. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา

"ชีวเมอริสต์" เป็นนักเขียนที่พิถีพิถัน และละเอียดลออในการเล่าเรื่องการบรรยายฉาก การเลือกใช้สำนวนโวหาร ที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพพจน์ได้อย่างเด่นชัด เช่น การบรรยายฉากห้องแถวที่พ่อโกสินทร์อยู่ ผู้อ่านจะมองเห็นลักษณะของห้องแถวได้ชัดเจนว่า เป็นห้องที่เอาไม้มาตีตะปูให้ติดกันเป็นแถว โดยไม่ต้องรบกวน ผู้มีความรู้ทางก่อสร้างให้มันเป่สีองมากไปเปล่าเปล่า (หน้า 92)

การบรรยายตัวละคร "ชีวเมอริสต์" ทำให้ผู้อ่านมองเห็นบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างชัดเจนทุกคน เช่น ลักษณะของพ่อโกสินทร์อุปนิสัยของสาวเฮียะที่มีความรักสามี และเป็นภรรยาที่ดี (หน้า 97, 99, 101)

5. การใช้สำนวนภาษา

การพิจารณาสำนวนภาษาของ "ชีวเมอริสต์" อาจแยกพิจารณา 2 ประการ คือสำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร

5.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง "ชีวเมอริสต์" ใช้สำนวนภาษาที่เป็นแบบฉบับของตัวเอง ภาษาง่าย ๆ แต่ให้ความหมายลึกซึ้ง ในการบอกอากัปกิริยาของตัวละครท่าทางน่าเสียดาย จะทำให้เห็นภาพตัวละครแจ่มชัด การบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน คล้อยตามบรรยากาศในเรื่อง ได้ดีดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.1.1 ส่วนวนบรรยายที่ให้เห็นภาพพจน์ เช่น

"นุ่งกางเกงใส่เสื้อคาดเข็มขัด แว้กักรวมอีกเป็นคำรบสอง ประคองกระจก ผ่านสี่กัวยี่เย็บขึ้นสอง มิให้มันหลุดจากกันที่ควรรอยราวตรวจดูตัวสรรพวงค์กายไม่ให้มีที่คน จะถือได้ เอี้ยวคอค้นหาที่บกพร่องตามหลังการ เกงเสียบจนเคล็ดไปเลย" (หน้า 96)

"สาวเสี่ยะผู้บุ่งกระโจมอกอยู่ตลอดเวลาที่ประตูเปิด ก็ปิดประตูลัดหน้าดูงู ขึ้น ที่มีรอยปะน้อยกว่า หีบเสื่อในตัวที่ซาคเฉพาะค่านเดียวมารวมเอาทางซาคไว้ข้างหลัง ปิดประตูเอาไม้เสียบสายยูไว้ และเอาเชือกกล้วยพันมันเสียให้แน่นหนาอีกชั้นหนึ่ง" (หน้า 97)

5.1.2 ส่วนวนที่บรรยายถึงความรักของสาวเสี่ยะกับพ่อโกสินทร์

"ความรักที่ว่ามิปีกก็ชักจะอีกอ้อค้อยไม่ค้อยจะสันติ จะบินหนีออกทางหน้าต่างหรือ ห้องแถวนี้ก็ไม่หนีหน้าต่าง ๆ ไม่มีแม่แต่ของลมเข้า ทางประตูเล็กก็ปิด เวลากลางคืน ความรักก็ถึงเกสือกชลูกชดักอยู่ในความไม่มีสทวงค์จนแตกสลายไป เหลืออยู่แต่ความใคร่เป็น บางครั้งบางคราวเท่านั้น" (หน้า 95)

5.1.3 ส่วนวนที่แสดงถึงอารมณ์โกรธของพ่อโกสินทร์ เช่น

"พ่อโกสินทร์คากระพมกระเทือนเปรียบเปรยเอาคนข้างห้องว่า เป็นอะไร ๆ หลายนอยางและเป็นทุกอยางนอกจากคน" (หน้า 101)

5.1.4 ส่วนวนคมคาย เช่น

"ส่วนสาวเสี่ยะมีอุคมกตแต่ไม่อุคมสติ จึงอ่อนระหวยไปไม่คืนรน ตอนที่พ่อโกสินทร์โกสินทร์ว่าเอาตัวมา" (หน้า 93)

5.1.5 ส่วนวนที่ให้อารมณ์ขันเป็นส่วนวนที่เด่นที่สุดในช่วงท่านองเขียน อันเป็นลักษณะเฉพาะของอิวิเมอริสค์ เช่น

ห้องข้างเคียงของพ่อโกสินทร์ ไม่ว่าข้างทางไหน เคียงทางไหน ก็มีคติดแบบ อย่างทางค้ำเป็นเป็นท่านองเดียวกัน ถ้าจะเปิดชมรมให้มีสโมสรานการสนทนาปราศรัย

ปรับทุกข์กัน คงจะต้องมีเรื่องเล่าสู่กันฟังไปในประเภทเดียวกัน ที่ว่าใครปล่อยให้ถลำเข้าไปในวิถีชีวิตลึกลงเพียงนี้แล้ว จะเลิกกันและกลับไปซ่อมแซมบูรณะปฏิสังขรณ์ตัว หาตัวใหม่ก็ทำไม่ได้ (หน้า 95 - 96)

"ครั้นความร่อยหรอนั้นยิ่งยอบแบบแพลง สีเหลืองเป็นทองที่คอ และข้อมือสาวเสียะลงหายไปแล้ว ความจำเป็นบางอย่างที่ว่าจำเป็นจริง ๆ นั้นก็เลยไม่มีสตาจค์จะจัดให้มันมีมา หรือจะกำจัดให้มันหายไป" (หน้า 95)

5.1.6 ส่วนวนที่ดื้อเสียน เสียศีล เช่น

"นอกจากพวกต่างเปลือกตารองน้ำประปาริมถนนที่ทนร้อนวอนไม่ไหวจึงยอมไหลตั้งแต่ที่สองถึงสี่" (หน้า 94)

"แต่พอโกสินทร์ก็ไม่ได้เป็นกิลป็นเค็ม เม็ดเค็มหน่วยเค็ม เนื้อเค็มหนังกะเขา คือจะแยกตัวออกไปหากินเอกเทศก็ทำไม่ได้จนคณิก" (หน้า 93)

5.2 ส่วนวนภาษาที่เป็นบทเจรจา ของตัวละคร "ฮิวเมอริสต์" สามารถไข่มพหูคของตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจน เป็นบทเจรจาใกล้เคียงกับชีวิตจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความยกย่อง เช่น

"เขีนนี้พี่ชอกินแกงเผ็ดเป็นพิเศษหนอย เอะจะแกงเนื้อสัตว์อะไรก็ได้ ขอแต่ให้เป็นฝีมือ้องเองก็แล้วกัน" (หน้า 97)

5.2.2 บทเจรจาที่แสดงถึงความเห็นแก่ตัวของเพื่อนบ้านข้างห้องสาวเสียะ เช่น

"ถ้างั้นอย่าว่ายังงั้นยังงี้เลย พรุ่งนี้แม่เสียะแกงเอาใหม่ให้พี่ของแม่เสียะได้ทานร้อนร้อนดีกว่า วันนี้ขายให้มันเสียเถิด" (หน้า 98)

5.2.3 บทเจรจาที่แสดงถึงอารมณ์โกรธของพ่อโกสินทร์ เช่น

“หา ? ทำไมมึงไปขายเขาเสีย ? ฎให้เงินไว้สองบาท ให้แกงให้ฎกิน มัน
เป็นเพื่องรี? หรือเป็นตัวมึง? อี- วดา วดา วดา” (หน้า 99)

นอกจากจะไข่มบทเจรจา แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจนแล้ว “ชีว
เมอริสต์” ยังไข่มบทเจรจากำเป็นเรื่อง ทำให้เหตุการณ์สนุกสนานและเปลี่ยนแปลงไต่ควย
นับเป็นความสามารถอีกประการหนึ่ง

6. อารมณ์ขันของผู้แต่ง เรื่องสั้นเรื่องนี้ผู้แต่งมีเจตนาจะใช้ส่วนวนการเขียน
เป็นแบบยั่วล้อเหน็บแนม เสียคดี Satire โดยใช้อารมณ์ขันเป็นค้ำนำ เช่น

6.1 อารมณ์ขันในคำพูดที่บรรยายถึงลักษณะของผู้ที่อยู่ในห้องแถว เช่น

“เพราะจำนวนพลห้องมากเกินไปเกินที่มึงเคียวแล้ว ก็ต้องเก็บขามเก็บหม้อข้าว
เตาไฟเสียให้เรียบร้อย มิฉะนั้นคั้นของผู้นอนในมุ้งเสริมนี้ก็จะป่ายเปะปะทำให้ต้องซื้อใหม่
ในตอนเช้า” (หน้า 93)

6.2 อารมณ์ขันในการบรรยายถึงเครื่องประดับของพ่อโกสินทร์

“นาฬิกาข้อมือเรือนทองสายทองชนิดไม่ต้องไขลาน เพราะถึงไขมันก็เฉย มัน
แสดงเวลาคงที่สม่ำเสมออย่างนั้นอยู่ ตั้งแต่เรือเอาเรือนกับสายออกซุ่มนั้นแล้วละ แล้วก็
ปากกาปลอก (คล้าย) ทองอีก สองค้ำม ไม่มีหมึก เพราะเค็มลงไปก็ไม่ได้ใช้เขียนอะไร
เกี่ยวแกยี่เก และโดยเฉพาเกี่ยวกลอง เพราะเขอเป็นคิดบินกลองยี่เก” (หน้า 92)

6.3 กล่าวถึง ลักษณะการค้าและความเอะอะของพ่อโกสินทร์

“และโดยที่พ่อโกสินทร์เป็นคิดบินที่ไม่มีบทร้อง จึงไม่สู้ถนัดในการสรรหาคำแปลก ๆ
ออกไปในความหมายเคียว จึงได้แต่คำซ้ำคำซ้ำส่วนวนเคียวกันอยู่นั้นเอง เพียงแต่เปลี่ยน
ระดับเสียงเท่านั้น วนไปเวียนมาน่าเบื่อ ไม่ทำให้เกิดสติปัญญาแก่ผู้ใดยินเลย” (หน้า 101)

“คนช่างห้องเงียมกริบ หึงตัวหึงเมียไม่เอ่ยปากเลย เสียงปงบึงโกล้งบั้งโกล
บั้ง ก็ยังคำเป็นประชันกับเสียงคำ เสียงขว้างปาทรัพย์สมมิตส่วนตัวและส่วนเมียอยู่เรื่อย
ไป ปีนมีน่ายกขึ้นขว้างไม่ไหว พ่อโกสินทร์ก็ลดาคพอที่จะเพำหึงหมคเสียก่อนจึงขว้าง

และโดยเสียงมันกระทบผาดังถึงก้องดี จึงฉายข่าวรายการบีบบ่อย บางทีตะมัน เป็นฟุทบอล บ้างโยนขึ้นไปให้มันตกลงบนพื้นบ้าง แต่ถึงจะทำมันยังไง มันก็คงใช้ เป็นเป็นบีบตั๊กน้ำได้ สืบไป ไม่พึงง่ายเหมือนถ้วยชาม" (หน้า 101)

7. ภาษาเฉพาะของผู้แต่ง การบรรยายบางตอนผู้แต่งนำคำที่ใช้ในลักษณะหนึ่ง มาใช้กับอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปไม่นิยมใช้ แต่ผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน เช่น

"...มีแต่รายหนึ่งพิศจักษะเลาะกันแล้วก็แสดงความจำนงจะเลิกเป็นผัวเมียกันให้ จงได้ ถึงขั้นเอาที่นอนหมอนมุ้งไปทำพิธีกองกฐณูรเฒ่าเสียเกลี้ยงเกลามาไม่มีเหลือ" (หน้า 96)

"เสร็จแล้วคอยประคองยกหม้อแกงผ่านศึก ซึ่งมีเหลือหูเดียวลงวางอย่างเบา ที่สุด เอาศอกโบลานมาปิดไว้ เพราะผาพัดพรากจากกันไปเสียนานแล้ว" (หน้า 97)

"ไม่มีใครคอยได้เห็นเวลาทรงเสือกล้ำกับกางเกงสั้นหูรูดขณะทีกลง" (หน้า 94)

"แกไม่ยื่นอุทธรณ์ถวายฎีกาหรือแสดงปฏิกริยาชกขึ้นแข็งข้อในเรื่องส่วนแบ่งค่า แรงรายคืนน้อยที่สุดเลย" (หน้า 95)

"...ได้ช่วยกับประพฤติกการหลายอย่างที่คนอยู่ห้องแถวชั้นเดียวซึ่งปลูกคร่อม ฟาร์มขุมไม่ควรประพฤติ" (หน้า 95)

"กลิ่นแกงลอคพิคโบลานขึ้นมากกระทบจมูกขับน้ำลายก็หลายหน" (หน้า 97)

"สาวเฮียะเห็นพ่อโกสินทร์สิ้นฤทธิ์แล้ว ก็ขยายเอาหม้อข้าวกับหม้อแกงออกมา" (หน้า 101)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้ หลายประการ ส่วนใหญ่จะแทรกอยู่ในการบรรยายของผู้แต่ง ความคิดเห็นของผู้แต่งสรุป เป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมของชาวฮ่องกง เช่น

"จะเป็นแฟน - ความนิยมชั่วคราว หรือประเพณี - ความนิยมตลอดกาล
อย่างไรนั้นก็ไม่ว่า ที่อยู่ในฮ่องกงจะต้องมีส่วนคล้ายกันอย่างชอกช้ำเป็นพิเศษ และนำ
มาใช้ค่ากันทุกวัน วันละสามเวลาตอนอาหาร มีอดนอนเกินทน" (หน้า 93)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพชีวิตของชาวฮ่องกง เช่น

"... เป็นห้องสี่เหลี่ยมมีประตูสองบานเป็นพอ ปล่อยให้เป็นที่นอนที่ผู้มาเช่าที่จะ
เจาะหน้าต่าง ๆ ของระบายถ่ายลมเอาเองถ้าต้องการ หรือถ้าทนควันไฟที่พุ่งเข้ามาไม่ได้
ห้องสี่เหลี่ยมย่อมมีสี่มุม เป็นการเพียงพอที่ผู้เช่าจะจัดส่วนลึกของการอยู่อาศัยให้ครบที่ชีวิต
ต้องการ มุมหนึ่งเป็นครัวหรือที่อาบน้ำ ซึ่งจะใช้ทั้งสองอย่างพร้อมกันไม่ได้ เมื่อกำลังหุง
ข้าวอยู่ก็อย่าเพิ่งอาบน้ำ นอกจากจะต้องการให้ไฟในเตาดับ อีกมุมหนึ่งเป็นที่นอน แต่ต้อง
เป็นมุมไกลจากครัวมาก ๆ หน่อย มุมที่อยู่ใกล้ประตู เป็นที่รับแขกสนทนาวิสาสะหรือเป็น
ตะโกนค่ากับห้องข้างเคียง มุมที่ใกล้ครัวที่สุดเป็นมุมสัมภาระที่ไม่เกี่ยวแก่การกิน การนอน
การรับแขก อาจจะเป็นหัวหรือตั้งไมที่เอากะจกพียงเข้า เป็นที่หิวมัดหน้าได้ อาจจะเป็น
เป็นที่มกระตามหน้าใส่ของมาจากนอก ใช้เป็นที่รองเขียนหนังสือทำเลขการบ้านของเด็ก ๆ
ได้ และถ้ากลางคืนจำเป็นต้องกางสองมุ้ง เพราะจำนวนพลห้องมากเกินเนื้อที่มุ้งเดียว
แล้ว ก็ต้องเก็บขามเก็บหม้อข้าวเตาไฟเสียให้เรียบร้อย มิฉะนั้นคืนของผู้ตอนในมุ้งเสริม
นี้จะป่วยแยะปะทำให้ต้องซื้อใหม่ในตอนเช้า และในกรณีที่มีเด็กเล็ก ๆ อยู่ด้วยก็ต้องเจาะ
ร่องไว้สำหรับให้เด็กใช้ใต้ถุนเป็นส้วม" (หน้า 93)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานของชาวจีน ที่นิยมให้ลูกหลาน
ของตนแต่งงานในพวกเดียวกัน เช่น

"... คุณเหมือนจะแน่ซ่างมีเตี้ยเป็นเจ๊กและมีแม่เป็นไทย โดยเตี้ยนั้น อยากให้ได้
กับเจ๊กที่รวย จะได้อยู่กินที่มีลูกแยะ" (หน้า 93)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการสาธารณูปโภค

4.1 กิจการนำประปาสาธารณะสำหรับประชาชน ผู้แต่งได้แสดงแง่คิดไว้

ดังนี้

“นอกจากพวกต่างเปลือกตารองน้ำประปาริมถนนที่หม้ออันวนไม่ไหวจึงยอมไหลทิ้งแก่ที่สองถึงสี่” (หน้า 94)

“น้ำประปาที่ตื่นขึ้นไปรองไว้เมื่อคอนรุ่งนี้ ยังมีเหลืออยู่อีกปีหนึ่งลูกหลังลูบตัวทั่วถึงแล้ว ตักใส่ขันอูมิเนี่ยมตั้งไว้กินชั้นหนึ่ง ในปืบเอาไว้ให้ฉัวอาบ” (หน้า 97)

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการไฟฟ้าของรัฐบาล

“จนคำจุดตะเกียงจุดเทียนไขกันไปทั่วทุกแห่งแล้ว ไฟฟ้าที่ขอลจะอาศัยแสงที่ออกข้ามรั้วออกมาจากหน้าต่างของบ้านใหญ่ตรงข้ามไคววันนี้ก็มีด ไควยืนแค้นว่าไฟฟ้าเสีย ประหลาดกว่าไควอื่น แค้นว่าเสีย ๆ แต่ไม่เห็นแก่ให้ดี เราจะได้อาศัยแสงบ้าง” (หน้า 97 - 98)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ ในสมัยนั้นค่าของเงินยังแพงอยู่ เงิน 2 บาท สามารถทำแกงเนื้อได้หนึ่งหม้อ จะเห็นได้จากการบรรยายของผู้แต่งไว้ว่า

“...แล้วควักกระบ่ากางเกงหยิบขนมัทรโบละบาทออกมาสองฉบับส่งให้สาวเสียะแล้วบอกว่า เป็นนี้พี่ชอกกินแกงเผ็ดเป็นพิเศษหน่อย เถอะจะแกงเนื้อสัตว์อะไรก็ได้” (หน้า 97)

“...จ่ายเกรื่องที่จะแกงเผ็ดเนื้อไค้ครบถ้วน คือเนื้อวัวบาทหนึ่งนอกนั้นเป็นมะพร้าวที่เจ๊กซุดแล้ว น้ำพริกแกงเผ็ดที่ปรุงคำสำเร็จแล้วโม่มะกรูด พริกอ่อนโม่โหระพา และซื่อโศกริมแห้งเสียบไม้กินอันหนึ่ง แล้วก็ยังมีเศษสตางค์เหลืออีกสองสามอันเอาใส่ขวางซัดไว้ในช่องหู” (หน้า 97)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทระหว่างผู้อาศัยห้องแถวละแวกเดียวกัน เช่น

“ฝ่ายคนข้างห้อง ซึ่งนั่งฟังนอนฟังอย่างแสนรำคาญอยู่ตลอดเวลา ครั้นเห็นพ่อโกลันทร์เงยไป ก็ขึ้นบ้างที่เคียวให้คิดต่อกันไปไม่เว้นระยะ”

"เอาละนะ กุณฑิมาสามชั่วโมงเต็ม ๆ แล้ว ถึงที่กุแสดงบ้างละแล้วก็เอาไปบีบคั้นน้ำบ้าง ค้อนบ้าง ครกหินบ้าง เหวียงกระทมผาห้อง ค้านพ่อโกสินทร์ โครมครามตึงตึง ผสมผสานกับคำคำอย่างเป็ง ๆ ไปเหมือนกันแต่รู้จักเปลี่ยนส่วนวน ยักย้ายไม่ให้เบื้อหู"

ตั้งแต่ที่สองถึงสี่ บพมาทของคนข้างห้องค่านที่ซื้อแกงเนื้อจึงจบลง เจียมกริบ

เอาละนะ กุณฑิมาสองห้องนี้มาห้าชั่วโมงเต็ม ๆ แล้ว คินน้อยย่าห้อย้อย่านอนกันเลยวะ ถึงที่กุบ้างละ และเสียงหึ่งคำหึ่งขวางปาวคฤซึ่งไม่รู้จักแตก ก็ตั้งขึ้นจากห้องที่ติดต่อกับห้องพ่อโกสินทร์ทางอีกค่านหนึ่ง คังสาหัสยิ่งกว่ารายการของพ่อโกสินทร์เอง และของห้องค่านที่เฝ้าห่มครายการไป-จนย่ำรุ่ง (หน้า 101)

ส่วนคิและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "คิลปินกลองยี่เก"

ส่วนคิ

1. เรื่องสั้นเรื่องนี้ให้คุณค่าทางสังคม และอารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวห้องแถวโคกคิ
2. เนื้อเรื่องและโครงเรื่องสมจริง ตัวละคร จากที่ผู้แต่งใจนั้นเป็นถึงที่ผู้อ่านอาจจะได้พบเห็นในชีวิตประจำวันของสังคมในเมืองหลวงทั่ว ๆ ไป
3. วิธีการเสนอเรื่อง การใช้สำนวนภาษาเป็นไปตามอารมณ์ขันของผู้แต่งเมื่อเอ่ยถึง เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็จะพูดถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปด้วย ซึ่งทำให้ผู้อ่านอดหัวเราะในความขำคิและอารมณ์ขันของผู้แต่งไม่ได้

ส่วนบกพร่อง

เรื่องสั้นเรื่องนี้เกือบจะเรียกว่ามีส่วนบกพร่องอยู่น้อยมาก นอกจากผู้แต่งใจซำบบรรยายมากเกินไป ควรจะให้มืบทเจรจา ที่แสดงถึงลักษณะนิสัยของตัวละครเพิ่มขึ้นบ้าง เพราะการซำบบรรยายมาก ๆ ทำให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รู้สึกเบื่อ ไม่อยากอ่านต่อให้จบ

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว"

เรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว" เป็นผลงานการประพันธ์ของกวีชาวอินเดียคือ รพินทรนาถคະกอร์ และ "กมลากร" นามปากกาของ นางเร่องอุไร กุศลาศัย เป็นผู้แปลมาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ชื่อ Elder Sister เรื่องสั้นที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยชน์ขยม ศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แปล

กมลากร เป็นนามแฝงของอาจารย์เร่องอุไร กุศลาศัย อาจารย์ภาษาไทย แห่งคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์เร่องอุไรเป็นบุตรศรีพระสอนดูกรมอบเมื่อศึกษาสำเร็จปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิตแล้ว จึงได้ไปศึกษาต่อมหาวิทยาลัยพาราณสีประเทศอินเดีย มีความรู้ทางภาษาสันสกฤต และภาษาฮินดี อาจารย์เร่องอุไรสมรสกับคุณภรรยา กุศลาศัย ทั้ง 2 ท่านรู้ภาครวิทยาอย่างกว้างขวาง ได้ร่วมกันแต่งและแปลเรื่องของอินเดียโบราณไว้หลายเล่ม

โดยเฉพาะเกี่ยวกับงานของท่านรพินทรนาถ คະกอร์ อาจารย์เร่องอุไรกับคุณภรรยาได้แปลงานเยี่ยมยอดของท่านถึงเรื่อง คีตัญชลี ซึ่งได้รับรางวัลโนเบล และยังแปลเรื่องสั้นของรพินทรนาถอีกบางเรื่อง คือ คีนันสำคัญยิ่ง นางฟ้า มงคลมุกุท และพี่สาว

นอกจากนั้น ยังรวบรวมผลงานของ มหาตมาคานธี ให้ชื่อว่า "แก่นักศึกษา" อีกด้วย

โครงเรื่อง "พี่สาว"

โครงเรื่องสั้นของเรื่องนี้ เป็นเรื่องความขัดแย้งของสามีภรรยาคนหนึ่ง สามีชื่อชัยโตมาด ภรรยาชื่อศศิคลา โดยมีเด็กชายอาภัพน้องของภรรยาเป็นต้นเหตุ ศศิรักน้องชายของตนมากแต่ตรงกันข้ามฝ่ายสามีกลับเกลียดค้้องภรรยา อยู่มาวันหนึ่งเด็กชายคนนั้น

ไม่สบายป่วยเป็นไขอย่างแรงภรรยาให้สามีไปตามหมอ แต่สามีก็ไม่สนใจ จนตัวเธอต้อง
นำน้องชายไปหาหมอเองต่อมามีผู้ว่าราชการจังหวัดไปตรวจท้องที่ เธอไปเล่าเรื่องความ
ทุกข์ยากของน้องชายให้ฟัง ในที่สุดผู้ว่าราชการก็รับน้องชายของเธอมาเลี้ยง ส่วนตัว
ศศิก็กลับมาอยู่บ้านเดิมได้ไม่นานก็ถึงแก่กรรมด้วยอหิวาตกโรค

เนื้อเรื่องย่อ

สามีภรรยาคนหนึ่ง สามีชื่อชัยโคมบาล และภรรยาชื่อศศิคลา มีชีวิตสมรสที่ไม่ค่อย
ลงรอยกัน เพราะศศิ มีน้องชายชื่อนิลมณี น้องคนนี้เกิดมาในขณะที่บิดามารดาอายุมากแล้ว
ศศิกับน้องชายจึงมีอายุห่างกันมาก ครั้นต่อมามารดาถึงแก่กรรมลง ศสิจึงต้องรับภาระเลี้ยง
ดูน้องคนนี้ พอ นิลมณีอายุได้ 2 ขวบ บิดาก็สิ้นชีวิตลงอีกคนหนึ่ง และทำพินัยกรรมยกทรัพย์สิน
สมบัติ 1 ใน 4 ให้ศศิ ศสิรักและสงสารน้องชายมาก แต่น้องชายเข้ากับสามีไม่ค่อยได้
เมื่อศสิอุ้ม นิลมณี แล้วยกขึ้นตรงหน้าชัยโคมบาล นิลมณีมักจะเบือนหน้าหนี เลยเป็นเหตุให้
ชัยโคมบาล เกียดคนองภรรยา และเคยทำโทษ นิลมณีโดยไร เหตุผลต่อมา นิลมณีป่วยเป็นไข
อย่างแรง ศสิขอให้สามีตามหมอ แต่ชัยโคมบาลก็ไม่สนใจศสิจึงต้องอุ้มน้องไปหาหมอเอง
ชัยโคมบาลก็ไปตามให้รับกลับบ้าน แต่ศสิไม่ยอมกลับชัยโคมบาล โกรธมากถึงกับห้ามกลับบ้าน
ศสิจึงว่าบ้านนั้น เป็นของ นิลมณีต่างหาก แล้วชัยโคมบาลก็ใช้อุบายโอนทรัพย์สินของ นิลมณีมาเป็น
ของตนโดยสมรู้ร่วมคิดกับเจ้าหน้าที่ที่ดิน พอ นิลมณีฟื้นไข้ก็ชวนพี่กลับบ้าน ศสิถึงกับน้ำตา
เพราะบ้านของ นิลมณีไม่มีเสียแล้วศสิไปฟ้องกำนัน ๆ กลับเข้าข้างชัยโคมบาล พอถึงขณะนั้น
มีผู้ว่าราชการไปตรวจท้องที่ในชนบท ศสิเลยพานิลมณีไปขอให้ผู้ว่าราชการรับเลี้ยง และ
เธอเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ นิลมณีได้รับทุกข์มาตลอดให้ฟัง ในที่สุดผู้ว่าราชการก็รับ นิลมณี
มาเลี้ยงดู ต่อมาศสิก็กลับมาอยู่บ้านเท่ากับสามี แต่ไม่นานก็ตายด้วยโรคอหิวาตกโรค และ
ศพถูกเผาเรียบร้อยแล้วในคืนนั้นเอง

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือความรักร่วมสายโลหิตที่ยอม
ตัดใจให้ขาดไคร่ยาก ทั้ง ๆ ที่ศสิมีบุตรกับชัยโคมบาลหลายคนแล้วก็ตาม ยังรัก นิลมณีมากกว่า
ลูกของตนเอง

แนวคิดครองลงมาก็คือ ความขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา ชัยโคปาล ไม่ค่อยลงรอยกับภรรยาเพราะมีน้องชายภรรยาเป็นต้นเหตุ

แนวคิดทั้งสองนี้สอดคล้องกัน จุดมุ่งหมายของผู้แต่งก็คือ เพื่อเสนอให้เห็นถึงชีวิตภายในครอบครัว

ฉาก

ฉากส่วนใหญ่ในเรื่องนี้ คือ ฉากหมู่บ้านแห่งหนึ่งในชนบท ในประเทศอินเดีย แต่ผู้แต่งไม่ได้ให้รายละเอียดชัดเจน ว่าเกิดขึ้นที่ใด และสถานที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ก็คือ ฉากภายในบ้านของศศิคุดา ตัวละครสำคัญของเรื่อง ผู้อ่านจะทราบได้จากการบรรยายของผู้แต่ง และบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"ภายหลังที่ได้พรรณาอย่างยืดยาวถึงพฤติกรรมอันชั่วช้าสามัญและเต็มไปด้วยความทารุณโหดร้ายของสามีของหญิงผู้มีกรรมคนหนึ่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว คารา ผู้เป็นเพื่อนบ้านอาศัยอยู่ในชนบทเดียวกันกับหญิงผู้นั้น" (หน้า 102)

"ภายในห้องอันเปล่าเปลี่ยว ขณะที่นอนหงายอยู่บนเตียงแห่งความวิปโยคนั้น แต่เพียงคนเดียว" (หน้า 103)

"ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยคณะได้เดินทางไปถึงหมู่บ้านอันเป็นนิवासถานของชัยโคปาล" (หน้า 112)

2. ฉากที่ให้ตัวละครคิดทบทวนความจำ

"เสร็จแล้วเธอก็ลุกขึ้นไปปิดประตูห้อง หยิบเอาภาพถ่ายเก่า ๆ ภาพหนึ่งซึ่งมีลายมือเขียนอย่างเลือนของสามีที่ค้อยู่นั้นมาจากหีบไม้ แล้วจ้องดูภาพนั้นด้วยสายตาอันละห้อย ตลอดเวลาเพียงอันสงัดเงียบของวันนั้น เธอได้เฝ้าจ้องมองดูภาพของสามีด้วยท่าทางอันเศร้าสร้อยเช่นนั้น พลังครุ่นคิดถึงความหลัง พร้อมกับน้ำตาแห่งความวิปโยคก็ไหลซึมออกมาโดยไม่ทันรู้ตัว" (หน้า 103)

3. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม

"หนูน้อยผู้ไร้มารคาก็สามารถเอาชนะหัวใจที่สาวของแกได้อย่างง่ายดายด้วยเสียงเอื๊อกอ้างตามประสาทารก แกจะโผล่เข้าหาร่างของพี่สาว แล้วก็พยายามใช้ปากน้อย ๆ ของแกดูด และกั๊กปากจุมกและนัยน์ตาของพี่สาว บางทีแกจะใช้มือทั้งสองอันนำเอื้อมเข้ากึ่งผมพี่สาวไว้แล้วก็ไม่ยอมปล่อย แกจะตื่นแต่เช้ามีคแล้วคลานไปข้าง ๆ พี่สาวผู้ยังนอนหลับอยู่" (หน้า 104)

การบรรยายฉากและการสร้างฉากของผู้แต่ง ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเกิดอารมณ์คล้อยตามเป็นอย่างมาก ทำให้แลเห็นสภาพชีวิตและสังคมของชาวอินเดียในชนบทที่ยากไร้ เพราะผู้แต่งมีประสบการณ์จริงในค่านนี้มาก่อน จึงทำให้การบรรยายฉากและการสร้างฉากสมจริง

ตัวละคร

ตัวละครที่เป็นแกน และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง มีดังนี้

ศศิกลา

ศศิกลา เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุด เป็นตัวละครที่เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง เรื่องราวโดยย่อเกี่ยวกับชีวิตของศศิกลา ก็คือ เป็นลูกสาวของครอบครัวที่ค่อนข้างร่ำรวย ได้แต่งงานกับชายโศบาลตั้งแต่อายุยังน้อย และอยู่กินด้วยกันมาเป็นเวลาถึง 16 ปี นอกจากนั้นยังมีน้องชายอีกคนชื่อนิลมณี ซึ่งเกิดมาในเวลาพิพาทมารดาของศศิกลามีอายุมาก ต่อมาบิดามารดาตายลง ศศิกลาต้องเลี้ยงดูน้องชายมาตลอด และได้สิ้นชีวิตด้วยอุบัติเหตุรถ

ทางค่านนิสัยใจคอของศศิกลาเป็นคนที่รัก ชื่อสัตย์และเทอดทูนสามีมากดังจะเห็นได้จากที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"เธอได้ปฏิญาณว่าแต่นี้เป็นต้นไป เธอจะไม่แสดงความหุนหันพลันแล่นต่อเขาอีก เป็นอันขาด จะไม่ทำอะไรที่ผิดความประสงค์ของสามี จะปฏิบัติตามคำสั่งของเขาทุกประการ และด้วยดวงใจอันภักดีและซื่อสัตย์ เธอจะยอมทำตามความมุ่งมาดปรารถนาของสามีไม่ว่า จะร้ายหรือดีประการใดก็ตาม เพราะว่าสามีเป็นทุกอย่างทุกอย่างของเธอ เขาเป็นเป้าหมาย แห่งความรักที่มีค่ามากที่สุด เขาคือเทพเจ้าของเธอนั่นเอง" (หน้า 103)

"อย่างเรานี่ ถึงแม้สามีจะกระทำความชั่วร้าย อับดักษณฺ์สักเพียงไหน ก็เห็นจะไม่มีการกล่าวคำสาปแช่งเขานั้นได้เป็นแน่" (หน้า 102)

"และคราใดที่ชัยโคบาลประพฤติปฏิบัติคนในท่านองไม่ดีไม่งามต่อภรรยาของ เขา ศลิกก็จะก้มหน้าปรนนิบัติรับใช้เขาอย่างเอาอกเอาใจ สุภาพเรียบร้อยและเต็มไปด้วย ความเมตตากรุณา" (หน้า 108)

นอกจากนั้นศลิกยังรักนงชายมาก ดังเหตุการณ์ต่อไปนี้

"ในยามกลางคืน เมื่อเสียงร้องของนิลมนีดังขึ้นรบกวนการหลับนอนของชัยโคบาล ทำให้ชัยโคบาลถึงตวาดออกมาด้วยอารมณ์กริ้วโกรธ ศลิกก็จะรู้หม่นหมองและตระหนกตกใจ คล้ายกับว่าตนเองได้กระทำความผิดอะไรขึ้น เธอจะรีบอุ้มหนูน้อยหนีไปที่อื่น พยายามปลอม ให้แก๊งโคโยใช้ฝ่ามืออันอ่อนนุ่มของเธอตบเบา ๆ ที่หลังแกพร้อมกับกล่อมด้วย สุ่มเสียงอัน แสดงถึงความรักและความวิงวอนอย่างสุดซึ้งซึ่งว่า "ขวัญใจของพี่ แก้วตาของพี่ เจียบ เสียเถอะน้อง หลับเสียเถอะนะน้องนะ" (หน้า 108)

"ด้วยการทุ่มเทเงินทองที่มีอยู่กับตัวทั้งหมด และด้วยการขายข้าวของทองรูปพรรณ ของเธอเอง ในที่สุดศลิกก็สามารถช่วยชีวิตนงชายให้รอดพ้นจากอุ้งหัตถ์คมฤตยูไปได้" (หน้า 111)

"ศลิกมลงกราบแทนเท้าของเขา พลางปากก็วิงวอนขอให้เขาเมตตาสงสาร นงของ เธอ และขอให้ไปรับหมอดี ๆ มาให้ได้ มิฉะนั้นเธอเองจะขอยอมตายร่วมน้อง" (หน้า 110)

ชัยโคบาล

ชัยโคบาล เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง เป็นสามีของศศิกลาที่มีลักษณะนิสัย เป็นคนเห็นแก่ได้ ไม่ไ้รักตัวภรรยา แต่รักทรัพย์สมบัติมากกว่าเกือบจกร้านไม่สนใจทำงาน และเกลียดคนโง่เขลาของศศิกลา ผู้อ่านจะได้ทราบอุปนิสัยและบุคลิกภาพของชัยโคบาล จากการบรรยายของผู้แต่งและจากบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เมื่อเขาทั้งสองมีชีวิตรอยู่ใกล้ชิดสนิทสนมกันในครั้งกระโน้นนั้น ชัยโคบาลมีความผูกพันกับภรรยา ของเขาด้วยผลประโยชน์และด้วยความรู้สึกลึกลับเป็นแบบฉบับของเขาเอง” (หน้า 105 - 106)

“อีก ๗ นั้น ชัยโคบาลใช้เวลาให้หมดสิ้นไปอย่างเกือบจกร้านและไร้ความหมายที่สุด” (หน้า 106)

“ชัยโคบาลไม่เข้าใจเลยว่า ในเรือนร่างของเด็กน้อยผิวคล้ำ หน้าตาไม่คอยแจ่มใส และมีท่าทางไม่สู้จะเฉลียวฉลาดนักคนนั้น มีอะไรที่อยู่ข้าง จึงทำให้พี่สาวของแกต้องสิ้นเปลืองความพิศวาสภาคใจแก่แกถึงเพียงนั้น

“ทรัพย์สมบัติชิ้นใหญ่ของน้องน้อยที่ตำบลทวารวศรามซึ่งมีบ้านอยู่หลังหนึ่ง มีรายได้มีละมากกว่า 1500 รูปี ได้ถูกชัยโคบาลโอนกรรมสิทธิ์มาไว้ในชื่อของตนเอง โดยสมรู้ร่วมคิดกับเขาที่คิดคนหนึ่งคั้งนั้น บัดนี้ทรัพย์สมบัติทั้งหมดจึงเป็นของเขาสองสามีภรรยา ทำให้เป็นของน้องชายไม่” (หน้า 111)

นิลมณี

นิลมณี เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง เป็นต้นเหตุที่ทำให้ชัยโคบาลและศศิกลา ชัดแย้งกัน ผู้แต่งได้บรรยายลักษณะรูปร่างและบุคลิกภาพของนิลมณีไว้ว่า เป็นเด็กผิวคล้ำ หน้าตาไม่แจ่มใส มีศีรษะใหญ่กว่าลำตัวอย่างผิดปกติ มีท่าทางเคร่งครึม ใบหน้าเศร้าและฉิ่งหึ่ง รูปร่างผ่ายผอม (หน้า 106, 108, 112, 113)

ในตอนจบของเรื่อง "รพินทรนาถ ตะกอร์" จบเรื่องแบบเศร้าหรือ (Tragic ending) คือให้ศกีสกลิตตายด้วยโรคหิวาตโรค และถูกเผาในคืนนั้นเอง แต่มีข้อสงสัยว่า ศกีสกลิตตายด้วยโรคหิวาตจริง หรือตายเพราะความโลภของสามีหรืออาจเป็นการตายด้วยอุบายทุจริต ผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นอันใด จึงเล่าในตอนนี้อย่างรวบรัด ปล่อยให้ผู้อ่านคิดเอาโดยไม่มีชี้แจงให้ชัดเจน นี่เป็นกลวิธีการปิดเรื่องที่แสดงความสามารถของผู้แต่งได้อย่างดีที่สุด

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา "รพินทรนาถ ตะกอร์" เป็นนักเขียนที่มีความละเอียดลออ และพิถีพิถันในการบรรยายและพรรณนาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าในการบรรยายเรื่อง บรรยายความรู้สึกนึกคิดและบทเจรจาของตัวละคร มีความชัดเจนและสร้างภาพพจน์ให้แก่ผู้อ่าน เช่นการบรรยายลักษณะรูปร่างของนีลมณี ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"นีลมณีเป็นเด็กที่มีศีรษะใหญ่กว่าลำตัวอย่างผิดปกติ คล้ายกับว่าพระผู้เป็นเจ้าได้เป่าฟองน้ำใหญ่ได้หลุดออกมาติดอยู่บนปลายหลอดที่เรียวเล็ก นายแพทย์ต่างพากันกล่าวว่า แก้อาจจะมีอนามัยอ่อนแอและสุขภาพอาจจะแตกสลายลงอย่างรวดเร็วเช่นกับฟองน้ำ

จากตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่าผู้แต่งมีความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนามาก ไขว่หาเปรียบเทียบ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจน

4. การใช้สำนวนภาษา จากการพิจารณาสำนวนภาษาของ "รพินทรนาถ ตะกอร์" นั้นจะเห็นว่า เป็นสำนวนภาษาที่คมคายให้ความคิด ความรู้สึกแก่ผู้อ่านได้ดีและผู้แต่ง "กมลฉกร" ก็มีความสามารถในการแปล เป็นอย่างมาก พยายามที่จะให้ผู้อ่านได้รับความรู้จากเรื่องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การพิจารณาสำนวนภาษาของ "รพินทรนาถ ตะกอร์" อาจแยกพิจารณาได้ 2 ประการ คือสำนวนในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทสนทนาของตัวละคร

4.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง "รพินทรนาถ" จะใช้สำนวนที่แตกต่างจากบทสนทนาของตัวละครอย่างเห็นได้ชัด ส่วนการเล่าเรื่องจะบอกอากัปภิกิริยา

ของตัวละครบอกท่าทางน้ำเสียง บอกความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร จะทำให้เห็นภาพตัวละครแจ่มชัดทั้งตัวอย่างต่อไปนี้

4.1.1 ส่วนวนที่สร้างภาพพจน์

"และเมื่อน้องภรรยาผู้มาถึงใหม่ ๆ ร่างกระวีริศขอมนอนอยู่ตลอดเวลา ได้รวมเอาความหวังและความฝันของชัยโคบาลไปไว้ในสองกำมืออันเล็กและอ่อนแอของเขาเสียสิ้นแล้ว" (หน้า 104)

4.1.2 ส่วนวนเปรียบเทียบที่ให้ความหมายชัดขึ้น เช่น

"...ไข่มืออันอ่อนนุ่มที่เป็นพัลวันและปลุกให้ตื่น พลางปากก็ส่งเสียงอ้อแอ้เหมือนลาซารเล็ก ๆ ที่ไหลรินผ่านก้อนกรวดก้อนหินไป" (หน้า 104)

"วัตถุหรือสิ่งของที่แตกสลายอาจจะได้รับต่อให้คิดหรือประสานให้ดีขึ้นตั้งเดิมได้ แต่เมื่อมนุษย์สองคนต้องแยกและพรางจากกันเป็นเวลานาน เขาจะไม่มีวันกลับมาประสานกันอย่างสนิทสนมแน่นแฟ้นเสมือนเดิมได้อีก" (หน้า 105)

"ความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในธรรมชาติของหญิงเกิดจากความรักฉันทิ ความทะเยอทะยานย่อมก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในธรรมชาติของชายฉันทินั้น

"ชัยโคบาลยิ่งแสดงความซึ้งซ้อต่อนิลมนิมากขึ้นเพียงใด ศคิก็ยิ่งชะโลมไล่นองน้อยผู้กำพร้าแม่วัย สุชาธารแห่งความรักของเธอมากยิ่งขึ้นเพียงนั้น" (หน้า 108)

4.1.3 ส่วนวนที่คมคาย

"การปะทะกันอย่างเจียบ ๆ และซ่อนเร้นเช่นนี้ ยากแก่การอดทนยิ่งกว่าการปะทะที่เป็นไป โดยเปิดเผยเสียอีก" (หน้า 108)

4.1.4 ส่วนวนโวหารแบบบุคลาธิษฐาน (Personification)

คือการสร้างสิ่งที่ไม่มีชีวิตให้มีชีวิตขึ้น เช่น

"ความรักซึ่งเธอไม่ประจักษ์แจ้งมาแต่ก่อน ได้ปลุกเธอให้ตื่นขึ้นด้วยเสียงดนตรีอันแผ่วเบาของมัน" (หน้า 103)

4.1.5 ส่วนวนเปรียบเทียบอย่างตรง (metaphor) เชน

"ศศิก็เริ่มฝันถึงชีวิตเจ้าสาวคนหนึ่งในวันที่ยุบยุดชาติแห่งความเป็นสาวสวยของเธอกำลังเผยอแยมกสีบ" (หน้า 103)

"เธอท่องทวนกระแสน้ำขึ้นไปเป็นระยะไกล ตลอดสองฝั่งแม่น้ำเธอเห็นอาคารทองคำ ธรรมชาติ และอุทยานใหญ่น้อยมากหลาย" (หน้า 103)

"สามีเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของเธอ เขาเป็นเป้าหมายแห่งความรักที่มีค่ามากที่สุด เขาคือเทพเจ้าของเธอนั่นเอง" (หน้า 103)

4.1.6 ส่วนวนโวหารแบบเสียงคำ (Synecdoche)

"ทั้งสองได้แต่งงานกันตั้งแต่เยาว์วัยและมีบุตรด้วยกันหลายคน ความเป็นเพื่อนร่วมเดินทางในชีวิตชั่วระยะเวลาอันยาวนาน" (หน้า 103)

4.2 ส่วนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร ผู้แต่งสามารถใช้บทเจรจาของตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้ชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความโกรธ เคียดแค้น

"ถ้าเช่นนั้นเธอก็จงอยู่ที่นั่นนะ อย่าได้กลับบ้านฉันเป็นอันขาด" (หน้า 110)

4.2.2 บทเจรจาที่ขอความเห็นใจ

"ทราบใดพี่น้องชายของคินันไม่ไคบ้านของเขากลับคืนมา ทราบนั้นคินันก็ไม่กล้าที่จะพาเขากลับไปที่นั่น ถ้าหากท่านไม่รับเขาไว้ให้อยู่กับท่าน ก็เห็นจะไม่มีใครอีกแล้วที่จะช่วยเขาได้" (หน้า 113)

4.2.3 บทเจรจาที่แสดงถึงความตั้งใจและยืนยันในคำพูด

"แม้ว่าที่จะสร้างฉันให้เป็นขึ้นเด็กขึ้นน้อย ฉันก็จะไม่ชอบกลับ พวกที่ต้องการมานี้ลมดีของฉัน นีลมดี ผู้ไม่มีพ่อไม่มีแม่ ไม่มีใครอื่นอีกแล้วนอกจากตัวฉันคนเดียว แต่อย่างไรก็ตามฉันจะต้องช่วยเขา" (หน้า 110)

ตัวอย่างที่ยกมากล่าวนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของบทเจรจาของตัวละครที่ "รวินทร นาด ตะกอร์" สร้างขึ้น จะเห็นว่าสามารถทำให้แตกต่างอย่างชัดเจนสมกับเป็นนักเขียนที่ได้รับรางวัลโนเบล

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญไว้หลายประการ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในการบรรยายของผู้แต่ง และความคิดเห็นของตัวละครสรุปประการสำคัญ ๆ ใดดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภรรยาไม่ควรกล่าวคำสาปแช่งสามีและควร เชื่อฟัง คำพูดของสามี

"ไม่เป็นการบังควรอย่างยิ่งที่หญิงจะฟังกล่าวคำสาปแช่งให้ไฟชนิกโคชนิกหนึ่ง มาเผาผลาญปากคอของชายผู้เป็นสามี" (หน้า 102)

"เป็นหน้าที่อันสูงสุดของสตรีที่จะต้อง เชื่อฟังคำพูดของสามีของเธอ" (หน้า 109)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตร เมื่อมีอายุมากแล้ว จะก่อความพิการทั้งทางร่างกายและทางสมองแก่บุตรที่เกิดมา ดังกรณีบิดามารดาชนิดนี้

"บิดามารดาของแกได้ปลดเปลื้องภาระที่นำเคราะห์แห่งวัยชราไว้บนศีรษะของหนูน้อยผู้นางสงสารนี้" (หน้า 108)

คุณค่าทางด้านความรู้

เรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว" ให้ความรู้แก่ผู้อ่านหลายประการ โดยแยกเป็นประการสำคัญใดดังนี้

1. ความรู้ทางด้านภาษาเบงกอลี

ต่อมาอีกไม่นานแกก็เริ่มเรียกเธอว่า "ซีซี" หรือ "ซีซีมา" (หน้า 105)

ซีซี หรือ ซีซีมา แปลว่า ยาย

2. ความรู้ในทางขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวอินเดีย เช่น ประเพณีทางศาสนาฮินดู ที่มีวันภราดา เช่น

"วันหนึ่งในเดือนกรกฎาคม เป็นวันภราดา ศศิได้ตกแต่งร่างกายของโอมณีด้วยเสื้อผ้าอย่างสวยงาม หาเสื้อผ้ามาให้เขาสวม หาผ้าจากระให้เขาห่มอีกทั้งจัดผ้าโฆตีให้เขาปูง ขณะที่เขากำลังประกอบพิธีเจิม "กิลก" ลงบนหน้าผากให้น้องชายของเขอนั้น" (หน้า 109)

3. ความรู้ในการถือเครื่องรางของขลัง

"เด็กบ้านนอกผู้มีลักษณะผายผอม เนื้อตัวมอมแมม หน้าตาเคร่งขรึม แต่สุขภาพแข็งแรง และมีตะกรุดหลายคอร้อยเชือกแขวนไว้ที่

4. ความรู้ในด้านการส่งเสริมภราดรภาพ คือสอนให้รักกันฉันพี่น้องในเรื่องสั้นเรื่องนี้ พี่สาวให้ความรักแกน้องแม่วานองจะพิการ พี่สาวก็ยังรักอย่างบริสุทธิ์ ไม่ต้องการผลประโยชน์ เช่น

"ในเวลาที่มีขามินาน หนูน้อยผู้ไร้มารคาก็สามารถเอาชนะหัวใจพี่สาวของแกได้อย่างง่ายดายด้วยเสียงเอ็งอังกตามประสาทารก" (หน้า 104)

"น้องน้อยผู้มาส่งสารคนนั้น จึงกลายเป็นสมบัติมีค่าที่เธอเฝ้าทะนุถนอมอย่างลับ ๆ เป็นเป้าแห่งความรักของเธอแต่ผู้เดียวอย่างโคดเดียว" (หน้า 106)

5. ความรู้ในด้านคำศัพท์ เรื่องเครื่องแต่งกายของชาวอินเดีย เช่น

เสื้อผ้ากระตา หมายถึง เสื้อแบบแขกคอกลมติดถึงคอ แขนยาว ตัวยาว

ผ้าจากระ หมายถึง ผ้าห่มแบบแขก ผู้ชายห่มคองเฉียงบ่า

ผ้าโฆตี หมายถึง ผ้าโจงกระเบนปล่อยชาย โขยมากเป็นผ้าชาวบาง ๆ

ส่วนที่และส่วนบทพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว"

ส่วนที่

จากที่กล่าวมาโดยลำดับข้างต้น อาจสรุปได้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องสั้นที่มีส่วนดีมาก ผู้แต่งได้วางโครงสร้างของเรื่องจากเจตคติ ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวอินเดีย ที่ว่าสตรีผู้เป็นภรรยาจะต้องอุทิศตนทั้งกายและใจให้แก่ผู้เป็นสามี ทั้งหมดแต่ในชีวิตความเป็นจริงของคติ ผู้เป็นภรรยาของชัยโคบาล ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ เพราะจิตใจของเขามีอิทธิพลของความรักก่อนของชายครอบงำอยู่ เมื่อสามีและน้องชายเกิดความขัดแย้งกันขึ้น การต่อสู้ทางจิตใจของหญิงผู้มีส่วนทำให้อารมณ์ของผู้อ่าน เกิดความสะเทือนใจอย่างมาก นอกจากนั้นในค่านกัรบรรยายฉาก ตัวละคร การไหวพริวจรรยาของตัวละครทำได้เหมาะสมและประณีต โดยเฉพาะในค่านแนวคิดและคุณค่าของเรื่องที่เน้นความรักระหว่างพี่น้องร่วมสายโลหิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน สังคมไทยและชนทุกชาติ

ส่วนบทพร่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้อยู่ที่เนื้อเรื่องมีบทบรรยายมาก

สรุปแล้วเรื่องนี้สมควรเป็นเรื่องสั้นในหนังสืออ่านนอกเวลาเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้อ่านจะได้ความรู้หลายด้าน ทั้งด้าน จิตวิทยา สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีอีกด้วย

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "พรานช้าง"

เรื่องสั้นเรื่อง "พรานช้าง" เป็นผลงานของ "ป.อินทรปาลิต" เรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในการรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลา ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติโดยย่อของผู้แต่ง

"ป.อินทรปาลิต" เป็นนามปากกาของ นายปรีชา อินทรปาลิต เกิดเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2443 ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2511 บิดาชื่อ พ.ท. พระวิสิษฐพจนการ (อิน อินทรปาลิต)

การศึกษาและการทำงาน

ป.อินทรปาลิต ประรณานจะเป็นนายทหารอย่างบิดา จึงเข้าศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่น พ.ศ. 2474 แต่เรียนไม่สำเร็จ เพราะสอบไล่ตก 2 ปีซ้อน จึงต้องออกตามระเบียบของโรงเรียน จากนั้นเข้าทำงานอีกหลายแห่ง ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม และโรงเรียนช่างพิมพ์ของคุรุสภา ภายหลังลาออกมาประกอบอาชีพเขียนหนังสืออย่างเดียว

งานเขียนหนังสือ

ขณะที่ ป.อินทรปาลิต ออกจากโรงเรียนนายร้อย กำลังเป็นยุคนวนิยายราคาเขาเฟื่องฟู เนื่องจากเขามีความสามารถในการเขียนการประพันธ์บ้างแล้ว จึงลองแต่งนวนิยายเรื่องแรก ชื่อ "นักเรียนนายร้อย" นำเหตุการณ์และประสบการณ์ขณะศึกษาอยู่ที่โรงเรียนนายร้อยมาประกอบเป็นโครงเรื่อง แล้วส่งไปให้คณะเพลันจิตต์ และได้รับพิจารณาพิมพ์ออกจำหน่าย เพราะสมัยนั้นเป็นสมัยที่นักเรียนนายร้อยกำลัง

เป็นที่นิยมกันทั่วไป เมื่อหนังสือออกวางตลาดจึงมีผู้สนใจอ่านกันมาก หลังจากนั้นเขาก็ได้เป็นนักเขียนในคณะเพลินจิตต์ เขียนเรื่องส่งให้เป็นประจำ

ป. อินทรปาลิต มีนิสัยถ่อมตน สันโดษ ไม่ค่อยได้พบปะกับนักเขียนร่วมอาชีพเท่าใดนัก

ผลงาน

เขาเป็นนักเขียนที่มีความสามารถพิเศษ คือ การเขียนเรื่องได้เร็ว เมื่อประสบผลสำเร็จในการเขียนนวนิยายเรื่องแรกแล้ว ชื่อเสียงของเขาก็ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง และได้รับความนิยมสูงขึ้น จึงผลิตงานเขียนชุดอื่น ๆ ออกมาอีก เช่น ชุดตลกขบขัน พลนิกรกิมหงวน ชุดบุคเคือก "เลื้อไป" เฉพาะชุดเลื้อไปนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องขอร้องให้เพลาการไล่คดีลงบ้าง เฉพาะตัวเอกของเรื่องเป็นโจรที่เก่งกล้าสามารถอาจหาญเกินผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ เกรงจะเกิดการลอกเลียนแบบ ทำให้การปราบปรามยากลำบากขึ้น อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ก็ยังมีคิธรรมแฝงอยู่ คือ ฝ่ายอธรรมแม้จะยิ่งใหญ่มีอิทธิฤทธิ์เพียงใด ก็ต้องพ่ายแพ้ธรรมะทุกครั้งไป ตลอดชีวิตเขาไม่เคยหยุดงานเขียน ผลงานของเขาจึงมีอยู่อย่างไม่ขาดสาย บางคนกล่าวว่าเขาเขียนเรื่องอย่างพื้น ๆ ไม่มีผลงานที่จะนับเป็นวรรณกรรมได้ แต่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า งานเขียนของเขา ทำให้วงการเขียนไม่ซบเซา แม้ยามที่ตลาดหนังสืออยู่ในระยะเงียบเหงา เขาก็ยังมีงานเขียนออกมาเรื่อย ๆ บางทีเมื่อไม่มีงานใหม่ เรื่องเก่าของเขาก็ยังได้รับการพิมพ์ใหม่อยู่เสมอ นับว่าเขาเป็นผู้บุกเบิกวงการเขียนของเมืองไทยอย่างทรหดอดทนผู้หนึ่ง

ผลงานเขียนชุด พล นิกร กิมหงวน ระยะเวลาที่ลงพิมพ์ในนิตยสารปิยะมิตรพิเศษ วันจันทร์ พ.ศ. 2490 สำนวนได้ดังนี้

1. ซอลสี่วุคสโมสร
2. สามเกลอผจญโจร
3. สามเกลอเมืองคาสโน
4. สามเกลอกลับบ้าน
5. สามเกลอเกี่ยวแม่ม่าย
6. สามเกลอผจญเสือใบ
7. สามเกลอไซคน
8. สามเกลอลักเพศ
9. พล นิกร กิมหงวน เยี่ยมบิษยะมิตร
10. สามเกลอปล้นพอกตา
11. สามเกลอช่างถ่ายภาพ
12. สามเกลอเที่ยวงานสวนอัมพร
13. สามเกลอคนละพรรค
14. สามเกลออภินิหารหน้ากากดำ
15. สามเกลอของขวัญปีใหม่
16. สามเกลอตะกณะ
17. สามเกลอนักเลง
18. สามเกลอคูควาว

เรื่องสั้นอื่น ๆ คือ กระจิงเขาหัก สัมภาษณ์เสือใบ ไอระเหยจากกอน้องนาง หลอนเป็นสาวสมัยพลาสติก มนต์รักเมื่อจันทร์ลับฟ้า คิมหันต์ที่กลับมาทำให้เธอเป็นโลก ชาย 10 โบสถ์ (แต่งอุทิศให้ ไม เมืองเคิม) พลับพลึงไพร เขามาแต่วิญญูณ เขากลับมาเมื่อเปลา ผู้แพ้ เบื้องหลังการปล้นทองรายใหญ่ โช้ทอง

งานเขียนชุดสุดท้ายของ ป.อินทรปาลิต ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เคลวินิวส์ ชื่อ คอด้มัน "สังเวียนชีวิต" เล่าประวัติชีวิตของตนเอง

มันปลายชีวิตของเขาจบลงอย่างลำบากยากจน มีข้อความหนึ่งกล่าวถึงเขาไว้ว่า "ป. อินทรปาลิตโครงสร้างเสียกิมหงวนไว้อย่างโอ้อาและมั่งคั่ง แต่เมื่อเขาใกล้ตายเสียกิมหงวนช่วยอะไรเขาไม่ได้เลย"

นามปากกา

1. ป. อินทรปาลิต
2. ปิว

โครงเรื่อง "พรานช้าง"

โครงเรื่องของเรื่องนี้เป็นเรื่องตลก คณะสี่สหาย ออกไปล่าช้างที่มาอาละวาดทำลายไรกกาแฟของพวกเขาที่จังหวัดกาญจนบุรี ทราบข่าวว่าช่างป่าโหลงนี้มีเจ้าโหลงที่มีอิทธิฤทธิ์ กิมหงวนจึงใช้คาถาบังไพร แต่ไม่ได้ผล จึงเปลี่ยนวิธีการใหม่มาใช้ลูกกระเบิดมือ และในที่สุดฆ่าเจ้าโหลงตาย

เนื้อเรื่องย่อ

คณะสี่สหายประกอบด้วย พล นิกร กิมหงวน และ คร.ดิเรก พร้อมกับเจ้าคุณ บัจฉนิกร และเจ้าแห้ว ออกเดินทางไปยังจังหวัดกาญจนบุรี เพราะได้รับโทรเลขจากผู้จัดการไรกกาแฟ ว่ามีช่างป่าโหลงหนึ่ง มาอาละวาดทำให้บ้านพักคนงานเสียหาย คนงานได้รับบาดเจ็บ และตายหลายคน เมื่อไปถึงได้ทราบถึงกิตติศัพท์ของช่างโหลงนี้ว่า เจ้าโหลงชื่อ อ้ายบอด มีอิทธิฤทธิ์ คณะสี่สหายจึงตกลงใจกันจะล่าช่างโหลงนี้ให้ได้ กิมหงวนเป็นคนเสนอจะใช้คาถาบังไพรในการจับช่างเอง คาถาบังไพรของกิมหงวนใช้ได้ผลกับช่างตัวอื่น ๆ เท่านั้น แต่ไม่สามารถจะใช้กับอ้ายบอดได้ คนงานที่ร่วมเดินทางไปจับช่างควาย ถูกอ้ายบอดกระหนาบจนตาย คณะสี่สหายต้องพากันกลับไร เพื่อค้นหาวิธีที่จะปราบอ้ายบอดให้สำเร็จ ในที่สุด คร.ดิเรก ก็ใช้ลูกกระเบิดที่ตนทำขึ้นฆ่าอ้ายบอดตาย และคณะสี่สหายก็เดินทางกลับกรุงเทพฯ

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องก็คือ การแสดงอารมณ์ขันของผู้แต่ง เกี่ยวกับตัวละครภายในเรื่องและเนื้อเรื่อง เป็นความบันเทิงที่ผู้แต่งมุ่งจะให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน

แนวคิดรองลงมาก็คือ ท้องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งในสมัยก่อน ยังไม่มีใครสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติกันนัก

ดังนั้น แนวคิดทั้ง 2 แนวนี้จึงสอดคล้องกับจุดประสงค์ของผู้แต่ง ที่ต้องการให้ความบันเทิง และแฝงข้อคิดไว้ให้ผู้อ่านอีกด้วย

ฉาก

ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้ คือ จังหวัดกาญจนบุรี และกรุงเทพฯ สถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ คือ โรงกาแฟของคณะสี่สหาย ที่จังหวัดกาญจนบุรี ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

“โรงกาแฟกลางป่ากาญจนบุรี ทางทิศตะวันตกของตัวเมือง” (หน้า 118)

“โทรเลขด่วนจากผู้จัดการโรงกาแฟกลางคดคิมของกาญจนบุรี” (หน้า 115)

“โรงกาแฟสี่สหายปลูกอยู่เชิงเขาแห่งหนึ่ง มีเนื้อที่ 250 ไร่” (หน้า 118)

การพิจารณาฉากและบรรยากาศ พิจารณาจากการบรรยายของผู้แต่ง หรือจากบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพสังคม

“ภายในบริเวณโรงกาแฟอันกว้างใหญ่ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบ้านพักคนงานปลูกอยู่เป็นหลายแถว มีบ้านหัวหน้าคนงาน บ้านผู้จัดการไร และบังกาโลขนาดใหญ่ สำหรับเจ้าของไรที่มาตรวจงาน หรือพักผ่อน” (หน้า 119)

2. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"ทางโรงคงจะวนวายกันตลอดวัน เพราะคนงานของเราตายตั้งสามคน ที่จริงตอนที่พวกเราไปจับจองที่ทำไร่ พวกชาวบ้านป่า เขาก็บอกเราแล้วว่าป่าตอนนี้มีช้างป่าชุกชุมมาก เคยอาละวาดเหยียบย่ำไร้ของเขาเสียหายหมด" (หน้า 116)

3. ฉากที่ช่วยให้เนื้อเรื่องคืบหน้า

"คณะพรรคสี่สหายกับเจ้าคุณบัจจนิกร ๖ พร้อมด้วยเจ้าแห้ว กับนายเหียบ ก็เดินทางมาถึงบึงใหญ่แห่งหนึ่ง ช้างป่าประมาณ 50 ตัว ชุมนุมกันอย่างหนาแน่น ทั้งช้างพลาย ช้างพัง ช้างหนุ่มสาว ช้างแก่หรือลูกช้าง มองดูเคลื่อนกลดไปทั่วบริเวณริมบึง หลายตัวคำพูดคำว่ายอยู่ในน้ำ" (หน้า 123)

"ทางคานตะวันตกของบึงใหญ่ ทุกคนต่างแลเห็นช้างพลายรูปร่างสูงตระหง่าน งามยาวเพี้ยตัวหนึ่ง กำลังยืนอยู่ข้างนางสาวข้างในวัยรุ่น นายเหียบผู้นำทาง ชูมือชี้ชวนขึ้นเป็นสัญญาณให้ทุกคนหยุดเคลื่อนที่" (หน้า 134)

การบรรยายฉาก ผู้แต่งมีความสามารถในการบรรยายฉากเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ เช่น ฉากข้างคิงซึกะเขอกับคน หรือ ฉากสังคมของช้างในบริเวณบึงใหญ่

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องมีดังต่อไปนี้

พล พิชราภรณ์

พล พิชราภรณ์ ผู้แต่งได้วาดลักษณะนิสัยไว้ว่า พล เป็นคนมีอารมณ์ขัน ชอบพูดเล่น กล้าหาญ และมีความรอบคอบ จากตัวอย่างต่อไปนี้

1. มีอารมณ์ขัน ชอบพูดเล่น

"เล่นกับข้างลำบากนะโว้ย ความขำขิ้น ของแกหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของแก อาจจะทำให้เมียแกเป็นหม้ายก็ได้" (หน้า 124)

"แล้วตัวเป็นข้าง หัวเป็นคนมีไหมครับ" (หน้า 117)

2. มีความกล้าหาญ

"พล ยกปืนเล็กยาวขึ้นประตักเตรียมพร้อม เมื่ออ้ายบอกวิ่งเข้ามาในระยะห่างประมาณ 20 เมตร เขาก็กระดิกนิ้วเหนียวไกปืนทันที" (หน้า 136)

"พลพยักหน้ารับทราบ เขามองดูอ้ายบอกกับนางสาวข้าง ซึ่งกำลังเพ็ดเคิดในความรักที่มีต่อกัน นิ่งเฉยอยู่สักครู่ พลก็กระซอกสลับนิรภัยออกถือไว้ในมือประมาณ 3 วินาที ก็ขว้างระเบิดมือไปเต็มแรง" (หน้า 140)

3. มีความรอบคอบ

"เห็นจะต้องย้ายบ้านพักขึ้นไปปลูกอยู่บนเนินเขา เพื่อให้พ้นจากการรังควานของข้างป่า" (หน้า 119)

นิกร

นิกร เป็นตัวละครที่ผู้อ่านจะมองเห็นบุคลิกภาพ พฤติกรรม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด จากการบรรยายของผู้แต่งบ้าง และจากบทเจรจาของตัวละครบ้าง ผู้แต่งได้วาดลักษณะนิสัยของนิกรไว้ว่า เป็นคนมีอารมณ์ขัน ชอบพูดตอเติม พูดตลกจนได้รับสมญาว่า นายจอมทะเล้น ชี้อลาด ข้างซึกข้างตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. มีอารมณ์ขัน ชอบพูดตอเติม พูดตลก เช่น

"คำว่า พวกข้างป่าไซโยให้ร้อง อ้ายกรรมันอ่านเอาเองโว้ย" (หน้า 115)

"เรื่องนี้มีต้นตอเหตุเสียวนี้ครับ ผมก็ต้องคอยเตือนคนน้อย
 ใ่อให้เรื่องมันมีรสชาติเข้มข้นขึ้น" (หน้า 116)

"เรื่องนี้ควรให้ชื่อเรื่องว่าข้างเป็นสื่อ พ่อของคุณตาหวดแก่ ถ้า
 จะเป็นพ่อค้าเช่นเดียวกับคุณตาหวดของแกกระมัง" (หน้า 118)

"แกช่วยแก่นายเทียบให้ฟื้นขึ้นมาหน่อยไม่ได้หรือวะหมอ ไหน
 แกก็เป็นหมอฟันอก" (หน้า 137)

2. มีความฉลาด กลัวความตาย เช่น

"กลัวว่ามันจะไม่สนุกนะซี เราออกจากกรุงเทพฯ ๗ เราก็งี้ใจ
 จะไปล่าข้าง แต่ครั้งไปถึงป่าเขาจริง, ข้างมันอาจจะล่าเราก้ได้ ตายเพราะถูก
 ข้างกระหีบ หรือถูกข้างแทงนะมันทารุณาโวย แก่ตายเป็นคักว่าเพื่อน" (หน้า 116)

"แกกับฉันอยู่ด้วยกันเขาเลยนิ อ้ายหงวนมันอยากเป็นพรานข้าง
 ก็ให้มันแสดงไปตามเรื่อง" (หน้า 121)

"เป็นยังงัยอ้ายกร กลัวข้างถึงกับชนลูกซู่ยังงี้เชียวรี" (หน้า 123)

"นิกรมีท่าที่เหมือนกับจะเป็นลม เมื่อเห็นข้างพลายตัวนั้นวิ่งเหยาะ ๆ
 ตรงเข้ามา" (หน้า 128)

3. มีลักษณะข้างซึก ซ่างตาม เช่น

"พรานข้างเป็นยังงัยวะ ตัวเป็นคนตัวเป็นข้าง ยังงั้นวะ"
 (หน้า 117)

"แล้วยายของแกเป็นพรานข้างค้วยหรือเปล่า" (หน้า 118)

กิมหงวน

กิมหงวน เป็นเพื่อนกับ พล พัทธราภรณ์ นิกร และ คร.ติเรก เป็น
 ตัวละครที่ผู้อ่านจะมองเห็นบุคลิกภาพจากการบรรยายของผู้แต่งบ้าง และจากบทเจรจา

ของตัวละครบางประกอบกัน กิมหงวน มีตาเป็นพรานช่าง รู้คาถามังโพร มีลักษณะนิสัย ชอบพูดตลก มีอารมณ์ขัน มีความกล้าหาญ และพูดให้กำลังใจเพื่อนได้ก็ กังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

1. มีตาเป็นพรานช่าง และรู้คาถามังโพร เช่น

"กิมหงวน พูดเสียงลั่นเรื้อนต้นไม้ "กันก็ศิษย์มีอาจารย์เหมือนกัน
กันจะเปิดเผยความจริงให้พวกแกรู้ ตาของกัน คือพ่อของแม่กัน ท่านเป็นพรานช่างวะ"
(หน้า 117)

"กิมหงวน เริ่มต้นทำพิธีบังโพรทันที เขาหักกิ่งไม้มาสองกิ่ง ซึ่ง
เป็นกิ่งไม้ที่มีใบหนา แล้วส่งให้นิกรนายจอมทะเล้นเพื่อนเกลอ ของเขาหนึ่งกิ่ง"

"เอ้า - แกถือไว้ กิ่งไม้อันนี้เมื่อแยกกฐขึ้นเหนือหัว ช่าง หรือ
สัตว์ป่าจะมองไม่เห็นแกลเลย" (หน้า 125)

2. มีลักษณะเป็นคนมีอารมณ์ขัน ชอบพูดตลก

"ก็เอาก่อนอิฐก้อนดินยัดใส่ปากกระบอกเข้าไปทางลูกก็ได้เนี่ย
ไม่นานจะปล่อยให้คนงานของเราถูกช่างกระต๊อบตายเลย คุณรู้อยู่แล้วว่าช่างนะนิสัยมันเสีย
ชอบกระต๊อบหรือแทงคน อย่างเบาๆก็จับฟาดกับต้นไม้" (หน้า 119)

"สงสัยว่าอายบอดอาจจะมีพระสมเด็จห้อยคอก็ได้ ถึงไต่ยังไม่เข้า"
(หน้า 138)

3. มีความกล้าหาญ

"มากับข้าไม่ต้องกลัวอายแห้ว ประเดี่ยพบโขลงช้างป่า ข้าจะ
แสดงการมังโพรให้แกชมเป็นขวัญตา ข้าจะบุกเข้าไปยิงอายบอดในระยะเผาขน และ
จะเอางาของมันไปกรุงเทพฯ ๑ ให้ได้" (หน้า 123)

"ไป - อ้ายกร แกไม่ต้องกลัว ก็นำหน้าเอง รับรองว่าช่าง
จะไม่เห็นเราอย่างเค็ดขาด" (หน้า 126)

4. เป็นคนซุกซน ให้กำลังใจเพื่อน

"ฉันมองไม่เห็นเลยว่าคนอย่างแกจะกลัวช้าง ความจริงแกเป็นคนกล้าหาญที่สุดในหมู่พวกเรา แลติดตามไปเป็นเพื่อนกันหน่อยเถอะวะ ถึงกิ่งไม้ไผ่ไว้ซึ่งกันรับรองว่าหลังจากกันร้ายเวทมนตร์แล้ว สัตว์ป่าจะมองไม่เห็นตัวเราอย่างเด็ดขาด" (หน้า 125)

เจ้าคุณบัจจนิก ๗

เจ้าคุณบัจจนิก ๗ เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง ผู้แต่งได้วาดลักษณะและบุคลิกภาพของ เจ้าคุณบัจจนิก ๗ ไว้ว่า เป็นพ่อตาของนิกร มีลักษณะศีรษะล้าน อายุราวกลางคน และยังแข็งแรง ดังตัวอย่างดังนี้

"ท่านเจ้าคุณหัวเราะหิ, เป็ด้วนสายคาไปที่ลูกเขยของท่าน แล้วเอื้อมมือไปรับโอรสเจตควนจากนิกรมาคล้อออกดู" (หน้า 115)

"แกก็รู้อยู่เต็มอก แล้วว่าคุณอาท่านหัวล้าน" (หน้า 117)

"เจ้าคุณบัจจนิก ๗ ถอดหมวกแก้ป้อออก แต่พอดึงขึ้นได้ว่าศีรษะของท่านล้าน และท่านกำลังยืนอยู่กลางแดด ท่านก็รับสวมหมวกแก้ป้อตามเดิม" (หน้า 120)

"แกมีความรู้กว้างขวางพอตัวทีเดียว ฮะ ฮะ ออไร อย่างพ่อตาไฉยังงี้เบียดเสียดแล้ว เตะบีบเปลา, ใต้อย่างไกลเพียง 2 เมตร เท่านั้น" (หน้า 134)

"ใครบอกมึงละ" ท่านเจ้าคุณกล่าวอย่างเคียดแค้น "ข้ายังเล่ รักมีไฉวนะโว้ย เมื่ออาทิตย์ก่อนยังไปเล่นที่สปรอทกลับ" (หน้า 135)

ทางด้านลักษณะนิสัย เจ้าคุณบัจจนิก ๗ เป็นคนขี้โมโห ถ้าใครพูดไม่ความหมายไปในทางศีรษะล้าน จากตัวอย่างต่อไปนี้

1. ตอนที่เจ้าหัวคนรับไขพูดถึงขางรถยนต์กรรอกเกิดขึ้นหัวล้าน

"เจ้าคุณบัจจนิก ๗ เห็นพรวดลูกขึ้นยืน เจ้าหัวออกสันขวัญแหวน

นึกถึงตัวเอง ที่ก่อนที่เขาจะพูดนั้น เขาไม่ได้คิดให้รอบคอบ ท่านเจ้าคุณชบกรมกรอด
เดินอย่างสามชุกรี่เข้ามาหาเจ้าแห้ว แล้วยกหลังมือขวาตบหน้าเจ้าแห้วคอนข้างแรง
เสียงดังฉาด" (หน้า 117)

2. ตอนที่ คร.ดิเรก ถามนายเทียบถึงชื่อภูเข่าที่ไม่มีต้นไม้ว่าชื่ออะไร
คร.ดิเรก ซึ่งมีมือไปที่เขาใหญ่อีกลูกหนึ่งแล้วกล่าวถามนายเทียบ
"เขาลูกนั้นละชื่อเขาอะไร"
"อ้อ เขาที่ไม่มีต้นไม้ นั่นหรือครับคุณหมอบ เขาล้านครับ"

นิกรก็ยเสียหงวนหัวเราะงอไปงอมา แต่พอเจ้าคุณบัจจนิกร ๆ
จึงเป็นพวกที่เหน็บไว้ใต้เข็มขัดออกมา สองสหายก็หยุดหัวเราะทันทีทันควัน ก็มหงวน
ยกมือไหวเจ้าคุณบัจจนิกร ๆ ประหลก ๆ" (หน้า 120)

คร.ดิเรก

คร.ดิเรก เป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้ย่อยอด จำโหลงช่างพบจุดจบ
จากการบรรยายของผู้แต่ง และจากบทเจรจาของตัวละคร ผู้อ่านจะได้เห็นบุคลิกภาพ
และลักษณะนิสัยของ คร.ดิเรก ดังนี้

ทางด้านบุคลิกภาพ เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่เอาการเอางาน มีความ
สามารถในการสร้างลูกระเบิดมือ และปุ๋ยเคมี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ไอกำลังตั้งใจฟัง ไอเป็นนักวิทยาศาสตร์ แต่ไอก็มีศรัทธาเต็มใส
ในเรื่องเวทมนตร์คาถาหรืออิทธิปาฏิหาริย์ต่าง ๆ " (หน้า 121)

"ระเบิดมือลูกนี้ไอทำขึ้นเอง มีอำนาจระเบิดรุนแรงกว่าระเบิดมือของ
ญี่ปุ่นหลายเท่า อ้ายบอดถูกเข่าก็ต้องเสร็จ ถึงแม้จะอยู่ยงคงกระพันอย่างไรก็ตาม
ระเบิดไม่ได้ ศึกใหญ่ ๆ ยิงพัง รอดถึงยังงี้ โคนเข่าตุ้มเดียวพลิกท่องเลย ไอสร้างให้
กองทัพพมหลายพันลูกแล้ว" (หน้า 139)

ทางด้านลักษณะนิสัย คร.ดิเรก เป็นคนรักการระเบียบ มีความรอบคอบ
รักและห่วงใยเพื่อน ใช้ภาษาพูดด้วยภาษาอังกฤษเสมอ มีอารมณ์ขัน จากตัวอย่างดังนี้

1. เป็นคนรักษาระเบียบ ไม่พูดเล่น

"เฮ" ดร.ดิเรกเอ็ดตะโร "คุยกันเรื่องอื่นเถอะวะ ปู่ยาตาทวดของอ้ายหงวนท่านก็ตายไปนานแล้ว อย่าไปพูดถึงท่านเลย" (หน้า 118)

2. มีความรอบคอบ รักและห่วงใยเพื่อน เช่น

"บอกกันให้เรียบร้อยเสียก่อนนายกิมหงวน ถ้าแกถูกข้างกระต๊อบตาย หรือแทงตาย ศพแกจะให้ฝังไว้ในป่านี้ หรือให้เอาไปกรุงเทพฯ" (หน้า 124)

"ดร.ดิเรกมีความห่วงใยเพื่อนก๊วชน นิกรกับเจ้าแห้ว และเจ้าคุณบัจจนิก ๆ คิดตามไปห่าง ๆ" (หน้า 136)

3. มีอารมณ์ขัน

"ออไร กั้นกับอ้ายพลจะช่วยกันนำศพแก และอ้ายหงวนเอาไปบางกอก" (หน้า 127)

4. ใช้ภาษาพูดด้วยภาษาอังกฤษเสมอ เช่น

"อิท อีส วันเคอร์ฟูล" ดร.ดิเรกร้องสั้น" (หน้า 131)

"ฮะ ฮะ ออไร อย่างพอตาไอ ยังจีเซกส์เลสแล้ว" (หน้า 134)

เจ้าแห้ว

เจ้าแห้ว เป็นคนรับใช้ของเจ้าคุณบัจจนิก ๆ มีลักษณะนิสัย ชอบพูดสอด มีความคิดไม่รอบคอบ มีความกลัวตาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ลักษณะที่ชอบพูดสอด

เจ้าแห้วพูดเสริมขึ้น

"มันปวคทอง อยู่แล้วกระมังครับ" (หน้า 125)

2. มีความคิดไม่รอบคอบ มักพูดก่อนคิดเสมอ

"รับประทานคอกเกลี้ยงหัวล้านเลยครับ"

เจ้าคุณบัจฉริกา เฒ่นทรวคลูกขึ้นยืน เจ้าแหวกสันขวัญแหวน
นึกฉิวตัวเองที่ก่อนที่เขาจะพูดนั้น เขาไม่ได้คิดให้รอบคอบ" (หน้า 117)

3. มีความกลัวตาย

เจ้าแห้วเห็นพ้องควย เขาระชิบกับนายจอมทะเล้นเช่นเดียวกัน

"นั่นนะซีครับ รับประทานเป็นอันว่าคุณกับผมจะไม่ออกไปล่าช้าง
เราจะพักอยู่ที่นี้ แล้วก็รับประทาน คอยรับศพอาเสี้ยกลับกรุงเทพฯ" (หน้า 121)

อ้ายบอด

อ้ายบอด เป็นตัวละครที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่อง เป็นแกนของ
การดำเนินเรื่อง เรื่องราวโดยย่อ ของ อ้ายบอด คือ อ้ายบอด เป็นจำเริญช่างป่า
ได้นายว่า จ้าวไพร มีอิทธิฤทธิ์ ผู้อ่านจะได้ทราบบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย จากการ
บรรยายของผู้แต่งบาง หรือ จากบทเจรจาของตัวละครบ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"หัวหน้าของมันเป็นช่างพลายขนาดใหญ่มาก สูงถึง 6 ศอก และนัยน์ตา
ช่างขวามอด" (หน้า 121)

"ผมกะว่า อ้ายบอดหัวหน้าโจลงช่างป่าโจลงนี้ สูงขนาดนี้แหละครับ
ถ้าไม่ถึง 6 ศอก ก็หวัดไป" (หน้า 121)

"ทางค่านตะวันตกของบึงใหญ่ ทุกคนต่างแลเห็นช่างพลายรูปร่างสูง
ตระหง่าน งามยาวเพื่อย ตัวหนึ่ง" (หน้า 134)

ทางค่านลักษณะนิสัยของอ้ายบอด คือ ช่างที่มีความดุร้าย ฆ่าคนตาย
มาแล้วหลายคน มีอิทธิฤทธิ์ และมีเมียหลายตัว จากตัวอย่างที่รวบรวมดังนี้

1. เป็นช่างที่มีความคร่ำครวญ

"ช่างป่าหนึ่งโหลงประมาณ 40 ตัว บุกเข้าโรงกาแฟตอนเช้าวันนี้
 พังบ้านพักคนงานราว คนงานถูกกระแทบตาย 3 คน บาดเจ็บสาหัสหนึ่งคน" (หน้า 115)
 "พรานป่าและชาวป่าหลายคนเคยถูกอ้ายบอกขามาแล้ว" (หน้า 121)
 "อ้ายบอกปราดเข้าปะทะนายเทียบ อย่างคุเคือก ชนนายเทียบ
 ล้มกลิ้งลงบนพื้นดิน และยกเท้าทั้งสองข้างกระแทบหลายต่อหลายทีก็คิด ๆ กัน" (หน้า 136)

2. มีอิทธิฤทธิ์

"มันเฉลียวฉลาดเหมือนกับว่า มันมีหูทิพย์และตาทิพย์นะซีครับ
 ใครคักยิงมัน มันก็รู้และสามารถขยับที่ลอบยิงมันได้ทุกรายไป" (หน้า 121)
 "ถึงแม้ว่าทั้งสามคนอยู่ในเวทมนตร์บังไพร อ้ายบอกก็มองเห็นตัว
 อย่างชัดเจน อันเนื่องจากอิทธิฤทธิ์ของมัน"
 "อ้ายบอกขยับหูทั้งสองข้าง ท่าที่ดูร้ายผิดปกติ มันม่วงงาของมัน
 ขึ้น และส่งเสียงร้อง แปร แปรัน ทำลายขวัญ แล้ววิ่งปราดเข้ามาหาสองสหาย กับ
 นายเทียบ" (หน้า 136)
 "ช่างตัวนี้มีอาถรรพ์ เคยถูกพรานคักยิงมาหลายหน แต่แล้วพรานที่
 ชุ่มยิงก็ถูกมันฆ่าตาย" (หน้า 138)

3. มีเมียเด็ก ๆ หลายตัว

"เมียครับไม่ใช่ลูก พวกพรานเคยเล่าให้ผมฟังว่า อ้ายบอกมีเมีย
 เด็ก ๆ หลายตัว ตัวนี้คงจะรักมาก ถึงอยู่ไกลซีกตลอดเวลา" (หน้า 134)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งมีเทคนิคในการสร้างตัวละคร ที่ไม่เหมือนกับ
 นักเขียนคนอื่น ๆ เพราะสร้างนิสัยตัวละครให้มีน้อยลักษณะ (Flat Character)
 เป็นตัวละครแบบคงที่ตลอดกาล (The Permanence and Universality of
 Characters) และเป็นตัวละครที่ไม่มีวันตาย ซึ่งเป็นประโยชน์ในด้านการสร้าง

ความซับซ้อนเท่านั้น ไม่มีจุดมุ่งหมายอย่างอื่นอีก

ท่วงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง การเล่าเรื่อง "ป.อินทราปาลิต" เป็นผู้เล่าเรื่องเองในฐานะที่เป็นผู้รู้อย่างหมดทุกประการ (Omniscient author) ผู้แต่งทำเสมือนเป็นผู้รู้ถึง เหตุการณ์ เข้าถึงความรู้สึกนึกคิด และนิสัยของตัวละครทุกตัว การเปิดเผยลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้แต่งไม่คอยบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบทั้งหมด แต่ให้ผู้อ่านสังเกตจากคำพูด และพฤติกรรมของตัวละครเอง นับเป็นกลวิธีที่คืออย่างหนึ่ง ที่ให้ผู้อ่าน คิด และวิเคราะห์ตัวละครไปด้วย

การเล่าเรื่องของ "ป.อินทราปาลิต" เป็นการเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ใช้สำนวนภาษาที่ให้อารมณ์ขัน เป็นลักษณะของนิยายตลก หรือหัดสนิยาย¹

การดำเนินเรื่อง ของ ป.อินทราปาลิต ไม่สลับซับซ้อนมากนัก คำเนินเรื่องไปตามชั้นตอน เปิดเรื่องด้วยปัญหา คือ คณะสี่สหายได้รับโทรเลขว่ามีช้างป่ามาอาละวาดทำลายไรกกาแฟ ของพวกเขาที่จังหวัดกาญจนบุรี แล้วคอยดำเนินเรื่อง เข้าสู่ปัญหาว่าทำอย่างไร จึงจะฆ่าจำโจลงได้ จนกระทั่งบรรลุถึงจุดสุดยอด ของเรื่อง ซึ่งเป็นตอนที่ คณะพรคสี่สหายไม่สามารถจะฆ่าจำโจลงช้างได้ในตอนแรก เพราะเป็นช้างที่มีอิทธิฤทธิ์ ในที่สุดก็เป็นตอนคลี่คลายปัญหา และถึงจุดจบของปัญหา เป็นเรื่องจบอย่างมีความสุข ควบคู่การตายของอำยบอดจำโจลง

2. การเสนอเรื่อง ผู้แต่งใช้วิธีเสนอเรื่องเป็นชุด คือ เสนอเรื่องสั้นหลาย ๆ เรื่อง ออกมาในชุดเดียวกัน และแต่ละตอนจะจบในตัวเอง โดยใช้ตัวละคร

¹ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ , "คำบรรยายวิชาอิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศ ในวรรณกรรมไทย TH 458 , " (กรุงเทพมหานคร : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2518) , หน้า 209

เอกซุคเต็ม เช่น ในเรื่อง "พรานช้าง" ตัวละครเอกของเรื่องก็มี พล นิกร กิมหงวน คร.คิเรก เจ้าคุณบัจจนิกร ฯ และเจ้าแก้ว วิธีเสนอเรื่องแบบนี้ จะช่วยให้ผู้อ่านจดจำตัวละครนั้น ๆ ได้แม่นยำ และคืบขึ้น

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา ผู้แต่งบรรยาย ได้ละเอียด ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย ฉาก ลักษณะรูปร่าง และอุปนิสัยของตัวละคร สามารถสร้างภาพพจน์ให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ เช่น ภาพที่ช้างกำลังเล่นน้ำอยู่ในบึง หรือ ภาพชั้คเคเยือกไม้ระหว่างคนกับช้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ทุกคนต่างแลเห็นช้างป่ามากมาย กำลังเล่นน้ำ หรือยืนอยู่ริมบึง ช้างหนุ่มสาวหลายคู่หนึ่งพลอดรักกันอยู่ตามพุ่มไม้ ช้างแก่ ๆ นอนอาบแดด ไม่สนใจกับใคร" (หน้า 134)

"เจ้าพลายหนุ่มเอื้อมวงมาคว้ากิ่งไม้ในมือนิกร เพื่อจะเอาไปกินใบอ่อนนิกรอ้าปากหวอ ใจหายวาบ เขาพยายามดึงกิ่งไม้ไว้ไม่ยอมปล่อย การชั้คเคเยือกระหว่างคนกับช้าง เป็นไปไม่ถึง 5 วินาที คนก็แพ้ช้าง ช้างหนุ่มกระชากกิ่งไม้เอาไปได้" (หน้า 130)

4. การใช้สำนวนภาษา "ป. อินทรมานิต" ใช้สำนวนภาษาที่เป็นแบบฉบับของตัวเอง เป็นภาษาง่าย ๆ แต่ให้อารมณ์ขันและให้ภาพชัดเจน การบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้อ่าน ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน กล้อยตามบรรยายกาศในเรื่องด้วยดี จากตัวอย่างดังนี้

4.1 ใช้คำที่เสียดสียงธรรมชาติ และชักนำให้เกิดความรู้สึกได้
"ท่านเจ้าคุณชมกรมกรอด เดินอย่างสามชุกรู้เข้ามาหาเจ้าแก้ว แล้วยกหลังมือขวาตบหน้าเจ้าแก้วคอนข้างแรงเสียงดังฉาด" (หน้า 117)

4.2 สำนวนภาษาที่ทำให้เห็นภาพชัดเจน เช่น
"ไม่มีทางที่จะต่อสู้กับมันได้หรอกครับ มันยกโขยงบุกเข้ามาแบบ

จูโจม เราได้แต่วิ่งหนีกันอุกตูด มันพังบ้านกรรมกรแล้วลาถอย" (หน้า 119)

" "จนกระทั่งร่างของหัวหน้าคนงานแหลกเหลว มันสมองไหล
เสอะเทอะ เลือดนองพื้น" (หน้า 136)

"อาเสียเห็นพลวิ่ง ก็ใส่หินหมาโกยอ้าวติดตามพลโดยค้าย"
(หน้า 136)

"สองสหายต่างขึ้นมาจากแองคิน เดินตรงไปที่ศพของช่างทั้งสอง
คืบไต่ไต่สูง ของอ้ายบอด และสาวช่างกระจายเรียกราค ส่งกลิ่นเหม็นคาวคุ้ง"
(หน้า 122)

4.3 ส่วนวนเปรียบเทียบ

"ก็อยากไม่ว่องไวนี้หว่า ฐอยู่แล้ววาช่างนะมันกระที่บใครเข้า
ก็ต้องแบนแปดแป้ เหมือนกล้วยมึง" (หน้า 115)

"นายเทียบหน้าซึกเหมือนแผ่นกระดาษ" (หน้า 120)

"เจ้าแห้วปอดลอย กลัวช่าง จึงไขกึ่งไม้ที่มีใบคกหนากว่าเพื่อน
มองดูคล้าย, กลดพระชุกงค์" (หน้า 131)

4.4 การกล่าวเกินจริง (Hyperbole)

"ไม่ไหวโว้ย อ้ายบอดตัวมันใหญ่กว่าพระยาไชยานุภาพ ช่างทรง
ของพระนเรศวร เป็นไหน ๆ" (หน้า 135)

4.5 ส่วนวนภาษาที่ให้อารมณ์ขัน เช่น

"อ้าว ก็จริงนะซี คนเราโตจนหมาเสียกันไม่ถึงแล้ว จะมา
พูดเล่น ๆ เอาตัวกตะบวย อะไร ละ" (หน้า 120)

"ช่างมันจะเก่งกว่าลูกปืนยังไจวะ ถูกปืนเข้า ถึงไม่ตายก็ซึกร้าน
ร้องเป้ง ๆ วิ่งหางจุกตูดไปเท่านั้นเอง" (หน้า 122)

"รับประทานยังไม่ทันไรเลย อาเสียกับคุณนิกรก็ห่อแนมกล้วยมาแล้ว"
(หน้า 127)

5. อารมณ์ขันของผู้แต่ง เรื่องสั้นเรื่องนี้ "ป. อินทรปาลิต" มีเจตนาจะให้มันเป็นเรื่องตลกประเภท ขบขัน (Humour) ส่วนส่วนใหญ่จึงเป็นส่วนที่สร้างอารมณ์ขันให้แก่อ่านทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย หรือบทเจรจาของตัวละคร เช่น ผู้แต่งบรรยายภาพของช่าง ให้มีความรู้สึก นึกคิด เหมือนมนุษย์ หรือ การใช้สำนวนพูด แปลก ๆ ของเจ้าแก้ว เป็นต้น ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

5.1 อารมณ์ขันในภาษาพูดของเจ้าแก้ว เช่น

"รับประทานเรียบร้อยครับ เฝิงบควาวส์ เมื่ออาทิตย์ก่อนก็เเอง
รับประทานยางเส้นหนึ่ง ลอข้างขวาแหย่นอยครับ"

"ทำไมละ"

"รับประทานคอกเกลี้ยงหัวล้านเลยครับ" (หน้า 117)

ในการสร้างอารมณ์ขันที่ "ป. อินทรปาลิต" ใช้มากที่สุด คือ การใช้คำพูดที่ยิ่งใหญ่ ในที่ ๆ ไม่ยิ่งใหญ เช่น ให้เจ้าแก้วเป็นคนใช้ที่พยายามใช้ศัพท์สูง โดยใช้คำว่า "รับประทาน" ในทุกแห่งที่ไม่ได้แปลว่า "กิน" เป็นการใช้อำนาจและเกียรติยศในหน้าที่ ๆ ไม่สมควรใช้ แต่เจ้าแก้วกลับคิดว่าตนเองใช้ภาษาสุภาพ เพราะเคยได้รับการสั่งสอนมาเช่นนั้น จะเห็นว่า "ป. อินทรปาลิต" ใช้คำเกินความหมาย เพื่อเรียกอารมณ์ขันผู้อ่าน นับเป็นกลวิธีเขียนที่แปลกและน่าสนใจ

5.2 อารมณ์ขันในการบรรยายของผู้แต่ง โดยให้ช่าง พูด ลีลา และ แสดงพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ เช่น

"เอ - ยังไงหว่า นัยน์ตาถูกผาดไปหรืออย่างไร" เจ้าช่างหนุ่มรำพึงรำพันกับตัวเอง "เมื่อคืนกูไม่ได้กินเหล้าสักกก มองเห็นอยู่หยก ๆ ว่าเป็นคนพอวังเขามากกลายเป็นต้นไม้ไปฉิบ หรือนี่หลอกกู อ้อ - ซอบกลไวย นึกว่าจะไค้กระที่บคนเล่นแก๊งเงา เลยอดเสียแล้ว" (หน้า 130)

"นางข้างสองสามตัวทะเลาะกันเสียงแซคไปหมด เพราะนินทาว่าร้ายกันแะเกิดคอปากคำยืนยันกันขึ้น" (หน้า 134)

"เสียงกระสุนเป็นดังสนั่นหวั่นไหว ทำให้พวกช่างผู้หญิงร้องหวีคว้าย
ควายความตระหนกตกใจไปตามกัน" (หน้า 136)

"นางข้างว้างก็ออกไปจากที่นั่นทันที ร้องเอะอะ เอ็ดตะโรบอกให้
พรรคพวกของมันรู้ว่า มันถูกตีป่าหคอก" (หน้า 132)

"อายบอดนึ่งพักนอน อยู่ริมบึงระหว่างพุ่มไม้อันหนาทึบ สาวข้าง
ในวัยรุ่นตัวหนึ่ง นิ่งอยู่บนตักอายบอดในท่าที่อายเหนียม ส่วนอายบอดคร่ำเร็งแจ่มใส
ยิ้มแป้น และคุยจ้อ ตลอดเวลา" (หน้า 139)

"พวกช่างสาว ๆ เคียดกาลมาก เข้าใจว่ามนุษย์เหล่านี้แอบดู
มันเปลือยกายอาบน้ำ" (หน้า 137)

5.3 อารมณ์ขันในส่วนวนพุก ของกิมหงวน "ป.อินทราปาลิก" นำสิ่ง
ที่ไม่น่าจะเข้ากับของชนิดหนึ่ง มาบรรยายให้เกิดความรู้สึกเห็นจริง เช่น เอาพระเครื่อง
มาแขวนคอช่าง คังตัวอย่างต่อไปนี้

"สงสัยว่าอายบอดอาจจะมี พระสมเด็จห้อยคอก็ได้ ถึงไต่ยังไม่เข้า"
เจ้าคุณบิจจนิก หัวเราะที ๆ

"มันจะไปเอาพระสมเด็จมาจากไหน"

"ก็หาซื้อเอาสิครับ มันเป็นตัวหน้าโหลง เงินเพียงสามสี่พัน
คงจะพอหาได้" (หน้า 138)

"ในป่านะมีโปลิศที่ไหนกันวะ จราจร หรือตำรวจคุ้มยามก็ไม่มี
ขึ้นตั้งคุ้มยามไว้ ก็คงจะมีแต่เสือหรือช่างเท่านั้น ที่ฉกเปลี่ยนหน้ากันมาแฉงความ"
(หน้า 116)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

เรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัว เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
ไว้นหลายประการ สรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. การให้สวัสดิการแก่คนงาน
 "นอกจากนี้ยังมีร้านสหกรณ์จำหน่ายสรรพสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภค ในราคาถูก มีสนามกีฬาขนาดย่อมสำหรับให้พวกกรรมกร ออกกำลังกาย" (หน้า 119)

2. ความเชื่อเรื่องเวทมนต์คงมีความศรัทธา
 "ไม่ต้องตกใจอ้ายกร ในเรื่องเวทมนต์คาถาเราต้องมีศรัทธา เวทมนต์ นั้นถึงจะเกิดผล" (หน้า 128)

"ที่แรกแกไม่เลื่อมใสเลย แต่เดี๋ยวนี้แกมีศรัทธาแล้ว เรื่องเวทมนตร์ คาถานั้นมันมีจริง แต่คนที่ไม่รู้อะไรแล้วอวดรู้ เทียวโกหกหลอกลวงเขา ทำให้คนเหมา เอาว่าไสยศาสตร์เป็นเรื่องเหลวไหล" (หน้า 131)

3. ความคิดเรื่องมนุษย์ชอบทำลายป่า ทำให้สัตว์ที่อยู่อาศัย เช่น
 "ช้างอาวูโสสองสามตัว ยืนคุยกันเงิบ ๆ อย่างเป็นงานเป็นการ ประรารถกันถึงเรื่องที่มีมนุษย์กำลังบุกเบิก หักร้างทางพงสร้างป่าให้เป็นเมือง เป็นไร่ ซึ่ง นับวันสัตว์ป่าจะไม่มีที่อยู่อาศัย มีหน้าช้า พวกมนุษย์ยังฆ่าสัตว์ป่าล้มตายไปวันละมาก ๆ" (หน้า 134)

4. 4. ความคิดเห็นเรื่องวัฏจักรของชีวิต
 "ทะเลสิ่ง คุญูกคนแก อีกหน้อยแกก็เหมือนอย่างฉันนี้แหละ เมื่อฉันเป็น หนุม แกยัง เป็นเด็กอมมืออมหัวแม่เท้า พอฉันเกือบจะแกแกเป็นหนุม พอฉันแกแกเข้าวัย กลางคน พอฉันตายแกก็แก เรื่องของสังขาร มันติดตามกันไป แกอย่าหัวเราะเลย" (หน้า 135)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "พรานช้าง"

ส่วนดี

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่อง

ที่มีส่วนดีมาก ในด้านโครงเรื่อง ที่ให้ความสนุกสนาน ความเด่นของเรื่องนี้อยู่ที่ ตัวละคร พล นิกร กิมหงวน ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์ ความเป็นคนมีอารมณ์ขัน ของคนไทยใน สมัยก่อน ผู้แต่งมีความสามารถในการวาดลักษณะนิสัยตัวละครได้ดี จนกระทั่ง เมื่อ เหยื่อคนใด จะทำให้ผู้อ่าน เกิดจินตภาพได้ทันที นอกจากลักษณะตัวละคร จะทำให้ เกิดเรื่องตลกแล้ว การใช้สำนวนภาษาในบทเจรจา ของตัวละคร และบทบรรยายของ ผู้แต่ง เป็นภาษาที่ง่าย ให้ความหมาย และภาพชัดเจน ทั้งยังให้อารมณ์ขันแก่อ่าน อีกด้วย

ส่วนบทประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่องนี้ อยู่ที่เนื้อหาที่ไร้อารมณ์สะเทือนความจริง

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง"

เรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" เป็นผลงานการประพันธ์ของ "เรียมเอง" ซึ่งเป็นนามปากกาของ นายมาลัย ชูพินิจ เรื่องที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นเล่มที่พิมพ์ เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยชน์ขยม ศึกษาตอนปลาย

โครงเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง"

สามีภรรยาคนหนึ่งซึ่งรอดจากปราจีนบุรีจะเข้ากรุงเทพฯ เมื่อภรรยาขึ้นท้องแก่อยู่แล้วเกิดเจ็บท้องจะคลอดขึ้นมาในเวลานั้น พอเข้าเขตหินกองสามีจึงต้องหยุดรถเพื่อหารานหมอบ และไปพบร้านผดุงครรภ์เข้าพร้อมกับเจรจากับหญิงเจ้าของร้านให้ทำคลอดให้ ในขณะที่สามีนั่งรอภรรยาอยู่นั้น มีชาย 3-4 คน มาตามหาคนไข้ที่หนีออกมาจากโรงพยาบาลสมเด็จพระยา พอรู้ว่ากำลังทำคลอดให้ภรรยาของสามีคนนั้น จึงแนะนำว่าควรจะนำภรรยาออกมาเสียก่อนที่จะเป็นอันตราย แต่สามีไม่ทำตาม ขณะนั้นก็ได้ยินเสียงเด็กร้องขึ้น และหญิงวิกลจริตก็ออกมาบอกว่า ทั้งแม่และลูกสบายดี ในที่สุดหญิงวิกลจริตที่ทำคลอดให้ก็กลับเข้าโรงพยาบาลตามเดิม

เนื้อเรื่องย่อ

ชายคนหนึ่งซึ่งรอดจากปราจีนบุรีตอนกลางคืน เพื่อนำภรรยาชื่อหนูเข้ากรุงเทพฯ คืนนั้นอากาศวิปริต ผ่นทกหนักตลอดทาง ส่วนหนูขึ้นท้องแก่อยู่แล้ว ก็เกิดเจ็บท้องจะคลอดขึ้น เขาซึ่งรอดมาด้วยความหุสึทุกุเล หนูซึ่งภรรยาที่ปวดท้องแพะจะขาดใจตาย เขาได้แต่ปลอบว่าจะพาเธอไปทำคลอดที่สระบุรี เขาซึ่งรอดมาจนกระทั่งเข้าเขตสี่แยกหินกองก็ต้องหยุดรถ เพราะหนูซึ่งภรรยาปวดจนทนไม่ไหวที่หินกองนั่นเอง เขาเผชิญพบป้ายสีคำว่า "กฤษณา กุมารเวช ผดุงครรภ์ชั้น 1" จึงตั้งใจอุ้มภรรยาฝ่าฝนเข้าไปเจรจากับหญิงในร้านนั้นคนหนึ่งและยอมรับ โดยพาหนูเข้าไปในห้องแต่ไม่ยอมให้สามีเข้าไป เพียงแต่บอกว่า เด็กอยู่ในท่าผิดปกติ และแม่กระดูกเชิงกรานแคบ ต้องใช้เครื่องมือ ครั้นเขาถามว่าหมอบไปไหน

แกก็ตอบว่า แกนี่แป๊ะคือหมอชื่อ กฤษณา กุมาร เวช แล้วก็ปิดห้อง ทิ้งให้สามียืนตกตะลึง อยู่ข้างนอก ขณะนั้นมีรถมาหยุดที่ร้าน ชาย 3 - 4 คน เข้ามาถามว่ามีอะไร ผู้เป็น สามีบอกว่าภรรยา กำลังคลอดอยู่ข้างใน ชายเหล่านั้นจึงแจ้งให้ทราบว่าเขามาตามคนไข้ จากโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยาหนีมา ชื่อกฤษณา กุมาร เวช และแนะนำไม่ควรให้หญิง วิดจวิตคนนี้ทำคลอดจะเป็นอันตราย แต่สามีของนุชไม่ยอมเห็นควรปล่อยให้ทำคลอดต่อไป และก่อนฟ้าสว่างก็ได้ยินเสียงเด็กร้องจ้าขึ้น แล้วกฤษณาก็เปิดประตูออกมารายงานว่าเรียบร้อยสบายดีทั้งแม่และลูก และในที่สุดกฤษณาผู้ที่เคยทำคลอดให้ลูกตายมาแล้วก็กลับเข้า โรงพยาบาลตามเดิม

ฉากและบรรยากาศ

เรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" นี้ ฉากและบรรยากาศมีส่วนสำคัญมาก ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม ฉากที่ผู้แต่งใช้ในเรื่อง คือ ฉากตำบลหินกอง จังหวัดสระบุรี กิ่งที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้ว่า

"รถยนต์หมู่บ้านสุดท้าย ขึ้นเนินเขาสูง เลี้ยวลงสู่ทางไปตำบลหินกอง" (หน้า 141)

นอกจากนั้นแล้วสถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ คือ ภายในร้านผดุงครรภ์ของ กฤษณา กุมาร เวช จากที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้

"ชายหนุ่มปฏิบัติตามเหมือนเด็กว่าง่าย เขาคอมนุชมาตะแคงตัวผ่านประตูซึ่งเปิดออกแต่เพียงบานเดียวเข้าไป" (หน้า 143)

"เขาเดินตามแกออกนอกประตูและฝาประจันห้องซึ่งกรุด้วยกระຈกฝ้า" (หน้า 143)

การบรรยายฉากของ "เรียมเอง" มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในค่านิยมสมจริงอย่างมาก ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ในค่านิยมและบรรยากาศ "เรียมเอง" สร้างสถานการณ์ได้ตื่นเต้น ไม่ต่างกับนวนิยายหรือภาพยนตร์ฉจกฤษ ซึ่งเต็มไปด้วยความลึกลับหวาดเสียวมากกว่าจะเป็นความจริง เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องสั้นชนิดบรรยากาศ (Atmosphere story) เพราะผู้แต่งใช้บรรยากาศตลอดเรื่อง บรรยากาศ ภายนอกคือ ความมืด ฝนตกอยู่ตลอดเวลา จากที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้ว่า

"รถผ่านวิหารแดงมาได้ไม่เท่าใด เมฆฝนซึ่งลุ่มเครืออยู่บนท้องฟ้าเหนือศีรษะ นับแต่ออกจากปราจีนบุรีเมื่อตอนหัวค่ำก็แตกออก เสียงพายุพัดสั่นมาจากป่าทางเชิงเขา ขวามือฝนตกเม็ดโต และเย็นเยียบเหมือนลูกเห็บกระหนาบระจกหนารถคันขาวชาวทอกแตก" (หน้า 141)

"ขณะนั้นฝนคอยซาเม็ด มีแต่ละอองโปรยมาไม่ขาดสาย จะแลไปทางไหนก็มีแต่ความมืด" (หน้า 142)

ส่วนบรรยากาศภายในคือ ห้องท่าลลอนนั้นเก่าคร่ำคร่า มีหยากไย่และเขม่า รกรุงรังราวกับว่าไม่ได้ใช้มาเป็นแรมปี

"หญิงผู้นั้นหลีกทางให้เขา ปิดประตูลงกลอนเสียวอย่างเก่าแล้วก็เดินนำเขาไปข้างหลังตู้ห้องกว้างอีกห้องหนึ่ง ซึ่งมีเตียงสำหรับตรวจคนไข้ เครื่องใช้ในการแพทย์วางอยู่ในตู้และบนเตียงตามฝาผนังระเกะระกะ บางแห่งหยากไย่และเขม่าไฟรุงรังราวกับว่าไม่ได้ใช้มาเป็นเวลาแรมปี" (หน้า 143)

การบรรยายฉากและบรรยากาศของ "เรียมเอง" มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดแก่ผู้อ่าน สามารถกระตุ้นอารมณ์ของผู้อ่านให้วันไหวไปกับเหตุการณ์ของเรื่องได้ทุกตอน ผู้อ่านจะได้รับความตื่นเต้นและสะเทือนอารมณ์จากส่วนการพรรณนาฉากและบรรยากาศ การบรรยายให้เห็นธรรมชาติในเวลาฝนตกได้อย่างชัดเจน การบอกความรู้สึกนึกคิด อากัปกริยาของตัวละครทำได้เห็นจริงผู้แต่งจะสร้างปมต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องให้ผู้อ่านเปลี่ยนอารมณ์อยู่ตลอดเวลาตามลักษณะของเรื่องประเภทบันเทิงคดี ทำให้

ผู้อ่านได้ครบทุกรส อารมณ์รัก ตื่นเต้น ตีใจ วังเวง หวาดกลัว สยดสยองใจ ฯลฯ นับว่า เป็นเรื่องสั้นที่สมบูรณ์ด้วยศิลปะอย่างยิ่ง

การพิจารณานวนและบรรยายภาค อาจพิจารณาตามที่ยู่อ่างบรรยายหรือจากบท เจริญของตัวละคร ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"ป้ายที่เขาแลเห็นเมื่อตะกิมไค้ใหญ่โตถึงขนาดที่เขาคิด พอเปิดไฟฉาย แสงสว่างของมันพุ่งปราดปราดไปจับอยู่ที่นั่น ก็รู้สึกเหมือนหัวใจจะขึ้นมาติดอยู่ที่คอหอยด้วยความตื่นเต้นอย่างบอกไม่ถูก มันไม่มีอะไรมากนักนอกจาก บรรทัดหนึ่งของตัวหนังสือสีดำขนาดใหญ่ว่า "กฤษณา कुमार เวช" และอีกบรรทัดหนึ่งข้างล่างลงมาอมกว่าหน่อย

"ผดุงครรภ์ชั้น 1" ค่ายสี่เดียวกัน บนพื้นกระดานป้ายสีขาว" (หน้า 142)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม

"ภรรยาถักพันสะกอกคันความเจ็บปวด คิ้วทั้งคู่ขมวดเข้าหากัน ริมฝีปากก็เข้มแน่น หลอนพยักหน้าซ่า ๆ " (หน้า 142)

"ชายหนุ่มบังคับมือซึ่งสันสะพานเพราะสายฝนและพายุ กำพวงมาลัยรถแน่นพยายามกุมสาคอกคันต่อเสี้ยวครางของภรรยา ซึ่งครางที่ขึ้นมาอย่างน่าสมเพชเวทนา" (หน้า 141)

3. ฉากที่ให้ตัวละครพูด

"ภรรยาผมกำลังคลอเคลียอยู่ใน" (หน้า 145)

"แกไม่ใช่ทำการคลอเคลียภรรยาผมตามปกติ แต่ต้องใช้เครื่อง ชีวิตของภรรยาผมอยู่ที่อารมณ์แก่ขณะนี้เท่านั้น วิธีเดียวกับที่ผมเห็นดีที่สุด จึงควรปล่อยให้แกใช้ความรู้ความชำนาญ จากสถิติสัมปชัญญะที่เหลืออยู่ต่อไป สัมปชัญญะ... และอะไรก็ตามที่เหลืออยู่ในอนุสติของแกเวลานี้เท่านั้น เป็นความหวังของเรา" (หน้า 146)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมที่น่าสนใจน่าศึกษา มีดังนี้

กฤษณา กุมารเวช

กฤษณา กุมารเวช เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่อง เป็นตัวละครที่เป็นแกนของเรื่อง เรื่องราวโดยย่อของกฤษณา กุมารเวช คือ เป็นหญิงอายุประมาณกลางคน วิกลจริต เพราะเคยทำคลอดให้ลูกสาวของตนเองตาย และก็เป็นคนไข้ของโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา ตั้งที่ผู้แต่งบรรยายลักษณะรูปร่าง บุคลิกภาพและพฤติกรรมไว้อย่างละเอียด ดังต่อไปนี้

"สักครู่นี้มีหญิงคนหนึ่งอายุประมาณกลางคน ผมเฝ้ารุงรังถือตะเกียงหลอดเย็บมหน้าออกมาทางหน้าต่างที่เปิดอยู่ ตั้งกระทู้อตามหัวน ๆ อย่างมะนาวไม่มีน้ำ" (หน้า 143)

"สักครู่นี้ประตูก็เปิดออกพร้อมด้วยแสงไฟจากตะเกียงหลอดและดวงหน้าของหญิงผู้นั้น สีหน้าเหมือนในชีวิตจะไม่เคยยิ้ม" (หน้า 143)

"เมื่อแกหัวเราะนั้นตาคูนั้นก็ยิ่งวาววามเคาหน้าเหมือนแม่มคยั้งขึ้น ยกนิ้วมือกระแทกหวงอกซึ่งคอนข้างใหญ่ อย่างซุน ๆ " (หน้า 145)

"พวกผมติดตามคนไข้หนีจากโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยามาแต่กลางวันเชื่อกันว่าอย่างไรเสียก็คงกลับมาดินเดิมของแก ตกลงมันก็เป็นความจริง คุณพระช่วยคนไ้ นั้นเป็นผู้หญิง แกคือ กฤษณา กุมารเวช นางคงครรภที่กำดังอยู่กับภรรยาของคุณ เราเอาตัวแกไปรักษากว่า 6 เดือน มาแล้ว" (หน้า 146)

"หญิงผู้วิกลจริตเพราะความเศร้าเสียใจ ในการที่ได้เคยทำการคลอดให้แกลูกสาวซึ่งเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขคนเคียวของแกพลาดไป ถึงแกความตายทั้งแม่และลูก" (หน้า 147)

ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่องนี้ นอกจากที่กล่าวถึงแล้วยังมีตัวละครประกอบอีกมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมน้อยจึงไม่น่ามาวิเคราะห์ ตัวละครส่วนใหญ่เป็นแบบบุคคล (Type) มากกว่าปัจเจกบุคคล กฤษณา กุมาร เวช เป็นตัวละครที่มีชีวิตที่ไม่เหมือนคนอื่น เพราะประสบความชอกช้ำใจในการทำคลอดให้ลูกสาวตาย จนตัวเองวิกลจริต

กลวิธีในการสร้างตัวละคร "เรียมเอง" มีเทคนิคในการสร้างตัวละครแบบเห็นจริงสมจริงที่สุด ที่ให้หญิงวิกลจริตสามารถทำคลอดให้คนอื่นได้สำเร็จ แต่ลูกของตนเองกลับต้องตาย ผู้อ่านบางคนอาจจะคิดว่า ลักษณะแบบนี้ไม่น่าเชื่อถือไม่มีในชีวิตจริง ดังนั้น การพิจารณาตัวละครแบบนี้ ต้องพิจารณาตามเหตุการณ์ของเรื่องและบทบาทของตัวละคร เป็นสำคัญ

แนวคิด

แนวคิดที่เป็นแกนสำคัญของการดำเนินเรื่องคือ คนเรานั้นบางทีก็ช่วยคนอื่นได้ อย่งดี แต่ช่วยตนเองไม่ได้ ดังในเรื่องนี้ที่ กฤษณา กุมาร เวช ช่วยคนไข้จรได้ แต่ช่วยลูกสาวของตนเองไม่ได้ ซึ่งทำให้เธอถึงกลับเป็นบ้าไป จุดมุ่งหมายของผู้แต่งก็คือ มุ่งจะเผยวิชาจิตวิทยาว่า มนุษย์สติวิปลาสได้ถ้ามืดถึงกระทบอารมณ์อย่างรุนแรง

ท่วงทำนองแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" นี้ ผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่าเรื่องเองในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เห็นเหตุการณ์และการกระทำของทุกคน เข้าถึงอารมณ์ ความนึกคิดและนิสัยใจคอของทุกคนตามแบบกลวิธีที่เรียกว่า Omiscient แต่ในการเปิดเผยลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกเล่าให้ผู้อ่านทราบทั้งหมด คงปล่อยให้ผู้อ่านพิจารณาจากคำพูด และพฤติกรรมของตัวละครเอง นับเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านคิด ต้องวิเคราะห์ตัวละครเอง

ลีลาการเล่าเรื่อง "เรียมเอง" มีกลวิธีที่น่าสนใจคือ สร้างสถานการณ์ที่น่า
ตื่นเต้น เช่น ตอนที่สามีอุ้มภรรยาของตนเข้าไปในห้องท่าคลอด ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"แม่จะไคว่างนุขลงบนเตียงนั้นแล้ว ชายหนุ่มก็ยังยืนงออยู่ เหมือนผู้ที่กำลังเค้น
ฝืนที่ถูกมันกัดสะกด" (หน้า 143) เหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าขณะนี้ ดูเต็มไปด้วยบรรยากาศ
และสิ่งแวบล่อม ดังกับนวนิยายหรือภาพยนตร์ลึกลับตื่นเต้น ที่เต็มไปด้วยความหวาด
เสียวมากกว่าจะเป็นจริง

2. การดำเนินเรื่อง "เรียมเอง" เปิดเรื่องโดยการนำเอาสถานการณ์เหตุ
ร้าย (Disaster) คือ สามีภรรยาคนหนึ่งจะไปกรุงเทพฯ เผอิญภรรยาต้องแกวจนคลอด
แต่ระหว่างทางหาร้านหมอไม่ได้ และมาพบกับร้านของกฤษณา กุมารเวช ซึ่งผู้หญิงคนนี้ก็
ก็ท่าคลอดให้ ในขณะที่สามีนั่งรออยู่นั้น มีชาย 3 - 4 คน เข้ามายกบอกว่า หญิงที่ท่าคลอด
ให้ภรรยาเขา นั้น เป็นคนไข้ของโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยาและมาถึงจุดสุดยอดของ
เรื่องว่า สามีนั่งรอด้วยความระทึกใจว่าหญิงวิกลจริตคนนั้นจะท่าคลอดให้ภรรยาของเขา
สำเร็จหรือไม่ และเรื่องก็คลี่คลายลง คือ ภรรยาและลูกของเขาปลอดภัย และในที่สุด
หญิงวิกลจริตก็ได้รับการนำกลับไปโรงพยาบาลตามเดิม

วิธีดำเนินเรื่องของ "เรียมเอง" จะนำปมความขัดแย้งที่ผู้แต่งสร้างขึ้นบรรยาย
ให้ถึงจุดสุดยอด (climax) ของปมนั้น ๆ แล้วก็คลี่คลายลงตามลำดับในระยะเวลา
อันสั้น

ในตอนจบของเรื่อง "เรียมเอง" ได้จบเรื่องด้วยการบอกให้ผู้อ่านทราบว่า
หญิงนั้นวิกลจริตเพราะเหตุใด เป็นการจบแบบ (Realistic ending) หรือจบตามที่
เป็นจริงในชีวิต ดังที่ผู้แต่งบรรยายในย่อหน้าสุดท้ายว่า

"ในขณะที่เดียวกันนั้น หญิงผู้วิกลจริตเพราะความเศร้าเสียใจ ในการที่ได้เคย
ทำการคลอดให้แก่ลูกสาว ซึ่งเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของคนเดียวของเธอเองพลากไป ถึงแก่
ความตายทั้งแม่และลูก ก็ถูกนำตัวกลับไปสถานที่ที่แก่จะต้องอยู่ต่อไป จนกว่าจะรักษาหาย
มันอาจจะเป็นเวลาแรมเดือน และมันอาจจะแรมปีหรือชั่วชีวิต ไม่มีใครบอกได้" (หน้า
147)

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา

"เรียบเรียง" เป็นนักเขียนที่มีความพิถีพิถันและละเอียดลออในการเล่าเรื่อง การบรรยายฉากและบรรยากาศ การเลือกใช้สำนวนโวหาร

การบรรยายตัวละคร "เรียบเรียง" ทำให้ผู้อ่านเห็นพฤติกรรมของตัวละครอย่าง ชัดเจนตัวละครทุกคนล้วนเต็มไปด้วยอารมณ์ และมีชีวิตจิตใจ ไม่ได้เคลื่อนไหวอย่างหุ่นยนต์

4. การใช้สำนวนภาษา

การพิจารณาสำนวนภาษาของ "เรียบเรียง" อาจแยกพิจารณา 2 ประการ คือสำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร

4.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง "เรียบเรียง" จะใช้สำนวน ที่แตกต่างจากบทเจรจาของตัวละครอย่างเห็นได้ชัด ส่วนการเล่าเรื่องใช้สำนวนที่เป็น กลาง และสอดคล้องกับบทเจรจาของตัวละคร การบอกอากัปกิริยาของตัวละคร บอกท่า ทางน่าเสียดาย จะทำให้เห็นภาพตัวละครแจ่มชัด การบรรยายเหตุการณ์ สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก และอารมณ์คล้ายตามบรรยากาศในเรื่องด้วย ทั้งจอนางต่อไปนี้

4.1.1 สำนวนที่ให้ภาพพจน์ชัดเจน เช่น

"เมฆฝนซึ่งคลุมเครืออยู่บนท้องฟ้าเหนือศีรษะ นับแต่ออกจากปราจีนบุรีมาเมื่อ ๑๒ ชั่วโมงก็แตกออก เสียงพายุพัดอันมาจากป่าทางเชิงขวามือ ฝนเม็ดโตและเย็นเฉียบ เหมือนลูกเห็บกระหน่ำกระจกหนารดค้างราวข้าวตอกแตก

"เขาได้สติตื่นขึ้นอีกครั้งหนึ่งก็ต่อเมื่อได้ยินเสียงเครื่องดนตรีมาหยุดอยู่ที่หน้าร้าน เสียงคนพูดกันเอะอะ เมื่อเดินไปถลกกลอนประตูเปิดออกดู ก็แลเห็นจีบคันหนึ่งจอดอยู่ ชายสามสี่คน บ้างถือเชือก บ้างถือไผ่ยาว บ้างก็ห่อผ้าซึ่งเขาไม่รู้ว่าคืออะไรเดินตรงเข้ามาหา" (หน้า 145)

4.1.2 สำนวนที่แสดงถึงบรรยากาศของความกระวนกระวายใจ

"อีกครั้งหนึ่งเขาหยุดชะงักถึงขั้นสุดตัว เดินกระสับกระส่ายวนไปเวียนมาอยู่ หน้าประตูห้องนั้น แต่แล้วก็หันกลับไปเกาะอู่ตัวเกาะอู่อีก ทรมานใจตนเองอย่างสุดที่จะ

บรรยายได้ เวลาจะล่วงไปนานเท่าไรไม่อาจบอกถูก จนกระทั่งอ่อนเพลียไปด้วย ความ
 ทรากตรำจากการเดินทางมาหลายชั่วโมง ในที่สุดก็โงกหงุดหงิด หลับ ๆ คั่น ๆ ด้วยความ
 ลืมตัว" (หน้า 145)

4.1.3 ส่วนวนเปรียบเทียบให้ความหมายชัดเจนขึ้น เช่น

"สักครู่นี้มีหญิงคนหนึ่งอายุประมาณกลางคน ผมเฝ้ารุ่งรังถือตะเกียงหลอดเปี่ยม
 หน้าออกมาทางหน้าต่างที่เปิดอยู่ ตั้งกระทู้นามห้วน ๆ อย่างมะนาวไม่มีน้ำ" (หน้า 143)

"ประตูชั้นในก็เปิดออก กฤษณา กุมาร เวช ผมเฝ้ารุ่งรังตามเคย กลืนไลโซลยัง
 ติคอยู่ที่เสื้อและมือ ก้าวออกมาเกาะกรอบประตูอยู่ ยิ้มอย่างอ่อนโยนที่สุดอย่างที่เขาไม่เคย
 เห็นหญิงใดได้เคยยิ้มอย่างนั้นมาก่อน" (หน้า 147)

4.1.4 ส่วนวนที่กลมคาย

"คนเราในเวลาใกล้จะจมน้ำตาย แม้ฟางข้าวก็เป็นความหวังของเขา ด้วยคิด
 ว่าจะช่วยประคองชีวิตไว้ได้" (หน้า 145)

4.2 ส่วนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร "เรียงเอง" มีความสามารถ
 ในการให้เหตุผลของตัวละครใช้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจน เป็นบทเจรจา
 ใกล้เคียงกับคำพูดที่ใช้ในชีวิตจริง บทเจรจาที่แสดงถึงอุปนิสัยของตัวละคร ดังตัวอย่าง
 ต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความเจ็บปวด

"หยุดเถอะคะ คุณพี่ ขึ้นไปถึงสระบุรี นุชคงขาดใจตายเสียก่อน" (หน้า 142)

4.2.2 บทเจรจาที่ให้กำลังใจแก่ผู้ฟัง

"พยายามแข็งใจอีกหน่อยได้ไหมนุช อีกไม่กี่กิโลก็จะถึงสระบุรีแล้ว ฉันจะพาคุณ
 ไปที่นั่น ไม่ไปกรุงเทพฯ ละ" (หน้า 142)

4.2.3 บทเจรจาที่เป็นคำสั่ง

"ออกไปคอยข้างนอกก่อน ฉันตรวจแล้ว เด็กอยู่ในท่าผิดปกติ แม้ก็กระดูกเชิง
 กรามแคบ อาจต้องใช้เครื่อง" (หน้า 143)

4.2.4 บทเจรจาที่ให้ความเห็น

"ผมไม่รู้ว่าจะจัดการกับภรรยาของคุณไปอย่างไรบ้าง แต่อย่างน้อยก็ยังไม่ว่า เราไม่ควรจะรีรออยู่อีก" (หน้า 146)

4.2.5 บทเจรจาที่แสดงถึงความตั้งใจของสามีที่รู้ว่าภรรยาคลอดบุตรเป็นชาย "ผู้ชาย สมควรค่าอิสรภาพของฉันที่ตั้งไว้" (หน้า 147)

จากบทเจรจาของตัวละครที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงความสามารถของ "เรียมเอง" ในการโต้บทเจรจาของตัวละครแสดงพฤติกรรมและอุปนิสัยของตนเองอย่างชัดเจน

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

การแสดงความคิดเห็นของ "เรียมเอง" ในเรื่องสั้นเรื่องนี้มีหลายประการสรุปประการสำคัญได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นในเรื่องความจริงของชีวิต

"มันอาจจะเป็นเพราะคนเราในเวลาใกล้จะจมน้ำตาย แม่ฟางข้าวก็เป็นความหวังของเขา ด้วยคิดว่าจะช่วยประคองชีวิตไว้ได้" (หน้า 145)

2. ความคิดเห็นในเรื่องมนุษย์ไม่ได้วัดที่หน้าตาเพียงอย่างเดียวแต่จากจิตใจและการกระทำประกอบกัน

"หน้าตาของคนเราอาจจะหลอกกันได้ เขาพยายามปลอมใจ แกอาจเป็นหมอคำแยที่เก่งอยู่ในย่านนี้" (หน้า 145)

3. ความคิดเห็นในเรื่องการคลอดบุตรของชาวชนบทเคยชินกับการทำคลอดโดยหมอคำแยมากกว่านางผดุงครรภ์สมัยใหม่

"เพียงแต่ความเคยชินกันมาแต่ปู่ย่าตายาย ทำให้ชาวไร่ชาวนาแถบนั้นนิยมการคลอดโดยหมอคำแยประจำตำบลและหมู่บ้าน แทนที่จะหันมาหาผดุงครรภ์สมัยใหม่" (หน้า 185)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง"

จากที่ได้อ่านมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีส่วนดี
มาก มีลักษณะเป็นเรื่องสั้นที่ดี มีตัวละครน้อย มีโครงสร้างและการดำเนินเรื่องที่เป็น
ระเบียบมีความกระชับ ปูพื้นเรื่องได้ดี มีเอกภาพในตัวเอง การสร้างฉากและลักษณะตัว
ละครทำได้ดีและเด่นมาก ในเวลาและสถานที่ตั้งกล่าวประจวบกับสถานการณ์คับขัน ทำให้
ชายหนุ่มไม่มีทางเลือกอื่นใด ๆ นอกจากจะมอบภรรยาผู้ใกล้จะคลอดลูกให้หญิงวิกลจริต
เป็นผู้ทำคลอด ผู้อ่านจะอดวิญญายไม่ได้ว่า ถ้าตนอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น ตนจะตัดสินใจ
อย่างไร

ส่วนบกพร่องของเรื่องนี้อยู่ที่การพิมพ์ผิดบางคำ กรมวิชาการควรจะได้ปรับปรุง
แก้ไขก่อนที่จะนำมาให้นักเรียนอ่านเป็นหนังสือนอกเวลา

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กกม่วง"

เรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กกม่วง" เป็นผลงานการประพันธ์ของ พล.ต.ต.เลื่อน บัณฑิตนฤทระ เรื่องที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นเล่มที่พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2516 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย

โครงเรื่อง "การประชุมย่อยที่กกม่วง"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องของตำรวจที่มีความฉลาด ไหวพริบ และใช้จิตวิทยาในการจับโจร ถึงแม้จะรู้ว่าโจรมีจำนวนมากกว่าก็ตาม ไม่ถอยหนีแต่กลับมีกำลังใจในการต่อสู้จนโจร เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ไป โดยไม่ต้องใช้อาวุธหรือกำลังแต่ประการใด

เนื้อเรื่องย่อ

ตำรวจหน่วยหนึ่งได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ออกปราบปรามโจรที่ชื่อเสือคำอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านกกม่วง จังหวัดสุพรรณบุรี การเดินทางไปจับโจรเต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องเดินผ่านป่า และแล้วตำรวจหน่วยนั้นก็มาถึงหมู่บ้านที่เป็นที่หลบซ่อนของเสือคำกับพรรคพวก ขณะที่ตำรวจมาถึงนั้นพวกชาวบ้านเตรียมอพยพหนี เหตุร้ายที่คาดว่าจะเป็นเพราะเสือคำเคยประกาศว่าจะฆ่าตำรวจทุกคนที่เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ ตำรวจหัวหน้าหน่วยก็ปรึกษากับลูกน้องว่าจะอยู่ต่อสู้หรือจะถอย แต่ก็ได้รับคำตอบว่าให้อยู่ต่อสู้ ดังนั้นจึงอาศัยวัดกกม่วงเป็นที่มั่นและที่วัดนั้นเองพบว่ามีพระและเณรอยู่ช่วยเป็นกำลังใจให้ตำรวจหน่วยนั้น ตำรวจคอยเสือคำกับพรรคพวกอยู่ถึงรุ่งเช้า ก็ปรากฏว่าเสือคำไม่มาตามที่เคยประกาศไว้พวกชาวบ้านพอเห็นว่าไม่มีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นก็กลับเข้ามาในหมู่บ้าน และนำอาหารมาเลี้ยงดูตำรวจหน่วยนั้น เป็นการแสดงความชื่นชมยินดีที่ตำรวจหน่วยนี้กล้าอยู่ฝืนกับหน่วยอื่น ๆ

แนวคิด

แนวคิดที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนดำเนินเรื่องก็คือ ความสามัคคี ความกล้าหาญและมีกำลังใจดี ที่ทำให้สามารถชนะศัตรูได้ ถึงแม้ว่าจะมีกำลังน้อยกว่า

ฉาก

ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นฉากครั้งในอดีต ย้อนหลังกลับไปอย่างน้อยประมาณ 15 ปี ตามที่ผู้แต่งกล่าวถึงการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไป สุพรรณบุรี ว่ายังไม่มีรถยนต์ผู้แต่งได้บรรยายให้เห็นว่า จังหวัดสุพรรณบุรีในเวลานั้น ยังขาดความเจริญทางด้านคมนาคมอยู่มาก ไม่มีถนน สภาพจังหวัดยังเป็นป่าเปลี่ยวและทุรกันดาร

สถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ก็คือ หมู่บ้านกมวง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้แต่งได้บรรยายลักษณะภูมิประเทศ ชีวิตความเป็นอยู่ ได้อย่างละเอียดลออ เพราะทุกอย่างเป็นภาพจากความทรงจำของผู้แต่งเองดังที่ผู้แต่งได้กล่าวไว้ในตอนต้นเรื่องว่า "ข้าพเจ้ากำลังเล่าเรื่องเก่า มันเป็นความหลังที่ยังใสอยู่ในความทรงจำครั้งกระโน้น - สมัยเมื่อข้าพเจ้าเป็นนายตำรวจประจำอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี คินคณของวรรณคดีชื่อชื่อ"

นอกจากผู้แต่งจะบรรยายให้เห็นฉากที่เป็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านกมวงแล้ว ผู้แต่งยังได้แทรกความรู้ทางด้านการคมนาคม โดยแสดงให้เห็นสภาพการเดินทางและความล่าช้าในการเดินทางสมัยก่อนว่า การเดินทางจากจังหวัดสุพรรณบุรีมาอำเภออุทองได้เดินทางด้วยเท้า เพราะเวลานั้นไม่มีพาหนะอย่างอื่น ถนนก็ไม่มี เดินตัดผ่านทุ่งทุ่งหนองนามาอย่างระหกระเหิน คินแรกมาพักที่บ้านสวนแดง ในสมัยนั้นข้าพเจ้ากับตำรวจเดินสักเลาะมาใช้เวลาเกือบหนึ่งวัน (หน้า 149) ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับการเดินทางโดยรถยนต์ในปัจจุบัน จากจังหวัดสุพรรณบุรีมาถึงบ้านสวนแดงจะใช้เวลาประมาณ 15 นาที เท่านั้น

การบรรยายฉาก ผู้แต่งจะบรรยายให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของฉากว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละคร และจะเปลี่ยนฉากไปพร้อมกับการดำเนินเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"ปิ่นขึ้นลำเรือบร้อย นิวตะที่โก มือชวาก่าคอปั้นแน่นจนมีเหงื่อซึมออกมาจนเปียกชุ่ม ข้าพเจ้ารอเวลาวิกฤติที่จะเกิดขึ้น" (หน้า 154)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้ายตาม

"พอพ้นจากสถานีตำรวจทองก็เดินตัดเข้าป่า ทางเดินเริ่มชันขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นทางลาดชันเขา สองข้างทางมองไม่เห็นอะไร เป็นป่าทึบ ตามทางมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นสลับซับซ้อน มองดูมืดครึ้ม ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าอำนาจของป่าประกอบด้วยความวังเวงเยือกเย็นนั้น แผงอยู่ควยภัยธรรมชาติจากสัตว์ร้ายนานาชนิด และยังมีโจรภัยกำกับเข้าด้วยอีก ความหวาดระแวงไต่ค้อย ๆ เข้าครอบงำ ขวัญของข้าพเจ้าเริ่มเสียหรืออย่างไร" (หน้า 150)

"ความทิวซึ่งมีอยู่แต่เดิมก็ค่อยกล้ำกรายเข้ามาหาข้าพเจ้าทีละน้อย ๆ คิดว่าควรมีอะไรกินสักอย่างซึ่งเป็นอะไรก็ได้ คั้นมะขามที่อยู่ใกล้ ๆ อาจมีผัก แก่อ่อนไม่สำคัญ เพราะผักมะขามยามทิวจะอร่อย ข้าพเจ้าจึงบอกให้ตำรวจคนหนึ่งลองปีนขึ้นไปสำรวจดู ถ้าไม่มีผัก ใบอ่อนก็ได้ ขอให้ได้อะไรของมะขามมาแบ่งกันกิน.....ข้าพเจ้าและตำรวจชุดนั้นกินอย่างเอร็ดอร่อย แต่ต่อมาพอเวลาประมาณ 02.00 น. มีอาการปวดท้องเหมือนจะเป็นอหิวาต์ ท้องค้อย ๆ คลานไปถ่ายทุกข์ใกล้ ๆ กัน ทั้งที่ตากอยสอคล้ายมองหาเสื่อค้ำมือก็ถือปืนอยู่ตักทุเลไม่น้อย" (หน้า 156)

3. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพธรรมชาติและสังคม

"ในเวลาเดียวกันนี้เองชาวบ้านกำลังทอนโค กระบือ ถัดมาจากท่าไร่ ทำนาสวนทางกับเรามา ผ่านขึ้นหน้าเราไปบ้าง" (หน้า 151)

"ถ้าตำรวจจำเป็นต้องพักก็พักอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านไค้เต็มที เพราะบ้านหลังใหญ่พอให้ตำรวจทั้ง 10 คนพักได้ และเป็นบ้านหลังเดียวเท่านั้นที่เป็นฝากระดานพื้นกระดาน นอกนั้นเป็นฝาอกฝาอกและพื้นฟากทั้งดิน....ชาวบ้านป่าชอบสร้างบ้านแบบนี้ เพราะง่ายต่อการปลูกสร้าง ไม้ไผ่ก็มีอยู่ทั่วไปใกล้ ๆ ตะบูนี่ไม่ต้องใช้" (หน้า 151)

4. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพภูมิประเทศ และการคมนาคม

"ทำเลของบ้านกมวงเหมาะสมควรมาก เป็นหมู่บ้านประมาณ 20 หลังคาเรือน อยู่กลางป่า มีที่ท่านาท่าไร่เป็นแปลงเล็ก ๆ ซึ่งเป็นที่เคียนอยู่ไม่มากนัก จากหมู่บ้านนี้มี

ทางเกวียนติดต่อกำเภออุทอง ใช้เวลาประมาณ 1 วันครึ่ง แต่ถ้าเดินเท้าจะเร็วกว่า โดยใช้เวลาประมาณ 1 วันเต็ม ๆ ตามทางต้องผ่านป่า เขา ห้วย ไปเรื่อย ๆ หากที่ราบโล่งยากมาก จะมีชาวป่าบ้างก็หลังสองหลังเท่านั้น จึงเป็นที่เปลี่ยว กันดาร ยากต่อการเข้าสืบสวนปราบปรามโจรผู้ร้าย" (หน้า 148)

การบรรยายฉากของ พล.ต.ต.เลื่อน บัณฑิตนทกะ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่านในด้านความสมจริงเป็นอย่างมาก เพราะผู้แต่งได้ใช้ประสบการณ์และความชำนาญในอาชีพมาเขียน จึงทำให้เรื่องนี้เป็นเรื่องสมจริง การใช้นามและสถานที่ที่เป็นจริงมีส่วนทำให้เรื่องน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมที่น่าศึกษาน่าสนใจ คือ

ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้า ในที่นี้ น่าจะหมายถึง พล.ต.ต.เลื่อน บัณฑิตนทกะ เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญและเป็นแกนของการดำเนินเรื่อง มีอาชีพรับราชการตำรวจ ประจำอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี (หน้า 148) ทางด้านลักษณะนิสัยจะสังเกตได้จากบทบรรยายของผู้แต่งว่าเป็นตำรวจที่มีความกล้าหาญ ความอดทน ความระมัดระวัง ความรอบคอบ ความพยายาม และมีกำลังใจมั่นคงสมกับเป็นนายตำรวจมือปราบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. มีลักษณะเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความกล้าหาญและรับผิดชอบต่อหน้าที่

"ถ้าไม่ข้าพเจ้าจะคิดหนีเสียแล้ว ข้าพเจ้ากลัวเสือคำหรือ เสือคำวิเศษวิโสมาจากไหน เป็นบุรุษกินเหล็กกินไหลได้ ไม่รู้จักตายกระนั้นหรือ เขาอาจยิงใคร ๆ ได้ง่ายเมื่อคน ๆ นั้นไม่สู้ แต่ข้าพเจ้าและตำรวจได้ตั้งใจสู้ คงจะมีโอกาสได้ฝากบทเรียนให้เขารู้จักคำว่า "ตำรวจกล้าตายก็ยังมี" บางไม่ได้ที่เคียวหรือ ถ้าตำรวจหนี ชาวบ้าน

เขาจะคิดอย่างไร ตำรวจที่มากับข้าพเจ้าจะคิดอย่างไรในตัวข้าพเจ้าเขาคงพากันคิดว่า ข้าพเจ้านี้มีชดาคทาชาว อีกหน่อยเมื่อลูกข้าพเจ้าเขาคงรู้ว่าตัวหรือพ่อของเขาซึ่งชดาค อยางไร ไม่สมกับที่เป็นตำรวจ แต่ถาข้าพเจ้าตายในการต่อสู้กับคนร้าย อยางน้อยทาง ราชการยังยกย่องและยังอุปการะครอบครัวต่อไป ชีวิตของข้าพเจ้ากลับมาแล้วเข้ามาอยาง นักต่อสู้ ข้าพเจ้าตัดสินใจยอมตายเพื่อเกียรติศักดิ์ของตำรวจและลูกผู้ชาย" (หน้า 153)

2. ลักษณะของบุ้งคับบัญชาที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา

"ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญที่พวกเราทั้งหมดต้องตัดสินใจคือการจะสู้หรือ จะถอย ถ้าเราจะสู้ข้าพเจ้าเองจะเลือกปฏิบัติประเทศว่าควรจะสู้ตรงไหน.....ข้าพเจ้าจึง ขอให้ทุกคนตัดสินใจจะเอาอยางไร เราจะสู้หรือถอยตีหมู่ทั้ง 3 คน ของข้าพเจ้า สนับสนุนข้าพเจ้าทันที โดยบอกว่าขอสู้ตายก็ยอม" (หน้า 153)

3. มีลักษณะของความอดทน

"การเดินทางจากจังหวัดสุพรรณบุรีมาอำเภออุทองได้เดินทางด้วยเท้า เพราะ เวลานั้นไม่มีพาหนะอยางอื่นถนนก็ไม่มี เดินตัดผ่านท้องทุ่งนาอยางระหกระเหิน" (หน้า 149)

"เราจึงเอาท้องของเราฝากไว้กับโชคชะตาข้างหน้า ถ้าเจอบ้านข้างหน้าคง พอลาภัยการรอดตายไปได้ แต่เราไม่เจอเลย จึงจำต้องออกอาหารมือกลางวัน" (หน้า 150)

"ข้าพเจ้าก็ได้แต่พูดว่า ขอให้พยายามสังเกตดูให้ดีที่สุด ถ้าเย็นนี้ไม่ถึงบ้าน กกม่วงก็หมายความว่าเราไม่ได้กินข้าวมือเย็นกันอีก" (หน้า 151)

4. มีลักษณะของความระมัดระวังรอบคอบ

"ข้าพเจ้าสั่งการให้แบ่งการเดินทางเป็น 3 พวก พวกหน้ามีนายสิบ 1 พลดา 2 พวกกลางคือข้าพเจ้า มีนายสิบ 1 พลดา 2 เชนเดียวกัน การเดินทางทิ้งระยะพอดูเห็นกัน และได้ยินเสียงฝีเท้ากันอยู่เสมอ" (หน้า 150)

5. มีกำลังใจมั่นคง

"ข้าพเจ้าเห็นว่าทุกคนตัดสินใจอย่างแนบแน่นดีแล้ว ก็เกิดความเชื่อมั่นในพวก
 ของตนเอง เราคงจะไ้คู่กับพวกเสือคำนำคู้ที่สุด ถ้าเขากำแหงมาล้อมยิงเรา ปกติ
 ข้าเจ้าเคยแผลดขมูรราย แผลดคราวนี้กลับกัน ข้าพเจ้าต้องคอยวอเมื่อไหร่ขูรรายจะมอลอม"
 (หน้า 154)

6. มีความพยายาม

"ข้าพเจ้าไ้ขี้แเจงวอพวกเรอเป็นค้อวรวหนวยที่มีอวูขคู้ที่สุด แมก้อลั้งนอย
 แผลดถอถอไ้รับควมรวมมือจกขอวบอานขวค้วยแลวคงสู้วกเสือค้อไ้" (หน้า 152)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งนำชีวิตและประสบการณ์ของตนมาเป็นแบบใน
 การสร้างตัวละคร ทำให้ตัวละครมีความสมจริง ตัวละครส่วนใหญ่ของเรื่องเป็นบุคคลที่มี
 ตัวตนจริง ๆ และมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับผู้แต่งด้วย

ท่วงทำนองแต่ง

1. การเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งใช้กลวิธีการ
 เล่าเรื่องแบบที่เรียกว่า (First person narrator) คือผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องใน
 ทำนองว่าเรื่องนี้เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้คำว่า
 "ข้าพเจ้า"

การเล่าเรื่องของ พล.ต.ต.เลื่อน บัณฑิตนทกะ เป็นการเล่าอย่างตรงไป
 ตรงมา โดยใช้ประสบการณ์และความชำนาญในอาชีพ ผสมประสานกับความชำนาญใน
 เรื่องการใช้ภาษาที่เรียบเรียงอย่างง่าย ๆ และเป็นภาษาที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน
 นอกจากนั้นยังใช้บทบรรยายมากกว่าบทเจรจาอีกด้วย

การดำเนินเรื่อง ไม่สลับซับซ้อน คล้ายกับการบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน แต่
 ได้กำหนดเหตุการณ์และเรียงลำดับไว้อย่างแนบเนียนกว่าและมีระเบียบ เนื้อเรื่องค่อย ๆ

ทวีความตื่นเต้น และในที่สุดเรื่องก็คลี่คลายลงด้วยดี จัดเป็นเรื่องประเภทค้นคว้าปลายที่จบลงด้วยความสำเร็จอันงดงามคือ ตำรวจสามารถชนะโจรได้

2. การใช้สำนวนภาษา การพิจารณาสำนวนภาษาของ พล.ต.ต. เลื่อน บัณฑิตนทกะ ผู้อ่านจะเห็นว่า การเขียนของเขาใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ไม่มีศัพท์สูง เรียบเรียงอย่างมีระเบียบ ชัดเจนและแจ่มแจ้งจากตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง ใช้ภาษาเรียบง่าย มีระเบียบ และละเอียดลออ

2.1.1 สำนวนโวหารที่ทำให้เห็นภาพพจน์

"ในครั้งนั้นข้าพเจ้าไม่มีที่นอน ต้องขึ้นไปนอนบนสถานีตำรวจด้วยกันทั้งนั้น ตัวสถานีตำรวจเองก็โยหน้า จวนทั้งมีพียงเหล้อยู่แล้ว แต่ก็พออาศัยได้ดีกว่าตามโคนต้นไม้" (หน้า 150)

"เราทุกคนต่างมีความยินดีมาก คอยกระปรีกระเป่าทั้ง ๆ ที่อ่อนเพลียเต็มที่ แต่ตอนเราเดินเข้าหมู่บ้านเล็ก ๆ นั้น ก็ได้พยายามเตะท่าอย่างสง่าเพื่อจะให้ราษฎรในหมู่บ้านนั้นได้เห็น ว่า ผู้พิชิตเสือคำก่าดังยางเข้ามาแล้ว" (หน้า 151)

"บรรดาชาวบ้านป่าทั้งหลายต่างหอบลูกจูงหลานออกจากบ้านพัก พวกกันชนข้าวของที่หลับที่นอน หม้อไห บรรทุกไปบนเกวียนผ่านหน้าบ้านผู้ใหญ่มานไปเป็นทิวแถว" (หน้า 152)

2.1.2 สำนวนเปรียบเทียบ

"เพราะชั่วระยะเวลา 4 - 5 ปี ที่แล้วมานี้ ตั้งแต่ได้มีถนนจากกรุงเทพฯ ผ่านอุทองไปถึงสุพรรณบุรีแล้ว อุทองก็ได้ปรับปรุงตัวเองใหม่เป็นสาวรุ่นที่เฉิดโฉมงดงาม แม้ไม่เหมือนชาวกรุง แต่ก็เป็นที่สะกูดตาสะกูดใจ ในความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากบ้านป่า เป็นเมืองใหม่ที่ทันสมัย" (หน้า 150)

"ข้าพเจ้าจึงหวังเหลือเกินกว่า ดวงดาวประจำตัวเสือคำ เริ่มทรีแสงลงแล้ว และตำรวจหน่วยนี้เองจะเป็นผู้ดับดาวดวงนั้น" (หน้า 157)

ผู้แต่งเปรียบเทียบอิทธิพลของเสื่อกำเขนเกี่ยวกับดวงดาว

“ถ้าเป็นการเดินมาเที่ยวทัศนากับใครสักคนที่ท่านพอใจ คงจะน่าดูเพลิดเพลินไม่น้อย เพราะเป็นการชมป่าเขาสำเนาไพร แต่นี่เป็นการเดินอยู่ในปากเขื่อน ปากกระเซ้และถื่นโจร” (หน้า 150)

2.1.3 ใช้คำซ้อนเพื่อให้มีเสียงสัมผัสคล้องจอง

“นอกจากนั้นการหอบหิ้วเครื่องคองของกินไปด้วย ย่อมทำให้หุ่ยอ้ายเวลาเกิดบึงกันขึ้นจะทำอย่างไร” (หน้า 150)

2.2 ทางคำสนวนภาษาในบทเจรจาของตัวละคร แม้จะมีไม่มากนัก แต่ก็เห็นคำพูดที่ถ่ายทอดตรงไปตรงมา และสอดคล้องไว้อย่างเหมาะสมทุกตอน ภาษาพูดที่ใช้เหมาะสมกับฐานะของตัวละคร ใช้ส่วนมากตามที่พูดกันในชีวิตจริงไม่ได้ขัดเกลาตัดแปลงมากนัก ฉะนั้นคำพูดของตัวละครบางคนจึงเหมือนกับคำพูดที่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน ดังเช่น

2.2.1 บทเจรจาของชาวบ้านที่แสดงถึงความหวาดกลัว เสื่อกำ

“นายไปหุงหากินเองเลย ข้าวสารมี ปลาเค็มมี ขอให้ผมได้มีชีวิตอยู่เลี้ยงหลายต่อไปเถิด” (หน้า 152)

2.2.2 บทเจรจาของพระภิกษุที่มีความปรารถนาดี ให้กำลังใจตำรวจ

“อาตมาไม่ไป จะอยู่คอยสวดมนต์ช่วยตำรวจ”

“เห็นตำรวจไม่ได้ไปกับพวกชาวบ้านที่อพยพ จึงคิดว่าตำรวจมาหน่วยนี้ผู้แนมีตำรวจหลายพวกแล้วพอเห็นชาวบ้านอพยพก็พลอยไปกับชาวบ้านด้วย ตำรวจพวกนั้นหลวงพ่อรูว่าเขาไม่สู้” (หน้า 154)

2.2.3 บทเจรจาของชาวบ้านที่แสดงถึงความชื่นชมยินดีด้วยน้ำใสใจจริง

“เปล่าหรอกนาย พวกฉันเห็นใจพวกนายว่ากล้าจริง เอามาถวาย” (หน้า 156)

ผู้แต่งไม่ได้ใช้บทเจรจาช่วยในการดำเนินเรื่องเช่นเรื่องสั้นทั่ว ๆ ไป แต่ใช้เป็นส่วนประกอบของการเล่าเรื่อง คือบรรยายเรื่องก่อนแล้วใช้บทเจรจาเป็นส่วนประกอบ เพื่อแสดงอุปนิสัยและความคิดเห็นของตัวละคร

3. ความละเอียดลออในเชิงบรรยายและพรรณนา ในค่านการบรรยายฉาก ความคิด ความรู้สึกของตัวละคร นับว่าผู้แต่งบรรยายได้อย่างละเอียด สามารถสร้างมโนภาพ¹ (Imagery) ให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ เช่น ภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านกกม่วง ภาพการเดินทางด้วยความยากลำบากของคำรวจในสมัยก่อน ภาพความสับสนวุ่นวายของชาวบ้านกกม่วงขณะอพยพหนีเสือค้ำ เป็นต้น นอกจากนี้จะบรรยายอย่างละเอียดแล้วยังแทรก ความคิดไปถึงเรื่องอื่น ๆ ด้วย

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

เรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประการ สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้.-

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเจริญของท้องถิ่นชนบท เช่น

"ถนนหนทางจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น" (หน้า 150)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเดินทางในป่าต้องมีความระมัดระวัง

"สองข้างทางมองไม่เห็นอะไร เป็นป่าทึบตามทางมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นสลับซับซ้อน มองคู่มือก็มืดมัว ข้าพเจ้าเริ่มรู้สึกตัวว่าอำนาจของป่าประกอบด้วยความวังเวงเยือกเย็นนั้นแฝงอยู่ด้วยภัยธรรมชาติจากสัตว์ร้ายนานาชนิด และยังมีโจรภัยกำกับเข้าด้วยอีก ความหวาดระแวงใดคอย ๆ เข้าครอบงำ....ข้าพเจ้าอาจถูกลอบโจมตีได้ทุกขณะ แต่อย่างไร

¹ สิทธา พิณจิววดล และคนอื่น ๆ, การเขียน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517), หน้า 163.

ก็ตามถ้าถูกลอบยิง ข้าพเจ้าก็ได้ตั้งใจไว้แล้วว่า จะพบกับเสือคำ เมื่อเขาต้อนรับก็จะ
 ทักทายกันให้สมน้ำสมเนื้อ ข้าพเจ้าสั่งการให้แบ่งการเดินเป็น 3 พวก" (หน้า 150)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเกียรติศักดิ์ของตำรวจ

"เป็นเกียรติประวัติที่ไม่มีหน่วยไหนจะทำได้อย่างเรา แม้เราจะตายความมีใจ
 เป็นนักสู้อย่าง กล้าหาญด้วยวิญญาณของตำรวจอันแท้จริง จะเป็นเครื่องเตือนความจำ
 ให้คนรุ่นหลังจำวีรกรรมของเราได้โดยไม่รู้ลืม" (หน้า 153)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับถือพระของชาวไทย

"ในระยาะที่ข้าพเจ้าลงมาลงหิบบยามนี้เอง หลวงพ่อที่ข้าพเจ้าสวมติดคอมาตั้งแ
 ออกจากบ้านได้เลื่อนขึ้นลงตามจังหวะที่ข้าพเจ้าแก้มและเงยหน้า ทำให้ข้าพเจ้าวาม
 คว้าความเข้าใจถึงพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถจะ
 คุ้มครองภัยอันตรายต่าง ๆ ได้" (หน้า 153)

"ข้าพเจ้าศรัทธาใจยึดมั่นเป็นที่มั่นสำหรับต่อสู้กับเสือคำ ไหน ๆ หลวงพ่อที่กอ
 ก็เป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าแล้ว" (หน้า 154)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาของพวกโจร ที่พยายามทำลายขวัญ
 ของชาวบ้าน

"บรรดาชาวบ้านป่าทั้งหลายต่างหอบลูกจูงหลานลนลานออกจากบ้านพักพากัน
 คนขาวของที่หลิมที่นอนหม้อไห บรรทุกไปบนเกวียนผ่านหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้านไปเป็นทิวแถว
 เป็นการอพยพกันอย่างรีบร้อน เร่งด่วนจนข้าพเจ้าไม่สามารถจะเก็บเอาความสงสัยไว้ใน
 ใจได้อีกต่อไปได้ รีบลงจากเรือนผู้ใหญ่บ้าน เข้าสะกดหน้าชบวนอพยพไว้ได้ชบวนหนึ่ง แล้ว
 สอบถามไต่ความว่า เสือคำกับพวกทั้ง 40 คนอยู่ใกล้ ๆ หมู่บ้านนี้ เขาสั่งไว้ว่าหากมีตำรวจ
 เข้ามาพักในหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านหนีออกไปให้หมด เขาจะมาล้อมยิงตำรวจ แล้วเอาไฟเผา
 ครอกให้ตายทั้งหมดลุงผู้นั้นบอกว่า ชาวบ้านช่วยอะไรไม่ได้ เพราะมีแกมีคไม้ ปืน
 ก็มีแต่ปืนแก๊ป ทางที่ที่ผู้ศอกให้ตำรวจหนีออกไปจากหมู่บ้านเสียดีกว่า บ้านเรือนจะได้
 ไม่พลอยถูกเผาไฟไหม้ไปด้วย" (หน้า 152)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีน้ำใจอันดีระหว่างชาวบ้านกับตำรวจ

"ข้าพเจ้าจึงได้เผชิญกับใบหน้าอันยิ้มแย้ม ดวงตาแสดงความชื่นชมยินดี จากชาวบ้านก้มมองเป็นอันมาก ทุกคนไม่มีใครคิดว่าตำรวจหน่วยนี้จะกล้าอยู่ เข้าใจว่าต้องหลบไปอย่างพวกกอน ๆ"

"ระหว่างที่พักอยู่ที่วัด บางคนก็จับหลบไป มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งประมาณ 6-7 คน หายสำหรับกับข้าวกินกันมาเป็นแถวขึ้นบนกุฏิ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเขามาทำบุญ จึงถามหลวงพ่อบว่า "วันนี้วันพระหรือ" หลวงพ่อบตอบ "ไม่ใช่" จึงได้ถามหลวงพ่อบว่าขึ้นบนกุฏิก่อนคนอื่นว่า "พอลุงทำบุญอย่างนี้ทุกวันหรือ" ลุงแกตอบว่า "เปล่าหรือกานาย" พวกฉันเห็นใจพวกนายวากล้าจริง เอามาถวาย" เทานั้นเอง พวกที่หลบ บ้างก็วิ่งหลบ ครั้งอื่น ต่างถูกพรรคพวกนั่งเตรียมรับประเคน เป็นอันว่าเขานั้นเป็นเจ้าที่กับข้าวกินปลา รอยที่สุกมือหนึ่งในชีวิต ข้าพเจ้ารับประทานไปเกิดความปลื้มใจไป" (หน้า 156-157)

คุณค่าทางค่านความรู้

เรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กกม่วง" นี้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้แก่ยูอาณหลายประการ โดยแยกเป็นประการสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. ความรู้เรื่องลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี

"กกม่วง" คือชื่อหมู่บ้านแห่งหนึ่งของอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีที่สำคัญก็คือ เป็นหมู่บ้านกีดชายแดนระหว่างจังหวัดกาญจนบุรีกับจังหวัดสุพรรณบุรี บ้านกกม่วงอยู่ที่กั้นเขตอำเภอลาดบัวหลวงของอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี (หน้า 148)

2. ความรู้ด้านการคมนาคม เมื่อ 15 ปีก่อน เริ่มไปด้วยความยากลำบากและลาซา

"สภาพเช่นนี้ข้าพเจ้าขอให้ท่านทวนระลึกถึงเมื่อ 15 ปีก่อนมาแล้ว เรายังไม่มีรถยนต์วิ่งในป่า เรายังไม่มีถนนจากกรุงเทพฯ ไปสุพรรณบุรี" (หน้า 148)

"การเดินทางจากจังหวัดสุพรรณบุรีมาอำเภออุทองได้เดินทางด้วยเท้า เพราะเวลานั้นไม่มีพาหนะอย่างอื่น ถนนก็ไม่มี เดินตัดผ่านทุ่งทองนามาอย่างระหกระเหิน" (หน้า 149)

3. ความรู้เรื่องที่อยู่อาศัยของชาวอำเภออุทองในสมัยก่อน และรัฐบาลใช้อำเภอนี้เป็นที่เนรเทศข้าราชการที่ไม่ดี

"ตลาดที่อำเภออุทองเป็นตลาดมุงด้วยจากและหญ้าคา ฝาห้องแฉวไซไม้ รวกซัดเป็นส่วนมาก คุกรุงรังขอมชนิดกับเคียนนี้มากที่มีดีกรามเกิดขึ้นอย่างสะพรัง แต่เดิมอำเภออุทองเป็นอำเภอสำหรับเนรเทศข้าราชการที่ไม่ดีไปอยู่" (หน้า 149)

4. ความรู้เรื่องการใช้อาวุธปืนของตำรวจ

"อาวุธประจำตัวข้าพเจ้าคือ คาร์ไบน์เล็กสั้นอัตโนมัติ นายสิบคนหนึ่งมีปืนกลเบาเบรนกันของอังกฤษ อีก 2 คน มีปืนกลมือทอมสันและแมร์คัมน์ ส่วนพล ๖ คนนั้น 2 คน มียูเอสไรเฟิล เป็นปืนเล็กยาวอัตโนมัติที่ดีที่สุด ซึ่งคนร้ายเกรงกลัวมาก เวลายิงมีเสียงดังผิดปกติ และมีกำลังทะลุทะลวงได้อย่างยอดเยี่ยม คนไม่ใหญ่เท่าใหญ่ไม่สามารถจะเป็นโล่กำบังทางกันได้เลย ในหน่วยของข้าพเจ้าอาวุธปืนที่ทรงประสิทธิภาพก็คือ ยูเอสไรเฟิล 2 กระบอกนี้ ส่วนพล ๖ อีก 4 คนนั้น 2 คน มีพระรามหก ใช้กระสุนแบบเดียวกับปืนกลเบาเบรนกัน และอีก 2 คน มีคาร์ไบน์อย่างเดียวกับข้าพเจ้า" (หน้า 149)

5. ความรู้เรื่องสภาพชีวิตตำรวจจร

"จากเข้ามาเป็นสาย จากสายเป็นนาย เรายังไม่ได้ผ่านพวกชาวป่าเอยอาหารกลางวันยังไม่ได้ตักถึงห้อง ทุกคนเริ่มรู้สึกหิวและอยากหยุดพัก คงมีแต่น้ำในถ้วย

อันใดเห็นเท่านั้นที่เราได้ใช้ลูบท้อง ด้วยความหิวกระหายไปพลาง ๆ เราต่างไม่มีอาหาร
 คิดตัวกันไปเลย ท่านลองคิดดูก็แล้วกันว่า มุ้ง ผ้าห่ม เสื้อผ้า สำหรับผลัดเปลี่ยน และ
 กระสุนเก็บอัคราศึกที่เราเอาใส่หลังมานั้น มันเป็นภาระหนักแค้นไหนแล้ว ถ้าเราจะต้อง
 หอมหัวข้าวสุกข้าวสาร เครื่องกระป๋อง เสมียงกรัง หม้อไหติดไปด้วย เราจะเดินทาง
 กันไหวหรือ" (หน้า 150)

"ข้าพเจ้าคิดถึงเมียและลูกเล็ก ๆ ที่คอยการกลับของข้าพเจ้าอยู่ที่บ้าน
 และเมียลูกของตำรวจอื่น ๆ ที่ไปกับข้าพเจ้าอีกหลายครอบครัว เขาต้องรอการกลับของ
 พ่อบ้านด้วยกันทั้งนั้น" (หน้า 152)

6. ความรู้เรื่องป่าจะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล

"ข้าพเจ้าได้สั่งให้หยุดพักโคนไม้ใหญ่ริมทาง สอบถามตำรวจคนหนึ่งที่มี
 ความรู้ตามเส้นทางนี้ ได้รับตอบว่าป่านั้นเปลี่ยนไปตามฤดูกาล หน้าแดงเส้นทางเป็น
 อย่างหนึ่ง หน้าฝนเส้นทางกลับเปลี่ยนเป็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะธรรมชาติของต้นไม้มีการ
 ผลัดเปลี่ยนใบ จึงเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นจําไปไ้มาก" (หน้า 151)

7. ความรู้เกี่ยวกับการสร้างบ้านใบชนบท

"นอกนั้นเป็นบ้านฝาฟากและพื้นฟากทั้งสิ้น ฝาฟากพื้นฟากหมายถึง พื้นและ
 ฝาบ้านที่ทำด้วยไม้ไผ่สับ ๆ เช่า แล้วแผ่ออกเป็นพื้นและฝาสำหรับเรือนหลังเล็ก ๆ
 ชาวบ้านป่าชอบสร้างบ้านแบบนี้ง่ายต่อการปลูกสร้าง ไม้ไผ่ก็มีอยู่ทั่วไปใกล้ ๆ ทะลุไม้
 ถองไซ้" (หน้า 151)

8. ความรู้เรื่องลักษณะตำรวจ

"โดยปรกติตามลักษณะของตำรวจ ข้าพเจ้าจะต้องส่งอะไรออกไป เพราะ
 ตำรวจส่วนมากมีอยู่สองอย่าง คือ เป็นผู้ส่ง กับเป็นผู้รับคำสั่ง" (หน้า 152)

9. ความรู้เรื่องกลยุทธ์ในการต่อสู้แมวกำลังจะน้อยกว่า

"การประชุมย่อย ณ กกมวง จึงเกิดขึ้น ณ บัดนั้นเอง บนบ้านของผู้ใหญ่ บ้านที่ที่เจ้าของบ้านอพยพไปเสียแล้ว ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญที่พวกเราทั้งหมด ต้องตัดสินใจ คือการจะสู้หรือจะถอย ถ้าเราจะสู้ข้าพเจ้าเองจะเลือกภูมิประเทศว่าควร จะสู้ตรงไหน ถึงแม้เสียค่าจะมีกำลังพลมากกว่าก็ตามแต่ถ้ามีที่มั่นที่เหมาะสมแล้ว การ เขาก็จะไม่ยำนึก แมวจะมาพวกเราได้หมดแต่เสียค่ากับสมุนก็แทบไม่เหลือเหมือนกัน อีกประการหนึ่งเมื่อเกิดการต่อสู้กันขึ้นแล้ว อาจมีหน่วยข้างเคียงซึ่งเราไม่ทราบเหมือนกันว่าตั้งอยู่ที่ไหนบ้าง เมื่อได้ยินเสียงปืนคงจะเคลื่อนที่เข้ามาช่วยเหลือ จะเป็นทางให้ เราได้เปรียบและปลอดภัย" (หน้า 153)

10. ความรู้เรื่องลักษณะการตั้งรับ

"ตำรวจมาพร้อมกันดีแล้ว ไล่ส่งแมงเป็น 3 พวกอย่างเวลาเดินทาง แล้ว แยกกันเป็น 3 จุด แบบสามเหลี่ยมหน้าจั่ว แต่ละจุดอยู่ริมลานวัดหาที่กำบังกระสุนเอาตาม ภูมิประเทศ" (หน้า 154)

11. ความรู้เรื่องการใช้สงครามจิตวิทยาระหว่างตำรวจกับโจร

"ความหิวที่เคยมีอยู่นั้นหายไปเพราะการตื่นเต้น เวลาล่วงไป ๆ จากนาฬิกา เป็นหัวโมง จนถึง 22.00 น. ก็ยังไม่มีวีแววของเสียค่า ประสาทที่เกร็งเซ็งอยู่ชัก ลอยคลา... เมื่อพันทุกขมาได้แล้วก็เกรงตอนเช้ามีค เพราะตำรวจเคยล้อมจับผู้ร้าย เข้ามีค เสียค่าอาจมาเยี่ยมตอนนั้นก็ได พวกเรายังคงระแวงระวังกันอยู่อย่างเดิม จน แสงเงินแสงทองของวันใหม่ขึ้นก็ไม่ปรากฏว่ามีเสียค่าหรือแม่แต่หมาค่ามากล้ำกรายเลย" (หน้า 156)

ส่วนคี่และส่วนบทพรองของเรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กกมวง"

ส่วนคี่

เรื่องสั้นเรื่องนี้จัดเป็นเรื่องสั้นที่มีส่วนคี่หลายค่าน เช่น ค่านโครงเรื่อง มีความสมจริง บรรยายฉากภูมิประเทศได้ชัดเจน ลักษณะนิสัยตัวละครจำลองจากชีวิตจริง ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย กวีธิ์ในการดำเนินเรื่องชวนให้ผู้อ่านตื่นเต้นและติดตาม ทั้งชื่อเรื่องก็เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ดังนั้นองค์ประกอบทุกส่วนของเรื่องสั้นเรื่องนี้ จึงมีลักษณะที่เป็นสัมพันธ์ภาพ เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้บรรยากาศแนวเรื่อง ต่อสู้กันแทนได้ชัดเจนแนบเนียน

ทางด้านสาระที่แทรกอยู่ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ มีหลายค่าน ทั้งทางด้านทัศนะที่เป็นข้อคิด ความรู้ในด้านต่าง ๆ คำคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและนักเรียนเป็นอย่างมาก

ส่วนบทพรองของเรื่องสั้นเรื่องนี้อยู่ที่การพิมพ์ ซึ่งพิมพ์ติดต่อกันเป็นพืด และพิมพ์ผิดในบางคำ เป็นข้อบกพร่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น จึงควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขในการพิมพ์ครั้งต่อไป นอกจากนี้เนื้อเรื่องมีการบรรยายมากเกินไป ไม่ค่อยมีบทเจรจา ทำให้เนื้อเรื่องคล้ายเรื่องเล่าขนาดสั้นมากกว่าเรื่องสั้น

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "เขียกขาคำ"

เรื่องสั้นเรื่อง "เขียกขาคำ" เป็นผลงานการประพันธ์ของ "ลาวคำหอม" นามปากกาของ นายคำสิงห์ ศรีนอก พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือปียมิตร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 เรื่องสั้นเรื่องนี้พิมพ์เป็นครั้งที่ 7 พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

"ลาวคำหอม" เป็นนามปากกาของ นายคำสิงห์ ศรีนอก เกิดเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2473 ที่บ้านหนองสะอาก ตำบลหนองสะอาก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา บิดามารดาเป็นชาวนา สมรสเมื่อ พ.ศ. 2513 กับ นางประสิทธิ์ ศรีนอก มีบุตรธิดา 2 คน

การศึกษา

สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 6 จากโรงเรียนประจำอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาสอบเทียบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้จึงสมัครเรียนวิชาการหนังสือพิมพ์ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำงาน

เมื่อสำเร็จการศึกษาได้ทำงานหนังสือพิมพ์จนกระทั่ง พ.ศ. 2500 ฝ้ายบ้านเมืองจำกัดสิทธิการเผยแพร่ข่าว โดยออกกฎหมายควบคุมขอบเขตการให้ข่าวสารสู่ประชาชน มีการจับกุมขังหนังสือพิมพ์ นักเขียนหลายคน เขาจึงเลิกอาชีพนักหนังสือพิมพ์ไปรับราชการเป็นพนักงานป่าไม้ทางภาคเหนืออยู่ระยะหนึ่ง ปัจจุบัน (พ.ศ. 2519) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่เลี้ยงสัตว์ มีวัว เป็นต้น ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

งานเขียนหนังสือ

เริ่มงานเขียนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2500 ในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์นิยมิกร
ใช้นามปากกาว่า ลาว คำหอม

งานเขียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องสั้นชีวิตจริงที่สะท้อนภาพสังคมชนบทในแง่มุมต่างๆ
ทั้งนี้เพราะเขามีประสบการณ์ชีวิตชนบทมาก่อน เช่น งานเขียนเรื่องสั้นชุด "ฟ้าบ่กั้น"
พิมพ์เป็นเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2511 ที่เขียนพรรณนาถิ่นบ้านเกิดเมืองนอนไว้อย่างละเอียด
เปรียบเสมือนคำร้องทุกข์ของชาวบ้านต่อผู้คนในเมืองว่า เขาอยู่ยากอย่างไร เป็นการ
สะท้อนชีวิตทุกข์ยากของผู้คนในชนบททุรกันดาร และเสนอให้เห็นปัญหาความเหลื่อมล้ำ
ของคนในสังคมไทย หนังสือเรื่องนี้ได้รับความนิยมและตีพิมพ์เผยแพร่หลายครั้ง ทั้งมี
ชาวต่างประเทศนำไปแปลตีพิมพ์เผยแพร่ด้วย

รวมเรื่องสั้นชุดที่สองชื่อ "กำแพง" พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2516 เรื่องสั้นชุดนี้
ส่วนหนึ่งเป็นภาพปัญหาสังคมชนบทที่เสนอสืบเนื่องจากเรื่อง "ฟ้าบ่กั้น" เช่น การละทิ้ง
ถิ่นฐานที่ทำกินในท้องไร้ท้องนา มาทำงานทำในฐานะทาสต่างชาติ ซึ่งมีอยู่หลายแห่งใน
ภาคอีสาน จนถึงการกระเด็นออกกระสุนหนีความยากจนความอดอยากมาสู่เมืองหลวงด้วย
ความหวังและความฝันอย่างเต็มเปี่ยมว่ากรุงเทพ ฯ ก็คือเมืองฟ้า ซึ่งเมื่อมาถึงจริง ๆ
แล้วจึงได้พบว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้น

งานเขียนอื่น ๆ นอกจากเรื่องสั้น 30 กว่าเรื่อง ยังมีบทความ สารคดี และ
บทร้อยกรอง

ผลงานที่ได้รับความนิยม

ในจำนวนเรื่องสั้นหลาย ๆ เรื่องของ ลาว คำหอม เรื่องที่ได้รับความนิยมเรื่อง
หนึ่งคือเรื่อง "เชียดชาค่า" ซึ่งได้รับการตีพิมพ์และแปลเป็นภาษาต่างประเทศหลายครั้ง
กระทรวงศึกษาธิการได้คัดเลือกเป็นเรื่องสั้นสำหรับอ่านประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยด้วย

ผลงานเขียนที่ตีพิมพ์เป็นเล่มแล้ว ได้แก่

1. "ฟ้ากับดิน" พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2511 เป็นหนังสือรวมงานเขียนเรื่องสั้น
ที่เขียนก่อน พ.ศ.2500

2. "กำแพง" พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2518 ประกอบด้วยเรื่องสั้น 3 เรื่อง และ
ข้อเขียนอื่น ๆ อีก 14 ชิ้น เขียนในระหว่าง พ.ศ.2513 - 2516 ส่วนใหญ่รวบรวมจาก
หนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์ และงานที่กระจัดกระจายอยู่ตามหนังสือต่าง ๆ

3. The Politician And Other Thai Stories

นามปากกา

1. ลาวคำหอม	ใช้เขียนเรื่องสั้น
2. ชโย สมภาค	ใช้เขียนงานร้อยกรอง

โครงเรื่อง "เชียดซากำ"

"ลาวคำหอม" ได้กำหนดโครงเรื่องให้มีชาวชนบทที่ยากจนไปหาเชียด และ
ถูกถูกขูดและก็ต้องทิ้งลูกไว้ เพื่อไปรับเงินที่รัฐบาลช่วยเหลือ 200 บาท ที่อำเภอ เมื่อ
กลับมาปรากฏว่าลูกตาย

เนื้อเรื่องย่อ

นาค นางาม พาดูกเล็ก ๆ 2 คนไปหาเชียด แต่บังเอิญถูกขายคนกลางถูกขูด
กัด เพราะเอามือล้วงไปจับเชียดในปลักควาย เขาจึงนำลูกกลับมาเพื่อไปรักษาตามมีตาม
เกิด ขณะนั้นผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมลูกบ้าน ให้คนที่มียูกตั้งแต่ 5 คนไปรับเงินช่วยเหลือจาก
รัฐบาลคนละ 200 บาท ที่อำเภอ ตอนแรกนาคไม่ยอมไป แต่เมื่อผู้ใหญ่บอกว่าถ้าไม่ไปจะมี
โทษถึงจำคุก นาคจึงจำใจไปรับเงินที่อำเภอ เขาไปถึงอำเภอแต่ไม่ได้รับเงินทันที ต้องนั่ง

รอดถึงมายังใจได้ เมื่อเดินกลับมาพบเพื่อนบ้านเล่าให้ฟังว่าถ้าไปช้าอีกวันเดียวคงไม่ได้เงินเป็นแน่

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือ ความมอดอยาก ความลำบากของชีวิตชาวชนบท เป็นการเขียนแบบธรรมชาตินิยม¹ (Naturalism) แสดงให้เห็นความไม่รู้ ความไม่พอของชาวชนบท ที่ชีวิตต้องประสบแต่เรื่องร้าย ๆ ผู้แต่งเห็นสิ่งเหล่านี้จึงนำมาผูกเป็นเรื่องเป็นราวขึ้น เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตชาวชนบทที่ยากจนอย่างแสนสาหัส มีที่ดินที่ไม่สามารถเพาะปลูกที่ผลใด ๆ ได้ ทำได้เพียงหาสัตว์ทุกชนิดที่ยังมีชีวิตอยู่ในท้องที่ที่แห้งแล้งปานนั้นมาเลี้ยงชีพ

ฉาก

เรื่องสั้นโดยทั่วไปจะมีตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้แต่งจะใช้พฤติกรรมของตัวละครเป็นส่วนที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ ส่วนฉากเป็นเพียงองค์ประกอบที่ทำให้เรื่องสมจริง ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด

เรื่อง "เขียดซาค่า" ฉากของเรื่องนี้อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย แต่ผู้แต่งไม่ได้ระบุชื่อจังหวัดให้ทราบ การที่ผู้แต่งเลือกกำหนดให้เป็นฉากอีสานนี้ คงเนื่องมาจากผู้แต่งมีความคุ้นเคยต่อสภาพท้องถิ่นอย่างดีประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งอาจต้องการให้ผู้อ่านสนใจในความมอดอยากยากแค้นของ นาค นางาม จะสังเกตเห็นได้จากน้ำเสียง (Tone) ของผู้แต่งที่โศกจากอีสานเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลหรือข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศหันมาสนใจพัฒนาท้องถิ่นนี้ให้ประชาชน

¹ สิทธา พิณีจวบถล และ นิตยา กาญจนะวรรณ, ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520), หน้า 23.

มีความกินคือยูคีซีน

การบรรยายฉากและบรรยายภาค พิจารณาจากการบรรยายของผู้แต่ง ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"มันเป็นหลืบสุดท้ายแท้ ๆ ในทันทีที่เขางัดคืนแตกกระจาย เขียดยาคำโตเต็มทีขนาดหัวแม่มือ กระโดดแมลงผ่านหน้าลูกชายคนกลางไป เด็กน้อยไล่ตามไปหา ทกวาเขียดจึงกระโดดหลบลงไปรอยเท้าทกวา ลูกน้อยของเขาวิ่งมือตามหมายจะจับเท้าตัวเอง เขาก็ตะลึงแทบสิ้นสติ เมื่อไคยีนลูกน้อยร้องเสียงสั้น" (หน้า 159)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม

"แดดกล้า เร็วแรง เหมือนจงใจจะแผดเผาทุกชีวิตบนทุ่งกว้างใต้ต้นไม้คจนสิ้นซาก สะแมงหลวงกับพยอมยืนโดดเด่น หิ้งใบแกสีเหลืองคล้ำรอนลงดินเป็นครึ่งกราว" (หน้า 158)

3. ฉากที่ช่วยให้เป็นสภาพธรรมชาติ

"รอบตัวมีแต่ความอ้างว้างแห่งแล้ง เขาเพงของกุ่มหญ้าหนมและฟางฝอยที่ปลิวว่อนหมุนเป็นลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า นอกจากหญ้าและฟางมันยังหอบเอากลิ่นสีน้ำตาลลอยฟุ้งจนมีควมไปหมด มันเป็นลมหัวกุดหรือที่บางคนเรียกลมหัวควน" (หน้า 158)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องมีดังนี้

นาค นางาม

นาค นางาม เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ผู้แต่งไม่ได้บรรยายลักษณะ

และอุปนิสัยใจคอของนาคไว้อย่างละเอียด แต่จากคำพูดและเหตุการณ์ข้างตอน ทำให้
ผู้อ่านมองเห็นชายชนบทที่ยากจน มีลูกมาก ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

"เขาก็มียูกลูกเล็ก ๆ สองคนพากันออกไปหาเขี้ยก เพื่อหาอาหารมือเข่าที่
ทุ่งนาข้างบ้าน อากาศแสนหนาว" (หน้า 158)

"เกิดเป็นราษฎรชาวนานี้ช่างมีแตกกองทุกข์ เขาคิด ออกอยากปากหมองก็
สุดจะทุกข์อยู่แล้ว" (หน้า 101)

"เมื่อเพื่อนบ้านบอกว่าเขาต้องไปอำเภอด่วนนี้ เพราะผู้ใหญ่บ้านชี้แจงว่า
วันนี้ทางการจะจ่ายเงินให้กับคนที่มียูกลูกตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป และเขาก็เป็นคนหนึ่งที่มียูกลูกครบ
ห้าคนพอดี" (หน้า 159)

ปลัดอำเภอ

ปลัดอำเภอ เป็นตัวละครที่ผู้แต่งไม่ได้บรรยายรายละเอียดมาก เพียงแต่
บรรยายว่า เป็นปลัดอำเภอแก่หน้าตาขย ลักษณะนิสัยจะเห็นได้จากบทเจรจาของตัวละคร
คือ เป็นคนวางอำนาจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ปลัดอำเภอเงยหน้าที่อวบอมขึ้นมองเขาส่า ๆ จ้องอยู่กรูหนึ่งแล้วพูดเสียง
หนัก "อ้ายบ้า คนกำลังทำงานไม่มีตารี ไป ไปรอข้างนอก" (หน้า 161)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งให้ นาค นางาม เป็นเหมือนกับตัวแพะชาว
ชนบททั่ว ๆ ไป ที่ยากจนออกอยาก และมีลูกมาก ส่วนปลัดอำเภอก็เป็นตัวแพะของ
ข้าราชการที่ท่าคนวางอำนาจ คุกคามประชาชน ผู้แต่งใช้เทคนิคในการสร้างตัวละครแบบ
แนะ (Sketch) ไม่ได้ให้รายละเอียดโดยตรง แต่ผู้อ่านจะทราบได้จากการสังเกต
เจรจาของตัวละครแต่ละคนเอง

ท่วงท่าของการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องในฐานะที่เป็นบุคคลที่สามที่รู้เห็นเหตุการณ์ ผู้แต่งทำเสมือนรู้อยู่และเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของ นายนาคนางาม โดยตลอด

การเล่าเรื่องของ "ลาวคำหอม" เป็นการเล่าอย่างประชิดประชันเขี้ยวพัน ขรรษชาติและเสียดสีรัฐบาล ผู้แต่งมีแกนของเรื่องเน้นแน่นอยู่ที่ชีวิตชาวนา ต้องการเป็นปากเสียงร้องตะโกนแทนชาวนาให้คนทั้งหลายได้สำนึกถึงความทุกข์ลำเค็ญของชาวนา เหล่านั้น ภาษาที่ใช้แม้ว่าจะเรียบง่าย ชัดเจน แต่ก็มีเสียดสี ทำให้ผู้อ่านรู้สึกตัวว่าเป็นเจตนาของผู้แต่งโดยตรง

2. การดำเนินเรื่อง ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยกล่าวถึง นาค นางาม ชายชนบทที่ยากจน ชี้ต่อไปผู้แต่งกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นที่ทำให้เรื่องดำเนินต่อไปคือ ลูกชายถูกงูเห่ากัด ขณะไปจับเขียด และนายนาคองไปรับเงินช่วยจากรัฐบาล 200 บาท ที่อำเภอ เมื่อไปถึงอำเภอผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดว่าข้าราชการและชาวบ้านไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ไม่ว่าจะในค่านึกคิด อารมณ์หรืออื่นใด และกว่านาคจะได้อำนาจเงิน 200 บาท จากอำเภอ กลับไปที่ตกเย็น และขณะมุ่งตรงไปหมู่บ้านเขาก็ด่วนทางกับเพื่อนบ้านหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่งหักทนายเขามาแต่ไกลเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น "โชคดีเหลือเกิน โชคดีเหลือเกินนาคเอ๋ย ถ้าเอ็งเข้าไปอีกวันเดียวก็กวาดเงิน 200 บาท" จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ที่การหักมุมในตอนจบ ที่ให้ผู้อ่านรับรู้โดยทางอ้อม ผู้แต่งปิดเรื่องได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะของเรื่องสั้น คือจบอย่างชวนให้อ่านคิดไปว่า เงิน 200 บาท ซึ่งรัฐบาลจ่ายให้กับบิดามารดาที่มีบุตรมาก และนาคได้มาจากอำเภอนั้นคือ เงินที่จะเป็นค่าทำศพลูกชายคนหนึ่งของเขาที่ถูกลงก็ตกายนั่นเอง

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา "ลาวคำหอม" มีความสามารถในการบรรยายภูมิประเทศออกมาได้ชัดเจน ด้วยการเลือกใช้คำที่ช่วยทำ-

ให้เกิดภาพพจน์ และเป็นคำไทยง่าย ๆ เหมาะสมกับบรรยากาศ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพความแห้งแล้งของภาคอีสานได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เขาหย่อนกายลงตรงโคนไม้ควยท่าทางที่เหนื่อยอ่อน เสื้อสีครามกล้าเป็ยกขึ้นไปควยหยาดเหงื่อ รอบตัวมีแต่ความอว่างว้างแห้งแล้ง เขาเพ่งมองกลุ่มหญ้าหม่นและฟางผ่อยที่ปลิวว่อนหมุ่นเป็นลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า นอกจากหญ้าและฟางมันยังหอบเอาดินสีน้ำตาลลอยฟุ้งจนมีคิ้วไปหมด มันเป็นลมหัวถูกหรือที่บางคนเรียกลมหัวคว้น เขารู้สึกหนาวคอกส่วขึ้นมาทันทีเมื่อคิดได้ว่า ลมที่พัดตั้งอยู่นั้น ผู้ใหญ่เคยบอกว่า มันเป็นความหมายของความแห้งแล้ง ความอดอยาก ความวิบัติ ความตาย" (หน้า 158)

4. การใช้สำนวนภาษา "ลาวคำหอม" เป็นนักเขียนที่ใช้ภาษาสละสลวย เกิดเสียงเกิดตา การบรรยายภาพชัดเจนด้วยถ้อยคำธรรมดา แต่เรียบเรียงได้กระชับรัดกุม "ลาวคำหอม" มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำและภาษาที่เหมาะสมกับความเป็น "ชาวบ้าน" เช่น นาค ใช้คำแทนคำว่า "กู" ใช้ภาษาชาวบ้าน เช่น "เฮ้ย ทิดนาค" เป็นต้น

การพิจารณาสำนวนภาษาของ "ลาวคำหอม" อาจจะพิจารณาได้ 2 ประการ คือ สำนวนในการบรรยายของผู้แต่ง และสำนวนในบทเจรจาของตัวละคร

4.1 สำนวนภาษาในการบรรยายของผู้แต่ง "ลาวคำหอม" ใช้สำนวนและคำที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจน จึงจะรวบรวมตัวอย่างมาดังนี้

4.1.1 คำและสำนวนที่ทำให้เกิดภาพพจน์ เช่น

"เขานั่งมันยังหนาวเหน็บจนถึงกระดูกแก่ขณะนั่งหลับนอน จนรู้สึกทั่วหัวจะแตกออกเป็นเสียง" (หน้า 158)

"ลูกน้อยทั้งสองกางสันกัก ๆ ชะตืดมมองหาคาเขี่ยค" (หน้า 158)

กัก ๆ หมายถึง สันจนพื้นกระทบกัน

"ลมพัดบนอีกอู่นึง สะเมิงและพยอมทิ้งใบแกกราวใหญ่
 ปรกกายแตกบังแก่นระบับ ลมหัวกุกยั้งคงพักอ้ออึ่งกลางทุ่งโล่งเบื้องหน้า" (หน้า 162)

4.1.2 ส่วนที่ทำให้เกิดอารมณ์สะเพื่อนใจ

"ลูกเขาร้องไห้และครางเบา ๆ ตลอดทาง มือของเด็กตบ
 ที่หน้าอกบอกว่าหายใจไม่ออก" (หน้า 159)

4.1.3 ส่วนที่แฝงความเกลียด ขำระชากร รัฐบาล และ ธรรมชาติ

"นาคกับเพื่อนนั่งรอนมาย ปลัดหน้ากายคนนั้นจึงเข้ามาและ
 เรียกพวกเขาให้เข้าไปหา ทุกคนนั่งรยลงที่พื้น เขาเริ่มซักถามต่าง ๆ ว่า ทำยังไรจึง
 มีลูกมากนัก เพื่อนบ้านก็ตอบไปงก ๆ เงิ่น ๆ เรียกเสียงหัวเราะขบใจจากหมู่เจ้านาย
 ที่เฝ้ามาทั้งคำตอบอันแสนจะน่าอดสู้เหล่านั้น" (หน้า 161)

"เกิดเป็นราษฎรชาวนานี้ช่างมีแค้นอกทุกข์ เขาคิด อดอยาก
 ปากหมองก็สุดจะทุกข์แล้ว หันไปหาเจ้านายก็มีแต่คำขู่เช็ญ" (หน้า 167)

"เขารู้สึกกระวนกระวาย อยากจะไปให้ถึงบ้านที่มองเห็น
 ยอดไม้เรียบลินลับ ๆ อยู่เบื้องหน้า แก้ก็สังเลที่จะเดินต่อ เพราะเมื่อครุ่นเอง กอขจะถึง
 รมไม่เขารู้สึกหืออ ตางิว ซึ่งเขารู้วากำลังจะเมมาแตกและเป็นลม เขามองดูฟ้าเท่าที่
 ทองเพราะความร้อนไหมของพื้นทรายแล้วรู้สึกโกรธขี้เมาอย่างบอกไม่ถูก โกรธดินฟ้า
 อากาศซึ่งช่างมีแต่ความทารุณไม่จบสิ้น" (หน้า 158)

4.2 ส่วนภาษาในบทเจรจาของตัวละคร "ลาวกำหอม" ไรตอยคำที่
 กระบับ รีกุม ไม่ยัดเยื่อ อ่านแล้วเข้าใจง่าย แตกมคายลึกซึ้ง โนมี้กำศัพท์ ใช้สำนวน
 เท็บแถม ยั่วล้อ (Satire) และภาษาพูดเหมาะสมกับฐานะของตัวละคร ซึ่งทำให้รู้สึก
 มีชีวิตชีวาอ่าน หังค้วอย่างต่อไปนี้

4.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความดีใจ

"พ่อ นึกดีตัว"

"พ่อ หลับนี้มีสอง เขี่ยคชาคำเสียด้วย เร็วทนอบขีพอ"

(หน้า 158)

4.2.2 บทเจรจาที่แสดงถึงความเจ็บแค้น และยืนยันความตั้งใจ

"จะไปไคยังเงิ ลูกจะตายแห้งง ๆ อยู่โนเห็นรี" (หน้า

159)

"ไม่ไป ไม่ไป ลูกนอนหายใจปะหงับ ๆ อยู่ยั้งจะมามอก
ให้ไป วัอื่นทำไมไม่จ่าย จริง เงินสองร้อยบาทแต่เกิดมากก็ไม่เคยมี แถกไม่ไป ข้า
ไม่ไป" (หน้า 159)

4.2.3 บทเจรจาที่แสดงถึงคำสั่ง การบังคับ

"ไปเสีย อย่างัดทางการเขา เราเป็นราษฎร" (หน้า 159)

4.2.4 บทเจรจาที่ทำให้แลเห็นสภาพความจน

"มันจน มันจน ไม่มีเงินจะไปซื้อผ้าหม ถึงจะเพ็ญสาย
เหม็นถาวทั้งปีทั้งชาติ ก็ไคไซเบี่ยนนั้นแล้วตางผ้าหม ลูกซันก็หตั้งโหลมา" (หน้า 161)

4.2.5 บทเจรจาที่ช่วยให้ทราบเหตุการณ์ในเรื่อง

"โชคก็เหลือเกิน โชคเชิงก็เหลือเกินนาคเอย ถ้าเชิงธำ
ไปอีกรวันก็ยวก็ชวคเงินสองร้อยบาท" (หน้า 162)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องนี้ผู้แต่งได้แสดงข้อคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประการ ส่วนใหญ่จะอยู่ในการบรรยายของผู้แต่ง และความคิดของตัวละคร ความคิดเห็นของผู้แต่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยากจน ซึ่งสอนให้คนเราต้องนึกถึงอาหารไว้ก่อนเสมอ

"เขาหอบดูก้อน้อยพร้อมกับกรุเขียดกลับเข้าบ้าน และไม่ลืมบอกให้ลูกอีกคนลากงูไปควย" (หน้า 159)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่งงายของชาวบ้านที่ใช้วิธีรักษางูก็แบบโบราณ เช่น

"เอาเขียดมาสับปึกที่ผสม"

"บึงตัวงูใหม่กิน" อีกคนตะโกนเสียงดัง เขาวิ่งไปที่ซากงู ฝ่าทองหากับ" (หน้า 159)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหวาดเกรงของราษฎรต่อกฎเกณฑ์ทางบ้านเมือง และทางราชการใช้อำนาจเกินเหตุ เช่น

"ตระวาง ถ้าไม่ไปมันก็ตระวางเท่านั้นเอง มีหรือจะขัดเจ้าชัคนาย เขาให้ทองเอา ไม่เอาก็ตระวาง" (หน้า 159)

"ไปเสีย อย่าขัดทางการเขา เราเป็นราษฎร" (หน้า 159)

"แน่นอน บางทีถึงจำตลอดชีวิต" (หน้า 161)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของข้าราชการไทย

"ทีไปหาเจ้านายก็มีแต่คำขู่เข็ญ เขารอต่อไปจนเที่ยง แต่เจ้านายคนนั้นก็ยังไม่เขียนหนังสือต่อไป เหมือนไม่มีพวกเขาชานาทั้งหลาย ซึ่งนั่งรออยู่อย่างกระวนกระวาย ด้กรูปลั๊กจึงลุกขึ้นเดินออก ๆ ออกมาข้างนอก แต่ยังมีเมตตามันมายอกสองสามคำ" (หน้า 161)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหวังในเรื่องเงินทองของราษฎรที่ยากจน

"ไปซื้ออ้ายบ้า ทั้งสองร้อยบาททีเดียวนะ เกิดมาฝั่งเคยมีรี เงินสองร้อยนะ" (หน้า 159)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาวชนบทเห็นเงินมีค่ามากกว่าชีวิต

"โชคก็เหลือเกิน โชคก็เหลือเกินนาคเอ๋ย ถ้าเอ็งเข้าไปอีกวันก็ยวก็ยวค เงินสองร้อยบาท" (หน้า 162)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "เขียดชาคำ"

ส่วนดี เรื่องสั้นเรื่องนี้สมบูรณ์มากในแง่ของโครงสร้าง มีความซับซ้อนทั้งโครงสร้าง แนวคิด และลักษณะตัวละคร มีเอกภาพ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกลมกลืน ไม่สับสนวุ่นวาย เนื้อเรื่องที่แต่งมีลักษณะเป็นการเสียดสีประชดประชันสังคม และการทำงานของข้าราชการไทย

ส่วนบกพร่อง เรื่อง "เขียดชาคำ" เขียนตามแนวธรรมชาตินิยม (Naturalism) แต่เป็นการเอาความจริงของชีวิตในด้านร้ายมาพูดเป็นเรื่องเหมือนจริง (Realistic) ทำให้เห็นชีวิตของชาวนาที่ยากจน มีค่าเพียงเงินสองร้อยบาทเท่านั้น นอกจากนั้นผู้แต่งไม่ได้เสนอความคิดเห็นหรือทางออกและทางแก้ไขไว้ให้ผู้อ่านเลย

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่"

เรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่" เป็นผลงานการประพันธ์ของ "อาจันต์ บัญจพรรค" เรื่องที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

อาจันต์ บัญจพรรค เกิดเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2470 ที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม บิดาชื่อ ขุนบัญชาพรรคพิบูล มารดาชื่อ นางกระแสด โกมารทัต อาจันต์ เป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวน 4 คน สมรสกับ นางแมงน้อย บัญจพรรค (สกุลเดิม พงษ์สามารถ)

การศึกษา

โรงเรียนประจำจังหวัดชาย จังหวัดนครปฐม พระปฐมวิทยาลัย ชั้นประถมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 2

โรงเรียนอำนวยการศิลป์ (ปากคลองตลาด) ชั้นมัธยมปีที่ 2-6

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เตรียมวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบชั้นปีที่ 2

การทำงาน

พ.ศ. 2490 - 2492 ทำงานตำแหน่งลูกจ้างสำนักสำรวจสำมะโนประชากร กระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. 2492 - 2496 ทำงานในเหมืองแร่บริษัทกระโสมหินเคิร์ดینگ จำกัด จังหวัดพังงา

พ.ศ. 2497 - 2511 ทำงานบริษัทไทยโทรทัศน์ (ไทย ที.วี. ของ 4)

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2520) มีงานเขียน กิจการเขียน กิจการหนังสือ เป็นอาชีพ

เหตุจูงใจให้เขียนหนังสือ คือ การรักการอ่าน เมื่อออกจากงานประจำในบริษัทจึงหันมาเขียนงานเขียนอย่างจริงจัง เขียนหนังสือครั้งแรกตั้งแต่เรียนหนังสือในมหาวิทยาลัย ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ฉายฉาย ประชากร ส่วนผลงานชิ้นแรกที่เขียนเมื่อเป็นนักเขียน คือ นวนิยายเรื่องสั้นลงพิมพ์ในหนังสือ พิมพ์ไทยวันจันทร์ พ.ศ. 2493 ใช้นามปากกาว่า "จินตเทพ" อาจินต์ บัญจพรรค์ มีความชำนาญในการเขียนตามลำดับดังนี้

1. เรื่องสั้น
2. คำประพันธ์ร้อยกรอง
3. บทโทรทัศน์
4. งานแปล

ผลงานที่สำรวจเมื่อ พ.ศ. 2518 มีโดยประมาณดังนี้

เรื่องสั้น 100 เรื่อง บทละครโทรทัศน์ 100 เรื่อง เรื่องแปล 50 ชิ้น และ
บทร้อยกรองประมาณ 100 ชิ้น

งานที่พิมพ์เป็นเล่มแล้ว

1. อุยทะเลคน รวมเรื่องสั้น พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ก้าวหน้า
2. ลูกฝรั่งข้างพุด เรื่องแปล พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ก้าวหน้า
3. ท้อกเกิดตบุง ประมาณ 50 เรื่อง พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ อาจินต์ บัญจพรรค์

งานเขียนที่ได้รับรางวัล

คำขวัญสันติภาพ รางวัลชนะเลิศจากองค์การสหประชาชาติ เมื่อ พ.ศ.2489
ข้อความ "สงครามคือบาป สันติภาพคือบุญ"

นามปากกา

1. จินตเทพ เขียนในสมัยเริ่มแรก
2. แพร เขียนคอสมิน
3. อาจันท์ บัญจพรรค ใช้เขียนเรื่องสั้นใช้นามปากกาที่มากที่สุด

โครงเรื่อง "นายช่างคนใหม่"

โครงเรื่องเป็นการทำงานเหมืองแร่ ผู้แต่งได้กำหนดให้มีชาวต่างชาติชาวสกอตแลนด์ ชื่อ นอร์แมน เข้ามาทำงานในเมืองแร่ในฐานะวิศวกร เป็นคนที่มีลักษณะประจบเจ้านาย เพื่อหวังได้รับค่าชมเชย ค่ายการทำป้ายติดหน้าทางเข้าเหมือง แต่กลับปรากฏนายฝรั่งเจ้าของเหมืองไม่เห็น เพราะนั่งหลับ มีสเตอร์นอร์แมนเลยไม่ได้รับค่าชม ซ้ำถูกกว่าจากคนขี้รดของนายฝรั่ง เลยกลายเป็นว่าป้ายนั้นไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์อะไร

เนื้อเรื่องย่อ

เหมืองของนายฝรั่งชาววิศวกร เนื่องจากคนเก่าครบ 3 ปีแล้วไม่ต่อสัญญา นายฝรั่งจึงต้องหาคนใหม่มาแทน คนใหม่ที่ไคมาเป็นคนไม่มีความรู้ ทำให้พวกลูกเหมืองไม่พอใจ ชื่อ นอร์แมน ลักษณะชอบทำตัวว่าเป็นผู้รู้ วันหนึ่งมีสเตอร์นอร์แมนเห็นว่าบริษัทยังไม่มีย้ายชื่อติดไว้ตรงทางเข้า เขาจึงเสนอให้ทำป้ายซึ่งนายฝรั่งเห็นด้วย เผอิญขณะที่มีสเตอร์นอร์แมนทำป้ายชื่อบริษัทอยู่นั้น นายฝรั่งพาภรรยาไปภูเก็ตและค้างอยู่หลายวัน นอร์แมนสั่งเร่งทำป้ายไปปักให้เสร็จก่อนนายฝรั่งกลับ เพื่อแสดงฝีมือและคิดว่าจะได้

รับคำชม แต่ปรากฏว่า นายฝรั่งเมื่อกลับมาจากภูเก็ตนั่งหลับมาในรถตลอดทาง จึงมองไม่เห็นป้าย และป้ายนั้นก็ทำให้คนขับรถขับเลยเหมืองไปหลายกิโล คนขับรถโกรธมาก และโทษว่าเป็นความผิดของป้าย จึงเป็นอันว่ามีสเตอร์นอร์แมนทำงานเอาหน้าไม่สำเร็จ ไม่ได้รับคำชมเชยใด ๆ จากนายฝรั่ง

แนวคิด

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง คือ ความทะเยอทะยาน ความโอ้อวด และการจัดวางคน (Placement) ที่ไม่เหมาะสมกับงาน หรือ จัดให้คนที่ไม่มีความรู้ในงานที่ตนจะทำมาทำงานนั้น จะทำให้งานนั้นไม่ก้าวหน้า และทำให้ผู้ร่วมงานวุ่นวายใจ จุดประสงค์ของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนี้ก็เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นลักษณะนิสัยที่บกพร่องของคน อาจจะเป็นกระจกที่สะท้อนให้ผู้อ่านรู้จักตัวเองก็ได้

ฉาก

เรื่องสั้นเรื่องนี้มีตัวละคร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้แต่งจึงให้ความสำคัญที่ตัวละครมากกว่าฉาก ฉากจึงเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้เนื้อเรื่องและตัวละครดูสมจริงขึ้นเท่านั้น

ฉากของเรื่องนี้เป็นฉากภายในเหมือง อยู่ในจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย ผู้แต่งมิได้ระบุชื่อให้ทราบ แต่จากการบรรยายสภาพภายในเหมืองและจากการอ่านประวัติของผู้แต่ง จึงสันนิษฐานได้ว่า เป็นจังหวัดพังงา ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

เหมืองของเราเป็นเหมืองเล็กอยู่ในป่าคง หนทางไปสู่มันได้ยากจากทางหลวง เข้าไปหลายกิโล ฯ (หน้า 163)

การที่ผู้แต่งเลือกกำหนดให้มีสเตอร์นอร์แมนไปทำงานในเหมืองทางภาคใต้ คงเนื่องมาจากผู้แต่งมีความคุ้นเคยกับสภาพท้องถิ่นและสภาพชีวิตชาวเหมืองแร่ได้ดี

ภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นภาพในอดีต ที่ผู้แต่งเคยไปใช้ชีวิต
การทำงานที่นั่น

การบรรยายจาก ผู้แต่งบรรยายตามที่ตนเคยมีประสบการณ์ในการทำงานใน
เหมืองมาอย่างโชกโชน ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชีวิตของชาวเหมืองแร่ได้อย่างชัดเจน

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง มีดังนี้

มิสเตอร์นอร์แมน

มิสเตอร์นอร์แมน เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่อง ผู้อ่านจะมองเห็นบุคลิกภาพได้โดยจากการบรรยายของผู้แต่งที่ให้รายละเอียดอย่างชัดเจน มิสเตอร์นอร์แมนเป็นบุคคลที่มีทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่อง แต่มีส่วนบกพร่องมากกว่าส่วนดี ส่วนบกพร่องทางค่านิยมบุคลิกภาพภายนอกคือ รูปร่างหน้าตาท่าทางของมิสเตอร์นอร์แมนที่ดูตัวอ้วนกลม พุงพลุ้ย จากที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"นายฝรั่งรับไอ้หนุ่มสลัดอกแลนค์มาเป็นเอ็นจิเนียร์ เขาเป็นทหารผ่านศึกของอังกฤษตกค้างอยู่ที่นั่น ทำท่าจะเป็นนักเผชิญภัยแต่ที่จริงเขายังทำงานทำไม่ได้ อายุยังไม่ถึง 30 หน้าตา รูปร่าง ท่าทาง ดูหนุ่มและหนุ่ม ไม่เห็นมีความแกร่งสมกับที่เป็นคนผ่านสงครามที่ตรงไหน ผิวขาวเผือก ผมสีทอง เส้นอ่อนดู ตัวอ้วนกลม พุงจะพลุ้ยอยู่ในไม่ช้านี้ เมื่อเขาบุงกางเกงขาดัน ใต้เสื้อเชิ้ตสีนวลแขนสั้น ใต้หมวกกะโล่สีกาเก้ ใต้ถุงเท้ายาวสีชมพูคเข้ม และใส่รองเท้าหนังอย่างคี่สีน้ำตาล" (หน้า 163)

"ไอน้ำมอกทำงานโชกโชนช่วยการเคลื่อนจะกะนำหน้าหลายหมอนขึ้น และ ๆ ยิ่งตอนลงชันบันไดริมอุจะชันเรือสำปั้นไปเรือซุก ก็ยิ่งแอนหน้าแอนหลัง ก็เกือบต้องคลานสี่ตีน" (หน้า 164 - 166)

ทางค่านับัญญาของมิสเตอร์นอร์แมน ก็คือ เขาหลงผิดไปในเรื่องการทำงานแบบไทยกับแบบฝรั่ง เขาพยายามให้เมืองแร่ในเมืองไทยเหมือนเหมือนแร่ในอังกฤษ หรือสกอตแลนด์อันเป็นบ้านเมืองของเขา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เมื่อเข้าออฟฟิส ไลน์วมจะกลายเป็นนักบัญชีผู้ถือคีย์ ยืนท่าเฝ้าที่เป็นรูปถึงเบียร์ของเขา กราดคำพูดไปยังหัวหน้าเสมียน และเสมียนทั่วไปตลอดจนเสมียนแผนกที่เขาเอ่ยถึงระบบการทำงาน เขาถามถึงฝ่ายประชาสัมพันธ์ เสมียนทั่วไปของเราถึงกับจิ้งจิ้ง" (หน้า 166)

"เขาลงไปที่โรงล้างแร่ตามหาห้องแยกแร่ หมอนี่คงแอบอ่านตำราการทำเหมืองตามแบบฉบับมาแล้ว แต่ที่เหมืองเราเมื่อถามถึงการพิสูจน์เนื้อแร่และเปอร์เซ็นต์ของมัน ตาแป๊ะหัวหน้าโรงล้างแร่ได้ยิ้มอย่างแหย ๆ เพราะไม่เข้าใจ" (หน้า 166)

"ไลน์วม ยังโยนุงหาเรื่องวิเคราะห์วิจัยงานวุ่นวายต่อไป" (หน้า 166)

ส่วนคีย์ของมิสเตอร์นอร์แมน ที่ผู้แต่งบรรยายไว้ก็คือ การตรงต่อเวลา และมีสมรรถภาพในการบริหารงาน ดังเช่น

"เขาแสดงการตรงต่อเวลาคด้วยการขึ้นรถกลับบังกาโลทันทีที่หตุกเตียงและบ้ายตั้งขึ้น" (หน้า 166)

"เรื่องบ้าย เป็นจุดสะดุดใจของมิสเตอร์นอร์แมนอย่างสูงสุด ไม่ก็เหมืองของเราจะขาดบ้ายไม่ได้ ต้องทำบ้ายสี่บริษัทเรือซุกของเราไปยกไว้ที่ปากทางซึ่งแยกจากทางหลวงแผ่นดินเข้ามาในถนนส่วนตัวของเรา

ข้างไม้ถูกสั่งงานทันที บ้ายนี้จะมีขนาดใหญ่เท่าบ้ายโรงเรียนประจำจังหวัดอีก จะมักเสาสองเสาทอกบ้ายขนาดเต็มเหนือทาง ในบ้ายจะมีคำว่า "ทางเข้าเหมืองเรือซุกแรกระโสม" เป็นภาษาอังกฤษ มิสเตอร์นอร์แมน จะเป็นผู้เขียนอักษรบนบ้ายด้วยฝีมือของเขาเอง (หน้า 167)

ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่องนี้ นอกจากที่กล่าวถึงแล้วยังมีตัวละครประกอบอีกหลายคน แต่ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมน้อย จึงไม่นำมาวิเคราะห์

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้เทคนิคการสร้างตัวละคร และทำให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละคนชัดขึ้น ในเรื่องนี้ผู้แต่งเป็นผู้บรรยายลักษณะรูปร่างและการกระทำของตัวละครสำคัญอย่างแจ่มชัด ซึ่งเป็นการบรรยายลักษณะนิสัยตัวละครโดยตรง ผู้อ่านสามารถทราบพฤติกรรมตอนหนึ่งของตัวละครสำคัญได้อย่างสมจริงและชัดเจน

กลวิธีการเสนอตัวละคร ผู้แต่งให้มิสเตอร์นอร์แมนเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง โดยผู้แต่งเป็นผู้แนะนำตัวละครคนนี้เอง ตัวละครสำคัญมีลักษณะเป็นแบบบุคคล (Type) มากกว่าปัจเจกบุคคล (Individual)

ท่วงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่องในเรื่อง "นายช่างคนใหม่" นี้ ผู้ประพันธ์ใช้บุรุษที่หนึ่ง เป็นผู้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง ใช้คำว่า ข้าพเจ้า การเปิดเผยลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้ประพันธ์เป็นผู้บอกเล่าให้ผู้อ่านทราบเพียงบางส่วน และบางส่วนก็ปล่อยให้ผู้อ่านพิจารณาจากพฤติกรรมของตัวละครเอง นับเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านสนใจในเนื้อเรื่องยิ่งขึ้น

การเล่าเรื่องของ "อาจินต์ บัญจพรรค" นั้น ให้นำเอาชีวิตจริง ประสบการณ์จริง มาผสมกับจินตนาการของผู้แต่ง ทำให้เรื่องราวสนุกสนานเข้มข้นขึ้น ภาษาที่ใช้เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา

2. การดำเนินเรื่อง เป็นไปตามขั้นตอน ผู้แต่งใช้สถานการณ์นำเหตุการณ์

(Dramatic Situation)¹ ความทะเยอทะยานของมิสเตอร์นอร์แมนเป็นหลัก และ
 กอปร ๆ คำเป็นเรื่องเข้าสู่ปัญหาที่ละเอียดตามลำดับ โดยนำเอาปมความขัดแย้ง (Con-
 flict) ต่าง ๆ ที่ผู้แต่งสร้างขึ้นมาบรรยายให้ถึงจุดเข้มข้น (Climax) ที่สุดของปมนั้น
 และความขัดแย้งก็เริ่มคลี่คลายลง จุดหมายของเหตุการณ์คือ ต้องการแสดงให้เห็นถึงปม
 เกนและปมค้อยของไอ้หนุ่มหรือมิสเตอร์นอร์แมน

3. การจบเรื่อง "อาจินต์ บัญจรกรรม" จบเรื่องในแบบหักมุม โดยให้ตัวละคร
 สำคัญทำงานไม่ได้รับผลสำเร็จ ไม่ได้รับคำชมเชยจากใคร ๆ ทำให้เห็นได้ว่าเรื่อง
 สั้นเรื่องนี้เป็นชนิดที่วาดอุปนิสัยตัวละคร (Character portrayal) โดยแท้ เป็น
 เรื่องสั้นที่คล้ายกับเรื่องสั้นในสมัยแรกที่มีจะจบเรื่องด้วยการหักมุม

4. ความละเอียดลออในการบรรยาย

ผู้แต่งมีความละเอียดลออและพิถีพิถันในการเล่าเรื่อง การเลือกใช้
 คำนวนโวหาร การบรรยายตัวละคร ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพหรือได้ความรู้สึกชัดเจน
 ชัด เช่น การบรรยายอุปนิสัยของนายฝรั่ง ที่ปกครองคนได้เก่งมาก เข้าใจจิตใจของ
 กรรมกรไทยได้อย่างดี ดังเช่น

นายฝรั่งจะไม่กล้าคุกคามกายรุนแรง หากจะมีบ้างก็เป็นคำเหน็บและ
 คำคม... และนายฝรั่งก็รู้จักถนอมน้ำใจคนในระดับนี้ไว้ให้ยูทำงานด้วยกับนาย ๆ
 (หน้า 163)

การบรรยายลักษณะของตาแม่ที่ทำงานในเมือง

¹ เจื้อ สตะเวทิน, วรรณคดีวิจารณ์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวิมลสาร-
 การพิมพ์, 2518), หน้า 134.

ตาแป๊ะทำงานมาตั้งแต่เป็นไอ้ที่เรือยมาหลายบริษัทจนมันนี่แก่ชรา หัวหงอก หงส์โก่งยึกไม้ไค้เพราะนั่งล้างแร่ตลอดชีวิต (หน้า 166)

5. การใช้สำนวนภาษา

การพิจารณาสำนวนภาษาของ "อาจินต์ บัญจพรรค์" ผู้อ่านจะเห็นว่า การเขียนของเขามักใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ตรงไปตรงมา ไม่เป็นเยื่อ ใช้สำนวนโวหาร ที่แจ่มชัด ทำให้เห็นภาพพจน์ได้ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สำนวนโวหารที่ทำให้เห็นภาพพจน์

สองข้างทาง เจียบส่งคิ้วควมกรึมกรึมของไม้ใหญ่ที่กิ่งก้านเบื้องบนแผ่มา ประสานกัน แลดูถนนเป็นโพรงสีเขียวทึบ มันเป็นเส้นทางเดียวที่เราจะติดต่อกับโลก ภายนอก ผ่านเข้าออกแต่ละเที่ยวเรามีความรู้สึกเหมือนว่าชีวิตกำลังเปลี่ยนแปลง แล้วแต่เราว่ากำลังจะเข้าหรือกำลังจะออก (หน้า 163)

2. สำนวนที่แสดงถึงความอายของผู้เล่าเกี่ยวกับมิสเตอร์นอร์แมน

ยิ่งเราใ้รู้ว่าวุฒิของเขาแก่พลทหารรถรบ เราก็รู้สึกว่าเหมืองของเราเสื่อมค่าไปแล้ว คนนี้แหละหรือจะมาเป็นเอ็นจิเนียร์ของเรา

ระยะนั้นเมื่อเราออกไปเที่ยวตลาด เราพยายามหลบหน้าคนเหมืองอื่นซึ่งเขาล้วนแต่มีเอ็นจิเนียร์ชั้นอ่อง มีอกว่าหวอด ทำทางเหมือนตัวเอกในหนังฝรั่ง ก็นั่งป็น (หน้า 164)

3. สำนวนที่เป็นสุภาษิต คำพังเพย การเปรียบเทียบ เช่น

"ไม่ใช่ แต่มันยังงี้ ตอนแรกมันจะประจบตามเรา ผมโดนมาหนักแล้ว พอมันเป็นงานขึ้นมา มันก็จะเล่นงานเราละ ไอ้พวกนี้มันฉลาด ฐานะเร็ว ที่เขาเรียกว่า

อะโรนะ สอนตะเซให้วายน้า (หน้า 164)

"ข้าพเจ้าใจหาย ถ้าชาติที่จอนเสียอีกคน เหมืองเรากั๋นนครส
หมกเกียรทียศ" (หน้า 164)

4. ส่วนวนภาษาที่ให้อารมณ์ขัน และเป็นภาษาเฉพาะของผู้แต่ง เช่น

"ข้าพเจ้าไ้ถามพี่จอนว่าทำไมนายฝรั่งจึงเอาคนที่ไม่เคยทำงานมา
เป็นเซ็นจิเนียร์ให้เสียเกสรเช่นนี้" (หน้า 164)

คำว่า "เสียเกสร" เป็นคำใหม่ที่มีความหมายดี

"ไ้ถามออกทำงานโซวโฉมด้วยการเดินลื่นจะกะมาหน้าหลายหน
บนพื้นและ ๆ" (หน้า 164)

5. การใช้คำที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น

ออฟฟิศ

แกนเตอร์

ชั้นอง เป็นคน

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงความถนัดในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
ไว้หลายประการ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ส่วนใหญ่แทรกไว้ในความคิดเห็นของผู้เล่า
เรื่อง ความคิดเห็นของผู้แต่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานด้วยความชำนาญดีกว่าหลักวิชา ผู้อ่าน
สามารถสังเกตได้จากเมื่อพูดถึงตาแปะคูแร่ เก่งโดยไม่ตองอาศัยกลองจุดที่กั๋นหรือห้อง
แล้ปว่า

ตาแป๊ะทำงานมาตั้งแต่เป็นไอ้ที่เรือยมาหลายบริษัทจนบัดนี้แกขร่า หัว
หงอก หลังโกงยึกโยกได้เพราะนั่งข้างแรตลอคชีวิต แกดูเมื่อก่อนสบายใจยิ่งกว่า
แม่ใจเขานี้ว่ามีบีสองสามแฉับแกก็รู้ว่ามันโค้ทหรือยัง ตั้งแต่แกรับหน้าที่มา ทางบริษัท
ผู้ซื้อปีนังก็ไม่เคยมีจดหมายมาทอว่าสักคำเดียว ตาแป๊ะไม่เคยรู้จักห้องแลปเคมีหรือกล้อง
จุลทรรศน์ แกมีแต่แว่นตาไปเทกานหนักเอาเชือกกร้อมที่ระชะ" (หน้า 166)

"เราไม่ได้ทำงานด้วยวิทยากร แต่ทำด้วยความเคยชิน ไซ้เหล็กมาก
กว่ากระดาษ" (หน้า 167)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตกรรมกรในเมืองแรกที่ทำงานอย่างซื่อตรง เช่น

"เราทำงานอย่างกันเอง นายงานลูกค้าก็ด้วยจิตใจและถ้อยคำที่ซื่อซื่อ
คำกันเอง เพราะวานายกับกู้อีเหล่านั่นมันก็ซื่อซื่อด้วยกันนั่นเอง" (หน้า 163)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องค่าแรงงานและสวัสดิการ เช่น

"สวัสดิการเราก็มีอย่างคั่ว แต่ไม่มีโต๊ะตั้งเพราะภารกิจการนี้มันเกิดขึ้นที่ร้าน
กาแฟหรือไม้ก็เดินสะกิดแขนอ่อนวอนกันไป หากจะยืมจากบริษัทก็ได้ นั้นต้องรอให้นายฝรั่ง
อารมณ์ดี" (หน้า 167)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนมีปมค้อยนักสร้างปมเด่นขึ้นกลมเกลื่อนปมค้อยของตน
ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่"

เรื่องสั้นเรื่องนี้มีส่วนดีมาก ทั้งในด้านเนื้อเรื่อง โกรงเรื่อง การใช้สำนวน
ภาษาที่เรียบง่าย สั้น และยังสอดแทรกอารมณ์ขันอีกด้วย ตัวละครมีน้อย ฯลฯ เป็นเรื่อง
ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตกรรมกรในเมืองแรอย่างแจ่มชัด เข้าลักษณะศิลปะเพื่อศิลปะโดย
แท้ เพราะถึงแม้ผู้แต่งจะเขียนถึงเรื่องกรรมกรก็จริง แต่เขาวางตัวเป็นกลาง ปราศจาก
อคติ เล่าชีวิตกรรมกรเหมือนแรอย่างตรงไปตรงมา เหมือนเคยได้ประสบการณ์มาแล้ว

ดังนั้นจึงสมควรที่จะให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้อ่านทุกคน

ส่วนขอบทรวงของเรื่องนี้อยู่ที่การพิมพ์ เพราะพิมพ์ติดต่อกันเป็นปีก็ไปหิ้ง
ข้อความ เช่น

"ตั้งแต่แกรับหน้าที่มาทางบริษัทผู้ซื้อที่ป็นังก็ไม่เคยมีจดหมายมาบอกว่าสัก
คำเดียว" (หน้า 166)

ที่ถูกต้องควรจะเป็นดังนี้ "ตั้งแต่แกรับหน้าที่มา ทางบริษัทผู้ซื้อที่ป็นังก็ไม่เคยมี
จดหมายมาบอกว่าสักคำเดียว"

นอกจากนั้นยังเก็บคำเข้าไปทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้ เช่น

"เข้าใจแล้ว" ในต้นฉบับเดิมเขียนว่า "เข้าแล้ว"

ขอบทรวงเหล่านี้เป็นขอบทรวงที่ไม่น่าเกิดขึ้น โดยเฉพาะกับหนังสือที่จัด
ให้เป็นหนังสืออ่านของนักเรียน จึงควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขการพิมพ์ครั้งต่อไป

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "ชานาและนายห้าง"

เรื่องสั้นเรื่อง "ชานาและนายห้าง" เป็นผลงานของ ลาว คำหอม นามปากกาของ นายคำสิงห์ ศรีนอก พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือปิยะมิตร เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2503 เรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

โครงเรื่อง "ชานาและนายห้าง"

เจ้าสำริก เป็นสุนัขที่ลุงกงเลี้ยงมาด้วยความรัก แต่มักเผลอไปได้รับการกินดี อยู่ชั่วเวลาหนึ่ง ก็ทำให้มันล้มสภาพเดิมถึงแม้จะลุงกงผู้เลี้ยงมันได้

เนื้อเรื่องย่อ

ลุงกงกับภรรยาไม่มีลูก จึงรักสัตว์ที่แก่เลี้ยงไว้เป็นชีวิตจิตใจ เจ้าสำริกเป็นหมาตัวโปรดของลุงกง เพราะรูปร่างหน้าตาและสีกายที่ประหลาดของมัน ลุงกงเป็นชานาที่ยากจน ไม่มีที่นาของตนเอง แต่ก็ยังสามารถเลี้ยงหมาของแก่ให้ท้องอิ่มได้ถึงหกตัว ลุงกงจะมีชีวิตที่สุขสงบอยู่กับภรรยาและเจ้าสำริกสุนัขตัวโปรดต่อไป ถ้าไม่เผลอวันหนึ่งแก่ได้พบฝรั่งที่มาศึกษานกในแถบบ้าน จนสนิทสนมทั้งตัวลุงกงและเจ้าสำริก และวันหนึ่งเจ้าสำริกเกิดเจ็บขึ้นมา ด้วยความเอ็นดูที่นายฝรั่งมีต่อเจ้าสำริก ก็ขอรับไปรักษาที่กรุงเทพฯ และนำเจ้าสำริกไปเข้าโรงเรียนหมา เพื่อฝึกให้มันเป็นหมาฉลาดอย่างไรก็ตามทั้งลุงกงและภรรยาต่างก็เฝ้ารอวันกลับของเจ้าสำริกอย่างใจจดใจจ่อ แต่เมื่อเจ้าสำริกกลับมามันจำลุงกงกับยายเข้มไม่ได้ ทั้งยังอวดเบ่งวิ่งไล่กัดหมาและแม่ไก่ที่อยู่รวมบ้านกันมา ไม่ยอมกินข้าวกินปลา จนลุงกงต้องไปเปลี่ยนงานชั่วคราวได้ใหม่ถึงได้ยอมกิน แต่ไม่ยอมเข้าหาลุงกง แม่แก่จะใส่เสื้อผ้าดีแล้วก็ตาม เจ้าสำริกกลับวิ่งไปริมคลองเมื่อเห็นฝรั่งนั่งมาในเรือของเจ้าของนา และร้องทักเป็นภาษาอังกฤษ เจ้าสำริกก็กระดิกหาง แต่เมื่อลุงกงจำคำของฝรั่งมาร้องทักบ้างและเอื้อมมือไปแตะตัวมัน

กสัมถูกเจ้าสำริคแวงักก ทำให้ลุงกงเสรว้าใจ ไม่รู้จะจัดการกับเจ้าสำริคอย่างไรดี

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่เป็นแกนสำคัญของการดำเนินเรื่อง คือ ความล้มเหลว ล้มสภาพความเป็นอยู่เดิมของตน เช่น เจ้าสำริคที่ล้มสภาพของตนเอง ผู้แต่งเห็นปมขัดแย้งนี้จึงนำมาแต่งเป็นเรื่องสั้นขึ้น จุดประสงค์ของผู้แต่งคือตั้งใจให้เจ้าสำริคเป็นสัญลักษณ์แทนความล้มเหลวของบรรดาชาวทองทุ่งที่พอลจากบ้านไปรับแสงสีอารยธรรมก็กลับล้มบ้านเกิดถิ่นเดิม ยิ่งกว่านั้นยังเกิดความทุกข์หมิ่นดูแคลนบ้านเกิด ชีวิตความเป็นอยู่ตลอดไปจนถึงพ่อแม่และบรรพบุรุษของตน มองเห็นถิ่นอื่นดีกว่าบ้านเกิด นอกจากนั้นผู้แต่งคงต้องการเยาะหยันสังคม ดังนั้นจึงได้สร้างเจ้าสำริคมาเป็นสัญลักษณ์แสดงความคิดที่แฝงอยู่ในใจให้ผู้อ่านได้ประจักษ์ชัด

ฉาก

ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเพียงส่วนประกอบของเรื่อง เพราะผู้แต่งเน้นที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่า ฉากที่ผู้แต่งใช้คือ ภาพชีวิตชาวชนบท แต่ไม่ใคร่ระบุแน่นอนลงไปว่าอยู่ที่ไหน สถานที่ที่ผู้แต่งใช้เป็นฉากส่วนใหญ่ คือ บ้านของลุงกง ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"บ้านหรือกระท่อมของลุงกงก็เหมือนกันกับหลังอื่น ๆ ฉีกกันก็เพียงแต่ข้างบ้านของแกไม่มีกองฟางและโรงควายเท่านั้น" (หน้า 169)

การพิจารณาฉากและบรรยากาศ จะพิจารณาจากการบรรยายของผู้แต่งและจากบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพธรรมชาติและสังคม

"หมู่บ้านแห่งนี้ อยู่ทางกรุงเทพมหานครขึ้นไปทางเหนือประมาณ 20 -

กิโอมิตร บ้านเรือนเรียงรายไปตามลำคลอง เรือนแต่ละหลังมีลวดลายและแนวคันทะแกล เป็นเขต บ้านส่วนมากเตี้ย หลังคาใบจากแผ่ลงเกือบจรดพื้นดินที่กระทุ้งไว้แน่น เฉพาะ ห้องนอนและเรือนครัว ยกพื้นสูงแต่เสาเอวประตูกระดานกว้างหรือแคบ ตามจำนวนคนใน ครอบครัว ระหว่างห้องกันด้วยผ้าลายดอกไม้ หน้าบ้านมีม้านั่งฝีมือหยาบ ๆ หรือมีโต๊ะไม้ กว้างท่อนไม้ไว้สองสามอัน ไซ้เป็นเก้าอี้เมื่อยามเพื่อนแวะมาคุยด้วย ใต้ถุนห้องนอนไซ้ เป็นที่เก็บระหัด ใต กราดในหน้าแล้ง และเป็นเล้าไก่ในฤดูฝน ข้างเรือนมีกองฟางและ โรงควายปลูกกุ๊ย" (หน้า 169)

2. จากที่ช่วยให้เนื้อเรื่องกลับมา

"ลุงคงหันไปมองลูกหมากรุ่น ๆ ยืนขาดางพุงห้อย กำลังเลียน้ำข้าว แหมบ ๆ ในกะลา เป็นเพราะแกไม่มีลูกนั่นเอง ที่ทำให้ลุงคงมีนิสัยรักสัตว์เป็นจิตใจ เมื่อยังหนุ่มแน่น แกมีสัตว์เลี้ยงสารพัด นับแต่ควายลงไปถึงไก่ชนและปลาปัก เมื่ออายุ มากขึ้นกำลังแรงถดถอย รู้สึกตัวว่าไม่อาจเลี้ยงสัตว์เลี้ยงทุกชนิดได้ แม้ควายสัตว์บุญ กรรมของชาวนาก็ต้องขายมันไป แต่ก็ไม่เป็นความเสียหายอะไร เพราะตอนนี้การไรนา ของลุงคงก็เปลี่ยนไปมากแล้ว แต่ก่อนแกทำนาเพื่อจะได้ขายข้าวมีเงินพอจับจ่ายใช้สอย และรวบรวมบริจาคการบุญ ระยะเวลาเป็นการทำเพียงเพื่อพอกู้ค่ากินอยู่ตลอดปี ถึงตอนนี้ เมื่อหมดแรงสู้งานหนัก จึงเปลี่ยนมาเป็นเก็บคอกและไบบัวที่ขึ้นในคูขอมนา ซึ่งแม้ค่าซึ่ง ก็พออยู่กินไปวัน ๆ" (หน้า 170)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง มีต่อไปนี้

ลุงคง

ลุงคงเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญ เป็นชาวนาที่ไม่มีที่นาเป็นของตัวเอง และก็ได้เลิกทำนาเมื่ออายุมากขึ้น เลยเปลี่ยนอาชีพเป็นเก็บคอกบัวและไบบัว นอกจากนั้น

เจ้าของทีนาที่ลุงคงอยู่ยังให้แกเป็นผู้ดูแลและเก็บค่าเช่าจากผู้เช่าอีกด้วย

ทางด้านอุปนิสัยของลุงคงนั้นรักสัตว์เลี้ยง จากที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"อาจเป็นเพราะแกไม่มีลูกนั้นกระมัง ที่ทำให้ลุงคงรักสัตว์เลี้ยงเป็นจิตใจ"

(หน้า 170)

สัตว์เลี้ยงที่ลุงคงเลี้ยงไว้นั้นมี สุเมษ 6 ตัว แมวสี่ตัว และไก่อยู่ 2-3 ตัว สัตว์เลี้ยงที่ลุงคงรักมากที่สุด ก็คือ "เจ้าสำริค" ลุงคงจะเอาเจ้าสำริคไปไหน ๆ ด้วยเสมอ

"หากมองขึ้นไปบนฝั่งจะเห็นชายชราสวมเสื้อสีค่าเก่า ๆ นั่งคุยกับหมาอยู่ โคนกอไม้" (หน้า 170)

เจ้าสำริค

เจ้าสำริค เป็นตัวละครที่บัพผาหสำคัญที่สุด เป็นแกนของการดำเนินเรื่อง เรื่องราวโดยย่อเกี่ยวกับชีวิตเจ้าสำริค ก็คือ เจ้าสำริคเป็นลูกสุนัขที่เกิดใ้กระท่อมของลุงคง และเป็นสุนัขที่ลุงคงรักมากที่สุด จากรูปร่างลักษณะและอุปนิสัยที่ผู้แต่งบรรยายไว้

"ความจริงไอ้สำริคก็เป็นลูกอีค้างแจะเกิดใ้กระท่อมนี้เอง แต่สีของมันประหลาดไม่กะดำกะด่างเหมือนแม่ ไม่ดำเหมือนพ่อ จึงลุงคงเหมาะให้เป็นไอ้บิล นอกจากจะมีสีประหลาด ไอ้สำริคยังมีข้อล้ามักเป็นนิคลูกหมาอื่น หูของมันตั้งกาง ตาแหลมเล็กเหมือนตาข้าง" (หน้า 170)

เจ้าสำริคในตอนแรกลุงคงจะตั้งชื่อให้ว่า "ไอ้ข้าง" แต่ได้ชื่อว่า "สำริค" เพราะเจ้าของทีนาที่ลุงคงอยู่มาเยี่ยมเยียนที่กระท่อม และได้พบกับเจ้าสำริค เห็นว่ามีสีแปลกเหมือนสีทองสำริค ตั้งแต่นั้นลุงคงก็เลยเปลี่ยนใจการตั้งชื่อ และหันมาเรียกกันว่า "ไอ้สำริค"

ทางคานอุปนิสัย เจ้าสำริคมีนิสัยลึกลับตัวและพาด คังตอนที่นายฝรั่งนำตัวเจ้าสำริคไปเข้าโรงเรียนฝึกสุนัข พอกลับมาบ้านไม่ยอมเข้าใกล้ลุงกง และไม่ยอมกินข้าวกับกะลาหึ่ง ๆ ที่เจ้าสำริคก็เคยกินมาก่อน คังจะเห็นได้จากการบรรยายของผู้แต่ง และบทเจรจาของตัวละคร คังต่อไปนี้

"และแล้ววันที่สองตัวเมียเฝ้าคอยก็มาถึง แต่ลุงกงก็ขี้รำลึกนึกหวังเป็นอันมาก เมื่อได้เห็นไอ้สำริคออกนอนไม่ยอมขึ้นจากเรือง่าย ๆ มันก็โกรธและขู่ว่ารามใส่หน้าแก เมื่อลากหมูมันขึ้นมาได้แล้ว มันยังตะเกียกตะกายจะกลับลงไปในเรื่องอีก" (หน้า 175)

"เมื่อเซมมือชนมบังหมก สำริคหันรีหันขวางกระโจนโล่งรับแม่ไกรรอนบ้าน เมื่อแม่ไกรบินหนีขึ้นหลังคา มันโผล่เข้าหาเพื่อนเก่าซึ่งกะหลีกะหลอกใจก่อนรับ มันจึงฉับเข้าที่คอแล้วพึดเหวี่ยง" (หน้า 175)

"รุ่งเช้าไอ้สำริคก็ยังไม่ตื่น มีท่าทางโศกเหงา ไม่ยอมกินข้าว อะไรเข้าใกล้ตาขวางเข้าใส่ หึ่งเห่าหึ่งขู" (หน้า 175)

กลวิธีในการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้กลวิธีแบบใช้สุนัขเป็นสัญลักษณ์ของคนที่ลึกลับ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการหลงใหลอารยธรรมใหม่จนลืมนคนดังเช่น เจ้าสำริค การเปรียบเทียบเช่นนี้ทำให้ตัวละครมีความสมจริงขึ้น

เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นประเภทให้ความสำคัญที่ตัวละคร โดยถือตัวละครเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ตัวละครเด่นกว่าโครงเรื่อง เนื้อเรื่องจะดำเนินไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร

หน่วยงานการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง เรื่องสั้นเรื่องนี้ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องเองในฐานะเป็นบุคคล

ที่สามที่รู้เหตุการณ์และการกระทำของทุกคน เข้าถึงอารมณ์ ความนึกคิดและนิสัยใจคอ
 ของทุกคนตามแบบกลวิธีที่เรียกว่า Omniscient การเปิดเผยลักษณะนิสัยของตัวละคร
 ผู้ประพันธ์ไม่ได้ออกเล่าให้ผู้อ่านทราบทั้งหมด คงปล่อยให้ผู้อ่านพิจารณาจากคำพูด และ
 พฤติกรรมของตัวละครเอง นับเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ผู้อ่านต้องคิด ต้องวิเคราะห์ตัว
 ละคร และในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านอยากทราบว่าชีวิตของตัวละครในนั้นปลายจะเป็น
 อย่างไร

การเล่าเรื่องของ "ลาวคำหอม" ใต้นำเอาประสบการณ์จริงที่ผู้แต่งได้สัมผัส
 กับชีวิตจริงของชาวนา มาผสมกับจินตนาการของผู้แต่ง ทำให้เรื่องราวเข้มข้น และทำ
 ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์เศร้าเป็นสังเวช ในลักษณะเรื่องประเภทเหมือนจริง (Realistic)

2. การดำเนินเรื่อง ผู้แต่งมีวิธีการดำเนินเรื่องโดยอาศัยกลวิธีการแต่งที่ดี
 มาก ตั้งแต่การเปิดเรื่อง-ปิดเรื่อง การดำเนินเหตุการณ์เป็นไปอย่างไม่ยืดเยื้อ และ
 ไม่รวบรัดจนเกินไป แทรกบทสนทนาไว้ตามที่ควรจะแทรก เป็นการไม่ทำให้เรื่องน่าเบื่อ
 ไม่บรรยายแต่ความคิดของผู้เขียนอย่างเดียว นอกจากนั้นการดำเนินเรื่องของผู้แต่งยัง
 แปลกกว่านักเขียนบางคน คือ ใช้สัตว์แสดงพฤติกรรม ให้ความหมายในแนวล้อเลียน
 เสียดสีคนในสังคมอีกด้วย

ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยกล่าวถึง ชายแก่คนหนึ่งชื่อ ลุงกง มีชีวิตเป็นชาวนา แต่
 ไม่มีที่นาเป็นของตนเอง และเลี้ยงสัตว์ไว้หลายตัว ในจำนวนนี้มีสุนัขที่ลุงกงรักมากที่สุด
 คือ เจ้าสำริด

ขั้นต่อไปผู้เขียนกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้ ปัญหานี้คือ
 เจ้าสำริดสุนัขของลุงกงไม่สบาย และฝรั่งได้รับไปรักษาและเข้าโรงเรียนฝึกสุนัข แต่เมื่อ
 กลับมาเจ้าสำริดกลับไปนิยมอย่าง "ฝรั่ง" ไม่เข้าใจลุงกง แม้แต่อาหารการกินก็เลือก
 เมื่อได้ยินฝรั่งทักทายเป็นภาษาฝรั่งก็ดีใจ แต่เมื่อลุงกงทำตามและเอามือไปจับหัว เจ้า
 สำริดก็แหว่งกั๊ก

จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ที่ลุงคงไม่รู้จะทำอะไรกับเจ้าสำริด ผู้แต่งปิดเรื่องอย่างมีศิลปะ โดยลุงคงรู้สึกสิ้นความภาคภูมิใจและเศร้าใจ แม้เจ้าของนามาบอกว่าเขาได้ตกลงขายที่นาเสียแล้วแต่ก็เพียงแต่รับคำ แต่ในใจยังคงนึกถึงคำของครูยอดที่บอกว่า "ตาเลี้ยงมันมา..." และดูเหมือนว่าการสูญเสียที่เคยอยู่เคียงกันเคยนอน ก็จะไม่ทำให้สลัดใจเท่ากับความยะโสลิ้มตัวของเจ้าสำริดสุนัขตัวโปรดที่แกสู้พุ่มพุกด้วยความอาทรมาตั้งแต่เล็กจนโต

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา "ลาวคำหอม" มีความสามารถในการบรรยายภาพได้ชัดเจน เช่น บรรยายภาพชีวิตของชาวนาที่แร้นแค้นขมขื่น ไม่มีปาก ไม่มีเสียง ยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านมากตามแต่บุญกรรม ไม่เคยคำนึงถึงสิทธิที่เขาพึงมีไต่บนผืนแผ่นดินนี้ เหมือนดังเขากล่าวถึงชีวิตชาวนาไว้ในเรื่องนี้ว่า

"ชีวิตชาวนาแท้ ๆ ที่เกิดและเติบโตกลางท้องทุ่งอย่างลุงคง เป็นชีวิตที่ไม่ม่แรงเงื่อนขันธ์ซ่อนอะไรนัก มีเส้นทางวางไว้เกือบแน่นอน พอฝนมาก็ลงโต หว่าน บัก คำ มีไหนดพอเหมาะก็เหลือไค้ขาย มีไค้หน้าท่วมก็หันไปกินข้าวเชื้อ รวมทั้งกะมิและเข้าปลาด้วย แล้วรอคอยแก่ตัวในปีหน้า ซึ่งจะคิดให้มันเป็นกรรมมันก็เป็น หรือจะพูดลอมแลมชาวเมืองว่ามันเป็นวีรกรรมก็ไม่ผิด" (หน้า 169)

4. การใช้สำนวนภาษา "ลาวคำหอม" ชอบเขียนเรื่องเกี่ยวกับชนบท โดยแสดงให้เห็นความจริงหลายด้าน สามารถใช้ถ้อยคำภาษาเฉพาะสมกับสภาพ เหตุการณ์ และตัวละครได้เป็นอย่างดี ใช้ถ้อยคำที่กระชับ รัดกุม ไม่ยืดเยื้อ และมักใช้คำสามัญตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

1. ใช้สำนวนและคำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ เช่น

"...เพียงรูปร่างอันแก่งก้างก็ชวนให้ขื่นแล้ว ยิ่งเมื่อตอนเขาเดินหลังโกง ปล่อยกันสูงโค่ เคลื่อนหลุน ๆ ไปในป่าโสนขณะไค้ยินเสียงนก" (หน้า 172)

"...แต่ถนยังอยู่ มันยังคงร้อง ก๊อด ๆ แก็ด ๆ ทุกเย็น" (หน้า 174)

2. ใช้สำนวนแบบชาวบ้าน แต่ให้ความหมายลึกซึ้ง เช่น

"คอยดูมันจะออกมาทำหรงให้หม้ออีกเถอะ" (หน้า 175)

"ตั้งแตกสับจากกรุง ไอ้สาริกไม่ยอมกินข้าว ทำทางจงทองเถะกะ
กับเพื่อน ไม่ไหวเลย" (หน้า 175)

"นั่นนะซี ไม่รู้ว่ามันเสียมสอนกันยังงิ ทำเอาไอ้สาริกมันเสียมหา"
(หน้า 175)

"หนอย เขาขุนสองสามมือไอ้จะเป็นนายห้าง เกี่ยวแม่ช้ดกะไม้พาย
หลังหัก" (หน้า 175)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ความคิดเห็นของ "ลาวกำหอม" ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ สรุปเป็นประการสำคัญ
ได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชวานามักไม่มีที่นาเป็นตนเอง

"ลุงเองแกร่ก็จะคิดว่ามันเป็นวีรกรรม เพราะถึงแม่แกจะไม่มีนาเป็น
สมบัติตัวเองสักเพียงเท่าฝ่ามือของเด็กน้อย" (หน้า 169)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความล้มตัว

"โซ้ยายก้อ จะไปถือสาอะไร มันได้กินอร่อยและมีความสุขที่โน้น แล้วก็
เพิ่งมาหัด ๆ ปล่อยให้มันทำโก่มั้งซี อีกหนอยพอสิ้นกลิ่นฝรั่งก็จะคอยเป็นหมาไปเอง"
(หน้า 175)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุนัขในกรุงมีราคาแพงกว่าควายในนา

"แกเอ๊ย หมากกรุงมันทำเป็นทำไ้สารพัด ราคาข้างวคก็คกถึง เก้าสิบ
ซึ่ง ซึ่งแพงกว่าควายโต ๆ ในท้องนาเสียอีก นี่ถ้าไม่ใช่ขายห่างเสาคันไม่เชื่อเค็ด"
(หน้า 174)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเจ้าของที่นาในปัจจุบัน มักจะขายที่ดินให้แก่ผู้ต้องการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม

"ทีของเรากกลางจะขายแล้ว เขาจะมาสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ลุง
อาศัยอยู่ไปก่อนก็ได้ เมื่อเขาลงมือก่อสร้างจึงย้ายออก" (หน้า 177)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่อง "ชวานาและนายห้าง"

ส่วนดี

เรื่องสั้นเรื่อง "ชวานาและนายห้าง" เป็นเรื่องที่มีส่วนดีหลายด้าน เรื่อง
นี้มีโครงสร้างง่าย มีแก่นเรื่องและเนื้อเรื่อง เพื่อเสนอแนะคติเตือนใจไม่ให้มนุษย์ลืม
สภาพความเป็นอยู่เดิมของตนเอง นอกจากนั้นมีตัวละครน้อย ส่วนวนภาษากระชับ เข้าใจ
ง่าย และเนื้อเรื่องสะท้อนอารมณ์ผู้อ่าน

ส่วนบกพร่องของเรื่องนี้อยู่ที่ผู้แต่งใช้ส่วนวนภาษาไม่คงที่ ดังตอนที่นายห้าง
พูดกับลุงกงในตอนแรก พูดไม่ชัด เช่น

"มายชาย ฉันมาศุกษาถัมก" (หน้า 172)

"ฉันเยียมมันค้ายไมค้าย" (หน้า 173)

พอวันรุ่งขึ้นนายห้างกลับพูดภาษาไทยได้ชัดเจน เช่น

"จริง" นายห้างรับคำ

"สอนให้เป็นคนฉลาด" นายห้างพูดเรื่อย ๆ เพื่อเห็นชายแก่แสดงความ
ตกใจ (หน้า 174)

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "ข้าวเอ๋ยข้าวโพค"

เรื่องสั้นเรื่อง "ข้าวเอ๋ยข้าวโพค" เป็นผลงานการประพันธ์ของ นายเทพพร มุขยฤทธิ เรื่องสั้นที่ใจในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

นพพร มุขยฤทธิ เกิดเมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2469 ที่จังหวัดนครบุรี (ปัจจุบันรวมเป็นจังหวัดกรุงเทพมหานคร) เป็นบุตรคนเดียวของ นายสวัสดิ์ นางเจริญ มุขยฤทธิ สมรสเมื่อ พ.ศ.2499 มีบุตรธิดา 2 คน

การศึกษา

สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนบ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา นครบุรี
งานเขียนหนังสือและงานนักหนังสือพิมพ์
งานเขียนหนังสือเรื่องแรกชื่อ "เทียมแซ" ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ประชากร พ.ศ.2491 ใจชื่อจริงเป็นนามปากกา

งานการทำงานหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ก็ เป็นนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ชาติไทย รายวัน นักข่าวหนังสือพิมพ์กรุงเทพวารศัพท์, นักข่าวหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน เมื่อ พ.ศ.2493 บรรณาธิการนิตยสาร ชาวกรุงรายเดือน ระหว่าง พ.ศ.2493 - 2513, บรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2514 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2519)

ผลงานเขียน

ผลงานที่พิมพ์เป็นเล่มใหญ่ระหว่าง พ.ศ.2502 - 2503

1. รอยหนามงิ้ว เล่ม 1

2. รายหนามจิว เล่ม 2
3. ทลาคชีวิต
4. รอยชีวิต
- พิมพ์เป็นขนาดปกเก็ตบุ๊ค
5. สี่ก๊กกรุงเทพฯ ๗
6. เรื่องของชาวบ้าน
7. กรายกรุง (พิมพ์จำหน่าย 2 ครั้ง)
8. นรกที่มองเห็น
9. สวรรค์ที่มองไม่เห็น
10. หัวรอในวาริ
11. รอยยิ้มกลางแดด
12. ไม้หวานไม้เค็ด
13. ป่าซากนเป็น
14. เปลือกตาสีคล้ำ
15. ลมหายใจสีเหลือง
16. หนามจิว
17. ฝนตกฟ้าไม่ร้อง
18. ฝนตกฟ้าหมอง
19. สนิมโลกีย์
20. รอยยิ้มสีดำ
21. ไม้ร้อนไม้หนาว

ผลงานที่นำไปแสดงละครวิทยุ 20 กว่าเรื่อง เช่น ชุดรอยชีวิต เป็นเรื่องสั้นๆ
 แสดงเมื่อ พ.ศ.2507 และงานเขียนประเภทสารคดีออกอากาศรายการรอยเบื้องไทย
 ระหว่าง พ.ศ.2503 - 2504 ทางสถานีวิทยุ ท.ท.ท.

นามปากกา

1. ชื่อจริง นพพร มุขยฤทธิ์ เขียนเรื่องชีวิต
2. "นิถัมภ์ นราธร" เขียนเรื่องประเภทพรรณษา

นพพร มุขยฤทธิ์ เคยได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ สมาชิกปิตุภูมิ
สมาชิกรัฐสภา และงานที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ เคยเป็นกรรมการบริหารสมาคมนักข่าว
แห่งประเทศไทย สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่ง
ประเทศไทย

งานอดิเรกยามว่าง ก็คือ เล่นยัก เล่นยี่สิบ

โครงเรื่อง "ข้าวเอ๋ยข้าวโพด"

โครงเรื่องของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับหญิงชราที่เป็นแม่กำช่าย
ข้าวโพดบึ่ง แต่มีลูกชายเป็นเจ้าของไร่ข้าวโพด

เนื้อเรื่องย่อ

หญิงชราคนหนึ่ง สามีตายและมีบุตรชายเพียงคนเดียว ได้ให้การศึกษาจนจบ
ชั้นมัธยมปีที่ 6 แล้วบุตรชายก็ออกไปทำไร่ที่ปากช่อง จนมีหลักฐานดีเป็นเจ้าของไร่ข้าวโพด
จึงมารับมารดาไปอยู่ควย แต่หญิงชราอยู่กับบุตรชายได้ไม่นานนักเพราะบุตรสะใภ้รังเกียจ
ทำให้หญิงชราต้องกลับมารุงเทพ ฯ และมีอาชีพขายข้าวโพดบึ่ง

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่องคือ "แม่เลี้ยงลูกได้ แต่
ลูกไม่สามารถเลี้ยงแม่ได้" ผู้เขียนได้ของเห็นความจริงข้อนี้จึงนำมาผูกเป็นเรื่องราวขึ้น
เพื่อจะแสดงให้เห็นบุคลิกทุกคนได้เห็นถึงบุญคุณของมารดาว่า แม้มารดาจะยากจนเพียงใด

ก็ยังสามรถอุปการะให้บุตรธิดาได้เล่าเรียนจนจบได้ แต่บุตรธิดาเมื่อประสบความสำเร็จแล้วกลับเห็นภรรยาดีกว่ามารดาของตน

ฉาก

เรื่องสั้นโดยทั่วไปจะมีตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้แต่งจะใช้พฤติกรรมของตัวละครเป็นส่วนที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ ส่วนฉากเป็นเพียงองค์ประกอบที่ทำให้เรื่องสมจริงขึ้น ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร ในเรื่องนี้ฉากส่วนใหญ่ที่ใช้ก็คือ ฉากภายในกรุงเทพฯ แต่ผู้แต่งไม่ได้ให้รายละเอียดอะไรเลย ผู้อ่านจะต้องพิจารณาเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"ละแวกนั้น ข้าพเจ้านานแทบจะทุกวัน และภาพของแม่ค้าชาวโพลที่โง่งมอมอยู่กับการทำมาหากิน เป็นความคุ้นเคยกับสายตาของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง" (หน้า 178)

2. ฉากที่ให้ตัวละครกึกกอบทวนความจำ

"เขาอยู่ที่ไหนไม่กี่ปีก็เก็บเงินซื้อที่ดิน ผ่อนส่งอยู่หลายปีเหมือนก็กลัวจะหมดก พอเขาเป็นเจ้าของไร่เอง ชักจะมีหลักฐานก็มารับแม่ไปอยู่ด้วย อิดฉันเลยเลิกขายของ ขึ้นไปอยู่กับลูกทำกับข้าวกับปลาคุณแถมยังให้เขาตามประสา หมายถึงฝากผีฝากไข้กับลูก ก็มีกันสองคนเท่านั้น หลานอิดฉันก็นำรักน้าเอ็นดู แม่เด็กเป็นคนพื้นนั้น หน้าตาเขาก็ดีทรอกผิวพรรณสะอาดสะอาดแล้วก็รักตัว รักลูก เหลือเกิน บุญของไอ้หนูเขา" (หน้า 181)

การบรรยายฉาก ผู้แต่งใช้ 2 วิธี คือ ผู้แต่งเป็นผู้บรรยายและตัวละครในเรื่องเป็นผู้บรรยาย

ตัวละคร

ตัวละครที่สำคัญมีอยู่น้อยตัว ได้แก่ ยาย ขำพเจ้า และบุตรชายของยาย ตัวละครเหมาะสมกับลักษณะของเรื่องสั้นที่ใช้เวลาน้อย

ยาย

ยาย ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่อง เป็นหญิงชราชาวโศภนิง จากลักษณะที่ผู้แต่งบรรยายไว้

"เพราะใบหน้านี้เป็นหน้าของหญิงชราที่ดูเสื่องม เจียมตัว และเศร้าสงบ รางเล็กน้อยบาง" (หน้า 178)

"ขำพเจ้ารู้สึกเหมือนหน้าเกรียมของกุนยายคนนั้นแกมึงเศร้า หลังก็ดู เหมือนจะคอมลงกว่าที่เกยเห็น" (หน้า 178)

ทางด้านอุปนิสัยใจคอ ผู้แต่งไม่ได้พรรณนาถึงอุปนิสัยใจคอไว้อย่างละเอียด แต่พิจารณาจากคำพูดและเหตุการณ์บางตอน ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของหญิงชราที่เจียม ขริม รักลูก มีคุณธรรม เอื้อเฟื้อ และมีความห่วงใยคนรอบข้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"ถ้าแกช่างพูดสักหน่อย หรือชอบรำพันถึงตัวเองหรือลูกหลานอย่างคนแก ทั่งหลายที่ยังต้องทำมาหากินเป็นส่วนมาก ขำพเจ้าก็ไม่ต้องเสียเวลาตะลอมตามเป็น ระยะเวลาเนิ่นนานเลย ว่าชีวิตส่วนตัวของแกเล่าก็ยุ่งเพียงไหน แต่เพราะแกพูดน้อยเหลือ เกิน และแกก็ไม่เคยพูดถึงตัวเองเลย ช่างเป็นคนแก่ที่เจียมขริม จนขำพเจ้าเกรงใจ แกก็ซักถามถึงชีวิตส่วนตัวของแกจนได้"

"อีนันะ จนลูกโตเป็นหนุ่มก็อดห่วงไม่ได้ ตามไปดูจนเห็นว่าเขามีที่อยู่ ที่ กินพอสบายแล้ว ถึงได้กลับมาขายผักในตลาดตามเคย เหนงนะมันก็เหนงบาง" (หน้า 181)

ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้า เป็นผู้เล่าเรื่อง จากคำพูดจะเห็นว่า เป็นคนที่มีจิตใจดี รัก
เวทนาสงสารคนแก่ ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

"ครั้งแรก ชื่อโดยไม่ตั้งใจ เพียงแต่อยากจะช่วยซื้อให้ยายแก่มีรายได้
แต่ครั้งต่อมา ข้าพเจ้ากลับซื้อด้วยความตั้งใจ เคยเหมือนกัน เคยผ่านไปเสียเฉย ๆ
ไม่มองไม่ซื้อ เสร็จแล้วพอลงบ้าน ใจเจ้าความไม่สบายใจไม่รู้วิ่งมาจากไหน มาเกาะ
มากอกวนอยู่ในความรู้สึก จนวันรุ่งขึ้น ต้องซื้อข้าวโพคิมึงของยายเป็นสองเท่า ทั้งที่แก
ก็ไม่เคยใคร่เรียกร้องหรือเข้าซื้อให้ซื้อแก่มากเลย ที่เคยก็คือขอมอบขอมใจและยิ้มแย้ม
รู้สึกจอบหีบข้าวโพคิมึงให้อย่างเรียบร้อยเท่านั้น" (หน้า 178)

"หัวใจของข้าพเจ้ามันพร้อมอยู่แล้วที่จะหลงรักผู้เฒ่าผู้แก่ ไม่ว่าจะครว
ป่า หรือกรวยาย พอมาได้รับน้ำใจจากยายชายข้าวโพคิมึงนี้เข้า ข้าพเจ้าจึงมีความรู้สึก
เหมือนแก่เป็นญาติผู้ใหญ่ที่ตกยาก ความเวทนาสงสาร ความห่วงใย จึงเกิดขึ้นเหมือนเงา
ตามตัว และข้าพเจ้าจึงเรียกแกว่ายายได้อย่างสนิทปากสนิทใจ" (หน้า 179)

ประเสริฐ

ประเสริฐ เป็นตัวละครที่เป็นแกนของเรื่อง เรื่องราวโดยย่อเกี่ยวกับ
ชีวิตของประเสริฐ ก็คือ ประเสริฐ เป็นบุตรชายคนเดียวของหญิงชราที่ขายข้าวโพคิมึง
ถ้าปราศจากตั้งแต่อายุได้เจ็ดขวบ ได้รับการศึกษาจนจบชั้นมัธยมปีที่ 6 และออกไปทำไร่
อยู่ที่อำเภอปากของ จังหวัดสระบุรี จนกระทั่งมีหลักฐานได้เป็นเจ้าของไร่ข้าวโพคิมึง
หนึ่งทีนั้น และได้แต่งงานกับสาวพื้นบ้านนั้นด้วย

ทางด้านลักษณะนิสัย ผู้อ่านจะได้ทราบลักษณะนิสัยของประเสริฐจากบทเจรจา
ของตัวละครคนอื่น ๆ ประเสริฐมีลักษณะนิสัยดังนี้ เป็นคนรักและเอาใจใส่มารดา
รักเรียน มีความขยัน มานะอดทน และชอบในทางปลูกต้นไม้ จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. มีความรักและเอาใจใส่มารดาของตนมาก

"เขาดีจริง ๆ ค่ะคุณ รักแม่เอาใจใส่แม่สารพัด จะกินจะอยู่อะไรก็เป็นต้องนึกถึงแม่ก่อนเสมอ" (หน้า 179)

"เขาอยู่ที่ไหนไม่ก็ปีก็เก็บเงินซื้อที่ดิน ผอนส่งอยู่หลายปีเหมือนก็กลัวจะหมด พอเขาเป็นเจ้าของไร่ ชักจะมีหลักฐานก็มารับแม่ไปอยู่ด้วย" (หน้า 181)

2. มีความขยันมานะอดทน

"จนกระทั่งไอ้หนูเขาได้เงินเป็นกอบเป็นกำเขาก็ส่งมาให้ เขาลงมาเยี่ยมแม่เสมอแหละค่ะ งานการก็ก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ที่แรกเป็นคนงาน อาศัยตัวเรียนสูงหน่อย แล้วก็ชอบทางนี้อยู่แล้ว ก็เลยได้เลื่อนเป็นหัวหน้า เงินทองก็พอมีเก็บงำ อิดันก็พลอยสบายขึ้นบ้าง" (หน้า 181)

3. มีความรักเรียน

"อิดันก็เห็นว่าเขารักหนังสือ รักการเรียน ก็อยากจะส่งเสริมให้ถึงที่สุด สองคนแม่ลูกตะเกียกตะกายช่วยกันหาเงิน ก็ส่งเสริมเขามาได้จนจบชั้นหก"

"เขาอยากเรียนต่อ อิดันรู้ ยิ่งบอกเขาว่าเอาเถอะแม่จะพยายามส่งเสริม แต่เขาวัวเขาเรียนแค่นี้ก็พอแล้ว พอจะหางานทำได้" (หน้า 179)

4. ชอบในการปลูกต้นไม้

"เขาชอบทางต้นไม้ะไอ้ลูกคนนี้ แล้วก็มือขึ้นเสียด้วย ที่บ้านอิดันเขาปลูกต้นไม้ ดอกไม้ไว้เต็ม พริก ข่า ตะไคร้ โหระพา ก็ปลูก แล้วก็เขาวัวจะปลูกใส่กระถางก็ขี้ ขามร้ว ๆ กระป๋องน้ำมันอะไรยังมี เอามาทำแทนกระถางไค้ทั้งนั้น" (หน้า 179 - 181)

ไอหนูของคินเขา เลื่อนไปกับเพื่อนที่ทำไร่อยู่ทางปากช่อง เขาว่าเขาชอบทางทำไร่ ทำสวน ได้โอกาสแล้วก็จะไปทำงาน ฝึกงานกับเพื่อนเสียก่อน" (หน้า 181)

กลวิธีการสร้างตัวละคร "นพพร บุญฤทธิ์" มีเทคนิคในการสร้างตัวละครที่แปลกกว่านักเขียนคนอื่น กล่าวคือ มีทั้งตัวละครจริง และตัวละครเงา (Shadow) ตัวละครจริงนั้นได้แก่ ยาย และข้าพเจ้า ผู้อ่านจะทราบลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของบุคคลทั้ง 2 คน ได้อย่างชัดเจน จากบทเจรจาของตัวละครเองและบทบรรยายของผู้แต่ง ส่วนตัวละครเงานั้นคือ ประเสริฐ ผู้อ่านจะไม่ได้พบบทเจรจาของประเสริฐเลย แต่สามารถทราบบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และพฤติกรรม จากบทเจรจาของตัวละครคนอื่น ๆ การสร้างตัวละครแบบนี้ เป็นวิธีที่เร้าความสนใจผู้อ่านให้เพิ่มขึ้นด้วย

ทรวงทำนองแตง

1. การเล่าเรื่องและการดำเนินเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ "นพพร บุญฤทธิ์" ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องโดยใช้บุรุษที่หนึ่ง (First person narrator) เป็นผู้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง โดยทำนองว่า เรื่องนั้น ๆ เป็นประสบการณ์ของตน ส่วนความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ผู้อ่านจะทราบจากบทเจรจาของตัวละคร

การเล่าเรื่องของ "นพพร บุญฤทธิ์" เป็นการเล่าอย่างตรงไปตรงมา ใช้ภาษาที่พูดกันในชีวิตประจำวัน การดำเนินเรื่องไม่สลับซับซ้อนมากนัก เป็นการเขียนแบบเรียบ ๆ ง่าย เบิกเย็น นุ่มนวล ชวนอ่าน และให้ข้อคิดอีกด้วย

การดำเนินเรื่องคล้ายกับการบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน แต่ "นพพร" ได้กำหนดเหตุการณ์ และเรียงลำดับไว้อย่างแนบเนียนกว่า โดยไม่ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเป็นเจตนาของผู้แต่ง และจะเห็นว่าส่วนใหญ่ผู้อ่านสามารถนำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงไว้อย่างเหมาะสมเจาะ ไม่ขัดเขิน

2. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา ในคําบรรยาย ลักษณะรูปร่างของตัวละคร ความรู้สึกของตัวละครและฉาก นับว่าผู้แต่งบรรยายได้ละเอียด สามารถสร้างภาพพจน์ (Figure of Speech) ให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ เช่น การบรรยายลักษณะของหญิงชราชายช่าวโศคบึ้ง ภาพช่าวโศคที่เรียงอยู่บนตะแกรง เป็นต้น นอกจากบรรยายอย่างละเอียดแล้ว ยังแทรกความคิดเห็นหรือเชื่อมความนึกคิดไปในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

3. การใช้สำนวนภาษา "นพพร มุขยฤทธิ" อาจพิจารณาแยกได้ 2 ประการ คือ สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร

3.1 สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง ผู้แต่งใช้สำนวนภาษาที่เรียบง่าย ชัดเจน ให้ภาพและความรู้สึกแก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวนที่บรรยายให้เห็นภาพพจน์ชัดเจน

"เบื้องบนที่เรียงแถวกันอยู่บนตะแกรงคือ ช่าวโศคดิบที่จะกลายเป็น ช่าวโศคสุก หอมหวานจนคนเดินผ่านไปชอบช่าวโศคบึ้งช่าแว้งมอม บางคนก็หยุดซื้อ บางคนก็เพียงเดินผ่านไป" (หน้า 178)

"มือที่จับก้านช่าวโศคพลิกหมุนให้ไก่อร้อนสม่ำเสมอ นั้น เป็นมือที่กาลเวลาดันยาวนานแคง เติม เส้นสายและริ้วรอยเหี่ยวย่นให้ จนเตาอายุเจ้าของมือได้ อย่างง่าย ยืมมองหน้าเจ้าของมือถนัด ถึงแม้มันที่ไม่อยากกินช่าวโศคบึ้ง เลยก็ยังอยากจะทำ" (หน้า 178)

"บางวันมองไปก็เห็นช่าวโศคที่บึ้งสุกแล้วเรียงซ้อนกันอยู่ตามนอกของตะแกรงจนเป็นริ้วสูง ริ้วที่บึ้งมือเหี่ยวย่นไว้ในที่และอย่างจำใจ" (หน้า 178)

3.2 สำนวนที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร "นพพร มุขยฤทธิ" ใช้สำนวนตามที่ถูกใช้ในชีวิตจริง ไม่ได้ขัดเกลาคัดแปลงมากนัก คำพูดของตัวละคร จึงเหมือนคำพูดที่เคย-

ได้ยื่นไต่ฟ้องมาก่อน การแสดงความคิดเห็นจะแสดงถึงอุปนิสัยและบุคลิกภาพของตัวเอง เช่น บทเจรจาของหญิงชราแม่ค้าข้าวโพดปิ้ง แสดงถึงความมีเมตตาปราณีแก่ผู้อื่น ส่วนวาทะภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร สรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

3.2.1 บทเจรจาที่ช่วยให้เนื้อเรื่องคืบหน้าไป

"พ่อไอหนูเขาคายไปนานแล้ว ตั้งแต่ไอหนูได้เจ็ดขวบ อีฉันทก็เลี้ยงเขามาด้วยน้ำพักน้ำแรง ทำขนมขายมั่ง ขายผักขายปลาในตลาดมั่ง ไอหนูมันก็ศิษย์เรียนหนังสือไปเคยสอบตกสักชั้นเดียว งานค้างงานขายมันก็ช่วยแม่ทุกอย่าง ไต่อาศัยเก็บที่แหละลูกคนนี่" (หน้า 179)

"อีฉันทก็เห็นว่าเขารักหนังสือ รักการเรียน ก็อยากจะได้ส่งเสียให้ถึงที่สุด สองคนแม่ลูกทะเล่ยกทะเล่กายช่วยกันหากิน ก็ส่งเสียเขามาได้จนจบชั้นหก

"คุณว่าไงนะคะ ออ...ทำไมอีฉันทไม่อยู่กับลูกชาย ก็เขามีครอบครัวเป็นฝั่งเป็นฝาแล้ว ถึงอีฉันทจะเป็นแม่ แต่ก็ไม่อยากให้ลูกร้อนใจเพราะเรื่องไม่เป็นเรื่อง เมื่อลูกสะใภ้เขารังเกียจมันจะอยู่ที่หัวเมียเขาซุนใจกันทำไม เร็วแรงมีแต่ไหนก็ทำแต่พอกิน ปากเดียวท้องเดียวจะลำบากอะไรหนักหนา อีกไม่กี่วันก็ถึงสิ้นเวรคิดเสียอย่างนี้อีฉันทก็เลยไม่กลับไปพึ่งพาอะไรเขาอีก" (หน้า 181 - 182)

3.2.2 บทเจรจาที่แสดงนิสัยที่มีความเมตตาปราณี ประารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

"ไม่สบายใจพอกุณ หน้าคล้ำเขียว เป็นไขเป็นหนองก็รับหายากินเสียละ เคี้ยวจะเป็นมากไป" (หน้า 179)

3.2.3 บทเจรจาที่แสดงนิสัยไม่เห็นแก่ตัว และมีความรักเด็ก

"เคี้ยว...ไอหนู ด้กนี้ยังไม่สุกดี เคี้ยวเองจะท้องขึ้น รอ-

กะเคียวนะ" (หน้า 179)

3.2.4 บทเจรจาที่แสดงนิสัยของคนชราที่มีอัธยาศัยดี ชอบเพื่อน
โน่นสอนนี่

"เอ้า...นี่ตั้งค่อนนะ ผักละห้าสิบ ยายทอนไปห้าสิบก่ำไว้
ดี ๆ เคียวจะตกหายเสีย ค่อยกินละมันยังร้อนอยู่" (หน้า 179)

3.2.5 บทเจรจาที่แสดงนิสัยโอบอ้อมอารี พுகจากตรงไปตรงมา
อย่างจริงใจ

"อ้าว...อีหนู อยากกินละซี เภา-ยายให้ เอาผักที่จะแถม
เขานี้แหละ ผักดี ๆ เอาไว้ขายเขา กำไรมันน้อยเต็มที ข้าวโพคมันแพงเหลือใจ
เจ้าประคุณเอ๋ย" (หน้า 181)

3.2.6 บทเจรจาที่แสดงถึงนิสัยที่ขึงในเกียรติ รักษาหังเกียรติ
ของคนและของลูก

"พอกลับมาเที่ยวหลังนี้ อีฉันก็เลยย้ายไปอยู่ที่อื่น ลูกเขา
ไม่มาหาก็จะได้คิดเสียว่าเขาหาบ้านไม่ถูก เขาก็คงไม่มาหอรอก งานเขามันมาก คิดถึง
เขาก็ได้แต่คิด นี่สั่งข้างบ้านไว้ว่า ถ้าอีฉันสิ้นลมไปก็จดหมายถึงเขา เหลือแต่ซาก ลูก
สะโง่เขาคงไม่รังเกียจหอรอก ยิ่งใจก็เผาผีแม่हनเคียวเท่านั้น" (หน้า 182)

3.2.7 บทเจรจาที่ทำให้และเห็นสภาพเศรษฐกิจ

"ห้าผักสอง ขายไม้ไค้คอกคุณ ข้าวโพคมันแพงเหลือเกิน
อีฉันรับเขามากก็ผักละสี่สิบแล้ว เจ้าประคุณ" (หน้า 181)

3.2.8 บทเจรจาที่ทำให้เห็นลักษณะการซื้อขายระบบเงินผ่อน

"เขาอยู่ที่ไหน ไม่น่าไปก็เก็บเงินซื้อที่ได้ ผอนส่งอยู่หลายปี เหมือนกันกว่าจะหมด" (หน้า 181)

3.2.9 บทเจรจาที่ทำให้แลเห็นสภาพของสังคมไทยว่ามีการเปลี่ยนแปลงตามมีตามเกิด

"ตามไปจนเห็นว่าเขามีที่อยู่กินพอสมควรแล้ว ถึงได้กลับมาขายผักในตลาดตามเคย เหนงนะมันก็เหนงบ้าง แทะอาศัยที่ว่าคนแถวห้องแถวเห็นหน้ากันมานาน เด็กเล็กลูกเขาแถวนั้นก็ไปพึ่งพาให้กำขนมมันมั่งอะไรมั่ง" (หน้า 181)

ตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของบทเจรจาของตัวละครที่ "นพพร บุญฤทธิ์" สร้างขึ้น ทำให้เห็นถึงความสามารถในการให้คำพูดของตัวละคร แสดงลักษณะต่าง ๆ ใ้ชัดเจน

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ความคิดเห็นของผู้แต่ง สรุปประการสำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคนแก่ควรรออยู่เป็นมิ่งขวัญลูกหลานมากกว่าจะมาจ้างทำงาน

"ร่างเล็กจนขอบบาง น่าจะได้อยู่เป็นมิ่งขวัญของลูกหลานในเหย้าในเรือนมากกว่าที่จะมานั่งบึ่งข้าวโพดขายอยู่หน้าเตาไฟข้างถนน และวันหนึ่งจะขายได้สักกี่ฝัก จะพอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องละหรือ ถ้าปากเคียวท้องเคียวก็พอประทัง แต่ปากท้องที่ต้องหาเลี้ยงมีมากกว่าตัวเองเล่า ยายหรือย่าคนนี้จะตองนั่งกรำอยู่กับไอร้อนจากदानแดง ๆ กับผักข้าวโพดสักวันละก็ชั่วโมง กว่าจะได้เอนหลังอันเริ่มจะคอมโคงงเพื่อพักผอน" (หน้า 178)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในชีวิตครอบครัวระหว่างแม่ผัวกับลูกสะใภ้

"ถึงฉันทันจะเป็นแม่ แต่ไม่ยากให้ลูกร้อนใจเพราะเรื่องไม่เป็นเรื่อง เมื่อลูกสะโก้เขารังเกียจนักจะอยู่ที่หัวเมียเขาขุ่นใจกันทำไม" (หน้า 182)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความขยัน ลูกผู้ชายทุกคนถ้าขยันไม่มีวันอดตาย

"เขาอยากเรียนต่อ อีฉันทัน ยังบอกว่าเอาเถอะแม่จะพยายามส่งเสีย แต่เขาวางเรียนแค่นี้ก็พอแล้ว พอจะหางานทำได้ ลูกผู้ชายถ้าขยันไอ้เรื่องอดตายเป็นไม่มี" (หน้า 179)

"เขาดองมาเยี่ยมแม่เสมอแหละคะ งานการก็ก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ ที่แรกก็เป็นคนงาน อาศัยตัวเรียนสูงหน่อยแล้วก็ชอบทางนี้อยู่แล้ว ก็เลยได้เลื่อนเป็นหัวหน้า เงินทองก็พอมันเก็บงำ" (หน้า 187)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "ข้าวเอ๋ยข้าวโพค"

ส่วนดี

เรื่องสั้นเรื่องนี้มีส่วนดีมาก ในด้านโครงสร้างของเรื่องไม่ซับซ้อนมากนัก ปูพื้นเรื่องได้ดี มีตัวละครน้อยสมกับลักษณะของเรื่องสั้นที่ดี และเนื้อเรื่องให้ข้อคิดที่ว่า "แม่เลี้ยงลูกได้ แต่ลูกเลี้ยงแม่ไม่ได้" ซึ่งเป็นข้อที่สนใจสำหรับผู้อ่านทุกคน และเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนต่อบิดามารดา

ส่วนบกพร่อง คือ การบรรยายฉากไม่ชัดเจน คลุมเครือ และผู้แต่งไม่ได้ให้รายละเอียดทางด้านตัวละครมากนัก

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ"

เรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ" เป็นผลงานของ "นิมิตร ภูมิถาวร" พิมพ์ครั้งแรกในวารสาร "วิทยาสาร" พ.ศ.2512 เรื่องสั้นเรื่องนี้พิมพ์เป็นครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยชน์มัธยมศึกษา ตอนปลาย

เรื่องสั้นเรื่องนี้แม้จะเป็นเรื่องสมมุติแต่งขึ้น แต่ผู้แต่งก็ต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากสิ่งที่เป็นจริง จากประสบการณ์ แล้วนำมาเรียบเรียงจัดลำดับเหตุการณ์ให้น่าอ่าน น่าสนใจยิ่งขึ้น "นิมิตร ภูมิถาวร" ก็ยอมรับว่าส่วนใหญ่จะได้แนวการเขียนมาจากชีวิตจากประสบการณ์¹ ดังนั้นผู้อ่านจึงควรทราบประวัติของผู้แต่ง เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น ประวัติโดยย่อของผู้แต่ง

นิมิตร ภูมิถาวร² นามสกุลเดิม ภัคดี เกิดเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2478 ที่ตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวนพี่น้อง 3 คน บิดามารดาเป็นชาวนา ชื่อ นายมัน และ นางนวม ภูมิถาวร เรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง ชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสวรรควิทยาคม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จากนั้นได้ไปศึกษาวิชาครูต่อที่วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น เมื่อจบการศึกษาเขาทำงานครั้งแรกที่สหกรณ์ที่ดินระยะหนึ่ง ต่อมาจึงสมัครเป็นครูที่โรงเรียนบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง และได้ยึดอาชีพนี้จนปัจจุบัน (พ.ศ.2520)

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมศิลปากร, ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520), หน้า 110.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 109 - 111.

แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้หันเข้าสู่การเขียนหนังสือเป็นงานอดิเรก คือ ความ
 เจียมเหนงาที่อยู่ในชนบท เพราะมีสภาพแวดล้อมที่ไม่มีเครื่องบำรุงความสุข ไม่มีแหล่ง
 บันเทิงเรีงรมย์มากมายในเมืองหลวง การเขียนหนังสือจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้เวลาที่ดูจะนาน
 แล่นนานสั้นลงและมีความหมาย

เนื่องจาก นิมิตร ภูมิถาวร เติบโตมาในท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญ เมื่อ
 เรียนจบก็กลับไปประกอบอาชีพที่บ้านเกิดอีก อาจกล่าวได้ว่าชีวิตทั้งชีวิตของเขาอยู่กับ
 สภาพของชนบทอย่างแท้จริง เขามีทัศนคติในการเขียนว่า ต้องเขียนเพื่อสร้างสรรค์ ถ้า
 เขียนแล้วไม่มีสาระอะไรเลย ผู้ไม่เขียนเสียดีกว่า

ผลงานเขียนเรื่องแรกคือ เรื่องสั้นลงพิมพ์ในนิตยสารไทยโทรทัศน์ เมื่อ พ.ศ.
 2510 ใช้ชื่อจริงเป็นนามปากกา หลังจากนั้นก็เขียนหนังสือเรื่อยมา ปัจจุบันมีผลงาน
 เรื่องสั้นกว่า 60 เรื่อง นวนิยาย เรื่องยาวประมาณ 10 เรื่อง (สำรวจเมื่อ พ.ศ.
 2518)

งานที่พิมพ์เป็นเล่ม ได้แก่ มือที่เปื้อนชอล์ก แด่คุณครูด้วยคนแฝก (สร้างเป็น
 ภาพยนตร์ พ.ศ.2518) รอยเปื้อนของครูสาว แด่เรือจ้างควยแจวหัก หม่อมชานาสาว
 ชาวไร่ ทองนาสะเพื่อน (สร้างเป็นภาพยนตร์ พ.ศ.2518) ทรายทอง กิ่งที่เปื้อนโคลน
 หอมกลิ่นดอกท้อ นรกในโรงเรียน

ผลงานที่ได้รับรางวัล

1. เรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ" รางวัลประกวดเรื่องสั้น พ.ศ.
 2512 และเป็นเรื่องสั้น 1 ใน 20 เรื่อง ที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ถัดเลือก
 ให้เป็นหนังสืออ่านภาษาไทยนอกเวลาสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย
2. เรื่องสั้นเรื่อง "มรดก" ได้รับรางวัลประกวดเรื่องสั้น พ.ศ.2512

3. นวนิยายเรื่อง "แด่คุณครูด้วยลมแผก" ได้รับรางวัลนวนิยายยอดเยี่ยม ประจำปี 2517 ของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

4. นวนิยายเรื่อง "สร้อยทอง" ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ประจำปี 2518 จากคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ปี 2519 และเรื่องนี้ยังได้รับคัดเลือกส่งเข้าประกวดวรรณกรรมอาเซียน ปี 2520 ด้วย

โครงเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ"

ผู้แต่งเปิดเรื่องโดยกล่าวถึงเด็กชายคนหนึ่งชื่อ กอน กำพร้า มีฐานะยากจน อยู่กับยายเพียง 2 คน กำลังถูกครูใหญ่ทำโทษ ต่อจากนั้นผู้แต่งกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้น กล่าวคือ กอนหยุดโรงเรียนไปสามวัน จนครูเกรียงครูประจำชั้นต้องไปตามถึงบ้าน และได้พบว่าสาเหตุที่กอนหยุดเรียนนั้น เพราะยายไม่สบาย กอนต้องอยู่ช่วยดูแลและหาอาหารให้ จากภาพที่ครูเห็นทำให้ครูคิดว่า กอนเด็กที่ใคร ๆ ว่าไม่ดีนั้นยังมีความดีหลงเหลืออยู่ ถ้าจะดูจากโครงเรื่องแล้วจะเห็นว่ายังไม่สมบูรณ์ เพราะจุดสุดยอดของเรื่อง (Climax) ไม่เร้าให้เกิดความสนใจนัก

เนื้อเรื่องย่อ

ครูเกรียง เป็นครูประจำชั้นประถมสาม ในชั้นนั้นเป็นนักเรียนคนหนึ่งชื่อ เด็กชาย กอน อายุ 11 ปี มักจะถูกทำโทษบ่อย ๆ เพราะขาดเรียนบ้าง เกเรบ้าง รังเกะเพื่อนบ้าง และลักษณะนิสัยของของเพื่อนบ้าง วันหนึ่งครูเกรียงพบว่า เด็กชายกอนขาดเรียนไปหลายวัน จึงไปเยี่ยมที่บ้านก็พบว่า เด็กผู้นั้นยากจนมาก อยู่กับยายซึ่งแก่มากและกำลังป่วย แต่เด็กที่ถูกรังเกียจผู้นั้นกลับมีความดี มีความกตัญญูดูแลรักษายายผู้เจ็บป่วยด้วยความเอาใจใส่ดียิ่ง คุณธรรมที่ซ่อนเร้นซ่อนนัยของเด็กชายกอน ทำให้ครูเกรียงเข้าใจเด็กผู้นั้น และยิ่งเตือนสติให้ครูเกรียงสำนึกในหน้าที่ที่จะรับผิดชอบต่อมารดาที่กำลังนอนป่วยอยู่บนเตียงอีกด้วย

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องนี้ คือ ความกตัญญู เช่น ความกตัญญูของกอนที่มีต่อยาย นอกจากนั้นก็เป็น การเสนอภาพชีวิตของครู นักเรียน และโรงเรียนในชนบทให้เห็นอย่าง ชัดเจน ด้วยวิธีการเขียนแบบธรรมชาติ (Naturation) แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็น อยุ่ของชาวชนบทที่ยากจน อุตคักขาดแคลน ผู้แต่งจึงนำแนวคิดเหล่านี้มาผูกเป็น เรื่องขึ้น เพื่อจะสะท้อนให้ผู้อ่านได้เห็นความแตกต่างในความเป็นอยู่ของนักเรียนชนบทที่ยากจนกับ นักเรียนที่ร่ำรวย นักเรียนชนบทกับนักเรียนในเมืองหลวง ชีวิตของเด็กนักเรียนในชนบท บางคนต้องประสบปัญหาที่เกินแก่ แต่ก็พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีของเด็ก ๆ ซึ่งไม่ได้ผล และ ไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองได้ อาจมีสาเหตุมาจากความยากจนหรือความอ่อนวัย ฯลฯ สิ่ง เหล่านี้ผู้แต่งมองเห็น เพราะมีประสบการณ์กับชีวิตครู นักเรียน และโรงเรียนในชนบทอย่าง แท้จริง ดังนั้นจุดประสงค์ของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนี้ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาพของเด็ก ที่ไกล ๆ กล่าวโทษว่าไม่ดี แต่ก็ยังมีความดีหลงเหลืออยู่คือ ความกตัญญูนั่นเอง

ฉาก

เรื่องสั้นโดยทั่วไปจะมีตัวละคร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้แต่งจะใช้พฤติกรรม ของตัวละคร เป็นส่วนที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ ส่วนฉากเป็นเพียงองค์- ประกอบที่ทำให้เรื่องสมจริงยิ่งขึ้น ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดที่ไหน เมื่อไร เป็นต้น เรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ" นี้จะเห็นว่าผู้แต่งให้ความสำคัญพฤติกรรมของตัวละคร มากกว่าฉาก ดังนั้นฉากที่ผู้แต่งใช้คือ ภาพชีวิตเด็กนักเรียนในโรงเรียนชนบท แต่ไม่เด่นชัด ว่าเกิด ณ ที่ใด เพียงแต่บอกชื่อโรงเรียนว่า ชื่อ "โรงเรียนบ้านไร่" ไม่ได้บอกกว่าอยู่ใน จังหวัดใด หรืออำเภอใด จึงทำให้เรื่องไม่สมจริง ทั้งนี้คงเนื่องมาจากการจะ เสนอภาพชีวิตของตัวละครให้มากที่สุด ฉากจึงเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้เนื้อเรื่องและ ตัวละครดำเนินไปตามรูปแบบของเรื่องสั้นเท่านั้น

การบรรยายฉาก ผู้แต่งบรรยายตามที่ตัวละครเห็น และคิด หรือแสดงพฤติกรรม

ออกมาให้ผู้อ่านได้เห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่องให้เด่นชัด

"เสียงไม้เรียวกระทบกัน ดัง ชวบ ชวบ นักเรียนที่เข้าแถวหน้าเสาธง
เงียบกริบ พวกตัวเล็ก ๆ ที่เคยคุยกันจ้อกแจ้กเวลาร้องเพลงชาติ ยืนตัวแข็งเป็นตุ๊กตา"
(หน้า 183)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม

"สิ้นเสียงสัญญาณระฆังหยุดพักกลางวัน เด็ก ๆ ทรูออกมาจากโรงเรียน
หิวปิ่นโต หม้อข้าว เตรียมรับประทานอาหารกลางวัน บางคนตรงเข้ามาหาแม่ค้า คนขาย
หวานเย็นเขย่ากระดิ่งรัวลิ้น เด็ก ๆ วิ่งเข้าไปล้อม" (หน้า 183)

3. ฉากที่ช่วยให้เห็นสภาพธรรมชาติและสังคม

"ครูเกรียงเป็นครูใหม่ เข้ามาสอนในโรงเรียนบ้านไร่ไม่ถึงปี และไม่ใช้
คนบ้านนั้น จึงต้องถามชาวบ้านมาตลอดทาง ประมาณ 2 กิโลเมตรก็ถึงบ้านก่อน ซึ่งควร
จะเรียกว่ากระท่อมมากกว่าบ้าน มุงหญ้าคา ฝาซิคแตะ เสาโย้ไปคานหนึ่ง ไซ้ไม้ค้ำกัน
ล้ม หลังคามีรูโหว่ เพราะหญ้าคาเก่าปลายหลุดไป ต้องเอาถุงพลาสติกแซมไว้กันฝนรั่ว
ขนาดของกระท่อมนอนแทบไม่ตลอดตัว ขณะที่ก้าวขึ้นไป มันไหวตัวยวบยายนากฉิวพัง"
(หน้า 185)

4. ฉากที่ให้ตัวละครคิดทบทวนความจำ

"กลับมานั่งที่โต๊ะ หยิบหนังสือขึ้นมาเปิด ภาพที่ผูกขึ้นบนหนังสือ มันจะทยอย
กันมาเป็นลำดับ สีเขียวแดงของหวานเย็น กล้วยบั้งร้อน ๆ กวยเตี๋ยว ข้าวราดแกง ข้าว
ต้มมัด ส้มโอ ภาพสุดท้ายไม่เรียวลงหลังตัวเอง"

"ภาพยายหัวขาวโพลง ถือไม้ไผ่ที่ ปากก็คำอูไม่ขาด ขึ้นบนกระท่อมเปิด
หม้อข้าว ข้าวหมกหม้อ ปีบข้าวสารก็เกลี้ยง" (หน้า 185)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมที่น่าศึกษา น่าสนใจ
มีดังต่อไปนี้

กอน

กอน เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด เป็นตัวละครที่เป็นแกนของเรื่อง
เรื่องราวโดยย่อเกี่ยวกับชีวิตของกอน คือ เป็นเด็กชายวัย 11 ปี กำพร้าพ่อตั้งแต่ยังจำ
ความไม่ได้ แม่นิ่วใหม่ โดยทิ้งกอนให้อยู่กับยายที่มีฐานะยากจน ลักษณะนิสัยชอบดักขโมย
เกเร และขาดโรงเรียนบ่อย ทั้งที่ผู้แต่งบรรยายลักษณะรูปร่าง อุนิสัยใจคอไว้อย่าง
ละเอียด จากข้อความต่อไปนี้

1. บรรยายลักษณะรูปร่างของกอน

"กอนอายุ 11 ขวบ กำลังเรียนชั้นประถม 3 ผอมสูง ผิวดำ ที่มุมปากมี
รอยแตกขาวเป็นยวง โรคขาดอาหาร" (หน้า 183)

2. บรรยายลักษณะนิสัยเกเรและดักขโมย

"กอนเป็นเด็กเกเร เหลือขอ ขาดโรงเรียนบ่อย รังแกคนอื่นคำครู่ผู้หญิง
ลักเปิดไ้ตามหมู่บ้าน ลักสมุดคืนสอเพื่อน ออกจากบ้านมาโรงเรียนเอาหนังสือขอนแวะเล่น
เสียกลางทาง บางวันกลับจากโรงเรียนไม่ถึงบ้าน นอนเสียกับเพื่อน บางทีก็นอนตามกอง
ฟาง ทำเอาครูปวดหัวไปตาม ๆ กัน เขี่ยนตีเท่าไร ๆ ไม่มีผล พวกผู้ใหญ่ที่รู้จักต่างพยากรณ์
ชะตาของกอนไว้ว่า โตขึ้นถ้าไม่ตายโหง ก็ติดคุก" (หน้า 183)

"ตอนนายครูเวรเรียกก่อนมาทำโทษอีก เพราะมีเด็กมาฟ้องว่า ก่อนไป
ขโมยส้มในสวนหลังโรงเรียนกิน" (หน้า 184)

อีกลักษณะหนึ่งของก่อนที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้ก็คือ มีความกตัญญูต่อยาย จะเห็น
ได้จากบทเจรจาของยายกับครูเกรียง

"อ้อ ฉันทป่วยเสียหลายวัน ก่อนต้องขาดโรงเรียน แยะจริง ๆ ครู คนหา
เข้ากินคำ มาเจ็บเสียก็ไม่มีอะไรจะกิน ไต่ก่อนมันพอเก็บผักหักพื้นบ้าง รับจ้างรับออนเขา
ได้เงินมาซื้อข้าวสารหุง บางวันก็อิม บางวันก็ไม่อิม เฮ้อ" (หน้า 187)

"ก่อนมันซื้อมาให้ ไม่รู้ยาอะไร กินเข้าไปพอหายปวดหัว" (หน้า 187)

ครูเกรียง

ครูเกรียง ครูประจำชั้นของก่อน ผู้แต่งไม่ได้กล่าวถึงภูมิหลังของครูเกรียง
ละเอียดลออเท่ากับก่อน เพียงแต่บรรยายไว้คร่าว ๆ ว่า

"ครูเกรียงเป็นครูใหม่ เข้ามาสอนในโรงเรียนบ้านไร่ไม่ถึงปี และไม่ใช่ว
คนบ้านนั้น" (หน้า 185)

นิสัยของครูเกรียง เป็นครูที่มีน้ำใจดี รักลูกศิษย์ ใจกว้างปลอบประโลมมาก
กว่าจะใช้ไม้เรียวทำโทษลูกศิษย์ ดังเช่น

"เราต้องอดทนชีก่อน เกิดเป็นลูกผู้ชายต้องทน เสียงเขาวามันไม่เจ็บแสบ
อะไร เราทำร้ายเขา มันผิดกฎของโรงเรียน ครูเห็นใจเธอ รักเธอ อยากเห็นเธอเป็น
คนดี มีเรื่องอะไรสบายใจต้องเล่าให้ครูฟังบ้าง ครูเหมือนพี่หรือพ่อของเธอ ไม่ต้องกลัว มี
อะไรบอกนะ" (หน้า 185)

"ครูเกรียงยื่นมือไปลูบหัวก่อนเบา ๆ ด้วยความรักที่มีต่อศิษย์ ซึ่งบางทีก็
เสมือลูก" (หน้า 185)

ยาย

ยายของกอน ผู้แต่งเกือบจะไม่ได้ให้รายละเอียดเลย ยายเป็นตัวประกอบของเรื่องที่ทำให้อากอน ตัวละครเอกมีลักษณะเด่นชัดขึ้น จากเนื้อเรื่องมีเพียงบางตอนที่ผู้แต่งบรรยายลักษณะและนิสัยของยายไว้ว่า

ลักษณะและนิสัยยายของกอน

"ภาพยายหัวขาวโพลน ถือไม้ไล่ตี ปากก็คำอยู่ไม่ขาด" (หน้า 185)

"มีแต่ยายที่เอาแต่กล้าตามแบบของคนแก่ที่จะให้เด็กทำอะไรให้ไ้ก้ตั้งใจ ยิ่งฐานะยากจนหาเข้ากินคำ จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่กับหลาน เพียงมีข้าวกรอกหม้อไปวันหนึ่ง ๆ ก็พอใจแล้ว" (หน้า 183)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งมีเทคนิคในการสร้างตัวละคร และทำให้เห็นลักษณะนิสัยแต่ละคนชัดขึ้น โดยให้ตัวละครสำคัญของเรื่องคือ กอน เป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง (Round Character) มีนิสัยทั้งดีและบกพร่อง ทั้งจะสรุปได้ดังนี้

ลักษณะนิสัยที่บกพร่องคือ เป็นเด็กเกเร ชอบขโมยของคนอื่น ๆ จากสิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นได้ว่า เพราะกอนขาดความอบอุ่น ขาดความรักความเอาใจใส่ ฯลฯ จึงทำให้ประพฤติเช่นนั้น เพื่อเป็นการชดเชยสิ่งที่ตนต้องการ

ลักษณะนิสัยที่ดี คือ เป็นเด็กที่มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ จากเนื้อเรื่องตอนที่กอนหยุดเรียนไป 3 วัน จนครูเกรียงตามไปพบว่า กอนหยุดเรียนไปเพื่อพยายามลายาย และครูยังได้พบอีกว่า ขวดยาแอสไพรินที่หายไปเพราะกอนนำมาให้ยายรับประทาน

เทคนิคการสร้างตัวละครดังกล่าวนี้ ทำให้เรื่องดูสมจริงขึ้น เพราะลักษณะนิสัยของคนทั่วไปมักจะมีทั้งดีและบกพร่องอยู่ด้วยกันทุกคน

ท่วงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องเองในฐานะที่เป็นผู้สังเกตการณ์ การเล่าจะเล่าเฉพาะสิ่งที่เห็นหรือได้ยินได้ฟังจากการสนทนา หรือการกระทำของตัวละคร โดยทำเสมือนเป็นผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ในโรงเรียนที่ก่อนเรียนอยู่ด้วย กลวิธีการบรรยายเรื่องบางตอนอาศัยกลวิธีแบบนิยายรุ่นเก่าของไทย คือให้บทเจรจาของตัวละครเป็นส่วนหนึ่งของ การบรรยาย (หน้า 185) แต่ลักษณะนี้ไม่เด่นชัดจนผู้อ่านสังเกตเห็นได้

การเล่าเรื่องของ "นิมิตร ภูมิถาวร" เป็นการเล่าอย่างตรงไปตรงมา ใช้สำนวนภาษาที่พูดกันในชีวิตประจำวัน เป็นการเขียนแบบเรียบ ๆ ง่าย ๆ

2. การดำเนินเรื่อง ในตอนแรก ๆ ผู้อ่านยังไม่รู้ว่าผู้แต่งต้องการจะเน้นอะไร เพราะผู้แต่งไม่ไต่กล่าวถึง "ก่อน" มากไปกว่าเด็ก นักเรียนที่ยากจน เกเร ขอมขโมยของ ต่อมาก่อนจึงเริ่มมีบทบาทขึ้นเพราะหลังจากหยุดโรงเรียนไป 3 วัน มีข่าวว่ากระเป๋าก็พร้อมกับเงินหาสืบทบาทของครูผู้หญิงหายไป ทำให้ครูเกรียง ครูประจำชั้นต้องไปตามก่อนถึงที่บ้าน ในที่สุดพบว่าที่ก่อนไม่ไปโรงเรียนนั้นเพราะยายไม่สบาย

การดำเนินเรื่องของ นิมิตร ภูมิถาวร ไม่สลับซับซ้อนมากนัก ไม่มีจุดสุดยอดของเรื่อง (Climax) ที่จะเร้าใจผู้อ่าน จึงทำให้เรื่องไม่สนุก ซากสถานการณ์ที่จะช่วยให้การดำเนินเรื่องเข้มข้นขึ้น

3. การเสนอเรื่อง ผู้แต่งใช้วิธีเสนอเรื่องโดยอาศัยภาพจากเหตุการณ์ก่อนที่ก่อนถูกครูใหญ่ทำโทษเป็นการเปิดเรื่อง และก็ขยายภาพจากเหตุการณ์นั้นว่าเพราะเหตุใดก่อนจึงเป็นเด็กลักษณะเช่นนั้น ในตอนท้ายของเรื่องสะท้อนภาพของก่อนในอีกลักษณะหนึ่งต่างไปจากเหตุการณ์ในตอนแรก ผู้แต่งมีวิธีแต่งคือ การเสนอเรื่องเป็นจุด ใช้ตัวละครเอกคนละชุด แต่ตัวละครเอกเหล่านี้จะมีลักษณะร่วมกันในบางอย่าง เช่นมีอาชีพเดียวกัน คือเป็นครูบ้านนอกที่มีอุดมการณ์ในการออกไปเป็นครูตามชนบท อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ยากแค้น และต้องเผชิญกับปัญหาที่ยังหาทางแก้ไขไม่ตก เหมือนกับครูเขียดในเรื่อง "อุดมการณ์หลังแก้ว-

เหล่า" หรือครูเกษในเรื่อง "ครูในโรงเรียน" ในหนังสือ "มือที่เปื้อนชอล์ก" เป็นต้น

4. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา ในคำบรรยายลักษณะรูปร่าง ฉาก และอุปนิสัยตัวละคร นับว่าผู้แต่งบรรยายได้อย่างละเอียด ชัดเจน สามารถสร้างภาพพจน์ให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ เช่น ลักษณะรูปร่างและอุปนิสัยของกอน ลักษณะนิสัยของครูเกรียง หรือแม้แต่ลักษณะนิสัยของครูใหญ่ก็ชัดเจนเช่นกัน จะเห็นได้จากข้อความที่ผู้แต่งบรรยายลักษณะของครูใหญ่ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นว่า ครูใหญ่เป็นข้าราชการที่เกรงกลัวต่ออิทธิพล และอำนาจเงินของพ่อค้าที่เคยช่วยเหลือโรงเรียน

"ครับเคี้ยวหมจู้จัดการให้ ครูใหญ่รับปากขอของสมศักดิ์ด้วยความเกรงใจ เพราะเป็นพ่อค้ารวย เคยออกเงินสร้างโรงเรียนตั้งก่อนหลัง ข้ามีลูกชายคนเดียว ประคบประหงมกันเป็นเทวดา ความรักทำให้เกิด ความลำเอียง อำนาจเงินทำให้เกิด ความเกรงใจ" (หน้า 184)

5. การใช้สำนวนภาษา การพิจารณาสำนวนภาษาของ "นิมิตร ภูมิदार" อาจแยกพิจารณาเป็น 2 ประการ คือ สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่อง และสำนวนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร

5.1 สำนวนภาษาที่ใช้ในการบรรยายเรื่อง "นิมิตร ภูมิदार" ใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ สั้น กระชับความได้ดี การบอกอากัปกิริยาของตัวละคร บอกท่าทางน้ำเสียง จะทำให้ภาพตัวละครแจ่มชัด การบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถทำให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ได้ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.1.1 สำนวนที่ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ

"ปิดหนังสือ เดินไปรินน้ำคั้น 1 แก้วเต็ม ๆ กลับมาพุ่มลงกับโต๊ะภายยหัวขาวโพลนถือไม้ไล่ตี ปากก็คำอยู่ไม่ขาด ขึ้นบนกระทมเปิดหม้อข้าว ข้าวหมกหม้อ ปีบข้าวสารก็เกลี้ยง ล้วนแต่เป็นภาพของความดิศหวัง" (หน้า 185)

5.1.2 ส่วนวันที่บรรยายถึงความหิวของก้อน เมื่อยืนมองดูเด็กอื่น ๆ

กินอาหารกลางวัน

"ก่อนออกไปยืนอยู่ทาง ๆ จากกลุ่มเด็กเหล่านั้น ตาจับอยู่ที่วัตถุสีเขี้ยวสีแดงที่เด็ก ๆ กำลังกินกันอย่างลืมหูลืมตา ความหิวมันเตือนน้ำย่อย น้ำย่อยเตือนให้น้ำลายไหลเตรียมออกมาเพื่อคลุกเคล้าอาหาร นาน ๆ เขาจะยกมือขึ้นเช็ดปาก กลืนน้ำลาย ก้อนยืนเหมือนถูกสะกด ปล่อยความคิดฟุ้งซ่านออกไป" (หน้า 184)

5.1.3 ส่วนวันที่บรรยายถึงมโนภาพของก้อนเมื่อนึกถึงอาหาร

"กลับมาหนึ่งที่โต๊ะ หยิบหนังสือขึ้นมาเปิด ภาพที่ผูกขึ้นบนหนังสือมันทะยอยกันมาเป็นลำดับ สีเขี้ยวแดงของหวานเย็น กลวยปิ้งร้อน ๆ กวยเตี๋ยว ข้าวราดแกง ชามต้มมัด ส้มโอ" (หน้า 185)

5.1.4 ส่วนวันที่บรรยายถึงลักษณะบ้านของก้อน

"ซึ่งควรจะเรียกว่ากระท่อมมากกว่าบ้าน มุงหญ้าคา ฝาขัดแตะ เสาย้อยไปคานหนึ่ง ไข่มุกดำไว้กันลม หลังคามีรูโหว่ เพราะหญ้าคาเก่าปลิวหลุดไป ต้องเอาถุงพลาสติกแซมไว้กันฝนรั่ว ขนาดของกระท่อมนอนแทบไม่ตลอดหัว ขณะที่ก้าวขึ้นไป มันไหวตัวยวบยวนากลัวพัง" (หน้า 185)

5.1.5 ส่วนวันที่บรรยายเปรียบเทียบลักษณะของเด็กที่มีฐานะดีกับลักษณะของก้อน

"...เด็กพวกนั้นใส่เสื้อผ้าดี สะอาด เพราะมีพ่อแม่ซักให้สวมถุงเท้า รองเท้า มีหมวกกันแดด มีกระเป๋าหนังสวย ๆ มีสตางค์มาซื้อขนมกินทุกวัน บางคนยังไคคาจ้างมาโรงเรียน มีโอกาสร้องไห้ตอนแม่เมื่ออยากไคตุ๊กตาหรือรถไชลานสักคัน แม่คอยห่มผ้าให้นอนยามคึก อากาศหนาว บางคนพ่อแม่เอารถมาส่งถึงโรงเรียน ก้มดูตัวบ้าง เสื้อกางเกงสีซีฟู่ ก้นขาด ปะแล้วปะอีกจนหาเนื้อเค็มไม่พบ เวลาเดินลมเข้า-

วูป ๆ ร่องเท้า หมวกไม้ทองพุดถึง มองไปทางโรงอาหาร พวกนั้นกำลังกินข้าวอย่าง
เอร็ดอร่อย พวกที่อ้อมแล้ววิ่งเล่นกันสนุกสนาน" (หน้า 184)

5.1.6 ส่วนวันที่บรรยายถึงลักษณะรูปร่างภายนอก

"บนเสื้อไม้เก่า ๆ มีร่างของหญิงชราอนอยู่ ผมเห็นซี่โครง
เป็นซี่ ๆ หนึ่งที่หย่อนยานกระเพื่อมขึ้นลงเวลาหายใจ" (หน้า 187)

5.2 ส่วนภาษาที่เป็นบทเจรจาของตัวละคร ผู้แต่งสามารถให้บทพูดของ
ตัวละครให้แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจน เป็นบทเจรจาที่ใกล้เคียงคำพูดของ
คนในชีวิตจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.2.1 บทเจรจาที่แสดงถึงความห่วงใยของครูเกรียงที่มีต่อบุคคล
ก่อน

"ปากินยาอะไรบ้างหรือเปล่า" ครูเกรียงหันไปทางยายของ
ก่อนที่อ้อมแล้ว กำลังคืบหน้าจากกระป๋องนมเก่า ๆ (หน้า 187)

5.2.2 บทเจรจาที่แสดงความปรานีความห่วงใยของครูเกรียงที่มีต่อ
ก่อน

"ทำไมไปต่อยสมศักดิ์เขาละก่อน" (หน้า 185)

"เราต้องอดทนซิก่อน เกิดเป็นลูกผู้ชายต้องทน เสียงเขาว
มันไม่เจ็บแสบอะไร เราทำร้ายเขามันผิดกฎของโรงเรียน ครูเห็นใจเธอ รักเธอ อยาก
เห็นเธอเป็นคนดี" (หน้า 185)

5.2.3 บทเจรจาของคนที่วางอำนาจ วางตนเหนือกว่าผู้ที่พ่าย
เช่น บทเจรจา ของพ่อเด็กชายสมศักดิ์

"ครูช่วยจัดการให้ที่ ไอ้ก่อนมันค่อยดูผมเสียหน้าตาบวม ดู
ซีครับ" ผู้เป็นพ่อฟ้องครูใหญ่"

"ครูต้องเขียนให้เข้คเสียบ้าง" (หน้า 184)

5.2.4 บทเจรจาที่แสดงถึงอารมณ์โกรธ

"คนอื่นอย่าเอาเยี่ยงอย่าง ถ้าขึ้นประพุดก็จะถูกทำโทษแบบนี่
สำหรับนายก่อน เคยห้ามเคยสอนนับครั้งไม่ถ้วน ยังไม่จำ ถ้าทำอีกต้องเอา 2 คุม 2 คุม
3 เท้าไร้ก่อน" (หน้า 183)

นอกจากจะใช้บทเจรจา แสดงอุปนิสัยของตัวละครได้อย่างชัดเจนแล้ว นิมิตร
ภูมิตถาวร ยังใช้บทเจรจาดำเนินเรื่อง ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปด้วย นับเป็นความ
สามารถอีกประการหนึ่ง

6. การจบของเรื่อง เรื่องนี้ผู้แต่งจบเรื่องตามที่เป็นไปในชีวิตจริง หรือ
Realistic ending คือผู้แต่งปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินไปตามขั้นตอน หรือดำเนินไป
ตามสามัญสำนึก และจบลงตามเหตุผลธรรมดาที่คนเราไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมสนใจ
ชมในสิ่งที่ดีงาม และต้องการทำตามอย่างผู้ที่ทำความดี ความสำเร็จของผู้อื่นกระตุ้นให้เกิด
ความดีขึ้นในตัวเอง

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

การแสดงความคิดเห็นหรือทัศนะของ "นิมิตร ภูมิตถาวร" ในเรื่องสั้นเรื่องนี้
ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้มากหลายประการ ความคิดเห็น
ของผู้แต่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความยากจนของคนไทยในชนบท

ยิ่งฐานะยากจนหาเช้ากินค่ำ จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่กับหลาน เพียงมีข้าว
กรอกหม้อไปวันหนึ่ง ๆ ก็พอใจแล้ว (หน้า 183)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความกตัญญูของคุณ

"ไต่ก่อนมันพอเก็บผักหักพินบ้าง รั้งจ้างรับอนเขา ใ้เงินมาซื้อข้าวสาร
หุง บางวันก็อิม บางวันก็ไม่อิม เอ้อ" แถหุคหอบ พอค็ก่อนยกขามข้าวต้มมาให้ เป็นข้าว
ต้มเหลว ๆ มีน้ำมากกว่าเมื่อก่อน พยงยายให้ลุกขึ้น แล้วเริ่มกินข้าวต้ม" (หน้า 187)

"ครูเสียดอีกควรจะอายุเธอ พรงนี้ครูจะลาโรงเรียน 5 วัน เพื่อกลับไป
เยี่ยมแม่ซึ่งป่วยอยู่ที่บ้าน" (หน้า 187)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ"

ส่วนดี

1. เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีคุณค่าในเชิงจริยธรรม ทำให้มองเห็นถึงความ
กตัญญูของตัวละคร แม้ว่าจะได้รับการตำหนิว่าเป็นเด็กไม่คืดก็ตาม
2. แนวคิดของเรื่องสั้น แสดงถึงจุดประสงค์ของผู้แต่งที่ต้องการจะเสนอให้
เห็นปัญหาของสังคมไทย สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำในสังคม
เสนอภาพชีวิตของครู นักเรียนที่ยากจน และโรงเรียนในชนบท จุดประสงค์อันนี้นับเป็น
จุดประสงค์ชั้นอุดมการณ์ของนักเขียน เพื่อจะพัฒนาสังคมไทยให้ดีขึ้น
3. การใช้ภาษาของผู้แต่ง ส่วนวนภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ และให้ความหมายได้คืด
ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ชัดเจน ผู้แต่งมีความละเอียดลออในการบรรยายอากัปกริยาต่าง ๆ
ของตัวละคร จนก่อให้เกิดบรรยากาศตามผู้แต่งต้องการแสดงให้เห็น เช่น บรรยาย
อากัปกริยาตอนหิวของกอนไ้สมจริง
4. มีตัวละครน้อยสมกับเป็นเรื่องสั้นอย่างแท้จริง
5. ผู้แต่งมีวิธีเขียนที่เป็นลักษณะของตนเองโดยเฉพาะ กล่าวคือ เขียนให้-

ผู้อ่านได้รับทั้งเรื่องและรสพร้อมกัน ซึ่งสังเกตจากงานเขียนหลายเรื่องมักจะเขียนเรื่องเกี่ยวกับเด็กที่ขาดผู้อุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของผู้ที่ไม่สามารถจะอุปการะได้ เป็นการเขียนในทำนองบอกเล่าและเยาะหยัน ทั้งยังเป็นกรรเรื่องบอกให้สังคมได้รับรู้ว่าควรจะมีการตื่นตัวในด้านการช่วยเหลือเด็กที่ขาดผู้อุปการะเหล่านั้น ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่กล่าวได้ว่า อ่านได้ทั้งอ่านเล่นและอ่านจริง เพราะผู้แต่งเขียนออกมาจากชีวิตและประสบการณ์ที่เขาได้เป็นหรือได้รู้ได้เห็นมาด้วยตนเอง

ส่วนบทประพันธ์

1. ฉากของเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ" คลุมเครือ ไม่ชัดเจน
2. จุดสุดยอด (Climax) ของเรื่องไม่มี
3. การดำเนินเรื่องไม่เข้มข้น เพราะขาดสถานการณ์นำกฎบท

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหมอ"

เรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหมอ" เป็นผลงานประพันธ์ของ "แพรวเชื้อไม้" ซึ่งเป็นนามปากกาของ พระครูพิศาลธรรมโกศล เรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหมอ" เป็นเรื่องสั้นที่อยู่ใน "เรื่องสั้นชุดหลวงตา เล่มที่ 1" พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2511 เรื่องที่ใช้วิเคราะห์ในครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในรวมเรื่องสั้นหนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติย่อของยูแคง

แพรวเชื้อไม้ เป็นนามปากกาของ พระครูพิศาลธรรมโกศล นามฉายา คือ กัญจนโก ชื่อเดิมชื่อ เชื้อ เปลี่ยนเป็น สุพจน์ นามสกุล คงเพียรธรรม เกิดวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2468 ที่ตำบลบ้านช้าง อำเภอบุณฑล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นามบิดา ลำไย นามมารดา สัมฤทธิ์ อาชีพทำนา มีพี่น้อง 5 คน เป็นบุตรคนที่ 4 ขณะนี้จำพรรษาอยู่ที่วัดประยูรวงศาวาส

การศึกษา จบประโยคชั้นประถมศึกษา คำนธธรรมวินัย ได้นักธรรมชั้นเอกไม่ เป็นเปรียญ

เหตุจูงใจที่ทำให้เขียนหนังสือ เพราะ

1. ความเหงา ถัดการ เขียนหนังสือเป็นการพักผ่อน และชอบอ่านหนังสือมาก จึงเกิดความคิดว่าเราก็เขียนได้ก็เลยทดลอง เขียน
2. อยากจะเป็นคนมีชื่อเสียง ในการ เขียนหนังสือ ปรารถนาจะได้รับการ ยกย่องจากคนอื่น อย่างที่เรายกย่องนับถือเขา

การเขียนไม่ได้ยึดแนวเขียนของใคร เพราะอยากจะทำงานที่ไม่เหมือนใคร และไม่ทำให้ใครเหมือน

ผลงาน ผลงานเขียนเรื่องแรกคือ เรื่องสั้นเรื่อง "เพื่อนแท้" (ประวิคินาง
มัทนาคันนุตร มารดาของพระองค์กุจฉิมาด) ปัจจุบันมีผลงานเรื่องสั้นไม่ต่ำกว่า 100 เรื่อง

งานที่พิมพ์เป็นเล่ม ได้แก่

1. เรื่องสั้นชุดหลวงตา 4 เล่ม
2. เรื่องกระโหลกหัวเราะ
3. เรื่องเอียงตามโลก
4. เรื่องเสียงปลุก
5. เรื่องรินฝั่งน้ำ
6. เรื่องเสียงนกเสียงกา
7. เรื่องบ้านน้ำลาย
8. เรื่องปากคนปนปากกา ฯลฯ

ส่วนนวนิยายมี 2 เรื่อง คือ เรื่องอุเทนราช และเรื่องกงกรรมกมก เกวียน

ทัศนคติในการสร้างผลงาน ต้องการให้ผู้อ่านเขาไปสู่จุดความประพฤติกิที่ถูกต้อง
และข้อคิดที่เป็นประโยชน์

นามปากกา "แพรว เยื่อไม้" (มีคนเข้าใจผิดคิดว่าคงชื่อ หลวงตาแพรว)
นอกจากนามปากกา แพรว เยื่อไม้ แล้ว คนยังนิยมเรียกว่า หลวงตา โดยนำชื่อตัวละคร
ในหนังสือมาใช้เป็นนามปากกาแทน

แพรว เยื่อไม้¹ ได้กล่าวถึงการเขียนเรื่อง "เจ้าหม้อ" ว่าต้องการให้เป็น
หนังสือที่คุ้มค่าแก่ผู้อ่าน โดยสอนให้บุคคลใคร่ถึงจุดแห่งความประพฤติกิที่ถูกต้อง และนอก-

¹ สัมภาษณ์ แพรว เยื่อไม้, คณะ 9 วัคประยูรวงศาवास, 13 ตุลาคม 2521.

จากนั้นเมื่ออ่านเรื่องของคนอื่นที่มีคนนิยมกันว่าดี เมื่อท่านไปอ่านก็หาความคิดไม่พบ ไม่พบ
กตริธรรมก็เป็นเหตุให้คิดว่าเรื่องเช่นนั้นท่านสามารถเขียนได้ จึงลองเขียนดู และเมื่อเขียน
ทุกครั้งจะคงแฉงอะไรไว้อย่างวาสิ่งไหนผิดสิ่งไหนถูก

ในการเขียนเรื่องสั้นท่านให้ความคิดว่า ในอดีตเขียนโดยไม่รู้รูปแบบวางโครง
เรื่องไม่เป็น วางฉากละครไม่เป็น แต่ในปัจจุบันรู้ลักษณะของการเขียนเรื่องสั้นว่าควร
จะเริ่มต้นอย่างไร ทักมูมอย่างไร ก็เลยทำให้เขียนไม่ออก เพราะเรื่องที่เขียนมาแล้วทุก
เรื่อง เขียนโดยไม่มีกฎเกณฑ์ เขียนด้วยความสบายใจมากกว่า ค่ายงานเขียนเป็นงาน
ศิลปะไม่ใช่ศาสตร์ ถ้าเขียนอย่างมีกฎเกณฑ์แล้วทำให้หมดอิสระ

โครงเรื่อง "เจ้าหมอ"

หลวงตามีลูกศิษย์อยู่คนหนึ่งชื่อ เจ้าหมอ มีความเคารพรักหลวงตามาก เจ้าหมอ
เรียนจบ ร.ร. นายร้อยสามพราน แล้วถูกส่งไปอีสานอยู่หลายปี เมื่อย้ายกลับมาได้เลือก
ยศเป็น ร.ต.อ. จึงมาหลวงตาเพื่อขอพรและให้เจิมคาว ซึ่งหลวงตาก็กะเจิมให้ตามวิธีของ
ท่าน พร้อมทั้งแนะนำสั่งสอนให้รู้จักโทษอำนาจในขอบเขต อายาคูถูกผู้ร้าย เพราะตำรว
จอาศัยผู้ร้ายเป็นแนวทางก้าวไปสู่ความเจริญ

เนื้อเรื่องย่อ

หลวงตาเป็นพระที่ยกมั้นในทางสันโดษ มีลูกศิษย์ไปมาหาสู่แต่ไม่มาก วันหนึ่ง
ร.ต.อ. มนต์ หรือเจ้าหมอ ซึ่งเป็นลูกศิษย์คนหนึ่งมาหาขอร้องให้หลวงตาให้ศีลให้พรและ
เจิมคาวบนขาน้ำให้เพื่อความเป็นสิริมงคล หลวงตาไม่เจิมให้ โดยให้เหตุผลว่าเป็นเรื่อง
งมงาย แต่เจิมใจให้แทน การเจิมใจของหลวงตาก็คือ ยกเอาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
มาสั่งสอน ร.ต.อ. มนต์ พร้อมทั้งเตือนให้รักษาความดีไว้จะทำให้ตัวเองเจริญยิ่งขึ้น ซึ่ง
ร.ต.อ. มนต์ ก็รับฟังโอวาทของหลวงตากด้วยความเต็มใจ ก่อนจะลากลับ ร.ต.อ. มนต์
ได้เล่าให้หลวงตาฟังว่า ฝันเห็นผู้ร้ายหนักตำรวจเข้าไปอาศัยอยู่ในโบสถ์ ตำรวจได้ตลอด

โบสถ์และเกลี้ยกล่อมให้ผู้ร้ายออกมาอบตัว แต่ผู้ร้ายไม่ยอม ร.ต.อ. มนต์สงสัยว่าทำไม
 ตำรวจจึงไม่ตามเข้าไปจับผู้ร้ายในโบสถ์ หลวงตาเลยให้ข้อคิดว่า การที่ ร.ต.อ. มนต์
 ผันผันนี้เป็นการเตือนสติให้ใช้อำนาจในขอบเขต ไม่ใช้อำนาจอย่างมัวเมา เช่นเดียวกับ
 ที่มันเห็นตำรวจจับผู้ร้าย ตำรวจในความผันก็ใช้อำนาจอยู่ในขอบเขต เมื่อผู้ร้ายหนีเข้าไป
 ในโบสถ์ก็ไม่ก้าวกายเข้าไปในดินแดนของพระรัตนตรัย และการผันของ ร.ต.อ. มนต์เป็น
 การผันถึงเหตุการณ์ในอดีต เนื่องจากคนที่แต่งตัวเป็นตำรวจแต่งตัวแปลกกว่าตำรวจใน
 ปัจจุบัน หรือจะพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ ร.ต.อ. มนต์หลงกาล ซึ่งเป็นการตีที่ผันถึงเหตุการณ์เช่น
 นี้ เพราะจะเป็นเครื่องสอนใจให้สังวรถึงการใช้อำนาจให้อยู่ในขอบเขต คือว่าการรับฟัง
 คำสอนจากคนอื่น

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนของการดำเนินเรื่องคือ ต้องการแสดงให้เห็น
 ว่า สมัยปัจจุบันแมคนจะมีความรู้เพียงใดก็ยังหลงมัวเมา เชื่อถือในสิ่งผิด ๆ พลอยพาให้
 พระสงฆ์จนวายเคื้อครอนไปควย เพราะความเชื่อที่ว่าถ้าจะทำอะไรให้เกิดความเจริญ
 ต้องพากันเข้าวัด รตนามนต์ และคุโศกชะตาราตี ถ้าเห็นว่ามีเคราะห์ก็ของสะเคาะเคราะห์
 บ้าง ฉะนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นหรือเลวลง ก็จะไปหาพระให้
 ช่วยแก้ไขให้ เป็นการดึงเอาพระเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเขียนแบบนี้
 เป็นประเภทธรรมนิยม¹ (Moralism) ดังนั้นจุดประสงค์ของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนี้
 ก็เพื่อสอนให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักใช้อำนาจให้อยู่ในขอบเขตไม่ก้าวกายสิทธิ์ของผู้อื่น

¹ สิทธา พินิจภูวดล และ นิทยา กาญจนวรรณ, ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรม-
ไทย, หน้า 25.

ฉาก

ฉากเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้เรื่องสมจริงขึ้น ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าเหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร เรื่อง "เจ้าหมอ" นี้จะเห็นว่าผู้แต่งให้ความสำคัญที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่าฉาก ทั้งนี้คงเนื่องมาจากผู้แต่งต้องการแสดงวิถีชีวิตของตัวละครในเรื่องมากกว่าที่จะแสดงสภาพสังคม ดังนั้นในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ฉากจึงเป็นเพียงส่วนประกอบที่ทำให้เนื้อเรื่องและตัวละครดำเนินไปตามรูปแบบของเรื่องสั้นและดูสมจริงยิ่งขึ้น

ฉากส่วนใหญ่ของเรื่องนี้เป็นฉากที่เกิดขึ้นภายในวัดในกรุงเทพฯ ผู้แต่งไม่ได้ระบุชื่อวัดให้ทราบ การพิจารณาฉากหรือบรรยากาศ อาจพิจารณาจากการบรรยายของผู้แต่งหรือจากบทเจรจาของตัวละคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ฉากที่ช่วยเสริมเหตุการณ์ในเรื่อง

"กุฎีของท่านจึงไม่มีสมบัติอะไร เครื่องประดับห้องนอกจากหิ้งบูชาพระแล้วก็มีแต่หนังสือกับนาฬิกาเก่า ๆ อีกเรือนหนึ่ง ทั้งไม่ค่อยจะสะอาดสะอาดเท่าไรนัก" (หน้า 188)

"วันนี้หลวงตาขึ้นไปนั่งแค้อยู่บนนั้น ไม่ใช่เจ้าของอาสนะหรือคนที่เป็นแขกแต่เป็นนายตำรวจคนหนึ่ง" (หน้า 188)

2. ฉากที่ช่วยให้เกิดภาพพจน์

"วันหนึ่ง ผมขับรถไปตามลำพัง จำได้ว่ากลับจากราชการพิเศษที่จังหวัด ขณะที่รถวิ่งมาตามถนนใหญ่ใกล้จะถึงอยู่แล้ว เวลาบ่ายประมาณสัก 2 โมงเห็นจะได้ ผมเกิดวังงันมาทันที แทนที่จะกลับไปพักที่บ้านพักซึ่งก็อยู่ไม่ไกล แล้วไม่รู้อะไรมาทำให้ผมหักพวงมาลัยจีบเลี้ยวเข้าไปในป่า ซึ่งมีทางแคบ ๆ พอรอดคลานไปได้ เมื่อเข้าไปลึกพอสมควร ผมเห็นมีต้นไม้ใหญ่อยู่คนหนึ่ง ร่มเงาแผ่ครมคี่ รอบ ๆ บริเวณนั้นก็เป็นภูมิประเทศ-

หน้าพักผ่อน ผมจอตกรตที่ใกล้คน ไม่นั้นแล้วก็เอาผ้าใบลง ไปปูกับพื้นดิน ไตรมลมตัวลงนอน ลม
พัดอ่อน ๆ พอสบาย (หน้า 194)

การบรรยายฉากของ "แพรเยื่อไม้" สมจริง เพราะผู้แต่งได้จำลองจากประสบ-
การจริง และจินตนาการประกอบกัน ฉะนั้นจึงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้อ่าน เป็นอย่างยิ่ง

ตัวละคร

ตัวละครที่สำคัญในเรื่องมีดังนี้

หลวงตา

หลวงตา เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง ที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้คือ
เป็นพระที่ถือสันโดษ มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่สนใจในลาภสักการะที่คนหยิบยื่นให้
ถึงจากตัวอย่างต่อไปนี้

"เคยมีผู้นำอาสนะมาถวายหลายราย แรก ๆ หลวงตาปล่อยทิ้งส่งเคช
พระเณรที่อยู่วัดคอยวิสาสะเอาไปบ้าง เด็กเอาไปต่อทำที่นอนบ้าง" (หน้า 188)

"ที่เขาเป็นผู้ลากมากดีพิถีพิถันในเรื่องนี้มาหาครั้งหนึ่ง แล้วยาไม่จำเป็นมัก
ไม่มาอีก เพราะหลวงตาเห็นเป็นของธรรมดาไปหมด ใครไปมาหาสู่ก็ตองนั่งกับพื้นกระดาน
ตัวท่านก็กระดานเหมือนกัน อย่างจะดีขึ้นมาน้อยก็เสื่อลวด" (หน้า 188)

นอกจากนี้แล้ว หลวงตายังเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา ดังที่กล่าวกับเจ้าหมอ
ว่า

"ทีหลัง เอ็งมาหาหลวงตาแล้วละก็ เอ็งอย่าแต่งตัวให้มันภูมิกันซี อย่า
แต่งเครื่องแบบ ซากลัวะ" (หน้า 189)

เป็นคนมีอารมณ์ขัน ชอบพูดสำนวนคล้องจองกัน และเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน เช่น

"นั่นแน่! พุคแบบตำรวจเบียบเขี้ยวนิ เพราะอะไรวะหมอ?" (หน้า 189)

"ชะ ชะ เอ็งยังไม่ทำอะไรเปลี่ยนไปเลย เอ็งเคยคบกับงคมอยู่ตามเคย สัญชาติเคยถึงจะงามก็เห็นนมมี" (หน้า 189)

"ทุกวันนี้ข้าคบแต่คนแก่ คราวป่าเมฆายายใจกุศล ไม่เป็นไฟไหม้พอนให้ รอนรน ที่หน้ามนเมฆายไม่ไกลเลย" (หน้า 189)

"เออ ใจสูงก็ ไม่เสียแรงที่เอ็งเคยอยู่กะข้า ไม่เห็นแก่ได้ ออกข้าวคอก หนาเจ้าชีวิตวาย ไม่ตายคอกเพราะอดเสนาหา" (หน้า 195)

เจ้าหมอ

เจ้าหมอ หรือ ร.ท. อ. มนัส อรุณรวี เป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง รูปร่าง ลักษณะของเจ้าหมอ ที่ผู้แต่งบรรยายไว้ในตอนต้นนั้นมีลักษณะดังนี้ เป็นคนสมบุรณ์ อ้วน พุงกลม หัวกลม ยิ้มเก่ง หน้าตาหมกจก กิริยาเฉื่อย ๆ พุคนอยแต่คมคาย เพราะสนใจ อักษรศาสตร์ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ (หน้า 190)

นิสัยของเจ้าหมอ เป็นคนที่มีความกตัญญูคุณ แม้จะใดก็มีตำแหน่งแล้วก็ยังไม่ลืมหลวงตามูมีพระคุณ นับถือพระเจ้าเคราฟในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังที่ได้พบกับหลวงตาว่า

"นี่ใจกริบ! เขาชี้ให้หลวงตากูควานบ่นว่า "ผมได้เพิ่มขึ้นอีกดวง วันนีจึง มาขอพร หลวงตาช่วยเจิมให้ผมที" (หน้า 190)

"แคว่ที่ผมมาให้หลวงตาเจิมคาวนี้ละ ไม่ใช่ขมงายอะไรหรอกกริบ ต้อง การสิริมงคลจากหลวงตา" (หน้า 191)

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้เทคนิคการสร้างตัวละคร ประเภทให้ความ สำคัญแก่ตัวละคร โดยถือตัวละครเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง เนื้อเรื่องจะดำเนินไปตาม

ลักษณะนิสัยของตัวละคร ทำให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครเด่นชัดขึ้น

ตัวละครของเรื่องนี้ เป็นตัวละครที่มีตัวตนจริง ดังที่ผู้แต่ง¹ กล่าวว่า ตัวละครที่ชื่อ "เจ้าหมอ" นั้น อาศัยบุคลิกลักษณะของเด็กที่เคยอยู่ด้วยกันมาเป็นแนวในการวาดลักษณะนิสัย

ทรงท่านองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง เรื่องสั้นเรื่องนี้ "แพรวเยื่อไม้" ใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง 2 วิธี คือ บางตอนให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่อง บางตอนผู้แต่งก็เป็นผู้เล่าเรื่อง ในฐานะเป็นบุคคลที่สามที่รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องโดยตลอด การเล่าเรื่องแบบนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจตัวละครและเนื้อเรื่องได้ชัดเจน ว่าแต่ละตอนนั้นผู้แต่งหรือตัวละครมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร

การเล่าเรื่องของ "แพรวเยื่อไม้" เป็นการเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ใช้บทเจรจาเกือบทั้งหมด ไม่เป็นเยื่อ อ่านแล้วได้ใจความดี เข้าใจง่าย มีวิธีผูกเรื่องที่น่าสนใจ โดยการใช้ความฝันสอนตัวละคร นับเป็นความสามารถพิเศษ หรือเป็นอัจฉริยะของผู้แต่งที่สามารถเข้าถึงจิตใจและปัญหาของมาราวาสได้อย่างลึกซึ้ง

เรื่องสั้นเรื่องนี้ถ้าพิจารณาเนื้อเรื่อง กลวิธีการแต่ง ตลอดจนสำนวนภาษาที่ใช้ จะเห็นว่าเป็นบันเทิงคดีที่ให้ความเพลิดเพลินและสาระประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันคือ โทษอคติเชิงธรรมะหรือธรรมนิยม (Moralism) รวมทั้งบทบาทของนักบวชคอสรวาส ในทางที่ถูกต้องด้วย

2. การดำเนินเรื่อง เรื่องนี้ผู้เขียนใช้วิธีการบรรยายเป็นการเปิดเรื่อง โดย

¹ เรื่องเดียวกัน.

บรรยายถึงหลวงตาเพื่อบอกให้ผู้อ่านเห็นว่าหลวงตาเป็นคนอย่างไร วิธีบรรยายแบ่งเป็น
 ชุด แต่ละชุดเนื้อหาไม่ติดต่อกัน แต่เมื่อสรุปตอนท้ายจะมีความเกี่ยวพันกันคือ ชุดที่ 1
 หลวงตาสอนไม่ให้เป็นคนงมงาย เพราะความงมงายไม่ทำให้ผู้ใดเจริญ คนจะเจริญต้อง
 เป็นผู้มีความหมั่น มีสติ มีภาระงานสะอาด ใครครวญดีแล้วจึงทำ ชุดที่ 2 เป็นชุดที่ผู้แต่ง
 กำเนินเรื่องโดยสร้างเหตุการณ์ซ้อนขึ้นเพื่อสอนใจตัวละคร เจ้าหมอนั้นเห็นคำรวจจับ
 ูราย ูรายหนีเข้าไปในโบสถ์คำรวจไปตาม เข้าไปจับ เป็นเหตุการณ์ที่สอนให้เจ้าหมอ
 ูรู้ว่า การใช้อำนาจหน้าที่ควรใช้อย่างมีขอบเขต เรื่องนี้จบด้วยการสรุปให้คำรวจเห็นว่า
 อยาคูณคุณ โดยเฉพาะคนที่ส่งเสริมให้ก้าวหน้าในอาชีพการงาน

3. ความละเอียดลออในการพรรณนาและบรรยาย ในด้านการบรรยายลักษณะ
 รูปร่างของตัวละคร และความรู้สึกของตัวละคร นับว่าผู้แต่งบรรยายได้ละเอียด สามารถ
 สร้างภาพพจน์ ให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ เช่น การบรรยายกิริยาท่าทางตอนรับแขกของหลวงตา
 ภาพความฝันของเจ้าหมอ เป็นต้น นอกจากจะบรรยายละเอียดแล้ว ยังแทรกความคิดเห็น
 หรือเชื่อมโยงความนึกคิดไปในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

4. การใช้สำนวนภาษา ผู้แต่งใช้สำนวนภาษาในการบรรยายเรื่องและบท
 เจาจากทำนองเชิงสั่งสอน สำนวนภาษามีความเรียบง่าย ชัดเจน คมคาย และให้ความ
 หมายลึกซึ้งแก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

4.1 สำนวนที่เป็นสุภาษิต คำพังเพย คำคม เช่น

"ท่านเคยบอกว่าไม่ชอบทำตัวให้ผิดไปจากปกติธรรมดา และบัญญัติกัณฑ์
 ขึ้นเองว่า "คบบคนแบบนั่งร้าน" หมายความว่า ต้องเสริมสร้างวางท่าเข้าหากัน โก่อเคน
 อยู่ได้ไม่นาน เพราะคองยื่นท่า พอเมื่อยลาซาซิ่น เข้าซาคูแทคัง เคิมก็ปรากฏเหมือนนั่งอยู่บน
 าน บันท่าอยู่ได้ไม่นาน เคียวก็ตกลง ขึ้นไม่ลงก็ตก ก็ไม่คือหัก" (หน้า 188)

"แต่ในคราวผู้คุ้มก็มีความร้าย" (หน้า 189)

"สัญชาติเคยถึงจะงามก็หันามมี" (หน้า 189)

"อคทวารคอกหนาเจ้าชีวาวาย ไม่ตายคอกเพราะอคเสนาหา" (หน้า 193)

"ความคิดของคน ๆ หนึ่ง จะกำหนดวิถีของอีกคนหนึ่งไม่ได้แม้จะเป็นคนที่รัก" (หน้า 190)

4.2 ส่วนวน เปรียบเทียบให้เห็นความหมายชัดเจนขึ้น เช่น

"ข้าขอเตือนไว้สักหน่อยเถอะ จงรักษาความคิดที่ทำมาแล้วนี้ไว้ให้เข้มชน เหมือนเกลือมันไม่เคยจืด ไม่ว่าตกไปสู่ที่ใด ๆ ก็ช่วยให้เอ็งเจริญมาแล้วถึงเพียงนี้ ต้องรักษาไว้ไถนานเทานาน" (หน้า 192)

4.3 ส่วนวนที่ให้เห็นภาพจนชัดเจน เช่น

"... แต่ยังไม่ทันจะลุกยืนก็เห็นคนอีกกลุ่มหนึ่งวิ่งตามหา พอมาถึงก็กระจายกันออกล้อมตัวโบสถ์ไว้ทุกคาน แต่ก็ล้อมอยู่ภายนอกกำแพง ทุกคนแต่งตัวแปลกเฉพาะหัวหน้าแคงสวยมาก นุ่งกางเกงครึ่งแข้ง ที่ชอบขากางเกงประดับลวดลายและนุ่งโจงกระเบนทับแครงชายเลยเข้า ใส่เสื้อแขนยาวสีแคงเข้มขลิบริมด้วยสีเหลือง มีผ้าคาดเอวทับอีกชั้น คู ๆ ก็เหมือนละคร มือถือไม้ค้ำงอเหมือนร่ม เขามายืนบัญชาการให้ลูกน้องล้อมโบสถ์ไว้รัศกุ่ม" (หน้า 193 - 195)

"หลวงตานั่งพับเพียบแต่อยู่บนอาสนะ ห่มจีวรจนลูกบวบขึ้นเป็นลำ พวกลูกศิษย์ไม่ค่อยจะได้เห็นหลวงตาอยู่ในแบบนี้บ่อยนักนอกจากมีแขกพิเศษ" (หน้า 188)

ทางคำนำส่วนวนภาษาในบทเจรจาของตัวละคร ผู้แต่งใช้ส่วนวนตามที่ผู้คิดในวิถีจริง การแสดงความคิดเห็นของตัวละคร จะแสดงถึงอุปนิสัยและบุคลิกภาพของตัวเอง เช่น บทเจรจาของหลวงตา แสดงถึงความเข้าใจโลกและชีวิตก็

"แพรว เยื่อไม้" โชบทเจรจาชวยในการดำเนินเรื่อง คือ บรรยายเรื่องก่อน
เพียงเล็กน้อยแล้วโชบทเจรจาโดยตลอด เพื่อแสดงอุปนิสัยและความคิดเห็นของตัวละคร
กึ่งตัวอย่างต่อไปนี้

4.4 บทเจรจาที่ชวยให้เนื้อเรื่องคืบหน้าไป

"ผมออกจากโรงเรียนแล้ว อยู่กรุงเทพฯ ได้ไม่นานก็ถูกส่งไปอีสาน
ก่อนจะไปผมมาหาหลวงตากก็ไม่พบ อยู่ที่โนนเสียหลายปีเพิ่งจะได้ย้ายกลับเข้ามาเมื่อเร็ว ๆ
นี้เอง ดวงก็หนี้อยู่คนเดียวมาหา" (หน้า 190)

"นี่ไงครับ" เขาชี้ให้หลวงตากดูควานบ่นว่า "ผมได้เพิ่มขึ้นอีกดวง วันนี้
จึงมาขอพรหลวงตาชวยเจิมให้ผมที" (หน้า 190)

"ถ้าเอ็งต้องการสิริมงคล เอ็งก็ต้องไม่ให้ข้าประกอบพิธีจันฉวนวิชา
แล้วจะเกิดสิริมงคลทั้งเอ็ง ทั้งข้า เอาละข้าจะเจิมตามวิธีของข้า" (หน้า 191)

4.5 บทเจรจาที่แสดงความจริงใจ พุดจาตรงไปตรงมา

"จะเจิมให้มันเปื้อนเสียทำไมว่าหม่อ ?" หลวงตาเอ้อมไปลูบคาคาว
บนบ่าของมนัส "พวกเอ็งนี่ชอบกล เป็นผู้หลักผู้ใหญ่แล้ว ก็ไม่เห็นจะฉลาดขึ้นสักที" (หน้า
190)

"จริง ๆ วะ โทจนดาวเต็มบ่า คราเต็มอกแล้วก็ไม่เห็นจะเลิกมงาย
พาให้พวกข้าเสียนิสัยควย" (หน้า 190)

4.6 บทเจรจาที่แสดงถึงความสงสัย

"เอ็งก็เรียนกฎหมาย เป็นตำรวจ ช้าอยากรู้กันว่า เอ็งจับผู้ร้ายได้
ทั่วโลกหรือเปล่าวะ" (หน้า 197)

4.7 บทเจรจาที่แสดงถึงอารมณ์ขัน

"ว่า หลวงทานี่ปากร้ายจริง อย่างนั้นเล่า กุ๊กถึงได้เจียบเป็นป้าชา
ประสกสีก้าไม่อยากผาน"

"เออ ข้าขอบว่ะ เฉพาะพวกสีก้าสมัยใหม่ มาที่ไรชาเป็นเมื่อยกคนค่อ
แทมจะค่อหักทุกที" (หน้า 191)

ตัวอย่างที่ยกมากล่าวนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของบทเจรจาของตัวละคร ซึ่ง
"แพรว เยื่อไม้" สร้างขึ้น และสามารถทำให้คำพูดของแต่ละคนต่างกันอย่างชัดเจน ส่วนวน
ใครก็เป็นสำนวนของคนนั้น

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

"แพรว เยื่อไม้" ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประการ
ส่วนใหญ่จะแทรกไว้ในความคิดของหลวงตา ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง ความคิดเห็นของ
ผู้แต่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิวัฒนาการของบุคคลจากเครื่องแต่งกาย

"เดี๋ยวมันไม่แน่แล้ว เพราะถ้าเขาถูกกันที่เครื่องแต่งตัว เครื่องใช้ไม่ส่อย
ใครไซ้ของแพงได้เท่าใด ก็ไ้รับการยกย่องนับถึ้มากเท่านั้น เอ็งไม่เห็นหรือ?" (หน้า
189)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของคนในสังคมปัจจุบัน

"นั่นสิ ข้าก็ว่าคนทุกวันนี้คู้ยาก เป็ดอกมันหนา จึงไม่อยากจะให้เอ็งแต่ง
เครื่องแบบมาหาชา" (หน้า 189)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติของพระในปัจจุบัน

"อาว พวกเขานี้สำคัญเหมือนกันนี่ เมื่อพวกเอ็งพากันเข้าวัดด้วยหวัง
 อย่างนี้ รคน่ามันมั่ง คุโชคชะคามั่ง สะเคาะเคราะห์มั่ง เอาดาวสะอาด ๆ มาดลบกแบ่ง
 ไข่ม้วนสกปรกเสียอย่างเอ็งนี่มั่ง เมื่อพวกเอ็งกลับจากวัดไปแล้วก็สบายใจ ส่วนพวกเขาก็
 เริ่มดำเนินการตามแผนสงครามจิตวิทยาทันที ลงมือทำข่าว แหมอาจารย์องค์นี้สำคัญ เขา
 เพื่อมุ่งอย่างเดียวกัน แต่ก็ไม่เห็นใครทำอะไรคิดไปนอกจากความงอ เมื่อไม่นานมานี้ก็มี
 รายหนึ่ง ชื่อธิดาใหม่ราคาเป็นแสนเอามาใหญ่วิเศษที่นั่นเจิม พอขับออกจากวันได้ไม่กี่เมตร
 หนักกับรถบรรทุกโครมเบอเรอค่อนหาตอตาวิเศษนั่นเอง เคชชะบุนรูรอกตาย แล้วยังมีหน้า
 มาบดอีกกานา เขามาพูดว่า แหม ถ้าไม่ให้อาจารย์ช่วยเจิมเสียก่อน ถ้านั้นเป็นผีตายโหง
 แน่ นี่แหละมันเป็นกันอย่างนี้แหละ พวกเขาก็เลยได้ใจ ตั้งตัวเป็นเอเยนต์เจ้าหน้าที่รักษา
 วิชากันอย่างเป็นลำเป็นสัน ยุให้ผู้คนตกอยู่ใต้อภินิหารกันขึ้น พวกนั้นอภินิหารศีลธรรมวินัย พวก
 เขามันพากันเป็นไปอย่างนี้ ก็เพราะคนโง่ตัวโต ๆ อย่างพวกเอ็งมันช่วยกันส่งเสริม"
 (หน้า 190 - 191)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติคนตามพุทธโอวาทจะทำให้เจริญ

"...พระพุทธรูปโอวาทเอาไปทองอย่างนกแก้วนกขุนทอง ยังช่วยใครไม่ได้
 ทรอก ต้องปฏิบัติด้วย อย่างเอ็งนี่ก็ปฏิบัติตามพุทธโอวาทอยู่แล้วโดยไม่รู้สีกตัว เอ็งได้เป็น
 นายคำรวจผู้ใหญ่แค่งหนุม ๆ นี่เพราะอะไร เพราะเอ็งประพฤติตัวดีใช่ไหม ? ถ้าเอ็ง
 ทำไม่ดี ชี้เกี่ยจตัวเป็นชน ไม่มีสัค บ้า ๆ บอ ๆ ทำงานชั่วและชยแบบสง เลข หากินทาง
 พุทธิศกศีลธรรม ฉอรัมกรบั้งหวงสามะเลเทเมมา เอาแคเป็นคนเจ้าสำราญ อย่างนี้
 แล้ว ในหลวงท่านจะพระราชทานยศศักดิ์เอ็งไหม ช้าวพระองค์ท่านคงพระราชทาน
 ละครางให้เอ็งเสียนานแล้วละ" (หน้า 191)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของพระรัตนตรัย

"เฉพาะโบสถ์ที่ฝังลูกนิมิตหรือผูกพัทธสีมาแล้ว เขาเคารพนับถือว่า ภายใน
 เขตพัทธสีมาเป็นพุทธอาณานิคมสิทธิของพระรัตนตรัย เป็นอาณาจักรที่บริสุทธิ์ปราศจากเวรภัย

แม่พระราชาซึ่งอุทิศแผ่นดินตรงนั้น เป็นโบสถ์ ก็ทรงควรจะไม่ก้าวกายใช้พระราชนาจอเข้า
ไปแต่ ในนั้น ผู้ร้ายที่ทำผิดกฎบ้านกบิล เมืองมาจะร้ายเพียงไร ลงหนีเข้าไปในโบสถ์แล้ว
เป็นปลอดภัย เวรกรรมความชั่วในนั้นไม่มี พันอำนาจทางโลกอย่างสิ้นเชิง ใครขึ้นเข้าไป
ใช้อำนาจก็เท่ากับลบหลู่พระรัตนตรัย" (หน้า 197)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่อย่างมีขอบเขต

"สิทธิความเป็นตำรวจของ เอ็ง มันจำกัดอยู่เฉพาะทางโลกเท่านั้น เอ็งไม่
มีสิทธิที่จะก้าวเข้าไปเบ่งอำนาจในดินแดนของพระรัตนตรัย ตำรวจแตกอนทานใช้อำนาจ
ของท่านอย่างมีขอบเขตอย่างนี้ ข้าว่าเอ็งมีบุญหนักหนาที่ได้ไปเห็นเหตุการณ์ในอดีต เพราะ
จะช่วยให้ เอ็งสังวรอำนาจของเอ็ง ได้ดีกว่าความรู้ที่เกิดจากการรับฟังอย่างข้าเล่าอยู่นี้
เพราะเหตุการณ์จริง ๆ มันซับซ้อนกว่า ประจักษ์คานได้ดีกว่าคำสอน" (หน้า 198)

7. ความคิดเห็นว่า อัยการถูกคน โดยเฉพาะคนที่ส่งเสริมให้เราเจริญในหน้าที่ การงาน

"หมอเอ๊ย! เอ็งเป็นตำรวจ จับผู้ร้ายได้ละก้ออย่าไปตูดถูกเหยียบย่ำเขาละ
ถ้าทำเช่นนั้นจะกลายเป็นคนเนรคุณ เพราะอาศัยความร้ายของเขานี่เอง ที่ช่วยให้เอ็ง
เจริญในอาชีพของตำรวจ ถ้าไม่มีผู้ร้ายเสียแล้ว เอ็งคงไม่มีทางที่จะบิณฑากรรมกับคาวดวง
ใหม่ของเอ็งหรือ" (หน้า 198)

8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของความเชื่อถือคอกุศศาสนาของคน ในสมัยก่อนกับสมัยปัจจุบัน

"คนทั้งสองสมัย แม้จะถือศาสนาเดียวกันแต่ก็แตกต่างกันไกล เอาละข้าจะ
เล่าให้ฟัง คนแต่ก่อนไม่คงถึงกับยุคที่เอ็งเห็นในฝันหรอก เอาแค่นั้น เมื่อข้าเป็นเด็กก็พอ
เขาเคารพพระรัตนตรัยดีกว่าอ้าวามาก เชื่อว่าสมบัติของพระศาสนาแล้วเขาไม่ยอมแกะ
ทองเค็ดขาด แม้จะเป็นกินสั๊กก่อน ฟันสั๊กก็คุ้ม เขากลับบวบป คายแล้วจะไปเกิดเป็นเปรต

อย่างในเรื่องเปรตญาติของพระเจ้าพิมพิสาร บางคนถนัดมันยิ่งกว่านั้น เวลาเข้าวัดจะต้องมีถิ่นที่บ้านติดมีมามาก่อนหนึ่ง เช่น วันพระหาบสำรับมาทำบุญก็เอาดินใส่สำรับมาด้วย เขาบอกว่าเอามาใส่หน้าวัด เหตุที่เขาออกจากวัดมันต้องมีฝุ่นมีผงจากเขตวัดติดเท้าไป เกรงจะเป็นบาป อทินนาทาน... เรื่องอย่างนั้นคนทุกวันนี้ฟังแล้วขำ" (หน้า 197)

"ผมยังขำเลยครึ่งหลวงตา สมัยนี้หรือ อ้าวว่าแต่จะระวังฝุ่นจะคิดเก๊กเลย มีแดนของวัดเข้าบ้านกันเป็นแถว ๆ ไม่เห็นเขาสะกุงกันนี่" (หน้า 197)

"ไอโฮ เออถึงอย่างนั้นเชียวรี หลวงตา สมัยนี้ผมว่าอ้าวว่าแต่ดูรายจะหนีไม่พ้นเลย แม้พระประธานในโบสถ์ มันยังเข้าไปคักคอกชายฝรั่งเสียเลย" (หน้า 197)

9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโหม้ใจเป็นธรรมแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

"มันชากนตาย" เขาว่าแล้วหันไปมองโบสถ์ ผมมองตาม เห็นพวกลูกน้องของเขาต่างมีอาวุธ ถู้ออกข้าง มีคบบ้าง แต่ไม่เห็นใครมีปืน คนหนึ่งก้าวล้ำเข้าไปในซุ้มสีมา เขาร้องห้ามควยเสียงอ่อนโยน "อย่าเข้าไป...อย่า อย่าล้มตัวซี" (หน้า 195)

"ก็ที่เขาทำคนอื่นเขา ทำไมไม่คิดอย่างนี้บ้าง นี่แหละความชั่ว มันทำให้เขาเห็นผู้อื่นเป็นเสือไป ความจริงพวกเราไม่ได้ร้ายอะไรหรอก เราไม่ไ้มองร้ายต่อเขาเป็นส่วนตัว เราทำตามหน้าที่เพื่อรักษากฎแห่งกรรมเท่านั้น" (หน้า 195)

คุณค่าทางค่านความรู้

เรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้แกมดูอันหลายประการ โดยแยกเป็นประการสำคัญ ๆ ใดดังนี้

1. ความรู้ทางพุทธโอวาทของพระพุทธเจ้า

"... ยศยอมเจริญแก่คนผู้มีความหมั่น มีสติ มีกิจการงานสะอาด ใครครวญก็แล้วจึงทำ สรรวมเลี้ยงชีพโดยสุจริต และไม่ประมาท" (หน้า 191)

2. ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ เช่น

"ทำคนสมกับเป็นราชา ทรงพระมหากรุณาชุบเลี้ยงไว้วางพระทัย แม้จะไม่ได้อยู่ใกล้ชัชชยุคลบาท แต่โดยธรรม โดยตำแหน่งหน้าที่ก็ได้ชื่อว่าใกล้ชิด เป็นเสมือนพระเนตรพระกรรณของพระมหากษัตริย์" (หน้า 192)

"ดวงจิตของเอ็งอาจจะย้อนกลับไปสู่เวลาที่ล่วงแล้ว อย่างที่พระเรียกว่า อดีตสังขารนะ" (หน้า 196)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหม้อ"

ส่วนดี

เรื่องสั้นเรื่องนี้จัดเป็นเรื่องที่มีคุณค่าคติเตือน ซึ่งอยู่ที่ข้อคิดเสนอแนะในเรื่องที่เป็นบทสนทนาของหลวงตาและลูกศิษย์คนหนึ่ง เกี่ยวกับคติทางธรรมและทางโลกที่ข้องเกี่ยวของกัน เรื่องของศาสนาและเรื่องของโลกเป็นเรื่องที่แยกจากกันไม่ได้ แต่ทั้งสองฝ่ายจะครองรุษขอบเขตซึ่งกันและกัน ดังที่หลวงตาสั่งสอนไว้

นอกจากนั้นแล้วทางค่านเนื้อเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร กลวิธีการแต่ง ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีสัมพันธ์ภาพ ทำได้เหมาะสม ไม่น่าเบื่อ ให้สาระและความเพลิดเพลินทางอารมณ์แก่ผู้อ่านได้ดียิ่ง

ส่วนข้อบกพร่องเรื่องนี้ก็คือ ไม่มีปมขัดแย้ง จึงทำให้ไม่มีจุดสุดยอด (Climax) ในเรื่อง ฉากไม่ชัดเจน เป็นการกล่าวทั่ว ๆ ไป ไม่ให้รายละเอียดที่แน่นอน

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "ปลอยแมว"

เรื่องสั้นเรื่อง "ปลอยแมว" เป็นผลงานของ "สีหันท" นามปากกาของ นุชน้อย มหานนท์ เรื่องนี้ลงพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสารสตรีสาร เรื่องที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยคชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติผู้แต่ง

"สีหันท" เป็นนามปากกาของ นุชน้อย มหานนท์ ได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2503

"สีหันท" รักการอ่านหนังสือมาก เริ่มรู้จักอ่านหนังสือมาตั้งแต่อายุ 5-6 ขวบ ขณะนั้นเป็นระยะที่กำลังหลงใหลกับลูกกระเบิด ครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 อยู่ที่บ้านสวนบางขุนเทียน หนังสือที่อ่านได้มีเล่มเดียวคือ หนังสือธรรมจริยาของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ถึงแม้ว่าอ่านจะยังไม่ออกก็แต่ก็ตั้งใจอ่านตะกุกตะกักซ้ำซากไปมาจนกระทั่งจำเรื่องได้มาจนทุกวันนี้

เมื่อออกจากบ้านสวน กลับเข้ามาอยู่กับบ้านมารดาในกรุงเทพฯ 2-3 ปี หลังจากนั้นพบว่าหนังสือมากมาย เช่น หนังสือชุดของ "ดอกไม้ออก" หนังสือ "ดวงใจ" ของ ชิม วีระไวทยะ หนังสือสุภาพบุรุษ สราญรมย์ ไทยเซหม ประมวลมารค ศรีกรุง คุสิตสมิต เรื่องของ น.ม.ส. พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ฯลฯ

เรื่องจีนต่าง ๆ เช่น ไซอิ๋ว จอหยูเหม็ง ฯลฯ และเริ่มติดการอ่านหนังสือออกคึก ๆ มาตั้งแต่สมัยอ่าน จอหยูเหม็ง เป็นต้นมา

จนกระทั่งสองเข้าคณะอักษรศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ความสนใจยังคงทิศทางเดิม เมื่อขึ้นชั้นปีที่ 4 เลือกเรียนภาษาไทยและอังกฤษเป็นวิชาเอก สีหันท

เข้าเรียนอักษรศาสตร์ในปี พ.ศ. 2500

ผู้ที่ทำให้สี่พันกรักภาษาไทยอีกคนก็คือ มารดาของเธอซึ่งมีอารมณ์ดี และมักจะ มีบทร้อยกรองอันไพเราะอ่อนหวาน พร้อมทั้งจะถ่ายทอดไปตามวาระและโอกาสต่าง ๆ อยู่ เสมอ การที่มารดาไม่นิ่งบรรยายบทร้อยกรองอันไพเราะให้ฟังอยู่เสมอนี้ ทำให้เธอเกิด ความรู้สึกลึกซึ้งต่อภาษาไทยขึ้นเรื่อย ๆ

"สี่พันกร" เริ่มเขียนหนังสือมาตั้งแต่อายุ 15-16 ปี ตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนอยู่ โรงเรียนมาแตร์เดอี สมัยนั้นคุณครูภาษาไทยได้จัดให้มีการแต่งกลอนประกวดเป็นการ ส่งเสริมให้รักทาง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนยิ่งขึ้น สี่พันกรชนะการประกวดทั้ง 2 ครั้ง เรื่องที่เขียนในสมัยนั้นได้ส่งไปลงพิมพ์ในหนังสือ "อุคมทัศน์" และ "ครูณสาร" และเมื่อ สมัยเรียนอยู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยส่งผลงานไปลงพิมพ์ที่ "ศรีสัพคาศ์" สมัยนั้นมัก จะใช้ชื่อจริงว่า นุชน้อย เรื่องที่เขียนเป็นนิทานบ้าง เรื่องสำหรับเด็ก และเรื่องชีวิตใน ครอบครัวบ้าง แต่เขียนส่งได้เพียงเล่มละ 2 เรื่อง แล้วก็หยุดไป

สี่พันกรกลับมาเขียนเรื่องอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเรียนสำเร็จออกทำงานเป็นครูแล้ว คราวนี้ส่วนมากลงพิมพ์ใน "สตรีสาร" และใช้นามปากกาว่า "สี่พันกร" เรื่องของเธอ มักได้ความจรโรลงใจจากชีวิตจริง ๆ ของคนเป็นแกนของเรื่อง เรื่องแรกที่ลงในสตรีสาร ก็คือ "ลูกของใคร" เค้าโครงเรื่องแสดงความขัดแย้งในอารมณ์ระหว่างความรู้สึกผูกพัน และความรังเกียจลูกที่รื้ออยู่เงียบ ๆ ว่า "นอกไส้" ของบิดาคนหนึ่ง ความขัดแย้งนี้รุนแรง ขึ้นทุกทีเพราะต้องต่อสู้กับคุณธรรมที่ยังมีอยู่ในตัว

เรื่องต่อ ๆ ไปของ "สี่พันกร" หลายเรื่องเป็นเรื่องทำนองจิตวิทยา และบาง เรื่องก็เป็นทำนองบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวสี่พันกรเอง บางครั้งก็ผลิตเพลินในการ พรรณนาอะไร ๆ ไปตามความรู้สึก และบางทีพรรณนามากไป ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก เห็นจริงเห็นจังเกินควร เช่น เรื่อง "ศักทอนซิล" ของเธอนั้นมีผู้มาบอกแก่เธอหลายราย ว่า อ่านแล้วเกิดความกลัวเกรงไม่กล้าไปศักทอนซิลของตน ซึ่งไม่ใช่เจตนาารมณ์ในการ -

เขียนเรื่องนี้ของเธอเลย แต่เจตนาจะให้มันเป็นเรื่องธรรมชาติธรรมดา ๆ เท่านั้น จึงอาจจะนับได้ว่าเรื่องนี้เป็น "ความล้มเหลวที่ไม่สำเร็จ" ของสี่พันคร

บางเรื่องก็เป็นการบรรยายความรู้สึกผูกพันอันลึกซึ้งระหว่างเด็กและสัตว์เลี้ยง เรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นจากอารมณ์สะเทือนใจของเธอ บางเรื่องนำคำหยดไปด้วยขณะเขียน แต่บางเรื่องก็ไม่ใช่ที่พอใจของตัวเองเลย เพราะบรรยายความรู้สึกอย่างไรไม่ดีกว่านั้นได้

โครงเรื่อง "ปลอยแมว"

ผู้ประพันธ์เปิดเรื่องโดยให้ตัวละคร 2 ตัว คือ เฟ็ง กับ จุก เด็กชายวัยสิบขวบ ซึ่งอยากได้เงินค่าจ้างปลอยแมวคนละ 2 บาท จากยายแป้น จึงรีบอาสาพาแมวไปปลอยในป่าจาก เมื่อปลอยแมวเสร็จแล้วทั้ง 2 คนหลงทางกลับบ้านไม่ได้ ทำยที่สุดแมวที่นำไปปลอยสามารถนำทางกลับบ้านได้ เฟ็งจึงต้องเลี้ยงแมวตัวนั้นต่อมา

เนื้อเรื่องย่อ

เฟ็งกับจุกเด็กชายวัยสิบขวบเป็นเพื่อนกัน ด้วยความอยากได้เงินคนละ 2 บาท จึงรีบอาสาพาแมวไปปลอยในป่าเพื่อแลกกับเงินคนละ 2 บาท เมื่อนำแมวไปปลอยในป่าแล้ว ฆากลับทั้งสองหาทางออกไม่ได้ เดินหลงอยู่ในป่าจนกระทั่งมาพบแมวที่ทั้งสองนำไปปลอยจึงพากันหนีแมวอีก และพยายามหาทางออกอีก แต่ก็ไม่สามารถออกไปพ้นป่าได้ จนกระทั่งมาพบแมวอีกครั้ง อารมณ์พาลเนื่องจากความหิวโหย เห็นคเหน้อยประกอบกัน เลยคิดว่าไม่ตีแมวและบอกให้แมวนำทางกลับบ้าน แมวก็ปฏิบัติตามสามารถพาเด็กทั้งสองกลับบ้านได้ ทั้งเฟ็งและจุกไม่กล้าเอาแมวไปคืนยายแป้น เฟ็งจึงต้องรับเอาอีแค้นเข้าบ้านตนเอง เฟ็งค่าเฟ็งแต่ก็ยอมรับเลี้ยงแมวไว้ในบ้าน อีแค้นจึงอยู่กับเฟ็งเรื่อยมา และออกลูกให้คราวละมาก ๆ เสมอ

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดสำคัญที่ผู้แต่งใช้เป็นแกนการดำเนินเรื่อง คือ ชีโต้ผู้อ่านเห็นว่า การทำกรรมอะไรกับใคร จะต้องได้รับผลตอบแทนไม่ช้าก็เร็ว ตัวอย่าง เช่น เพิ่งกับจุกรับอาสาพาแมวไปปล่อยในป่า เพื่อให้แมวกลับบ้านเดิมไม่ได้ มีการผูกตาแมวขณะที่พาไป ผลกลับปรากฏว่าผู้พาไปเองไม่สามารถกลับบ้านได้

แนวคิดที่มีความสำคัญรองลงมาคือ ชีโต้ผู้อ่านได้เห็นในแง่ธรรมชาติของสัตว์ที่มีความสามารถ ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากแมวเป็นผู้นำ เพิ่งกับจุกกลับบ้านได้

แนวคิดทั้งสองประการนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของผู้แต่งในการเขียนเรื่องสั้นเรื่องนี้ คือ ต้องการให้เห็นถึงกฎแห่งกรรม และสัญชาตญาณของสัตว์อีกด้วย

ฉาก

เรื่องสั้นเรื่องนี้จะเห็นว่า ผู้แต่งให้ความสำคัญที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่า ฉาก ดังนั้นฉากจึงเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้นที่ทำให้เรื่องสมจริงขึ้น

ฉากที่ปรากฏอยู่ในเรื่องนี้คือ ป่าจาก สถานที่ที่เด็กทั้งสองนำแมวไปปล่อย ผู้แต่งไม่ได้บรรยายรายละเอียดมากนัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เพิ่งกับจุกปรึกษากัน เห็นว่าป่าจากเป็นเหมาะที่สุด" (หน้า 199)

นอกจากป่าจากแล้ว ก็เป็นฉากภายในบริเวณสวนที่จุกไปซ่อนแหน ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"จุกเงยหน้าขึ้นจากงานซ่อนแหนเพื่อนำไปเป็นอาหาร เบ็ด มองดูเพิ่งเพื่อนคูห้วยสิบขวบไล่ไล่กับตน ซึ่งกำลังโตเดี๋ยะ ๆ ข้ามคันหมากที่พาดท้องร่องมาหาตนโดยเร็ว" (หน้า 199)

ตัวละคร

ตัวละครสำคัญในเรื่องมีดังนี้ คือ

เฟิ่ง

เฟิ่ง เด็กชายวัยสิบขวบ ลักษณะนิสัยมีความอยากได้เงินจนถึงกับรับอาสา ยายป้าแม่ไปปลอญในป่าเพื่อจะได้เงิน 2 บาท นอกจากยังเชื่อเรื่องกรรม เชื่อถึง ในเรื่องโชคกลาง จากที่ผู้แต่งบรรยายไว้ดังนี้

"จุกโวย โคว้างแล้ว โคว้างแล้ว ข้าว่าแล้วไหมละ" (หน้า 199)

"ข้านะ เขม่นตาชวามาตั้งสองวันสองคืนแล้ว นึกแล้วว่าจะต้องคว้าง" (หน้า 199)

"หรือกรรมมันจะตามทันเรา ทื่อ" (หน้า 202)

จุก

จุก เด็กชายวัยสิบขวบ ไล่เดียวกับเฟิ่ง และเป็นเพื่อนหูของเฟิ่ง ทางด้าน นิสัยมีความอยากได้เงิน 2 บาท เช่นเดียวกับเฟิ่ง จึงนำแม่ไปปลอญในป่าจาก ช่วยพ่อแม่ทำงาน และไม่มีความเชื่อในเรื่องกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"สองบาทเขี้ยวหรือวะ" (หน้า 199)

"เคี้ยว ให้ชาซอนแทนอีกแป็บเคี้ยว เอ็งคอยกะเคี้ยวเคี้ยวนะ หรือช่วยช้ำ ควยก็คี่ จะได้อะไร" (หน้า 199)

"จุกและเฟิ่งช่วยกันช้อนแทนอย่างลุดลน ได้ปริมาณราวครึ่งของที่เคยได้ ทั้งคู่ก็หมดความอดทน ยกถังใส่แทนกลับไปให้เบ็ดที่บ้านกินไปตามมีตามเกิด" (หน้า 199)

"เฮ้ย กรรมแกมที่ไหนกันวะไอ้เหิง" จุกแข็งใจพูด "ข้าไม่เชื่อหรอก กรรมเวรไม่มีตัวตน เพราะเราเข้าป่าลึกฝ่าเคยตะหาก เราถึงหลง" (หน้า 202)

อ๊แคน

อ๊แคน ตัวละครสำคัญที่สุดในเรื่อง เป็นแมวของยายแป้น เพศเมีย รูปร่างลักษณะเป็นแมวจุกคำขาว หน้าแค้น มีอุปนิสัยเซื่อง แสนรู้ และมีลูกคราวละมาก ๆ ยายแป้นไม่สามารถเลี้ยงได้ จึงจ้างเหิงกับจุกให้เอาไปปล่อยในป่า โดยให้ค่าจ้างคนละ 2 บาท ลักษณะและอุปนิสัยของอ๊แคน ผู้แต่งบรรยายไว้อย่างชัดเจน ดังจะให้เห็นจากตัวอย่างต่อไปนี้

"แล้วทั้งคู่อะก็โลดลิวไปยังบ้านยายแป้น เจ้าของแมวจุกคำขาว หน้าแค้น ตัวที่กำลังจะถูกปล่อยนั่น" (หน้า 199)

"ลูกกกยังกะเมื่อกด้วยตานี้ ข้าเลี้ยงไม่ไหวแล้ว เอาไปปล่อยที่ไหนก็ทะเล้นกลับบ้านได้ทุกที" (หน้า 199)

"อ๊แคนที่นาสงสารไม่รู้ชะตากรรมของตัวเองเลย มันเพียงแต่ประหลาดใจเล็กน้อยว่าเด็กสองคนนี้จะพามันไปไหน และทำไมจะต้องผูกตามันจนมึคเซ่นนั่นค้วย แคมันก็ไม่เคือคร้อนเท่าไหนนัก เพราะมันมักคุ้นกับเด็กทั้งคู่นี้พอควร และมันมีอุปนิสัยค่อนข้างจะเซื่องอญค้วย" (หน้า 200)

ยายแป้น

ยายแป้น เจ้าของแมวชื่อแค้น มีอุปนิสัยปากร่อย และไม่ชอบแมว จากที่ผู้แต่งบรรยายไว้ และจากบทเจรจาของตัวละครมีดังนี้

"ข้าเลี้ยงไม่ไหวแล้ว เอาไปปล่อยที่ไหนก็ทะเล้นกลับบ้านได้ทุกที คราวนี้เอ็งสองคนเอาไปให้ไกลสุดกู่เซียวนะ เอาไปไหนก็ตามใจ อย่าให้มันกลับมาบ้านข้าได้ก็-

แล้วกัน" (หน้า 199)

"ยายแป้นก็ปากตะไกร ภูจ๊กกันคืออยู่ตลอดย่านนั้น" (หน้า 203)

หวงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องเองในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์ การเล่าจะเล่าเฉพาะสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินไต่ฟังจากการสนทนา หรือการกระทำของตัวละคร โดยเป็นเสมือนผู้ติดตามจุกกับเฟิ่งนำแมวเข้าไปปล่อยในป่า

การเล่าเรื่องของ "สี่พันคร" เป็นการเล่าอย่างตรงไปตรงมา บทเจรจาของตัวละครเป็นแบบชาวบ้านธรรมดาที่เข้าใจทุกคนในชีวิตประจำวัน ลีลาการเขียนเป็นแบบเรียบง่าย ๆ

2. การดำเนินเรื่อง ผู้แต่งดำเนินเรื่องไปตามชั้นตอน เปิดเรื่องด้วยการใช้บทเจรจาของตัวละคร แล้วค่อย ๆ ดำเนินเรื่องเข้าสู่ปัญหา จนกระทั่งบรรลุถึงจุดสุดยอด (Climax) ของเรื่อง ซึ่งในเรื่องนี้เป็นตอนที่เฟิ่งกับจุกปล่อยแมวแล้วหาทางกลับบ้านไม่ได้ท้ายที่สุดแมวเป็นผู้นำทางกลับบ้าน การดำเนินเรื่องไม่น่าเบื่อชวนให้ติดตาม เนื้อเรื่องเป็นเรื่องสั้นที่แสดงแนวคิด (Theme Story)

3. การจบของเรื่อง เป็นการจบชนิดที่ผู้อ่านบางคนอาจจะคาดไม่ถึง เรียกว่าจบแบบปมทิ้งท้าย (Surprise ending) กล่าวคือ เปิดเรื่องด้วยการนำแมวไปปล่อย เมื่อเปิดเรื่องกลับต้องนำแมวตัวนั้นมาเลี้ยงไว้ในบ้านของตนเอง

4. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา ในด้านการบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร นับว่าผู้แต่งบรรยายได้อย่างละเอียด เช่น ตอนที่กล่าวถึงความรู้สึกของอี้แค้นเมื่อถูกปิดตา (หน้า 200) สามารถสร้างภาพพจน์ ส่วนการบรรยายฉากและลักษณะนิสัยของตัวละครไม่ชัดเจน ผู้แต่งเน้นให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการกระทำของตัวละครมากกว่า

5. การใช้สำนวนภาษา "สีทันดร" ใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ แบบชาวบ้านใช้ใน ชีวิตประจำวัน ประโยคที่ใช้สั้น ๆ ไม่มีคำยากแก่การเข้าใจ ดังตัวอย่างที่รวบรวมมาดังนี้

5.1 ใช้คำที่แสดงอาการให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น

"แล้วทั้งคู่ก็โลดลิวไปยังบ้านยายแป้น" (หน้า 199)

5.2 ใช้สำนวนแบบง่าย ๆ ที่ชาวบ้านธรรมดาใช้พูดกัน

"เออ ทะแรกแกจะใช้ข้าคนเดียว ข้าว่าไม่ได้ ต้องเอาเอ็งไปเป็น เพื่อนด้วย ข้าไม่กล้าไปคนเดียว อ่อนวอนอยู่ตั้งนานแกจึงยอม เฮอะ สองบาทเขี้ยวนะโว้ย" (หน้า 199)

"เออจริง เราคุยกันเพลินไป ข้านี้กอยู่แล้วว่าต้องเลี้ยวซ้ายตั้งกะเมื่อกัน
เอาใหม่โว้ย ย้อนกลับไปทางที่ผ่านมาเมื่อกันใหม่" (หน้า 200)

5.3 ใช้สำนวนเปรียบเทียบ เช่น

"ดูกคกยังกะเมื่อกลายตานี ข้าเลี้ยงไม่ไหวแล้ว"

"...ความกระหายน้ำเนื่องจากเคินมากและกินห่อฟี่เข้าไปถึงยี่สิบอัน
ทำให้คอของเด็กทั้งสองแห้งผากเป็นผุผงราวกับมีกระคาบทรายติดอยู่ข้างใน" (หน้า 202)

5.3 ใช้สำนวนที่ให้อารมณ์ขัน

"อ๊อแคนยังคงนั่งอยู่ข้างคองสะแกนั้นเอง และมันคงจะร้องทักเด็กทั้งสอง
โดยมารยาทเทานั้น" (หน้า 200)

5.4 สำนวนที่แสดงถึงอารมณ์โกรธ และทำทนาย

"อ๊อตัวดี เพราะมึงเขี้ยวทำให้กูหลงทาง เอ้า มึงเก่งจริงนำทางกูกลับ
บ้านให้ได้สิวะ" (หน้า 203)

"ดูจัญไร ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ นั้นแหละกรรมมันสนองเอาทันตา เห็นไหมละ สัตว์มันไปทำความผิดอะไร เลือกเอามันไปปล่อยถึงในป่าในถง เมื่อไม่มีใครเลี้ยงก็ให้มันอยู่นี้แหละ เลี้ยงแมวตัวเดียวไม่ถึงกับตายหรือวะ" (หน้า 203)

5.5 ใช้สำนวนนิคประเภท เป็นสำนวนที่ใช้กับคนแต่กลับไปใช้กับสัตว์

"อ๊อแก๊งก็อยู่ฉลองศรัทธาเรื่อยมา โดยไม่คิดกลับภูมิลำเนาเดิม ทั้งๆ ที่มันจะหลับตาเดินกลับไปเสียเมื่อไหร่ก็ได้ และดูครอกแรกที่มีมันออกมาฉลองพระเดช-พระคุณนายใหม่ของมันนั่นก็มีจำนวนถึงเก้าตัว" (หน้า 203)

5.6 ใช้สำนวนทางเศรษฐศาสตร์

"จนถึงขณะนี้ อ๊อแก๊งก็ยังเพิ่มผลผลิตของมันอยู่เรื่อย ๆ โดยไม่มีใครกล้าไปยุ่งกับมัน" (หน้า 203)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้แสดงทัศนะส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้หลายประการ ทั้งทางคำบรรยายของผู้แต่งเอง และทางคำพูดของตัวละคร

1. ทัศนะในเรื่องความเชื่อถือโชคลาง ตอนที่เพิ่งพูดกับจุก เช่น

"ช้านะ เขม่นตาชวามาตั้งสองวันสองคืนแล้ว นึกแล้วว่าจะต้องไถ่ลาภ"

(หน้า 199)

2. ทัศนะในเรื่องกรรมสนองกรรม ผู้ใดกระทำผิดก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย กรรม เช่น

"เวลาผ่านไปอีกเกือบชั่วโมง ตะวันร้อนอ่อนแสงลงมากแล้ว ทั้งจุกและเพ็งก็ยังหาทางออกไม่ได้ จนหมดคองแล้วเงิบเสียงพุกๆ ความรู้สึกเหนื่อยและกระหาย-

น้ำเข้ามาแทนที่ ทำไมหนอหนทางที่เคยคุ้นอยู่จึงกลายเป็นทางตันไปหมดเช่นนี้" (หน้า 202)

"ลูกจัญไร ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ นั้นแหละกรรมมันสนองเอาทันตาเห็นไหมละ สัตว์มันไปทำความผิดอะไร เสือกเอามันไปปล่อยทิ้งในป่าในคง เมื่อไม่มีใครเลี้ยงก็ให้มันอยู่นี่แหละ เลี้ยงแมวตัวเดียวไม่ถึงกับตายหรือกวะ" (หน้า 203)

ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่องสั้นเรื่อง "ปล่อยแมว"

ส่วนดี

เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีคุณค่าในค่านวนคติ ชี้นำให้ผู้อ่านเห็นถึงเรื่อง "กฎแห่งกรรม" การใช้สำนวนภาษาต่าง ๆ ประโยคสั้น กระชับความได้คี่ ตัวละครมีน้อย เนื้อเรื่องสั้นชวนติดตาม ดังนั้นสมควรให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้อ่านเพื่อเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิต เห็นคุณค่าของสัตว์เลี้ยง และรู้จักความรัก ความเมตตา ระหว่างคนกับสัตว์ที่ขึ้น

ส่วนบกพร่อง

ส่วนบกพร่องของเรื่องนี้ อยู่ที่การบรรยายฉาก ลักษณะนิสัยของตัวละครที่ผู้แต่งไม่ได้ให้รายละเอียดไว้ชัดเจน และเนื้อเรื่องไม่สมจริง

การบรรยายฉากคลุมเครือ ไม่มีสถานที่แน่นอน

การบรรยายลักษณะนิสัยตัวละคร ผู้แต่งไม่ได้บรรยายลักษณะรูปร่างและอุปนิสัยของตัวละครที่เป็นมนุษย์ชัดเจน แต่เน้นให้ผู้อ่านเห็นผลที่เกิดจากการกระทำของตัวละครมากกว่า ทำให้ผู้อ่านเห็นพฤติกรรมของตัวละครเพียงด้านเดียวเท่านั้น

เนื้อเรื่องดูเหมือนจะเป็นเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ เป็นไปไม่ได้ในปัจจุบัน แต่กลับกลายเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ ทางค่านิยมชาติวิวิทยา

วิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ"

เรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ" เป็นผลงานของ "กรณ์ ไกรลาศ" ซึ่งเป็นนามปากกาของ ปกรณ์ พงศ์วรภา เรื่องสั้นเรื่องนี้พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2517 ในหนังสือรวมเรื่องสั้นชื่อ "บันทึกของคนแซ่ปึง" เล่มที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2518 ในรวมเรื่องสั้น หนังสืออ่านนอกเวลาภาษาไทย ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติโดยย่อของผู้แต่ง

กรณ์ ไกรลาศ เป็นนามปากกาของ ปกรณ์ พงศ์วรภา เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2490 สำเร็จการศึกษามัธยม 3 จากโรงเรียนบำรุงวิทยา เคยเปิดร้านขายกาแฟอยู่ที่บ้าน 5 ปี จากนั้นจึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ และมีชีวิตตกอยู่ภายใต้แควงของหนังสือมาตลอด เช่น ประจำกองบรรณาธิการหนังสือชาวไทย ลลนา บรรณาธิการสำนักพิมพ์ผ่านฟ้า และท้ายสุดบรรณาธิการหนังสือหนุ่มสาว

งานเขียนหนังสือ เริ่มเขียนหนังสือเมื่ออายุ 13-14 ปี ตอนเรียนอยู่ชั้น ม.ศ.2 เป็นการเขียนให้อ่านกันเองในห้องเรียน ต่อมาเขียนเรื่องสั้นลงพิมพ์ในสกุลไทยเรื่องแรกเมื่อปี พ.ศ.2506 ขณะอายุได้ 14-15 ปี และก็ได้รางวัลชมเชย ต่อจากนั้นก็เขียนเรื่องส่งไปที่ "ดวงศิลป์" บ้าง "สยามสมัย" บ้าง

กรณ์ ไกรลาศ มีหลักในการเขียนหนังสือว่า "เราไม่ควรเขียนถึงสิ่งที่เราไม่เห็น ไม่ได้สัมผัสด้วยตัวเอง เพราะจะทำให้เราจะสะท้อนออกมาได้ไม่ดีเท่าที่ควร"

ผลงาน กรณ์ ไกรลาศ มีพ็อกเก็ตบุ๊ค รวมเรื่องสั้นออกมา 5 เล่ม คือ ชุดไฟชีวิต ดอกไม้สีทอง บันทึกของคนแซ่ปึง เรามีไขคอกไม้ และอีกเล่มจะออกเร็ว ๆ นี้ คือ ชุด เราคือชีวิต

นอกจากนั้น เรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ" ได้รับคัดเลือกจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ นำไปพิมพ์เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โครงเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ"

ชายชราคนหนึ่ง ผู้เปรียบเทียบกับตัวเองเหมือนสายน้ำที่ไหลผ่านคลองหนานานไปเรื่อย ๆ ไม่มีความหมายแก่ผู้ใด เหมือนชีวิตตัวเองซึ่งนับวันจะไม่มีประโยชน์ต่อผู้ใด จึงอยากจะทำความดีสักครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้าย แต่แล้วก็ไม่สมหวัง

เนื้อเรื่องย่อ

ชายชราคนหนึ่งอาศัยอยู่กับลูกชายและลูกสะใภ้อย่างเงียบเหงา ว่าแห้ว จะทำอะไรลูกไม่ไหวทำโดยให้เหตุผลว่าแก่แล้ว ทำให้ชายชราที่มีความรู้สึกที่ว่าตนเองไม่เป็นประโยชน์กับใครในบ้าน ชีวิตผ่านไปแต่ละวันเพื่อรอวันตาย ทุก ๆ วันแก่จะได้แต่นั่งนึกถึงเรื่องราวเก่า ๆ วันหนึ่งเมื่อแกออกไปเดินเล่นนอกบ้าน ได้พบเด็กหญิงคนหนึ่งซึ่งมีความหวังใสมหาชีวิต อันเป็นแรงกระตุ้นความมีชีวิตในตัวเองให้โรจน์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อแกซื้อลูกโป่งให้เพียงชั่วครู่เดียว หลังจากความสุขที่แกได้รับจากความอ่อนหวานแห่งวัยบรรลุนั้น เด็กหญิงก็ถูกรถบรทุกชนตาย

แนวคิดของเรื่อง

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องอาจแยกได้เป็น 2 แนว ได้แก่ แนวคิดที่สำคัญ (Main Theme) ที่เป็นแกนของเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบก็คือ การแสดงความรู้สึกนึกคิดของชายชราคนหนึ่งที่มีความรู้สึก ว่าแห้ว อ่างว่าง และสิ้นหวัง คิดว่าตนเองเป็นคนไม่มีความหมาย ไม่มีประโยชน์ ชีวิตผ่านไปวันแล้ววันเล่าเพื่อรอวันตายเท่านั้น

ส่วนแนวคิดที่รองลงมา (Sub-Theme) และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่สำคัญ (Main Theme) ก็คืออุปติเตตุ ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า เป็นความไม่ปลอดภัยของ

สังคม โดยสร้างสิ่งที่ไม่ควรเป็นไปได้ให้เกิดขึ้นกับตัวละคร

แนวคิดทั้งสองนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง ที่จะบอกกล่าวถึงความรู้สึกนึกคิด ความอ้างว้าง เดียวดาย และสิ้นหวังของคนชราทั้งหมด โดยไม่มีแสงตะวันเหลืออยู่ในความรู้สึกนั้นเลย นอกจากนั้นยังสร้างอุบัติเหตุให้เกิดขึ้น ทำให้เห็นว่าความเจริญผ่านไปหมดแล้วเหลือแต่ความเสื่อมเท่านั้น

ฉาก

ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้ เป็นเพียงส่วนประกอบของเรื่องเท่านั้น เพราะผู้แต่งเน้นที่พฤติกรรมของตัวละครมากกว่า ทั้งนี้คงเนื่องมาจากการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดถึงความอ้างว้าง เดียวดายของคนชราทั้งหมดให้ผู้อ่านได้รับรู้ ดังนั้นฉากในเรื่องนี้ส่วนใหญ่จึงไม่ชัดเจน เพราะผู้แต่งไม่ได้ให้รายละเอียดมากนัก

ฉากส่วนใหญ่ที่กล่าวถึง เป็นบ้านของชายชราที่หน้าบ้านอยู่ติดกับฝั่งคลอง ทั้งที่ผู้แต่งบรรยายไว้ว่า

"แกกลับเดินลงบันไดไปนั่งที่ชายคลองสายยาว ซึ่งทอดผ่านหน้าบ้าน เป็นคลองเล็ก ๆ ทะลุไปสู่แม่น้ำ" (หน้า 205)

นอกจากผู้แต่งยังกล่าวถึง ถนนใหญ่ สันนิษฐานว่า อาจจะอยู่ใกล้กับบ้านของชายชราทางด้านหลัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"แกไคยีนเสียงรถวิ่งที่ถนนใหญ่" (หน้า 204)

"ชายชราเดินไปที่ถนนใหญ่" (หน้า 208)

ตัวละคร

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง และเป็นแกนกลางของเรื่อง มีดังนี้

ชายชรา

ชายชรา เป็นตัวละครที่ผู้อ่านจะมองเห็นบุคลิกภาพ พฤติกรรม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด จากการบรรยายของผู้แต่งบ้าง และจากบทเจรจาของตัวละครบ้าง ผู้แต่งได้วาดลักษณะและบุคลิกภาพของชายชราไว้ว่า เป็นคนแก่มาก ชอบสูบบุหรี่ ทั้งขอความต่อไปนี้

"แสงแดดซึ่งดูโล่งใบบนหน้าเหยวียนของแกเหมือนจะปลอมปลอม"

(หน้า 204)

"ชายชราขยับตัวเอื้อมมือไปควานหากล่องยาเส้นตรงหัวนอน แกมวนยาเข้ากับใบจากควายท่าที่ครุ่นคิด กลิ่นยาเส้นนั้นฉุนแต่หอม" (หน้า 205)

ทางด้านความรู้สึกนึกคิดและลักษณะนิสัยของชายชรา มีดังนี้

1. มีลักษณะเป็นแบบของคนแก่ที่มักจะมีเรื่องเก่า ๆ อยู่เสมอ เช่น

"อย่างน้อยที่สุดแกก็รู้สึกว่าวันนี้แกจะต้องแก่กว่าเมื่อวาน และพรุ่งนี้แกจะต้องแก่กว่าวันนี้" (หน้า 204)

"หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ห้าปีแล้วที่เมียของแกเดินทางล่วงหน้าไปคอยที่หลุมฝังศพ นึกถึงวันคืนเก่า ๆ ไร่ไร้ใด ชายชราท้อความหมองเศร้าไว้ไม่ได้" (หน้า 207)

"แต่ปีหนึ่ง ๆ ก็ผ่านไปรวดเร็ว เกยงจำได้ หน้าหนาวปีที่แล้วลูกชายคนหนึ่งไต่ตายจากไปโดยไม่มีใครรู้ว่าสาเหตุคืออะไร เขาถูกคนถือปืนคนหนึ่งยิงตายและชิงทรัพย์ไปด้วย ถ้าหนานนี้มาถึงก็แสดงว่าเขาตายได้ครบปี เกยอมรับว่า นานหลายเดือนที่แกไม่ได้นึกถึงความตายของลูกชายเลย แต่เช้าวันนี้เมื่อระลึกถึงโดยไม่ตั้งใจ แกก็เกิดความหม่นหมองจนหวาดกลัวต่อการเดินทางมาหาของฤๅษี" (หน้า 204)

2. มีความจำคิ

"คนในบ้านตื่นขึ้นแล้ว เสียงเดินถูกกักตังขึ้นที่โน้นที่นี่ บางครั้งผ่านหลังของชายชรา ไม่จำเป็นจะต้องหันไปมอง แกจำเสียงเดินของคนในบ้านทุกคนได้ดี แม้กระทั่งพวกเขาจะทำอะไรในเวลาเช้า นั้นเสียงอามน้ำรดหัวแรง ๆ ของลูกชายคนที่สอง" (หน้า 205)

3. มีความรักต่อภรรยามาก

"วันที่เมียมหมคลุมหายใจ แกบอกกับตัวเองว่า แกได้ขาดเพื่อนคนสุดท้ายไปแล้ว ชีวิตต่อจากนั้นคงไม่มีอะไรเหลืออีก" (หน้า 207)

4. มีความโอบอ้อมอารีและเอ็นดูเด็ก

"หนูอยากได้ลูกโป่งใหม่ ตาจะซื้อให้"

"ชายชราซื้อลูกโป่งสีแดงให้เด็กหญิงลูกหนึ่ง" (หน้า 209)

ตัวละครในเรื่องสั้นเรื่องนี้ นอกจากที่กล่าวถึงแล้วยังมีตัวละครประกอบอีกแต่ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง และมีพฤติกรรมน้อย จึงไม่นำมาวิเคราะห์ ตัวละครส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบบุคคล (Type) มากกว่าปัจเจกบุคคล (Individual) ชายชราเป็นแบบอย่างของคนชราทั้งหมด เป็นตัวแทนของความเสื่อมทั้งนั้นความรู้สึก ความคิด ตลอดจนลักษณะนิสัยของชายชราเป็นไปตามจินตนาการของผู้แต่ง ชายชราจึงเป็นคนแก่ที่ผู้แต่งวางขึ้นตามประสบการณ์ผสมกับจินตนาการ

กลวิธีการเสนอตัวละคร ผู้แต่งให้ชายชราเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง ตัวละครอื่น ๆ ปรากฏแก่สายตาผู้อ่านโดยผ่านสายตาของชายชราเป็นส่วนใหญ่ การบรรยายบุคลิกภาพนิสัยของตัวละคร บรรยายตามสายตาของชายชรา ผู้อ่านจะทราบได้ไม่ยากว่าชายชรานิยมชมชอบ หรือไม่นิยมชมชอบใครหรืออะไรบ้าง เกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

ก็เป็นไปตามสายตาของชายชรา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สายตาผู้แต่งเอง การบอกอุปนิสัยของตัวละครโดยตรงเช่นนี้ ผู้อ่านบางคนอาจจะไม่ชอบเพราะน้ำเสียง (Tone) ของผู้แต่งจะมีอิทธิพลต่อการวิเคราะห์ตัวละครของผู้อ่านได้

กลวิธีการสร้างตัวละคร ผู้แต่งใช้เทคนิคการสร้างตัวละครไม่เหมือนกับนักประพันธ์คนอื่น ๆ ตัวละครในเรื่องแต่ละตัว ผู้แต่งไม่ได้สมมุติชื่อ แต่ให้ตัวละครเป็นชายชรา ลูก หลาน เป็นต้น

ท่วงทำนองการแต่ง

1. การเล่าเรื่อง ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ "กรรม ไกรลาส" ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบที่เรียกว่า กระแสจิตประหวัด¹ (Stream of Consciousness) คือผู้แต่งซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องนั้น ไม่ได้กล่าวหรือเขียนถ้อยคำใดออกมา แต่จะปรากฏเป็นรูปความคิดและเรื่องราวของผู้เล่า โดยปล่อยให้ความคิดของตัวละครที่เล่าเรื่องของตนเองนั้นเลื่อนลอยไปเป็นเนื้อเรื่อง ถือเป็นวิธีการที่คล้ายกันหนึ่งในด้านการประสมกลมกลืนเรื่องเข้าไปในตัวละคร (Absorb plot into character) การใช้เทคนิคกระแสจิตประหวัด ทำให้เนื้อเรื่องกลมกลืนอย่างประสานเข้ากับความคิดของตัวละคร เป็นการแสดงทั้งเรื่องและแสดงทั้งลักษณะตัวละครไปในโอกาสเดียวกัน

การเล่าเรื่องของ "กรรม ไกรลาส" เป็นการเล่าจากความเป็นคนช่างคิดช่างรู้สึกและช่างสังเกต จากชีวิตธรรมดาที่ล้อมรอบตัวของเขา ส่วนมากเป็นเรื่องที่ผู้อ่านได้เคยรู้เคยเห็น เพียงแต่บางทีไม่ได้เก็บมาคิดเท่านั้น และทำให้เรื่องสั้นของเขาเข้ามาสู่อารมณ์รับรู้ของผู้อ่านโดยไม่ยาก อย่างเช่น การเล่าถึงความรู้สึกนึกคิดของชาย-

¹ กุหลาบ มลลิกะมาส, แผนปลิวคำบรรยายวิชาการวรรณคดีวิจารณ์ยุคที่ 1,

ชราในเรื่องนี้คิดว่า ตนเองเป็นคนแก่ที่ไม่มีความหมาย มีแต่ความอ้างว้าง ว่าเหว และมีชีวิตอยู่เพื่อรอวันตายเท่านั้น

2. การดำเนินเรื่องและการจบเรื่อง "กรรม ไกรลาศ" เริ่มเล่าเรื่องโดยการกล่าวถึงความรู้สึกนึกคิดของชายชราคนหนึ่งที่มีความคิดเกี่ยวกับตนเองและชีวิต คิดว่าวันหนึ่งตนเองคงจะต้องตาย เป็นการเล่าเรื่องแบบกระแสดิจประหวัด ในเรื่องนี้ผู้แต่งใช้เทคนิคในการดำเนินเรื่องแบบใช้สัญลักษณ์ โดยการเปรียบเทียบความมีชีวิตอยู่เหมือนกับดวงตะวัน (หน้า 204) วิธีการดำเนินเรื่องของ "กรรม ไกรลาศ" เป็นวิธีที่นักประพันธ์ในปัจจุบันนิยมใช้กันมาก เป็นเรื่องที่ทำให้ความคิดแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

การจบเรื่อง เรื่องนี้จบเรื่องด้วยความตาย เป็นการจบแบบเศร้า (Tragic ending) คือ การตายของเด็กหญิงที่ชายชราซื้อลูกโป่งให้ ทำให้ผู้อ่านได้รับอารมณ์และความรู้สึกที่สะเทือนใจนั้นไปด้วย

3. ความละเอียดลออในการบรรยายและพรรณนา

"กรรม ไกรลาศ" เป็นนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีความละเอียดลออ และพิถีพิถันในการเล่าเรื่อง การเลือกใช้สำนวนโวหาร การบรรยายความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้ภาพหรือได้ความรู้สึกชัดเจนขึ้น เช่น การบรรยายความรู้สึกนึกคิดของชายชรา

"บางครั้งชายชราไม่อยากให้เวลาสายมาถึง เวลาสายเป็นเวลา que ทุกคนออกไปจากบ้านจนหมด ทั้งบ้านจะเงียบเหงาไม่มีใครสนใจแกลเลย ในที่สุดฉันก็ถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว แกลเคยคิดอย่างว่าเหว ช่วงเวลาเป็นที่ทุกคนจะกลับมา แกลเคยรอคอยจนรู้สึกเป็นช่วงที่ยาวนานยิ่งกว่าชีวิตของแกลเสียอีก ในบางครั้งแกลถึงกับหวาด ๆ ว่าจะไม่มีการกลับมา" (หน้า 205)

4. การใช้สำนวนภาษา ผู้แต่งมีความสามารถในการใช้ภาษาเป็นอย่างมาก เป็นภาษาที่เรียบง่าย สั้น กระชับ แต่นุ่มนวล และให้ความหมายชัดเจน วิธีการใช้-

ภาษาของ "กรณ์ โกรลาค" แตกต่างจากการใช้ภาษาของนักเขียนหนุ่มร่วมสมัยของเขาหลายคนที่มีกใช้ภาษาที่รุนแรงและกร้าวร้าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1 ใช้คำสั้น ๆ แต่ให้ความหมายลึกซึ้งและชัดเจน เช่น

"กาลเวลาไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย แต่กาลเวลานั้นแหละเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่าง" (หน้า 204)

4.2 ใช้คำที่มีความหมายชักนำให้เกิดความรู้สึกได้

"ชายชรารู้สึกถึงความอ่อนอ่อนของแสงแดดลำแรก" (หน้า 204)

4.3 ใช้คำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น

"นั่นเสียงวิ้งตึงตึง ก็คงเป็นหลานชายจอมซนคนเคียวนั่นแหละ"
(หน้า 205)

"รถบรรทุกขนาดใหญ่ตะบึงมาอย่างรวดเร็ว ไม่มีทางเลี้ยวเลย มันชนรางที่วิ่งขวางหน้าโครมเต็มที รางเล็ก ๆ กระเด็นหิวครูดไปกับพื้น และล้อไถลหนึ่งซี่ซำ เสียงกระโหลกแตกคังกรอบ" (หน้า 209)

4.4 ส่วนวนที่ให้ภาพพจน์ชัดเจน เช่น

"ชายชราตื่นนอนขึ้นมาในตอนเช้าอย่างเงิบเงียบ แก่กลับชายมุงขึ้นและนั่งอยู่ตรงหน้าคางพิงเสียงโกซิ่น มองไปที่ชายท่าเบื้องหน้า ซึ่งกำลังปรากฏแสงเร็ว-เร็วของดวงตะวัน" (หน้า 204)

"แสงแดดซึ่งดูไฉยอยู่ที่ใบหน้าเหยวียนของแกเหมือนจะปลอบประโลมลมยามเข้าพัดมาแผ่วเบา ความเคยชินบอกให้รู้ว่านี่เป็นลมใกล้จะถึงฤดูหนาว" (หน้า 204)

"ร่างเด็กหญิงแปลกเหลวอยู่กลางถนน เลือกระบายนองรวมกับเศษ
มันสมอง" (หน้า 209)

4.5 ใช้คำที่แสดงภาพ เช่น

"สายน้ำสีขุ่นขาวไหลเอื่อยอ่อน พากอสระผ่านไปอย่างไม่รับรู้สิ่งที่เกิด
ขึ้นบนสองฟากฝั่ง" (หน้า 208)

"แกล่เดินออกจากร้านไม้กักวาก็พบเด็กหญิงเล็ก ๆ คนหนึ่ง ดวงตา
แป๋วแหวกคู้้นข้างนารักเหลือเกิน" (หน้า 208)

4.6 ส่วนวนเปรียบเทียบให้เห็นความหมายชัดเจนขึ้น เช่น

"ถ้าชีวิตคือบทเพลงหรือสายน้ำ บทเพลงของชายชราที่ใกล้จะจบ
หลังจากที่ผ่านพบสิ่งต่าง ๆ มากมายซึ่งไม่อาจจดจำได้หมด" (หน้า 208)

4.7 ส่วนวนคมคาย ให้ความหมายลึกซึ้งและชัดเจน

"จากวัยเด็กที่ช่างสงสัย สู้วัยอันร้อนด้วยไฟหนุ่ม เต็มไปด้วยความ
ทะเยอทะยาน การเต้นพลานของเลือดเนื้ออันฟุ่มเฟือย มาถึงวัยที่ สันตผลึกคำถูกเปลี่ยนเป็น
สีชาวก่อบหมก นัยน์ตาฝ้าฟาง ฟันร่วงและผิวหนังแห้งเหี่ยว กล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ หายไป"
(หน้า 208)

4.8 ใช้คำที่เป็นสัญลักษณ์

"วันหนึ่งดวงตะวันในชีวิตของแกคงจะดับลงจนมืดสนิท" (หน้า 204)

ความคิดเห็นของผู้แต่ง

การแสดงความคิดเห็นของ "กรณ์ ไกรลาศ" ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ได้แสดงไว้
หลายประการ สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกและชีวิต

"ชายชราไม่เข้าใจเหมือนกันว่า อะไรทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นและดำรงอยู่ ต่อเนื่องกันมาไม่จบสิ้น คนยุคสมัยหนึ่งล้มหายตายจากไป แต่ก็มีคนรับชาติพันธุ์ไปสู่อีกยุคสมัยหนึ่งเรื่อยมา นานมาแล้วในอุบัติเหตุการฉกชิงทรัพย์ที่ดวงอาทิตย์นี้ สิ่งนี้ก็ยังคงอยู่ มีคนตายไปแล้วก็มีคนเกิดมาเพื่อเป็นเหยื่อของคนด้วยกันเอง หรือเพื่อมารับใช้วิญญูะแห่งความทุกข์ร้อน" (หน้า 204)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคม

"ฝั่งคลองหน้าบ้านเคหาสน์ค้ายคงคอกโสน เวลาที่คอกโสนบาน แกลยนิกรเปรียบสี่เหล็องอร่ามนั้นเหมือนถูกคลุมด้วยจักรพระหลาย ๆ ผืน เมื่อสองฝั่งคลองมีผู้คนมาอยู่มากขึ้น ได้เปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างของที่นี่ไปค้าย เคียวนี้ไม่รู้คนโสนหายไปไหนหมด ปลูกในลำคลองก็น้อยลงทุกที" (หน้า 207)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความตาย

"ชายชราได้ข่าวการตายของคนรู้จักกันเกือบทุกปี บางสิ่งบางอย่างสอนให้แกรับรู้อย่างสงบ อาจจะจริงที่มีคนกล่าวว่า ความตายคือบำเหน็จของชีวิต" (หน้า 208)

4. ความคิดเห็นที่ผ่านทางความรู้สึกของตัวละครเกี่ยวกับชีวิตของคนแก่ที่ไร้

ความหมาย

"ฉันเหนื่อยมาแล้วตลอดชีวิต เคียวนี้ฉันเป็นคนแก่คนหนึ่ง คนแก่ที่ไม่มีความหมาย ทำงานไม่ไหว นอกจากนอนเฝ้าบ้านอยู่เงียบ ๆ กับโลกของฉันตามลำพัง กอยเกาะลูกหลานกินเท่านั้น รอจนกว่าถึงวันตาย พวกเขาก็คงคิดว่าจะได้หมกการะเสียที" (หน้า 208)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยในสังคม

"หน้าหนาวปีที่แล้ว ลูกชายคนหนึ่งได้ตายจากไปโดยไม่ใคร่ครวญ แม่แต่คำเดียว เขาถูกคนถือปืนคนหนึ่งยิงตายและชิงทรัพย์ไปด้วย" (หน้า 204)

"เด็กหญิงแห่งมองพลางวิ่งไล่ตาม เสียงคนร้องเอะอะ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นต่อมารวดเร็วมาก พริบตาเดียวนั้น รถบรรทุกขนาดใหญ่ตะปิงมาอย่างรวดเร็วไม่มีทางเลี่ยงเลย มันชนร่างที่วิ่งขวางหน้าโครมเต็มที" (หน้า 209)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมารยาทของเด็กเมื่อปฏิบัติต่อผู้ใหญ่

"แกส่งสายเส้นเล็ก ๆ ซึ่งผูกผูกโป่งให้ เด็กหญิงยกมือไหว้ แกยิ้ม ลูกใครหนอช่างน่าเอ็นดูเสียจริง ขอให้หนูเก็บโคชิ้นเป็นคนที่ต่อไปในวันข้างหน้าเถิดนะ" (หน้า 209)

ส่วนดีและส่วนบกพร่อง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดโดยลำดับตั้งแต่ต้น อาจสรุปได้ว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องสั้นที่มีส่วนดีมาก ในด้านเทคนิคการเขียน การบรรยายเรื่อง การบรรยายตัวละคร การปล่อยตัวละครโดยใช้อุปติเหตุเป็นตัวละครด้วยนั้น ทำให้ผู้อ่านเฝ้าไม่ถูก การแสดงความรู้สึกของตัวละคร ทำได้เหมาะสม ไม่ยึดเยื้อ ช้าชากจนเกินไป และทำให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครได้

ทางด้านสาระที่แทรกอยู่ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งให้ทัศนะที่เป็นข้อคิดแก่บุคคลทั่วไปในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นทัศนะที่เป็นสากล (Universal) เป็นการกล่าวถึงความรู้สึกนึกคิด ความอ้างว้าง เดียวดาย และสิ้นหวังของคนชราทั้งหมด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและสังคมปัจจุบัน

ส่วนบกพร่องของเรื่องนี้คือเนื้อหาไม่มีสาระ และการกล่าวเน้นอย่างรุนแรงถึงความสิ้นหวังของคนแก่ น่าจะให้ทางออกที่ดีกว่านี้ ด้วยการให้คนแก่ได้สำนึกในคุณค่าของตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียนปรากฏ
ผลดังนี้

รายละเอียดเกี่ยวกับครู

1. ครูผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน เป็นครูหญิง 18 คน ครูชาย
2 คน ในจำนวนครูทั้งหมดนี้มีผู้ที่อายุระหว่าง 24-30 ปี จำนวน 13 คน อายุระหว่าง
31-40 ปี จำนวน 4 คน อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 3 คน ฐานะการสมรสเป็น
ครูโสด 15 คน ครูที่สมรสแล้ว 5 คน จำนวนบุตร เป็นบุตรหญิง 1 คน บุตรชาย 1 คน
ครูวุฒิของครูส่วนใหญ่มีดังนี้

คุณวุฒิทางการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) มีจำนวน 8 คน

คุณวุฒิศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จำนวน 7 คน

คุณวุฒิปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศศ.บ.) จำนวน 2 คน

คุณวุฒิปริญญาตรีอักษรศาสตร์บัณฑิต (อ.บ.) จำนวน 2 คน

คุณวุฒิปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ค.ม.) จำนวน 1 คน

ครูทั้งกล่าวได้เรียนวิชาเอกวิชาโท ดังนี้

วิชาเอกภาษาไทย จำนวน 17 คน สังคมศึกษา 2 คน และ

พลศึกษา 1 คน

วิชาโท ภาษาอังกฤษจำนวน 7 คน ประวัติศาสตร์ 5 คน สังคม

ศึกษา 4 คน ภาษาไทย 3 คน ชีววิทยา 1 คน

2. ระดับชั้นที่สอน

ม.ศ.4 โปรแกรม 1 หรือ ก วิทยาศาสตร์ จำนวน 8 คน

โปรแกรม 2 หรือ ข ศิลป-คณิต จำนวน 4 คน

โปรแกรม 3 หรือ ค ศิลป-ภาษา จำนวน 13 คน

ครูบางคนต้องสอน ชั้น ม.ศ.3 จำนวน 2 คน และ ม.1 จำนวน 1 คน

3. ครูผู้สอนภาษาไทยที่ทำงานด้านการศึกษามานานระยะเวลาต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 21 ปี

ทางด้านประสบการณ์ในการสอน ครูที่สอนภาษาไทยเป็นเวลา 1-5 ปี มีจำนวน 13 คน สอนเป็นเวลา 6-10 ปี มีจำนวน 4 คน สอนเป็นเวลา 11-15 ปี มีจำนวน 1 คน สอนเป็นเวลา 16-20 ปี จำนวน 1 คน สอนเป็นเวลา 21-25 ปี จำนวน 1 คน

จำนวนชั่วโมงที่สอน 6-10 ชั่วโมง มีจำนวน 1 คน 11-15 ชั่วโมง จำนวน 4 คน 16-20 ชั่วโมง จำนวน 15 คน

ได้สอนวรรณคดีไทยมานาน 1-5 ปี มีจำนวน 14 คน 6-10 ปี จำนวน 4 คน 11-15 ปี จำนวน 1 คน 16-20 ปี จำนวน 2 คน

จำนวนชั่วโมงที่สอนวรรณคดีไทยใน 1 สัปดาห์ เป็นเวลา 1-5 ชั่วโมงมีจำนวน 10 คน เป็นเวลา 6-10 ชั่วโมง จำนวน 7 คน เป็นเวลา 11-15 ชั่วโมง จำนวน 3 คน

จำนวนชั่วโมงที่สอนวิชาอื่น ๆ ใน 1 สัปดาห์ เป็นเวลา 1-5 ชั่วโมง มีจำนวน 6 คน เป็นเวลา 6-10 ชั่วโมง จำนวน 10 คน เป็นเวลา 11-15 ชั่วโมง จำนวน 3 คน เป็นเวลา 16-20 ชั่วโมง จำนวน 1 คน

ตารางที่ 1 วิชาที่ครูภาษาไทยสอน

ลำดับที่	วิชาที่สอน	จำนวนครู	ร้อยละ
1	ท 401 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	13	65.00
2	ท 402 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	13	65.00
3	ท 503 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	9	45.00
4	ท 504 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	8	40.00
5	ท 011 ศิลปะการพูด	0	0
6	ท 021 การอ่านและพิจารณาหนังสือ	3	15.00
7	ท 031 ภาษากับวัฒนธรรม	1	5.00
8	ท 041 การประพันธ์	4	20.00
9	ท 051 วรรณคดีประเภทอื่น	3	15.00
10	ท 061 ประวัติวรรณคดี 1	5	25.00
11	ท 062 ประวัติวรรณคดี 2	3	15.00
12	ท 071 ภาษาไทยธุรกิจ	0	0

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าวิชาที่ครูสอนภาษาไทย จำนวนมากสอนคือ วิชาภาษาไทย ท 401 และ ท 402 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี ส่วนอันดับรองลงมาคือ วิชาภาษาไทย ท 503 และ ท 504

วิชาที่ไม่มีผู้ใดสอนเลย คือ วิชา ภาษาไทย ท 011 ศิลปะการพูดและวิชาภาษาไทย ท 071 ภาษาไทยธุรกิจ

ตารางที่ 2 วิชาที่ครูชอบสอนมากที่สุด

ลำดับที่	วิชาที่ครูชอบสอน	จำนวนครู	ร้อยละ
1	ท 401 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	9	45.00
2	ท 402 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	8	40.00
3	ท 503 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	6	30.00
4	ท 504 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี)	5	25.00
5	ท 011 ศิลปะการพูด	1	5.00
6	ท 021 การอ่านและพิจารณาหนังสือ	4	20.00
7	ท 031 ภาษากับวัฒนธรรม	1	5.00
8	ท 041 การประพันธ์	5	25.00
9	ท 051 วรรณคดีประเภทบันเทิง	4	20.00
10	ท 061 ประวัติวรรณคดี 1	5	25.00
11	ท 062 ประวัติวรรณคดี 2	3	15.00
12	ท 071 ภาษาไทยธุรกิจ	0	0

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าวิชาที่ครูสอนภาษาไทยชอบสอนมากที่สุด คือ วิชาภาษาไทย ท 401 (หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี) ส่วนอันดับรองลงมาชอบสอนวิชาภาษาไทย ท 402 และวิชาภาษาไทย ท 503 วิชาที่ไม่มีครูท่านใดชอบสอนเลยก็คือ

วิชาภาษาไทย ท 071 ภาษาไทยธุรกิจ

ตารางที่ 3 เหตุผลที่ครูชอบสอนวิชาภาษาไทย

ลำดับที่	เหตุผลที่ครูชอบสอนวิชาภาษาไทย	จำนวนครู	ร้อยละ
1	มีความสนใจในเนื้อหาวิชานี้	17	85.00
2	ได้รับการฝึกหัดในการสอนวิชานี้มาโดยเฉพาะ	9	45.00
3	ภาษาไทยคือสมบัติของชาติที่ทุกคนต้องช่วยกันรักษา	10	50.00
4	เห็นคุณค่าและนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ของเด็กได้	14	70.00
5	ไม่ถนัดสอนวิชาอื่น	0	0
6	ต้องการปรับปรุงการสอนวิชาภาษาไทยให้ดีขึ้น	10	50.00
7	เหตุผลอื่น ๆ	2	10.00

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ชอบสอนวิชาภาษาไทย เพราะมีความสนใจในเนื้อหาวิชาและเห็นคุณค่าที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเด็กได้ มีครู 1 ท่าน ให้เหตุผลเพิ่มเติมจากแบบสอบถามว่า "สามารถใช้ความคิดริเริ่ม และได้พบกับความคิดเห็นใหม่ ๆ ของนักเรียนอีกด้วย"

ตารางที่ 4 เหตุผลที่ครูไม่ชอบสอนวิชาภาษาไทย

ลำดับที่	เหตุผลที่ไม่ชอบสอน	จำนวนครู	ร้อยละ
1	สอนใหม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในหลักสูตรได้ยาก	1	5.00
2	สอนยากต้องเตรียมการสอนมาก	0	0
3	ไม่มีความรู้ทางเนื้อหาวิชานี้อย่างกว้างขวางเพียงพอที่จะสอนได้ดี	1	5.00
4	หากิจกรรมประกอบการสอน อุปกรณ์ และหนังสืออ่านประกอบได้ยาก	1	5.00
5	ไม่ถนัดสอนวิชานี้	0	0
6	เป็นวิชาที่น่าเบื่อกว่าวิชาอื่น ๆ	1	5.00
7	นักเรียนไม่สนใจเรียนวิชานี้	1	5.00
8	เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน	3	15.00
9	คะแนนน้อยเกินไป	0	0
10	ไม่ได้รับการฝึกหัดมาทางการสอนวิชานี้โดยตรง	0	0
11	เหตุผลอื่น ๆ	1	5.00

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ร้อยละ 15.00 ไม่ชอบสอนวิชาภาษาไทย เพราะเนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังให้เหตุผลอื่นที่ทำให้ไม่ชอบสอนวิชาภาษาไทย คือ นักเรียนบางกลุ่มไม่เป็นไปตามแนวทางที่ครูคาดหวังไว้

ตารางที่ 5 ความต้องการของครูในการพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลาให้นักเรียน

ลำดับที่	ความต้องการของครูในการพิจารณาหนังสืออ่านนอกเวลาให้นักเรียน	จำนวนครู	ร้อยละ
1	กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กำหนดและให้ครูผู้สอนเลือก	3	15.00
2	ให้หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยของแต่ละโรงเรียนพิจารณาเองตามความเหมาะสม	1	5.00
3	ให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยแต่ละท่านที่กำลังสอนวิชานี้ช่วยกันพิจารณาเลือกเองตามความเหมาะสม	11	55.00
4	ให้นักเรียนแต่ละคนเลือกอ่านเอง แล้ววัดผลตามแนวทางที่ครูกำหนดให้	3	15.00
5	ความต้องการอื่น ๆ	2	10.00

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ต้องการให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยของแต่ละโรงเรียนพิจารณาเลือกหนังสืออ่านนอกเวลาให้นักเรียนตามความเหมาะสม

ตารางที่ 6 หนังสือเรื่องสั้นที่กรมวิชาการกำหนดให้ และครูพิจารณาว่าเหมาะสมให้นักเรียนโปรแกรม 1 หรือ ก วิทยาศาสตร์ ใช้อ่านเป็นหนังสือนอกเวลา

ลำดับที่	ชื่อเรื่องสั้น	จำนวนครู	ร้อยละ
1	ทางแมว	3	15.00
2	เห็ดเพาะ	4	20.00
3	ตึกกรออสต์	18	90.00
4	กอนแต่งงาน	0	0
5	นามนี้ไม่เป็นชาว	1	5.00
6	สี่คา	1	5.00
7	กลับบ้าน	7	35.00
8	คิดปิ่นกลองยี่เก	1	5.00
9	พี่สาว	6	30.00
10	พรานข่าง	4	20.00
11	อรุณรุ่งที่หินกอง	9	45.00
12	การประชุมย่อยที่กมวง	1	5.00
13	เชี่ยคุซาค่า	1	5.00
14	นายข่างคนใหม่	1	5.00
15	ชวานุและนายหาง	1	5.00
16	ชาวเขยขาวโพศ	9	45.00
17	เด็กที่ครูไม่ต้องการ	5	20.00
18	เจ้าหมอ	2	10.00
19	ปลอยแมว	2	10.00
20	บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ	1	5.00
21	ทั้ง 20 เรื่อง	3	15.00

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ได้เลือกเรื่องสั้นเรื่อง "ตึกกรออสต์" ให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับนักเรียนโปรแกรม 1 หรือ ก วิทยาศาสตร์ แสดงว่าครูเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้ เหมาะสมให้นักเรียนโปรแกรมนี้ อ่านมากที่สุด และมีครู 3 ท่าน เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรให้นักเรียนอ่านทุกเรื่อง

ตารางที่ 7 หนังสือเรื่องสั้นที่กรมวิชาการกำหนดให้ และครูพิจารณาว่าเหมาะ
ให้นักเรียนโปรแกรม 2 หรือ ข ศิลป-คณิต ให้อ่านเป็นหนังสือ
นอกเวลา

ลำดับที่	ชื่อเรื่องสั้น	จำนวนครู	ร้อยละ
1	หางแมว	4	20.00
2	เห็ดเพาะ	4	20.00
3	ศึกกรออสส์	12	60.00
4	กอนแต่งงาน	5	25.00
5	นามนี้ไม่เป็นข่าว	0	0
6	สีคา	0	0
7	กลับบ้าน	1	5.00
8	ศิลปะินกลองยี่เก	1	5.00
9	พี่สาว	5	25.00
10	พราญข้าง	4	20.00
11	อรุณรุ่งที่หินกอง	9	45.00
12	การประชุมย่อยที่กมวง	3	15.00
13	เชียวคุซาค่า	0	0
14	นายช่างคนใหม่	0	0
15	ชวานาและนายหาง	1	5.00
16	ชาวเอยขาวโพค	17	85.00
17	เด็กที่ครูไม่ต้องการ	3	15.00
18	เจ้าหมอ	0	0
19	ปลอยแมว	3	15.00
20	บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ	5	25.00
21	ทั้ง 20 เรื่อง	3	15.00

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ได้เลือกเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวเอยขาวโพค" ให้เป็นเรื่องสั้นสำหรับอ่านนอกเวลาของนักเรียน ส่วนอันดับรองลงมาคือเรื่อง "ศึกกรออสส์" และเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" นอกจากนั้นยังมีครูอีก 3 ท่าน เสนอความคิดเพิ่มเติมว่า ควรให้นักเรียนอ่านทุกเรื่อง

ตารางที่ 8 หนังสือเรื่องสั้นที่กรมวิชาการกำหนดให้และครูพิจารณาว่า
เหมาะสมให้นักเรียนโปรแกรม 3 หรือ ศิลป-ภาษา ใช้อ่าน
เป็นหนังสือนอกเวลา

ลำดับที่	ชื่อเรื่องสั้น	จำนวนครู	ร้อยละ
1	หางแมว	3	15.00
2	เห็ดเพาะ	18	90.00
3	ตุ๊กกรอสุด	6	30.00
4	กอนแดงงาน	1	5.00
5	นามนี้ไม่เป็นชาว	2	10.00
6	สีดา	3	15.00
7	กลับบ้าน	4	20.00
8	ศิลปินกลองยี่เก	3	15.00
9	พี่สาว	3	15.00
10	พราหมณ์ขวาง	10	50.00
11	อรุณรุ่งที่หินกอง	4	20.00
12	การประชุมย่อยที่กกม่วง	2	10.00
13	เชี่ยคุซาค่า	0	0
14	นายช่างคนใหม่	0	0
15	ชวาวนุและนายหาง	0	0
16	ชวาวน้อยชวาวโชค	6	30.00
17	เคอที่ครูไม่ต้องการ	4	20.00
18	เจ้าหม้อ	1	5.00
19	ปลอยแมว	2	10.00
20	บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ	5	25.00
21	ทั้ง 20 เรื่อง	3	15.00

จากตารางที่ 8 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่เลือกเรื่องสั้นเรื่อง "เห็ดเพาะ" ให้เป็น
หนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนโปรแกรม 3 หรือ ค ศิลป-ภาษา แสดงว่าครูเห็นว่าเรื่อง
สั้นเรื่องนี้เหมาะสมให้นักเรียนอ่านมากที่สุด และมีครู 3 ท่านเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควร
ให้นักเรียนโปรแกรมนี้อ่านทุกเรื่อง

ตารางที่ 9 ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเลือกเรื่องสั้นในแต่ละโรงเรียน

ลำดับที่	ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเลือกเรื่องสั้น	จำนวนครู	ร้อยละ
1	อาจารย์ใหญ่	0	0
2	หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย	1	5.00
3	อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยพิจารณาาร่วมกัน	13	65.00
4	ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยพิจารณาเลือกเอง	4	20.00
5	นักเรียนแต่ละคนเลือกเอง	0	0
6	เหตุผลอื่น ๆ	2	10.00

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่ต้องการให้อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยทุกคนพิจารณาเลือกเรื่องสั้นให้นักเรียนอ่าน

ตารางที่ 10 เหตุผลที่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเลือกเรื่องสั้นให้นักเรียน

ลำดับที่	เหตุผลที่ครูเลือกเรื่องสั้นให้นักเรียน	จำนวนครู	ร้อยละ
1	ครูชอบ	1	5.00
2	สะดวกใจในการสอนและออกข้อสอบ	3	15.00
3	เนื้อหาเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน	11	55.00
4	เนื้อเรื่องสั้นและเนื้อความไม่ซับซ้อนจนเกินไป	1	5.00
5	เนื้อเรื่องเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน	4	20.00

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่คิดว่า เรื่องสั้นที่เลือกให้นักเรียนอ่านนั้นเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน

ตารางที่ 11 ประเภทของหนังสือที่ครูเห็นว่าเหมาะสมให้นักเรียนอ่านเป็น
หนังสือนอกเวลา

ลำดับที่	ประเภทหนังสือ	จำนวนครู	ร้อยละ
1	เรื่องสั้น	9	45.00
2	นวนิยาย	4	20.00
3	สารคดี	2	10.00
4	บทละคร	1	5.00
5	นิทาน	0	0
6	วรรณคดีที่เป็นร้อยกรอง	1	5.00
7	วรรณคดีที่เป็นร้อยแก้ว	1	5.00
8	บทความ	1	5.00
9	เหตุผลอื่น ๆ	1	5.00

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่คิดว่า ควรให้นักเรียนอ่านหนังสือประเภทเรื่องสั้นเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา มีครู 1 ท่าน เสนอความคิดเพิ่มเติม คือให้นักเรียนอ่านหนังสือทุกประเภท และไม่มีครูคนใด คิดว่าหนังสือประเภทนิทานเหมาะจะเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียน

ตารางที่ 12 เหตุผลที่ครูภาษาไทยไม่ได้แนะแนวทางการอ่านเรื่องสั้นให้นักเรียน

ลำดับที่	เหตุผลที่ไม่ได้แนะแนวทางการอ่านเรื่องสั้น	จำนวนครู	ร้อยละ
1	ไม่เห็นความสำคัญ	0	0
2	ไม่ทราบว่าจะแนะอย่างไร	0	0
3	คิดว่ามีวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือแล้วจึงไม่นำมาสอนในชั้นอีก	8	40.00
4	คิดว่าเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาที่นักเรียนควรจะอ่านเองมากกว่า	12	60.00

จากตารางที่ 12 จะเห็นว่าเหตุผลที่ครูส่วนใหญ่คิดว่าไม่ควรมีการแนะแนวทางการอ่านเรื่องสั้นให้นักเรียนก็คือ เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาที่นักเรียนควรจะอ่านเองมากกว่า

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของครูต่อการที่กรมวิชาการกำหนดหนังสือเรื่องสั้น
ให้อ่านเป็นหนังสือนอกเวลาของนักเรียน

ลำดับที่	ความคิดเห็นของครู	จำนวนครู	ร้อยละ
เห็นว่าเหมาะสมเพราะ			
1	จำนวนเรื่องสั้นมีจำนวนไม่มากเกินไปที่จะเลือก	1	5.00
2	เนื้อเรื่องเหมาะกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียนเป็น ส่วนมาก	7	35.00
3	เป็นหนังสือที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน	2	10.00
4	เพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นถ้าให้แต่ละ โรงเรียนเลือกกันเอง	4	20.00
เห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะ			
1	จำนวนเรื่องที่ให้เลือกมากเกินไป	0	0
2	เนื้อหาบางเรื่องยากเกินไปไม่เหมาะสมกับผู้เรียน	1	5.00
3	เนื้อหาบางเรื่องล้าสมัย และนักประพันธ์ไม่มีชื่อ เสียงในปัจจุบัน	1	5.00
4	เป็นหนังสือที่ผู้อ่านได้ประโยชน์น้อย	3	15.00
5	ความคิดเห็นอื่น ๆ	1	5.00

จากตารางที่ 13 ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ เห็นว่า การที่กระทรวงศึกษาธิการ
กำหนดหนังสือเรื่องสั้นให้นักเรียนอ่านนั้น เป็นวิธีที่เหมาะสมแล้ว และเรื่องสั้นที่กำหนด
ให้อ่านยังเหมาะกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นส่วนมาก มีส่วนน้อยที่เห็นว่าไม่
เหมาะสมเพราะเป็นหนังสือที่ผู้อ่านได้ประโยชน์น้อย

ตารางที่ 14 ข้อสังเกตของครูต่อพฤติกรรมของนักเรียนในการอ่านหนังสือ
นอกเวลา

ลำดับที่	ข้อสังเกตของครู	จำนวนครู	ร้อยละ
1	นักเรียนของและสนใจมาก	1	5.00
2	นักเรียนชอบและสนใจปานกลาง	14	70.00
3	นักเรียนไม่ชอบและไม่สนใจ	0	0
4	ไม่แน่ใจว่านักเรียนรู้สึกอย่างไร	1	5.00
5	นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านขึ้น และรู้จักเลือกหนังสือ อ่าน	2	10.00
6	นักเรียนบางคนที่มีความคิดริเริ่ม หัดแต่งเรื่องสั้น	1	5.00
7	ข้อสังเกตอื่น ๆ	1	5.00

จากตารางที่ 14 จะเห็นว่าครูส่วนใหญ่สังเกตเห็นว่า นักเรียนชอบและสนใจ
หนังสือเรื่องสั้นที่ให้อ่านเป็นหนังสือนอกเวลาปานกลาง และทำให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จัก
เลือกหนังสืออ่านได้ควยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามให้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ สรุปผลได้
ดังนี้

ประโยชน์ที่ครูคิดว่าจะได้รับจากการอ่านหนังสือประเภทเรื่องสั้น เรื่องลำคัม
ความสำคัญจากมากไปหาน้อย มีดังต่อไปนี้

1. ก้านศีลธรรม ให้แก่วิถีและคติชีวิต
2. เกิดความคิดริเริ่ม และความคิดสร้างสรรค์
3. ความบันเทิง
4. เสริมสร้างประสบการณ์
5. ช่วยสร้างจินตนาการ ซึ่งเป็นผลดี ในการเรียนวรรณคดี
6. ความรู้ทางวิชาการ
7. ทำให้เป็นคนทันสมัยต่อเหตุการณ์

วิธีสอนและวิธีแนะแนวการอ่านหนังสือนอกเวลาเรื่องสั้นที่ครูปฏิบัติเรื่องลำคัม
จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. แนะนำแนวทางเกี่ยวกับการพิจารณาองค์ประกอบของเรื่องสั้น (เช่น แก่
เรื่องตัวละคร บทเจรจา ฉาก การดำเนินเรื่อง ส่วนวนภาษา ฯลฯ)
2. แนะนำหลักการอ่านเรื่องสั้นที่จะให้ประโยชน์ และคุณค่ามากที่สุด
3. ให้นักเรียนวิจารณ์ (เช่น วิจารณ์เรื่อง วิจารณ์ตัวละคร ฯลฯ)
4. ให้นักเรียนอ่านเอง แล้วนำมาอภิปรายในชั้น
5. เล่าประวัติผู้แต่ง (เช่น กวีนิพนธ์ อาชีพ ผลงาน เหตุจูงใจหรือแรงบันดาลใจ
ที่ทำให้เริ่มงานเขียน ฯลฯ)
6. ให้นักเรียนอ่านเองและนำข้อสงสัยมาถาม
7. ให้นักเรียนอ่านเอง แล้วมาเล่นละคร
8. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนและการวัดผล
9. ให้นักเรียนอ่านเองแล้วทำรายงาน
10. เล่าเรื่องย่อ เน้นตอนที่สำคัญและน่าสนใจ

11. สร้างความสนใจ และทัศนคติที่ดีต่อการอ่านเรื่องสั้น
12. ให้นักเรียนอ่านเอง แล้วทบทวน
13. เชิญวิทยากรมาบรรยาย และแนะแนวทางเกี่ยวกับการอ่านเรื่องสั้น

ปัญหาที่ครูประสบในการอ่านหนังสือนอกเวลา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

มีดังนี้

1. นักเรียนไม่อ่านเองแต่ฟังผู้อื่นเล่าให้ฟัง แล้วนำมาสอน
2. นักเรียนขาดความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์
3. นักเรียนไม่รับผิดชอบในงานที่สั่งให้ทำ
4. ไม่มีปัญหาในการสอน
5. วิธีสอนของครูไม่น่าสนใจ

คุณค่าทางความรู้ที่ครูคิดว่า นักเรียนจะได้รับจากการอ่านเรื่องสั้น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาชีวิต
2. ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม
3. ประสบการณ์ของชีวิต
4. ภาษา
5. จิตวิทยา
6. คุณธรรม
7. สติปัญญา
8. สังคมวิทยา
9. ศาสนา
10. ความรู้รอบตัวในชั้นวิชาการ
11. การเมือง
12. ประวัติศาสตร์
13. หน้าที่พลเมือง

การวัดผลการอ่านหนังสือนอกเวลาเรื่องสั้นที่ครูนิยมใช้ในการสอนวัดผล เรียงลำดับจากวิธีที่ไข่มากที่สุดไปหาวิธีที่ไข่น้อยที่สุด

1. คูณจากการเขียนรายงาน
2. ไขข้อสอบแบบปรนัย และอัตนัยปนกัน
3. คูณจากการอภิปราย
4. ไขข้อสอบแบบปรนัยล้วน
5. ทอมปากเปล่า
6. ไขข้อสอบแบบอัตนัยล้วน
7. คูณจากการย่อเรื่อง

ในการวัดผล ครูจะวัดผลนักเรียนโดยเน้นทักษะต่าง ๆ เรียงตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์
2. ความเข้าใจ
3. การประเมินคุณค่า
4. การนำไปใช้
5. ความจำในเนื้อหา
6. การตีความ

รายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน

ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนจำนวนทั้งหมด 200 คน จากโรงเรียน 4 แห่งในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรี

สำหรับแบบสอบถามภาคที่ 1 สํารวจความคิดเห็นจากนักเรียนทั้งหมดจำนวน 200 คน เป็นนักเรียนชาย 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นนักเรียนหญิง 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00.

ระดับชั้นที่เรียน มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 48 คน มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 152 คน

โปรแกรมการเรียน โปรแกรม 1 หรือ ก วิทยาศาสตร์ มีจำนวนนักเรียน 100 คน โปรแกรม 2 หรือ ข ศิลป-คณิต มีจำนวน 70 คน โปรแกรม 3 หรือ ค ศิลป-ภาษา มีจำนวน 30 คน

ตารางที่ 15 ความสนใจของนักเรียนต่อหนังสือประเภทต่าง ๆ

ลำดับที่	ประเภทของหนังสือ	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	นวนิยาย	44	22.00
2	เรื่องสั้น	57	28.50
3	สารคดี	17	8.50
4	บทความ	9	4.50
5	หนังสือพิมพ์	23	11.50
6	นิตยสาร วารสาร	25	12.50
7	ตำรา	4	2.00
8	อย่างอื่น ๆ	21	10.50

จากตารางที่ 15 จะเห็นว่า นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทเรื่องสั้นมากที่สุด รองลงมาคือ นวนิยาย นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ ประเภทที่นักเรียนชอบอ่านน้อยที่สุดคือ ตำรา มีนักเรียนบางส่วนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ชอบทุกประเภทและเรื่องแปลอีกด้วย

ตารางที่ 16 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนคิดว่าควร เป็นหนังสืออ่านนอก
เวลา

ลำดับที่	ประเภทของหนังสือ	จำนวนนักเรียน	คิด เป็นร้อยละ
1	นวนิยาย	18	9.00
2	เรื่องสั้น	110	55.00
3	สารคดี	41	20.50
4	บทละคร	4	2.00
5	วรรณคดีที่เป็นร้อยแก้ว	9	4.50
6	กวีนิพนธ์	6	3.00
7	อย่างอื่น ๆ	12	6.00

จากตารางที่ 16 ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสือประเภทเรื่องสั้นเหมาะที่จะเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาที่สุด และมีนักเรียนบางส่วนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมให้ใช้บทความเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา

ตารางที่ 17 ความต้องการของนักเรียนในการเลือกหนังสืออ่านนอกเวลา
เรื่องสั้น

ลำดับที่	ความต้องการของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	นักเรียนเลือกอ่านเอง	51	25.50
2	นักเรียนเลือกอ่านเองตามความเห็นชอบ ของครูผู้สอนภาษาไทย	93	46.50
3	กระทรวงศึกษาธิการกำหนดรายชื่อนั่งเลือก มาให้เลือก	26	13.00
4	ให้นักเรียนทั้งชั้นตกลงกันเองให้อ่าน เหมือนกัน	19	9.50
5	เลือกตามเพื่อน	-	-
6	ให้โรงเรียนเป็นผู้กำหนดให้อ่าน	9	0.50
7	ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้	10	5.00

จากตารางที่ 17 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเลือกหนังสืออ่านตาม
ความเห็นชอบของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย มีส่วนน้อยที่ต้องการให้โรงเรียนเป็นผู้กำหนด
ให้อ่าน

ตารางที่ 18 ลักษณะการอ่านเรื่องสั้นของนักเรียน

ลำดับที่	ลักษณะการอ่านเรื่องสั้นของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	อ่านจบทุกเรื่องแล้ว	18	9.00
2	อ่านเฉพาะเรื่องที่เพื่อนแนะนำ	1	0.50
3	อ่านเพียงบางเรื่องที่ครูกำหนดให้	58	29.00
4	อ่านเฉพาะเรื่องที่สนุกและน่าสนใจเท่านั้น	89	44.50
5	อ่านเฉพาะเรื่องของผู้แต่งที่ท่านสนใจ	22	11.00
6	ไม่เคยอ่านเลย	2	1.00
7	อย่างอื่น ๆ	10	5.00

จากตารางที่ 18 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือนอกเวลาเรื่องสั้นเฉพาะเรื่องที่สนุกและน่าสนใจเท่านั้น รองลงมาคือ อ่านเพียงบางเรื่องที่ครูกำหนดให้นักเรียนเพียงส่วนน้อยที่อ่านเฉพาะเรื่องที่เพื่อนแนะนำ และมีนักเรียนบางส่วนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า อ่านเฉพาะเรื่องที่มีชื่อเรื่องแปลก

ตารางที่ 19 ความรู้สึกของนักเรียนต่อหนังสืออ่านนอกเวลาเรื่องสั้น

ลำดับที่	ความรู้สึก	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
<u>ชอบอ่านเพราะ</u>			
1	ชื่อเรื่องและเนื้อเรื่องแปลก	40	20.00
2	เนื้อเรื่องสั้น และใช้เวลาอ่านน้อย	76	38.00
3	ชื่อผู้แต่งที่นักเรียนสนใจ	22	11.00
4	เคยรู้เรื่องมาบ้างแล้วจึงทำให้อยากอ่านต่อ		
	จนจบ	22	11.00
5	ความรู้สึกอื่น ๆ	9	4.50
<u>ไม่ชอบอ่านเพราะ</u>			
1	เห็นว่า เป็นเรื่องไม่จริง ไร้สาระ	13	6.50
2	ไม่มีเรื่องของนักประพันธ์ที่ตนสนใจ	4	2.00
3	เนื้อเรื่องล้าสมัย และนักประพันธ์ไม่มีชื่อเสียง		
	ในปัจจุบัน	6	3.00
4	ความรู้สึกอื่น ๆ	8	4.00

จากตารางที่ 19 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านเรื่องสั้นเพราะใช้เวลาอ่านน้อยและเนื้อเรื่องสั้น มีส่วนน้อยที่เห็นว่าเรื่องสั้นเป็นเรื่องไม่จริง ไร้สาระ และมีนักเรียนบางส่วนเสนอความรู้สึกอื่น ๆ ว่า ไม่ควรนำมาเรียนจะทำให้เสียประโยชน์ในการเรียนวิชาสำคัญ ๆ กับเสียเวลาในการท่องหนังสือ

ตารางที่ 20 ความพึงพอใจของนักเรียนในเรื่องสิ่งที่ได้อ่าน

ลำดับที่	ความพึงพอใจของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	นักเรียนที่คิดว่าได้ประโยชน์จากการอ่านมาก	24	12.00
2	นักเรียนที่คิดว่าได้ประโยชน์จากการอ่านบ้าง	166	83.00
3	นักเรียนที่คิดว่าไม่ได้ประโยชน์จากการอ่าน	4	2.00
4	ความพึงพอใจอื่น ๆ	6	3.00

จากตารางที่ 20 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าได้ประโยชน์จากการอ่านเรื่องสั้นบ้าง และมีร้อยละ 2.00 ที่คิดว่าไม่ได้ประโยชน์จากการอ่านเรื่องสั้นเลย

ตารางที่ 21 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความจำเป็นในการศึกษา
ประวิติผู้แต่ง และจุดมุ่งหมายในการแต่งของนักประพันธ์

ลำดับ ที่	ความคิดเห็นของนักเรียน	จำนวน นักเรียน	คิดเป็น ร้อยละ
1	นักเรียนที่คิดว่าการอ่านหนังสือจำเป็นต้องศึกษาประวิติผู้แต่ง	78	39.00
2	นักเรียนที่คิดว่าไม่จำเป็นต้องศึกษาประวิติผู้แต่ง	73	36.50
3	นักเรียนที่ตอบว่าไม่แน่ใจว่าต้องศึกษาหรือไม่	29	14.50
4	ความคิดเห็นอื่น ๆ	20	10.00
5	นักเรียนที่คิดว่าจำเป็นต้องทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง	158	79.00
6	นักเรียนที่คิดว่าไม่จำเป็นต้องทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง	26	13.00
7	นักเรียนที่ตอบว่าไม่แน่ใจว่าควรทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่งหรือไม่	12	6.00
8	ความคิดเห็นอื่น ๆ	4	2.00

จากตารางที่ 21 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการอ่านเรื่องสั้นจำเป็น
ต้องศึกษาประวิติผู้แต่งและควรทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่งด้วย แต่ก็ยังมีนักเรียนอีกเป็น
จำนวนมากที่คิดว่าไม่ต้องการประวิติผู้แต่ง และไม่ต้องการจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง นอก
จากนี้ยังมีนักเรียนบางส่วนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรศึกษาประวิติผู้แต่งบางท่านที่
เป็นที่นิยม และถ้าทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่งแล้วทำให้การอ่านหมดรสไป

ตารางที่ 22 ความเข้าใจของนักเรียนในการอ่านเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง

ลำดับที่	ความเข้าใจของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	นักเรียนเข้าใจหมด	47	23.50
2	นักเรียนเข้าใจเพียงบางตอน	87	43.50
3	นักเรียนต้องการให้ครูอธิบายเพิ่มเติม	57	28.50
4	ความเข้าใจอื่น ๆ	9	4.50

จากตารางที่ 22 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่อ่านเรื่องสั้นแล้วเข้าใจเพียงบางตอน รองลงมาคือ ต้องการให้ครูอธิบายเพิ่มเติม และอ่านแล้วเข้าใจหมด มีนักเรียนเพียงบางส่วนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า มีบางเรื่องที่เข้าใจหมด และบางเรื่องต้องอ่านซ้ำจึงจะเข้าใจได้ตลอด

ตารางที่ 23 ความต้องการของนักเรียนเมื่ออ่านเรื่องสั้นจบแล้ว

ลำดับที่	ความต้องการของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	นักเรียนนำมาเล่าให้คนอื่นฟังทุกครั้ง	4	2.00
2	นักเรียนนำมาเล่าให้คนอื่นฟังบางครั้ง	48	24.00
3	นักเรียนนำมาวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างเพื่อนฝูง	111	55.50
4	นักเรียนไม่เคยนำมาเล่าให้คนอื่นฟังเลย	26	13.00
5	ความต้องการอื่น ๆ	11	5.50

จากตารางที่ 23 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เมื่ออ่านเรื่องสั้นจบแล้วจะนำมาวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างเพื่อนฝูง รองลงมาคือ นักเรียนนำมาเล่าให้คนอื่นฟังบางครั้ง และไม่เคยนำมาเล่าให้คนอื่นฟังเลย มีนักเรียนบางส่วนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นำมาเปรียบเทียบกับสภาพสังคมปัจจุบัน และนำมาเปรียบเทียบกับตัวเองว่าควรจะปรับปรุงอะไรบ้าง

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับจำนวนเรื่องในหนังสืออ่าน
นอกเวลาเรื่องสั้น

ลำดับที่	ความคิดเห็นของนักเรียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	นักเรียนที่คิดว่ามีจำนวนเรื่องมากเกินไป	55	27.50
2	นักเรียนที่คิดว่ามีจำนวนเรื่องน้อยไป	33	16.50
3	นักเรียนที่คิดว่ามีจำนวนเรื่องพอเหมาะพอดีแล้ว	106	53.00
4	ความคิดเห็นอื่น ๆ	6	3.00

จากตารางที่ 28 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าจำนวนเรื่องในหนังสือ
อ่านนอกเวลาเรื่องสั้นมีจำนวนพอเหมาะพอดีแล้ว รองลงมาคิดว่า มีจำนวนเรื่องมากเกินไป
และน้อยไป มีนักเรียนบางส่วนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีเรื่องให้เลือก
มากกว่านี้ และจัดทำรูปเล่มให้เล็กลง เท่ากับหนังสือปกอ่อน (Pocket book)

ตารางที่ 25 นักเขียนเรื่องสั้นจากหนังสืออ่านนอกเวลาที่นักเรียนชอบมากที่สุด

ลำดับที่	นักเขียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)	27	13.50
2	แสงทอง	-	-
3	อ. อุดากร	25	12.50
4	ศรีบูรพา	20	10.00
5	เรียมเอง	23	11.50
6	มนัส จรรย์รงค์	13	6.50
7	ส. ณ อุษยา	-	-
8	ชีวเมอริสค์	4	2.00
9	กมลดากร	1	0.50
10	ป. อินทรปาลิต	44	22.00
11	พล ต.ค. เลื่อน บัณฑิตนันทกะ	-	-
12	ลาวคำหอม	2	1.00
13	อาจันต์ บัญจพรรค	9	4.50
14	นพพร มุณยฤทธิ์	2	1.00
15	นิมิตร ภูมิถาวร	24	12.00
16	แพรวเยื่อไม้	2	1.00
17	สีทันดร	2	1.00
18	กรณ์ ไกรลาศ	2	1.00
19	ส. เขาวงกตยิ่ง	-	-
20	ชนิกา	-	-

จากตารางที่ 25 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เลือก ป. อินทรปาลิต ให้เป็นนักเขียนที่พวกเขาชอบมากที่สุด รองลงมาคือ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ อ. อุดากร และนิมิตร ภูมิถาวร

ตารางที่ 26 เรื่องสั้น 20 เรื่อง ที่นักเรียนเคยเรียน

ลำดับที่	เรื่องสั้น	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	อรุณรุ่งที่หिनกอง	119	59.50
2	ตึกกรอสส์	89	44.50
3	หางแมว	77	38.50
4	เห็ดเพาะ	68	34.00
5	เด็กที่ครูไม่ต้องการ	57	28.50
6	นามนี้ไม่เป็นชาว	47	23.50
7	พรวนซาง	35	17.50
8	ก่อนแต่งงาน	33	16.50
9	กลับบ้าน	28	14.00
10	พี่สาว	24	12.00
11	ปลอยแมว	23	11.50
12	บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ	22	11.00
13	สีดา	20	10.00
14	คิลปินกลองยี่เก	16	8.00
15	ชาวเอชชาวโพค	14	7.00
16	แหวนเพชรวงที่หก	12	6.00
17	เจ้าหมอ	10	5.00
18	เมียง	7	3.50
19	การประชุมย่อยที่กกมวง	4	2.00
20	ยาแคง	2	1.00
21	นายช่างคนใหม่	--	-
22	เชี่ยคซาค่า	-	-
23	ชวานาและนายหาง	-	-

จากตารางที่ 26 จะเห็นว่า เรื่องสั้นที่นักเรียนส่วนใหญ่เรียนมากที่สุดคือ เรื่อง "อรุณรุ่งที่หिनกอง" ส่วนอันดับรองลงมาคือเรื่อง "ตึกกรอสส์" เรื่อง "หางแมว" และเรื่อง "เห็ดเพาะ"

ตารางที่ 27 เรื่องสั้นที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุด

ลำดับที่	เรื่องสั้น	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	ตึกกรอสูร	114	57.00
2	อรุณรุ่งที่หินกอง	98	49.00
3	เด็กที่ครูไม่ต้องการ	86	43.00
4	พรานช้าง	81	40.50
5	เห็ดเพาะ	60	30.00
6	หuangแม่	58	29.00
7	กอนเตงงาน	43	21.50
8	ศิลปินกุงยี่เก	40	20.00
9	นวมนี้ไม่เป็นชาว	33	16.50
10	พี่สาว	32	16.00
11	บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ	28	14.00
12	สีดา	27	13.50
13	ปลอยแม่	23	11.50
14	ชาวเอ๋ยชาวโหด	20	10.00
15	กสิมมาน	-	-
16	เชือกซาค่า	11	5.50
17	เมียง	8	4.00
18	เจ้าหมอ	7	3.50
19	ยาแดง	6	3.00
20	แหวนเพชรรุ่งที่ทุก	5	2.50
21	การประชุมย่อยที่กกมวง	3	1.50
22	ชานาและนายหุง	2	1.00
23	นายช่างคนใหม่	1	0.50

จากตารางที่ 27 จะเห็นว่า เรื่องสั้นที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือเรื่อง ตึกกรอสูร รองลงมาคือเรื่อง อรุณรุ่งที่หินกอง เด็กที่ครูไม่ต้องการ และพรานช้าง

จากแบบสอบถามข้อ 21 นักเรียนได้ตอบนามปากกาของนักเขียนเรื่องสั้นที่
 สนชอบมากที่สุดมา 5 คน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ปรากฏว่ามีนักเรียนในกลุ่ม
 ตัวอย่างได้เลือกตอบนามปากกามาทั้งหมด 76 ชื่อ โดยจะแสดงไว้ในตารางที่ 28
 เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเขียนคนใดได้รับความนิยมสูงสุด

ตารางที่ 28 นามปากกาของนักเขียนเรื่องสั้นที่ได้รับความนิยมจากนักเรียน

ลำดับที่	นามปากกา	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	ป. อินทรปาลิต	130	65.00
2	มาลัย ชูพินิจ	98	49.00
3	นิมิตร ภูมิถาวร	87	43.50
4	ศรีบูรพา	63	31.50
5	ศุภักษร	63	31.50
6	อาจันต์ ปัญจพรรค์	54	27.50
7	มนัส จรรย์งศ์	54	27.50
8	อ. อุดากร	48	24.00
9	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช	35	17.50
10	กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์	35	17.50
11	พ.ต.ท. ประชา พูนวิวัฒน์	27	13.50
12	มณีนยา	27	13.50
13	ทมยันตี	27	13.50
14	ตะ ทาอิฐ	18	9.00
15	แสงทอง	12	6.00
16	แพรวเปื้อน	12	6.00
17	สุวรรณี สุคนธา	10	5.00

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ลำดับที่	นามปากกา	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
18	ไม้เมืองเดิม	10	5.00
19	ลาวคำหอม	10	5.00
20	พนมเทียน	9	4.50
21	คอกไม้สด	8	4.00
22	วลัย นวาระ	8	4.00
23	กฤษณา อโศกสิน	7	3.50
24	กรณ ไกรลาศ	6	3.00
25	ว.ณ. ประมวลมารค	6	3.00
26	สีทันดร	5	2.50
27	กมลดากร	5	2.50
28	รพีพร	5	2.50
29	พ.ศ.ท. ลิขิต วัฒนปกรณ์	5	2.50
30	ชอส์ศึก	4	2.00
31	นพพร บุญยฤทธิ์	4	2.00
32	บุษยมาศ	4	2.00
33	ส. ณ. อุษยา	4	2.00
34	นันทนา วีระชน	4	2.00
35	ก. สุรางคนางค์	4	2.00
36	ศศิวิมล	4	2.00
37	ศุภลักษณ์	4	2.00
38	สีฟ้า	4	2.00
39	ว. ณ. เมืองลุง	4	2.00

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ลำดับที่	นามปากกา	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
40	น. นพรัตน์	4	2.00
41	ณรงค์ จันทร์เรือง	4	2.00
42	สยมภู ทศพล	4	2.00
43	ศักดิ์ สุริยา	3	1.50
44	คำหมาน คนโค	3	1.50
45	อรุณมัย	3	1.50
46	ยาขอบ	3	1.50
47	กาญจนา นาคพันธ์	3	1.50
48	ท. เลียงพิบูลย์	3	1.50
49	ประเทือง ศรีสุข	3	1.50
50	ชีวเมอริสต์	3	1.50
51	อมราวดี	3	1.50
52	นิตา	3	1.50
53	วาณิช จรุงกิจอนันต์	3	1.50
54	สุภัทร สวัสดิรักษ์	2	1.00
55	เขี้ยวหวาน	2	1.00
56	มานพ ดนอมศรี	2	1.00
57	สังคีต จันทโพธิ์	2	1.00
58	พระราชวิษยาภรณ์	2	1.00
59	ชูวงศ์ ฉายะจินดา	2	1.00
60	พ.ศ.ท. ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว	2	1.00
61	รมยาณี	2	1.00

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ลำดับที่	นามปากกา	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
62	จามรี พรรณชมพู	2	1.00
63	อิงอร	2	1.00
64	รัศมีจันทร์คารา	2	1.00
65	วิภาภรณ์	2	1.00
66	โสภาค สุวรรณ	2	1.00
67	เรวัต มณี	2	1.00
68	สุชาติ จันทิมาธร	2	1.00
69	นิเวศน์ กันไทยราษฎร์	2	1.00
70	ละเอียด นวลปลั่ง	1	0.50
71	ไมตรี ลิ้มวิชาติ	1	0.50
72	นราวดี	1	0.50
73	สุภาว เทวกุล ฯ	1	0.50
74	โบศัน	1	0.50
75	อุคร จารุรัตน์	1	0.50
76	นิพพาน ฯ	1	0.50

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่นักเรียนเลือกมีทั้งหมด 76 คน ในจำนวนนักเรียนทั้งหมด 76 คน ผู้ที่นักเรียนนิยมมากเป็นอันดับ 1 คือ ป. อินทรปาลิต อันดับ 2 มาดัย ชูพินิจ อันดับ 3 นิมิตร ภูมิถาวร อันดับ 4 ศรีบูรพา และอันดับ 5 ศุภักษร

ในการตอบแบบสอบถาม ข้อ 22 ได้ให้นักเรียนบอกชื่อนักเขียนที่เคยพบหรือ
เคยรู้จักเป็นการส่วนตัวมา 5 คน เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ปรากฏว่านักเรียน
ได้เขียนรายชื่อนักเขียนมาทั้งหมด 25 ชื่อ ก็จะนำรายชื่อนักเขียนมาแสดงในตาราง
ที่ 29

ตารางที่ 29 รายชื่อนักเขียนที่นักเรียนเคยพบหรือเคยรู้จักเป็นการส่วนตัว

ลำดับที่	นักเขียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
1	ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช	150	75.00
2	พ.ต.ท. ประชา พูนวิวัฒน์	113	56.00
3	ท. เลียงพิบูลย์	97	48.50
4	พระราชวิชัยภรณ์	83	41.50
5	อาจันต์ บัญจพรรค	80	40.00
6	คำพูน บุญทวี	70	35.00
7	ขรรค์ชัย บุญปาน	64	32.00
8	รงค์ วงษ์สวรรค์	46	23.00
9	สุภัทร สวัสดิรักษ์	39	19.50
10	สุวรรณี สุคนธา	27	13.50
11	ทมยันตี	27	13.50
12	ก. สุรางคนางค์	25	12.50
13	นันทนา วีรชน	23	11.50
14	เบญจมิตร	23	11.50
15	กฤษณา อโศกสิน	19	9.50
16	อมราวดี	19	9.50
17	อิงอร	17	8.50

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ลำดับที่	นักเขียน	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
18	ตะ ท้าอิฐ	17	8.50
19	วิทยากร เชียงกูล	14	7.00
20	คำทมาน คนโค	14	7.00
21	ดวงใจ	10	5.00
22	ชอุ่ม ปัญจพรรค์	7	3.50
23	นิเวศน์ กันไทยราษฎร์	6	3.00
24	กรณ์ ไกรลาส	5	2.50
25	พิบูลศักดิ์ ละครพด	5	2.50

จากตารางที่ 29 จะเห็นว่า นักเขียนที่นักเรียนเคยพบและเคยรู้จักเป็นการ
ส่วนตัวมากเป็นที่ลุดคือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช รองลงมาคือ พ.ต.ต. ประชา
พูนวิวัฒน์ ท. เลียงพิบูลย์ พระราชวิทยากรณ์ และ อาจันต์ ปัญจพรรค์

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามให้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ สรุปผลได้ดังนี้

องค์ประกอบของเรื่องสั้นที่นักเรียนสนใจเป็นพิเศษ เรียงลำดับจากที่นักเรียนให้ความสนใจมากที่สุดไปหาส่วนที่นักเรียนให้ความสนิใจน้อยได้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง
2. คติธรรมคำสอนและแนวทางในการดำเนินชีวิต
3. ส่วนนวนโวหาร ถ้อยคำโต้ตอบของตัวละคร
4. ความรู้ทางด้านศาสตร์ต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง
5. ลักษณะนิสัยตัวละคร
6. ส่วนวนภาษาในการบรรยายและพรรณนา
7. กลวิธีการแต่ง
8. โครงเรื่อง

รายชื่อหนังสือของนักเขียนที่นักเรียนเคยอ่าน เรียงลำดับจากที่นักเรียนอ่านไปหาส่วนที่นักเรียนอ่านน้อย ดังนี้

1. นิทานเวตาล ของ น.ม.ส.
2. แด่คุณครูช่วยคมแฝก ของ นิมิตร ภูมิถาวร
3. สารคดีซุกคลองไพร ของ มาลัย ชูพินิจ
4. ข้างหลังภาพ ของ ศรีบูรพา
5. จับตาย ของ มนต์ จรรมงค์
6. สัญชาติญาณมืด ของ อ. อุดการ
7. สังเวชนชีวิต ของ ป. อินทรปาลิต
8. เรื่องของคุณถึก ของ แสงทอง
9. ลูกฝรั่งข้างพุก ของ อาจันต์ บัญจพรรค
10. เรื่องสั้นซุกดวงตา ของ แพร่ เยื่อไม้
11. กำแพง ของ ลาวคำหอม

12. ลูกของใคร ของ สีทันดร
13. บันทึกของคนเข้บึง ของ กรม ไกรลาส
14. สนิมโลกีย์ ของ นพพร บุญฤทธิ์

หนังสือเรื่องสั้นที่นักเรียนเสนอชื่อให้นำมาเป็นแบบเรียน เรียงลำดับจาก
จำนวนผู้ตอบมากไปหาน้อย ดังนี้

1. อยู่กับกง	โดย หยก บุรพา
2. พล นิกร กิมหงวน	โดย ป. อินทรปาลิต
3. บันทึกครูประจำบาล	โดย คำหมาน คนไค
4. จดหมายถึงเพื่อน	โดย วาณิช จรุงกิจอนันต์
5. มือที่เปื้อนชอล์ก	โดย นิมิตร ภูมิดาวร
6. แด่คุณครูช่วยคมแฝก	โดย นิมิตร ภูมิดาวร
7. ไผ่แดง	โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
8. ผู้ชนะสิบทิศ	โดย ยาชอม
9. หลายชีวิต	โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
10. ชายผ้าเหลือง	โดย ศรีดาวเรือง
11. คนสีเหลือง	โดย นิเวศน์ กันไทยราษฎร์
12. กฎแห่งกรรม	โดย ท. เสียงพิบูลย์
13. จนกว่าเราจะพรางจากกัน	โดย ศรีบุรพา
14. ผีเสื้อและดอกไม้	โดย นิพพาน ฯ
15. เรื่องของน้ำพุ	โดย สุวรรณี สุคนธา
16. โลกกว้าง	โดย น.ฉ.น.
17. ชาวเขื่อน	โดย มนัญยา
18. จดหมายถึงคุณยาย	โดย โสภาค สุวรรณ
19. สะอื้นไพร	โดย สังคีต จันทนะโพธิ์
20. กองพันมหาประลัย	โดย สยมภู ทศพล

21. ไฟรักนักศึกษา	โดย ศุภักษร
22. แมงมุมเพื่อนรัก	แปลโดย มัลลิกา ศันเทมันท์
23. แมงหนูเป็นโสเภณี	โดย ศุภลักษณ์
24. เคียวตาย	แปลโดย นিকা
25. คนชู้กุก	โดย วีระ มุสิกพงศ์
26. มิ่งไปอังกฤษ	โดย ช่อศักดิ์
27. จุฬาลงกรณ์เสนาบดี	โดย อาจันต์ บัญจพรรค
28. คีนที่ตาย	โดย คนุ เบญจพลชัย
29. รวมเรื่องสั้น	โดย ทมยันตี
30. ที่นันทวิทยา	โดย เฉลิมศักดิ์ ศิลาดพร
31. เรื่องของมาเมียว	โดย สุมาลี
32. ดอกไม้สีทอง	โดย กรณ์ ไกรลาส
33. ชุคนิยายเหมืองแร่	โดย อาจันต์ บัญจพรรค
34. ลินซาคี	แปลโดย พงษ์พิณิจ
35. แรงสาบาน	โดย หลวงวิจิตรวาทการ
36. อะแมน คอล เป้ง	โดย มนัญญา
37. เรื่องสั้นชุดหลวงตา	โดย แพร่เชื้อไม้
38. มังกรหยก	โดย ว. ณ. เมืองดุจ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ภาคที่ 2

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น 20 เรื่อง

ข้อมูลนี้ได้จากคำตอบของนักเรียนจำนวน 200 คน เป็นนักเรียนชาย
100 คน นักเรียนหญิง 100 คน

แบบสอบถามประเมินค่า จะวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและแปลความ
ดังนี้

4.56 - 5.00	มากที่สุด
3.56 - 4.55	มาก
2.56 - 3.55	ปานกลาง
1.56 - 2.55	น้อย
1.00 - 1.55	น้อยที่สุด

ส่วนแบบสอบถามที่ให้ตอบโดยเสรี จะใช้วิธีสรุปอภิปรายผล

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและความรู้และความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "หางแมว"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางสำนวนภาษา	3.11	ปานกลาง
2	ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.25	ปานกลาง
3	ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	3.16	ปานกลาง
4	ช่วยให้มองเห็นถึงความโหดของมนุษย์ที่ไม่มีวันสิ้นสุด	3.63	มาก
5	ให้ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม	3.02	ปานกลาง
6	ความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์	3.50	ปานกลาง
7	ให้อารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน	2.95	ปานกลาง
8	ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์	2.68	ปานกลาง
9	ให้เป็นคนมีศีลธรรมจรรยา	3.41	ปานกลาง

จากตารางที่ 30 จะเห็นว่า นักเรียนมีความเห็นว่า เรื่องสั้นเรื่อง "หางแมว" เป็นเรื่องที่ทำให้มองเห็นถึงความโหดของมนุษย์ที่ไม่มีวันสิ้นสุดชัดเจนมาก ส่วนคุณค่าทางค่านิยมอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 31 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "หางแมว"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.49	ปานกลาง
2	การดำเนินเรื่องรวดเร็วฉับไว	3.06	ปานกลาง
3	การบรรยายฉากและสถานที่แจ่มชัดทำให้เรื่อง สมจริงขึ้น	3.10	ปานกลาง
4	บรรยายลักษณะตัวละครได้สมจริง	3.25	ปานกลาง
5	ผู้แต่งมีประสบการณ์ในการเขียนเรื่องสั้นเรื่องนี้	3.26	ปานกลาง
6	ผู้แต่งบรรยายเรื่องได้ลึกซึ้งละเอียดละออ	3.06	ปานกลาง
7	สำนวนภาษาที่ผู้แต่งใช้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.20	ปานกลาง
8	ผู้แต่งมีกลวิธีเล่าเรื่องที่น่าสนใจ	3.28	ปานกลาง
9	บทสนทนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนิน เรื่อง	3.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 31 แสดงว่า นักเรียนมีความเห็นว่าผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง
"หางแมว" มีความสามารถทางด้านการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "หางแมว" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยดังนี้

ข้อติ

1. เป็นเรื่องไร้สาระ เหลวไหลเกินความจริง
2. เนื้อเรื่องเก่าเกินไปที่จะให้นักเรียนสมัยใหม่อ่าน
3. การดำเนินเรื่องช้า อ่านแล้วไม่ตื่นเต้น
4. ภาษาสำนวนไม่คมคายชวนอ่าน
5. เนื้อเรื่องบางตอนขาดหายไป เช่น บทนำเรื่องที่กล่าวถึงลักษณะของ

หมอแสง

6. ไสยศาสตร์เป็นสิ่งที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ ไม่ควรเชื่อถือให้มากนัก
7. คนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อถือเรื่องไสยศาสตร์

ข้อชม

1. ให้ความเพลิดเพลินและความขบขัน
2. เนื้อเรื่องมีสาระ เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความโลภของมนุษย์

ที่ไม่มีวันสิ้นสุด

3. เป็นหนังสือที่ให้ข้อคิดหลายประการ เช่น สอนให้รู้จักยึดมั่นในสัจจะ ให้มีความพอดี ควรพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
4. สำนวนภาษาที่ใช้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
5. ผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงให้เห็นว่า หางแมว เป็นต้นเหตุแห่งการตายของเด็ก ซึ่งไม่ใช่อำนาจไสยศาสตร์ใด ๆ แต่เป็นเหตุบังเอิญมากกว่าที่มีหางแมวเข้ามาเกี่ยวข้อง

ตารางที่ 32 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและความ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "เห็ดเพาะ"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางค่านิยมในเรื่องการฟังและการสื่อ ความหมาย	3.35	ปานกลาง
2	ให้สติปัญญาค่านิยมเข้าใจภาษาแกมอ่าน	3.21	ปานกลาง
3	ให้ความเพลิดเพลินแกมอ่าน	3.21	ปานกลาง
4	ให้รู้จักเป็นคนรอบคอบมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ และเข้าใจปัญหาต่าง ๆ	3.56	มาก
5	ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันในค่านิยม การฟังและการพูด	3.31	ปานกลาง
6	ให้อารมณ์ขันแกมอ่าน	3.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 32 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องสั้นเรื่อง
"เห็ดเพาะ" มีคุณค่าทางค่านิยม ให้ความรู้สติปัญญาและให้อารมณ์ขันแกมอ่านในระดับ
ปานกลาง แต่ให้รู้จักเป็นคนรอบคอบมีวิจารณญาณในการตัดสินใจและเข้าใจปัญหาต่าง ๆ
ได้ดีมาก

ตารางที่ 33 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปะการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "เห็ดเพาะ"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ผู้แต่งมีกลวิธีดำเนินเรื่องรวดเร็วทันอกทันใจผู้อ่าน	3.34	ปานกลาง
2	ตัวละครมีลักษณะสมจริง	3.21	ปานกลาง
3	บทสนทนาสั้น กะทัดรัด เข้าใจง่าย	3.33	ปานกลาง
4	มีวิธีสร้างเรื่องให้ตื่นเต้นเร้าใจ โดยการสร้างปม ยุ่งยากให้เกิดขึ้น	3.41	ปานกลาง
5	เนื้อเรื่องสั้นและน่าสนใจชวนให้ติดตาม	3.38	ปานกลาง
6	การบรรยายฉากและสถานที่ทำให้เรื่องสมจริงขึ้น	3.03	ปานกลาง
7	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 33 จะเห็นว่า นักเรียนมีความเห็นว่าทางด้านกลวิธีการ
ประพันธ์ของผู้แต่งเรื่องสั้น เรื่อง "เห็ดเพาะ" อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "เห็ดเพาะ" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยดังนี้

ข้อติ

1. เนื้อเรื่องค่อนข้างเก่า ไม่สนุก
2. การดำเนินเรื่องไม่กระชับ อ่านแล้วไม่สะอึกใจน่าจดจำ
3. บทสนทนาเ็นมากเกินไป ควรมีการบรรยายบาง
4. ตัวละครมีลักษณะไม่สมจริง

ข้อชม

1. ให้อารมณ์ขัน เนื้อเรื่องเข้าใจง่าย
2. การดำเนินเรื่องรวดเร็ว เนื้อเรื่องสนุกสนาน
3. เป็นเรื่องที่มีค่า ไม่ล้าสมัย
4. ภาษาสำนวนให้อารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน และใกล้เกี่ยวกับความจริง
5. เป็นเรื่องที่ทำให้ข้อคิดดี สอนให้เป็นคนมีวิจารณญาณในการฟัง
6. ผู้แต่งมีกลวิธีแ่งที่ดี โดยการเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเข้าใจถึงลักษณะการพูด การฟัง ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ
7. เรื่องสั้นเรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาให้ถูกต้อง

ตารางที่ 34 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและความ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "ศึกกรอสด"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษา	3.12	ปานกลาง
2	ให้ความรู้ด้านการแพทย์	3.34	ปานกลาง
3	ช่วยให้เข้าใจชีวิตของตนเองและผู้อื่นดีขึ้น	3.34	ปานกลาง
4	แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพอกับลูก	3.77	มาก
5	สะท้อนภาพชีวิตนักเรียนแพทย์ได้ดี	3.63	มาก
6	สะท้อนอารมณ์และสะท้อนใจผู้อ่าน	3.67	มาก
7	แสดงถึงความมีมนุษยธรรม	4.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 34 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้น เรื่อง "ศึกกรอสด" มีคุณค่าทางความรู้ แสดงถึงความมีมนุษยธรรมมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพอกับลูก สะท้อนภาพชีวิตนักเรียนแพทย์ สะท้อนอารมณ์และสะท้อนใจผู้อ่านมาก

ตารางที่ 35 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "ตึกกรอสส์"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การดำเนินเรื่องรัดกุม เนื้อเรื่องสมจริง	3.34	ปานกลาง
2	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.63	มาก
3	การบรรยายฉากและสถานที่สมจริง ให้ความรู้สึก เหมือนเข้าไปอยู่ในโรงพยาบาล	3.83	มาก
4	การบรรยายตัวละครชัดเจนสมจริง	3.50	ปานกลาง
5	สำนวนภาษาผู้แต่งใช้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.41	ปานกลาง
6	การบรรยายเหตุการณ์ใกล้เคียงกับชีวิตจริง	3.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 35 จะเห็นว่า นักเรียนมีความเห็นว่าด้านกลวิธีการประพันธ์
ของผู้แต่ง เรื่องสั้น เรื่อง "ตึกกรอสส์" อยู่ในระดับปานกลาง ผู้แต่งบรรยายฉากและ
สถานที่สมจริง ให้ความรู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในโรงพยาบาล และตั้งชื่อเรื่องเหมาะสม
กับเนื้อเรื่องได้ดีมาก

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "ศึกกรออสส์" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อติ

1. การดำเนินเรื่องวากวน อ่านแล้วเข้าใจยาก และเป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง
2. เนื้อเรื่องไม่สนุก ไม่ชวนให้ติดตาม บางตอนขาดเหตุผล
3. ลักษณะตัวละครบางตัวไม่สมจริง เช่น เมื่อวิทยากรู้ว่าพ่อกับแม่เป็นนักโทษแล้วจะต้องหนีออกจากทางเดินของชีวิตตัวเอง ทั้ง ๆ ที่มีโอกาสจะก้าวหน้าและไปได้อีกไกล เป็นความคิดที่ค่อนข้างสั้น ขาดสติและไม่ยอมรับความจริง
4. ส่วนวนภาษาบางคำสูงเกินไปทำให้ไม่เข้าใจ
5. ชื่อเรื่องไม่ดึงดูดความสนใจ

ข้อชม

1. บรรยายเนื้อเรื่องได้สมจริง ทำให้เกิดความสงสารตัวละคร
2. เนื้อเรื่องแปลก ตื่นเต้น ชวนให้ติดตามอ่านจนจบ
3. อ่านแล้วทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ
4. กลวิธีในการดำเนินเรื่องน่าสนใจ
5. แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูก แม้ว่าลูกจะไม่เคยพบหน้าพ่อเลย
6. บรรยายฉากและสถานที่เหมาะสมกับท้องเรื่องได้ดีมาก
7. เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้สึกได้ก็เยี่ยม อ่านแล้วอยากจะเป็นนักศึกษาแพทย์
8. ให้ความรู้และสาระพอสมควร เช่น ความรู้ทางด้านการแพทย์ สภาพชีวิตนักศึกษาแพทย์

9. การจบเรื่องดีมาก ผู้แต่งทิ้งท้ายให้คิด ไม่เหมือนเรื่องทั่ว ๆ ไป
 10. ส่วนวนภาษาเร้าอารมณ์ผู้อ่าน รัศมียุคสมัยกับเป็นเรื่องที่ได้รับรางวัลในอดีต

ตารางที่ 36 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
 ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "ก่อนแต่งงาน"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา	2.92	ปานกลาง
2	ช่วยส่งเสริมศีลธรรมจรรยา	3.23	ปานกลาง
3	ให้คติในการดำเนินชีวิตและความรู้สึกรับผิดชอบ ของผู้ที่จะเป็นสามี	3.42	ปานกลาง
4	ให้สติปัญญาแกผู้อ่าน	3.21	ปานกลาง
5	ให้คติในการเลือกคู่ครอง	3.37	ปานกลาง
6	ให้ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม	3.22	ปานกลาง
7	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	2.99	ปานกลาง
8	ทำให้รู้จักพิจารณาและแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้	3.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 36 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "ก่อน
 แต่งงาน" มีคุณค่าทางด้านภาษา ให้สติปัญญา และให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน ฯลฯ
 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 37 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "ก่อนแต่งงาน"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การดำเนินเรื่องรวดเร็วและสมจริง	3.03	ปานกลาง
2	การบรรยายจากสถานที่ทำให้เรื่องสมจริงขึ้น	3.09	ปานกลาง
3	บรรยายลักษณะนิสัยตัวละครได้เหมือนจริง	3.11	ปานกลาง
4	การใช้สำนวนภาษาชัดเจนและเรียบง่าย	3.17	ปานกลาง
5	บทสนทนาแสดงทัศนคติและปรัชญาของตัวละครได้ ชัดเจน	3.23	ปานกลาง
6	แสดงและสะท้อนแนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งที่มีต่อ สังคม	3.30	ปานกลาง
7	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "ก่อน
แต่งงาน" มีคุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "ก่อนแต่งงาน" มีทั้งติและชม ซึ่งเรื่องสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยดังนี้

ข้อติ

1. ส่วนวนภาษาพื้นสมัย และไม่รัดกุม
2. การดำเนินเรื่องไม่มีจุดเรียกกรองความสนใจ ไม่ชวนให้ติดตาม
3. ผู้แต่งบรรยายลักษณะนิสัยและการทำงานของตัวละคร เช่น วิกรม

น้อยเกินไป

4. เนื้อเรื่องไม่ชวนให้สนใจ
5. เป็นเรื่องที่เหลือเชื่อว่าจะมีบุคคล เช่น วิกรม อยู่ในโลกนี้อีก
6. เนื้อเรื่องเป็นความเพ้อฝันของผู้แต่ง แต่แท้จริงแล้วในสังคมปัจจุบัน

หาได้น้อยมาก

7. การบรรยายภาพจน์ไม่สมจริง อารมณ์บทมากเกินไป

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องให้ข้อคิดและสมควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต
2. ให้ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี
3. ให้ข้อคิดหลายประการในการเลือกคู่ครอง และการแต่งงาน ที่ต้อง

อาศัยความรอบคอบ ความอดทน

4. การบรรยายฉากและสถานที่สมจริง
5. ผู้แต่งมองปัญหาชีวิตได้หลายแง่มุม
6. ประทับใจในความมานะ อดทนของวิกรม ซึ่งสามารถนำมาใช้ใน ชีวิต

ประจำวันได้ ความซื่อสัตย์ ไม่ซื่อระวาง และการให้กำลังใจที่ระนองมีต่อวิกรม

7. ส่งเสริมรักษาวัดวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดี
8. เป็นเรื่องที่สะท้อนและชี้ให้เห็นถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่จะมา

เป็นผู้นำของครอบครัวต่อไปในอนาคต เช่น วิกรม

ตารางที่ 38 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "นามนี้ไม่เป็นข่าว"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษา	3.15	ปานกลาง
2	ทำให้รู้จักชีวิตและเพื่อนมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน	3.31	ปานกลาง
3	ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.18	ปานกลาง
4	ให้ความรู้ในเรื่องการกินป่า ซึ่งให้เห็นความทุกข์- ยากนานปีการ	3.39	ปานกลาง
5	สะท้อนให้เห็นถึงภาพของการต่อสู้ของผู้พลัดภัยจาก เครื่องบินตก การต่อสู้เพื่อหาทางออกจากป่า ฯลฯ	3.76	มาก
6	ช่วยให้มองเห็นความผันแปรไม่แน่นอนของชีวิต	3.33	ปานกลาง
7	ทำให้ได้รับความเพลิดเพลินและความพอใจในรส วรรณกรรม	3.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 38 จะเห็นว่า นักเรียนมีความเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "นามนี้ไม่เป็นข่าว" เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพของการต่อสู้ของผู้พลัดภัยจากเครื่องบินตก การต่อสู้เพื่อหาทางออกจากป่าได้ชัดเจนมาก แต่ให้คุณค่าทางด้านภาษา และความเพลิดเพลินอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 39 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "นามนี้ไม่เป็นข่าว"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมจริง ชวนให้เกิด ความสนใจติดตาม	3.27	ปานกลาง
2	ลักษณะนิสัยของตัวละครมีลักษณะ เป็นคนตามความ เป็นจริง	2.93	ปานกลาง
3	การบรรยายฉากและสถานที่ส่งเสริมการดำเนินเรื่อง ให้สมจริง	3.27	ปานกลาง
4	บทสนทนาเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละครซึ่งผู้อ่าน สามารถเข้าใจได้	3.22	ปานกลาง
5	ผู้แต่งมีวิธีสร้างเรื่องให้ตื่นเต้นเร้าใจ	3.24	ปานกลาง
6	ผู้แต่งมีประสบการณ์ในการเขียนเรื่องสั้นเรื่องนี้	3.20	ปานกลาง
7	ผู้แต่งแสดงทัศนะในเชิงสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย	3.17	ปานกลาง
8	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 39 แสดงว่า นักเรียนมีความเห็นว่าผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง
"นามนี้ไม่เป็นข่าว" มีความสามารถทางด้านการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "นามนี้ไม่เป็นข่าว" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อติ

1. ชื่อเรื่องไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง อ่านแล้วไม่เข้าใจในการตั้งชื่อเรื่องของผู้เขียน
2. เนื้อเรื่องไม่สนุก และยาวเกินไป
3. ตอนเริ่มเรื่องบรรยายมากเกินไป กว่าจะได้รู้ว่าเหตุการณ์นั้นเป็นอะไรก็ทำให้เบื่อและไม่อยากอ่านต่อ
4. การดำเนินเรื่องซ้ำ ไม่ทันใจ
5. เนื้อเรื่องเป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง เพราะผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด จะกลับเป็นคนบริสุทธิ์ในตอนจบ และตัวเอกของเรื่องไม่หลบหนีตำรวจทั้ง ๆ ที่มีโอกาส

ข้อชม

1. บรรยายเนื้อเรื่องได้รัดกุม
2. การดำเนินเรื่องแปลกและชวนให้ติดตาม
3. การบรรยายฉากและสถานที่ชัดเจน แสดงว่าผู้เขียนมีประสบการณ์ เป็นอย่างดี
4. แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งนับวันจะมีน้อยลงทุกที
5. สะท้อนให้เห็นคนในแต่ละแง่มุมของชีวิตต่าง ๆ กัน
6. ส่วนวนภาษาเข้าใจง่าย เข้าใจตั้งชื่อเรื่องเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน
7. สอนให้มนุษย์รู้จักอดทน และรู้จักต่อสู้กับภัยอันตรายต่าง ๆ

8. โครงเรื่องดี ให้ข้อคิดหลายประการ เช่น ความซื่อสัตย์ในหน้าที่ของ
ขุนรอนนริย์ ความมีน้ำใจของกุสุมา ความมีจิตใจในการทำมาค้าของอชิต

9. เนื้อเรื่องสนุกและให้ความรู้ เป็นเรื่องราวของชีวิตคนที่น่าสนใจ

ตารางที่ 40 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "สีดา"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษาและบทพากย์หนังใหญ่	3.25	ปานกลาง
2	ให้ความรู้ทางด้านการสลักตัวหนังใหญ่	3.21	ปานกลาง
3	ผู้เขียนได้ค้นคว้ารวบรวมความรู้มาเขียน	3.24	ปานกลาง
4	ความเชื่อเกี่ยวกับความหลังของไสยศาสตร์	3.36	ปานกลาง
5	ให้ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม	3.23	ปานกลาง
6	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	3.07	ปานกลาง
7	ช่วยให้เข้าใจชีวิตได้ดีขึ้น	3.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 40 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "สีดา"
มีคุณค่าทางด้านความรู้ ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน และคุณค่าด้านอื่น ๆ อยู่ใน
ระดับปานกลาง

ตารางที่ 41 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปะการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "สีดา"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ผู้แต่งมีกลวิธีในการดำเนินเรื่องรวบเร็วฉับไว	3.06	ปานกลาง
2	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมเหตุสมผล มีการ คลี่คลายเหตุการณ์ไปตามลำดับ	3.11	ปานกลาง
3	บรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างมีชีวิตจิตใจ	3.12	ปานกลาง
4	บทสนทนาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	3.10	ปานกลาง
5	การบรรยายและพรรณนาสิ่งละเอียดละออ	3.10	ปานกลาง
6	บรรยายฉากและสถานที่ถูกต้องตามความเป็นจริง	3.13	ปานกลาง
7	มีวิธีสร้างเรื่องให้ตื่นเต้นเร้าใจ	3.11	ปานกลาง
8	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 41 แสดงว่า นักเรียนมีความเห็นว่าผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง
"สีดา" มีความสามารถทางการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "สีดา" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยดังนี้

ข้อติ

1. การดำเนินเรื่องช้า ไม่น่าสนใจ ไม่มีจุดตื่นเต้นของเรื่อง
2. เนื้อเรื่องไม่สนุก น่าเบื่อ และเกินความจริงที่เอาเนื้อผู้หญิงมาปะ

เป็นตัวสีดา

3. ส่วนวนภาษาไม่คมคายชวนอ่าน
4. จบเรื่องรวบรัดเกินไป ไม่ให้รายละเอียด
5. เหตุการณ์ที่นำมาแทรกไม่สมจริง

ข้อชม

1. วิธีการเขียนชวนให้ติดตาม
2. จบเรื่องด้วยวิธีหักมุม สะเทือนใจ และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดียิ่งขึ้น
3. เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้ในการสลักตัวหนังใหญ่
4. เป็นหนังสือที่ให้ข้อคิดดี เช่น ความรักให้ทั้งคุณและโทษแก่ผู้ที่ประสบ
คนเราถ้าหัวใจเจ็บแค้นอยู่กับความหลังมากเกินไป นอกจากจะทำลายอนาคตแล้วยังเป็น
การทำลายจิตใจอีกด้วย
5. ศิลปะของชาติที่มีมาแต่โบราณ ควรจะรักษาและเก็บดูแลไว้ให้ดี
6. ให้คุณค่าทางวรรณคดี

ตารางที่ 42 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "กลับบ้าน"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษาแปล	3.15	ปานกลาง
2	ให้ความรู้เรื่องจิตวิทยาสำหรับเด็ก	3.40	ปานกลาง
3	ให้ความรู้เรื่องลักษณะของเด็กวัยรุ่น	3.33	ปานกลาง
4	ส่งเสริมสติปัญญาผู้อ่าน	3.21	ปานกลาง
5	ให้อารมณ์สะเทือนใจ	3.29	ปานกลาง
6	แสดงให้เห็นความรักระหว่างพี่น้อง ความรักระหว่าง แม่กับลูก	3.36	ปานกลาง
7	ให้ข้อคิดที่ว่า "ที่ไหนก็ไม่มีความสุขเท่าบ้านของเรา"	3.57	มาก
8	ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดและปรัชญาไปเป็นแนว ปฏิบัติได้	3.31	ปานกลาง
9	ทำให้ได้รับประสบการณ์เต็ม	3.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 42 จะเห็นว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเรื่องสั้น เรื่อง
"กลับบ้าน" เป็นเรื่องที่มีคุณค่าให้ข้อคิดที่ว่า "ที่ไหนก็ไม่มีความสุขเท่าบ้านของเรา"
ได้ชัดเจนมาก แต่ให้คุณค่าทางด้านสำนวนแปล ความรู้เรื่องจิตวิทยาสำหรับเด็ก และ
อื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 43 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์
ของเรื่องสั้น เรื่อง "กลับบ้าน"

ลำดับที่	คุณค่าทางศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.35	ปานกลาง
2	การดำเนินเรื่องรวดเร็ว	3.19	ปานกลาง
3	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมจริง ชวนให้เกิด ความสนใจ	3.26	ปานกลาง
4	ผู้เขียนนึกเรื่องอย่างมีศิลปะ	3.32	ปานกลาง
5	ผู้แปลรักษาสำนวนภาษาตามต้นฉบับได้อย่างดี ไม่เปลี่ยนแปลง	3.15	ปานกลาง
6	ลักษณะตัวละครมีชีวิตจิตใจเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และโครงเรื่อง	3.33	ปานกลาง
7	การบรรยายฉากและสถานที่ส่งเสริมการดำเนินเรื่อง ให้สมจริง	3.17	ปานกลาง
8	บทสนทนาแสดงทัศนคติหรือปรัชญาของผู้ประพันธ์	3.22	ปานกลาง
9	มีสำนวนอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ	3.30	ปานกลาง
10	การบรรยายและพรรณนาดีกซึ่งละเอียดลออ	3.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 43 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "กลับบ้าน"
มีคุณค่าทางด้านศิลปะการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "กลับบ้าน" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยดังนี้

ข้อติ

1. ส่วนวนแปลบางตอนไม่เข้าใจ
2. เนื้อเรื่องไม่สนุก ไม่ชวนติดตาม
3. ตัวละครที่เป็นแม่วางตนไม่สมกับความเป็นแม่ เป็นคนหยาบ ไร้อุทิศผล
4. ภาษาสำนวนไม่คมคายชวนอ่าน

ข้อชม

1. การดำเนินเรื่องรัดกุม สะท้อนใจผู้อ่าน
2. เป็นหนังสือที่ให้ข้อคิดว่ามีที่ไหนจะสุขเท่าบ้านของเรา
3. เนื้อเรื่องและโครงเรื่องสมจริง ผู้เขียนแสดงชีวิตและความเป็นไปต่าง ๆ ได้คล้ายชีวิตจริง
4. ให้ความรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่พี่น้อง และเมื่อผู้ใหญ่ไม่เข้าใจในตัวเด็กทำให้เกิดปัญหา เป็นปมด้อยแก่เด็ก ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้สังคมยุ่งเหยิง
5. ตอนจบของเรื่องดี สร้างความสะเทือนใจให้ผู้อ่าน เพราะผาดิกลต้องตายโดยไม่ได้รับความสมหวัง
6. ทำให้เกิดความรู้สึกรักและคิดถึงบ้านยิ่งขึ้น อ่านแล้วอยากกลับบ้าน เพราะเป็นคนต่างจังหวัด
7. ลักษณะตัวละครสมจริง
8. ให้ข้อคิดกับผู้ที่เป็นแม่ทุกคนว่าควรจะมีจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรของตน ให้ความรัก ความอบอุ่น และความใกล้ชิดให้มาก

ตารางที่ 44 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "ศิลปินกลองยี่เก"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษา	3.08	ปานกลาง
2	ให้คติในการดำเนินชีวิต	3.11	ปานกลาง
3	สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตคนจนที่อยู่รวมกันอย่างอึดแอ	3.30	ปานกลาง
4	ให้อารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน	3.07	ปานกลาง
5	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	3.07	ปานกลาง
6	ให้ความรู้ทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาว จีนที่ต้องการให้บุตรของตนแต่งงานกับคนชาติเดียวกัน	3.20	ปานกลาง
7	แสดงให้เห็นถึงชีวิตการครองเรือน	3.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 44 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "ศิลปินกลองยี่เก" มีคุณค่าทางด้านความรู้ต่าง ๆ และความเพลิดเพลินในการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 45 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์
ของเรื่องสั้น เรื่อง "ศิลปินกลองยี่เก"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	กลวิธีในการดำเนินเรื่องเร้าใจผู้อ่าน	3.05	ปานกลาง
2	ตัวละครมีลักษณะสมจริง	3.10	ปานกลาง
3	ฉากส่งเสริมการดำเนินเรื่องให้สมจริง	3.12	ปานกลาง
4	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องชวนให้เกิดความสนใจ	3.04	ปานกลาง
5	การบรรยายและพรรณนาสิ่งละเอียดละออ	3.00	ปานกลาง
6	สะท้อนชีวิตจริงในสังคมไทยแบบหนึ่ง	3.23	ปานกลาง
7	สำนวนโวหาร กะทัดรัด เข้าใจง่าย	3.14	ปานกลาง
8	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 45 จะเห็นว่า นักเรียนมีความเห็นว่าทางด้านกลวิธีการประพันธ์ของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง "ศิลปินกลองยี่เก" อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "กิลบินกลองยีเก" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อติ

1. ไม่คิดว่าจะได้รับประโยชน์จากเรื่องนี้ไม่ว่าในแง่ใด
2. เนื้อเรื่องไร้สาระ ไม่สนุก
3. มีการบรรยายมากจนจำเนื้อเรื่องไม่ค่อยได้
4. การดำเนินเรื่องไม่ชวนให้ติดตาม

ข้อชม

1. ส่วนวนภาษาที่ใช้ชัดเจน สมจริง ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ เช่น การบรรยายห้องที่โกสินทร์อยู่ การแต่งกาย
2. อ่านแล้วให้ความเพลิดเพลิน ให้อารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน
3. อ่านแล้วได้ข้อคิดในการเลือกคู่ครอง เช่น ก่อนจะตัดสินใจทำอะไร ควรไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้เสียใจภายหลัง ดังสาวเหี้ยะแต่งงานกับนายโกสินทร์โดยไม่ไตร่ตรอง ผลสุดท้ายต้องมาใช้ชีวิตอย่างลำบาก
4. เป็นการบรรยายชีวิตและสังคมของคนไทยในลักษณะหนึ่ง
5. ได้เห็นขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวจีน และความยึดมั่นในประเพณีของตน

ตารางที่ 46 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "พี่สาว"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ด้านลักษณะและสำนวนภาษาของเรื่องสั้น ชนิดแปล	3.23	ปานกลาง
2	ให้ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นอยู่บางประการของชาวอินเดีย	3.32	ปานกลาง
3	ช่วยส่งเสริมศีลธรรมจรรยา	3.10	ปานกลาง
4	ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.24	ปานกลาง
5	สะท้อนถึงความรักระหว่างพี่น้องร่วมสายโลหิต	3.79	มาก
6	ให้ข้อคิดเรื่องชีวิตในครอบครัวโดยเฉพาะการขัดแย้ง ระหว่างสามีกับภรรยา เกี่ยวกับญาติพี่น้องของ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นสาเหตุ	3.77	มาก
7	ความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง	3.00	ปานกลาง
8	ความรู้ทางด้านการตั้งชื่อตัวละคร	3.06	ปานกลาง
9	ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดและปรัชญาในเรื่องไปเป็น แนวปฏิบัติได้	3.22	ปานกลาง
10	ทำให้ได้รับความเพลิดเพลินและความพอใจ	3.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 46 แสดงให้เห็นว่า เรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว" เป็นเรื่องที่
สะท้อนถึงความรักระหว่างพี่น้องร่วมสายโลหิต และให้ข้อคิดเรื่องชีวิตในครอบครัวได้
ชัดเจนมาก ส่วนทางด้านความเพลิดเพลิน ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 47 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์
ของเรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว"

ลำดับที่	คุณค่าทางศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.34	ปานกลาง
2	การดำเนินเรื่องสมเหตุสมผล	3.15	ปานกลาง
3	ลักษณะนิสัยของตัวละครมีความเหมาะสมแก่เนื้อเรื่อง และโครงเรื่อง	3.21	ปานกลาง
4	การบรรยายฉากและสถานที่ทำให้เรื่องสมจริง	3.18	ปานกลาง
5	บทสนทนาเหมาะสมกับตัวละครแต่ละตัว	3.16	ปานกลาง
6	สะท้อนแนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งที่มีต่อสังคม	3.33	ปานกลาง
7	สำนวนแปลถูกต้องและเข้าใจง่าย	3.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 47 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "พี่สาว"
มีคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "พี่สาว" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อติ

1. เนื้อเรื่องอ่านแล้วเข้าใจยาก
2. ส่วนวนแปลบางส่วนวนใช้คำสูง ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อเรื่องได้

เท่าที่ควร

3. ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวอินเดียนบางประการที่บังคับให้ลูกสาวของตนแต่งงานตั้งแต่เด็ก เป็นการคลุมถุงชน ทำให้ชีวิตสมรสขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นต้นเหตุของการหย่าร้าง
4. การดำเนินเรื่องช้า ไม่ทันใจ

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องสะเทือนใจผู้อ่าน
2. ให้ข้อคิดที่ดีหลายประการ เช่น ความรับผิดชอบในครอบครัว ความผูกพันระหว่างพี่น้อง
3. สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวในด้านต่าง ๆ
4. เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี
5. เป็นเรื่องที่แสดงถึงความรักของพี่ที่มีต่อน้อง แม้ว่าจะต้องทนลำบาก

ทั้งกายและใจ

6. ผู้แต่งมองปัญหาชีวิตในครอบครัวได้อย่างลึกซึ้งและเข้าใจ
7. เป็นตัวอย่างของผู้หญิงว่าเวลาที่มีครอบครัวควรจะมีปฏิบัติตนให้เป็นแม่บ้านที่ดี และควร เป็นผู้เชื่อมโยงให้ทุกคนในครอบครัว เข้าใจกันได้ด้วยดี

ตารางที่ 48 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้น เรื่อง "พรานช้าง"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการอ่าน	3.74	มาก
2	ความรู้ทางด้านภาษาที่สร้างอารมณ์ขึ้น	3.31	ปานกลาง
3	ผู้เขียนมองปัญหาของสังคมไทยได้ลึกซึ้ง เช่นตอนที่ ช้างป่าอาวูโส พุศกันเรื่องป่าถูกทำลาย	3.29	ปานกลาง
4	สร้างอารมณ์ขึ้นให้แก่ผู้อ่าน	3.38	ปานกลาง
5	สะท้อนให้เห็นถึงความมั่งงายของมนุษย์ที่ชอบทำลาย ธรรมชาติ	3.30	ปานกลาง
6	ให้ความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ	3.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 48 จะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเรื่องสั้น เรื่อง
"พรานช้าง" เป็นเรื่องที่มีคุณค่ามากทางด้านให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการอ่าน
ส่วนทางด้านความรู้ต่าง ๆ นั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 49 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "พรานช้าง"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องใหม่ที่คิดขึ้นเองชวนให้เกิด ความสนใจ	3.23	ปานกลาง
2	ตัวละครมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3.19	ปานกลาง
3	ใช้ภาษากระทัดรัดเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร	3.24	ปานกลาง
4	การบรรยายฉากและสถานที่ผู้ประพันธ์แสดงความ สามารถในการสร้างจินตนาการได้อย่างดี	3.28	ปานกลาง
5	บทสนทนาแสดงอุปนิสัย บุคลิกลักษณะและอารมณ์ของ ตัวละครได้ชัดเจน	3.33	ปานกลาง
6	ทำให้เกิดความจรรโลงใจ	3.12	ปานกลาง
7	แสดงแนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งที่มีต่อสังคม	3.23	ปานกลาง
8	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 49 จะเห็นว่า นักเรียนมีความเห็นว่าทางค่านิยมวิธีการ
ประพันธ์ของผู้แต่งเรื่องสั้น เรื่อง "พรานช้าง" อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "พรานช้าง" มีทั้งติและชม ซึ่ง
เรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยดังนี้

ข้อติ

1. เนื้อเรื่องไร้สาระ ไม่ได้ให้แง่คิด และเกินความจริง
2. การดำเนินเรื่องไม่กระชับ บรรยายมากเกินไป
3. ลักษณะตัวละครไม่สมจริง
4. ส่วนวนภาษาบางตอนไม่ชวนอ่าน ตกตึก

ข้อชม

1. ให้อารมณ์ขันแก่ผู้อ่าน อ่านแล้วทำให้อารมณ์แจ่มใส ย้อนคลายความ

สิ่ง เกรียก

2. ส่วนวนภาษาเข้าใจง่าย ใช้ศัพท์ที่ไม่สูงเกินไป
3. เนื้อเรื่องเข้าใจง่ายและสนุกสนาน
4. ให้ความรู้เกี่ยวกับป่าและเรื่องไสยศาสตร์
5. สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมที่เอารัดเอาเปรียบ ความโลภและ

ความมั่งงายของมนุษย์

6. การบรรยายฉากสมจริง นำมาประยุกต์กับสภาพธรรมชาติในปัจจุบันได้
7. ตัวละครทุกตัวมีอารมณ์ขัน ทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์สนุกไปด้วย

ตารางที่ 50 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและความ
ความบันเทิง ที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ความรู้ด้านการใช้สำนวนภาษา	3.10	ปานกลาง
2	แสดงถึงความรับผิดชอบในหน้าที่และสัญชาตญาณ ของความเป็นแม่	3.60	มาก
3	ให้ข้อคิดว่า คนเรานั้นบางทีก็ช่วยคนอื่นได้อย่างดี แต่ช่วยตนเองไม่ได้	3.52	ปานกลาง
4	ให้ความรู้ทางวิชาจิตวิทยา	3.41	ปานกลาง
5	ให้อารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน	3.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 50 จะเห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" เป็นเรื่องสั้นที่แสดงถึงความรับผิดชอบในหน้าที่และสัญชาตญาณของความ
เป็นแม่ได้ชัดเจนมาก ส่วนคุณค่าทางค่านิยมและให้อารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่านอยู่ในระดับ
ปานกลาง

ตารางที่ 51 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ผู้ประพันธ์มีวิธีสร้างโครงเรื่องให้ตื่นเต้นเร้าใจ	3.50	ปานกลาง
2	ลักษณะนิสัยของตัวละครมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง	3.36	ปานกลาง
3	การบรรยายฉากและสถานที่ส่งเสริมการดำเนินเรื่องให้สมจริงขึ้น	3.38	ปานกลาง
4	ผู้ประพันธ์สามารถบรรยายให้ผู้อ่านมีความรู้ลึกถึงบรรยากาศที่ต้องการได้	3.39	ปานกลาง
5	บทสนทนาแสดงทัศนคติหรือปรัชญาของผู้แต่ง	3.20	ปานกลาง
6	ผู้ประพันธ์แสดงแนวคิดและปรัชญาชีวิตในแง่ต่างๆอย่างกว้างขวาง	3.22	ปานกลาง
7	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 51 แสดงว่านักเรียนมีความเห็นว่าผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" มีความสามารถทางด้านการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้น เรื่อง "อรุณรุ่งที่หินกอง" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญ จากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อคิด

1. เนื้อเรื่องไม่สมจริง
2. การบรรยายตัวละครบางตัวเกินความจริง เช่น ให้หมอกฤษณา कुमारเวช ที่เป็นคนเสียสติ สามารถทำคลอดได้
3. บรรยายากศของเรื่องไม่ตื่นเต้นเท่าที่ควร
4. การจบเรื่องไม่จับใจ เพราะสามารถเอาเหตุการณ์ใดดวงหน้า

ข้อชม

1. การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
2. เนื้อเรื่องอยู่ในแนวแปลก อ่านแล้วทำให้รู้สึกตื่นเต้นอยู่ตลอดเวลา
3. การบรรยายเรื่องชัดเจน สร้างภาพพจน์ได้ดีมาก
4. การดำเนินเรื่องรัดกุม ให้ความสะเทือนใจ และชวนให้ติดตาม
5. บทสนทนากระชับ ใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย
6. แสดงให้เห็นถึงสัญชาตญาณของมนุษย์ แม้จะอยู่ในสภาพวิกลจริต แต่ในจิตใจสำนึกก็ยังมีสติที่สามารถทำงาน และช่วยเหลือผู้อื่นจนเป็นผลสำเร็จ
7. ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ การศึกษาทางจิตวิทยา
8. เป็นหนังสือที่ให้คติและข้อคิดดี

ตารางที่ 52 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านิยมและความ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กมัวง"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านิยมและความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา	3.04	ปานกลาง
2	ให้ความรู้ทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านแห่งหนึ่งใน จังหวัดสุพรรณบุรี	3.17	ปานกลาง
3	ผู้เขียนนำประสบการณ์จริงมาเขียน	3.15	ปานกลาง
4	ให้ความรู้ทางการเดินป่า	3.18	ปานกลาง
5	ให้ความรู้ทางการสร้างบ้านของชาวชนบท	3.16	ปานกลาง
6	แสดงให้เห็นถึงสภาพชีวิตของตำรวจภูธรและลักษณะ ของตำรวจ	3.35	ปานกลาง
7	ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต เช่นความฉลาด และไหวพริบ	3.19	ปานกลาง
8	ให้ความรู้ทางการใช้สงครามจิตวิทยาระหว่าง ตำรวจกับโจร	3.22	ปานกลาง
9	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	3.07	ปานกลาง
10	ให้ความรู้ด้านยุทธวิธีในการปราบปรามผู้ร้าย	3.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 52 จะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กมัวง" มีคุณค่าทางค่านิยมความรู้ทางภาษา ให้ความรู้ทางการเดินป่า และให้ความ
เพลิดเพลินในการอ่าน ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 53 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปะการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กม่วัง"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องสมจริง	3.12	ปานกลาง
2	บรรยายจากภูมิประเทศโคซัดเจน	3.20	ปานกลาง
3	บรรยายจากและสถานที่ทำให้เรื่องสมจริง	3.15	ปานกลาง
4	บทสนทนาใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	3.10	ปานกลาง
5	ลักษณะนิสัยตัวละครจำลองจากชีวิตจริง	3.18	ปานกลาง
6	กลวิธีในการดำเนินเรื่องชวนให้น่าสนใจติดตาม	3.12	ปานกลาง
7	ผู้แต่งสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาเขียน	3.19	ปานกลาง
8	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 53 จะเห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าทางด้านกลวิธีในการประพันธ์
ของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กม่วัง" อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบ โดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "การประชุมย่อยที่กม่วง" มีทั้ง
ดีและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็น
ตรงกันน้อยดังนี้

ข้อดี

1. เนื้อเรื่องไม่สนุก การดำเนินเรื่องไม่ชวนให้ติดตาม
2. เนื้อเรื่องยาวเกินไป
3. มีการบรรยายมากเกินไป ไม่ค่อยมีบทสนทนา
4. ภาษาสำนวนเรียบ ไม่สะดุดใจผู้อ่าน

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องสมจริง
2. การบรรยายจากภูมิประเทศชัดเจน
3. บรรยายภาพพจน์ได้ชัดเจนมาก อ่านแล้วมีความรู้สึกเหมือนเข้าไป
อยู่ในเหตุการณ์นั้นจริง ๆ
4. บรรยายตัวละครได้สมจริง
5. ให้ความรู้ในเรื่องการทำงานของตำรวจ
6. ทำให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ขาดการศึกษา และเกรง
กลัวอิทธิพลของโจร
7. เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความมีน้ำใจดีของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าหน้าที่
ตำรวจ การเข้าถึงประชาชนของตำรวจ

ตารางที่ 54 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จาก: เรื่องสั้นเรื่อง "เขี้ยชชาค่า"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา เช่นการเลือกใช้ถ้อยคำที่ ทำให้เกิดภาพพจน์	3.24	ปานกลาง
2	สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะภูมิประเทศทางภาคอีสานมี แต่ความแห้งแล้ง ความยากจน ความทุกข์ยากต่างๆ	3.36	ปานกลาง
3	ผู้แต่งสะท้อนแนวคิดและปรัชญาการดำรงชีวิตของ บุคคลที่มีข้อสังคม	3.21	ปานกลาง
4	แสดงให้เห็นถึงความงดงามเกี่ยวกับวิธีรักษาแบบ โบราณของชาวม่าน	3.30	ปานกลาง
5	ให้ความรู้เกี่ยวกับสังคมและมนุษย์	3.18	ปานกลาง
6	สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทยช่วงเวลาหนึ่ง	3.23	ปานกลาง
7	ให้อารมณ์สะเทือนใจ	3.20	ปานกลาง
8	ส่งเสริมสติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.09	ปานกลาง
9	สะท้อนให้เห็นถึงภาพข้าราชการในชนบทบางแห่ง ที่ทำตัวเป็นนายประชาชน	3.28	ปานกลาง
10	เป็นหนังสือที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมชนบท	3.74	มาก

จากตารางที่ 54 จะเห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "เขี้ยชชาค่า"
เป็นหนังสือที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมชนบทได้ชัดเจนมาก แต่ให้คุณค่าทางด้านภาษา ให้อารมณ์สะเทือนใจ ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 55 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปะการ
ประพันธ์ ของเรื่องสั้นเรื่อง "เชี้ยคซาค่า"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมจริง	3.19	ปานกลาง
2	ลักษณะนิสัยของตัวละครมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง	3.14	ปานกลาง
3	ตัวละครเป็นตัวแทนของคนในยุคนั้น	3.18	ปานกลาง
4	การบรรยายฉากและสถานที่ที่มีจริงและถูกต้องตามความเป็นจริง	3.16	ปานกลาง
5	จำนวนตัวละครมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.09	ปานกลาง
6	บทสนทนาแสดงอุปนิสัย บุคลิกลักษณะและอารมณ์ของตัวละครได้ชัดเจน	3.16	ปานกลาง
7	บทสนทนาแสดงทัศนคติและปรัชญาของตัวละคร	3.24	ปานกลาง
8	บทสนทนาสะท้อนแนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งที่มีต่อสังคม	3.24	ปานกลาง
9	ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและอารมณ์สะเทือนใจ	3.11	ปานกลาง
10	ฉากแสดงลักษณะสิ่งแวดล้อมของสังคมในช่วงเวลานั้น	3.19	ปานกลาง
11	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 55 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "เชี้ยคซาค่า" มีคุณค่าทางด้านศิลปะการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "เชียดชาค่า" มีทั้งดีและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย มีดังนี้

ข้อดี

1. ผู้แต่งเนื้อชีวิตคนจนเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้ให้ทางแก้ไว้อย่าง
2. ฉากที่ผู้เขียนเสนอไม่เด่นชัด ว่าเป็นเพียงชนบทในภาคอีสานเท่านั้น
3. การดำเนินเรื่องไม่ชวนให้ติดตาม
4. ข้อมูลที่นำมาเป็นข้อบกพร่องของข้าราชการไทย เป็นลักษณะของคนส่วนน้อย ดูเหมือนว่าผู้เขียนตั้งใจเขียนเกินไป
5. ความมั่งงายเชื่อถือในเรื่องโศกศาสตร์

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องสมจริง การดำเนินเรื่องรวดเร็วและกระชับ
2. ส่วนวนภาษาคัดเจนและคมคาย
3. การบรรยายแจ่มชัด อ่านแล้วเกิดภาพพจน์
4. ให้อารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน
5. เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของชาวชนบทที่ลำบากและยากจน
6. เป็นเรื่องสั้นที่ให้ข้อคิดดี
7. เป็นการเปิดเผยให้เห็นข้อบกพร่องในวงราชการ
8. เรื่องสั้นเรื่องนี้จะกระตุ้นให้รัฐบาลสนใจความเป็นอยู่ของคนในชนบท และสอดคล้องควบคุมการปฏิบัติงานของข้าราชการอย่างใกล้ชิด
9. เป็นการบรรยายถึงชีวิตที่แท้จริงของชาวชนบท

ตารางที่ 56 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่"

ลำดับ	คุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษาที่ให้อารมณ์ขัน	3.09	ปานกลาง
2	ให้ความรู้ทางด้านจิตวิทยาเรื่องปมเค้นและปม ค้อย	3.13	ปานกลาง
3	ผู้เขียนนำประสบการณ์ในชีวิตจริงมาเขียน	3.11	ปานกลาง
4	ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของกรรมกรเหมืองแร่	3.12	ปานกลาง
5	ให้ข้อคิดว่าคนมีปมค้อยมักสร้างปมเค้นขึ้นเพื่อ กลบเกลื่อนปมค้อยของตัวเอง	3.14	ปานกลาง
6	แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของชาวต่างประเทศ ที่เป็นคนตรงต่อเวลา	3.16	ปานกลาง
7	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	3.07	ปานกลาง
8	แสดงให้เห็นถึงความทะเยอทะยานของมนุษย์	3.08	ปานกลาง
9	ให้ความรู้เรื่องค่าแรงงานและสวัสดิการใน การทำงาน	3.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 56 จะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง
"นายช่างคนใหม่" มีคุณค่าทางด้านสำนวนภาษาที่ให้อารมณ์ขัน ความรู้ทางด้านจิตวิทยา
เรื่องปมเค้นและปมค้อย ความรู้เกี่ยวกับชีวิตของกรรมกรเหมืองแร่ ให้ความเพลิดเพลิน
ในการอ่าน ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 57 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปะการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.13	ปานกลาง
2	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องสะท้อนลักษณะและปัญหา ของชีวิตกรรมกรเหมืองแร่	3.11	ปานกลาง
3	ตัวละครเป็นตัวแทนของคนในสถานการณืหนึ่ง	3.09	ปานกลาง
4	การบรรยายสถานที่และบรรยากาศสมจริง	3.06	ปานกลาง
5	ฉากสามารถบรรยายให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพได้	3.04	ปานกลาง
6	บทสนทนาแสดงอุปนิสัย อารมณ์ และบุคลิกลักษณะ ของตัวละครใคร่ชัดเจน	3.12	ปานกลาง
7	ผู้ประพันธ์มีสุนทรียภาพทางภาษา ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ ได้โดยง่าย	2.95	ปานกลาง
8	ผู้ประพันธ์แสดงแนวคิดและปรัชญาของชีวิตในแง่ ต่าง ๆ	3.09	ปานกลาง
9	ใช้สำนวนอุปมาอุปไมย	3.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 57 จะเห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าทางด้านการประพันธ์
ของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่" อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "นายช่างคนใหม่" มีทั้งดีและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อดี

1. เนื้อเรื่องไม่สนุก
2. การดำเนินเรื่องช้า ไม่มีจุดน่าสนใจ
3. ตัวละครมีลักษณะเป็นตัวละครกบฏเวทียามากกว่าจะเป็นคนจริง ๆ
4. ผู้แต่งขาดนิมิตจนเกินไป
5. ส่วนวนภาษาไม่กระชับใจผู้อ่าน

ข้อชม

1. ตัวละครมีน้อยตัว ทำให้จำได้ง่าย
2. เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันระหว่างคนต่างประเทศ

กับคนไทย

3. ผู้แต่งนำความรู้ทางวิชาจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องบ่อย

ปมเด่น

4. ฉากและสถานที่ชัดเจนสมจริง
5. ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ
6. ผู้เขียนมองโลกได้หลายแง่มุม มีความสามารถในการอ่านนิยายคน
7. เป็นการบรรยายชีวิตของกรรมกรเหมืองแร่ได้ชัดเจนสมจริง

ตารางที่ 58 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าด้านความรู้และความ
บันเทิง ที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวนาและนายห้าง"

ลำดับที่	คุณค่าด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา	3.06	ปานกลาง
2	ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.04	ปานกลาง
3	สะท้อนภาพชีวิตชาวนา	3.15	ปานกลาง
4	ให้ข้อคิดถึงคนที่อกตัญญูไม่รู้จักผู้ที่ยืมมา	3.17	ปานกลาง
5	ผู้ประพันธ์ใช้ศัพท์แสดงพฤติกรรมให้ความหมาย ในแนวล้อเลียนเสียดสีสังคม เป็นตัวแทนของคน รุ่นใหม่ที่เกิดวัฒนธรรมจากต่างประเทศ	3.17	ปานกลาง
6	ให้อารมณ์สะเทือนใจ	3.07	ปานกลาง
7	ให้รู้จักลักษณะสังคมไทยในช่วงระยะเวลาหนึ่งดีขึ้น	3.09	ปานกลาง
8	ให้ได้รับความเพลิดเพลินและพอใจ	3.05	ปานกลาง
9	ผู้เขียนมองปัญหาสังคมไทยได้ลึกซึ้ง	3.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 58 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เรื่องสั้น
เรื่อง "ชาวนาและนายห้าง" มีคุณค่าทางด้านภาษา ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน สะท้อนภาพชีวิต
ชาวนา ให้อารมณ์สะเทือนใจ ฯลฯ ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 59 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์
ของเรื่องสั้นเรื่อง "ชานาและนายห้าง"

ลำดับที่	คุณค่าทางศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมเหตุสมผล	3.10	ปานกลาง
2	ตัวละครสมจริงและเป็นตัวแทนของคนในยุคนั้น	3.12	ปานกลาง
3	ฉากเหมาะสม แสดงลักษณะสิ่งแวดล้อมของสังคม ในช่วงเวลานั้น	3.12	ปานกลาง
4	บทสนทนาเรวกรเร็วกร ะดับ แสดงทัศนคติและปรัชญา ของผู้แต่ง	3.11	ปานกลาง
5	สะท้อนแนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งที่มีต่อสังคม	3.13	ปานกลาง
6	ผู้อ่านทั่วไปสามารถจะเลือกตัดสินความถูกต้องได้ ด้วยตนเอง	3.09	ปานกลาง
7	ใช้สำนวนโวหารที่คมคาย	3.09	ปานกลาง
8	การดำเนินเรื่องเรวกรเร็วฉับไวและสมจริง	3.06	ปานกลาง
9	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 59 แสดงให้เห็นว่านักเรียนเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "ชานาและ
นายห้าง" มีคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "ชานาและนายห้าง" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อติ

1. เนื้อเรื่องไม่สนุกไม่ชวนให้ติดตาม
2. ภาษาสำนวนไม่คมคายชวนอ่าน
3. การตั้งชื่อเรื่องไม่สะดุดใจผู้อ่าน
4. ผู้แต่งพยายามเน้นความเขลาของตัวละครมากเกินไป
5. ผู้เขียนพยายามที่จะแผ่ขอบครองของคนไทยว่า มักเชิดชูคนต่างชาติมากกว่าคนไทยด้วยกัน โดยใช้สุนัขเป็นตัวละครของเรื่อง

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องให้ข้อคิดหลายประการ เช่น ความล้มเหลว การแบ่งชั้นวรรณะ
2. ให้อารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน
3. ฉากและบรรยากาศชัดเจนและสมจริง
4. ผู้แต่งใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องอย่างมีศิลปะ
5. บรรยายลักษณะตัวละครได้สมจริง
6. ทำให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชานาไทย
7. เป็นการบรรยายถึงชีวิตที่แท้จริงของคนไทยส่วนหนึ่ง

ตารางที่ 60 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวเอ๋ยชาวโพล" "

ลำดับที่	คุณค่าด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา	3.03	ปานกลาง
2	ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.13	ปานกลาง
3	ให้ข้อคิดที่พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูได้หลายคน แต่แม่คนเดียวดูไม่สามารถเลี้ยงได้	3.71	มาก
4	มีคุณค่าสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน	3.25	ปานกลาง
5	ให้คติในการดำเนินชีวิต	3.24	ปานกลาง
6	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	3.08	ปานกลาง
7	ให้ข้อคิดเห็นที่แยบคาย	3.20	ปานกลาง
8	ช่วยให้มองเห็นความผันแปรไม่แน่นอนของชีวิต	3.21	ปานกลาง
9	สะท้อนให้เห็นภาพความรักของแม่ที่มีต่อลูก	3.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 60 แสดงให้เห็นว่านักเรียนเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวเอ๋ยชาวโพล" เป็นเรื่องสั้นที่ให้ข้อคิดชัดเจนมากกว่าพ่อแม่สามารถเลี้ยงดูได้หลายคน แต่แม่คนเดียวดูไม่สามารถเลี้ยงได้ ส่วนคุณค่าทางด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 61 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์
ของเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวเอ๋ยชาวโพค"

ลำดับที่	คุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	กลวิธีในการดำเนินเรื่องชวนให้สนใจติดตาม	3.14	ปานกลาง
2	การบรรยายฉากและสถานที่สมจริง	3.11	ปานกลาง
3	ตัวละครมีลักษณะเหมือนคนจริง	3.18	ปานกลาง
4	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.15	ปานกลาง
5	ผู้แต่งบรรยายไต่อย่างลึกซึ้งละเอียดลออ	3.10	ปานกลาง
6	บทสนทนาแสดงอุปนิสัย บุคลิกลักษณะและอารมณ์ ของตัวละครได้ชัดเจน	3.16	ปานกลาง
7	แนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งนั้นมีลักษณะเป็นไทย	3.26	ปานกลาง
8	สำนวนภาษาที่ผู้แต่งใช้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 61 แสดงว่านักเรียนมีความเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวเอ๋ยชาวโพค" มีคุณค่าทางศิลปะการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "ชาวเอ๋ยชาวโพล" มีทั้งดีและชมซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยมีดังนี้

ข้อดี

1. บรรยายฉากและสถานที่ไม่ชัดเจน
2. การดำเนินเรื่องช้า ไม่ทันใจ

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องสมจริง ให้อารมณ์สะเทือนใจ
2. โครงเรื่องดี เป็นไปได้ในชีวิตจริง
3. ตัวละครเป็นตัวแทนของคนในสังคมปัจจุบันได้
4. บทสนทนาสั้น ใช้น้ำคำง่าย ๆ และแสดงลักษณะของตัวละครแต่ละตัว

ได้ชัดเจน

5. ให้ข้อคิดที่ดีหลายประการ เช่น ความรักของแม่ที่มีต่อลูก ให้รำลึกถึง

คุณบิดามารดา

6. ผู้แต่งเสนอแนวคิดที่ดีให้ผู้อ่าน
7. อยากรับปรุงความประพฤติของตัวเองให้ดีขึ้น และรักแม่ขึ้นอีกมาก
8. สะเทือนใจต่อชีวิตของตัวละครที่เป็นแม่ในเรื่องนี้
9. เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นชีวิตของผู้เป็นแม่ ที่ทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกมี

ความสุข แต่ลูกกลับไม่สำนึกถึงบุญคุณของแม่

ตารางที่ 62 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าด้านความรู้และความ
บันเทิง ที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ"

ลำดับที่	คุณค่าด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา	3.10	ปานกลาง
2	ช่วยส่งเสริมศีลธรรมจรรยา	3.37	ปานกลาง
3	สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตเด็กนักเรียนในชนบท ที่ยากจน	3.66	มาก
4	ผู้เขียนนำประสบการณ์ในชีวิตจริงมาเขียน	3.42	ปานกลาง
5	เสนอภาพชีวิตของครู นักเรียน และโรงเรียน ในชนบท	3.59	มาก
6	เป็นหนังสือที่สะท้อนให้เห็นสภาพของข้าราชการ ที่มักจะเกรงกลัวอิทธิพลของพวกพ่อค้าที่เคยช่วย เหลือโรงเรียน	3.47	ปานกลาง
7	ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต	3.38	ปานกลาง
8	สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำ ของสังคม	3.62	มาก

จากตารางที่ 62 จะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครู
ไม่ต้องการ" มีคุณค่าทางความรู้ และช่วยส่งเสริมศีลธรรมจรรยาในระดับปานกลาง
แต่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตเด็กนักเรียนในชนบทที่ยากจน ความแตกต่างและความ
เหลื่อมล้ำของสังคม และเสนอภาพชีวิตของครู นักเรียน โรงเรียนในชนบทได้ชัดเจนมาก

ตารางที่ 63 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์
ของเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ"

ลำดับที่	คุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.44	ปานกลาง
2	การดำเนินเรื่องสมเหตุสมผล รวดเร็ว ชัดไว	3.29	ปานกลาง
3	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมจริง	3.32	ปานกลาง
4	ตัวละครมีจิตวิจิตร	3.34	ปานกลาง
5	จำนวนตัวละครมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.27	ปานกลาง
6	กลวิธีในการเขียนอาศัยภาพจากเหตุการณ์และ ขยายภาพจากเหตุการณ์นั้นให้ผู้อ่านเข้าใจ	3.31	ปานกลาง
7	ผู้แต่งสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาเขียน	3.59	มาก
8	การบรรยายสถานที่และบรรยากาศส่งเสริมการ ดำเนินเรื่องให้สมจริง	3.29	ปานกลาง
9	ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น และกระชับความได้ดี	3.28	ปานกลาง
10	บทสนทนาแสดงทัศนคติและปรัชญาของตัวละคร	3.30	ปานกลาง
11	ผู้แต่งแสดงแนวคิดและปรัชญาชีวิตในแง่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง	3.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 63 จะเห็นว่านักเรียนมีความเห็นว่าทางด้านการกลวิธีการประพันธ์
ของผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ" อยู่ในระดับปานกลาง ผู้แต่งสามารถนำ
ความรู้และประสบการณ์มาเขียนได้ถูกต้องมาก

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "เด็กที่ครูไม่ต้องการ" มีทั้งดีและ
ชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มึ่ความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มึ่ความคิดเห็นตรงกัน
น้อยดังนี้

ข้อดี

1. เนื้อเรื่องและโครงเรื่อง เป็นชนิดที่นักประพันธ์ทั้งหลายชอบเขียน
น่าเบื่อ และไม่ชวนให้ติดตาม
2. ฉากไม่ชัดเจน ไม่ใ้บอกว่าเกิดขึ้น ณ ที่ใด
3. ตัวละครบางตัวแสดงบทบาทยังไม่ชัดเจน
4. การดำเนินเรื่องไม่รัดกุม

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องให้ความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน การดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม
2. ผู้แต่งเขียนจากประสบการณ์ในชีวิตจริง ทำให้เรื่องสมจริงยิ่งขึ้น
3. บรรยายสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนในชนบทได้ดี
4. เนื้อเรื่องสั้น และตรงกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน
5. เป็นเรื่องสั้นที่ให้ข้อคิดดี เช่น ความกตัญญูของเด็กชายก่อน
6. เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตครู นักเรียน และโรงเรียนในชนบท
ได้หลายแง่มุม
7. ควรใ้ทุกคนได้อ่านเพื่อคิดปรับปรุงแก้ไข
8. เป็นการบรรยายถึงชีวิตที่แท้จริงของนักเรียนชนบทที่ยากจนใ้ชัดเจน
9. เนื้อเรื่องสมจริง ทำให้ผู้อ่านอยากช่วยเหลือสร้างสรรค์ความเจริญ
ใ้โรงเรียนในชนบทที่ขาดแคลน

ตารางที่ 64 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และ
ความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหมอ"

ลำดับที่	คุณค่าด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษา	3.08	ปานกลาง
2	ช่วยส่งเสริมสติปัญญาผู้อ่าน	3.08	ปานกลาง
3	ให้คติในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ	3.13	ปานกลาง
4	ให้คุณค่าสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน	3.15	ปานกลาง
5	แสดงให้เห็นถึงลักษณะของคนไทยที่เชื่อในเรื่อง กรรม เชื่อถือในเรื่องไสยศาสตร์	3.16	ปานกลาง
6	ผู้เขียนมองปัญหาสังคมไทยได้ลึกซึ้ง	3.12	ปานกลาง
7	ให้คำสอนทางพุทธศาสนา	3.12	ปานกลาง
8	ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน	3.11	ปานกลาง
9	ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน	3.05	ปานกลาง
10	สร้างพื้นฐานในการใช้วิจารณ์ญาณ หาเหตุผล อย่างรอบคอบ	3.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 64 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องสั้นเรื่อง
"เจ้าหมอ" มีคุณค่าทางด้านสำนวนภาษา ส่งเสริมสติปัญญา ให้คำสอนทางพุทธศาสนา
และอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 65 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางค่านศิลปะการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้น เรื่อง "เจ้าหมอ"

ลำดับที่	คุณค่าทางค่านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	2.98	ปานกลาง
2	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องชวนให้เกิดความสนใจและ มีความสมจริง	3.08	ปานกลาง
3	การบรรยายฉากและสถานที่ทำให้เรื่องสมจริง	3.04	ปานกลาง
4	ตัวละครมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	3.04	ปานกลาง
5	ผู้แต่งมีประสบการณ์ในการเขียนเรื่องสั้นเรื่องนี้	3.09	ปานกลาง
6	สำนวนภาษาที่ผู้แต่งใช้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.05	ปานกลาง
7	บทสนทนาแสดงทัศนคติหรือปรัชญาของตัวละคร	3.13	ปานกลาง
8	การบรรยายเหตุการณ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริง	3.04	ปานกลาง
9	ผู้แต่งมีวิธีเล่าเรื่องให้น่าสนใจ	3.11	ปานกลาง
10	มีสำนวนอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ	3.10	ปานกลาง
11	เนื้อเรื่องแสดงแนวคิดและปรัชญาของผู้แต่งที่มี ต่อสังคม	3.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 65 แสดงให้เห็นว่านักเรียนเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหมอ"
มีคุณค่าทางค่านศิลปะการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "เจ้าหมอ" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มีความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มีความคิดเห็นตรงกันน้อยมีดังนี้

ข้อติ

1. เนื้อเรื่องยาว การดำเนินเรื่องไม่ชวนให้ติดตาม
2. มีบทบรรยายมากเกินไป
3. โครงเรื่องไม่มีจุดตื่นเต้นน่าสนใจ
4. ฉากและสถานที่ไม่ชัดเจน
5. คนไทยยังเชื่อถือในเรื่องไสยศาสตร์อยู่อีกมาก

ข้อชม

1. เป็นเรื่องสั้นที่ให้คุณค่าในด้านการสอนจริยธรรม
2. ตัวละครมีน้อยตัว เข้ากับลักษณะของเรื่องสั้น
3. บทสนทนาและสำนวนภาษาของตัวละครคมคาย ชัดเจน และไม่มี

คำยาก

4. ให้ข้อคิดและคำสั่งสอนทางพุทธศาสนา
5. เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงคนที่ไม่ลืมนบุญคุณ มีความกตัญญู เมื่อไถ่ดีแล้วไม่ลืมวัดที่ตนเคยอาศัยอยู่
6. เป็นเรื่องสั้นที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนอ่านมากขึ้น

ตารางที่ 66 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความรู้และความบันเทิงที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "ปลอยแมว"

ลำดับที่	คุณค่าด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านภาษา	3.03	ปานกลาง
2	ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน	3.10	ปานกลาง
3	สะท้อนให้เห็นถึงกฎแห่งกรรมในข้อที่ว่าให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว	3.26	ปานกลาง
4	ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน	3.10	ปานกลาง
5	ให้ความรู้ในค่านิยมคุณโทษที่จะต้องส่งผลปรากฏออกมาไม่ช้าก็เร็ว	3.22	ปานกลาง
6	ส่งเสริมสติปัญญาผู้อ่าน	3.10	ปานกลาง
7	ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	2.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 66 จะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องสั้นเรื่อง "ปลอยแมว" เป็นเรื่องสั้นที่ให้ความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน ฯลฯ ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 67 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านศิลปะการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่อง "ปลอยแมว"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านศิลปะการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.15	ปานกลาง
2	โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีความสมจริง	3.08	ปานกลาง
3	ตัวละครมีลักษณะเป็นคนตามความเป็นจริง	3.14	ปานกลาง
4	จำนวนตัวละครมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.11	ปานกลาง
5	การบรรยายฉากและสถานที่ส่งเสริมการดำเนิน เรื่องให้สมจริง	3.10	ปานกลาง
6	ใช้สำนวนภาษาที่ง่าย สั้น เหมาะสมสำหรับคน ทั่วไปสามารถเข้าใจได้	3.15	ปานกลาง
7	ผู้แต่งแสดงแนวคิดและปรัชญาของชีวิต	3.09	ปานกลาง
8	การดำเนินเรื่องรวบรัดเร็วฉับไว	3.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 67 แสดงว่านักเรียนมีความเห็นว่าผู้แต่งเรื่องสั้นเรื่อง
"ปลอยแมว" มีความสามารถทางด้านการประพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "ปลอยแมว" มีทั้งดีและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มึ่ความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มึ่ความคิดเห็นตรงกันน้อย มีดังนี้

ข้อดี

1. การดำเนินเรื่องไม่ชวนติดตาม
2. ส่วนวนภาษาไม่สะดุดใจผู้อ่าน
3. การบรรยายลักษณะนิสัยตัวละครไม่ชัดเจน
4. ฉากและสถานที่ไม่สมจริง

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องสั้นและให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน
2. ตัวละครมีน้อย
3. เป็นเรื่องสั้นที่ให้ข้อคิด เช่น สอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ สอนให้คนประพฤติในทางที่ถูกต้อง
4. ทำให้เกิดความรักสัตว์เพิ่มขึ้น
5. ผู้แต่งมีวิสัยเขียนเรื่องให้น่าสนใจยิ่งขึ้น
6. การจบของเรื่องเป็นชนิดที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

ตารางที่ 68 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าด้านความรู้และความ
บันเทิง ที่ได้จากเรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไป
เหมือนสายน้ำ"

ลำดับที่	คุณค่าด้านความรู้และความบันเทิง	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	ให้ความรู้ทางด้านสำนวนภาษา	3.17	ปานกลาง
2	ให้สติปัญญาแก่ผู้อ่าน	3.30	ปานกลาง
3	ส่งเสริมศีลธรรมจรรยา	3.14	ปานกลาง
4	สะท้อนให้เห็นถึงภาพชีวิตของชายชราที่อยู่กับความ อ้างว้าง เศร้าตาย และว่างเปล่า	3.37	ปานกลาง
5	ให้อารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน	3.29	ปานกลาง
6	ช่วยให้มองเห็นความผันแปรไม่เที่ยงแท้ของชีวิต	3.32	ปานกลาง
7	แสดงให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยของสังคม	3.24	ปานกลาง
8	ช่วยให้เข้าใจสภาพชีวิตสังคมปัจจุบันที่ยิ่งขึ้น	3.22	ปานกลาง
9	ให้ข้อคิดว่า "อนิจจังไม่เที่ยง"	3.32	ปานกลาง
10	สะท้อนถึงความรับผิดชอบของคนที่มีต่อสังคม	3.18	ปานกลาง
11	ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	3.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 68 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่อง
"บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ" มีคุณค่าทางด้านความรู้ ให้สติปัญญา อารมณ์
สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 69 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านการ
ประพันธ์ของเรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือน
สายน้ำ"

ลำดับที่	คุณค่าทางด้านการประพันธ์	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
1	การตั้งชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.18	ปานกลาง
2	การดำเนินเรื่องทันอกทันใจผู้อ่าน	3.00	ปานกลาง
3	การบรรยายฉากและสถานที่ทำให้เรื่องสมจริง	3.12	ปานกลาง
4	การบรรยายตัวละครชัดเจนสมจริง	3.16	ปานกลาง
5	ผู้แต่งมีประสบการณ์ในการเขียน	3.11	ปานกลาง
6	ผู้แต่งบรรยายเรื่องได้ลึกซึ้งละเอียดลออ	3.14	ปานกลาง
7	สำนวนภาษาที่ผู้แต่งใช้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	3.19	ปานกลาง
8	การบรรยายเหตุการณ์ใกล้เคียงกับชีวิตจริง	3.21	ปานกลาง
9	ผู้แต่งแสดงแนวคิดและความเห็นได้อย่างชัดเจน	3.24	ปานกลาง
10	ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดและปรัชญานั้น ๆ ไป เป็นแนวปฏิบัติได้	3.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 69 แสดงให้เห็นว่านักเรียนเห็นว่า เรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่ง
บางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ" ผู้แต่งมีความสามารถทางด้านการประพันธ์อยู่ใน
ระดับปานกลาง

สรุปผลจากแบบสอบถามให้ตอบโดยเสรี

ข้อคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเรื่องสั้นเรื่อง "บางสิ่งบางอย่างผ่านไปเหมือนสายน้ำ" มีทั้งติและชม ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากที่มึ่ความคิดเห็นตรงกันมากไปหาที่มึ่ความคิดเห็นตรงกันน้อย ดังนี้

ข้อติ

1. การดำเนินเรื่องช้า ไม่ทันใจ
2. มีบทบรรยายมากเกินไป
3. ฉากภูมิประเทศไม่ชัดเจน

ข้อชม

1. เนื้อเรื่องให้ความสะเทือนใจมาก
2. ส่วนวนภาษาใช้คำสั้น ๆ และเข้าใจง่าย
3. บรรยายลักษณะตัวละครได้สมจริง
4. แนวคิดของเรื่องสมจริง
5. สะท้อนให้เห็นสังคมไทยปัจจุบันในหลายแง่มุม
6. เป็นเรื่องที่ทำให้ข้อคิดว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกไม่มีอะไรแน่นอน